

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JENS M. LAURIDSEN

MIN SLÆGTSHISTORIE

MED STAMTAVLER
OG KULTURHISTORISKE NOTER

Slægtsgaarden i Næsbjærg

BIND V
NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

UDGIVET AF
HISTORISK SAMFUND FOR RIBE AMT

REDAKTØR: *CARL NIELSEN,*
TJÆREBORG
—
EGET FORLAG

JENS M. LAURIDSEN

MIN SLÆGTSHISTORIE

MED STAMTAVLER
OG KULTURHISTORISKE NOTER

V BIND
NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

UDGIVET AF
HISTORISK SAMFUND FOR RIBE AMT

1943
RIBE BOGTRYKKERI
AAGE JACOBSEN

J. M. LAURIDSEN

F O R O R D

HERMED har vi Fornøjelsen at udsende femte Bind af nærværende store Slægts- og Kulturhistorie

Forfatteren forærede i Sommeren 1942 Manuskriptet til Familien, hvorefter Gaardejer *Hans Holdensen*, „Stejlgaard“ ved Bramminge og undertegnede med Bistand af Forfatteren og „Historisk Samfund for Ribe Amt“ gik i Lag med Forarbejderne til Bogens Trykning. Ved et Slægtsmøde, der blev afholdt paa Hotel „Kikkenborg“ i Bramminge den 15. November 1942, samledes 200 Familiemedlemmer for at tage endelig Bestemmelse om Arbejdets Videreførelse. Udvalget blev ved denne Lejlighed suppleret med *Dalgas Thomsen*, *Darum*, *Martin Nielsen*, *Darum*, og *A. F. Hansen*, *Vejrup*, men foruden disse har Forfatterens Hustru, *Karen*, ydet et stort Arbejde med Ordningen af Billedmaterialet.

Maalet for vort Arbejde var at faa Bogen trykt og at faa den trykt paa godt Papir med gode Fotografier, saa den for Familiens Medlemmer blev en værdig Slægtsbog og for andre kulturhistorisk interesserede en smuk og lødige Bog om Bondens Liv og Færd i den gamle Marskby. Vi haaber, det er lykkedes for os at opnaa, hvad vi stræbte efter, og at Udstyret nogenlunde maa svare til Indholdet.

Ved Korrekturlæsningen er der udvist Skaansomhed, saa Forfatterens personlige Stil er bevaret. Jeg vil mene, Bogen er let læselig og saavel indholdsmæssig som stilistisk et Stykke særpræget Hjemstavns litteratur.

Nogle faa af de tilsendte Billeder har desværre vist sig at være saa utydelige, at det ikke har været muligt at fremstille brugelige Klicheer efter dem.

Angaaende Datoer og Aarstal *efter 1890* har Forfatteren udelukkende været henvist til personlige Opgivelser, hvorfor han ikke kan paatage sig noget Ansvar for Rigtigheden af disse. Oplysninger om Fejl modtages gerne, og der vil muligvis blive udsendt Rettelsesblade til Subskribenterne.

Til Hjælp til Slægtsbogens Trykning er der fra forskellig Side ydet større og mindre Pengebidrag, for hvilke Udvalget bringer Bidragyderne en hjertelig Tak.

Tjæreborg, i Januar 1943.

Carl Nielsen.

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

DENNE Slægt er en Fortsættelse af Slot-Slægten, men her gik Gaarden „æ Slot“ i Arv til Spindesiden og kom ved Giftermaal i en Slægts Eje, der stammede fra Næsbjærg og Egnen der omkring — Vardeegnen —.

Denne Slægt tilførte ikke alene den gamle Slotslægten i Vilslev nyt Blod, men var saa stærkt særpræget, at den satte sig tydelige Spor i de kommende Generationer, der var meget afvigende fra det, der kendetegnede Slotslægten. — Dertil kom, at det ikke blot var en enkelt Mand af Næsbjærgslægten, der kom til Vilslev, men næsten en hel Flok Søkende, hvoraf de 2 blev bosiddende Mænd i Vilslev, medens en tredie Broder, der ejede Slægtsgaarden i Næsbjærg, hentede sin Kone i Vilslev paa selve „Slottet“, og den af Brødrene, der rykkede ind som Mand i „æ Slot“, blev gift med begge Døtrene der; først med den ældste, der efter faa Aars Ægteskab døde og senere med hendes yngre Søster. Disse to Søstre var Døtre af Søren Hansen Slot og hans 2. Hustru, Anna Nielsdatter, — og eneste Arvinger til „æ Slot“.

Næsbjærgslægten betyder saaledes blot den Del af Slotslægten, der nedstammer fra de indvandrede fra Næsbjærg, hvor denne Del af Slægten har haft Hjemsted i flere Generationer paa en meget stor Gaard, „Sønderagergaard“, paa Vestervang i Næsbjærg. Gaarden er der endnu, men er bleven noget udstykket. Forøvrigt har denne Slægt været meget udbredt og er meget gammel paa Vardeegnen. Denne Del af Slægtshistorien skal derfor udredes og omtales derfra.*)

*) Da jeg paabegyndte „Min Slægtshistorie“, var Udgangspunktet for min Moders Slægt de 2 Pigebørn, der løb bort fra Hjemmet i Uldum, og som blev Stammødre til 2 store Slægter i Vilslev. — Og for min Faders Slægt de 2 Brødre fra Næsbjærg, der blev Stamfædre til 2 andre Slægter ogsaa i Vilslev. Begge disse Slægter er saaledes analoge, de var levedygtige og har bredt sig viden om.

I Næsbjergslægten gik der det Sagn, at de nedstammede fra Adelsslægten Juel — man var af Niels Juels Slægt — som man sagde; men hvorledes var ikke til at faa Rede paa. — Sagnet var ikke alene overleveret fra Slægt til Slægt, men Slægten førte i flere Generationer Navnet „Juel“ som Kendingsnavn — som Døbenavn har det ikke været fundet før de senere Aar, men i Dagligtale hed det altid — Thomas Juel, Niels Juel o. s. v. — Navnet Juel findes som Underskrift paa Dokumenter; det findes jævnlig i Kirkebøgerne baade ved Vielser, Dødsfald og som Faddere ved Barnedaab o. s. v., men ofte i Parentes. Paa Hjemegnen var deres Døbenavn næppe kendt, saa almindelig var Tillægsnavnet Juel blevet. Der berettes ogsaa, at da Slægten, der mentes at være en uægte Gren af Juelslægten, en Gang i en Arvesag efter en af Juelslægtens Medlemmer havde villet gøre deres Arvekrav gældende og i den Anledning maatte søge Domstolenes Bistand, blev nødt til at opgive Sagen, fordi der krævedes et Depositum af 30 Lod Sølv, for at Sagen kunde fremmes. Dette Beløb var Slægten paa Grund af Fattigdom ikke i Stand til at kunne fremskaffe.

Adelsslægten Juel har i sin Tid næsten domineret i Ribe Amt, idet de har været i Besiddelse og Ejere af de fleste større Gaarde og meget Jordegods. Det var ogsaa Tilfældet paa Varde- og Næsbjergegnen. Her skal blot nævnes: Hesselmed — Adsbøl — Vardehus Ladegaard — Oksvang — Hundsbæk — Estrup — Hyldelund — Donslund — Risbølgaard — Askær — Lindbjerggaard — Haltrup — Graulund og Abildhede; desuden har to af Søhelten og Statsmanden Jens Juels Døtre været Fruer paa Herregaarden Kjærgaard i Hunderup Sogn. — Der maa saaledes en Gang have været nok af Juelslægtens Medlemmer der paa Egnen, og det turde ikke være noget Mirakel, om der skulde være uægte Skud af den mægtige Adelsstamme blandt den vestjydske Almue — eller vestjydske Bønder. — Der gives da ogsaa flere af disse, der ligesom Næsbjergslægten regner med, at de har noget af Juelernes blaa Blod i deres Aarer. — Men om de er bedre Mennesker af den Grund, turde være tvivlsomt.

Hvis det altsaa er rigtigt, at den Del af Næsbjergslægten, der førte Navnet Juel, har haft nogen Forbindelse med Adelsslægten Juel, maa denne nærmest søges i Næsbjerg og Øse Sogne, og

der kan den Del af Næsbjærgslægten, der førte Juellnavnet, føres tilbage til Tiden omkring 1630, hvor de i flere Slægtled har opholdt sig paa Gaardene „Abildhede“, „Gravlund“ og „Haltrup“. — Det er sjældent, at man kan følge Almue- eller Bondeslægter saa langt tilbage i Tiden som i dette Tilfælde, men Næsbjærg — Øse Sognes Kirkebøger er nogle af de ældste, man har, de er paabegyndt i Aaret 1646 og giver nogenlunde gode Oplysninger.

Gaar man ud fra som rigtigt, at Næsbjærgslægten tangerer Juelernes Stamtræ, kan Slægtens Stamtavle ad denne Vej føres endnu næsten 300 Aar længere tilbage i Tiden; thi Juelerne, der hører til en af Danmarks allerældste Adelslægter, kan med Sikkerhed føre deres Stamtavler tilbage til Valdemarstiden. — Der er ogsaa nogen Sandsynlighed for, at deres Herredømme paa de sydvestjydske Egne ogsaa stammer fra den Tid, hvad der synes at fremgaa af deres Vaaben, der var en seks- eller syvoddet Guldstjerne over 3 Sølvstrømme paa blaat Felt, samt paa Hjælmen to jernklædte Arme holdende Stjernen — Ledestjernen — medens de 3 Bølgelinjer antyder de 3 Sandrevler langs Jyllands Vestkyst og betegner Hjemstedet.

Angaaende Juelslægten Oprindelse beretter deres Slægtsbog*) følgende:

— „Juel (med Stjernen), hvis ældste Stamfader er Palle Juel til Uglstrup, Ulvborg Herred, Raasted Sogn. Han levede paa Gaarden 1350 under den store Landepest. De betegnes efter deres Skjoldmærke, som Stjerne-Juelerne til Adskillelse fra den anden gamle Adelslægt af samme Navn (i nyere Tid skrevet Juul), der i Skjoldet fører en Lillie = Lilje-Juulerne.

Stjerne-Juelerne — eller „De Juelinger“, som Slægten allerede omkring 1500, betegnedes, fører nærmere angivet i Vaabenskjoldet en seks- undertiden syv-oddet Guld-Stjerne over 3 Sølvstrømme paa blaat Felt, paa Hjælmen to blaa, hvide eller jernklædte Arme holdende Stjernen. — Gamle Familietraditioner, nedskrevne af Iver Juel til Stubberupgaard i første Halvdel af det 16. Aarhundrede, gør Slægten til den ældste danske Adelslægt. — Et Sagn beretter, at tvende danske Hovedsmænd efter haarde

*) Stamtavler med Vaabenafbildninger og Portrætter over Slægterne Juel med flere. Udgivet for de uddøde Slægters Vedkommende med Understøttelse af Carlsbergfondet. — Bind XI 2 1928. — Statsbiblioteket i Aarhus.

Kampe mod Kejser Julianus under dennes Krigstogt fra England til Danmark omsider gjorde Dagtingning med ham. Kejseren gav dem derfor Skjoldmærker — „paa en Tid, da ingen Adel havde Vaaben tilforn uden aleneste Fyrster“. — Den ene Broder fik Stjernen (Aftenstjernen), den anden de 3 Bølger (de 3 Revler om Danmark). Brødrene fik af den danske Konge Paalæg om i 12 Dage at fejre Kejserens Fødselsdag. — Et andet Sagn vil vide, at Kong Valdemar den II gav de 2 Brødre, der fulgte ham paa Toget til Lifland, Skjoldmærkerne til Minde om, at de under voldsomme Storme ved Hjælp af Stjernerne fandt den rette Kurs.

Et tredie Sagn lader Slægten stamme fra den af Kong Valdemar I i 1170 ødelagte Sørøverborg Julin i Venden. — Endelig siges Slægten ogsaa at være kommet til Danmark fra England som landflygtige Tilhængere af Thomas Becket, den hellige Biskop af Canterbury (1170). — I Folkemunde kaldtes Slægten „De kronede Jueler“. — Endvidere beretter Juelernes Slægtsbog følgende:

9ende Slægtled.

„Erik Juel til Hundsbæk gift med Sofia Sehested. — 14 Børn: 1. Margrethe, f. 16. Decbr. 1619. — 2. Claus, f. 6. Marts 1621. — 3. Peder, f. 14. Juli 1623. — 4. Holger, f. 9. August 1624, død 5 Uger gl. — 5. Hak., f. 5. August 1625, død 2 Aar gl. — 6. Karen, f. 14. Oktober 1626, barnløs. — 7. Kirsten, f. 11. Decbr. 1627. — 8. Niels, f. 8. Maj 1629. — 9. Bege, f. ?, død lille. — 10. Jens, f. 15. Juli 1631. — 11. Maren, død lille. — 12. Lene, død lille. — 13. Melchior, f. 9. Marts 1634. — 14. Maren, f. 7. September 1636. Kun Peder, Niels og Jens har Decendenter i Danmark med Juelnavnet.“

Erik Juel til Hundsbæk (ved Brørup) og Torp er født 1591, død 1657. Var Landsdommer i Jylland. Hans Hustru Sofia Sehested, Datter af den bekendte Statsmand Hannibal Sehested, maatte for en Tid, da de kejserlige Tropper oversvømmede Jylland, tage Ophold i Kristiania i Norge, hvor deres berømte Søn Niels blev født; ellers er vistnok alle de øvrige 13 Børn født paa Hundsbæk. Af Børnene, hvoraf kun de 3 forannævnte har Efterkommere med Juelnavnet, skal disse omtales lidt nærmere, da

de foruden at have efterladt sig Børn ogsaa har vundet et anset Navn i Danmarks Historie.

Peder Juel, f. 1623, død 1656, arvede Hundsbæk efter sin Fader. Var særlig bekendt for sin diplomatiske Virksomhed som dansk Gesandt i Stockholm. Her optraadte han med stor Fasthed og Klogskab mod Corfits Ulfeldts og Dronning Christines rænkefulde Anslag mod Danmark; det var vistnok hans mandige Optræden, der bevirkede, at den lunefulde Dronning opgav Ulfeldts Sag. — Peder Juel efterlod sig vistnok flere Børn, men kun en Søn, Gregers Juel, kendes. Hans Lig er bisat i Holmens Kirke i København.

Niels Juel til Taasinge m. m., født 8. Maj 1629, død 8. April 1697. — Bedst kendt som Søhelten fra Slaget i Køge Bugt den 1. Juli 1677, hvor han vandt den største Sejr, nogen dansk Flaade hidtil har vundet, og som skaffede ham et udødeligt Navn i den danske Historie. — Da hans Fader, Erik Juel, døde 1657, blev Gaarden Hundsbæk og de øvrige Gaarde i Vestjylland, som han havde ejet, afhændede og tildels udstykkede. Sønnen, Admiral Niels Juel, fik en Del af Ejendommene i Arv og Eje.

Niels Juel havde 4 Børn, en Søn, Knud, er bisat sammen med sine Forældre i Holmens Kirkes Kapel i København. — I Niels Juels Familiebegravelse henstaar 4 Kister — eller Sarkofager. I Midten Niels Juel og hans Hustrus, ved den ene Side af disse er Sønnen Knuds Kiste anbragt. Det er alle tre Kobberkister, Sønnens med Sølvbeslag. Ved den anden Side findes den fjerde Kiste, hvori Niels Juels Broders, Peder Juels, Søn, Gregers Juel, er bisat i en sort Marmorkiste med Inskription paa Laaget.

Paa Niels Juels og Hustrus Sarkofager findes øverst paa Laagene anbragt Krucifikser og nederst et Dødningehoved med 2 korslagte Dødningeben under; desuden findes der baade paa Laag og Sider anbragt flere Metalprydelser. — Paa Væggen foran Sarkofagerne er anbragt et smukt Monument med et Digt af Thomas Kingo indhugget:

„Staa Vandringsmand og sku en Søhelt an i Sten.
Og est du selv ej Flint, ær da hans døde Ben,
Thi det er her Niels Juel, hvis Marv og Ben og Blod

Med fyrigt Hjærte for sin Konges Ære stod.
 Hvis Manddoms Drifter i saa mange Søslog staar,
 Og gjennem Hav og Luft og Ild med Ære gaar.
 En Mand af gammel Dyd og dansk Oprigtighed,
 Af Ja og Nej, og hvad man ærligt mere ved.
 Hans Sjæl er nu hos Gud, hans Ben i denne Grav.
 Hans Navn i Minde, mens der findes Vand i Hav.“

Paa hans Statue, der er rejst 1881 i København paa det saakaldte Gammelholms Kvarter ud for en Gade, der bærer hans Navn, staar:

„Kæmpernes Harmе har Dybet begravet.
 Æren dog stiger som Sol over Havet.“

Jens Juel, Generaladmiral, Gehejmæraad, Baron til Juellinge, født 1628 — død 1702. Han var ansat i Statens Tjeneste og vandt et anset Navn som Diplomat. — Skønt han maaske udrettede mere for Fædrelandet med Pen og Tale end Broderen med Sværd, var hans Virksomhed naturligvis ikke saa iøjnefaldende; han var vel nærmest bedst kendt, fordi han med Raad støttede sin Broder under Slaget i Køge Bugt, hvor han med stor Koldblodighed og Dødsforagt om Bord paa en Jagt sejlede omkring mellem de kæmpende Skibe og paasaa, at alle gjorde deres Pligt.

Jens Juel var gift 2 Gange og havde 7 Børn, deraf 6 i første og 1 i andet Ægteskab. Med sin første Hustru, Vibeke Skeel, havde han bl. a. 2 Døtre, Ide Sofie Juel, f. 1663 og død 1685, gift med Frederick von Gersdorff til Kjærgaard, og Hedevig Eleonora Juel, født 1662 og død 1685, gift med Frederik Krag. Begge disse Døtre er bisatte i Hunderup Kirke, den første i Taarnet i et aabent Gravkammer, den anden under Gulvet i Koret. — Jens Juel døde i København.

Det var den navnkundigste Del af den gamle vidsførgrenede Juelslægts Medlemmer. — Disse havde store Jordbesiddelser i den vestlige Del af Ribe Amt, netop i den Del af Amtet, hvor man finder, at Næsbjergslægten har haft sin Oprindelse og sit Udspring.

Landssdommer Erik Juel til Hundsbæk, der var en Hovedgaard, ejede desuden Hyldehund, som han oprettede til en adelig Sæde-

gaard. Desuden ejede han, som før nævnt, Gaardene Haltrup, Graulund og Abild-Hede i Øse Sogn. — Om disse Ejendomme oplyser Trap følgende:

„Hovedgaarden Haltrup ejedes i det 16. Aarhundrede af en Adelsmand, Mads Nielsen, der 1580 havde mageskiftet sig 2 Gaarde hertil fra Kronen for sin Gaard „Noes“ i Andst Herred; hans Søn, Christen Madsen, solgte den 1631 med en Gaard og et Boel, kaldet Gravlund, til Erik Juel til Hundsbæk, der 1636 solgte den til Iver Vind til Nørholm, hvis Datter, Anna Vind Arent von der Kuhlas, 1668 solgte den til sin Broder, Christen Vind, som 1684 udlagde den for en Gæld paa 400 Rigsdaler til Tolder Jak. Bjørnesen i Varde. Som Hovedgaard var den da forlængst nedlagt. — Abildhede, som Erik Juel til Hundsbæk ogsaa 1636 solgte til Iver Vind til Nørholm, oprettede denne til en Ladegaard, der fik Navnet „Østerholm“; da hans Svigersøn Preben von Ahnen 1668 solgte den til sin Svoger Christen Vind, var den beboet af Bønder.“

Det er hos en af disse Bønder, man har fundet den første Rod til Næsbjergslægtens Stamtræ, men om saa denne Bonde skulde være en illegitim Søn af Juelslægten, der som saadan har faaet Bopæl paa Gaarden Abildhede, er usikkert; men det synes at være sikkert, at det er gennem denne Bonde, der er døbt Bertel Christensøn, at Navnet Juel er tilflydt Slægten i Næsbjerg. — Der er saaledes Sandsynlighed for, at Sagnet om, at Næsbjergslægten havde adeligt Blod i sine Aarer, kan være rigtigt; men det hændte dengang ikke saa sjældent, at en Mand, der i længere Tid havde staaet i et Herskabs Tjeneste, kunde faa Herskabets Navn paaheftet som Tillægsnavn eller som Kendingsnavn; og det kunde jo ogsaa være sket i dette Tilfælde.

Foruden Hundsbæk-Juel'erne var der en Gren af samme Slægt, der ejede Herregaarden Hesselmed et Par smaa Mil Vest for Varde samt flere større Gaarde. Om Hesselmed oplyser Trap: „Hesselmed tilhørte ca. 1500 Niels Juel, 1525 hans Søn Jens Juel, død 1553, hans Enke Vibeke Lunge og 1563 Sønnen Vincent Juel, død 1579, der ogsaa ejede Gjorslev. Dennes Søn, Peder Juel, ejede Hesselmed 1607, men 1609 ejedes den af Christen Lange. Foruden de her nævnte Gaarde ejede Slægten paa Hesselmed ogsaa Sædegaarden „Adserbøl“, først af Jens Juel, senere af hans

Enke, Vibeke Lunge, der boede her 1580. 1607 ejedes den af Sønnen Vincent Juels Enke, Elsabe Svave til Gjorslev, død 1612, og kaldtes da endnu Sædegaard.“

Ogsaa i Varde, eller rettere paa Vardehus „Ladegaard“, har Juellerne været bosiddende. Efter 1511 havde 2 adelige Damer efter hinanden Livsbrev paa Ladegaardsmarken (Kongsgaardsmarken), nemlig først Fru Anne Rosenkrans, begravet i Varde 1535, Enke efter Lensmanden Hr. Niels Gundesen Lange til Lydumgaard, død 1511, og derefter deres Datter, Karen Lange, gift med Kjeld Juel til Astrup (begravet i Varde 1536). Efter hendes Død mellem 1553 og 1556 kom Sønnen Iver Juel i Besiddelse af Ladegaardsmarken, som han erhvervede som Ejendom 1556.

I Begyndelsen af det 17de Aarhundrede var Iver Juels Datter, Fru Maren Juel (død 1624), Enke efter Erik Rosenkrans til Langtind, Ejer af Ladegaardsmarken. Det hedder 1617, at Fru Maren Juels Gaard i Varde er bygfældig; den findes altsaa endnu, men 50—60 Aar senere er den borte.*)

Det foranstaaende om Juelslægten i Varde og paa Hesselmed er anført, fordi en anden Slægtsforsker eller Arkivar har ment, at Forbindelsen mellem Juelslægten og Næsbjergslægten skulde søges ad denne Vej, og der var ganske rigtigt noget, der tydede paa, at det kunde forholde sig saaledes, men senere Undersøgelser viser, at Abilhede-Linjen har størst Sandsynlighed for at være den rigtige; hvad de forøvrigt godt kunde være begge to, men derom i det følgende.

Det er bemærkelsesværdigt, at man ved Udredning af Slægtslinjer altid har lettest ved at følge den mandlige Linje, og man gør det, thi det er altid den, der er gjort bedst Rede for baade i Kirkebøger og i Skifte-, Fæste-, Pante-, Rets- og andre Protokoller, endskønt det ikke er det mandlige, men derimod det kvindelige Moment, der er sikrest at bygge paa i Slægtsforskningen. Thi der er noget om det, naar J. Jacobsen i sin Bog „Tejlovns-sjov“ paa en noget drastisk Maade lader Niels Brøndgraver udtrykke sig saaledes om sit Ophav:

„Mi Muer, hun dø æ Dav ætter a bløv føj, saa vaar de forbi. De er de jennest, a ved om hind. De er et møj, men de er rele. Mi Faar, de vaar mi Faar. — De so han sjel, o de so anner Folk

*) Efter „Fra Ribe Amt“, 1936.

osse, saa de passet vol nok. — Men de vaar jo forresten ett no-ved stuert o Tak ham for, — for de kund en anden osse ha vaen.“

Det er ikke nok med Troen paa den himmelske Fader, den maa i nogen Grad overføres paa den jordiske Fader ogsaa.

Hvis man kan bygge paa, at Næsbjærgslægten virkelig har sin Oprindelse i Juelslægten, kan dens Slægtslinje føres tilbage til omkring Aar 1350, det vil sige omtrent 600 Aar, og da man med nogenlunde Nøjagtighed kan regne med 3 Slægtled i hvert Aarhundrede, skulde der paa denne Linje findes 18—20 Slægtled, som man kan følge og faa noget Kendskab til; deraf skulde Halvdelen være Juelslægtens, medens den anden Halvdel skulde være Næsbjærgslægtens Del. Men selv om det skulde være rigtigt, at denne Slægt for 300 Aar siden har faaet noget af det blaa Blod i sine Aarer, kan man sikkert regne med, at det forlængst er opædt af det sunde røde Bondeblod, som det har været blandet med, og der er næppe Spor tilbage af denne Krydsning efter 10 Slægtleds Forløb.

Men Adelen, hvad er Adel? — ædle Mænd, der har ydet deres Land og Folk nyttige og prisværdige Tjenester, hvorfor de er blevet fremhævede og belønnede, har faaet tildelt store Jordejendomme og Embeder af Konger og Fyrster, i hvis Tjeneste de har staaet. Disse Værdier og Fordele er i nogen Maade blevet sikret Adelsmændenes Efterkommere, der saa har pyntet sig med Titlen og Adelsmærket (Vaabenskjold), enten saa de har gjort sig fortjente dertil eller ikke. Derudover har de vel været ganske almindelige Mennesker; thi som det hedder:

„Adam fik en Hakke og Eva en Rok;
af dem har vi hele vor Adelsflok.“

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

Table 6 — *Abildhede.*

Østligst i Øse Sogn — Skads Herred — hvor det grænser ind til Starup Sogn, syd for Holme Aa, laa Gaarden Abildhede. Det var en Gaard med et temmelig stort Jordtilliggende, hvoraf, som det fremgaar af Navnet, en stor Del har været Hede, om der ogsaa har vokset Æbletræer paa denne Hede, hvad Navnet Abild kunde tyde paa, er vel mere tvivlsomt. Paa Arealets østlige Del har der været Mose, og langs et Vandløb, der vel nok i sin Tid dannede Gaardens Sydgrænse, har der temmelig sikkert været gode Kær og Engstrækninger. — Nu er Heden opdyrket, men Agerjorden er af en noget tør og sandet Beskaffenhed, hvorimod der i Gaardens lavtliggende Jorder er gode Græsgange og ordentlige Afgrøder. — Nu — 1935 — findes der paa Ejendommen ikke én, men to meget gamle tætsammenbyggede Gaarde, der har en meget god Avl. Ejendommenes Beliggenhed synes at være noget afsides, hvad de dog i Virkeligheden vist ikke er. Jernbanen fra Varde til Grindsted løber tæt forbi Gaardene, og Nord for Aaen findes ret nærliggende Byerne Haltrup og Graulund, den første med et stort Teglværk og den sidste med Jernbanestation. — Begge disse Byer har i sin Tid været Gaarde, der lige som Abildhede har været i Landsdommer Erik Juels Eje.

Som før omtalt købte Christen Vind til Nørholm 1668 Gaarden Abildhede af sin Svoger, og der berettes da, at Gaarden den Gang var beboet af Bønder. — Det er hos den Bondes — eller en af disse Bønders Efterkommere, at man først møder Juel-Navnet hos Næsbjergslægten.

Hans Navn er *Bertel Christensen*, Abildhede. Han har boet paa Gaarden og sikkert nok haft den i Fæste; om han er født paa Gaarden, kan ikke ses af Kirkebøgerne, men det er meget muligt, at hans Forældre har haft Gaarden før ham og muligvis faaet den i Fæste af Erik Juel til Hundsbæk — eller en af hans Sønner (Peder Juel). Man kan næsten med Sikkerhed gaa ud fra, at Bertel Christensens Fader har haft Navnet „Christen“, da det ikke alene fremgaar af Sønnens Efternavn, men ogsaa deraf, at denne Søns førstefødte Drengbarn bliver døbt med Navnet

„Christen Bertelsen“, medens det er mere tvivlsomt, om hans eneste Datter, der havde Navnet „Lisbeth“, er opnævnt efter sin Farmor.

Bertel Christensen maa være født mellem 1650 og 1660, hans Kone ved man ikke noget om, ligesom man heller ikke kender hverken hans Fødselsdag, Daabsdag, Bryllupsdag eller Dødsdag; derimod har man mere Rede paa hans Børn; hvorum Øse og Næsbjærg Sognes Kirkebøger beretter:

„1. 1682 — 15. Februar. — Døbt Bertel Christensens Barn i Abildhede, navnlig *Christen*.

2. 1685 — Døbt Bertel Christensens Barn i Abildhede, navnlig *Johan*. — Barnet døde spæd.

3. 1686 — 28. Juli — Døbt Bertel Christensens Barn i Abildhede, navnlig *Johan*.

4. 1691 Døbt Bertel Christensens Barn af Abildhede, navnlig *Niels*.

5. 1694 — 28. Maj — 2. Pinsedag — Døbt Bertel Christensens Barn af Abildhede, navnlig *Lisbeth*.

Deraf fremgaar med al ønskelig Tydelighed, at Bertel Christensen har været Bonde paa Abildhede i Tiden fra før 1682, og han eller hans Hustru — maaske begge — har haft Gaarden indtil 1706; thi ved den Tid er deres ældste Søn, Christen Bertelsen Indehaver af Gaarden; derom beretter Kirkebogen: „1706 — 25. April. — Døbt Christen Bertelsens Barn af Abildhede — navnlig *Johanne*. — Faddere var: Hans Bertelsen, Christen Nielsen, Mette Lambertsdatter og Maren Pedersdatter af Heager.“ — Af disse Faddernavne er de 2 første — Mandsnavnene — allerede godt kendte Slægtsnavne, medens i hvert Fald det ene af Kvindenavnene — Mette Lambertsdatter — gaar igen i den senere Næsbjærgslægt.

Navnet paa Christen Bertelsens Kone har vi heller ikke, hun er vel nok født i et andet Sogn, og deres Bryllup er antagelig holdt i hendes Fødesogn.

Der har muligvis ogsaa været flere Børn i Ægteskabet, men da det er deres førstefødte Barn, Johanne Christensdatter, der

fortsætter Slægten, har vi alene holdt os til hende. — I Aaret 1743, den 3. Juli, kommer hun i Ægteskab med Gaardmand *Niels Hansen* i Næsbjærg, hvor han er født 22. Februar 1722, og hvor han døde — blev begravet 19. Søn. efter Trinitatis 1780 — 58 Aar gl. — Hans Hustru, *Johanne*, døde — blev begravet den 18. Marts 1772 — 66 Aar gl. — Begge er begravede paa Næsbjærg Kirkegaard. — Der er meget, der tyder paa, at det er med denne *Johanne Christensdatter*, at *Juel*-Navnet er kommet til Næsbjærg; thi nu benævnes Manden flere Gange med Navnet *Niels Hansen Juel* eller blot *Niels Juel*, og nu træffes Navnet jævnlig baade i den fortløbende og den sideordnede Del af deres Slægt. — Hans Faders Navn var *Hans Sentzes*, og hos hans Søkende træffer man ikke paa *Juel*-navnet, — det gør man heller ikke hos nogen af Fadderne ved hans Daab, der jo den Gang næsten altid var nære Slægtninge, disses Navne var: *Jens Nielsen Rytter*, *Laurids Hansøn*, *Peder Smed*, *Matz Nielsens Hustru* og et utydeligt Navn. *Niels Hansen* og *Johanne Christensdatter* af Næsbjærg havde vistnok flere Børn i deres Ægteskab, men Kirkebogen er i disse Aar meget vanskelig at tyde; de havde i hvert Fald en Datter ved Navn *Maren*, — deres Førstefødte, født omkring Slutningen af 1743. — Hun er begravet i Næsbjærg den 30. Januar 1813, 69 Aar gl., var gift med *Thomas Thomsen* fra *Stauskjær*, og disse to tog hendes Slægtsgaard, „*Sønderagergaard*“, *Vestervang* i Næsbjærg, i Arv og Eje efter hendes Forældre, men derom senere.

Stauskjær.

Gaarden *Stauskjær* ligger i *Horne Sogn*, *Øster Horne Herred*, ca. 10 Kilometer Nord for *Varde* paa Vestsiden af *Landevejen* mellem *Varde* og *Tarm*.

Gaarden havde omkring 1700 et *Jordtilligende* af mellem 4—500 Td. Ld. (ca. 300 Hektar) — Bygningen havde sin Plads omtrent midt i det store firkantede *Jordstykke*, der for det meste bestaar af *Sandmuld* med *Lerunderlag*. Mod Vest for Bygningen gaar der et *Dalstrøg*, som danner *Kjær* og *Eng*. Dette sidste har nok været det vigtigste ved Gaarden i den Tid, — Begyndelsen af det 18. Aarhundrede, da vore gamle Slægtninge ejede *Staus-*

Stauskjærgaard 1908.

kjær. Den øvrige Del af Gaardens Jorder har sandsynligvis mest været Hede — sur, kalkfattig og vandlidende Jord. — Hvorlænge Stauskjær har været i Slægtens Eje vides ikke, men det strækker sig gennem flere Generationer. Hvad vi med Sikkerhed ved, er at der omkring 1735 boede en knap 30-aarig Enke, *Lene Thomasdatter*, paa Gaarden. Hun bliver imidlertid gift igen. — Kirkebogen oplyser, at hun blev trolovet den 29. December 1735 og copuleret den 3. April 1736 med Ungkarl *Thomas Andersen* af Varde. Dette Ægteskab blev heller ikke af lang Varighed; thi godt 5 Aar efter, den 6. November 1741, dør Thomas Andersen, 38 Aar gammel; altsaa maa han være født omkring 1703. Lene Thomasdatter var saaledes for anden Gang ung Enke, og som Enke sad hun nu hen i de 36 Aar, hun overlevede sin Mand. Hun døde, blev begravet den 14. December 1777, 70½ Aar gammel.

I Ægteskabet var der 2 Drengbørn: 1. *Anders Thomsen*, født 28. December 1736 i Stauskjær, og 2. *Thomas Thomsen*, født den 8. August 1740 i Stauskjær. Det var denne Thomas Thomsen, der senere kom i Ægteskab med den førnævnte Maren Nielsdatter i Næsbjerg, og som derved blev Ejer af hendes Fødegaard; medens hans ældste Broder, Anders Thomsen, blev Arvtager af deres Fødegaard Stauskjær. Hvorlænge han har været paa Gaar-

den i Stauskjær, og om den er gaaet i Arv til Børn efter ham, vides ikke, men siden hans Tid har Gaarden i Stauskjær haft adskillige Ejere. Den store Gaard har næppe været god at ernære sig paa, den fristede til rationel Opdyrkning, men Opdyrkingen har krævet mere, end Gaarden har kunnet yde, og saa gik det gerne galt. Et saadant Foretagende krævede baade Kapital og Dygtighed, Slid kunde ikke gøre det ene, og da det mest var Slidere, der forsøgte at binde an med Opdyrkingen, maatte Gaarden ofte skifte Ejer.

Det lyder underligt, næsten utroligt i vore Dage, at en Gaard paa op imod et halvt Tusind Tdr. Land af god Bonitet kun ved Slid og Nøjsomhed var i Stand til at føde en Familie, og at det simpelthen slet ikke kunde betale sig at lade den opdyrke, men saadan var det. Det var jo i Selvforsyningens Tid, hvor man saa godt som helt og holdent selv tilvirkede sine Livsfornødenheder: Føde, Klæder, Brugs- og Nyttegenstande. Ud over Forbruget til eget Behov og lidt til Almisse til nærboende Fattige samt til Tien-deydelse i Kjærven, og hvis det kunde lade sig gøre at faa andre Afgifter omsat til Naturalydelser, produceredes ingen Landbrugsvarer. Landbrugsprodukter var saa godt som usælgelige, da det den Gang var alt andet end første Klasses Varer, man forstod at fremstille. Kornet, der var i Handelen, benævnedes „skiden Sæd“; Rensningen var meget mangelfuld, og Kærne kvaliteten yderst ringe. Smørret, der undertiden kunde ses opstabet paa en Ende af Høkerens Disk i mindre Stykker, som de var leverede fra de forskellige Hjem, saa sjældent godt ud, Smørstykkerne kunde skinne i forskellige Farver mellem hvid, gul og graameleret, ofte med et synligt Indhold af Kvæghaar og Snavs. Noget af det rene- ste og bedste kunde vel sælges til Husholdningsbrug hos Folk uden for Bondestanden, medens den ringere Vare for det meste blev afhændet til Bagerier, især ved Fastelavnstider blev der brugt en Del daarligt Smør til Fastelavnsboller, mens det allerringeste maatte gøre Tjeneste som Smørelse til Vogne, Læder o. l. Handel med de øvrige Landbrugsprodukter som Kød, Flæsk, Æg og Uld var yderst ringe, for de fleste saa godt som intet.

Selve Landbruget var ogsaa meget primitivt og simpelt. Faareholdet var ret stort, det nøjsomme Dyr kunde saa godt som hele Aaret finde sin Føde paa udstrakte Lyngmarker, Ernæringen var

uregelmæssig og sparsom, men dette medførte, at Ulden blev fin og kruset og god til Garn og Tøj, rigelig Ernæring giver grov Uld. Skulde Faaret slagtes, maatte Ernæringen gøres bedre, og derfor faldt Slagtetiden næsten altid i Efteraarsmaanederne efter den rigeligere Sommergræsning. Faarekød var vel nok Bøndernes vigtigste Slagtemad, et speget Bedelaar gav ypperlig Sul til en Mellemmad. Kørerne fandt Sommerføden paa de lave Kær- og Græsmarker; Vinterføden maatte bjerges paa Engdrag ved Aaer og Vandløb som Hø, de var vel nok Bøndernes vigtigste Husdyr; thi selv om de var smaa og magre med et slattent Yver, var det dog gennem Kørerne, man fik Mælk, Smør og Ost, det sundeste og mest uundværlige Næringsmiddel. Desuden gav Kvægholdet ved Vinterfodringen en hel Del Staldgødning, der igen blev Grundlaget for Korndyrkning.

Svin og Høns og andet Fjerkræ maatte selvfølgelig ogsaa yde deres Bidrag til Husholdningen i Form af Fedt, Flæsk og Æg. Et Stykke Fjerkræ i Suppegryden om Søndagen var ikke at foragte. — Men ogsaa disse Husdyr maatte for en stor Del selv finde deres Føde ved at rode og skrabe i Jord og Mødding efter Rødder, Larver og andet ædeligt. Svin og Høns blev ofte gamle, de holdt Fødselsdag flere Gange. — Fandtes der Løvskov i Nærheden med Olden, Bog og Agern, var der gode Betingelser for Svinehold, men Løvskov var der ikke meget af her i Vestjylland; her maatte Svinene nøjes med at staa i Tøjr paa en Græsmark.

Husdyrholdet var det, der krævede mindst Arbejde, thi bortset fra lidt Røgt og Pleje om Vinteren og maaske noget Hegning med Diger, Grøfter eller Gærder og dettes Vedligehold om Sommeren kunde Kvægets og Faarenes Pasning besørges af Hyrde-dreng eller Hyrdepiger.

Det var Jorddyrkingen, Planteavlens, der krævede det strengeste Arbejde. Redskaberne, man havde, var simple og daarlige, mest hjemmelavede Ting, maaske dog med Bistand af en Smed eller en Bødker. Ploven var, naar det gik højt, en af de store Hjulplove, der ofte maatte forspændes med indtil 4 eller endog 6 Heste, ellers nøjedes man med en meget simpelt Træplov, undertiden bare en kroget Gren med lidt Styr og et Haandtag paa, som saa forspændt med en Hest eller to kunde rode lidt i Jorden, undertiden brugte man Stude eller Køer som Forspand, ja,

der fortælles om, at man godt kunde træffe at se baade en Ko og en Kone som Forspand for en saadan primitiv Plov. Harven var ligesaa simpel som Ploven, den havde meget sjældent Jerntænder, men Tænder af Træ, undertiden brugtes bare knudrede Grene eller en Bunke sammenbundne Ris og Kviste, der blev slæbt over Ageren. — Høstningen udførtes med Le eller Segl; i Misvækstaar blev Kornet ofte rusket op, rykket op med Rod, thi saa blev Roden ogsaa brugt til Foder. — Til Tærskningen benyttes Plejl, undertiden kunde man klare sig med en Stok. Malingen af Kornet foretoges med en Haandkværn, og til Tider blev Kornet vel bare knust med Haandsten. Kornavlens var møjsommelighed og besværlig og Foldudbyttet yderst ringe, men Korn var jo bleven en Nødvendighed for Folkeernæringen, og saa maatte det dyrkes. Man maatte have Rug til det daglige Brød, Byg til Malt og Øl, til Grød og Pandekager, og det var jo ogsaa rart med et Havreneg til Hest og Ko. Var der god Avl, da levede Folk og Fæ højt, men var der Misvækst, eller havde en vanskelig regnfuld Indhøstning ødelagt Kornet, saa det stod spiret i Hobene, da fik man lært, hvad det var at savne og sulte, da lærte man at bede „Giv os i Dag vort daglige Brød“ af hele sit Hjerte, og da bøjede man sig i Ærefrygt for det sorte og sure Brød som den Guds Gave, det var. — Føde og Klæder, Hus og Hjem, derom var det, at alting drejede sig, havde man det i tilstrækkeligt Maal, følte man det som en Velsignelse, hvorfor man takkede Gud.

Saadan maa efter alle Solmærker at dømme Forholdene have været paa Stauskjær paa den Tid, da Thomas Andersen og hans Sønner har besiddet den; de har kunnet friste Livet, men stort mere er det sikkert heller ikke blevet til.

Gaarden Stuskjær har maaske en Gang hørt under Herregaarden Nørholm i Thorstrup Sogn og været Fæstegaard derunder, men om Fæsteafgiften er ydet i Form af Hoveri, Naturalydelse eller Landgilde i Penge, vides ikke; det samme gælder alle de øvrige Afgifter, Tiender, Skatter o. s. v. — Nogle Penge har der vel nok været Brug for, selv om man har kunnet nøjes med faa. — Da Landbruget selv kun gav faa salgbare Varer, maatte man se at skaffe Penge ad anden Vej. Dette lod sig ogsaa gøre; thi ligesom Viborg og Herningegnen havde forstaaet at skabe sig en betydelig Kilde til Pengeindtægt gennem Uldbindingen, saaledes havde

man paa Vardeegnen i umindlige Tider forstaaet at skabe sig en Indtægtskilde ved Fremstillingen af de saakaldte „Jydepotter“ eller „sorte Potter“, som de ogsaa kaldtes; disse sorte Lerpotter, der var kendte helt fra Oldtiden som Urner, hvori man nedgravede de forkullede Ben og Asken af de afdøde Mennesker, er jo kendt nok; men desuden har Jydepotterne, indtil for knapt en Menneskealder siden, været en af de mest uundværlige Husholdningsredskaber i alle Hjem. Disse Lervarers Form og Anvendelse var mangesidige. Lergrøderne var af forskellig Størrelse, og de brugtes baade til Madlavning og til Henkogning af Fødevarer, der skulde opbevares i længere Tid; en Slags hermetisk Henkogning, der var kendt her omkring længe før Pasteurs Tid. Desuden lavedes der Pander, Stegepander, Kogepander og Bagepander med Stjert, Mælkekander, Flødepotter, Ølpotter, Kaffekander, Mælkefade, Tallerkener, Kartoffelgrøder, Farvegryder, Urtepotter, Kakler, Tragte og meget andet. Disse Jydepotter og Lervarer egnede sig fortrinlig til Madlavning, de var aldeles ufarlige for Sundheden og kunde ikke danne giftige Forbindelser med Fødevarerne, som Tilfældet kunde være med Kogekar af Metaller. Maden blev ikke let sveden i dem, og det var en almindelig Mening, at Mad, der var tilberedt i Jydepotter, smagte bedre end Mad, der var tilberedt i Metalgrøder; om det saa var Kaffen, naar den var kogt i den sorte Potte-Kaffekande, saa smagte den anderledes og meget bedre, end om den var tilberedt i den blankeste Kobberkedel eller i en Tragtkande.

Der i Egnene Nord og Øst for Varde, i Øster Horne Herred og i den nordlige Del af Skads Herred, er Jydepotternes rette Hjemsted. Der findes det Ler — en Slags Blaaler — som de sorte Potter laves af i større eller mindre Mængtighed.

Dette Ler blev opgravet om Efteraaret og henlaa saa Vinteren over for at skørnes af Frosten. Om Foraaret blev det opgravede Ler tildækket med Lyng for ikke at blive udtørret, dernæst blev Leret, eftersom der blev Brug for det, bragt ind i Klumper i Pottestuen, hvor Pottepigebørnene bearbejdede, æltede Leret med sine bare Fødder, det kunde være en kold Omgang, især naar der blev begyndt tidligt om Foraaret. — Naar Lerklumpen var traadt eller æltet ud i en flad Kage paa en Tommes Tykkelse, blev Kagen lagt sammen i flere Lag og atter udtraadt, dette gentog sig flere Gange,

førend Leret var færdigt til at formes til Potter. — Naar Leret var færdigæltet, fik Dejgen en sidste Behandling med Hænderne, hvorefter det deltes i mindre Klumper, der netop indeholdt Ler til en Potte af den ønskede Størrelse; derefter kunde Formningen begynde. Denne foregik saaledes: Pigen satte sig paa en Stol, lagde et temmelig bredt Bræt over sine Ben, herpaa anbragte hun saa Lerklumpen, der havde Cylinderform, oprejst paa den ene Ende, saaledes holdt hun Klumpen med venstre Haand, med hvilken hun drejede den rundt, medens hun med højre Haands Tømmelfinger formede et Hul i Lerklumpens øverste Ende, dette Hul udvidedes under stadig Omdrejning, saa at det tog Form af en Potte. — Gjaldt det en større Potte, maatte denne Udvidelse tages ad flere Gange, da det blev nødvendigt, at den fik Tid til at tørres noget, da Potten ellers ikke kunde bære sig selv; ind imellem disse Tørringsperioder tog man fat paa andre Lerklumper, saaledes at man stadig havde flere Lerklumper under Behandling, efterhaanden tog saa Potterne Form af en omvendt Ballon eller en Kugle, der var aaben opad. Særlige Finesser krævedes ved Fremstillingen eller Formningen af Pottens Rand samt af dens 3 Tær og dens 2 Ører eller Hanke, ligesom der selvfølgelig var mange andre Ting at have indgaaende Kendskab til ved Fremstillingen af de mange forskellige Lervarer, der lavedes. Værktøjet, der skulde bruges, var meget lidt og meget simpelt, thi foruden Hænder og Fødder brugtes kun det omtalte Bræt „Pottebrættet“ eller „Grydefjælen“, der senere blev erstattet af Drejeskiven, der har gjort Arbejdet betydeligt lettere, desuden en Potte med Vand og en Linnedklud til at væde Ler og Grydebræt med samt et Par glatte Sten, en flad og en rund, til at forme og glatte Potterne med; den ene kaldtes Taanstenen og den anden Slettestenen, desuden en Skavkniv og et Falseben til Skrabning og Pudsning af Potterne. — Naar Pottens Udformning var færdig, blev den sat til Tørring paa et skyggefuldt Sted, hvorefter den blev oversmurt med en Vælling af Mergel udrørt i Vand, hvorefter den hensattes til langsom Tørring.

Endnu inden Tørringen var færdig, skulde Potten glasseres, det skete ved, at man trykkede en glat Sten fast mod Pottens Overflade, medens Potten drejedes rundt. Paa de Steder, hvor den saaledes er gneden eller sleben, bliver Potten skinnende blank un-

der Brændingen. Samtidig med Glasseringen paaførtes Potterne ogsaa simple Zirater, der lavedes paa samme Maade med en Sten.

Jydepotternes Tørring og Brænding foregik dels i Tørrehuset eller Røghuset og dels i et aabent Ildsted, som kaldes „Pøtten“ eller „Ildpøtten“. Paa det førstnævnte Sted blev de røgede, paa det sidstnævnte Sted blev de brændte.

Røghuset bestod af et i Jorden gravet Hul paa cirka 3 Alens Længde,

1½ Alens Dybde og 1½ Alens Bredde. — Paa Bunden af dette lagde man nogle Sten af en Knytnæves Størrelse — Bro-lægning — for at det ikke skulde blive for dybt ved Udrensningen af Asken; over samme rejste man et Tag af „Sajer, d. v. s. Græstørv, sommetider kunde man ogsaa bruge Lyngtørv. Et saadant Tag kunde ofte være 5 Alen langt, 4 Alen bredt og lige-saa højt. Spær og Lægter i et saadant Røghus eller „Braandhus“, som det ogsaa kaldtes, dannedes ofte af Grene, som man nemt kunde komme til, og paa Overkanten anbragtes en Del Lægter paa Kryds og Tværs i en saadan Afstand, at Potterne kunde staa paa dem. Her stillede saa Potterne op paa disse Stænger i et Antal, der svarede til en Brænding, i Reglen 10 Snese.

Røgningen skete ved Hjælp af de paa Bunden af Hullet anbragte Lyngtørv, der blev antændte, og i Røgen fra disse henstod saa de lufttørrede Potter i 4—5 Dage. I Begyndelsen var Varmen kun svag, senere øgedes den, men da Potterne laa i nogen Afstand fra de glødende Tørv, var der ikke Tale om, at de blev brændte, de blev kun gennemhede og gennemtrukne af Tørverøg.

Efter Røgningen henstilledes Potterne paa et eller andet fladt Sted, den saakaldte „Pøt“ eller „Ildpøt“. Et eller flere mindre

Røghuset.

Pottokone.

Kar sattes i Reglen inden i de større, og saa stabledes der Lyngtørv op imellem de forskellige Kar. Naar det var sket, og Potterne var opstillede lagvis med Lyngtørv imellem samt over og under, saa antændtes disse, og Brændingen foregik derved, at de ildnende Lyngtørv stadig dækkede Potterne. Derved bevaredes den mørke Farve.

Man antændte Pøtten i Vindsiden, saa Ilden bredte sig over hele Tørvelaget. MenVejret maatte passe ved

en saadan Brænding. Det maatte hverken regne eller blæse, for regnede det, saa slukkedes Ilden, og blæste det, saa blussede Tørvene for stærkt op i Vindsiden. Af og til kunde man høre et lille Knald, det var en Potte, der gik i Stykker. De kunde ogsaa springe, naar de enten havde faaet for lidt eller for meget Vand, eller de ikke var tilstrækkeligt tørre. Naar Potterne havde staaet i denne Hede i 2 à 3 Timer, var Brændingen til Ende.

Grunden til, at Potterne blev sorte og ikke røde, hidrører fra den Maade, hvorpaa Brændingen foregik, idet de ikke udsattes for Lueild, men kun for stærk Glødeild. Men Hovedgrunden er nok den, at de gennemtrængtes af Røg fra Lyngtørvene i Røg-huset.*)

En dygtig Pottepige kunde fremstille eller lave op til 3000 Potter paa en Sommer. Og en saadan Pige var ofte et efterstræbt Emne, særlig for unge Mænd, der skulde overtage en forgældet Gaard, og ikke saa sjældent gjorde en saadan Piges Renommé som dygtig Pottepige, at man oversaa en eller anden Mangel i Retning af et kønt Ansigt, større Medgift og deslige.

Overlærer J. Olsen, Varde, efter hvem en Del af ovenanførte tildels er gengivet, har skrevet en meget læseværdig Afhandling om „Jydepotterne“ i Historisk Samfund for Ribe Amts Aarbogs

*) J. Olsen, Varde.

første Bind's første Hefte, Side 36. — Han beretter deri Side 46 efter en gammel dalevende Pottemand, der nøjagtig mindes i hvor mange Gaarde og Huse, der lavedes Potter omkring ved Aaret 1855 i Horne Sogn, hver By i Sognet anføres for sig: „I Bjerremose 7 Gaarde, i Dejgaard 3 Gaarde, i Asp 3, i Lervad 3, i Bjaldrup 5, i Transbøl 3 Gaarde og 8 Huse; i Hornelund 5 Gaarde og 1 Hus; i Rothøl 2 Gaarde; i Bovnum 7 Gaarde og 1 Hus; i Gunderup 4 Gaarde; i Hindsig 3 Gaarde, i Stauskjær 1 Gaard; i Fruerlund 7 Huse; i Stundsigt 5 Gaarde og 6 Huse; i Sækbæk 2 Huse; i Malle 9 Gaarde og 3 Huse. Ialt 62 Gaarde og 30 Huse. Paa hver Gaard lavedes der mindst, efter samtlige i Sognet levende Pottemænds og Pottekoners Beretning 8 Læs pr. Sommer, og hvert Læs indeholdt gennemsnitlig 400 Potter à 27 Kr. pr. Læs. Dette giver ialt for de 62 Gaarde 198,400 Potter. — 30 Huse sættes til gennemsnitlig 6 Læs à 400 Potter, hvilket giver 72,000. Tilsammen er der altsaa i denne Tid i Horne Sogn hver Sommer udført ca. 198400 + 72000 Potter eller ialt 270400 Potter. Disse Potter udgjorde ialt 676 Læs à 27 Kr., hvilket bliver en samlet Sum af 18252 Kr. for hver Sommer i Horne Sogn.“

Tørrehuset, Røghuset eller „Braandhuset“, paa Stauskær, hvoraf der haves et Fotografi, er først bleven nedbrudt for en Snes Aar siden, altsaa omkring 1918. — Braandhuset har haft sin Beliggenhed noget Sydøst for den oprindelige gamle Stauskjærgaard.

Den sidste Pottékone i Stauskjær hed Ellen Stauskjær, hun havde som gammel Kone Ophold paa Gaarden og skal have levet endnu omkring ved 1870. — En Søn af hende, Lars Nielsen, kaldet Lars Stauskjær, tjente 1888 i Varde; han er senere rejst til Amerika. — Hvornaar, der sidst er brændt Potter i Stauskær, vides ikke bestemt, men efter det foranstaaende er der jo brændt Potter der i 1855, medens man i 1870 efter Ellen Stauskjærs Beretning forlængst havde holdt op med at lave Jydepotter.

Ved et Besøg paa Stauskjær den 29. August 1938 fandtes endnu 3 ældre Mænd med deres Hustruer, der boede paa Stauskjær, de 2 rigtignok paa Udflyttergaarde, men deres Forældre havde ejet den gamle Stauskjærgaard. — Den ældste af disse Mænd var den 75-aarige Per Jessen, — Døbenavn: Peder Jessen Kristensen —, hvis Fader ejede Stauskjærgaard, mens Per Jessen

var Dreng, men Gaarden var, som før omtalt, ikke god at besidde, da den var tilbøjelig til at kræve mere, end den kunde yde, derfor blev Gaarden efter nogle Aars Forløb solgt, og Familien flyttede til Næsbjærg.

Senere, da Per Jessen og hans Kone blev bosiddende, flyttede de atter til Stauskjær, hvor de købte en Udflyttergaard fra den gamle Stamgaard. Den ny Gaard har Per Jessen nu overdraget til et af sine Børn.

Den næstældste af de 3 Mænd var den 72-aarige Kristen Møller — Døbenavn: Kristen Kristensen Møller. — Dennes Fader, der ogsaa hed Kristen Møller, købte Stauskjærgaard den 1. August 1883. — Gaarden var dengang helt ude af Drift; Besætningen bestod kun af 7 Køer, 7 Smaakvæg eller Kalve og et Par Helmisser. — Folk paa Egnen lovede Kristen Møller, at han nok skulde komme fra Gaarden igen, for det var ved at blive Reglen. Det gik imidlertid anderledes, Kristen Møller var en dygtig Mand, der snart bragte Gaarden paa Fode. Samtidig gennemførte han en paabegyndt Udstykning, saa Stauskjærgaard efterhaanden blev til en hel By paa 13 Gaarde, der er paa mellem 30 og 40 Tdr. Land hver. Jorderne er nu, efter at der er foretaget Dræning og Mergling, baade gode og yderige Kornjorder med bugnende Hvedemarker. Der er Lerunderlag, men selve Jordoverfladen synes noget sandet, og der har vistnok under Foraarstørke i Stormvejr kunnet opstaa Sandflugt; men foruden de omtalte Grundforbedringer er der ogsaa nu gennemført Læplantninger baade mellem Ejendommene og mellem Ejendommenes Skifter, saa nu er ogsaa denne Ulempe overvunden.

Efter Udstykningen overtog Sønnen, den unge — nu 72-aarige — Kristen Møller, ligesom Per Jessen, en af de fra Stauskjærgaard udstykkede Gaarde, men ogsaa denne Gaard har Kristen Møller ladet gaa i Arv til et af sine Børn.

Resten af den oprindelige Stauskjærgaard med de gamle Bygninger, der endnu bærer Navnet „Stauskjærgaard“, ejes nu af Kristen Møllers Svoger, Jens Jepsen Sørensen. (Han og Kristen Møllers Kone er Søskende, deres Fader var Kromand i Sækbæk Kro). — Stauskjærgaard er nu kun en Gaard paa 40 Tdr. Land, men med en Besætning paa 30 Kreaturer, 5 Heste og med 28 Leveringssvin (Svinekort), godt besat med Redskaber og Maskiner.

De nuværende Ejere af de 13 Stauskjærgaarde er følgende:

1. Jacob Hansen	45	Tdr. Land
2. Kristen Jensen	28	„ „
3. Lars Sørensen	18	„ „
4. Hans Godt	40	„ „
5. Jens K. Kristensen	20	„ „
6. Knud Larsen	35	„ „
7. Jørgen Kristensen	32	„ „
8. Jens N. Lauridsen	30	„ „
9. Marie Madsen	40	„ „
10. Nis Hansen	30	„ „
11. Peder Jessen Kristensen	32	„ „
12. Kristen Møller Kristensen	32	„ „
13. Jens Jepsen Sørensen	40	„ „

Ialt 422 Tdr. Land

Alle Gaardene synes at være i god Drift, der er i hvert Fald i Aar, 1938, en meget stor Avl.

Og saa ligger da i Dag den gamle Stauskjærgaard midt i det hele som en velplejet gammel Høne, omgivet af et Kuld paa et helt Dusin velvoksne Kyllinger.

— — —

Da Thomas Andersens Forældre var ukendte, — han benævnes bare som „en Ungkarl fra Varde“, da han kommer i Ægteskab med Lene Thomasdatter i Stauskjær, var man kommen ind paa den Tanke, at Forbindelsen med Juel-Slægten muligvis skulde søges gennem ham, og det laa da nær, at det skulde være den Gren af Juel'erne, der var hjemmehørende i Varde eller paa Herregaarden „Hesselmed“ ved Oxbøl, man skulde henvende Opmærksomheden paa. — En af Thomas Andersen Descendenter, der var dansk Officer, interesserede sig for at faa Sagen oplyst, hvorfor han henvendte sig til Arkivar S. Nygaard i Viborg med Anmodning om at faa opklaret, hvorfra Thomas Andersen fra Stauskjær stammede, og hvem hans Forfædre var, hvis det var gørligt.

Denne Eftersøgning gav et absolut negativt Resultat med Hensyn til Juelslægten, der var intet der pegede i Retning af en For-

bindelse ad denne Vej. Derimod er der en Mulighed for, at Thomas Andersen kan have haft sit Hjemsted i Skonager i Næsbjærg Sogn, hvilket Hr. Nygaard mente at kunne udlede af Næsbjærg Sogns Kirkebog ved Hjælp af de deri anførte Fadderfortegnelser. Han tør dog ikke bygge derpaa, men formoder, det kan være rigtigt. — Hvis denne Formodning er rigtig, kan Thomas Andersens Slægtlinie føres tilbage til Aar 1630, og hans Fader har da været Anders Christensen i Skonager, og hans Bedstefader Christen Hansen i Skonager.

Det er meget interessant og oplysende at sammenholde Fadderfortegnelserne i Kirkebøgerne ved Familiemedlemmernes Daab; thi man kan næsten med Sikkerhed gaa ud fra, at Fadderne er Slægtninge eller meget nære Paarørende, og de understreger i høj Grad Slægtsforskningens Rigtighed; endvidere giver Fadderfortegnelserne i dette Tilfælde ogsaa gode Fingerpeg i Retning af, hvornaar Juelnavnet har faaet Indpas i Slægten; derfor skal Kirkebøgernes Oplysninger med Fadderfortegnelser gengives for de ældste af Slægtens Vedkommende i det følgende efter Næsbjærg Sogns Kirkebog, der ligesom Øse Sogns Kirkebog hører til de allerældste i Landet, og de er trods deres Ælde velførte.

Den ældste af denne Slægtsgren skulde altsaa være:

1. *Christen Hansen*, død 1713 — 15. Februar — 83 Aar gl. han er altsaa født 1630 — død i Skonager. — Gift 18. Marts 1660 med *Maren Pedersdatter*.

Hun er begravet 10. November 1700. — 75 Aar gammel, hun er altsaa født 1625. — Død i Skonager, Næsbjærg Sogn.

Børn:

1. Anders, døbt 28. April 1661 i Skonager. Faddere: Christen Matzen, Anders Pedersøn, Søfren Matzen, Anna Matzkone, Maren Pedersdatter.

2. Inger, døbt 4. November 1663 i Skonager. Faddere: Jep Knudsen, Matz Olufsen, Skonager, Matz Nielsen, Mette Andersdatter og Maren Pedersdatter.

3. Niels, døbt 1. Maj 1670 i Skonager. Faddere: Chr. Bertelsen, Niels Friis, Thomas Urop, Maren Eschis, Karen Larsdatter.

4. Lene, døbt 23. Maj 1672 i Skonager. Faddere: Christen Matzen, Christen Nielsøn, Thomas Pedersøn, Anna Matzdatter, Maren Pedersdatter.

5. Anna, døbt 15. Januar 1674 i Skonager. Faddere: Madtz Olufsen, Bertel Jepsen i Skonager, Madtz Jensen i Fogelsang, Anna Hanskone i Næsbjærg og Karen Jensdatter i Skonager.

Desuden er der Mulighed for, at der har været et Par Drengene mere: Hans og Peder, men de er usikre.

I denne Fadderfortegnelse møder vi Navnene Matz og Christen samt Maren gentagne Gange, — Maren Pedersdatter er muligvis Børnernes Moder. — Navnet Thomas 2 Gange, men Navnet Juel er der ikke.

Den næstældste i Slægtsgrenen er den ovenfor nævnte ældste Søn:

2. *Anders Christensen*, døbt den 28. April 1661 i Skonager. — Begravet 25. Marts 1737. — Gift 1. Gang med *Anna Nielsdatter*. Hun døde — blev begravet 22. August 1700 — 46 Aar gammel i Næsbjærg. Det ser ud til, at der ikke har været Børn i dette Ægteskab. — Anders Christensen blev igen gift og fik flere Børn med sin 2. Kone. Hendes Navn kendes ikke og heller ikke hendes Data, hverken for Fødsel — Vielse eller Død kendes. Hun er rimeligvis fra et andet Sogn, hvor ogsaa hendes Bryllup med Enkemanden Anders Christensen har staaet.

Børn:

1. Peder, døbt 15. Marts 1702 i Skonager. Faddere: Falkqvor Christensen, Peder Andersen, Matz Thomsen, Anna Christensdatter og Christen Gundsens Datter.

2. Thomas, døbt 2. Februar 1704 i Skonager. Faddere: Christen Hansøn, Oluf Jensøn, Peder Andersens Hustru og Thomas Nielsøns Datter.

3. Hans, døbt 27. Juni 1706 i Skonager. Faddere: Falkqvor Christensen, Christen Bertelsen, Matz Thomsen, Maren Oluf Hansøns, Maren Thomasdatter.

4. Niels, døbt 13. Januar 1709 i Skonager. Faddere: Oluf Hansøn, Falkqor, Christen Bertelsens Niels, Mette Peders og Lene Christensdatter i Skonager.

5. Christen, døbt 6. Januar 1712 i Skonager. Faddere: Peder Andersøn, Peder Thomsøn, Paul Christensen, Oluf Hansens Hustru, Oluf Jensens Datter.

6. Anne, døbt 18. Februar 1714 i Skonager. Faddere: Peder Andersøn, Peder Christensen, Jens Olufsen, Peder Thomsens Kone, Oluf Jensens Datter.

7. Christen, døbt 23. August 1716 i Skonager. Faddere: Jep Matzen, Peder Thomsen, Matz Thomsen, Karen Falkqvors og Zitzel Christensdatter, Skonager.

Slægtsforbindelsen kan her tydelig følges i Fadderfortegnelsen fra den forrige Daabsliste, men heller ikke her findes der Spor af Navnet Juel.

Der er nogen Sandsynlighed for, at den anden af de her anførte Børn — Sønnen Thomas Andersen, døbt den 2. Februar 1704 — kan være den Thomas Andersen, der blev gift med Enken Lene Thomasdatter i Stauskjær den 3. April 1736. — I Horne Sogns Kirkebog oplyses, at Thomas Andersen er død 6. November 1741 — 38 Aar gl. — Han skulde derefter være født i 1703, men da Forskellen kun er 3 Maaneder og ved Dødsfaldet kun skønsmæssig angivet, kan det ikke forrykke Antagelsen om, at han stammer fra Skonager. — Det er forøvrigt ikke udelukket, at hans Hustru, Lene Thomasdatter, godt kunde være i Slægtsforbindelse med Familien i Skonager ogsaa; thi Navnene Lene og Thomas gaar jo begge igen i de 2 anførte Daabslister.

Skønt det ikke opklarer ret meget, skal her for Fuldstændighedens Skyld gengives efter Horne Sogns Kirkebog Ægteparrets Data, deres Børns Daabslister til Sammenligning med de foran anførte Daabslister:

3. *Thomas Andersen* i Stauskjær, begravet 6. November 1741 — 38 Aar gl. — Gift med Enken Lene Thomasdatter af Stauskjær. Trolovede 29. December 1735 og copulerede 3. April 1736. — Lene Thomasdatter døde — blev begravet den 14. December 1777 — 70½ Aar gammel. — Børnenes Daabsliste:

1. 1738 den 1. Januar, døbt Thomas Andersens Drengbarn, navnlig *Anders* af Stauskjær, født 28. December 1737 om Morgen. — Faddere: Christen Jensens Hustru Inger Jensdatter af Stundsigt bar Barnet; — Manden Christen Jensen, — Peder Pedersen, Skrædder af Tradsborg,*) Jørgen Jensen, Smed af Hornelund, Kirsten Thomasdatter af Gunderup.

2. 1740. dom. 9. Trinit. = 14. August, døbt Thomas Andersens Drengbarn, navnlig *Thomas* af Stauskjær, født om Natten mellem 8. og 9. August. Faddere: Christen Jensens Hustru, Inger Jensdatter af Stundsigt Midtgaard, bar Barnet, Hans Andersen af Skonager, Peder Andersens Hustru, Sissel Olesdatter, ibd, Wedsted Nielsens Hustru, Anne Andersdatter af Yderik, Kirsten Thomasdatter af Hornelund.“

Ogsaa her er der et Fingerpeg i Retning af Skonager med nogen Navnelighed, der godt kan tyde paa Slægtsforbindelse, men heller ikke her mærkes der noget til Juel Navnet.

Her maa vi forlade Stauskjær og følge med den yngste af Sønnerne, Thomas Thomsen, til Næsbjærg, hvor han i Nytaaret 1764 ved Giftermaal med Pigen Maren Nielsdatter bliver Ejer af Gaarden

„Sønderagergaard“

paa Vestervang i Næsbjærg Sogn. Gaardens Jordareal var paa omkring 150 Tdr. Land, havde en noget langstrakt Form, der gik lige fra Gunderup Bymarksskel i Aarre Sogn mod Nord til Næsbjærg Bys Marker, der her udvidede sig noget mod Øst næsten til den ret høje „Møgelbjærg“. Noget nær midt i Jordarealet laa Gaardens Bygninger, der efter Tidens Forhold har været baade store og smukke.

Selve Jorden er vel nærmest sandblandet Lermuld, det vil sige, Sandrevler og Lerrevler løber Side om Side gennem Markerne med et Muldlag i Overfladen og maa kaldes Jord af en nogenlunde god Beskaffenhed; men har dog, indtil den for en Del Aar siden blev drænet, været noget vaad. Marken egnede sig derfor bedre til Græsning end Dyrkning med Korn, hvilket vel nok i Thomas Thomsens Tid har været betragtet som en Fordel; thi Datidens Redskaber til Jorddyrkning med Korn har næppe

*) Maaske „Transbøl“.

Slægtsgaarden i Næsbjærg.

været saaledes, at de har ansporet dertil, især paa den noget svæ-
rere Jord.

Syd for Gaarden findes et godt Kær og Engdrag, og helt mod Syd, indtil Gunderup Marker, laa omkring ved et halvhundrede Tdr. Land i Lynghede. Af denne Hede blev i Begyndelsen af det 20. Aarhundrede ca. 17 Tdr. Land tilplantet med Naaletræer; denne Plantning er nu Fredskov. Senere er al den øvrige Hede bleven opdyrket. Markerne er for en stor Del blevet dræned. Jorden er kommen i god Kultur og er nu — 1939 — meget yde-
rig og frugtbar.

„Sønderagergaard“ var i „Næsbjærgslægten med Juellnavnet“s Eje i næsten 200 Aar — den kan i hvert Fald følges gennem 5 Generationer og har antagelig været i Slægtens Eje flere Gene-
rationer forud for dem, der fik tillagt Juellnavnet; men i 1830erne bliver Gaarden af den sidste af denne Slægts Ejere, han hed Thomas Juel, solgte til en Mand ved Navn Eske Eskesen af Næsbjærg. Og dermed gaar Gaarden helt ud af den saakaldte Juellslægts Eje.

Denne Thomas Thomsen Juel, der solgte „Sønderagergaard“, var foruden at være Gaardejer ogsaa Skoleholder i Næsbjærg, og han satte mere Pris paa Skolegerningen end paa Bondehaand-

teringen, hvilket var Aarsagen til, at han afhændede Gaarden, som vistnok i hans Tid blev noget forsømt. Thomas Juel og hans Kone blev dog ved at bo ved Gaarden, idet de flyttede ind i et Hus, der laa paa Gaardens Mark, her fik de Aftægt fra Gaarden, og her blev de boende, saalænge de levede; efter deres Død blev Huset nedbrudt.

Sønderagergaards senere Historie er i korte Træk følgende: „Efter Eske Eskesen, der købte Gaarden, arvede Sønnen Mads Jørgensen Eskesen den, han var gift med Marie Jessen fra Orten. De boede paa Gaarden til 1904, da de solgte det meste af den til en ung Mand, der hed Jørgen Jørgensen, men selv beholdt de 50 Tdr. Land fra Gaardens Vestside, hvorpaa de lod opføre nye Bygninger, saa nu var den gamle Sønderagergaard blevet til 2 Gaarde. Da de i 1918 var ved at være gamle Folk, solgte de ogsaa den nye Gaard til en Mand, der hed Niels Kristen Nielsen fra Skonager, han ejer endnu — 1939 — Gaarden, som han har ladet gennemdræne, og nu holdes der en Besætning paa ca. 50 Kreaturer og et Par stærke Heste paa de 50 Tdr. Land.

Den oprindelige gamle Gaard beholdt Jørgen Jørgensen kun i 4 Aar, da han giftede sig ind i en Gaard i Sædding, det var ham, der anlagde Granplantagen. Efter ham kom Gaarden i Handelen og skiftede flere Gange Ejere.

I 1911 brændte Gaarden, man siger ved Lynnedslag, den ejedes da af en Mand, der hed Bertel Bertelsen. Han lod Gaarden genopbygge, men havde den kun i ganske faa Aar.

I 1914 blev Gaarden købt af Knud Møller fra Brørup, det var ham, der lod den sidste Del af Heden opdyrke. Efter 6—7 Aars Forløb afhændede han Gaarden til Sønnen, Sigurd Møller, medens han selv rejste tilbage til Brørup sammen med en Datter, der blev gift og bosiddende i Gjerndrup. Sigurd Møller lod den vandlidende Del af Gaardens Jorder dræne, og Gaardens Jorder er nu i fortrinlig Kultur.

Her i denne Gaard var det, at Thomas Thomsen fra Stauskjær rykkede ind, da han i 1764 kom i Ægteskab med Maren Nielsdatter, der var Datter paa Gaarden. Om han har haft Tjeneste paa Gaarden og ad den Vej lærte Maren Nielsdatter at kende, eller om Bekendtskabet er indledet ad anden Vej — Stauskjærfolkene har jo efter de anførte Fadderfortegnelser haft Forbin-

delse med flere i Næsbjærg Sogn — vides ikke. Hvordan Thomas Thomsen har været som Mand paa den ret store Gaard, fortælles der ikke meget om; noget fremragende som Landmand har han næppe været, nogen særlig Dygtighed var der jo ikke tale om den Gang ved Landbruget, det gjaldt jo bare om at faa Føden. Nøjsomhed og Sparsommelighed var Datidens Bønders bedste Egenskaber, og disse har Thomas Thomsen sikkert ejet i fuldt Maal. Gaarden, som hans Kones Forældre og Bedsteforældre havde ejet, har altsaa været i denne Slægts Eje i 2 Generationer, maaske mange flere, før Maren og Thomas Thomsen overtog den. Nu forblev den i 3 Slægtled blandt deres Efterkommere, før den, som omtalt, gik over paa fremmede Hænder. Hvilket tyder paa, at selv om der var kommet en ny Mand af en ny Slægt ind i den gamle Gaard, har den dog vedblivende været betragtet som Slægtens Hjem og dens faste Punkt i Tilværelsen, som man har følt sig knyttet til med stærke Baand.

Her paa Sønderagergaard, paa Vestervang i Næsbjærg, var ved dette Ægteskab Abildhede og Stauskjærslægterne blevet forenede i en tredie Slægt, som vi i det følgende benævner Næsbjærgslægten.

Thomas Thomsen blev ved sit Ægteskab med Maren Nielsdatter ikke blot Ejer af hendes Slægtsgaard i Næsbjærg; men med hende fik han ogsaa et nyt Navn, thi fra nu af hedder han altid „Thomas Juel“. Her møder vi for første Gang Juelnavnet i hans Slægt og det fortsætter i de følgende Generationer. Det er ikke blot i Folkemunde som Kendingsnavn, at Juelnavnet bruges, men ogsaa i Kirkebøgerne, i Breve og i andre Dokumenter. Undertiden staar Navnet Juel anført i Parentes, men oftest uden. Navnet er dog aldrig brugt som Døbenavn, saalænge Slægten havde Hjemsted paa Næsbjærgegnen, først i de senere Aar paa andre Egne er Navnet blevet antaget som Døbenavn, men dog ikke som Efternavn.

Af Fadderfortegnelserne i Næsbjærg Kirkebog over Maren og Thomas Juels Børn og Børnebørn møder vi flere Gange Juelnavnet, og da næsten altid i Forbindelse med Navnene: Niels, Nielsen og Nielsdatter. Disse Faddernavne maa enten være forud for — ældre — eller sideordnede med Maren og Thomas Juels Tid. Det kunde forøvrigt tyde paa, at Juelnavnet godt kunde hidrøre

fra Maren Nielsdatters Fader — Niels Hansen og hans Slægt, og ganske udelukket, at det kan forholde sig saaledes, er det heller ikke. Men Sandsynligheden peger dog stærkest i Retning efter Abildhede, og det rimeligste er, at Niels Hansen paa Sønderagergaard har faaet Navnet Juel med sin Hustru Johanne Christensdatter; thi ogsaa hendes Slægtsnavne — Bertel og Christen — Bertelsen og Christensen er rigelig til Stede i Fadderfortegnelserne:

4. *Thomas Thomsen (Juel)* af Næsbjærg, er født den 8. August 1740 i Stauskjær. — Død 20. September 1823, 83 Aar gammel i Næsbjærg. — Gift med *Maren Nielsdatter* af „Næsborg“. Trolovede 20. Januar 1764. Forlovere: Søren Pedersen, Stauskjær, og Niels Hansen af Næsborg. Copulerede 24. April, 3. Paaskedag, 1764 i Næsborg.***) — Maren Nielsdatter blev begravet 30. Januar 1803 i Næsborg.***)

Børnene:

***) I. 1) Thomas, døbt 8. November 1764 i Næsbjærg. (En dødfødt Dreng, begr. i Næsbjærg 1766). Faddere: Niels Juel, Jep Skov, Niels Hansøn, Niels Christensens Hustru og Niels Madsens Hustru, alle af Næsbjærg.

II. 2) Benthe, døbt 9. Juni 1767 i Næsbjærg. Faddere: Niels Christensen, Ole Nielsen, Niels Hansens Hustru, Karen Poulsdatter, alle af Næsbjærg, og Christen Pedersens Hustru af Sig.

III. 3) Niels, døbt 30. Juli 1769, død samme Aar. Faddere: Hans Nielsen af Bilstoft, Jørgen Jepsen, Jeppe Skovs Søn Christen, Niels Christensens Hustru, og Niels Madsens Hustru, alle af Næsborg.

IIII. 4) Lene, døbt 26. August 1770 i Næsbjærg. Faddere: Anders Christensen, Christen Ostedsen, Anders Pedersens Hustru, alle af Bilstoft. Ole Pedersens Hustru og Jørgen Jepsens Hustru, begge af Næsborg.***)

***) 5) Niels, døbt 9. April 1773 i Næsbjærg. Faddere Ole Nielsen Juel fra Vagtenborg, Niels Christensen, Christen Jepsen,

**) Næsbjærg og Næsborg bruges vekslende i Kirkebogen.

***) I Stamtavlen er de alle mærkede med Romertal.

Else Nielsdatter Juel, alle af Næsberg, og Thomas Sørensens Hustru af Agervig.

VI. 6) Søren, døbt 22. Oktober 1775 i Næsbjerg. Faddere: Thomas Sørensens, Agervig, Niels Madsens Hustru, Christen Jørgensens Hustru og Ole Nielsen Juels Hustru fra Vagtenborg.

VII. 7) Mette Marie, døbt 26. Juli 1778. Faddere: Niels Christensen, Jørgen Jepsen, Niels Hansens Hustru, Peder Jepsens Hustru, alle af Næsbjerg, og Thomas Sørensens Hustru af Agervig.

Man ser saaledes, at Navnet Juel baade bruges og udelades, dette er Tilfældet med Ole Nielsen Juel fra Vagtenborg, og maaske ogsaa med Niels Juel fra Næsberg. Noget mærkeligt synes det at være, at Navnet Johanne ikke findes blandt Børnenes Navne, hun skulde jo da være deres Bedstemoder; kun to Gange synes hun at have staaet Fadder, men hendes Navn nævnes ikke. Af disse 8 Børn døde de 2 som ganske smaa; af de øvrige 6 blev den ældste, Sønnen Thomas Thomsen eller Thomas Juel, som han ligesom Faderen altid kaldtes, den, der kom til at fortsætte Slægtslinjen, og den, som tog Gaarden i Arv efter Forældrene.

Men forinden vi fortsætter om ham, skal hans 5 øvrige Søkende omtales ganske kort, da det kun er meget lidt, vi ved om dem.

II. *Benthe Thomasdatter*, døbt 9. Juni 1767 i Næsbjerg. Om hende fortælles, at hun blev gift med en Skræder, der hed *Søren Madsen*, han var vistnok fra Nøraa eller Aalbæk ved Bramminge, de har vist været bosiddende først i Næsbjerg, senere i Blaksmark ved Varde. De havde det meget godt, var velstillede Folk, og havde vistnok flere Børn, hvoraf en Datter skal have været gift og boet i Blaksmark.

IV. *Lene Thomasdatter*, døbt 26. August 1770 i Næsbjerg. Om hende vides kun, at hun som ung Pige 1792 har staaet Fadder til sin ældste Broders ældste Barn. Hun er maaske senere blevet gift og optræder da som Fadder under Mandens Navn.

V. *Niels Thomsen*, døbt 9. April 1773 i Næsbjerg. Han har to Gange staaet Fadder til sin ældste Broders Børn, første Gang

i Oktober 1794 — som ugift — anden Gang 10 Aar senere, 27. April 1804, og da sammen med sin Hustru, som ikke er navngivet, men de er da bosiddende i Vesterbæk i Øse Sogn.

VI. *Søren Thomsen*, døbt 22. Oktober 1775 i Næsbjærg. Om ham vides kun, at han Bededag, 27. April 1804, har staaet Fadder til et af sin ældste Broders Børn.

VII. *Mette Marie Thomasdatter*, døbt 26. Juli 1778 i Næsbjærg. Hun var den yngste af Søkendeflokken, men om hende vides intet. Hun ses ikke at have staaet Fadder til nogen af sin ældste Broders Børn, hun er antagelig død i Barne- eller Ungdomsalderen.

I. *Thomas Thomsen (Juel)*, døbt 8. November 1764 i Næsbjærg. Han er Thomas Juels og Martin Nielsdatters ældste Barn, og han gik hele sit Liv under Navnet Thomas Juel. Han var gift med *Ane Margrethe Laustdatter*, men hun maa være fra et andet Sogn, og der har deres Bryllup staaet. Thi hverken hendes Bryllupsdag eller hendes Fødselsdag kendes. — Heller ikke hendes Dødsdag kendes, hun kan muligvis være død hos en af Børnene, der har boet i et andet Sogn. — Efter Barnefødslerne at regne, er de blevet gift omkring 1791. — De har da overtaget Sønderagergaard i Næsbjærg, medens hans Forældre kom paa Aftægt. — Det er før omtalt, at der laa et Aftægtshus et Stykke fra Gaarden efter Møgelbjærg til, som hørte til Gaarden, men efter et Billede af Gaarden kan det se ud til, at der ogsaa har været indrettet Aftægtsstuer i dennes østre Længe, i hvilken af disse Aftægtslejligheder de to gamle Thomas Juels har boet, vides ikke, vel nok nærmest i Gaarden. Det kan tænkes, at det udflyttede Hus har været Aftægtshus for Maren Nielsdatters Forældre, maaske har der boet Slægtninge i det, da hun og Thomas Juel kom paa Aftægt.

Thomas Juel og Ane Margrethe Laustdatter havde i deres Ægteskab følgende 7 Børn:

1. *Thomas*, døbt 16. September 1792 i Næsbjærg. Faddere: Jens Nielsen, Peder Jepsen, Peder Hansen, Lene Thomasen og Ole Pedersens Hustru, alle af Næsbjærg.

2. Laust, døbt 16. Oktober 1794, død som Barn. Faddere: Ole Pedersen, Jens Nielsen, Niels Thomsen, Niels Christensens Hustru og Maren Olester, alle af Næsbyerg.

3. Laust, født 15. September 1796 i Næsbyerg. Faddere: Christen Bertelsen og Hustru, Skonager, Thomas Thomsen, Christen Nielsen og Peder Johansens Hustru, alle af Næsbyerg.

4. Lambert, født 10. Februar 1799 i Næsbyerg. (Døbt 13. Februar, i Kirke, 2. Paaskedag 1799). Faddere: Peder Jepsen, Chr. Nielsen, Mads Nielsen, Ole Pedersens Hustru og Søren Madsens Datter Maren, alle af Næsbyerg.

5. Peter, født 5. Juli 1801, døbt 7. Juli 1801. Faddere: Aalbæk Møller Thyge Andreasen og Hustru, Mads Nielsen, Jens Nielsen, og Ib Hansens Hustru, af Næsborg.

6. Maren, døbt 27. April — Bededag — 1804. Faddere: Thomas Juel, Søren Thomsen og Anna Christensdatter af Næsberg, Niels Thomsen og Hustru, Vesterbæk.

7. Karen, døbt 29. Juli 1808 i Næsbyerg. Faddere: Niels Nielsen, Ib Hansen og Maren Sørens datter af Næsberg, Christen Bertelsen af Skonager og Jens Nielsens Hustru af Heager.

Alle disse 7 Børn er hjemmedøbte, men om det betyder, at de har været svagelige ved Fødselen, eller det blot er en Idé, som Forældrene har haft, kan ikke ses; kun et af dem er død som Barn, alle de øvrige blev voksne eller ældre Folk. — De fleste af Fadderne er genkendelige fra forrige Daabsliste. Man kunde have ventet at have gjort Bekendtskab med Moderen Ane Margrethe Laustdatters Slægt i Fadderfortegnelsen, men det synes ikke at være Tilfældet, hendes Fader Laust er opnævnt 2 Gange, baade ved andet og tredie Barns Daab, men blandt Fadderne synes der ingen af hendes Slægtninge at være ført — ellers skal de søges blandt de gifte Kvinder, der nævnes ved Mandens Navn. Der er bl. a. den Mulighed, at hun kan være en Søster til eller paa anden Maade beslægtet med Møller Thyge Andreasens Kone fra Aalbæk. Men den Mulighed, at Møllerens Kone er en Søster til Benthes Mand, Skræder Søren — Madsen? —, der skulde være fra Aalbæk eller Nøraa, og at det er deres

Datter Maren, der ogsaa optræder som Fadder. Navnet „Maren“ kunde tyde paa, at hun var opnævnt efter sin Bedstemoder — Mormor — Maren Nielsdatter, der var gift med den ældste Thomas Juel, er ogsaa til Stede. Endelig er ogsaa den Mulighed, at Møllerkonen kan være en af den gamle Thomas Juels Døtre, jo ogsaa antagelig. At Møller Thyge Andreasen selv skulde være personlig beslægtet med Næsbjergslægten er næppe tænkelig.

Efter 20 Aars Ægteskab, den 9. Juli 1811, døde Thomas Juel ret pludselig af et Slagtilfælde, Apoplexi — eller en Rørelse, som man kaldte det. Han blev kun 46½ Aar gammel. Kun den ældste af Børnene, Sønnen Thomas Thomsen Juel, var da konfirmeret og fyldt 18 Aar, de øvrige 4 Børn var mellem 3 og 14 Aar gamle og kunde ikke gøre stort med Gaarden. Men endnu levede den gamle Thomas Juel, Bedstefaderen, der var over 70 Aar gammel, og nu tog han sig for anden Gang af Gaardens Drift. Han overlevede Sønnen i mere end 12 Aar, han var 83 Aar, da han døde; ogsaa sin Hustru overlevede han i mange Aar. Der fortælles om ham, at han blev noget vanskelig at omgaas paa sine gamle Dage, han blev irriteret og heftig af Sind, og Børnebørnene kunde ikke finde sig til Føje under hans Regimente, hvorfor de alle, eftersom de voksede til, søgte bort fra Hjemmet, kun den ældste Søn, Thomas, der arvede Gaarden, blev hjemme, men denne, der foruden at være Gaardens Ejer, ogsaa var Skoleholder i Næsbjerg, lod Bedstefaderen skalte og valte med Gaarden, som han vilde. Bedstefaderen var trods Alderen sikkert nok ogsaa mere Landmand end Sønnesønnen. Moderen, Ane Margrethe Laustdatter, maa ogsaa være død snart efter sin Mand, eller ogsaa maa hun være taget bort fra Hjemmet, thi man har ikke mærket meget til hende, og alle Børnene, udover den ældste Søn, søgte som nævnt bort til andre Egne. — Om Børnene følgende:

Tavle 6 — Spalte 1 — Næsbjergslægten fortsat.

I. *Thomas Thomsen (Juel) jun.*, født d. 16. September 1792. Gaardmand og Skoleholder i Næsbjerg. Gift den 17. Oktober 1817 i Vilslev Kirke med *Ane Kathrine Gravesdatter* fra Vilslev, hvor hun er født 7. September 1794. Datter af Boelsmand Graves

Pedersen og Hustru Margrethe Jepsdatter i Vilslev. — Forlovere ved Brylluppet var Graves Pedersen og Peder Sørensen.

Det laa til de fleste af Næsbjergslægtens Medlemmer, at de havde deres Elementær-Kundskaber i bedste Orden, de havde Sans for boglig Syssel, var gode til Regning og Skrivning, skrev ikke blot en smuk og let læselig Haandskrift, men ogsaa et næsten fejlfrt Dansk. — De havde gode Tænkeevner, kunde gennemtænke en Sag, saa den blev følgerigtig eller logisk; ligesom de ogsaa havde nogen Hang til at filosofere over Tingene og over Tilværelsen. — Thomas Juel maa have været i Besiddelse af disse Evner, thi allerede i en ung Alder blev han antaget som Skolelærer eller Skoleholder, som det dengang kaldtes, i Næsbjerg Skole. Han var nok ogsaa noget af en Lejlighedsdigter, der kunde skrive gode Sange, derimod har han næppe været meget værd som Landmand. — Det fortælles, at han gik saa stærkt op i sin Skolegerning, at han forsømte sin Gaard, han lod, som før nævnt, sin gamle Bedstefader varetage Gaardens Drift, og da denne døde 1823 som en ældgammel Mand, solgte han, som før fortalt, Gaarden til Eske Eskesen i Næsbjerg, medens han og hans Kone flyttede ind i et Hus paa Gaardens Mark, hvor de fik Aftægt fra Gaarden, saa længe de levede. — Sin Skolegerning blev han ved med, til han blev 60 Aar gammel. 1852 blev der antaget en ny Skolelærer i Næsbjerg, og 5 Aar derefter døde Thomas Juel, i Foraaret 1857 — 65 Aar gammel. Hans Hustru overlevede ham i flere Aar; hun blev boende i Huset og fik vedvarende sin Aftægt fra Gaarden. Hendes Dødsaar og Dødsdag kendes ikke.

En frisk 90-aarig Kone med en god Hukommelse — „Gamle Else i Biltoft“ — kan endnu paa en fornøjelig Maade fortælle om sin Skolegang hos Thomas Juel, og at hun var glad for ham; hun var 13 Aar, da han døde, og hun føjer til: „Ogsaa hans Kone, Trine Juels, husker jeg, hun boede i et lille Hus paa sine gamle Dage, og jeg har mange Gange baaret Mad hen til hende.“ Gamle Else fortæller ogsaa om, hvordan det gik til, at Thomas Juel fik sin Kone, der var fra Vilslev: „Thames havde en Broder, der tjente i Vilslev, han var blevet forlovet med Datteren i Gaarden, hvor han tjente. En Dag kommer han og Kæresten og en anden ung Pige fra Vilslev, der vistnok var noget i Familie med Broderens Kæreste, paa Besøg i Hjemmet i Næsbjerg. — I den

Tid stod det just ikke godt til med Thames, han havde været forlovet med — eller maaske blot forelsket i en ung Pige her fra Sognet, men det blev ikke til noget, hvad han tog sig meget nær og var „grov“ ulykkelig over; men saa var det, hun kom, Pigen fra Vilslev, — de har vist kendt noget til hinanden før. — Hun syntes godt om Thames, friede til ham og blev hans Kone. — Hun sagde ligefrem til ham: „Jeg kan godt lide dig, lille Thames, og jeg vil gerne være din Kone, men du vil vel sagtens ikke have mig.“ — Og saa slog han pinnede til. — Ja, saadan har man fortalt mig.“

Else fortæller videre: „Jeg husker ogsaa begge deres Døtre, den ældste hed Ane Marie, hun blev ikke gift, men døde i den voksne Alder. Den anden hed Juliane Graussine Nikoline Thomasdatter, hun var meget smuk og blev gift med en Mand fra Ribe.“

Gamle Elses Fortællinger passer godt nok, Thomas Juels Kone, Ane Kathrine Grausdatter og hans Broders, Laust Thomsens, Kone i Vilslev var Stedsøstre — d. v. s. sammenbragte Børn. — Begge Brødre blev viede samme Dag — 17. Oktober 1817 — til de to Stedsøstre i Vilslev Kirke. — Der var altsaa Dobbelt-Bryllup, og Bryllupet fejredes paa den gamle Slægtsgaard — „Slottet“ — i Vilslev.

Thomas Thomsen Juel og Ane Kathrine Gravesdatter er begravede paa Næsbjærg Kirkegaard. — Med dem forsvinder denne Slægtsgren med Juelfavnet fra Sønderagergaard i Næsbjærg.

I Ægteskabet havde de, som af Gamle Else fortalt, 2 Døtre, af disse døde den ældste:

A.—1. *Ane Marie Thomasdatter* i den voksne Alder af Tuberkulose. Ugift. — Den anden Datter:

B.—2. *Juliane Graussine Nikoline Thomasdatter*, blev gift med Kanalhusmanden Hans Clausen, der boede paa Ribe Holme, hvor han drev Gæstgiveri i det saakaldte „Kanalhus“, og hvor han drev et omfattende Fiskeri. — Hans Clausen var Enkemand med 3 Børn, da han giftede sig 2den Gang. — Han og Juliane havde i deres Ægteskab ingen Børn.

Da Juliane blev Enke, flyttede hun til Ribe, hvor hun boede i mange Aar, og hvor hun gjorde lidt Forretning med at binde Fiskegarn, et Haandarbejde hun og hendes Mand havde øvet i mange Aar; Garnene solgte hun til Fiskerne. — Hun blev næsten 100 Aar, før hun døde. Hun var meget rig, men blev gerrig og mistroisk. Naar nogle af hendes Slægtninge besøgte hende paa hendes gamle Dage, var de aldrig velkomne, da hun altid troede, det var hendes Penge, de var paa Jagt efter. — Hun er begravet paa Ribe Kirkegaard sammen med sin Mand.

Med Juliane Thomasdatter uddøde den Gren af Næsbjergslægten. — (Om Ane Kathrine Gravesdatter og hendes Familie se Slotslægten, Tavle 5).

Tavle 6. — Spalte 3. — Næsbjergslægten.

3. *Laust Thomsen*, født 15. September 1796 i Næsbjerg, var den tredie i Rækken af Thomas Juels og Ane Margrethe Laustdatters Børn. — Foruden sin ældste Broder Thomas Juel, der foran er omtalt, var der som Nr. 2 en Broder, der ogsaa var døbt med Navnet Laust Thomsen, men han døde ganske lille; hvorfor Navnet paany blev givet til Nr. 3 i Rækken, som omtales i det følgende. Laust Thomsen tog efter sin Faders tidlige Død bort fra Hjemmet i Næsbjerg i en meget ung Alder, og han forsøgte sig da som adskillige andre unge i den Tid som Kræmmer og gik paa Kramhandel i Jylland. — Som saadan kom han en Efteraarsaften i Aaret 1815 til Vilslev med sin Krampose paa Nakken, han kommer ogsaa ind paa Slottet til Graves Pedersen og hans Kone Anne Nielsdatter; om de handlede med ham om Kramvarer, fortæller Historien ikke noget — det har de vel nok gjort, men derimod fortælles, at han blev der om Natten og lod sig fæste som Tjenestekarl for det kommende Aar fra 1. November, og — han blev der hele sin Levetid.

Ligesom Patriarken Jacob, der som ung Mand tog til sin Morbroder Laban og tjente ham saa længe, at han fik begge hans Døtre, Lea og Rachel, til Ægte. Saaledes gjorde ogsaa Laust Thomsen. Han tjente paa „æ Slot“ saa længe, at han ægtede begge de derværende Døtre, dog med den Forskel, at han ikke som Jacob var gift med dem begge samtidig; og desuden fik han hele Gaarden — Slottet — i Tilgift.

I Næsbjærg var han kun kendt under Navnet „Laust Juell“ — eller Thomas Juels „Laust“, — da han kom til Vilslev, vragede eller frigjorde han sig for Juell-Navnet, ligesom han heller ikke blev tildelt Navnet Slot, som hans Forgængere var bedst kendt under. Her i Vilslev hed han altid som han var døbt — Laust Thomsen.

1817, den 17. Oktober, gift i Vilslev Kirke med Gaardens ældste Datter *Margrethe Sørensdatter*, f. den 31. December, Nytaarsaften, 1796 i Vilslev. Datter af Søren Hansen Slot og hans 2.

Hustru, Anna Nielsdatter. — Den Dag var der som før nævnt Dobbeltbryllup paa Slottet, idet Laust Thomsens ældste Broder og Margrethe Sørensdatters Stedsøster holdt deres Bryllup samme Dag og Sted.

Aaret efter, den 3. Februar 1818 fik Margrethe og Laust Thomsen en Søn, der blev opnævnt efter sin Moders Stedfader og fik Navnet Graves Lauridsen. — I Aaret 1821 faar Laust Thomsen Skøde paa Gaarden, Matr. Nr. 30, Slottet, i Vilslev. Og efter knapt 8 Aars Ægteskab, den 28. August 1825, dør hans Hustru Margrethe, Dødsårsagen er Tuberkulose. Sønnen, Graves Lauridsen, lever og bliver voksen, men saa angribes han ogsaa af Moderens Sygdom, han dør 6. Marts 1840, 22 Aar gammel. Aaret efter sin Kones Død, 27. Maj 1826, gifter han sig med hendes eneste Søster, *Ane Cathrine Sørensdatter*, født 4. Juni 1802 i Vilslev. Med hende levede han i et 36-aarigt Ægteskab, i hvilket de fik 7 Børn; men om dem senere.

Laust Thomsen var en Mand af knap Middelhøjde, lidt fyldig, uden dog at være svær, skægløs og rødmosset, han havde et jovialt vindende Væsen og var vellidt af sine Naboer og Omgangsfæller. Som Landmand har han sikkert ikke skilt sig ud fra

Ane Kathrine Sørensdatter og Datteren Ane

sine Bysfæller, har hverken været fremragende eller daarlig, men passet sin Gaard og ernæret sig hæderligt ved Nøjsomhed og Flid. Han har haft nogle af sin Broder, Thomas Juels, gode Egenskaber, han regnede godt, skrev en meget god Haandskrift og en god Stil. — En Del af hans skriftlige Efterladenskaber er kommet til Nytte ved Udarbejdelsen af nærværende Slægts-historie. Flere af hans Børn har taget disse Egenskaber i Arv efter ham, er maaske ogsaa blevet undervist af ham i disse Færdigheder. — Han var en ortodoks Troende og retsindig Mand, der opdrog sine Børn til dygtige og hæderlige Mennesker. Med sine Hustruer levede han i et harmonisk og smukt Samliv, og de var alle særdeles agtbare og afholdte Folk, der levede i god Forstaaelse med deres Bysfolk. — Laust Thomsen kunde godt lide at nyde en Kaffepunch sammen med Naboer og Venner, men det udartede aldrig til Svir, selv om han en enkelt Gang kunde komme i en løftet Stemning. Mærkeligt nok var næsten alle hans Børn hele deres Liv helt afholdne fra Spiritusnydelse.

Ogsaa hans Hustru, „Trine“, som hun kaldtes, var en stille, jovial Kvinde, der passede sit Hjem; hun var en god Hustru og Moder for Mand og Børn. — Der fortælles om hende, at hun, da hendes Søster — Laust Thomsens første Kone — døde, tjente som Husbestyrerinde hos en ældre Enkemand i Randerup i Vestslesvig, at denne vilde have været gift med hende, men det vilde „Trine“ ikke indlade sig paa, og da saa hendes Søster var død fra sin lille Dreng og Mand, bad denne hende komme hjem og bestyre Huset for dem. — Randerupmanden, der meget nødig vilde af med Trine, var en formuende Mand uden nære Slægtninge, tilbød da Trine at ville gøre hende til hans Universalarving, naar hun bare vilde blive hos ham, saalænge han levede; men Trine lod sig ikke friste. Hun rejste hjem til sin Svoger, sin Søstersøn og sine gamle Forældre for at være en Støtte for dem, og det blev hun i høj Grad, thi inden der var forløbet et Aar, var hun Kone i sit Barndomshjem, og hun levede da saa længe, at de var gaaet ind i Døden alle, længe før hun selv lukkede sine Øjne.

Hun elskede sit Barndomshjem, og hun ofrede sig helt for Hjemmet, for Børnene og sin Slægt; men hendes Liv blev ikke nogen Dans paa Roser. Baade hendes og Mandens Kaar var

ofte trange paa det økonomiske Omraade, saa der ikke blev Raad til Medhjælp inden Døre; en stor Børneflokk groede op i Hjemmet, og i mange Aar var der megen Sygdom, baade hendes Søstersøn og hendes gamle Forældre var i flere Aar svage-lige og trængte haardt til hendes Hjælp og Pleje; de døde alle tre omkring 1840. — Først da hendes egne Døtre blev saa store, at de kunde hjælpe deres Moder, fik hun bedre Dage. Rigtig gode Dage fik hun først, da hun som 60-aarig Enke kom paa Aftægt hos sine 3 ældste Sønner. Selv var hun en sund og stærk Kvinde, der aldrig sparede sig selv, hun kunde lide og taale og klagede sig ikke, selv om der ofte kunde være god Grund dertil. Hun var en god Kone og Moder, hun var elsket af sin Mand og sine Børn og agtet og afholdt af sine Omgangsfæller.

Det er et Par Gange blevet nævnt, at Laust Thomsen og hans Kone havde noget trange Kaar; det betyder dog ikke, at der just var Fattigdom eller Armod til Huse, men Bøndernes Kaar var i disse Tider i al Almindelighed ret usle. Der var en Del Gæld paa Ejendommen, og det kunde nemt komme til at knibe med Penge, dem havde man jo ikke mange af i disse Kriseaar.

Der fortælles, at da Laust Thomsen 1817 blev gift med sin første Kone, skyldte hendes Forældre en Del Penge til Præsten Niels Lang i Vilslev, vistnok omkring ved 1000 Rigsdaler. Disse Penge var blevet laant omkring ved Aarhundredskiftet (1800). Som en Følge af Napoleonskrigene var der i de første Aar af det 19. Aarhundrede saa rigelig med Penge, at man slet ikke regnede med den Smule Gæld hverken fra Kreditors eller Debtors Side. — Faa Aar før Laust Thomsen kom til Vilslev, havde hans Formand paa Gaarden været hos Præsten for at betale sin Gæld, men denne havde ikke Brug for Pengene og bad Manden om at beholde dem, da han muligvis bedre kunde gøre Brug af dem end Præsten. Saadan blev det. Laanet blev staaende som en Prioritet i Gaarden. — Men da Statsbankerotten saa kom et Aars-tid derefter, ja, da var „æ Slot“ en forgældet Gaard, som havde vanskeligt ved at forrente Laanet. Præsten var ikke nogen haard Kreditor, han havde mange Penge udlaant til sine Sognebørn — og han var vistnok meget lempelig, saa længe han levede, men han døde i Aaret 1821, det Aar Laust Thomsen fik Skøde paa

Gaarden; hvordan han har faaet sine Pengesager ordnet dengang ses ikke, men 11 Aar senere faar han et fast Laan paa Ejendommen af „Ribe Stifts Midler“ med ialt 1500 Rigsdaler at forrente med 4 pCt. aarlig. — Dette Laan er dateret den 15. Oktober 1832, og dette Laan forbliver paa Ejendommen, saa længe han ejer den.

Foruden Renter og Skatter har der jo ogsaa været Underhold til de to gamle at udrede.

Da Sønnerne blev saa store, at de kunde tjene en Løn blandt fremmede, maatte de ud fra Hjemmet, de hjalp da Forældrene med at klare Udgifterne, det var især de 3 ældste af Sønnerne, der hjalp Faderen enten med Gaardens Drift eller ved at støtte med Penge af den Løn, de tjente. — Saaledes gik det til, at de 3 ældste Sønner paa en Maade fik en sidste Prioritet i Gaarden, dog ikke saaledes, at deres Løn eller Penge blev indført som Gæld paa Ejendommen, ligesom Sønnerne heller ikke tænkte paa nogensinde at ville gøre Krav paa deres indskudte Penge, men Forældrene huskede den Hjælp, disse Børn havde ydet Hjemmet, de var taknemmelige derfor, og de gjorde disse 3 Sønner til Ejendommens Hovedarvinger, da de fandt Tiden inde til dens Afstaaelse.

Laust Thomsen havde ogsaa i sine unge Dage været Soldat og aftjent sin Værnepligt. — I Aaret 1841, 23. September — da han er fyldt 45 Aar, faar han sit Afskeds pas fra Militærvæsenet, „hvorefter han sig kan opholde paa hvad Sted i Landet, ham lyster“, som det hedder. Derefter var han i mange Aar Lægdsmand for Vilslev Sogn.

Laust Thomsen havde faaet Skøde paa Gaarden Matr. Nr. 30, „æ Slot“ i Vilslev den 6. August 1821. — Da han havde ejet Gaarden i 40 Aar og begyndte at mærke Alderen, besluttede han og hans Kone at afstaa Gaarden til deres 3 ældste Sønner, — det vil sige, at den skulde deles imellem dem. At afhænde Gaarden til et af Børnene vilde medføre, at denne vilde faa mere Gæld paa Gaarden, end den kunde bære, hvis der foruden Pantegælden skulde paaføres nogen Arv til de øvrige Søkende og desuden Aftægt til de to gamle, som jo ogsaa skulde leve.

Det havde før været brugt, at en saadan Selvejergaard var delt mellem flere Børn i Vilslev, og det lod sig jo ogsaa paa den

Maade gøre at faa en ligeligere Fordeling af Forældrenes Efterladenskaber mellem Børnene; men dermed var det ogsaa forbi med de gamle Slægtsgaarde, hvortil Slægterne i mange Generationer havde haft deres Tilknytning. Disse gamle Gaarde havde i umindelige Tider været Slægtens faste Punkt i Tilværelsen; med Delingen og Udstykningen af dem var det, ligesom det hele blev mere svævende. Man kunde jo nok købe eller paa anden Maade skaffe sig en Gaard eller et Bosted, men man følte sig aldrig saadan som paa de gamle Gaarde, hvor Slægten havde haft sit Hjem i lange Tider, at man var rigtig hjemme paa sit eget.

Allerede dengang, Trine og Laust Thomsen besluttede at dele Gaarden mellem Børnene, laa Udstykningstanken i Luften, og den er fortsat siden, skønt langsomt, det er ligesom de gamle Slægters Efterkommere har været modvillige mod Nedlægningen af disse Gaarde. — Men nu knapt hundrede Aar efter er ikke en af de 34 gamle Gaarde tilbage i Vilslev.

De to gamle — Trine og Laust Thomsen — har vel nok i Samraad med Børnene selv foretaget Delingen. — Mandagen den 28. Januar 1861 tilkalder de et Par af deres Naboer for i deres Overværelse at faa Delingen mellem Børnene nedskrevet og gjort vitterligt. — Da denne Deling af en Slægtsgaard var en ret ejendommelig og betydningsfuld Begivenhed, skal den gengives her i sin Helhed.

Denne Deling eller Udstykning blev senere uden Ændringer godkendt og tilladt af Autoriteterne. — Gengivelsen er efter de to gamles eller Familiens egne Optegnelser, medens Matr. Nr. — Areal og Hartkorn er vedføjede af Nedskriveren:

„At jeg undertegnede Laust Thomsen har med min Kones Samtykke foretaget følgende Skifte og Deling med vores myndige Børn, og fastsætter vi herved som følger: Vores ejende og paaboende Gaard deles i 3 Dele, saaledes som den nu af os er udskiftet.

Til Nr. 1 er henlagt følgende Ejendomme, nemlig:

LøbeNr.

1.	Matr. Nr. 30a.	Vesterende af Store Fenne, hvortil der ingen Vej er udlagt gennem den østre Ende, men har at benytte sig af Byens Vej	5½	Tdr. Land
2.	»	»	»	Sønderenge 3 » »

Løbe-Nr.

3. Matr. Nr. 30a. Sandskjær	1 $\frac{1}{2}$	Tdr.	Land
4. » » » Langagre	2 $\frac{1}{2}$	»	»
5. » » » Toft	2	»	»
6. » » » Vesterkjær.....	3 $\frac{1}{2}$	»	»
7. » » » Blokke	1	»	»
8. Vesterende af Gammelskifte — Mose	1	»	»
9. Matr. Nr. 30a. Gaardens Bygn. m. Have	0 $\frac{3}{4}$	»	»
Ved Bygninger bemærkes, at det østre Hus og 7 Fag fra østre Ende af søndre Hus tilfalder mine Sønner Thomas og Niels Lauridsen med hver Halvdelen.			

Ialt ... 20 $\frac{3}{4}$ Tdr. Land

Matr. Nr. 30a. Hovedparcellen har 20 $\frac{3}{4}$ Tdr. Land — Hartkorn 2 Tdr., 0 Skp., 0 Fjdr, 1 $\frac{3}{4}$ Alb. — Gl. Skat Kr. 13,90

Ovenstaaende modtager min Søn Søren Lauridsen med alle de Rettigheder, Pligter og Byrder, hvormed jeg selv har ejet samme, mod at svare den Del af Aftægten til mig og min Kone, saa længe vi lever, som den af os oprettede Aftægtskontrakt bestemmer, alt i Forhold til det Hartkorn, som benævnte Ejendomme ved lovlige Boniteringsforretning vil blive ansat til.

Tillige udbetaler han enten ved Contant eller ved Forskrivning en Trediedel af den paa hele Gaarden heftende Gjæld af Løst og Fast. — Og tillige en Trediedel af alle ved Gaardens Udstykning og alle Papirers Udstedelse flydende Udgifter, tillige betaler han en Trediedel af 800 Rdl. til Hans Lauridsen og en Trediedel af 800 Rdl. til Gravers Lauridsen, og en Trediedel af 700 Rdl. til Margrethe Lauridsen og en Trediedel af 700 Rdl. til Ane Lauridsen. Desforuden betaler han en Trediedel af en Kiste og en Seng med fyldte Sengeklæder i komplet Stand til Ane Lauridsen. — Kirke, Konge, Korn og Kvægtiende medfølger hver Parcel ifølge sit Hartkorn. De benævnte 4 Søkende begynder at trække Renter fra 11. Juni 1861.

Det bemærkes, at det Hus, som nu tilhører Thomas og Niels Lauridsen, har de Ret til at afbenytte, naar de maatte ønske det, men Søren Lauridsen maa ogsaa finde sig i, at de lader det staa

i 4 Aar. — Endvidere har Thomas og Niels Lauridsen fri Afbenyttelse af de 3 Fag vesten ind til, saalænge det endnu er staaende.

Vilslev, den 28. Januar 1861.

Laust Thomsen.

Til Vitterlighed:

Anders Søpensen.

Johannes Kølner.

Til Nr. 2 er henlagt:

Løbe Nr.	Matr. Nr.	Tdr. Land.	Tdr. Skp.	Hartkorn Fjdk.	Alb.	Gl. Skat Kr.	Øre
1	30c. Langer.....	3	0	2 3	1	2	41
2	30d. Rørskifte.....	4 ¹ / ₂	0	4 1	2	3	77
3	30e. Bjærget.....	2	0	0 3	1 ¹ / ₂	0	73
4	30f. Øst. Bramland ..	3	0	1 2	1 ¹ / ₄	1	37
5	30g. Hindhøj-Bjærgf. .	3	0	1 3	2 ¹ / ₂	1	65
6	30h. Snoge.....	2	0	1 1	2	1	20
7	30i. Nørkjær.....	1	0	0 1	2 ¹ / ₄	0	36
8	30k. Fællesjord.....	1	0	0 2	2	0	55
9	30l. Vestervang.....	2	0	1 0	2 ³ / ₄	1	07
10	» ØstendeGl.skifteMose	1	0	0 0	0	0	00
Ialt.....		22 ¹ / ₂	1	7 1	2 ¹ / ₄	13	11

Dette overtager min Søn Thomas Lauridsen ligeledes med alle de Rettigheder, Pligter og Byrder, hvormed jeg selv har ejet samme, ligesom han ogsaa svarer den Del af Aftægten, han er pligtig til efter det Hartkorn, som disse Ejendomme bliver ansatte til.

Tillige har han at betale enten med Contant eller Forskriving en Trediedel af den paa hele Gaarden heftende Gjæld af Løst og Fast og tillige en Trediedel af alle ved Gaardens Udstykning og alle Papirers Udstedelse flydende Udgifter. — Kirke, Konge, Korn og Kvægtiende medfølger enhver Parcel ifølge sit Hartkorn. — Det bemærkes, at han betaler en Trediedel af 800 Rdl. til Hans Lauridsen og en Trediedel af 800 Rdl. til Graves Lauridsen og en Trediedel af 700 Rdl. til Margrethe Lauridsen og en Trediedel af 700 Rdl. til Ane Lauridsen, hvilken begynder

at trække Renter fra 11. Juni 1861. — Tillige betaler han en Trediedel af 1 Kiste og 1 Seng med fyldte Sengeklæder i complet Stand til Ane Lauridsen.

Vilslev, den 28. Januar 1861.

Laust Thomsen.

Til Vitterlighed:

A. Sørensen.

J. Kølner.

Til Nr. 3 er henlagt:

Løbe Nr.	Matr. Nr.	Tdr. Land.	Hartkorn				Gl. Skat	
			Tdr.	Skp.	Fjdk.	Alb.	Kr.	Øre
1	30m. Polde	3	0	1	3	1 ¹ / ₄	1	58
2	30n. Slagfenne	4	0	4	2	2 ¹ / ₂	4	05
3	30o. N. St. Fenne øst	4	0	3	0	1 ¹ / ₂	2	66
4	30p. Nr. Bramland . . .	2 ¹ / ₂	0	1	1	2	1	21
5	30q. Birbler	2 ¹ / ₂	0	1	1	0	1	08
6	30r. Brommerholm og Saddeskifte Mose	1	0	0	0	0 ³ / ₄	0	05
7	30s. Ulkjær	1	0	0	3	0 ³ / ₄	0	67
8	30t. Ulkjær	1	0	1	2	1 ¹ / ₂	1	39
9	30u. Stenagre	1	0	0	1	2 ¹ / ₄	0	36
10	30v. Mølleagre	2 ¹ / ₂	0	1	0	2 ³ / ₄	1	06
11	30z. Risagre	2 ¹ / ₂	?	?	?	?	?	?
12	En Langskiftemose		?	?	?	?	?	?
13	30b. Mølh. — Baghølet							
Ialt		25	2	0	2	0 ¹ / ₄	14	11

Dette modtager min Søn Niels Lauridsen ligeledes med alle de Rettigheder, Pligter og Byrder, hvormed jeg selv har ejet samme.

Ligesom han ogsaa svarer den Del af Aftægten, han er pligtig til efter det Hartkorn, som disse Ejendomme bliver ansatte til.

Tillige har han at betale enten Contant eller ved Forskrivning en Trediedel af den paa hele Gaarden heftende Gjæld af Løst og Fast og tillige en Trediedel af alle ved Gaardens Udstykning og alle Papirers Udstedelse flydende Udgifter. — Kirke, Konge, Korn og Kvægtiende medfølger enhver Parcel ifølge sit Hart-

korn. Det bemærkes, at han betaler en Trediedel af 800 Rdl. til Hans Lauridsen og en Trediedel af 800 Rdl. til Graves Lauridsen og en Trediedel af 700 Rdl. til Margrethe Lauridsen og en Trediedel af 700 Rdl. til Ane Lauridsen, hvilke begynder at trække Renter fra 11. Juni 1861. — Tillige betaler han en Trediedel af en Kiste og en Seng med fyldte Sengeklæder til Ane Lauridsen.

Vilslev, den 28. Januar 1861.

Laust Thomsen.

Til Vitterlighed:

A. Sørensen.

J. Kølner.

— — —

Med Blyant er skrevet bag paa Skiftebrevet:

„Søren Lauridsen betaler til Graves Lauridsen 800 Rdl., til Margrethe L. 200 Rdl. Thomas Lauridsen betaler til Ane Lauridsen 700 Rdl., til Margrethe L. 300 Rdl. Niels Lauridsen betaler til Hans Lauridsen 800 Rdl., til Margrethe Lauridsen 200 Rdl.

Saaledes blev Gaarden Matr. Nr. 30 udstykket og delt. — Den nævnte paahæftede Aftægtskontrakt, der blev udfærdiget samtidig, havde følgende Ordlyd:

„Aftægtskontrakt.

Vi undertegnede forpligter os til at svare vore Forældre følgende Aftægt, nemlig jeg Søren Lauridsen og jeg Thomas Lauridsen og jeg Niels Lauridsen.

1. Leverer vi dem 4 Tdr. Rug, 1 Td. hele Byggryn, 2 Skæpper Boghvedegryn, 12 Skpr. Malt, 12 Skpr. Byg til Mel, som leveres med det halve hvert Aars 1. Maj og 1. Oktober. 1 Lispund godt Hør hvert Aar eller 5 Rdl. i Penge, hvori de gamle have deres Valg, alt maa være af forsvarlig Godhed og Maal.— 6 Lispund fersk Oksekød af en fed Ko fra Bagenden uden Skank, 5 Lispund fersk Flæsk, ligeledes fra Bagenden af Svinet, 12 Pund Talg, 2 Skpr. Salt, 1½ Pund Humle, som leveres hvert Aar i Slagtetiden, 6 Pund saltede og tørrede Torsk, 6 Pund saltede og tørrede Hvidlinger, 3 Pund Svinefedt, 3 Pund grøn Sæbe, 6 Pund Sirup, 1 Lispund = 16 Pund bedste Kaffebønner, 12 Pund brun Sukker, 6 Pund hvid Sukker, 6 Pund Puddersukker, 8 Pund Cikorie, 24 Pund Tobak til 20 Skilling pr. Pund,

60 Kander Kornbrændevin til 7 Graders Styrke, hvilken ligeledes leveres hvert Aars 1. Maj og 1. Oktober, hver Gang med det halve. 2 Tdr. Kartofler, nemlig gode Spisekartofler, leveres hvert Aars Mikkelsdag, 2 fede levende Gjæs, 2 Høns og 2 Ænder leveres dem hvert Efteraar, 6 Snese Æg, hvoraf de halve leveres hvert Foraar og Efteraar, $\frac{1}{2}$ Skjæppe Ærter, 3 gode Oste af nymalket Mælk, som leveres inden Midsommer og til en Vægt af 8 Pund Stykket tørrede.

2. Af Brændsel leveres dem 8 Læs gravede Klyne til $3\frac{1}{2}$ Skibpund — 1 Skp. = 20 Lispund à 16 Pund = 320 Pund \times $3\frac{1}{2}$ = 1120 Pund pr. Læs; 4 Læs strøgne Klyne, ligeledes til $3\frac{1}{2}$ Skp. pr. Læs, samt et godt Læs Tørv og 8 Traver plukket Lyng, tørt og godt bjærget til en Vægt af $3\frac{1}{2}$ Skp., alt graves, plukkes og røgtes og hjemføres i Aftægtsfolkernes Brændselshus, hvilket maa ske i rette Bjærgningstid af Gaardenes Ejere.

3. Daglig leveres dem 2 Kander sød nymalket ublandet Mælk og en Gang i hver Uge 2 Kander Kjærnemælk eller sur Mælk, alt som de gamle maatte ønske det. Fra Majdag til Mikkelsdag $2\frac{1}{2}$ Pund godt Smør i hver Uge, men fra Mikkelsdag til Majdag kun 2 Pund Smør i hver Uge.

4. Vore Forældre udtage af Gaardens Faareflok 2 Faar, hvilke de ønsker, og som fodres og græsses tillige med Gaardenes Ejeres egne Faar, tillige med det løbende Aars Yngel, Uld og Yngel af Faar og Lam tilhører Aftægtsfolkene, men ved deres dødelige Afgang falder Faarene tilbage til Gaardenes Ejere. Men skulde Faarene blive for gamle eller dø, skulde Aftægtsfolkene have Ret til at udtage af Gaardens Faareflokke 2 af deres bedste Faar i de afgaaedes Sted, uden at Gaardenes Ejere derfor nyde nogen Erstatning. Holde Gaardenes Ejere ingen Faar, fritager det dem ikke for at levere Aftægtsfolkene deres, og dersom de maa købe dem, maa de altid kunne svare til en Værdi af 4 Rdl. Stykket

5. Aftægtsfolkernes Korn besørger vi eller Gaardens Ejere frit kørt til Mølle og formalet hjem igen, ligeledes er Gaardenes Ejere pligtige at befordre dem med Heste og Vogn til og fra Kirke, saa og til Købstad eller til at besøge deres Familie, om de skulde forlange det, alt uden Betaling; det maa ikke formenes vor Fader at afbenytte en af Gaardens Heste til at ride paa, naar han maatte ønske det.

6. Til Beboelse for Aftægtsfolkene indrettes 3 Fag af det nørre Huses østre Ende, alt efter som Aftægtsfolkene selv maatte ønske det, ligesom det ogsaa holdes forsvarligt vedlige, og hvad det koster, er vi alle 3 lige delagtige om at betale, hvilket alt maa istandsættes, naar de maatte ønske det.

7. Naar Aftægtsfolkene flytter ud i deres Aftægtsværelse, forbeholder de dem Ret til at udtage af Huset alt, hvad de maatte ønske dem, ligesom der tilkommer dem fri Afbenyttelse af Gaardens Brygge- og Bageredskaber og tillige fri Afbenyttelse af Gaardens Brønd.

8. I Sygdomstilfælde skal Gaardenes Ejere være pligtige at yde Aftægtsfolkene al mulig Pleje og Tilsyn, og naar de maatte ønske og behøve det, ogsaa fornøden Lægehjælp uden nogen Udgift for Aftægtsfolkene saa vel til Læge som Medicin.

9. Ønsker Aftægtsfolkene en Pige til deres Opvartning paa deres Aftægt, da skal de selv koste hende, men Gaardenes Ejere skal selv udrede Lønnen til hende, som dog ikke maa overstige 16 Rdlr., over hende har Gaardenes Ejere ikke noget at disponere, men dette tilkommer ene Aftægtsfolkene.

10. I Sygdomstilfælde ere Gaardenes Ejere enhver især pligtige til at modtage deres Søskende, saa længe de ere i ugift Stand, og skaffe dem Kost og et varmt Værelse samt iøvrigt yde dem anstændige Pleje og Opvartning, alt uden Betaling.

11. Skulde Aftægtsmandens Død indtræffe førend Konens, da afgaar aarlig af Aftægten 50 Kander Brændevin og 20 Pund Tobak og en Trediedel af alle andre Præstationer, undtagen Brændsel og Talg, hvilke to Dele leveres med det hele til den sidstes Død; men skulde derimod Konens Død indtræffe førend Mandens, da leveres ham de 60 Kander Brændevin aarlig, samt Brændsel og Talg med det hele, men af de andre Præstationer afgaar en Trediedel aarlig.

12. Gaardenes Ejere betaler aarligt til Aftægtsfolkene ialt 8 Rigsdaler i Haandpenge, som erlægges med det halve hvert Aars 1. Maj og 1. Oktober, ligesom de ogsaa betaler Aftægtsfolkernes Højtidsoffer til hvert af Aarets 3 Højtider.

13. Aftægtsfolkene forbeholder dem Ret til at flytte med deres Aftægt, hvis de finder det for godt, dog ikke i længere Afstand end 2 Mil, og ere Gaardenes Ejere pligtige at levere dem

alle Aftægtspræstationer, hvor de ønske det inden for nævnte Afstand, dog Mælk og Smør og Brændsel undtagne, hvilket betales Aftægtsfolkene med Penge, ialt ansat til 55 Rdl. aarlig, som betales dem hvert Aars 1. Maj og 1. Oktober, hver Gang med det halve. Det skal iøvrigt staa Aftægtsfolkene frit efter et halvt Aars Varsel uhindret at flytte tilbage i deres Aftægsværelse, og i saa Fald har Gaardenes Ejere at levere dem alle heri bestemte Præstationer uden nogen som helst Afkortning.

14. Endvidere levere Gaardenes Ejere Aftægtsfolkene hvert Aar et Læs hvidt Gulvsand.

15. Gaardenes Ejere besørger Aftægtsfolkernes christelige og anstændige Begravelse efter Egnens Skik og Brug.

16. Hvad Aftægtsfolkernes Efterladenskaber angaar efter den sidstes Død, da tilhører Mandens hans 3 Sønner Søren Lauridsen, Thomas Lauridsen og Niels Lauridsen, men Konens skal tilhøre hendes 2 Døtre, Margrethe og Ane Lauridsen. Hvad Aftægtsfolkernes Sølvtoj angaar, da forbeholder de dem selv Ret til at uddele dette til hvem, de maatte finde for godt, det samme er Tilfældet med Mandens Schatol.

17. Endvidere forbeholder Aftægtsfolkene dem fri Afbenyttelse af et Stykke Jord i Haven ved den østre Side, som er 20 Favne lang og 4 Favne bred fra Vejen, som Gaardenes Ejere graver, gjøder og luger. Til Sikkerhed for denne Aftægts Præstation pantsætter vi hver især alle vore Ejendomme baade med de nuværende Bygninger og dem, som senere agtes opførte, med Pantet næst efter den paa den samlede Gaard til Dato heftende Gjæld.

Saaledes affattet i Vitterlighedsvidners Overværelse.

Vilslev, den 28. Januar 1861.

Søren Lauridsen. Thomas Lauridsen. Niels Lauridsen.

Til Vitterlighed:

A. Sørensen.

J. Kølner."

Baade Gaardens Deling og Aftægtskontrakten var godt gennemtænkte og velovervejede, før de blev besluttede og affattede. Ved Aftægtskontrakten er der endog gaet saa stærkt i Enkelt-

heder, saa man skulde synes, at den maatte være det fuldkomne meget nær. Saadanne Aftægtskontrakter var efterhaanden blevet helt almindelige, og Tiden havde lært, at det var nødvendigt, at man gik i Enkeltheder, der kunde let blive Anledning til Stridigheder endda. En saadan Aftægt var en betydelig Byrde paa en Ejendom, og var der desforuden Gjæld paa Ejendommen, saa kunde det ofte være besværligt nok selv med den bedste Vilje at faa de forpligtede Præstationer overholdt. Selv mellem Forældre og Børn kunde disse Vanskeligheder nemt sætte ondt Blod og volde Strid og Spektakel, og hvor Folk, som i Grunden meget nødigt vilde, kom til at forbitre Livet for hinanden. Skønt de gamle næsten altid havde Ret og med Aftægtskontrakten i Haanden kunde kræve denne, ja, endog med Øvrighedens Bistand kunde sætte Aftægtsyderne fra Gaard og Grund, skete det dog næsten aldrig. De gamle, som tilsyneladende havde sikret sig godt, maatte næsten altid resignere, og det var særligt dem, det gik ud over.

Andre gamle Folk oprettede slet ingen Aftægtskontrakter, men forbeholdt sig bare, at de unge eller Arvtagerne skulde overlade dem en Opholdsstue og saa lade dem enten gaa til fælles Bord med dem selv i Hjemmet eller ogsaa levere dem Føden i deres Aftægtsstue. I saadanne Tilfælde havde de gamle jo saa godt som opgivet alt Krav paa de unge eller Arvtagerne, det blev en Samvittighedssag eller en Naadesag, om de unge vilde underholde de gamle, og hvis Evnen slap op, var der kun Fattigvæsenet tilbage. Men saa vidt kom det sjældent, saa sultede man hellere med hinanden.

Meningen eller Hensigten md Aftægtsforsørgelsen af de gamle var jo oprindelig god og velment, men Virkningen blev i de fleste Tilfælde baade hæslig og frygtelig. For de ydende var Aftægten eller de gamles Pleje og Pasning en irriterende Byrde, og for de gamle var det haardt at skulle føle sig tilsidesatte og tilovers efter at have overladt deres Forsørgere alt, hvad de havde ejet.

Alle, der har kendt Aftægtsforsørgelsen af de gamle og de Fortrædeligheder samt de Forbandelser, der fulgte i dens Køl-vand, vil sikkert være klar over, at en af de allerbedste Love, der nogensinde er givet i Danmark, er Aldersrenteloven eller rettere Alderdomsforsørgelsesloven, der blev givet umiddelbart før

Aarhundredskiftet — 1900. Loven har sine Mangler, den er ikke fudkommen nok endnu, men det maa være en Pligt for de kommende Lovgivere at faa Manglerne afhjulpne og Loven fuldkommetgjort, saa Alderdommen ikke skal frygtes som en Forbandedelse, men føles som en Velsignelse. Humaniteten er stærkt udviklet i Danmark, men den bør først og fremmest gælde de gamle, der har banet Vejene for de kommende Slægter.

I den foranstaaende Aftægtskontrakt falder det i Øjnene, at der skal leveres 60 Kander Brændevin — det vil sige mere end 1 Kande (2 Liter) om Ugen, det kunde synes at være et stort Kvantum til en gammel Mand, men maaske er det beregnet til at dulme Smerterne med og til at live lidt op i den triste Tilværelse, som Alderdommen byder paa. Det er ikke noget sjældent med det store Kvantum Spiritus i den Tids Aftægtskontrakter. Et Par gamle Folk i et Nabosogn havde endog sikret sig i deres Aftægtskontrakt at faa leveret 400 Kander Brændevin aarligt, altsaa mere end en Kande daglig, det maatte vel være tilstrækkeligt til at drukne Sorgerne i.

Naa, Brændevinsnydelsen var jo almindelig den Gang, og Brændevinen var billig; længe havde man selv lavet den i Hjemmene, og i mange Gaarde fandtes der Brændevinstøj. Da Hjemmebrændingen blev forbudt, begyndte Brændevinssmugleriet ret at florere, men selv Tolden gjorde ikke Brændevinen til en kostbar Vare; Prisen laa omkring 25 Skilling pr. Kande. Desværre var Drukkenskaben ogsaa stor i Byen, flere Mennesker skal her være døde af Drik.

Drikkeriets Historie og Aftægtsvæsenets Historie var hæslige Tragedier, det samme kan siges om hele Almuens Forsørgelse paa deres gamle Dage fra den Tid, den var henvist til Tiggeriet eller til Forsørgelse paa Fattiggaardene, og disse var vel nok de mest frygtede Opholdssteder for gamle Folk. Derfor blev den Forsorg for de gamle, der blev indledet med Alderdomsunderstøttelsesloven i 1890erne en af de mest velsignelsesrige Love, der nogensinde er givet, selv om den blev baaret frem ved Beskatningen af „den fattige Mands Snaps“, som det saa haanligt hed; thi baade Alderdomsforsørgelsen og Spiritusbeskatningen var et Par værdifulde Samfundsgoder.

For Trine og Laust Thomsen fik den anførte Aftægtskontrakt

dog ikke stort at betyde. Laust Thomsen døde Aaret efter, og for hans Hustru, Trine, sørgede Børnene omhyggeligt i de 17 Aar, hun overlevede sin Mand; sikkert uden at der blev taget synderligt Hensyn til den stilfuldt affattede Aftægtskontrakt.

Ogsaa Gaardens Udstykning og Fordelingen af de 33 Parceler mellem de 3 Sønner er godt og ligeligt udført; der er ikke nævneværdig Forskel paa de 3 Ejendommers Størrelse, de er ogsaa omtrent af samme Bonitet — eller samme Hartkornsstørrelse. Gaardene i Vilslev var ikke nemme at dele ligelig mellem flere Børn paa Grund af de mange Parceller; derimod var disse Parceller nemme at bortsælge, da deres mindre Størrelse altid kunde passe til Købeevnen, uden at det blev nødvendigt at gøre store Laanehistorier. Kunde en købt Parcel ikke betales kontant, kunde et mindre, kortvarigt Laan næsten altid gøres hos Slægtninge eller Naboer; Sparekasser og Kreditforeninger kendtes ikke den Gang.

Det var forøvrigt et ejendommeligt Forhold med de mange Parceller til hver enkelt Gaard i den store Landsby med de udstrakte Jorder, det var ikke alene, at Parcellerne var mange, men de laa meget spredte rundt om paa Byens store Jordarealer; hver Gaard havde over en Mil mellem de yderst liggende Parceller — fra Hav til Mose. Folk fra andre Egne vilde sikkert finde, at det var en meget daarlig Udskiftning, der var foretaget i Vilslev By i sin Tid, forresten ogsaa i de fleste andre Marskbyer.

Hvor underligt det end kan lyde, maa det imidlertid siges at være en god Udskiftning, der i sin Tid er foretaget, da Fællesskabet blev ophævet i 1767; og Folk, der var fortrolige med de mange Parceller og havde indrettet sig paa Driften af dem, fandt sjældent Anledning til at beklage sig eller ønske at faa det lavet anderledes. Sagen var, at selv om man kunde faa Parcellerne sammenlagt til en samlet Ejendom, var det dog de færreste, der kunde komme til at bo der — i hvert Fald paa de bedre Jorder — paa Grund af Havets Oversvømmelser, der paa Stormvejrdsdage satte mere end Halvdelen af Byens Jorder under Vand. Gaardene laa tæt sammenbyggede saa langt mod Vest — mod Havet — som de kunde komme, naar de skulde ligge nogenlunde flodfri. Byen var i Fællesskabets Tid at betragte som en stor Gaard, der var placeret midt i sin Mark. Den havde sine forskellige Engdrag hver med sin Bonitet, sine Kærjorder, sine Agervange og sine

forskellige Moseskifter, ialt inddelt i nogle og tredive Lodder. Da saa den kloge, dygtige Præst, Knud Lang, i Vilslev havde indset Fællesskabets og Fællesdriftens Skadelighed, fordi den forhindrede alle Fremskridt indenfor Landbruget, idet de dygtigste, de som havde Evne og Vilje til at gøre Fremstød, fuldstændig forhindredes deri af de mange træge og sløje Kolleger, satte han ind for at faa en Udskiftning gennemført, saaledes at enhver fik Raadighed over sin Ejendom og dens Drift; han indsaa, at det blev en Nødvendighed, at hver Gaard fik ligesaa mange Parceller, som Byen havde haft Marklodder, hvis det overhovedet skulde lykkes at faa Folk til at gaa med til en Udskiftning. Præsten fik sin Plan gennemført, alle Gaarde blev gjort lige store, fik lige mange ensartede Parceller, og af noget nær lige god Bonitet, saa de blev lige baade i Areal og Hartkorn, ogsaa Driftsvilkaarene, især med Hensyn til Vejafstand, blev nogenlunde lige. En Ulempe var det tilsyneladende med alle de mange Hegn, der blev nødvendige om Parcellerne, naar hver enkelt skulde have sit eget for sig selv, men da det mest gjaldt i Enge, Kær og lavtliggende Arealer, var Hegnet Flækgrøfter, og da man fik begyndt med disse Hegn, viste det sig snart, at disse Grøfter kunde gøre mere Nytte end hegne; de befordrede ogsaa Afvandingen af de store, flade, ofte vaade og vandlidende Arealer, og saaledes kom de til at gøre dobbelt Gavn.

Præsten forstod sine Sager, han kendte sin By og dens Jorder, han kendte sine Sognebørn og deres Forhold, og han kendte sit Herskab. Han fik denne Udskiftning lavet saa god, at alle føjede sig ind under hans Vilje og blev tilfredse. — Skønt denne Udskiftning med de mange spredte Parceller og de lange Vejafstande kunde synes ganske forrykt, holdt den sig dog i langt over 100 Aar, og der blev aldrig prøvet nogen Forandring, tværtimod, man holdt endog saa fast ved den; at langt senere foretagne Udskiftninger af Gaarde i Vilslev blev foretagne efter Præstens Mønster. En Mand drev det endog saa vidt, at da han lod sin Gaard dele mellem sine 3 Sønner, delte han alle Gaardens Parceller i Trediedele, saa hver af Sønnerne fik en Trediedel Lod i hver Parcel.

Saaledes gjorde Laust Thomsen dog ikke, men han fordelte sine Parceller saa viseligt imellem sine 3 Sønner, at de blev lige gode, og de fik omtrent lige Vilkaar, kun 2 Lodder blev delt,

nemlig en Storfenne paa 9 Tdr. Land og et Moseskifte, de blev delt i 2 Parceller hver.

Skønt Vilslev By vel nok havde sine Ulemper — hvilken By har ikke det? — især med sine mange spredte Parceller, sine lange Markveje og de hærgende Stormfloder, som man næsten aarligt havde Fortræd af, var Vilslev dog en god By. Den havde sine udstrakte Marskenge, sine gode Kærstrækninger, sine velgødede Agerjorder og sin store Mose. Den bød paa alt til Livets Behov i tilstrækkelig Mængde. Desuden var der gode Jagtarealer i Mark og Mose og ved Stranden, der var godt Fiskevand, baade Smaafiskeriet i Havet efter Fladfisk, i Kongeaaen efter Laks, Ørred og Gedder, i Vandløb og Aa efter Aal. Ja Fiskeriet i Baghølet ved Jedsted Mølle ansaas for meget mere værdifuldt end selve Lodderne paa Mølleholm, disse Lodder var upaaagtede og solgtes til Ejeren, Møller Fogh af Jedsted Mølle, for en lille Betaling, men Fiskerirettighederne forbeholdt Bønderne i Vilslev sig. Der var en Mølleholm paa en halv Tønde Land til hver Gaard i Vilslev og ligesaa mange Fiskesteder.

Delingen af Laust Thomsens Gaard var sket paa den Maade, at de 3 smaa Gaarde ikke skilte sig ud fra de andre Gaarde i Byen ved andet end Størrelsen, man søgte ikke at samle Parcellerne, hverken ved Mageskifte eller paa anden Maade, hvad vistnok kunde have ladet sig gøre, da Udstykningen af de 2 Gaarde, der kom ud fra Hovedparcellen, var komplet.

Skønt der kunde have været god Anledning dertil, prøvedes der ikke paa det, det var nemlig Meningen, at der foruden den gamle Bygning skulde have været opført 2 nye Bygninger, en paa hver af de udskilte Ejendomme, den ene Vest for Vilslev — ved Trekroner — paa Vestervang, og den anden Øst for Vilslev paa Møllevang.

Det kom imidlertid til at gaa helt anderledes, end man havde tænkt, idet de to Sønner, der skulde flytte ud og lade opføre nye Bygninger, ved Giftermaal begge blev Ejere af andre Gaarde, hvorfor den ene — Thomas L. —, der kom til at bo i en anden By, bortsolgte sine Parceller af Fødegaarden, medens den anden — Niels L., — der blev gift og bosiddende i Vilslev, lagde de fleste af sine Parceller fra Fødegaarden ind under den Gaard, han

ved Giftermaal var blevet Ejer af. — Et Par af Lodderne var dog blevet solgt forinden.

Derefter blev kun Hovedparcellen, som den ældste Søn, Søren Lauridsen, var blevet tildelt, det eneste, der blev tilbage af Slottet, og bibeholdt som selvstændig Ejendom.

Skønt Skiftet var sket i Nytaaret 1861, trak det dog ud med at faa Skøderne paa den delte Ejendom udstedt. Der indtraf nemlig saa store, uventede Begivenheder, at man fandt det raadeligt at stille Sagen i Bero. For det første maatte man have indhentet Bevilling eller Tilladelse til Udstykningen, og det trak længe ud, denne forelaa først den 27. September 1862, og da var Laust Thomsen allerede afgaaet ved Døden. Sønnen, Thomas Lauridsen, var bleven Gaardbestyrer hos en ung Enke i Vester Vedsted, som han senere blev gift med. Og Sønnen, Niels Lauridsen, var stærkt optaget af Militærtjenesten. — Men da Udstyknings-tilladelsen var givet, lod deres Moder de nødvendige Papirer med Hensyn til Aftægt, Skifte og Skøder bringe i Orden. — Af disse Skøder, der var omtrent ligelydende, gengives her Skødet til den yngste af de 3 Sønner, der fik hver sin Part af Gaarden:

Skøde. Taxt. 6 Rdl. 64 Skl.

„Underskrevne Ane Cathrine, f. Sørensdatter, Enke efter afdøde Gaardmand Laust Thomsen i Vilslev, med Samtykke af mine og Afdødes myndige Fællesbørn: Søren Lauridsen, Thomas Lauridsen, Niels Lauridsen, Hans Lauridsen, Graus Lauridsen og Margrethe Lauridsen, givt med Peder Sørensen Friis, samt Ane Lauridsen, der medunderskriver, skøder, overdrager og afhænder herved til benævnte Niels Lauridsen følgende Parceller af min afdøde Mands Gaard i Vilslev med Bygninger og Jorder af Hartkorn Matr. Nr. 30a — 6 Td. — „Skpr.“ Fjdkr. 1¼ Album, Gl. Skat 41 Rdl. 44 Sk., samt Andel i Nr. 125*) og 126*), hvorpaa han havde Skjøde af 6. August. — Tinglæst 17. August 1821, nemlig:

Matr. Nr.	Hartkorn			Gl. Skat	
	Tdr.	Skp.	Fjdk.	Alb.	Rd. Sk.
30 m Vilslev	0	1	3	1¼	1 58
30 n „	0	4	2	2½	4 05
30 o „	0	3	0	1½	2 66

*) 125 Flaujord. *) 126 Tyreng.

Matr. Nr.	Hartkorn			Gl. Skat	
	Tdr.	Skp.	Fjd.	Alb.	Rd. Sk.
30 p Vilslev	0	1	1	2	1 21
30 q „	0	1	1	0	1 08
30 r „	0	0	0	0 ³ / ₄	0 05
30 s „	0	0	3	0 ³ / ₄	0 67
30 t „	0	1	2	1 ¹ / ₂	1 39
30 u „	0	0	1	2 ¹ / ₄	0 36
30 v „	0	1	0	2 ³ / ₄	1 06
Ialt ..	2	0	2	0 ¹ / ₄	14 11

hvilke Parceller ere tilladte afhændede ved Indenrigsministeriets Skrivelse af 27. September 1862.

Det bemærkes, at Kjøberen, Niels Lauridsen, agter at opføre Bygninger paa Matr. Nr. 30v*), samt at forene de øvrige Parceller med den bebyggede Parcel, hvorved dog bemærkes, at han agter at bortskjøde Matr. Nr. 30r, Vilslev, med anden belejlig beliggende Ejendomsjord.

Køberen, Niels Lauridsen, har berigtiget den accorderede Købesum 1000 Rdl., og ved Kontrakt af Dags Dato har han fremdeles forpligtet sig til at udrede en Trediedel af den i hele Kontrakten bestemte Aftægt af Værdi 675 Rdl. til mig, ligesom han har paataget sig at udrede og indfri $\frac{1}{3}$ af den paa ovennævnte Ejendom hvilende Pantegjæld, og han udreder fremtidig samtlige offentlige og kommunale Afgifter, Byrder og Præstationer af den købte Ejendom, hvoriblandt Bankhæftelsesrenter, Brandpenge og Præstetiende.

Fornævnte herved overdragne Ejendomme, der allerede ere i Kjøberens Besiddelse, skulde saaledes herefter tilhøre ham med de samme Rettigheder og Forpligtelser, hvormed de ifølge ovennævnte Skjøde har tilhørt afdøde Laust Thomsen. I Kjøbet følger Anpart i Sognets Konge- og Kirketiende efter Parcellernes Hartkorn.

Vilslev, den 30. Maj 1863.

Ane Cathrine Sørensen.
m. f. P.

*) 30v er Møllevang.

Endvidere er Skødet underskrevet af alle de øvrige Børn samt Vitterlighedsvidner. — Paategnet af Stiftamtet til Tinglæsning den 26. Juni 1863. — Og derpaa tinglæst i Ribe Herreds Ting den 8. Juli 1863. —“

Som nævnt, var Laust Thomsen allerede afgaaet ved Døden for mere end et Aar forinden, disse Skøder blev udstedt og de øvrige Papirer i Anledning af Skiftet ordnede.

I Efteraaret 1861 fik han et Slagtilfælde — en Rørelse, som man kaldte det — af en saa alvorlig Art, at det øjensynligt maatte blive hans Død, men han holdt dog igen i mere end et halvt Aar, var en Tid noget i Bedring, men da Tilfældet gentog sig, maatte den forhen saa tilsyneladende sunde og stærke Mand bukke under, han døde den 1. Maj 1862.

Disse apoplektiske Tilfælde laa til en Del af Næsbjergslægtens Medlemmer, man kunde næsten dele dem i to Slags Mennesker, de magre og tørre, der næsten alle blev gamle Folk, og de trinde og velnærede, der ofte havde Apopleksi som Dødsarsag, og som gik bort i en tidlig Alder. Slægten havde erfaret dette og lagt stærkt Mærke dertil, det var almindeligt, at man frygtede denne Sygdom, der næsten altid kom uden synderlig Varsel. — Laust Thomsen blev godt 65 Aar gl. Han har sin Grav ved Vilslev Kirkes Vestgavl. — Trine, der overlevede ham i 17 Aar, blev boende i Gaarden, dels hjalp hun sin ældste Søn, Søren, med Husholdningen, indtil han blev gift; men da Øst- og Sydlængen af den gamle Gaards Bygninger blev nedbrudt, og der blev indrettet Stuehus i Nordlængen, der var forholdsvis ny, men som hidtil var bleven brugt til Lade, blev der indrettet Aftægtsstuer i denne Bygnings Østgavl. Her henlevede hun mange Aar og havde vistnok sine bedste Dage. Børnene holdt af deres gamle Moder, og hun havde den Glæde at opleve, at det gik dem godt allesammen. Hun døde den 13. Januar 1879, 76½ Aar gammel efter kun faa Dages Sygeleje. Hun er jordfæstet ved sin Mands Side paa Vilslev Kirkegaard.

I Ægteskabet var der, som ofte nævnt, 7 Børn: 5 Sønner og 2 Døtre, der i det følgende vil blive omtalt sammen med deres Ef-

terkommere i Rækkefølge efter Alder og i Henhold til deres Stamtavler. Derefter vil Laust Thomsens Søskende og deres Efterkommere blive omtalt, saavidt det er gørligt:

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

(Table 7)

A.—1. *Margrethe Lauridsen*, født 1. September 1826 i Vilslev. Hun var den ældste af Trine og Laust Thomsens Børn. Da hun blev konfirmeret, før hendes yngste og eneste Søster blev født, var det hende, der først og længst blev sin Moders bedste Støtte og Medhjælper i Hjemmet. Hun var et livligt Pigebarn, lyshaaret og net, hun havde religiøse Tilbøjeligheder uden dog at være pessimistisk, og hun havde et godt Snakketøj. — I Aaret 1860 kom hun i Ægteskab med *Peder Sørensen Friis* i Egebæk ved Ribe.

Margrethe Friis.

Han er født der den 27. Septbr. 1835. Hans Forældre, *Søren Pedersen Friis* og *Hustru, Maren, f. Sørensen*, ejede en mindre Landejendom i Egebæk, hvorpaa der kunde holdes 4—5 Køer og en Hest foruden Kalve, Svin og Faar. *Peder S. Friis* var eneste Barn og altsaa ene Arving til Forældrenes Ejendom. Ejendommen var vist ikke af de bedste, men ved Flid og Nøjsomhed fandt *Margrethe* og *Peder Friis* dog her Føde og Behov til dem selv og deres Børn i 30 Aar; de levede et godt Samliv, og Fattigdom mærkedes der aldrig noget til i det lille Hjem. Men da alle *Margrethes* Søskende efterhaanden blev velstillede Gaardfolk, kunde hun ofte finde paa at betegne sig selv som Familiens „Askepot“. — *Peder Sørensen Friis* var stor og svær med et jovialt og tiltalende Væsen, en god Mand og Fader i sit Hjem.

I Ægteskabet var der kun 3 Børn: 1 Søn og 2 Døtre.

a.—1. *Søren Martin Friis*, født 27. September 1861 i Egebæk, Vester Vedsted Sogn. I Aaret 1879, da han var 18 Aar gammel, rejste han til Amerika, hvor han købte en Farm i Nysted P. O. Harward C. O. i Nebraska. Her blev han gift 13. November 1884 med *Jacobine Frederikke Køster*, født 27. Juni 1864 i Nr.

Jacobine og Søren Martin Friis.

Vissing ved Aarhus. Farmen i Nysted solgtes 1894, og en større Ejendom forpagtedes i Nærheden. Adressen var Dannebrog P. O. Harward C. O., Nebraska. Denne Ejendom var paa ca. 1200 Tdr. Land med et

Dyrehold paa 6 à 700 Kreaturer og en halv Snes Heste.

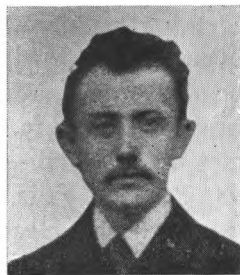
I 25 Aar, fra 1903 til 1928, var Søren Martin P. Friis Parlamentsmedlem i Nebraska. Han døde den 4. December 1930, knap 70 Aar gammel. Dødsårsagen var Apopleksi.

I Ægteskabet var der 11 Børn. — Om dem vil der blive givet nogle enkelte Oplysninger senere. Se forøvrigt Stamtavlen.

b.—2. *Laura Friis*, der var den mellemste af de 3 Søskende, blev gift 1885 med Grænsegendarm *H. Christensen* fra Aulum ved Randers. Hun og hendes Familie blev alle herhjemme i Danmark, medens baade hendes Forældre og hendes Søskende udvandrede til Amerika. — For Overskuelighedens Skyld udsætter vi Omtalen af *Laura Friis* og hendes Slægt til sidst.

c.—3. *Ane Kathrine Pedersen Friis*, født 8. September 1865 i Egebæk, V. Vedsted Sogn, var den yngste af de 3 Søskende, hun var en rask, kvik og livlig ung Pige. Den 16. December 1887 blev hun gift med Murer *M. H. Nielsen* fra Odense. Den 19. Maj 1888 fik de en Datter, der i Daaben fik Navnet *Theodora Nielsen*. Det var vistnok Meningen, at de unge Folk skulde have overtaget Ejendommen i Egebæk og beholdt de to gamle hos sig, men det maa de ikke have syntes om; thi de bestemte sig til at rejse ind til Broderen Søren Martin Friis i Amerika. — Denne har sikkert nok brevvekslet med Søsteren og hendes Mand derom, og han har sikkert nok ogsaa ønsket, at hans gamle Forældre skulde tage med ind til ham og hans Familie. — De gamle var den Gang omkring 60 Aars Alderen, de har vel nok længtes efter Sønnen og efter at se, hvordan han og hans Familie boede og levede.

Hans Breve til Far og Mor har vel nok haft et rosenrødt Skær over sig. Da nu ogsaa deres yngste Datter, hendes Mand og Barn rejste ind til ham, og deres ældste Datter var gift og hjemfaren, fatter de den fortvivlede Beslutning at sælge Ejendommen i Egebæk, og rejse med ud til de ukendte Forhold i et fremmed Land.

Ane Kathrine og M. H. Nielsen.

Som tænkt saa gjort, Ejendommen blev solgt, og den 19. April 1889 rejste P. S. Friis og Margrethe Lauridsen sammen med Datteren og Svigersønnen samt det lille Barnebarn ind til Sønnen i U. S. A. Havde den lille Familie anet Rejsens Besværligheder eller den frygtelige Skæbne, der ventede dem i det fremmede Land, var de blevet hjemme i Danmark.

Som tænkt saa gjort, Ejendommen blev solgt, og den 19. April 1889 rejste P. S. Friis og Margrethe Lauridsen sammen med Datteren og Svigersønnen samt det lille Barnebarn ind til Sønnen i U. S. A. Havde den lille Familie anet Rejsens Besværligheder eller den frygtelige Skæbne, der ventede dem i det fremmede Land, var de blevet hjemme i Danmark.

I det første Brev fra Amerika beretter de om Søsnygens Kvaler, der havde været frygtelige; de maatte holde Sengen det meste af Tiden under Overrejsen og kunde hverken spise eller drikke. Barnet slap lettest over over Søsnygen, det havde kun været syg en Dags Tid, men Mælken gik helt fra Moderen, saa Barnet, der var vant til at faa Bryst, maatte have en anden Føde, og saa blev det ogsaa sygt. Da de saa efter mange Genvordigheder og store Strabadser endelig naede ind til Sønnen, var de selvfølgelig en Tid stærkt optaget af alt det nye og ukendte og af Samlivet med Sønnen og hans Familie, men det varede ikke længe, saa meldte Længslen efter Hjemlandet og de gamle vante Forhold sig med stor Stykke, dertil kom, at de jo slet ikke forstod det fremmede Sprog og ikke kunde lære det, da de var for gamle dertil; de kunde kun til Nød tale med deres allernærmeste — Børn og Svigerdatter — selv Børnebørnene kunde ikke tale dansk. Ogsaa de unge, Datteren og Svigersønnen, maatte bort fra de gamle, de fik noget Arbejde paa en Farm, der laa en god halv Mils Vej borte fra Broderen, som Forældrene boede hos. Disse var nødte til at tage en Tjenesteplass, da Nielsen jo heller ikke, paa Grund af manglende Sprokundskab, kunde blive beskæftiget ved sit Haandværk.

Det var altsammen trist for de gamle, vel kunde de gøre lidt Nytte ved at hjælpe til ved Sønnens Bedrift baade ude og inde og paa den Maade forkorte Tiden noget; men det skulde snart blive meget værre. — Godt et halvt Aars Tid efter at de var kommet til Amerika — det var i December Maaned samme Aar — var Peder S. Friis, hans Datter og Svigersøn og deres lille Barn kørende med Heste og Vogn til Selskab hos en dansk Familie. Paa Hjemvejen løb Hestene løbsk, Kathrine Friis sprang af Vognen, kvæstede Hovedet og døde, hendes Mand fik en Haand kvæstet og en Fod forstuvet, medens Barnet og Bedstefaderen slap uskadt fra Ulykken.

Nogle Notitser i det danske Blad „Pioneren“ giver et godt Billede af Ulykken. — Først en lille Beretning om Selskabet:

„Nysteds populære Forretningsmand, Mr. Fred. Olsen, fejrede i Fredags Aftes sin Fødselsdag ved en smuk Festlighed, hvori et større inviteret Selskab deltog. Saa at sige hele den omliggende Befolkning og navnlig de gamle Settlerne (Beboere) var samlede her og blev trakterede med den vante mættende og slukkende Gæstfrihed. — En behagelig Stemning raadede til ud paa Natten, Taler, Sang og Danse vekslede.“

Derefter berettes om Ulykken:

„En sørgelig Ulykke indtraf Natten mellem Fredag og Lørdag paa Vejen nord for Nysted. P. S. Friis samt hans Datter og dennes Mand havde været til Aftenselskab hos Fred. Olsen og var paa Vejen hjem, da Hestene pludselig skræmmedes og tog Farten. Den unge Mand og Kone blev derved slynget paa Hovedet saa voldsomt mod Jorden, at Konen blev liggende som død. Heldigvis undgik Barnet nogensomhelst Beskadigelse, hvorimod den yngre Mand, der faldt for af Vognen, hvis Baghjul løb over hans Haand og masede en svær Ring, der sad paa Fingeren, Ringen synes at have beskyttet Haanden mod videre Overlast. Den ene Fod er dog ogsaa slemt forstuvet, hvilket nødvendiggør, at han foreløbig maa holde sig i Ro. — Den ældre Friis, som holdt Tømmerne, satte Hænderne bag om Lænderne og sprang ud. Dette fortvivlede Hop gav Manden et frygteligt Ryk, der for nogle Øjeblikke tog Besindelsen fra ham, men det havde ogsaa den Virkning at kaste den ene Hest til Jorden, og saa maatte de rasende Dyr give tabt.

Hjælp kom nu fra H. P. Hermansen, og den stakkels bevidstløse Kone blev bragt til S. M. Friis's Hjem, imens der ilsomt gik Bud efter Læge Salter. Hun henligger endnu (Tirsdag Form.) i en meget kritisk Tilstand og næsten helt bevidstløs, Lægerne har ikke opgivet Haabet, men mener, at Chancerne er noget imod hende. Det befrygtes nemlig, at der er sket Brud paa Hovedskallen ved Roden af Hjernen. Stødet er kommet paa nedre Del af Panden over venstre Øje, der er tillukket og blodigt.“

Dernæst meddeles om Dødsfaldet:

„Den tilskadekomne Kone fra Nysted (S. M. Friis's Søster) maatte omsider bukke under for sine Lidelser. Døden indtraf Kl. 2 Mandag Morgen; i hele den ni Dage lange Periode var hun næppe en Gang ved Bevidstheden. Hendes tidlige Bortgang begrædes af en Ægtefælle, et Par gamle Forældre og en Broder, og et lille Barn er blevet moderløs. — Jordfæstelsen finder Sted paa Nysted Kirkegaard i Eftermiddag Kl. 1, hvilket er akkurat to Aar siden, hun stod Brud ved sin Mands Side.“ — (16. Decbr.)

Det var en forfærdelig Begivenhed, der ramte den i Forvejen saa haardt prøvede Familie. Allertungest faldt Sorgen paa den gamle Moder. Ane Cathrine, eller „Trinne“, som hun altid kaldtes i Hjemmet, var en god Pige, hun var alle Dage Moderens Hjertebarn. Det var uden Tvivl denne Datters Beslutning om at rejse til Amerika, der drog de gamle med til det fjerne Vesten. — Nu var hun død, og det var ikke underligt, at den gamle Moder følte sig mere ensom end nogensinde før.

Der skete dog noget, som blev til Trøst for den gamle Kone, og som kom til at lægge Beslag paa hendes Tid og Tanker, det blev det moderløse 1½ Aar gamle Barn, den lille Theodora, der helt blev overladt til Bedstemoderens Omhu og Pleje. Hun kom i høj Grad til at føle Ansvar for det lille Barn, der paa denne uhyggelige Maade var blevet betroet til hendes Varetægt. Barnet kom nu til at erstatte den afdøde elskede Datter, og det blev Genstand for al den Kærlighed, som den gamle Mormors Hjerte rummede. — Barnet bragte ikke alene Glæde, men ogsaa Beskæftigelse, og det var noget, den gamle Kone trængte til. Hendes Breve fra denne Tid dirrer af Angst og Lykke for Barnets Vel. — Hun skriver bl. a.: „Den lille Theodora var ikke vænnet fra Patten, da Moderen døde, hun vilde ikke spise andet end Kar-

tofler og drikke Kaffe, det er daarlige Ting for et Barn, — Mælk vilde det ikke drikke. — Vinteren var saa haard, at jeg maatte sove med Handsker paa om Natten, og om Morgenens var Mælken bundfrossen paa Kakkelovnen, det gjorde mig saa ondt for Barnet; det var heller ikke rask, det var syg for Tænder og meget andet. — Men nu ($\frac{3}{4}$ Aar efter Moderens Død) er hun en lille køn og rask Pige, hun er saa glad ved os, og vi er ogsaa saa glade ved hende; naar vi spørger hende, hvor hendes Mamma er, saa siger hun, at hun er død og er oppe i Himmelen, og naar hun og jeg er død, skal vi op til hende.

Hendes Klogskab er snart mere end almindelig. — Hendes Kønighed er ogsaa mere end almindelig, hun er saa hvid i Skindet, og der er saa mange, der beundrer hende. Der er her en stor Gaardmandskone, som ingen Børn har, hun vilde saa gerne have hende, men vi kan ikke undvære hende, og det kan hendes Fader heller ikke, hun er saa lydig, naar han taler til hende, o. s. v.“ —

Om Foraaret efter „Trinne“s Død blev der godt med Arbejde ved en ny Jernbane, hvor hendes Mand var blevet beskæftiget, og da det gav god Fortjeneste, besluttede Svigerfaderen, den gamle Peder S. Friis, at han ogsaa vilde paa Arbejde ved denne Bane, han vilde tjene saa mange Penge, at han og Margrethe kunde komme hjem til Danmark igen, thi de havde faaet nok af Amerika nu. Margrethe, som ogsaa var godt ked af at være i Amerika, raadede ham dog fra at rejse saa langt bort fra Hjemmet; hun mente, at han var for gammel til at give sig af med saa uvant Arbejde, og at det muligvis var en farlig Beskæftigelse for saa gammel en Mand, men Peder Friis vilde tjene Penge, han vilde hjem til Danmark.

Den gamle Margrethes Anelse om, at det uvanté Arbejde kunde være farligt for hendes snart gamle Mand, skulde desværre vise sig at være rigtig; thi hen paa Aaret fik hun Meddelelse om, at hendes Mand var blevet overkørt og dræbt af et Tog.

Det var det andet forfærdelige Dødsbudskab, som den gamle Kone havde modtaget i de $1\frac{1}{2}$ Aar, hun havde været i Amerika. — Nu var hun næsten stillet ene i det fremmede Land, baade Barn og Mand var borte. — Sønnen, Søren M. Friis, hans Kone og deres Børn var gode mod den gamle Moder og Bedste-

moder, men det følte fremmed for hende alligevel. — Det var Barnet, den lille Theodora, der holdt hende oppe.

Men endnu havde hun ikke tømt sit Lidelsesbæger; thi et Par Aar efter kom der atter et forfærdeligt Dødsbudskab til hende; ogsaa hendes Svigersøn, den lille Theodoras Fader, — der fornylig var blevet gift igen, blev kørt ned og dræbt af et Jernbanetog. Den ene frygtelige Begivenhed var fulgt i Hælene paa den anden, siden hun var kommet til Amerika.

Om denne Ulykke meddeler Bladene:

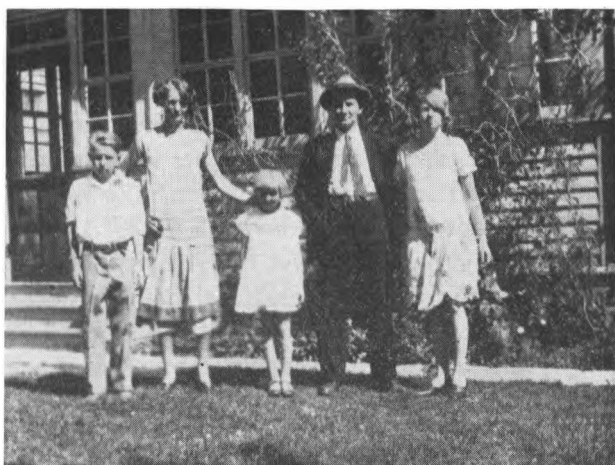
„Et i Tirsdags ankommet Telegram fra Wyoming meddeler, at M. K. Nielsen, som rejste derud i Foraaret, er blevet dræbt ved Jernbanen. En fatal Skæbne synes at følge denne Familie. Niensens første Kone, en Søster til S. M. Friis, blev dræbt af løbske Heste, og forrige Aar blev den gamle Fader, P. S. Friis, overkørt af et Tog i Rock Springs. — Efter Sigende har Nielsen 1000 Dollar i Livsforsikring i Modern Woodmen. — Begravelsen foregaar fra Dannebrog Fredag Formiddag Kl. 10 til Nysted Kirkegaard.“ — Senere: „Liget af M. K. Nielsen, som blev dræbt paa Jernbanen ved Green River, blev ført hertil i Torsdags Aftes, ledsaget af Enken og Købmand P. Christensen. I Fredags foregik Begravelsen paa Nysted Kirkegaard under stor Deltagelse fra Befolkningens Side. — Sørgegudstjenesten blev forrettet af Præsterne Petersen og Wilson. Begravelsen foregik under Auspiciet af den herværende Woodmen Loge, hvoraf afdøde var Medlem, Brødrene deltog som samlet Loge iført Sørge-Regalia, og det af Ordenen brugte Ritual blev udført ved Graven.

Mrs. Nielsen, som efter kun faa Maaneders Ægteskab saa sin Ægtefælle revet fra sig paa en saa skrækkelig Maade, har hele Befolkningens Sympati i sin bitre Sorg. Hun rejste i Lørdags tilbage til Green River for at ordne sine Sager, hvorefter hun tager Ophold hernede. — Efter hvad der er blevet os meddelt, skete Ulykken derved, at den Hand-Car, hvorpaa afdøde tilligemed sine Arbejdskammerater kørte hjem fra Arbejde, paa en Bøjning blev overrumplet bagfra af det flyvende Passagertog. Kammeraterne reddede sig ved et heldigt Hop, men Nielsen blev desværre hængende i Car'en. Hans Legeme blev skrækkelig lemlæstet.“ —

Hele den gamle Margrethe Friis' Slægt herhjemme i Danmark

følte stærkt med deres haardt prøvede Søster, og da Budskabet om, at hendes Mand var død, kom hertil, prøvede man paa at faa hende hjulpet hjem igen. En af hendes yngste Brødre — Hans Lauridsen i Hvidding, der var ret velstillet og barnløs, skrev til hende om at komme hjem til ham, han vilde gerne give hende Hjem og Ophold hos sig saalænge, hun levede, samt sende hende de nødvendige Penge til Hjemrejsen. — Dette Tilbud glædede hende meget, men da det kom til Stykket, kunde hun alligevel ikke rive sig løs fra det lille Barnebarn og sine kære Grave. Hun blev i det fremmede Land. Men i 1894, da ogsaa Barnets Fader var død, kom Hjemlængselen stærkt over hende igen; hun havde da bestemt sig til at rejse hjem til Danmark — vistnok med det lille Pigebarn; hun skriver, stærkt optaget deraf, i sine Breve om Hjemturen, men det blev ikke til noget, vistnok mest paa Grund af vaklende Helbred og af Frygt for Sejlturen over Atlanterhavet; hun havde jo prøvet Turen sammen med Barnet en Gang, og hun vidste, hvad der forestod. Hun skriver i et af sine Breve i disse Dage, at hun ved ikke, om hun skal naa herfra og til sit gamle Hjem i Danmark til sine Søskende, eller om det ikke bliver til sit himmelske Hjem hos sine Kære. — Margrethe Friis kom ikke hjem til Danmark mere. Alderen svækkede hende. Helbredet svigtede, og Angsten for Overfarten var sikkert stærkt medvirkende til, at hun opgav Rejsen. Men det var dog nok Barnet, den lille Theodora og hendes Fremtid, der bandt den gamle ensomme Kvinde stærkest til det fremmede Land, der havde beredt hende saa haard en Skæbne. — Saalænge hun levede og kunde skrive, holdt hun dog en levende Forbindelse vedlige med sine Søskende i Hjemlandet. Det sidste Brev til hendes Broder, Niels Lauridsen, der stod i regelmæssig Brevforbindelse med hende, er dateret „7. November 1899“. — Hendes Datter herhjemme, Laura, f. Friis, opgiver, at hun er død 1901, og hun angiver Dødsdatoen til den 16. December, men da denne Dato er Datteren, Ane Cathrine, f. Friis', Bryllupsdag og Begravelsesdag, er det muligt, at der foreligger en Forveksling. — Hun var omkring 75 Aar gammel, da Vorherre løste op for hende og gav hende Hjemlov til sine Kære i det himmelske Hjem.

Den lille Datterdatter Theodora Nielsen, født 19. Maj 1888, har været i Nærheden af Konfirmationsalderen, da Bedstemode-

Theodora Tabor
og Familie.

ren døde. — 23 Aar gammel — den 25. Januar 1911 — blev hun gift i U. S. A. med Archie Tabor i Cheyenne, Wyoming, hvor de bor; han er Bremsers paa et Jernbanetog. — Hendes Morbroder, Søren Martin Friis, meddeler i et Brev, at Tabor er et pænt ungt Menneske. — Han meddeler ogsaa, at Theodora i Foraaret 1912 nedkom med en lille Pige, men Barnet døde, da det var en Maaned gammel, og at dets Moder ikke har været rigtig rask efter Barnets Fødsel. — Senere meddeles, at Theodora har 3 Børn i sit Ægteskab med Tabor, nemlig Margaret, Donald og Blanche Tabor — altsaa to Piger og en Dreng.

Søren Martin Pedersen Friis og hans Hustru, Jacobine Frederikke Køster, var nu snart atter ene tilbage med deres Børneflokk. — De havde været det faste Punkt i Familiens Tilværelse i det fremmede Land. Til dem var alle deres udvandrede danske Slægtninge kommet — hos dem havde de haft deres Tilhold, og hos dem havde deres haarde Skæbne mødt dem. Nu var de igen borte allesammen, sidst det forældrelose Pigebarn, Theodora, der havde haft sit Ophold og sit Hjem hos dem, til hun blev gift. Søren Martin Friis var som nævnt Farmer og efter Sigende en meget dygtig Mand. — En forhenværende Gaardmand fra Vilslev, Mikkel Christoffersen,*) der solgte sin Gaard og rejste til U. S. A. med hele sin Familie, var bosiddende Nabo til Søren Martin Friis i Dannebrog. — Han skriver om ham, at han er en

*) Om M. Christoffersen, se Vilslev-Slægten.

dygtig Mand, der slægter sine Morbrødre paa, han skal nok klare sig, hvor han kommer. — Der har sikkert ogsaa været stillet store Krav baade til ham og hans Hustru; thi foruden at han paatog sig Forsørgerpligten for sine gamle Forældre og sin Søsterdatter, var der i Ægteskabet ikke mindre end 11 Børn at forsørge; et Par af dem døde, men ikke før de havde naaet den voksne Alder paa henholdsvis 15 og 29 Aar.

S. M. Friis har nok arvet flere af sine Morbrødres, eller Næsbjergslægtens gode Egenskaber; han havde saaledes fortrinlige Evner i flere Retninger, han var dygtig til at læse, skrive og regne, kunde magte det engelske Sprog lige saa perfekt som det danske, han var i det hele en Mand med Begavelse og Omtanke. — Der, hvor han boede, var der en stor dansk Koloni, og S. M. Friis var Genstand for sine Landsmænds Agtelse og Tillid. — I 1903 — 2 Aar efter Moderens Død — valgte de ham til Parlamentsmedlem = Rigsdagsmand — før deres Egn eller Kreds. Denne betroede Tillidspost sad han inde med i 25 Aar, eller saa længe han vilde; han nedlagde sit Mandat 1928 paa Grund af Alder, og han døde 2 Aar efter — den 4. December 1930.

Angaaende Børnene henvises til Stamtavlen. Som Kommentar til hans Rigsdags- og anden Virksomhed, samt til hans Familie, skal her gengives nogle Uddrag af Breve, han har sendt sin Søster, Laura Christensen, f. Friis, her i Danmark:

— „1. Maj 1912. — ... vi har haft en streng Vinter med Kulde og Sne, den haardeste vi har haft, siden jeg kom til Amerika; men nu er det godt igen, der er Græs nok til Kreaturerne. — Vi har 15 Heste, 52 Kvæg og 140 Svin. — Den 19. April havde vi politisk Prøvevalg, jeg blev med stort Flertal valgt af alle Partier — en Ting, som yderst sjældent sker her til Lands, da der jo altid er Kandidater nok, der vil forsøge deres Lykke paa den politiske Bane. — Den 5. November d. A. vil jeg blive valgt uden Opposition. Det bliver 5. Gang, jeg kommer til at repræsentere dette Valgdistrikt i Nebraskas Rigsdag.

Vor Datter, Clara, har været Rigsdagssekretær indtil nu, da hun den 8. November 1911 blev gift med Fred Wilson Harb. Hun og hendes Mand kommer hjem om nogle Dage, og saa rejser de ned til Staten Indiana for at besøge hendes Mands Forældre og Slægtninge. — To af vore Børn, Pigerne Blanche og

Agnes, er nu i Laramie, Wyoming, og de andre Børn er hjemme. — Jeg sender et Billede af vore yngste Piger, Ida (Oda?) er 15 Aar, og Kætjie bliver 7 Aar den 13. Maj; ligeledes sender jeg dig en Sang, afsunget ved en Fest:

Men nu maa jeg vist slutte, for ser I Søren Friis,
han sidder der og venter, og han er saare viis.
Han skal jo netop tale — derom jeg fik nu Bud.
For han er saa klog, og han ser saa fornem ud.“

— „23. Februar 1913. — . . . en af mine Døtre, Rosa, har nu Ansættelse hernede, mens Rigsdagen varer, den samme Plads, som vor ældste Datter, Clara, havde for 2 Aar siden: at haandskrive de Lovforslag, som gaar igennem Folketinget over til Senatet. — Min Sekretær er en ung dansk Pige her fra Lincoln, hun kom herover som lille med hendes Forældre fra Odense, hun hedder Ester Grønlund og har været Sekretær for mig de 2 sidste Samlinger. — Min Hustru og vor yngste Datter, Kætjie, var hernede for et Par Uger siden nogle Dage; vi har kun en af Pigerne hjemme, Oda (Ida?), som er 16 Aar gl., saa min Hustru kunde ikke blive hernede ret længe. — Vi venter Theodora hjem om nogle Dage for et længere Besøg, hun har ikke været her, siden hun blev gift; hun bor i Denver, Colorado; — vor Datter Clare bor ogsaa i Colorado, hun kommer ogsaa hjem paa Besøg med hendes Søn, naar vi faar varmere Vejr. — Vi har haft en hel god Vinter i Aar. Vore Døtre, Blanche og Agnes, er jo ude i Saltstaden og befinder sig svært godt tilpas derinde mellem Klippebjergene.“

— „1. December 1918. . . . Jeg har ikke hørt fra Danmark i lange Tider, det er vel nok paa Grund af Krigen, som jo nu er forbi. — Jeg kan tilmelde eder, at vores Datter Blanche døde af Lungebetændelse i Salt Lake City, Utah, den 7. Oktober; hun blev efter eget Ønske begravet paa vor Begravelsesplads paa Dannebrog Kirkegaard ved Siden af hendes afdøde Søster Kathrine. Blanche blev 29 Aar gl. — Hun har været gift i 4 Aar og havde en god Mand; de havde ingen Børn. — Theodora har

været meget syg i den sidste Tid af den spanske Syge (Influenza), hun er endnu meget svag, men er oven Senge. Hvis du vil skrive til hende, er hendes Adresse: Mrs. A. O. Tabor — Cheyenne 2021. House St. — Wyoming. U. S. A. Vor Datter Agnes, som boede i Staten Montane og var gift med en Franskmand, der var Elektriker ved en Mine; han blev dræbt sidste Aar ved at komme i Berøring med de elektriske Traade; han efterlod sig en lille Dreng, som hedder Robert Eugene la Beau. — Agnes blev gift igen med en Norsker, som har en Møbelforretning i Salt Lake City, Utah — ca. 1200 Miles herfra. Vor ældste Søn, Magnus, bor nu 250 Miles herfra; han har forpagtet en stor Ejendom. Han blev gift for et Aars Tid siden med en Datter af en Amerikaner, som har været Nabo til os i flere Aar, hun hedder Lulie May Svain og var en meget forstandig Pige. — Oda, en anden af vore Piger, blev gift for 1½ Aar siden, de bor 9 Miles herfra, paa hendes Mands Faders Ejendom; de har en lille Pige paa ½ Aar, som hedder Berniece May Obermuller. Vor ældste Datter Clare bor i Grand Island, 20 Miles herfra, hendes Mand arbejder for Jernbane Compagni; de har 3 Sønner. — Vi har ingen af vore Sønner eller Svigersønner med i Krigen, men havde den været længere, saa havde vi faaet de fleste af dem med, de var i Lægdsrullen og skulde gaa, naar deres Nummer blev trukket ud. — Vi er alle glade ved, at Krigen er forbi. — Influenzaen har raset forfærdelig her i Amerika, Tusinder af unge Mænd i Soldaterlejrene ere døde, og i de store Byer har den ogsaa hærget forfærdeligt. — Tiderne har været gode herovre, alting koster meget, baade hvad man skal købe og sælge. — Vi bygger et nyt stort Hus, — 9 Værelser foruden en Del Kamre, — det vil koste ca. 3000 Dollar. Jeg blev den 5. November genvalgt til Rigsdagsmand for 8. Gang. Jeg tænker paa at trække mig ud af Politiken, naar min Termin er ude, for jeg begynder at føle Alderen, og det har ogsaa sine Ubehageligheder at være borte fra Hjemmet saa meget. — Jeg har ikke hørt noget, hvordan det er gaaet med Arveparten efter Onkel Hans Lauridsen. — Kejseren har vel sagtens slugt det altsammen. —

Søren M. Friis.“

Søren Martin P. Friis var i det ydre en høj, kraftig, noget velnæret Mand med et roligt, tillidsindgydende Væsen, der i nogen Grad havde en Del Lighed med sin Fader. — Det var dog nok den saakaldte trinde Del af Næsbjærgslægten, han havde taget mest i Arv efter. Ikke blot hans aandelige Begavelse var Arv efter denne Linie, men ogsaa i rent legemlig Henseende havde han taget Arv efter dem, ja, selv den indenfor Slægten saa frygtede Dødsarsag „Apopleksi“ skulde blive hans Endeligt, endnu før han naaede 70 Aars Alderen. Han døde uden nogen forudgaaende Sygdom paa en Tur i Marken den 4. December 1930. Efter hans Død fandtes i danske Blade i Amerika følgende Meddelelse om Dødsfaldet:

„Dansk-Amerikaner død efter et Slagtilfælde. — En af Nebraskas kendte Danske, Søren Friis i Dannebrog, er i Følge „Pioneren“ afgaaet ved Døden, ramt af Apopleksi. — Han var paa Vejen hjem fra sin Farm i sin Automobil og var i Stand til at faa denne standset, men fandtes liggende bevidstløs ved Siden af Automobillet og blev bragt til sit Hjem, hvor han døde uden at være kommet til Bevidsthed. — Søren Friis var en af de gamle Settlerne derude i det danske Settlement. — Han var født i Egebæk ved Ribe for 69 Aar siden, og valgtes første Gang til Legislaturen som Repræsentant for Howard Country i 1903 og genvalgtes mange Gange, til han almindeligt blev kaldet „the Dean“ i Nebraskas Legislatur, hvor han var højt anset. Han var en elskværdig Personlighed og bevarede stor Kærlighed til Danmark og sit Modersmaal. Han efterlader sig Hustru og 9 Børn, til hvem „Pioneren“, blandt hvis Abonnenter han var en af de ældste, sender sin Sympati i Tabet af en trofast og kærlig Mand og Fader.“

I et andet Blad:

„Dansk-amerikansk Politiker død. I den store danske Koloni Dannebrog i Nebraska døde i Begyndelsen af December Maaened en dansk Mand, Søren Friis, der var født i Egebæk ved Ribe 1861. — I 25 Aar var han Medlem af Nebraskas lovgivende Forsamling.“

b.—2. *Laura Pedersen Friis*, født den 30. September 1862 i Egebæk, V. Vedsted Sogn. Hun var den eneste af Margrethe og

Peder Sørensen Friis Børn eller rettere den eneste af hele Familien, der blev herhjemme i Danmark.

Det beroede ganske sikkert paa, at hun var blevet gift med en Mand i en fast Stilling, før hendes Forældre og Søster afrejste til Amerika. Det var jo næsten ugørligt at rejse bort fra noget fast og sikkert herhjemme for at drage ud til det uvisse i det fremmede, ellers var hun vel nok ogsaa fulgt med sin Familie ud i Eventyret; der baade kunde have ført hende til det samme skæbnesvangre omtumlede Liv, som blev hendes Søsters og hendes Forældres Del, eller ogsaa som Broderen have erhvervet sig det lille Kongerige, der jo hører Eventyret til. — Laura Friis havde jo imidlertid fundet baade sin Prins og sit Kongerige herhjemme, og for hende formede Livet sig lykkeligere og skønnere end for dem, der kastede sig ud i det uvisse.

Da Laura blev født, var Sønderjylland under dansk Styre, og ingen tænkte den Gang, at det skulde blive anderledes, men allerede to Aar efter hendes Fødsel, kom den ulykkelige Krig i 1864, der bragte den sønderjydske Landsdel under det tyske Riges Herredømme. — Ved Fredsslutningen kom Grænsen mellem Danmark og Tyskland til at gaa lige Syd forbi Lauras Barndomshjem i Egebæk, der laa lige umiddelbart ved Hovedlandevejen, der førte fra Ribe til Tønder. Dette medførte, at der maatte laves Grænseforanstaltninger i Nærheden, der maatte bygges Toldsteder, og der maatte posteres Grænsevagter. En saadan Vagtpost blev ogsaa etableret i Egebæk, og da Peter Friis' Ejendom laa belejlig, blev der indrettet Lejlighed i Huset til Indkvartering af et Par Grænsegendarmere. Dette var, eller blev jo, om ikke en tiltrængt, saa dog en kærkommen Ekstraindtægt til den lille Ejendom. Denne Indkvartering blev bibeholdt ved Ejendommen vistnok saa længe, Peder Friis ejede den.

Laura Friis, der i nogle Aar efter sin Konfirmation havde været ude at tjene blandt fremmede, var bleven en rask og dygtig Pige, og det faldt naturligt, at en af de i hendes Hjem indkvarterede unge Grænsegendarmere skulde blive hendes Skæbne. — En af disse, Herman Christensen fra Aulum, vest for Randers, gav hun sin Tro og sit Hjerte. Kun 23 Aar gammel blev hun ægteviet med ham den 6. Maj 1885 i Vester Vedsted Kirke.

Herman Christensen, der er født 5. April 1851 i Aulum, havde

Laura Friis og Herman Christensens Guldbryllupsbillede.

1. Rk.: Herman Egon Friis Christensen, Broager, Guldbryllupsparret Laura Petersen Friis og Herman Christensen.
2. Rk. fra v. til h.: Ellen Friis Christensen, Højer, Erna Christensen, Langeland, Harald Hartvig Friis Christensen, Broager.
3. Rk. fra v. til h.: Vagtmester P. Christensen, Højer, Anna Christensen, f. Johnsen, Elna Christensen, f. Petersen, Højer, Agnes Christensen, f. Jensen, Langeland, Helge Friis Christensen, Højer, Overgendarm Ernst Christensen, Broager.
4. Rk. fra v. til h.: Gdr. Christian Christensen, Klæsø, Langeland, Gdr. P. Juhl, Hejls, Margrethe Juhl, f. Christensen.

været Grænsegendarm i flere Aar, før han blev bekendt med Laura Friis. Efter Brylluppet blev han forflyttet til Taps Sogn ved Kolding. Her blev han og Laura boende det meste af deres Liv, her havde Herman Christensen Stillingen som Sergent i Grænsegendarmeriet i 40 Aar; og her er alle deres Børn født. — Da de blev gamle Folk, og Christensen tog sin Afsked, bosatte de sig i et hyggeligt Hus i Vejstruprød, hvor de nød deres Otium sammen i mange Aar. Det var et Par gamle hyggelige Folk at gæste, Laura var meget livlig og snakkesalig, hun mente det godt med alle Mennesker, og Christensen kunde være en lun Broder, der forstod at tyre en Vittighed, saa den ramte, hvor den skulde uden at gøre Fortræd. — Laura havde ogsaa arvet en god Del af Næs-

bjærgslægtens Egenskaber, hun var meget interesseret i Fremkomsten af Næsbjærgslægtens Historie, og hun har leveret adskillige gode Bidrag dertil. — Ogsaa Børnene, som Forældrene havde megen Glæde af, hængte de gamle ved med hele deres Hjerte; det gjaldt ikke mindst Datteren Margrethe, der var gift og boede i Nærheden af Mor og Far. De blev meget gamle Folk, før de døde. Laura blev noget svær paa det sidste og døjede noget med en Hjertesvaghed, men sit frejdige, lyse Sind bevarede hun til det sidste. Hun døde den 4. Juli 1938 i Vejstruprød. Herman Christensen, der overlevede hende i ca. 3 Aar, døde den 20. Juni 1941, 90 Aar gl., i Vejstruprød ved Hejls. — I Ægteskabet var der 4 Børn.

1. *Christian Christensen*, født 20. Juni 1887 i Taps. Gift 1921 i Lindelse Kirke paa Langeland med *Agnes Jensen* fra Klæsø, hvor hun er født 8. Maj 1896. De ejer hendes Fødegaard i Klæsø paa Langeland og har en Datter: *Erna Christensen*, født 13. Juli 1923 i Klæsø.

2. *Margrethe Christensen*, født 29. April 1889 i Taps ved Kolding. Hun er Laura og Herman Christensens eneste Datter. Gift 5. August 1931 med Gaardejer *Peter Juhl* i Hejls, hvor han er født 17. Marts 1882. Margrethe er, som før antydtes, den, der boede Forældrene nærmest; hun besøgte dem jævnligt paa deres gamle Dage og ydede dem baade Omhu, Hjælp og Pleje paa det sidste. Hun er sikkert nok den af Børnene, som de gamle havde mest Nytte og Glæde af.

Margrethe og Peter Juhl har ingen Børn.

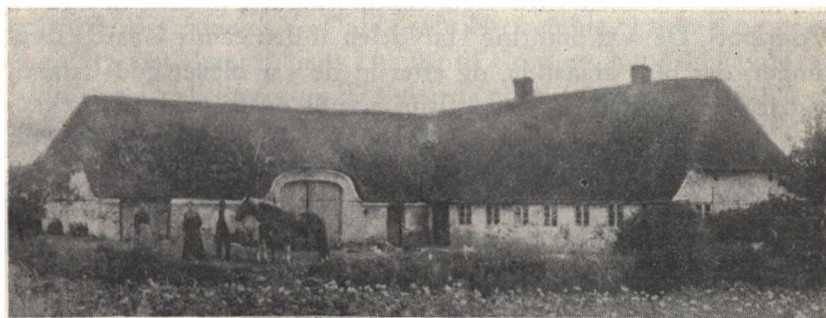
3. *Peter Christensen*, født 29. Maj 1894 i Taps. Gift 27. Marts 1918 i Særslev Kirke paa Fyn med *Elna Petersen* fra Særslev. Han er Vagtmester ved Grænsegendarmeriet i Højer. De har i Ægtekabet 2 Børn: *Helga Friis Christensen*, født 14. Marts 1920 og *Ellen Friis Christensen*, født 24. Maj 1922.

4. *Ernst Christensen*, født 14. Maj 1897 i Taps. Gift 24. November 1922 i Broager Kirke med *Anne Johnsen*, hun er født den 8. November 1905. — Ernst Christensen er Overgendarm ved Grænsegendarmeriet i Broager. Ogsaa de har i Ægteskabet 2 Børn: *Harald Hartvig Friis Christensen*, født 4. Januar 1924, og *Herman Egon Friis Christensen*, født 26. November 1928.

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

Table 8.

B.—2. *Søren Lauridsen*, født 30. November 1828 i Vilslev. Han var *Ane Cathrine og Laust Thomsens* 2. Barn og ældste Søn. Det var ham, der arvede Bostavnen og den Trediedel af Gaardens Jorder, der udgjorde Hovedparcellen af den gamle Gaard, der hidtil havde gaaet under Navnet — Slottet — og som fremtidig blev kendetegnet ved Matr. Nr. 30 a af Vilslev. Forøvrigt den eneste af de 3 Trediedele, der forblev samlet og selvstændig Ejendom baade i hans og hans Efterkommers, den ældste Søns, Tid.

Matr. Nr. 30 a i Vilslev.

Den gamle Gaards Bygninger, der er omtalte i Indledningen til „Slotslægten“ var efterhaanden blevet saa forældede og saa medtagne af Tidens Tand, at Ombygninger blev nødvendige. — Læden, den nordre Længe, var den mest brøstfældige Del af Huset, den blev ombygget i Aaret 1849, samtidig forsvandt den nordre Indkørselsport i Østlængen, og der blev da aaben Indkørsel i det nordøstlige Hjørne af Gaarden, og den søndre Indkørselsport blev omdannet til Tærskelo samtidig med, at der blev indrettet Kornlade paa hver sin Side af denne. Det meste af den ny Lade blev benyttet til Hø og andet Kvægfoder; den laa jo nærmest Stalden. Møddingen, der hidtil havde haft sin Plads i den indelukkede Gaard, blev nu fjernet fra denne, og der blev i Stedet lavet et Møddingsted ved Nordenden af Vestlængen, hvori Stalden vedblivende beholdt sin Plads, den er dog sikkert nok ved samme Lejlighed blevet restaureret og maaske noget omdannet.

Da nu Søren Lauridsen ifølge det foran omtalte Skifte overtog Gaarden, blev baade Østlængen og hele Sydlængen — det gamle Stuehus — nedbrudt og fjernede, dette skete dog nok først i Aaret 1865. Den største Del af de nedbrudte Bygninger hørte jo med til hans Brødres Arvedel af Gaarden. Der blev da indrettet Aftægtslejlighed i de 3 Fag i den østre Ende af Laden til den gamle Moder. Og senere, rettere efterhaanden som der blev Brug derfor, blev de øvrige 5 Fag af Laden ogsaa omlavet til Beboelseslejlighed eller Stuehus.

I Vestlængen forblev Stalden i dennes Nordende, medens den sydlige Del blev omdannet til Lade, mellem denne og Stalden fandtes en Tærskelo med Gennemkørselsporte og helt til Syd en Vognport. Det var omkring Halvdelen af den gamle Gaards Bygninger, der blev staaende, og efter at de var blevet godt istandgjorte og indrettede til deres Brug, var de ogsaa fuldt tilstrækkelige, da der jo nu kun var en Trediedel af Gaardens Jorder tilbage. — Da Aftægtslejligheden var færdig, flyttede Trine og hendes yngste ugifte Datter ind deri. — Sønnen, Søren, der ejede Gaarden, men som var ugift, flyttede ogsaa med Moderen ind i Aftægtslejligheden, hvor han baade spiste og boede i det meste af en halv Snes Aar, indtil han omkring 1875 blev gift og maatte have en komplet Beboelseslejlighed lavet i Stand i den øvrige Del af den forhenværende Lade. — Ogsaa hendes 2 yngste Sønner, Hans og Graves, havde undertiden Ophold hos deres Moder paa Aftægten, saa længe de var ugifte; saa den gamle Moder havde foreløbig nok at gøre i sit gamle Hjem.

I Aaret 1874, den 18. December, blev Søren Lauridsen gift med *Sofie Christine Nielsen* fra Raunsø, Nykirke Sogn, hvor hun var født den 15. December 1850. Hendes Forældre, Rebekke Marina og Niels Hansen, havde en lille Landejendom i Raunsø Mose, hvor Faderen dog mest ernærede sig som Arbejdsmand, medens Moderen vævede for fremmede. Foruden Datteren, Sofie, var der 2 Sønner, og der var til Tider meget trange Kaar i det lille Hjem. Børnene maatte tidligt ud at tjene for at kunne yde deres Bidrag til deres eget og de gamles Underhold.

Sofie Christ. Nielsen.

Faderen, N. Hansen, der fandt Levevilkaarene paa den fattige Egn uudholdelige, rejste da til Amerika for om muligt i det fremmede Land at bane sig en ny og bedre Levevej for sig og sine. Dette lykkedes imidlertid ikke, han blev i det fremmede Land. Moderen og Børnene blev henvist til at maatte hjælpe sig selv, hvad de lykkeligvis ogsaa kunde.

Den ene af Sønnerne, Kristen Nielsen, blev, efter at han havde været Tjenestekarl i flere Aar, ansat som Landpost i Nykirke Sogn med Bopæl i Bramminge. Da han var blevet gift og bosiddende, tog han sin gamle Moder til sig i Bramminge, hvor hun henlevede sine sidste Aar under gode Vilkaar. Her døde hun som en meget gammel Kone, hun er begravet paa St. Knuds Kirkegaard i Bramminge. — Da Kristen Nielsen blev gammel og pensioneret, rejste han og hans Hustru til Kolding, hvor de havde en Søn i en god Stilling, som de ønskede at bo i Nærheden af. De er nu begge døde og begravede i Kolding.

Den anden af Sønnerne hed Peder Nielsen, da han blev voksen og gift, købte han en Ejendom i Faurholdt, sydøst for Ribe, her har han og hans Familie boet siden, men er nu begge døde.

Sofie maatte selvfølgelig ogsaa ud at tjene, hun var saaledes, 5 Aar før hun blev gift, Tjenestepige hos Søren Lauridsens Broder, Thomas Lauridsen, der den Gang ejede en anden Gaard i Vilslev, her har hun og Søren L. vel nok stiftet Bekendtskab. Sofie tjente dog kun et Aar i Vilslev, men derefter tjente hun i 4 Aar før sit Bryllup hos N. Hollænder paa Lundagergaard i Hunderup Sogn.

Da Sofie og Søren Lauridsen blev gift, blev hele den forhenværende Ladebygning indrettet til Stuehus og taget i Brug, og her fik Søren og Sofie deres Hjem saa længe, de levede. Men nu blev der mere ensomt hos den gamle Moder; thi ogsaa Datteren, Ane, blev gift ved samme Tid. Broderen Graves holdt Bryllup og fik Ejendom et Fjerdingaar senere, og den anden Søn, Hans, tog ogsaa bort fra det gamle Hjem. Men deres Moder kom godt ud af det med sine Børn, der næsten alle boede i hendes Nærhed, ogsaa den ny Svigerdatter, der var kommet i Gaarde, forstod at omgaaes hende, saa hun kom ikke til at føle sig ensom.

Skønt der var en betydelig Forskel i Alderen paa Sofie og Søren Lauridsen, lige som de ogsaa i flere Henseender var Mod-

sætninger, levede de dog et godt og normalt Samliv med hinanden i deres lille Gaard. Søren Lauridsen fulgte som Landmand i sin Faders Fodspor, han passede sin Gaard godt uden at gøre store Udslag. Han holdt af sin Ejendom, det var jo Resterne af hans Barndomshjem og hans Slægts Gaard i mange Generationer. En Ting var der dog, man maatte lægge Mærke til; der var altid gode Heste i Gaarden i Søren Lauridsens Tid. — En lille brun, kraftig og velskabt Hoppe, der forøvrigt var „rottehalet“, det vil sige Halen var tyndhaaret især ved dens Rod eller øverste Del. — Den var i flere Aar 1. Præmiehoppen ved Ribe og Omegns Landboforenings Dyrskuer og blev af dem, der mindedes Hoppen, gennem mange Aar brugt som en Maalestok for Fremgangen i Hesteavl her paa Egnen. Især da der i 1880erne blev sat ind paa en Forbedring af Hesteavl ved Indkøb af gode og kostbare jyske Hingste. — Det var ikke sjældent, naar der omkring ved Aarhundredskiftet blev talt om Hesteavl, at man hørte Bemærkningen: „Ja, der er sket store Fremskridt i Hesteavl her paa Egnen, siden den Gang Søren Lauridsens lille, brune, rottehaledede Hoppe var 1. Præmiehoppen.“ — Den lille brune Hoppe blev altid holdt til Bedækning hos gode Hingste, og dens Afkom hørte med blandt de bedste Heste her paa Egnen, saa længe Søren Lauridsen var Mand paa Gaarden.

Søren Lauridsen var en stille, noget indesluttet Mand, der passede sig selv og sine Sager og lod andre passe deres. Han var en alvorlig Mand med noget religiøst Anstrøg, dog ikke saadan at han tog Parti i de religiøse Strømninger — missionske, grundtvigske, baptistiske og andre, der var fremme i Tiden, han kendte dem nok, men han blev aldrig Partimand, han filosoferede ofte og grundigt over religiøse Spørgsmaal. For ham var Kristendommen en Livsbetingelse, han vilde leve i Fred med sin Gud, sin Næste og sig selv.

Naar det stak ham, kunde han ogsaa fortælle underholdende for Børnene, lære dem Lege, Kortkunster og lignende.

Sofie, der baade var yngre og raskere end sin Mand og dertil en fremmed baade paa Gaarden og i Byen, faldt snart tilrette i Folderne som Gaardmandskone i Vilslev. — En Børneflokk paa 3 Dreng og 3 Piger voksede der efterhaanden op omkring dem i Hjemmet, og der blev snart nok at gøre baade ude og inde, ogsaa

for den unge Kone. — Søren Lauridsen og Sofie levede sammen i Ægteskab paa deres lille Gaard i 21 Aar, indtil Søren Lauridsen den 21. Februar 1896 afgik ved Døden, knap 68 Aar gammel. — Dødsarsagen var et apoplektisk Tilfælde, en Rørelse eller „et Slag“, som det ogsaa kaldtes. — Han havde selv frygtet for, at denne Sygdom skulde blive hans Endeligt, det laa jo til en Del af hans Faders Slægt.

Sofie overlevede sin Mand i næsten 38 Aar, hun sad i al den Tid Enke paa Gaarden sammen med sine Børn. — Hun plagedes i sine ældre Aar meget af en tiltagende Tunghørighed, der i hendes sidste Leveaar gik over til fuldstændig Døvhed; men hun var aandsfrisk, og hendes Syn var ogsaa godt, saa man kunde henvende sig til hende skriftlig; efter en saadan Henvendelse fortalte hun godt og gerne.

Hun døde den 8. November 1934, næsten 84 Aar gammel. — Hun og hendes Mand er begravede paa Vilslev Kirkegaard i Familiegravstedet vest for Kirkens Vestgavl.

I Ægteskabet var der, som nævnt, 6 Børn:

a.—1. *Laurids Thomsen Lauridsen*, født 28. September 1875 i Vilslev. — Han forblev alle sine Dage i Hjemmet som sin Faders Medhjælper, saalænge denne levede, og som Arvtager af Gaarden, da han naede Fuldmyndighedsalderen. — Han skal være sin Bedstefader, Laust Thomsens, hvis Navn han bærer, udtrykte Billede baade i Sind og Skind, men i en Ting kom han dog ikke til at slægte ham paa, han giftede sig ikke. Han var kun godt 20 Aar gammel, da hans Fader døde. Moderen beholdt da Gaarden, som han bestyrede for hende i fem Aar. — Da han naede Fuldmyndighedsalderen, tilskødede hun ham Gaarden i Juni 1901, men da Laurids Thomsen forblev ugift, blev hun gaaende hos ham og bestyrede Huset, saa længe hun levede, tildels med Bistand af en af Døtrene. Efter Moderens Død tog den ældste Datter sig af Husførelsen for ham. — Mærkeligt nok blev kun 2 af de 6 Søskende gift. De 4 forblev ugifte og holdt sig meget til i det gamle Hjem. — De var baade sunde og raske, pæne og velbegavede samt dygtige nok til at kunne forestaa en Gerning og bygge et Hjem, men de maa ikke havde attraaet eller ønsket det,

L. Thomsen Lauridsen.

Niels H. og Oline Lauridsen.

og en Dag, naar de fire Søskende ikke er mer, vil den gamle Slægtsgaard sandsynligvis gaa over paa fremmede Hænder.

I de første Aaringer efter at L. Th. Lauridsen havde overtaget Gaarden, blev den drevet i samme Stil, som Faderen havde drevet den, men efterhaanden som Laurids Thomsen blev ældre og det blev nødvendigt med Hjælp til Driften, indskrænkedes denne mere og mere, en Del af Jorderne blev udlejede og en anden Del overvejende benyttet til Afgræsning. En Del af de gamle Bygninger forfaldt og blev nedbrudte, kun det nødvendigeste til Bolig og til Stald er blevet staaende, men desuagtet er hele Ejendommen endnu samlet og vistnok nærmest gældfri.

b.—2. *Niels Hansen Lauridsen*, født den 9. April 1877 i Vilslev. Efter sin Konfirmation var han i flere Aar ude at tjene. Sommeren 1901 aftjente han sin Værnepligt som Soldat i Fredericia. Samme Efteraar kom han til Kolding; her blev han gift den 16. November 1901 med *Oline Bojsen*, født den 17. December 1883, vistnok i Sverrig, hun skal være kommet til København med sin Moder, der var Enke, under Verdensudstillingen i 1888.

De har boet i Kolding siden deres Bryllup. Det første Aar paa Frydsvej, derefter i 25 Aar paa Gramrolighedsvej, indtil de 1928 flyttede til det ny Kvarter, Stejlbjergallé 26, hvor de har boet siden, og hvor de har et prægtigt lille Hjem med Have ved Huset. I de første 15 Aar, de var i Kolding, var Niels Lauridsen fast engageret hos den kendte Indehaver af Eksportmarkedsstaldene, Jens Holm, i Kolding. Men da disse overtoges af Kommunen, kom Niels L. i Kommunens Tjeneste mest ved Gade- og Vej-arbejde. Her har han hele Tiden været en betroet og skattet Ar-

bejder og altid haft nok at varetage. — Da den nævnte Jens Holm døde, omkring Maj 1939, havde han i sit Testamente ogsaa betænkt Niels Lauridsen med en Julegave paa 200 Kr. hvert Aar, saa længe han levede.

Søren og Nielsine Carla Lauridsen.

Oline og Niels Lauridsen har i deres Ægteskab 3 Børn:

1. *Søren Lauridsen*, født 10. Juli 1903 i Kolding. Han er Bilchauffør, først i Kolding, senere i København, hvor han først var Privatchauffør og 1939 Taxachauffør. Gift 5. Maj 1939 i Sct. Pauls Kirke i København med *Nielsine Carla Christensen*, født 28. Juni 1917 i Aalborg. Datter af Folketingsmand Anton Marinus Christensen og Hustru Caroline Merete i Aalborg.

2. *Elly Kirstine Sofie Lauridsen*, født 7. Marts 1908 i Kolding. Hun kom som ung i Lære i en Smørforretning og blev efter udstaaet Læretid Rejsedame for Firmaet. Senere blev hun tilbudt en Plads som Bestyrerinde for en Forretning i Sønderjylland, men hun foretrak at gifte sig. Den 27. September 1930 blev hun viet i Kristkirken i Kolding til *Gustav Danielsen*, født 12. Marts 1904 i Varnes, Slesvig. Hans Fader er Bogholder paa Seest Teglværk. Gustav Danielsen er Væver paa et større Væveri i Kolding. De har 1 Barn: *Ruth Danielsen*, født 19. Marts 1934 i Kolding.

Gustav og Elly Kirstine Danielsen.

3. *Aage Andreas Lauridsen*, født 6. Maj 1914 i Kolding. Han blev udlært som Sølvsmed paa en Fabrik i Kolding og var der som Svend i flere Aar, men da Krigen kom, blev der 1940 en Del Arbejdsløshed paa Fa-

Johanne og Aage Lauridsen.

1911, Datter af Maskinsnedker Knud Hansen, født 5. Januar 1884 i Vordingborg. De har 1 Barn: *Freddy Ørnhøj Lauridsen*, født 11. Maj 1940 i Kolding.

c.—3. *Andreas Lauridsen*, født 28. Januar 1880 i Vilslev. Han tjente som Bondekarl paa forskellige Steder i sine unge Aar, men senere har han boet hos sin ældste Broder i Barndomshjemmet. Han har nu i mange Aar været Slusepasser ved Engvandingsinteressentskabets Sluse i Kongeaaen Syd for Vilslev. — Hans Helbred var i nogle Aar svigtende, og dette blev Aarsagen til, at han holdt op med at være Tjenestekarl. Ved Siden af Slusepasningen har han i de senere Aar lejet noget af Fødegaardens Jord, hvorpaa han græsser Kvæg om Sommeren.

Han er ugift.

d.—4. *Ane Kathrine Lauridsen*, født 24. December 1882 i

Andreas Lauridsen.

Kathrine Lauridsen.

brikken. Aage søgte da en Stilling som Pedel paa en Skole, han fik den og er nu fast ansat som saadan. Aage har flere Interesser, han har fra sin Drengetid dyrket Musik, Sang og Gymnastik og spiller nu med i et større Orkester til Koncert og andre Fester. Han synger i et Mandskor og dyrker samtidig Gymnastikken.

Gift den 11. September 1937 i Vordingborg med *Johanne Sophia Viktoria Hansen*, født 26. Oktober

Vilslev; hun er saaledes et Juleaftensbarn. Ogsaa hun kom tidlig ud at tjene blandt fremmede Mennesker; hun havde flere Pladser baade herhjemme i Jylland og i Slesvig, en Tid som Husbestyrerinde. Men længst

Adolf og Caroline Nielsen.

var hun dog i Spandet i Sønderjylland hos Bejer Varming, hos hvem hun var Husbestyrerinde i 17 Aar, indtil han døde. Efter ham arvede hun en lille Formue, der dog nok for en Del bestod af opsparet Løn gennem de mange Aar.

Efter hans Død flyttede hun tilbage til sin Moder og sit Fødehjem i Vilslev for dels at pleje hende og dels for at føre Husholdningen for sine Brødre. — Ogsaa efter Moderens Død vedblev hun at varetage Husførelsen i Hjemmet.

e.—5. *Caroline Amalie Lauridsen*, født den 26. September 1885 i Vilslev. Ogsaa hun maatte som ung ud at tjene, men hun lærte desuden Damskrædersyning. Hun blev gift den 21. December 1917 i Brejninge Kirke ved Vejle med Skovfoged *Adolf Kristian Nielsen*. Han er født den 19. Marts 1890 i Kærstrup Høvinge, Fuglse og Krønge Sogn, Musse Herred, ved Maribo, Lolland, hvor hans Fader var Skovfoged — Jakob Nielsen og Moder Marie Pedersen, født i København. — Adolf Nielsen var Skytte paa Høfdinggaard ved Mern paa Sydsjælland, og her tjente Amalie Lauridsen ogsaa, da de lærte hinanden at kende; deres Bryllup fejredes hos hans Søster og Svoger, der boede i Brejning. — Efter Brylluppet fik han Plads som Skytte paa Rosenfeldt ved Vordingborg og senere paa Nordfeld paa Møen. Kom derfra til Einsiedelsborg ved Kappendrup paa Nordfyn og atter derfra til Sydsjælland paa Godset Gisselfeld. — Fra 1933 har han haft fast Ansættelse som Skovfoged paa Jægerspris.

Amalie og Adolf Nielsen har 2 Børn: *Dolly Marie Sofie Nielsen*, født 7. December 1919 paa Rosenfeldt ved Vordingborg, og

Dolly Nielsen.

Karl Nielsen.

Maria Lauridsen.

Carl Thume Søren Nielsen, født 24. Juli 1922 paa Nordfeld, Møen.

f.—6. *Maria Margrethe Lauridsen*, født den 5. April 1890 i Vilslev. Maria er den yngste af Sofie og Søren Lauridsens Børn. Ogsaa hun maatte ud blandt fremmede, saasart hun kunde undværes i Hjemmet. Maria var en dygtig Pige, der i Særdeleshed interesserede sig for Husvæsen og Madlavning. Hun havde flere gode Lærepladser, og ret gammel blev hun ikke, før hun var i Stand til at kunne paatage sig endda til Tider ret vidtløftige Pladser som Husbestyrerinde, — at hun var en dygtig og afholdt Pige i sine Pladser, derom vidner i høj Grad en Bunke af ypperlige Anbefalinger, som hun sidder inde med. — Hendes Virksomhed er mangeaarig, og hun har en rig Erfaring i Husholdningens store Kunst, ligesom hun har lært mange forskellige Mennesker at kende og lært Kunsten at omgaas dem, saa forskelligartede som de end kunde være. Hun siger selv, at hun kender Folk i de forskelligste Egne i det hele Land og af de mest forskellige Sindelag. — Maria er et godt begavet Pigebarn, der har forstaaet at drage Lære af Forholdene, hun har virket under, og at gøre sine lagttagelser. Kort, hun har forstaaet at drage Lære af Livet, og det kan til Tider være baade en Fornøjelse og en Nydelse at høre hende fortælle om Livets forskellige Foreteelser. Det ser desværre ud til, at Maria har arvet sin Moders Svaghed — Tunghørigheden. Hun er nu kun godt naet over Halvtredsaaersalderen, men det er allerede flere Aar siden, at hun mærkede denne Lidelse, og den er taget stærkt til med Aarene. Det vil ganske sikkert føre til, at hun maa ophøre med

sin Virksomhed blandt fremmede. Saa maa hun, der er ugift, vel nok ogsaa blive nødt til at søge tilbage til sine Søskende i Barn-domshjemmet i Vilslev.

Den gamle Gaard — „æ Slot“ — er ved at gaa over i Sagaen, dens Mure smuldrer hen og synker i Grus, dens Jorder vil vel blive udstykkede og bortsolgte, og de sidste fire Ætlinge af dens gamle Slægt vil en Gang forsvinde uden Efterkommere til at løfte Arven. —

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

(Tavle 9)

C.—3. *Thomas Lauridsen*, født 13. Januar 1831 i Vilslev. Han var Trine og Laust Thomsens 3die Barn og næstældste Søn og saaledes den anden af Sønnerne, der overtog en Tredie-part af den gamle Slægtsgaard ved Delingen 1861. Thomas Lauridsen havde i sine unge Aar været en Del af sin Tid ude at tjene, men det meste af Tiden havde han dog været sine Forældres Medhjælper ved Gaardens Drift hjemme i Vilslev. — Da Gaarden blev delt, var han forlovet med en Gaardmandsdatter fra Jedsted — Christiane Jensen Renleff. — Og det var Meningen, at der til dem skulde have været opført en ny Bygning til hans arvede Jordparceller paa Agerlodden „Vestervang“ lige umiddelbart Vest for Husrækken, der havde faaet Navnet „Trekroner“, Vest for Vilslev By.

Men det skulde komme til at gaa helt anderledes, end man havde tænkt sig. — Først indtraf Faderens Død i Foraaret 1862; dernæst trak det ud med at faa Tilladelsen til Gaardens Udstykning; denne blev først givet i det følgende Efteraar. Men da var Thomas Lauridsen ikke længere i Vilslev, han havde da taget Plads som Gaardbestyrer hos en ung Enke i Vester Vedsted. — Denne Enke var ogsaa en Gaardmandsdatter fra Jedsted, hun hed Maren Mortensdatter — (Tækker) — var født der den 19. Juni 1836. Hendes Forældre var Gaardmand Morten Jepsen (Tækker) og Hustru, Ane Nielsdatter.

Thomas og Graves Lauridsen med Hustruer.

Janniksen Hansen. Han er født 5. Maj 1862 i V. Vedsted. (Som ung rejste han til U. S. A., hvor han vistnok lever endnu (1939), han er saa vidt vides ugift).

Efter Mandens Død fæster Enken Thomas Lauridsen fra Vilslev som foreløbig Gaardbestyrer, men det ender med, at Thomas L. bliver paa Gaarden, og den 24. Oktober 1863 bliver han og *Maren Mortensdatter* ægteviet i V. Vedsted Kirke.

Da Thomas Lauridsen gjorde Forlovelsen forbi med sin gamle Kæreste, skal denne have taget sig det saa nær, at hun var ved at gaa fra Vid og Sans derover, — men hun trøstede sig dog og blev senere gift med en ung Skolelærer, der havde vikarieret i Jedsted Skole. — Han hed Thomas Hansen, var vistnok hjemmehørende i Jedsted, men fik Embede som Skolelærer i Surhave Skole i Brørup Sogn, hvor han og Christiane Renleff var Lærerfolk i mange Aar.

Heller ikke Byggeriet i Vilslev blev til noget for Thomas L. nu, da han havde faaet Gaard nok med sin Hustru. — De fleste af de Jordparceller, han havde arvet fra sin Fødegård, blev efterhaanden solgt. — Ret længe blev Maren og Thomas Lauridsen dog ikke i V. Vedsted, de længtes vel nok lidt smaat efter deres Hjemsovn. Og da Genbogaarden til Thomas Lauridsens Barn-

Maren Tækker, som Enken almindeligst kaldtes, var den 26. Maj 1861 — forøvrigt under meget dramatiske Omstændigheder, der dog ikke skal anføres her — kommet i Ægteskab med Ungkarl og Gaardejer Søren Janniksen Hansen i V. Vedsted, hos hvem hun var Husbestyrerinde. — Efter kun 10 Maaneders Ægteskab — den 29. Marts 1862 — døde hendes Mand, og 2 Maaneder-efter fødte hun en Søn, der fik Faderens fulde Navn: Søren

domshjem i Vilslev i 1865 blev til Salg, købte Maren og Thomas L. denne, medens deres Gaard i V. Vedsted blev afhændet til Kommunen, der benyttede den til Fattiggaard i en Aarrække. — Nu (1938) er Gaardens Bygninger forsvundne og dens Jorder udstykkede, — Byggetomten kan endnu ses, Gaarden har været beliggende helt til Øst i V. Vedsted By.

Gaarden Matr. Nr. 17 i Vilslev, som Maren og Thomas L. nu overtog, ejedes dengang af en Mand, der hed Johannes Kølner, denne var foruden Landmand ogsaa Ejendomshandler. — (Han var Præstens Svingersøn,*) og denne, der nu var død, havde boet i Gaarden hos dem, siden han havde taget sin Afsked fra Embedet.) — Joh. Kølner solgte Gaarden, fordi han ønskede at komme til en anden Egn med større Virkefelt end her, han havde solgt en Del af Gaardens Parceller, før Th. Lauridsen købte den, men nu lagde han de Parceller, han havde i Behold af sin Fødegårds Jorder, sammen med Gaarden Matr. Nr. 17's Jorder, hvorved denne Gaard atter kom op paa normal Størrelse, som de oprindelige Gaarde i Vilslev havde.

Her i Vilslev boede Maren og Thomas Lauridsen i 13–14 Aar, og her er de fleste af deres 7 Børn fødte, kun den ældste Søn er født i V. Vedsted, men han kom til Vilslev, da han var et halvt Aar gammel; — og den yngste Datter, der er født i Darum Sogn.

Omkring ved Aaret 1880 var der en betydelig Del dansksindede Sønderjyder, der solgte deres Gaarde i Slesvig og søgte til Danmark, fordi deres Sønner, der efter Krigen 1864 nu var ved at naa den værnepligtige Alder, og da de ikke vilde være tyske Statsborgere, søgte de til Danmark for at undgaa at komme i tysk Militærtjeneste. — De selv eller deres Fædre købte da Ejendomme i Danmark, fortrinsvis i de jydsk Grænseegne, det var ret betegnende, at Gestbønderne sydfra kunde bruge Ejendomme overalt langs Grænsen, medens Marskbønderne søgte til Marskbyerne Nord for Grænsen. Denne frivillige Folkeflytning medførte, at Ejendomspriserne Nord for Grænsen steg stærkt. I Sønderjylland var de økonomiske Vilkaar i den Tid betydeligt bedre for Bønderne end her i Danmark, hvorfor Sønderjyderne

*) Joh. Kølner var gift med Pastor Angels Plejedatter, der var Præstens Søsterdatter. Søsteren var død, og Præsten havde da taget Barnet til sig i Vilslev Præstegaard.

kunde sælge deres Gaarde til gode Priser, det medførte selvfølgelig, at de kunde give Overpriser for Gaardene her. — Dette Forhold benyttede Thomas Lauridsen sig af, idet han i 1877 eller 78 solgte sin Gaard i Vilslev til en Sønderjyde, Hans Nissen Hansen*) fra Emmerlev ved Højer, der havde en voksen Søn, der vilde undgaa den tyske Militærtjeneste. Gaarden i Vilslev var paa omkring 50 Tdr. Land, og den kostede 48,000 Kr., hvilket den Gang ansaas for en meget stor Pris.

Derefter købte Thomas Lauridsen Gaarden Matr. Nr. 6 i Lille Darum af Kristian Pedersen for 30,000 Kr. Efter Udskiftningen fandtes der i Lille Darum 7 Gaarde paa 110 Tdr. Land hver, denne Gaard var altsaa en af disse. Den havde ca. 80 Tdr. Land dyrket Jord, hvoraf en mindre Del var Marskeng, samt 30 Tdr. Land Hede; Gaardens Jorder ansaaes efter vestjydske Forhold for at være temmelig gode. Her paa denne Gaard levede og virkede Maren og Thomas Lauridsen i 20 Aar, indtil de i 1897 delte den mellem 2 af Sønnerne og flyttede Aaret efter paa Aftægt i en Lejlighed, de havde ladet indrette i Gaardens Stuehus. Her henlevede de en tilfreds Alderdom i næsten andre 20 Aar i god Forstaaelse med deres Børn.

Skønt Ægteparret havde flyttet meget omkring, havde de dog levet et smukt og godt Familieliv med hinanden. Thomas L. var en stille og rolig Mand, hos hvem man altid mødte et tilfreds Smil og undertiden en vindende Latter. Nogen fremragende Landmand ud over det almindelige var han ikke, men han ernærede sig og sin Familie godt; hans økonomiske Kaar var altid gode, men det maa tilføjes, at han ved sine Ejendoms-handeler havde gjort gode Forretninger og derved var naaet frem til nogen Velstand, som han og hans Kone forstod at bevare. Han var den eneste af Laust Thomsens Sønner, der ligesom sin Fader nok kunde lide at nyde Spiritus i et godt Lag, uden at det dog gik ud over Maadeholdets Grænser. Han kunde glæde sig i en Rus, og han forargede ikke, men en Gang gik det ham dog galt. Det var godt et Aarstid efter, at han var kommet til Lille-Darum; her havde han en Svoger, Niels Mortensen (Tækker), der var Gaardmand og Enkemand; han vilde nu 1879 giftes 2. Gang, og i den Anledning skulde der hentes et Danse-

*) Se under Vilslev-Slægten, Lisbeth og Hans Termansen.

telt noget langt borte fra Hjemmet. Thomas Lauridsen var ham behjælpelig ved Hjemkørslen med et Spand Heste, da Teltet krævede 2 Spand til Befragtningen. Ved denne Lejlighed havde der vanket nogle Kaffeponche paa Afhentningsstedet, og en let Rus var Følgen. Under Hjemkørselen er der noget af Tømmeret paa Thomas L.s Vogn, der forskubber sig, og da han vil ordne dette, faar han sin højre Haand i Klemme; han ænser det imidlertid ikke — vel nok paa Grund af Rusen — før Dagen efter, da er Haanden opsvulmet og meget daarlig; han maa indlægges paa Sygehuset i Ribe, hvor han faar Langfingeren paa den syge Haand amputeret, og han maatte finde sig i et længere Sygeleje i Stedet for at komme til Bryllup.

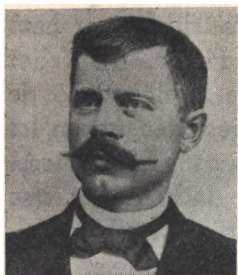
Thomas L. var en god Fader for sine Børn, de holdt af ham, og man kan endnu høre dem sige: „Vor Far var en god Mand, og en bedre Far har ingen haft.“

Maren L. var en solid og støt Bondekone, der værnede om sit Hjem, sin Mand og sine Børn. Hun skal som ung have været ualmindelig smuk, og selv som gammel var hun en køn Kone. Hun overlevede sin Mand i nogle Aar, og skønt hun var over 80 Aar gammel, da hun døde, var hun baade rask og aandsfrisk til det sidste. I sine Enkeaar besøgte hun gerne hver Sommer sine Børn og sine Slægtninge. Det var altid fornøjelige Dage, naar hun kom paa Besøg, og man, sammen med hende, kom til at opfriske gamle Minder om svundne Dages Begivenheder.

Thomas Lauridsen døde den 13. Juli 1910, og Maren Lauridsen, der overlevede ham i 6 Aar, døde den 17. Juli 1916. Begge var 80 Aar gamle. De er begravede paa Darum Kirkegaard.

I Ægteskabet var der 7 Børn:

a.—1. *Morten Jepsen Lauridsen*, født 26. Juni 1864 i Vester Vedsted, men da hans Forældre forlod V. Vedsted, mens han endnu var lille Barn, blev hans Opvækst og hans Barndomshjem i Vilslev. Morten blev en stor og rask Dreng, der meget tidlig kom ud at tjene som Hyrdedreng. Han havde en Talefejl, der generede ham meget, han stammede, og det var saa slemt, at han ofte gik fuldstændig i staa i Talen, naar han skulde berette noget eller afgive en Besked. Fejlen rettedes noget med Aarene, men

Morten og Ingeborg Lauridsen.

Marie Lauridsen.

helt fik han aldrig Bugt med den. Desuagtet tilegnede han sig gode Skolekundskaber, han var lærenem og havde gode Evner, som han udviklede, saa han efterhaanden blev et godt begavet Menneske.

I en ganske ung Alder rejste han til Amerika, ind til sin Halvbroder Søren Janniksen, der var rejst derind i Forvejen, og som havde faaet Beskæftigelse i Staten Nebraska — vistnok i Nærheden af sin Slægting Søren Martin Friis, eller hos ham. — Efter at Morten L. en Tid havde prøvet „lidt af hvert“, købte han et Hotel, som han gav Navnet „Dannevirke“. Til Købet fik han af sin Fader tilsendt 7000 Kr. Vel nok den Arvepart, der var tiltænkt ham fra Hjemmet. — Morten L., der var en dygtig Skribent, fremstillede Købet af Hotellet for sin Fader i saa lyse Farver, at denne uden videre Betæneligheder sendte ham Pengene. — Efter kort Tids Forløb (vel et Par Aar) maatte Morten L. sælge Hotellet, og han tabte vistnok Størstedelen af de deri anbragte Penge. — Efter den Historie rejste han til Danmark til sine Forældre igen, dog ikke for at blive i Fødelandet, thi han var blevet saa meget amerikaniseret, at han ikke godt kunde tænke sig at bo andre Steder, men han vilde hjem for at hente sig en Kone. Det lykkedes ogsaa forholdsvis hurtigt for ham, en af hans jævnaldrende Bysbørn, Datter af Gaardejer Thomas Nielsen og Hustru Karen, født Christensen, i Lille Darum.

Ane Cathrine Thomsen, født 21. December 1864, og Morten Lauridsen blev forlovede, og saa travlt havde Morten med at komme til Amerika igen, at der ikke blev Tid til at holde Bryllup herhjemme i Darum. Han og Ane rejste som nyforlovede Kærestefolk til Amerika og blev snart efter Ankomsten dertil

Ægtefolk. Nu blev Morten L. Farmer, og denne Virksomhed, som han og hans Kone var vant til fra Hjemmet, gik vistnok ogsaa godt for dem, men efter et Par Aars Ægteskab mistede Morten L. sin Hustru, efter at hun havde født sit andet Barn. Dødsaaarsagen var Barsel-feber. Nu stod Morten L. ene i det fremmede Land med sine 2 Smaa-piger, hvoraf den ældste Maria kun var godt et Aar gammel, født 20. November 1887. Medens den lille, der var nyfødt, — Karen — født i Foraaret 1889. Denne lille Pige levede kun godt et Aarstid, hun blev begravet ved Siden af sin Moder i det fremmede Land. — Nøje Rede paa Tids- og Stedsangivelser har man ikke, men i et Brev, der er sendt til en Slægtning i Vilslev fra Mortens Fæder og Farbroder — Margrethe og Peder S. Friis — der var Forældre til det før-omtalte Parlamentsmedlem Søren Martin Friis, beretter om den triste Tildragelse, der saa haardt ramte den livslystne og virksomme unge, kun 25 Aar gamle Morten Lauridsen. — I Brevet, der er dateret „Nysted, Nebraska, 12. September 1889“ hedder det: — „Det var sørgeligt, at Morten Lauridsen skulde miste sin Kone fra de smaa Børn; han skrev til os, at om en Maaned vilde han rejse til Danmark med dem, han ved vist ikke, hvad det vil sige at rejse over Havet med smaa Børn, det har vi prøvet ... Søren Martin, vor Søn, har skrevet til ham, at han maa komme ned til os med begge sine Børn, saa vil han føde dem, og hans Kone og min Kone Margrethe skal nok passe dem, saa de skal ikke komme til at mangle noget. Han forlanger intet Vederlag derfor, og naar de bliver lidt større, kan Morten godt rejse hjem med dem. — Søren Martin har en god Kone, hun vil gøre alt for de moderløse Børn, men vi har ikke hørt fra ham siden ...“

Morten Lauridsen beholdt selv sine Børn, og han rejste ikke hjem. Som nævnt døde det mindste Barn, da det var et Aar gammelt, og Morten, der beholdt den ældste Pige hos sig, fortsatte med Farmen et Stykke Tid endnu; senere afhændede han denne og startede sammen med sin Halvbroder Søren Janniksen en Købmandsforretning — blandet Handel, Kolonial, Isenkram m. m. Denne Forretning dreves i flere Aar; det blev Morten, der helt og holdent maatte bære den, han havde en sjælden Maade at omgaas Kunderne paa, medens Broderen stødte dem

bort fra Forretningen ved sit noget kantede Væsen. Denne Forretning blev solgt omkring 1897, hvorefter Morten L. og Datteren Marie, der nu var 9 Aar, rejste hjem til Danmark. — Morten for aldrig mere at rejse til U. S. A., der vel havde fængslet ham stærkt, men som helt havde skuffet hans store Forhaabninger og kun bragt ham Sorg og Skuffelser.

Men Datteren *Marie Lauridsen*, der jo var født i Amerika og der havde levet sine Barneaar, fandt sig ikke helt tilfreds i Danmark. Da hun blev voksen, rejste hun til Amerika igen, hvor hun giftede sig og blev bosiddende; hun har ikke været i Danmark siden. Hun har flere Børn, som man dog kun ved meget lidt om.

I den første Tid, efter at Morten L. var kommet hjem, opholdt han og hans lille Pige sig hos hans Forældre i Lille Darum; her levede han stille et Aarstid og faldt noget til Ro, men uvirksom kunde Morten L. ikke være ret længe, det var imod hans Natur. Omkring ved Aarhundredskiftet begyndte han en Isenkramforretning i Stationsbyen Bramminge, først i en lejet Butik Vest i Byen.*) Senere lod han opføre et stort 2 Etagers Hus i Nærheden af Hotel „Kikkenborg“, og her oparbejdede han i faa Aar en betydelig Isenkramforretning, som han drev i en Aarrække, indtil Verdenskrigen 1914—18 satte ind.

Lige siden Aarhundredskiftet havde der været jævnt stigende økonomiske Opgangstider i saa godt som alle Brancher, men da Krigen udbrød, gik Priserne op i det 4—5-dobbelte næsten paa alle Varer — hvor der ikke var gjort prisregulerende Indgreb fra Statens Side som paa de allernødvendigste Føde- og Klædevarer. — Under disse Højkonjunkturer solgte Morten Lauridsen Isenkramforretningen i Bramminge. Han kastede sig derefter i nogen Tid ud i Spekulationen — ikke paa Børs og ikke i Spil, men i Foretagsomhed og Handel.

I Bramminge lod han opføre omkring ved en halv Snes Bygninger, en Række dobbelte Beboelseshuse, der danner en hel Side af en Gade (der vistnok bærer hans Navn). I Gredstedbro købte han et Hus og en større Byggegrund; her boede han et Aar eller mere lige efter Krigens Afslutning. Paa Byggegrunden**) Vest for Banen langs med Kongeaaen anlagde han et

*) Nu Købmand Ullerich.

**) Lærer Holms Villa.

Hønseri med flere Hundrede Høns. I Nibøl i Slesvig købte han et stort Hus, hvor der blev drevet Hotelvirksomhed — denne solgte han ved Fredsslutningen til Tyskerne, der havde Brug for den til Regeringsbygning (Administrationskontorer), da intet andet Hus i Byen egnede sig dertil. Denne Bygning blev godt betalt, men da Betalingen skete i tyske Mark, der var ved at gaa ud af Kurs, var det ikke let at faa dem omsat i danske Kroner; han købte da en større forsømt Gaard i Bjerndrup mellem Tinglev og Kliplev for Pengene. Denne Gaard kom ved den ny Grænsedragning til at ligge Nord for Grænsen, altsaa i den danske Del af Slesvig. Til Gaarden hørte bl. a. et betydeligt Moseareal, som vistnok blev afhændet til industrielle Virksomheder (Margarine- og Cikoriefabrikker), der manglede Brændselsmateriale. Handelen var indledet, mens Morten L. ejede Gaarden, men han solgte den samlet, forinden Handelen med Fabrikkerne var afsluttet. Gaarden havde han selv i flere Aar ladet drive ved Hjælp af en Bestyrer, men selv boede han den Gang i Gredstedbro. — Efterhaanden fik han alle sine Ejendomme solgt, hvorefter han startede en Cigar- og Tobaksforretning i Bramminge, og her blev nu hans Virksomhed, saa længe han levede.

Morten Lauridsen havde hele sit Liv haft travlt, han var en initiativrig og virksom Mand, dristig og dog forsigtig i sine Dispositioner, de var altid vel overvejede, før han skred til Handling, og det saa ud til, at alt, hvad han rørte ved eller tog sig for blev til Penge. — Havde han haft Uheld med sig i sin Start i det forgudede Amerika, saa fulgte Heldet ham i hans Foretagender herhjemme.

Ikke længe efter, Morten L. havde begyndt Isenkramforretningen i Bramminge, giftede han sig 2. Gang, idet han den 27. November 1901 holdt Bryllup med *Ingeborg Oline Kristine Pedersen*, født 4. Maj 1880 i Mulvad ved Bramminge. Datter af Gaardmand Mikkel Jensen Pedersen*)og Hustru Sofie Kathrine Therkildsen i Mulvad. I dette Ægteskab fødtes der 9 Børn, hvoraf dog de 6 døde som smaa. — Det er ejendommeligt at lægge Mærke til, at Morten L. — selv efter den haarde Skæbne, der blev ham til Del i Amerika — dog aldrig helt kunde lade sin

*) Se om dem under Vilslev-Slægten.

Begejstring for det fremmede Land fare; han lod alle sine Drengbørn i Daaben, foruden Kendings- og Slægtsnavnet, og saa faa et Navn hver efter en af de nordamerikanske Præsidenter.

Efter at Cigar- og Tobakshandelen var startet, og Morten Lauridsen var ligesom kommet mere til Ro, blev det ham magtpaaliggende at give de 3 opvoksende Sønner en god Uddannelse til deres Start i Livet. Den ældste havde valgt Kontorvejen, den yngste valgte Gartnerfaget, medens den mellemste valgte Handelen. Morten L. har sikkert intet sparet for at faa sine Sønner sat godt i Vej.

Det var vistnok blevet en almindelig Mening, at Morten L. maatte være en meget formuende Mand, hvorfor han hvert Aar i Februar Maaned særlig var Genstand for Skattemyndighedernes Bevaagenhed; dette irriterede ham i høj Grad, og han gjorde jævnlig Udfald i Bladene mod Ligningsvæsenet for Vilkaarlighed og Uretfærdighed med Hensyn til Udskrivning af Skat, især over for ham personlig. Mange af Skatteborgerne var tilbøjelige til at give Ligningsmyndighederne Medhold, da de jo kendte Morten L. som en flittig og sparsommelig Mand, der i sin omfattende Virksomhed maatte tjene store Penge. Det viste sig dog, da han døde, mens han endnu stod i sin fulde Virksomhed, at han var en velstaaende Mand, men den Krøsus, man mente han maatte være, var han langt fra; han har sikkert nok maattet skatte over det almindelige blandt de andre Skatteborgere og saaledes haft god Grund til Klage.

Morten Lauridsens Endeligt var tragisk; han mistede Livet ved et Ulykkestilfælde. Han var en Septembermorgen gaaet om til Bramminge Banegaard for at tage med Toget til Agerbæk, hvor han vilde besøge Sønnen, der her havde en Trikotageforretning. Da han gik op ad Banegaardens Indgangstrappe, kom en af hans Bekendte kørende i sin Bil; denne hilste paa Morten L., og da han fik at vide, hvor han agtede sig hen, tilbød han ham at køre med i Bilen, da han ogsaa skulde til Agerbæk, saa sparede han Toppengene og de kunde begge faa Selskab ved at følges ad. Saaledes blev det. Paa Vejen til Agerbæk saa de en Mand foran sig, der trak med en ung Tyr, da Bilen nærmede sig, sprang denne ud foran Bilen, saa en Paakørsel blev uundgaelig. Tyren blev dræbt, Bilen væltede, og Morten Lauridsen

paadrog sig saa store Kvæstelser, at han døde om trent med det samme. Dette skete den 26. September 1927. — Morten Lauridsen blev begravet i Bramminge. Efter Dødsfaldet blev Tobaksforretningen solgt, og hans Enke Ingeborg Lauridsen har siden levet et stille Liv i et Privathus i Bramminge, hvor ogsaa Sønnerne, saa længe de var ugifte, havde deres Tilhold og Hjem.

Karen og Georg Lauridsen.

Om dem følgende:

1. *Thomas Lincoln-Lauridsen*, født 29. Januar 1903 i Bramminge. Han har i mange Aar været Bogholder paa Ribe Jernstøberi. Gift den 9. September 1938 i Sneum Kirke med *Johanne Kristensen*, født 24. September 1901 i Esbjerg. Hun er Datter af Togfører Kristensen i Esbjerg.

2. *Oskar Garfield Lauridsen*, født 2. April 1905 i Bramminge. Gift i Foraaret 1933 med *Petra Kirkegaard* i Vemb. Oskar Lauridsen havde først Forretning i Vemb, hvor han blev gift. Senere havde han Trikotageforretning i Agerbæk, men da Forretningen ikke gik godt, blev den afhændet, og Oskar L. har nu en Plads paa Jernstøberiet i Ribe. De bor i Ribe og har et Barn: *Henning Garfield Lauridsen*, født 30. September 1937 i Ribe.

3. *Georg Washington Lauridsen*, født 15. December 1909 i Bramminge. Gift den 30. Marts 1940 i Esbjerg med *Karen Ida Andersen*, født 18. Februar 1913 i Esbjerg. Datter af Maskinpasser Christen Andersen og Hustru Kirstine Andersen i Esbjerg. Georg Lauridsen lærte Gartneri i Esbjerg og er nu 1940 ansat i Gartner Hyldals Forretning i Bramminge.

b.—2. *Laust Thomsen Lauridsen*, født den 19. November 1865 i Vilslev. Laust døde, da han var i Konfirmationsalderen; han blev dræbt af Lynet, mens han tjente som Hyrdedreng hos en Gaardmand Chr. Smidt i Rejsby i Sønderjylland. Broderen

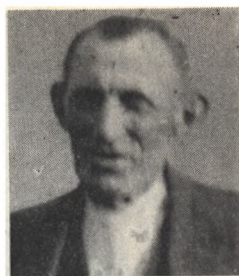
Morten Lauridsen havde tjent i samme Plads Aaret i Forvejen. Drengene har syntes godt om Pladsen, og Kristian Smidt har syntes godt om Drengene, hvad der er flere Vidnesbyrd om. En endnu i 1938 levende gammel Mand — Pahus — i Rejsby mindes begge Drengene, da han som Nabo omgikkes dem omtrent daglig; han fortæller: „Det var et Par rare og dygtige Drengene begge to, men Laust var dog den, vi holdt mest af — det var saa myd en rysle rar Dreng. Jeg glemmer aldrig den Dag, han døde; han kom med Køerne i Middagsstunden for at drive dem i Marken, da der kom en voldsom Tordenbyge. Køerne, der var koblet sammen, stillede sig i Ro under Uvejret, medens Laust søgte Ly i en Stalddør; men da ser han, at et Par af Køerne er ved at komme i Urede i Koblet — de har traadt over i Tøjret, som vi kalder det. Han løb da ud i Regn og Hagelvejret for at bringe Orden i Kokoblet, og mens han er beskæftiget dermed, slaar Lynet ned og dræber ham og 3 af Køerne. Æ saa et, aa æ løb straks derud — sagde Pahus — æ greb æ Dreng, o æ töt te o begynd mæ, te der var Lyv i ham, men han var dø, aa de var æ Køer aa.“

Det er en Selvfølge, at der blev Forskrækkelse og Sorg baade i Rejsby og i Drengens Hjem i Lille Darum over den voldsomme Begivenhed, der indtraf den 3. Oktober 1879.

I Mindet hos hans Forældre og Søkende staar Laust Thomsen som den bedste af Søkendeflokken. Han var sikkert baade en flink og en god Dreng, men det er vel altid saadan, at dem man har mistet, staar ens Hjerter nærmere end dem, man har og ikke savner.

c.—3. *Ane Lauridsen*, født 4. Juni 1868 i Vilslev. Hun var en 10 Aars Pige, da hendes Forældre flyttede fra Vilslev til Lille Darum; sine fleste Barndomsaar har hun saaledes tilbragt i Vilslev, medens hun har henlevet næsten hele Resten af sit Liv i Lille Darum. Hun var dog en Sommer Elev paa Møllerup Højskole ved Randers. Som den ældste af Søstrene er hun den, der baade først og længst har gaaet Moderen tilhaande som hendes Medhjælp i Hjemmet. Den 27. April 1893 kom hun i Ægteskab med sit Bysbarn *Boe Therkildsen Thomsen*, født 13. August 1864 i Lille Darum. Søn af Gaardejer Thomas Madsen og Hustru i Lille

Darum, hvis Gaard de efter deres Bryllup overtog. Boe Therkildsen var foruden at være Landmand ogsaa en passioneret Fisker. Det var Ferskvandsfiskeri, han dyrkede, Laks, Ørred og Aal, væsentlig i Sneum Aa. Morgen

Ane og Boe Therkildsen.

og Aften, undertiden om Natten, og naar Gaardens Drift tillod det, kunde man næsten være sikker paa, at Boe var optaget af Fiskeriet, der var hans kæreste Fritidssysse. Desuden var han meget interesseret i Politik og andre Bevægelser, der var fremme i Tiden. Boe var en jovial og en rar Mand, som var vellidt saa vidt, han var kendt. — Boe Therkildsen Thomsens Slægtsregister er trykt og udgivet, den er udarbejdet af Gaardejer Hans Nielsen i Nourup ved Esbjerg, hvortil der henvises. Det er før nævnt, at Ane maatte tidlig til at gøre Nytte i Hjemmet som sin Moders Medhjælper, og det gamle Ord, der siger: „Opdrag dit Barn til den Vej, det skal gaa, og det vil aldrig vige derfra“, kom i fuldt Maal til at passe paa Ane. Hun blev en Hjemmets Kvinde, der passede sit Hus, hyggede om sin Mand og sine Børn, en hyggelig Husmoder, der var god at gæste.

Da Datteren i 1930 blev gift, blev Gaarden overdraget til hende og hendes Mand, og de gamle, Boe og Ane, lod da opføre et lille Hus ved Siden af Gaarden, for her i Ro at nyde deres Otium. For Ane blev Forandringen næppe stor, hun passede sit, som hun var vant til, og Boe passede sit Fiskeri som før; men ved Siden af denne Nebengeschäft havde han ogsaa en anden. Boe var en meget interesseret Havemand. Foruden Byggepladsen til Huset medtog han et godt Stykke Jord fra Gaarden til Have, denne, der bliver passet med Interesse og Omhu, tager ogsaa en god Del af Boe Therkildsens Tid. I 10 Aar fik Ane og Boe Lov at leve sammen i deres lille Hus og Have, og de kunde glædes ved et nogenlunde godt Helbred og ved at følge deres Børn i deres Virksomheder. I de sidste Aar svækkedes Anes Hukommelse noget, og den 29. Juni 1940 døde hun ret brat; et apoplektisk

Johanne og Dalgas Thomsen.

Tilfælde gjorde Ende paa hendes Liv, 72 Aar gl.

Ane og Boe Therkildsen havde kun 2 Børn:

1. *Dalgas Thomsen*, født 10. Februar 1895 i L. Darum. Efter endt Skolegang i Darum Kommuneskole tog han Real- eller Præliminæreksamen paa en Privatskole i Bramminge. Dalgas var en livlig og

ejendommelig, begavet ung Mand med mange forskellige Interesser: Litteratur, Politik, Fiskeri og Handel var noget af det, han interesserede sig for. I Litteratur var den norske Digter Bjørnstjerne Bjørnson vel nok den, der stod hans Hjerter nærmest, ham havde Dalgas læst saa indgaaende, at han kunde citere lange Afsnit af hans Værker og hans Taler udenad. I Politik var det næppe Partipolitiken, der optog ham mest, men derimod de politiske Systemer, der beskæftigede hans Tanker. Ved politiske Møder og under Valgagitation deltager han ofte og gerne i Debatten. Denne hans politiske Indstilling er noget, han har tilfælles med sin Fader og vel især sin afdøde Farbroder, den bekendte Smedemester og Maskinhandler H. M. Thomsen i Bramminge, der ofte tog endog fremragende Politikere i Skole, saa det vakte baade Beundring og Opsigt. Dalgas havde ogsaa taget sin Faders Lyst til Ferskvandsfiskeri i Arv, han drev det endda et Skridt videre, idet han foruden Fiskeriet gav sig til at drive Fiskehandel, en Forretning han som ung Mand holdt gaaende i flere Aar. Senere gav han sig ogsaa til at handle med Tricotage og Uldtøj, der, da han holdt Bil, blev ret stort og omfattende. Foruden de Egenskaber, han havde tilfælles med sin Fader og hans Slægt, har han ogsaa en god Del tilfælles med sin føromtalte Morbroder Morten Lauridsen, især hvad Handelen angaar, og det ser næsten ud til, at de to har haft tilfælles, at alt, hvad de tog sig for, lykkedes og blev til Penge. Dalgas Thomsen havde saa travlt i sine unge Aar, at han ikke fik Tid

til at gifte sig. — Først da han var 43 Aar gammel, kom han i Ægteskab med *Johanne Damgaard*, der er født den 16. Juli 1895 paa Damgaard, Ølstrup Sogn, Ulfborg-Hind Herred. Hendes Forældre er Gaardejer, Sogneraadformand Jens Kristian Damgaard og Hustru Ane Johansen, født Andersen. Johanne og Dalgas Thomsen blev viet den 6. Marts 1938 i Skanderup Kirke af Valgmenighedspræst A. Eskesen dersteds. Efter Brylluppet lod de opføre en komfortabel Villa ved den ny Esbjergvej i Store Darum. I Villaen er der indrettet Trikotagebutik, og her driver Dalgas Thomsen sin Forretning videre.

2. *Ida Thomsen*, født 20. Juli 1900 i Lille Darum. Gift den 14. Oktober 1930 i Darum med *Jørgen Pedersen Rue*. Han er født den 3. November 1902 i Bullerup, Agedrup Sogn ved Odense Fjord, hvor hans Forældre Mads Pedersen Rue og Hustru Karen Kirstine, født Hansen, havde Ejendom, som de solgte, mens han var Barn; derefter boede de i 10 Aar i et Hus ved Odense Fjord, hvorefter de købte Ejendom i Sdr. Næraa paa Fyn. Ida og Jørgen Rue har som før omtalt overtaget Idas Barndomshjem, som de nu tildels har ladet ombygge. — De har i Ægteskabet ingen Børn.

d.—4. *Andreas Lauridsen*, født den 7. April 1870 i Vilslev, hvor han levede sine første Barneaar og havde begyndt sin Skolegang, før han med sine Forældre og øvrige Søskende flyttede til Lille Darum. Det meste af sin Barndom og Ungdom tilbragte han i Hjemmet som sin Faders Medhjælper. Et Aar eller to havde han dog Plads som Tjenestekarl hos sin Farbroder Gaardejer Hans Lauridsen i Hvidding. Ligesom han et Aar aftjente sin Værnepligt som Soldat i Fredericia. — 27 Aar gammel kom han i Ægteskab med *Margrethe Pedersen Bom*, født 27. September 1877 i Store Darum, hvor hendes Forældre Rask Bom og Hustru Bodil, født Pedersen, ejede en Gaard i Darum Sønderby. Vielsen foretoges i Darum Kirke den 27. September 1897 paa Margrethe Boms 20-aarige Fødselsdag. Brylluppet fejredes paa den nybyggede Gaard i Lille Darum, der skulde være deres fremtidige Hjem.

Maren og Thomas Lauridsen havde forud for Brylluppet delt deres Gaards Jorder i omtrent 2 lige store Dele og ladet opføre

Andreas og Margrethe Lauridsen.

en ny Bygning paa den østlige Del af den gamle Gaards Toft, der nu skulde være Margrethes og Andreas Lauridsens Ejendom, medens den gamle Gaards anden Halvdel skulde tilfalde en yngre Broder til Andreas Lauridsen. —

Her begyndte de nygifte saa deres Manddomsgerning og begyndte paa at grundlægge et nyt Hjem, men det skulde komme til at gaa anderledes, end de havde tænkt sig. — Margrethes Forældre, Bodil og Rask Bom, var jo allerede ved at blive aldrende Folk, og dertil kom, at Rask Boms Helbred var mindre godt. De gamle afstod af den Grund Gaarden til Sønnen Peder Rasksen Bom. Men da denne blev gift og erhvervede sig en anden Ejendom i Darum, ønskede de gamle at faa Datteren Margrethe og Svigersønnen Andreas Lauridsen til at overtage deres Gaard i Sønderby i Darum, hvad de unge Folk indvilgede i.

Saaledes gik det til, at Margrethe og Andreas Lauridsen kun kom til at bo paa den ny Gaard i Lille Darum i en 5—6 Aar. Denne Gaard blev da solgt og gik over i fremmed Eje, medens de unge Folk overtog hendes Barndomshjem, der blev deres fremtidige Hjem. — Denne Gaard, der er en gammel Slægtsgaard, har været i Familiens Eje i mere end 150 Aar. Det er en mindre Gaard, en saakaldt $\frac{1}{4}$ Gaard. Her blev Margrethe og Andreas gaaende sammen med hendes Forældre i skøn Fordragelighed, saa længe de levede. De hjalp hinanden med Ejendommens Drift, og ved Siden deraf drev Andreas nogen Handel med Kvæg samt Opkøb af Lam til Københavns Kvægtorv.

Bodil og Rask Bom blev gamle Folk trods det, at hans Helbred var mindre godt. Da Alderen gjorde sig gældende, og Kræfterne omsider svigtede, viste det sig, at de havde valgt rigtigt, da de overdrog deres Ejendom til Andreas og Margrethe, thi Andreas var en taalsom og forstaaende Svigersøn, og Margrethe var de gamle Forældre en god Datter, der passede og plejede dem med opofrende Omhu og Kærlighed, saa længe de levede.

Margrethe og Andreas Lauridsens Ægteskab forblev barnløst, og da de gamle var afgaaede ved Døden, blev det ikke blot ensomt for dem, men Andreas, hvis Helbred ikke altid havde været af det bedste, blev efterhaanden ringere. Gigt og anden Svaghed tog til, saa Ejendommens Drift begyndte at blive besværlig for dem. De greb da til den Udvej at indskrænke Bedriften ved at lade Jorderne udlægge til Græsning og Opdræt af Fedekvæg. Senere blev Gaardens Drift omlagt til kvægløst Landbrug, og Avlen afhændet til en Korn- og Furageforretning i Esbjerg. — Nu er Andreas og Margrethe ved at være ældre Folk, men de bor vedblivende paa Gaarden, selv om de lader dens Drift besørge ved fremmed Hjælp. Deres Formueomstændigheder er gode, og de kunde nok tillade sig at nyde deres Otium.

e.—5. *Marius Lauridsen*, født 1. Juli 1872 i Vilslev. Han maatte ligesom Broderen Andreas tidligt til at gøre Nytte i Hjemmet paa den ret store Gaard i Lille Darum. De to var jo de eneste af Sønerne, der blev tilbage, efter at deres 2 ældste Brødre i en ung Alder var rejst til Amerika, og den tredie var død ved Konfirmationsalderen. Det var derfor ogsaa naturligt og rimeligt, at Forældrene delte deres Gaard mellem dem. Da Andreas ved sit Giftermaal blev Ejer af den udstykkede nye Gaard, blev Marius Lauridsen Ejer af den gamle Gaard. Men da han endnu var ugift, blev Forældrene boende hos ham, indtil han et Par Aar senere førte en ung Kone ind i Huset. Da lod de to gamle indrette Aftægtslejlighed i den sydlige Ende af det meget rummelige Stuehus, hvor de havde deres Ophold, saa længe de levede.

Den 30. Juni 1899 holdt Marius Lauridsen Bryllup med *Dorthea Boesen*, født den 14. Oktober 1873 i Darum. Datter af Gaardejer Søren Nielsen Boesen og Hustru Ingeborg Josefsen i Darum. — Dorthea og Marius Lauridsens Besiddelse af hans Forældres Gaard blev heller ikke lang, thi allerede samme Aar, som han holdt Bryllup, byttede han Gaarden bort til sin Søster og Svoger med en Vognmandsforretning, som de havde i Stationsbyen Bramminge. Heller ikke her blev de længe, thi efter et Par Aars Forløb byttedes Vognmandsforretningen, hvortil

Dorthea og Marius Lauridsen.

der hørte en mindre Ejendom, bort med Darum Kro, der den Gang ejedes af en Mand ved Navn Bertel Mad- sen.

I Kroen var der for- uden Gæstgiveri ogsaa Købmandshandel og Landbrug. — Men heller ikke her fandt de blivende og varigt Sted, de havde vel nok begge en Følelse af, at de egnede sig bedre for Landbrug, som de var oplærte ved, end ved de andre Erhverv, de nu havde prøvet. Efter at have ejet Kroen i ca. 5 Aar, blev den solgt, hvorefter de købte en Hovedparcel fra Niels Grausens Gaard i Darum Sønderby. Her boede de i flere Aar og drev Landbrug, men da der tilbød sig en Lejlighed til en fordelagtig Handel, blev ogsaa denne Ejendom solgt. Derefter købtes en mindre Landejendom paa Breum Banke i Darum, og her blev Dorthea og Marius Lauridsen boende, indtil de blev gamle Folk. — I 1937 solgte de Ejendommen og købte et mindre Hus med Have i Nr. Grandlaug, hvor de agtede at tilbringe deres gamle Dage; det var dog ikke saadan, at Marius vilde sætte sig hen i Uvirksomhed, han yder gerne en Haandsrækning, hvor der maatte være Brug for den.

Dorthea og Marius Lauridsen har saaledes ført en meget omskiftelig Tilværelse gennem Manddomsaarene og prøvet forskelligt, men der er næppe Tvivl om, at det, de magtede bedst, var Landbruget. Marius havde vel endog en særlig god Evne som Kvægopdrætter, ligesom han havde et godt Øje for, hvorledes dets Eksteriør skulde være. Der er næppe Tvivl om, at Marius og Dorthea havde staaet sig ved at beholde Forældrenes Gaard, som de begyndte med, men det skulde altsaa være anderledes. — De var et Par elskværdige Mennesker, hos Marius mødte man altid et vindende Smil og venlig Imødekommenhed; kunde han yde hjælpende Bistand, gjorde han det gerne. Ikke ret længe efter, at de havde overtaget Huset i Nr. Grandlaug,

Søren Th. Lauridsen.

Hilmer og Thora B. Lauridsen.

begyndte Dorthæas Helbred at svigte, og den 30. Juni 1942 afgik hun ved Døden. — I Ægteskabet er der 5 Børn:

1. *Søren Thomsen Lauridsen*, født 19. April 1900. Han rejste som ung til Amerika, hvor han har prøvet lidt af hvert. Han har været hjemme et Par Gange for at aflægge Besøg hos sine Forældre og sin Familie, men opholder sig fremdeles i U. S. A. Han er ugift.

2. *Hilmer Boesen Lauridsen*, født den 4. December 1901 i Bramminge, døbt i Hunderup Kirke. Gift 30. Marts 1927 i Hunderup Kirke med *Thora Petra Maren Hansine Pedersen*, født den 31. Oktober 1903 i Kragelund. Datter af Gaardejer Jens Thomsen Pedersen og Hustru Lise Pedersen i Kragelund, hvis Gaard Thora og Hilmer Lauridsen har overtaget. — I Ægteskabet er der 3 Børn: 1. *Ingrid Elisabet Dorthæa Lauridsen*, født 24. Marts 1928 i Kragelund, 2. *Elisabet Boesen Lauridsen*, født 22. Oktober 1930 i Kragelund, og 3. *Jens Marius Lauridsen*, født 2. Juni 1937 i Kragelund, Hunderup Sogn.

Thomas og Kirstine Lauridsen.

3. *Martin Lauridsen*, født 7. April 1905 i Darum, hvor han driver Forretning som Bilchauffør. Han blev gift den 25. November 1934 i Darum med *Metha Pedersen*, født 17. Februar 1911 i Da-

Ingeborg og Bertram Hønsen.

rum, Datter af Gaard-ejer Niels Jensen Pedersen og Hustru Cathrine, født Christensen. — Baade Metha og Martin Lauridsen kører Bil som Erhverv. — De har 2 Børn: *Rita Lauridsen*, født 30. December 1933, og

Cyrel Lauridsen, født 4. August 1937 i Darum.

4. *Thomas Lauridsen*, født 26. November 1908 i Darum. Gift den 17. December 1935 med *Kirstine Nielsen*, født 11. November 1912, Karise Overdrev paa Sjælland. Datter af Arbejdsmand Niels Chr. Nielsen og Hustru Ane Marie Nielsen, Karise Overdrev. — Thomas Lauridsen har en mindre Landejendom paa Darum Mark ved Vejen mellem Darum og Kjærgaard. De har et Barn: *Edith Marie Lauridsen*, født den 10. Maj 1936 i Darum.

5. *Ingeborg Lauridsen*, født 26. November 1908 i Darum. Hun er Tvillingsøster til ovennævnte. Gift den 30. April 1933 i Bramminge Kirke med *Bertram Hønsen*, Enkemand og Gaardmand i Bramminge. Han er født den 2. Juni 1881 i Forum, Bryndum Sogn. I Ægteskabet er der 3 Børn: 1. *Doris Birgit Hansen*, født 7. Juni 1934, 2. *Leo Marius Hansen*, født 18. November 1935, og 3. *Gerda Marie Hansen*, født 23. August 1937, alle født i Bramminge. Forinden Ægteskabet Sønnen: *Villy Lauridsen*, født 12. Marts 1930 i Darum.

f.—6. *Kathrine Lauridsen*, født 19. Marts 1874 i Vilslev. Hun har været 3 eller 4 Aar gammel, da de flyttede fra Vilslev til Darum. Hele sin Skolegang har hun saaledes faaet i Darum Skole. Hun var en dygtig og velbegavet lille Pige, tætbygget, energisk og kvik, hun var noget særpræget blandt Søskeneflokken. Hun havde faaet en god Del af Næsbjergslægtens gode Egenskaber i Arv og Eje. Hendes elementære Kundskaber og Begreber var i bedste Orden, hun havde en god Forstand og kunde tænke logisk; dertil kom, at hun havde en livlig Fantasi. — Ligesom sin

ældre Søster maatte hun tidligt til at gaa sin Moder til Haande i Huset, dog blev hun ikke som Søsteren et saa ensidigt Hjemmemenneske som denne; der var meget andet, der optog Kathrine

Kathrine og Søren Therkildsen.

Lauridsens Sind og Tanker; hun maatte ogsaa have Tid til at deltage i et levende Ungdomsliv mellem sine Kammerater. Saa-dan var Kathrine som Barn og som ung, og saaledes holdt hun sig ung og frisk gennem Aarene. Med de af hendes Søskende, der drog bort fra Hjemmet, førte hun den væsentligste Del af Brevvekslingen, og hun var en dygtig Brevskrivnerske. Da hun og hendes Mand siden overtog hendes Barndomshjem, vedblev hun ganske naturligt at være Familiens Centrum sammen med Forældrene i det gamle Hjem. At Kathrine vandt sig mange Venner i Ungdomsaarene var saa lige til, og dette fortsattes ogsaa gennem Aarene, efter at hun var blevet gift og selv havde faaet Hjem og Børn. Man kunde lide Kathrine, og det blev næsten en Selvfølge, da Kvinderne fik Valgret og Valgbarhed og blev stillet lige med Mændene i det offentlige Liv, at der jævnligt var Bud efter Kathrine til at varetage Kvindernes og Mødrenes Interesser paa disse Omraader. Ganske ung, kun 21 Aar gammel, indgik Kathrine Lauridsen i Ægteskab med et af sine Bysbørn: Søren Therkildsen i St. Darum; de blev viede i Darum Kirke den 1. Juni 1895. — Søren Therkildsen er født 4. September 1869 i Darum. Søn af Gaardejer og Sognefoged Thomas Nielsen Therkildsen, født 8. November 1830 i Darum, og Hustru Ane Else, født Petersen, født 11. April 1830 i Gredsted. — I de første Aar efter Brylluppet ejede de Søren Therkildsens Forældres Gaard i Store Darum, men efter et Par Aars Forløb blev Gaarden bortbyttet til Søren's yngre Broder, Jørgen Therkildsen, der havde et Hus i Bramminge, som Kathrine og Søren derefter overtog. Her blev der ved Byttehandel eller Tilkøb af Jord samt ved Nybygning oprettet en hel ny Ejendom, som der senere blev startet en Vognmandsforretning i Forbindelse med. Men

Thorv. Therkildsen.

Aage og Dagny Helle.

denne Ejendom og Forretning havde de heller ikke ret længe, thi som før omtalt havde Kathrines Forældre delt deres Gaard i Darum mellem hendes to hjemmевærende Brødre; og nu byttede Kathrine og Søren Therkildsen Ejendom med hendes yngste Broder, Marius Lauridsen, saa det herefter blev dem, der blev Ejere af hendes Forældres Gaard i Lille Darum. Dette Ejerskifte fandt Sted i Juli 1899. — Og nu har Kathrine og Søren Therkildsen, der snart er ved at være gamle Folk, haft deres Hjem og Virksomhed paa denne Gaard i over 40 Aar — i mange Aar sammen med hendes gamle Forældre, der havde Ophold i og fik Aftægt fra Gaarden, saa længe de levede.— Skønt Aftægtsvæsenet i Almindelighed følte som en trykkende Byrde, der ofte gav Anledning til Splid og Ufordragelighed mellem Forældre og Børn, var dette alt andet end Tilfældet her. Kathrine og hendes Mand levede et smukt og forstaaeligt Samliv med hendes gamle Forældre.

I Ægteskabet var der 6 Børn, hvoraf de 2 døde som ganske smaa.

1. og 2. *Thorvald Therkildsen*, født 22. Januar 1896 i Darum. Han var Tvilling, men det andet Barn var dødfødt. Thorvald blev gift den 15. Juni 1923 med *Bodil Rence Knudsen*, født 25. Juli 1900 i Nr. Snede, Datter af Gaardejer Søren Kristensen Knudsen og Hustru, Boline Knudsen i Nørre Snede. — Bodil og Thorvald Therkildsen har købt en Genbogaard til hans Fødegaard i Lille Darum. De har 2 Børn: *Bodil Therkildsen*, født 20. November 1926 og *Karen Therkildsen*, født 12. Juni 1933, begge fødte i Lille Darum.

3. *Elisa Kirstine Maria Therkildsen*, født 8. November 1897 og død 13 Dage gammel i Darum.

Birgit Helle.

Agnethe Therkildsen.

4. *Dagny Therkildsen*, født 8. November 1898 i Lille Darum.

Gift den 12. Oktober 1922 i Darum med *Aage Helle*, født 29. November 1897 i Store Darum, Søn af Gaardejer Hans Helle og Hustru, Abeline Jørgine, f. Jensen i Darum. — Dagny og Aage Helle havde først i nogle Aar Darum Præstegaardsjord i Forpagtning. Senere havde de købt en Ejendom i Nr. Grandlaug, som nedbrændte. Bygningen blev genopført paa et andet Sted, der laa Øst for Byen, men denne Ejendom blev solgt, hvorefter de købte en Ejendom i Billum Vest for Varde, og her har de boet siden. De har 2 Børn: *Birgit Helle*, født 20. Maj 1925 i Darum, og *Ingrid Kathrine*, født 21. September 1928 i Billum.

5. *Agnethe Therkildsen*, født 10. Maj 1900 i Darum. Hun er Kunstmaler. Hun har allerede en stor Produktion bag sig, der har været Genstand for adskillige Udstillinger, og hvoraf en Del er solgt. — Agnethe er ugift.

6. *Viktor Therkildsen*, født 16. Februar 1909 i Lille Darum. Han har i mange Aar bistaaet sin Fader med Gaardens Drift. — Han er ugift.

g.—7. *Laura Lauridsen*, født 3. April 1881 i Lille Darum. — Hun er en Efterfølger, der kom 7 Aar efter sine øvrige Søskende. Da hun blev konfirmeret, var begge hendes ældre Søstre gift, og nu blev det Laura, der maatte bistaa Moderen i Hjemmet med Husførelsen, indtil hendes Søster Kathrine og hendes Mand atter rykkede ind i Hjemmet for at overtage det som deres eget Hjem.

Da hendes ældste Broder, Morten Lauridsen, kom hjem fra Amerika og startede Forretningen i Bramminge, paatog hun sig Husholdningen og Husførelsen for ham. — Her har hun sikkert

Peter og Laura Thomsen Hilmer.

lært sin tilkommende Mand, *Peter Thomsen Hilmer*, at kende, med hvem hun blev ægteviet den 4. April 1904.

Om sig selv og sine nærmeste Slægtninge beretter Peter Th. Hilmer saaledes:

„Jeg er født 10. September 1879 i Vejlbj ved Aarhus, hvor min Fader, Eske Søren Thomsen Hilmer var Politibetjent, men snart efter at jeg var født, blev han forflyttet til Hornslet, hvor jeg tilbragte min Barndom. Ved Siden af Stillingen som Politibetjent fik min Fader oparbejdet en Forretning som Vinkelskriver; men da det ikke kunde tillades at være forenet med Stillingen som Politi, fik han Tilhold om enten at holde op med Vinkelskriveriet eller ogsaa søge sin Afsked fra Politiet. Han valgte det sidste og nedsatte sig derefter i Randers, hvor han fortsatte Forretningen.

Her døde han i Aaret 1929 — 75 Aar gammel. — Min Moder Maria Kirstine Sørensen er født i Paarup Kro, hun døde 1935 — 81 Aar gammel. — De er begge begravede i Randers.

En Tid efter min Konfirmation kom jeg i Købmandslære hos Søren Thomsen i Vong ved Bramminge. Hos ham stod jeg i Lære i 4 Aar, var derefter Kommis hos Købmand Rejnholdt i Lunderskov 1 Aar; hvorefter jeg aftjente min Værnepligt ved Ingeniørtropperne. — Efter at Laura og jeg i 1904 var blevet gift, overtog vi en Kolonialforretning i Hornsyld, som vi havde indtil 1912, hvorefter vi købte en større Forretning i Østbirk, der omfattede Kolonial, Trælast og Foderstoffer samt Mølleri, for 33,000 Kr. Efter at Forretningen i Løbet af 9 Aar var arbejdet betydeligt op, solgtes den i 1921 for 105,000 Kr., hvorefter vi tog os et Hvil paa et Par Aar, i hvilket vi tog Ophold i Darum. Derefter købte vi en større Gaard, Burgaard Vestergaard i Græstrup Kommune, paa 110 Tdr. Land. Denne Gaard tog en Del Penge, den solgtes 1927. I April 1926 købtes Tømmerhandelen her i Tørring, Forretningen var da Konkurs.“

Saavidt Peter Th. Hilmer.

Nu 1936 er Tømmerhandelen i god Drift og sikkert en god Forretning. Lageret opgives til en Værdi af 100,000 Kr. Til Forretningen hører ogsaa en Møbelfabrik, som er bortforpagtet, og et Motormøleri, som Hilmer driver selv, det bestyres af Sønnen, Vagn Hilmer. Til Tømmerhandlen hører ogsaa et nyt komfortabelt Stuehus med en velholdt Have, som den lille energiske Laura Hilmer viser rundt i. Desuden viser hun os et lille Hønseri, som hun kæler for, samt en Svinesti med et Par ordentlige Fedesvin, der er alt for store og fede til Levering. — Ja, siger den lille Frue med et Smil, den ene skal slagtes til min Mands Fødselsdag, den anden senere.

Mens vi den 31. August 1936 er paa Besøg hos Laura og Peter Hilmer, har Familien ogsaa Besøg af andre Slægtninge. Det er Hilmers Broder med Hustru og Søn fra New Zealand, der er hjemme en Tur. „Han er en stenrig Mand,“ fortæller P. Hilmer, „er Skibsreder og Kaptajn, han har mange Skibe i Fart paa newzealandske Farvande, — Familien har hele Sommeren fartet rundt i Verden, først i Australien, dernæst i det nordlige Afrika, hvor de blandt andet har besøgt Pyramiderne i Ægypten, og i Italien, hvor især den udgravede By Pompeji har interesseret dem. Derefter har de turet rundt i Europa. Sidst har de kørt England rundt og har nu været hos os i længere Tid. I disse Dage er han og hans Kone i København, men Sønnen, der er 11 Aar, vil hellere blive hos os end farte omkring. Turen til København gælder nok Køb af et, maaske flere Skibe til Rederiet i Stillehavet.“

„Endvidere,“ fortsætter Hilmer, „har jeg en Søster, Karen Johansen, f. Hilmer, der nu er Enke, hun ejer Turisthotellet i Havnebyen Hou ved Odder, som hun har haft i 6 Aar. Før den Tid var hun Indehaver af Afholdshotellet i Søvind. Hun og hendes Mand har i sin Tid ejet flere Gaarde paa Ring—Brædstrupegnen mellem Horsens og Silkeborg.“

Laura og Peter Hilmer har 4 Børn:

1. *Ellen Hilmer*, født 27. Februar 1905. Hun er eksam. pharm., har i 7 Aar været paa Brædstrup Apothek og har derefter nu i flere Aar haft Ansættelse paa Apoteket i Holstebro. Den 14. Maj 1939 blev hun gift i Tørring med *Gunnar Madsen*, født 31. Juli

Ellen og Gunnar Madsen.

Vagn Hilmer.

1910 i Svannike paa Bornholm. Han er Afdelingschef i en større Manufakturforretning i Aarhus. De har 1 Barn: *Simon Madsen*.

2. *Vagn Hilmer*, født 18. September 1907. — Gift 7. Marts 1937 i Tørring med Aase Eriksen, født 25. September 1917 i Nørre Snede. Hendes Fader var Snedker Eriksen i Tørring, hendes Moder er Enke. Hun ernærede sig som Syerske i Tørring, men er senere flyttet til Vejle. — Vagn er, som før nævnt, ansat i Faderens Forretning som lønnet Medhjælper og har været det i mere end 10 Aar.

3. *Inger Hilmer*, født 19. April 1914. Et Par Aar efter sin Konfirmation rejste hun til London, hvor hun var Husassistent et Aar. Senere — vistnok 1934 — blev hun Økonoma paa „Lille Vibehus“ i København — et Pensionat eller Hjem for ældre Damer. Hjemmet er knyttet til Professor Røvsings Klinik. Her var hun, indtil hun 13. April 1938 blev gift. Vielsen fandt Sted i Odense, med *Knud Nymann*, født 12. Februar 1911 paa Møen, hvor han besidder Gaarden „Kostervig“, hvor de bor. Gaardens Jordtilliggende skal være ca. 400 Tdr. Land. De har et Barn: *Peter Henning Nymann*, født 22. November 1938.

Inger og Knud Nymann.

4. *Eske Hilmer*, født 25. Juli 1919. — Han kom efter sin Konfirmation 1934 i Lære i

en Kolonialforretning i Snoghøj ved Lille Bælt. Er nu 1939 udlært, hvorefter han har faaet Plads som Kolonialkommis i Tørring.

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

(*Table 10*)

D.—4. *Niels Lauridsen*, født 27. Oktober 1833 i Vilslev. Han var den yngste af de 3 Brødre, som arvede og delte Fødegaarden, Matr. Nr. 30 i Vilslev. — Han var vistnok den af dem, der bistod Faderen mindst med Gaardens Drift; han var derimod meget ude at tjene, og han bragte altid sin Løn hjem til sin Fader, der havde god Brug for den til at betale Renter, Skatter og andre Udgifter med. Om sin Skolegang fortalte han, at han i sin Skoletid havde 4 forskellige Lærere i Vilslev Skole; af disse var der kun to, der havde Læreruddannelse. Undervisningen var yderst daarlig, det var den saakaldte „indbyrdes Undervisning“, hvorved det ene Barn blev sat til at undervise det andet, d. v. s., at de mindre Børn blev underviste af de større Børn, — disse kaldtes „Medhjælpere“. — Læsning foregik for det meste i Kor ligesom Korsang, og Skrivning af Bogstaver og Tal udførtes paa Sandborde, der var anbragt langs Skolestuens Vægge. — Disse Borde var flade Kasser paa Længde med Væggene; de var fyldte med tørt Sand, og i dette Sand skrev Børnene med en Pind. Til at udslette det skrevne med brugtes et fladt, tyndt Brædt, der som en Skyder var anbragt oven i Sandbordet, naar denne Skyder førtes frem og tilbage, glattedes Sandet ud, saa det var færdigt til Skrivebrug paa ny. Tiden markeredes — d. v. s. Begyndelse, Fagskifte og Ophold — ved en Fløjte, som Læreren altid havde hos sig. Undervisningen foregik nærmest paa Kommando, og Skolelivet havde i det hele et militært Tilsnit. — 1848 blev han konfirmeret i Vilslev Kirke af Pastor Angel. — 12 Aar gammel tjente han som Hyrdedreng hos Knud Frederiksen i Vilslev. Senere tjente han hos Hans Simonsens Enke, Bodil Marie, i Vilslev, hvor den under Vilslevslægten omtalte gamle Jeppe Mikkelsen den Gang var Avlskarl — eller Gaardbestyrer. Derefter tjente han i flere Aar paa Gaardene „Tanderup“ og „Lundgaard“ i Nr. Farup Sogn. Et

Par Aar var han sin Faders Medhjælper hjemme paa Gaarden i Vilslev, og et Par Aar gik han Kræmmer i Nordjylland. Kramposen, han gik med, indeholdt Silketøj og andre vævede Varer, og han forsynedes med Varene af Brødrene Stoffer og Niels Skytte i Vilslev, de var nemlig Grossister i indsmuglede Alenvarer. — Naar disse Varer var kommet vel over Kongeaen, blev de befordrede med Heste og Vogn langt omkring i Jylland, hvor saa de unge Kræmmere gik rundt og falbød Varene. Denne Kræmmervirksomhed kunde være en god Forretning for de unge Karle, der forstod at tjene Penge og at passe paa dem. Dertil kom Niels Lauridsens Soldatertid, der blev meget lang, den kom til at strække sig over 8 Aar. — Han plejede selv at sige, at han var indkaldt til Militærtjeneste i 7 Aarstal; og det var rigtigt.

Han blev indkaldt i Foraaret 1857. — Den 26. Maj 1857 kørte Kromanden fra Jedsted ham og Kristian Frøzig samt Søren Darum fra Jedsted til Snoghøj ved Lillebælt. — De skulde til København for at aftjene deres Værnepligt som Kasteljægere. Niels Lauridsen laa ved 1ste Jægerkorps, i 1858 blev han udtaget til Underkorporal og blev først hjemsendt i Efteraaret 1859. — I 1860 var han indkaldt til Mønstring; i 1861 blev han indkaldt paa Grund af Uroligheder, der tegnede til Krig. — Han gjorde da Tjeneste i 18 Uger, de første 8 Uger paa Korporalskolen i Kastellet i København og de sidste 10 Uger i Slesvig By. Nu var 1ste Jægercorps gaaet over til at blive 20. Regiment Infanteri. I Aaret 1862, da hans Fader døde, var han hjemme paa Gaarden i Vilslev. I Efteraaret 1863 blev han indkaldt til Krigstjeneste; han laa i Altona til Jul, kom derfra til Slesvig, hvor han var i Januar Maaned 1864. Den 3. Februar var han første Gang med i Slaget ved Kongshøj. 5. Februar var han med i Rømningen fra Dannevirke, 6. Februar deltog han i Slaget ved Oversøe og Sankelmark. Den 7. Februar blev 20. Regiment trukket tilbage til Flensborg og derfra til Als, hvorfra Regimentet blev ført til Fredericia med Skib. 7. Marts stod han Feltvagt ved Krybily Kro ved Kaptajn Daus' Kompagni. 8. Marts kom Kompagniet i Slag ved Gudsø By, blev drevet derfra til Snoghøj, hvor 150 Mand efter en haard Kamp blev taget til Fange Kl. 1½ Efterm. I de følgende Dage førtes Fangerne over Haderslev, Aabenraa til Flens-

*) Første Jægerkor — sagde han selv.

borg; herfra kom Fangerne med Jernbanetog over Hamborg til Magdeborg, hvor de holdtes i Fangenskab i 26 Uger. Her blev de beskæftigede ved Fæstningsarbejde, men Forplejningen og Føden var elendig, og mange af de danske Soldater døde i Fangelejren.

Niels Lauridsen, der under Krigen var Korporal, hørte altsaa til Underbefalingsmandskabet; som saadan blev han efter 16 Ugers Forløb udvekslet med tyske Underofficerer. Udvekslingen skete i Dybbøl. Herfra kom han igen til Armeen, som laa paa Fyn. Her laa han saa i 10 Uger — til han sidst i Høst blev hjemmitteret. Han maatte da have Pas for at komme fra Fyn til Jylland, som holdtes besat af Tyskerne.

Dette er kort fortalt Niels Lauridsens lange Soldaterhistorie. Da han var omkring 80 Aar gammel, nedskrev han selv sine Minder fra Krigen 1864. Disse blev trykte i Dagbladet „Sydvestjyllands Venstreblad“ i Dagene den 3., 12., 16. og 20. Marts 1914 under Titlen „Den Gang jeg drog afsted“.

Det var i Nytaaret 1861, altsaa 3 Aar før Krigen, at hans Forældre havde delt Gaarden mellem de 3 Sønner, og som de havde overtaget fra dette Aars Begyndelse; men allerede først paa Aaret 1861 blev Niels L. indkaldt til Hæren og maatte paa Grund af nationale Uroligheder gøre Tjeneste som Soldat i 18 Uger — ligesom han senere i Krigsaarene maatte være borte fra Hjemmet og sin Ejendom. — I den Tid maatte hans Brødre tage sig af hans Ejendoms Pasning. I Aaret 1861 er det Broderen Thomas Lauridsen, der varetager baade Broderens og sin egen Andel af Gaarden. — I Niels L.s efterladte Papirer findes et Brev fra hans Fader, antagelig det sidste han har skrevet, hvori ogsaa Broderen Thomas L. aflægger Beretning om Gaardens Forvaltning. Disse Breve er meget oplysende og skal derfor gengives her:

„Vilslev, den 10. Maj 1861.

Kjære Søn og Broder!

Dit Brev til os af 19. April har vi med stor Glæde modtaget, fordi vi ser deraf, at du Gud ske Tak har Helbred og Sundhed. Dette ønsker vi allerførst at høre fra dig, vi kan Gudsketak ogsaa tilmelde dig det samme her hjemmefra, saa vidt din Familie-kreds angaar. Nu ser jeg, at du har flyttet Kvarter, og det er

langt. Lad os nu endelig vide, hvorledes du befinder dig iblandt Slesvigerne. Nu har de Havren saæet og det meste af Byggen, de har saæet 30 Tdr. Havre, nu venter og håaber vi, at du kommer hjem og høster det med, for jeg tror ikke, at der bliver noget af Krigen. Hvad er det for en Møller, du er indkvarteret hos, er det i Staden eller udenfor? Har du lært den lille Pige noget Dansk, og har hun lært dig noget Tysk? — Det var maaske godt for eder begge.

Hans Lorenzen skal møde i Rendsburg den 10. Maj ved Konstableerne. Graves i Jedsted*) ligger i Aarhus. Der er kommen til din Morbroder**) i Jedsted 500 Rigsdaler, som han har afhentet hos Købmand Barlin i Ribe, det var Søren Frandsens†) Hyre, men han er borte. Lad os nu vide, hvad I foretager eder, og om I ikke snart kan komme hjem. Dine Søskende er alle raske, og vi, dine Forældre, ere ved det gamle. Jeg kan fortælle dig, at Hans Pedersens Kone Kjersten i Vejrmøllen††) døde i Gaar, hun havde Kræft i hendes Bryster, som blev afskaarne et Par Gange, men saa gik hun væk. Du være nu hilset mange Gange fra os allesammen, og vi skulde ogsaa hilse dig fra Anders Rytter§) og hans Familie, de er alle raske undtagen den gamle Søren§§), han er ringe og lever ikke længe. Skulde du mangle noget, da lad os det vide i en lille Seddel, saa vil vi sende dig det. Nu Fred være med dig og os alle og det hele Land, det ønskes af mig, din oprigtige og trofaste Fader til Døden adskiller os. Skriv os til, saa snart du kan, vi længes efter Brev fra dig igen. Saa Level, jeg haaber nok med Guds Hjælp, at vi ses igen.

L. Thomsen."

Inden der var forløbet et Aar var Laust Thomsen død; mon den gamle Mand havde mærket, at Døden nærmede sig. Der er noget i Brevet, der tyder derpaa.

Paa Bagsiden af Brevarket har Broderen Thomas Lauridsen tilføjet:

*) Graves Frandsen — en Halvfætter til Niels L.

**) Frands Sørensen Hjuler, Gaardejer.

†) Søren Frandsen, Broder til og Søn af de 2 ovennævnte. Han var Sømand og druknede. Se Tillæg til Næsbjærg-Slægten.

††) Vejrmøllen Frøsiggaard.

§) Sognefogden i Vilslev.

§§) Sognefogdens Far. Fra Gaard Matr. Nr. 13.

„Kjære Broder! Du længes vist efter at høre fra, hvorledes jeg har handlet med dine Kreaturer. Jeg har solgt de 2 „nørrest“ Køer paa Ribe Marked, og de kostede 50 Rigsdaler Stykket. Den hjælmede var jeg budt 48 Rigsdaler for, og det syntes jeg var for lidt, jeg vil tage den til 50 Rdl. Den gamle var jeg ikke budt noget for, men jeg vil tage den til 40 Rdl. De 2 største Stude har jeg solgt med Græs til min Broder Hans, og de skal koste 120 Rdl., og ligeledes har jeg solgt de 2 Kvier til Graus, de koster 96 Rigsdaler. Du maa undskylde, at jeg ikke skriver mere denne Gang, da jeg ingen Tid har, jeg skal med det første skrive et Brev til dig. Nu være du hilset paa det kjærligste fra din oprigtige Broder.

T. Lauridsen.“

„Til Underkorporal Niels Lauridsen,
20de Infanteri Bataillon, 1ste Compagni, Nr. 27, Slesvig.“

Det blev saaledes Thomas Lauridsen, der det første Aar kom til at varetage baade sin egen og sin Broder Niels L.s Del af deres Forældres Gaard; medens det i Krigsaarene maa have været en af eller begge de 2 yngre Brødre, der maa have varetaget begge de ældre Brødres Ejendommers Drift og Bestyrelse. Thi den Gang var det ikke blot Niels L., der maatte være borte fra Hjemmet, men ogsaa Thomas L., der da var blevet gift og Gaardmand i V. Vedsted.

Det er før omtalt, at det var Meningen, Thomas L. skulde have opført nye Bygninger ved „Trekroner“ Vest for Vilslev, medens Niels L. skulde have bygget Øst for Vilslev paa Møllevang; men det kom til at gaa anderledes end tænkt. Thomas, der jo var gift og bosiddende Gaardmand i en anden By, solgte bort af sine arvede Parceller, naar der bød sig en Salgsmulighed. Og Niels blev gift Aaret efter Krigen den 4. November 1865 med *Sidsel Jensen*, født 4. Maj 1839 i Vilslev, Datter af afdøde Gaardmand Jens Michelsen og Hustru Abelone, født Christensdatter Helle. Moderen, der sad Enke med Gaarden, ønskede at afstaa denne til sin Datter og Svigersøn. Saaledes gik det til, at heller ikke Niels Lauridsen fik Brug for nye Bygninger til sine fra Fædrenegaarden overtagne eller arvede Jordlodder. Et Par Jordlodder solgte han dog, før han overtog sin Kones

Sidsel og Niels Lauridsen.

Slægtsgaard, men den største Del af disse blev dog lagt sammen med eller ind under denne Gaard; ligesom ogsaa den Del af Bygningen, Niels Lauridsen tilkom fra sin Fødegaard, blev benyttet til Opførelsen af et Aftægts hus til hans Svigermoder Abelone

Christensdatter Helle, et Hus, der blev opført lige Syd for hendes egen Gaard. Denne Gaard, Matr. Nr. 9 i Vilslev, var i Forvejen betydelig større end en almindelig Gaard i Byen, ved Tillæg af de Jorder, Niels Lauridsen medbragte fra sin Fødegaard, blev den til langt den største Selvejergaard, ca. 10 Tdr. Hartkorn, i Sognet.

Niels Lauridsen glemte vistnok aldrig de Fremtidsperspektiver og -Planer, han havde gaaet og tumlet med efter Arven af sin Del af Fødegaarden, thi da han 30 Aar efter, at han havde overtaget sin Kones Fødegaard, delte denne mellem sine 2 ældste Sønner, lod han opføre en ny Gaardbygning paa Møllevang, netop saa nær som muligt paa dette Sted, hvor han den Gang vilde have bygget til sig selv. — Alle Jorder fra hans Fødegaard samt den væsentligste Del af de indkøbte Jorder til hans Kones Gaard og enkelte Parceller fra denne blev lagt sammen under den ny Gaard, der fik Navnet „Møllevang“.

Niels Lauridsen og Sidsel Jensen levede sammen i mange Aar. De var ikke helt unge, da de blev gift. Han var 32 og hun 26 Aar. Derefter sad de inde med Gaarden i 30 Aar og var Aftægtsfolk i andre 30 Aar. Det var et Par dygtige og stræbsomme Folk, agtede og vellidte i den By og den Kreds, hvor de havde deres Virksomhed, og hvor de tilbragte deres lange Liv. Sidsel, født Jensen, døde den 23. December 1921, 82 Aar gammel, og Niels Lauridsen døde den 14. Marts 1930, næsten 97 Aar gammel. De har deres Grave i deres Gaards Familiegravsted Nord for Vilslev Kirke. Om deres Børn og senere Liv. Se under Vilslevslægten.

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

(Table 11)

E.—5. *Hans Lauridsen*, født 23. November 1835 i Vilslev og døbt 2. Juledag, 26. December 1835 i Vilslev Kirke.

Det er meget lidt, der i Slægten mindes om hans Barndom og Ungdom, og da han blev 45 Aar, inden han blev gift og selv fik Ejendom, kunde man jo nok have ventet, at han havde udrettet noget, der kunde være husket fra hans lange Ungkarletilværelse; men meget og noget særligt betydningsfuldt har der næppe været. Antagelig har han været ude at tjene blandt fremmede baade som Dreng og Voksen; men den meste Tid opholdt han sig dog nok i Hjemmet, undertiden tilbragte han sin Tid hos sine gifte Søskende, hvor han saa hjalp til med Bedriften eller gjorde Nytte for Føden, som han udtrykte det. I nogle

Hans Lauridsen.

Aar boede han sammen med sin yngre Broder hjemme hos sin Moder paa Aftægten; disse drev da nogen Handel med Lam, ligesom de ogsaa holdt noget Kvæg til Sommergræsning paa lejet Græsland. I Nytaaret 1879 døde Moderen, og dermed var Opholdet hos hende forbi. Han er da antagelig blevet Bestyrer paa en Gaard i Hvidding hos en 50-aarig Enke. I hvert Fald kommer han i Ægteskab med hende; de er viede i Hvidding Kirke den 14. December 1880. Hun hed *Kirsten Thomsen*, født *Mortensen*, er født i Hvidding den 12. Juli 1830, Datter af Gaardmand *Morten Thygesen* og Hustru *Ellen Kirstine*, født *Møller*, i Hvidding. — *Kirsten Mortensens* første Mand hed *Niels Thomsen*, de boede i flere Aar i Sdr. Farup, V. Vedsted Sogn, hvor de havde en Gaard, men de flyttede senere til Hvidding, hvor de ejede den Gaard, som *Hans Lauridsen* nu ved Giftermaalet blev Ejer af. Gaardens Bygninger var meget gamle og skrøbelige, men da de blev godt vedligeholdte, blev de ved at være brugbare i *Kirsten* og *Hans Lauridsens* Tid. Gaardens Jordarealer var overvejende Eng og Græsland i Marsken; der var næppe 10 Tdr. Land Agerjord til hele Gaarden. — *Kirsten* var meget velstaaende i økonomisk Henseende, og da *Hans Lauridsen* ogsaa havde levet meget spar-

sommeligt, var han heller ikke uden Midler; dertil kom, at de passede Gaarden godt, og da de heller ikke efter Ægteskabet stillede store Fordringer til Livet, blev de efterhaanden meget formuende Folk. Kirsten havde ingen Børn haft i sit første Ægteskab, og da hun og Hans Lauridsen heller ingen Børn fik, var der god Udsigt til, at Hans kunde blive en god Arveonkel og Kirsten en god Arvetante for deres mange Slægtninge til begge Sider. Det gik dog ikke helt som forventet, og var der nogen, der havde sat Næsen op efter en stor Arv, er de sikkert nok blevet skuffede. Hans og Kirsten levede længe sammen og blev meget gamle Folk. Kirsten døde i Hjemmet den 5. November 1913 — 83 Aar gammel. Hans Lauridsen overlevede hende i godt 2 Aar. Han havde i flere Aar haft daarlige Øjne, de var angrebne af en Sygdom, der kaldtes graa eller sort Stær, der førte til, at han blev helt blind; men en heldig Øjenoperation bragte ham dog hans Syn igen, der dog aldrig mere blev helt godt; han maatte altid derefter bruge store, mørkfarvede Brilller. I 1914 — Aaret efter Kirstens Død — udbrød Verdenskrigen, og da Hvidding den Gang hørte under Tyskland, blev Forholdene der vanskelige og strenge baade med Hjælp, Pleje og Fødemidler; det blev snart for meget for den gamle Mand, der hurtigt svækkedes. Dertil kom, at han i Vinteren 1915—16 paadrog sig en slem Forkøelse, der satte sig fast inde i Ansigtets Hulheder og blev til en slem Betændelse; han blev da indlagt paa Sygehuset i Ribe, hvor man vel nok i nogen Grad kunde dulme Smerterne og holde Livet hen, men under store Lidelser døde han den 8. April 1916 — 81 Aar gammel. Paa Grund af Krigen foregik Begravelsen under store Vanskeligheder, det var meget besværligt at faa hans Lig ført over Grænsen ved Vedsted; hans Slægtninge her fra Danmark fik kun Lov at følge hans Baare til Grænsen, derfra og til Hvidding Kirkegaard maatte hans Paarørende paa den anden Side af Grænsen, der ikke fik Lov at hente ham i Ribe, tage sig af hans Baare og faa ham bragt til Kirkegaarden, hvor han blev begravet ved sin Hustrus Side den 14. April 1916.

Under Hovedpuden i hans Dødsseng fandt en Sygeplejerske paa Sygehuset en Tegnebog, der indeholdt en Del Penge i danske Kroner, som antagelig forblev i Danmark, men ellers blev

Arven, i hvert Fald for hans Slægtninge Nord for Grænsen, meget lille eller i langt de fleste Tilfælde slet ingen Ting. Der var maaske en enkelt, der havde faaet Forskud paa Arv som Laan, der arvede lidt, men det var dog kun meget lidt af hans formodede store Formue, der naaede over Grænsen mellem Tyskland og Danmark.

Selvfølgelig har Tyskerne skattet stærkt paa Arven efter det barnløse Ægtepar. Krigen krævede vel nok alle de Penge, der kunde skrabes sammen, og dertil kom saa den tyske Statsbanke-rot, der gjorde den tyske Mark aldeles værdiløs.

Ikke længe efter Hans Lauridsens Død faldt hans og Kirstens gamle og skrøbelige Gaard fuldstændig sammen. Bygningernes Materiale blev bortsolgt, Tomten ryddet og pløjet. Agerjorden blev solgt til et Husmandsbrug, ogsaa Gaardens øvrige Jorder blev udstykket og bortsolgt, og nu er der næppe kendelige Rester tilbage af den gamle Gaard. Den forsvandt sammen med sine sidste to gamle Ejere og er sammen med dem gaaet over i Glemselens Saga.

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

(Table 11²)

F.—6. *Ane Lauridsen*, født 8. Oktober 1840 i Vilslev. Hun var den næst yngste af Trine og Laust Thomsens Børn, medens hendes eneste Søster Margrethe var den ældste af Børneflokken; denne var 28 Aar, da Ane blev konfirmeret og stor nok til at kunne gøre Nytte i Hjemmet som Søsterens og Moderens Medhjælper. Da Margrethe faa Aar efter blev gift, var Ane dygtig nok til at kunne fylde hendes Plads i Hjemmet. Ingen af de to Søstre var ude at tjene blandt fremmede, det var den Gang ikke almindeligt for Gaardmandsdøtre. Der var jo ogsaa nok at gøre paa en almindelig Bondegaard for Hjemmets Pigebørn; thi foruden indendørs Arbejdet, den daglige Rengøring, Madlavning, Malkning, Smør- og Ostelavning, passe Svin og Kalve, om-danne Faarenes Uld ved Kartning, Spinding, Vævning, Farvning og Syning til Klæder for hele Familien. De maatte forestaa Bagning, Ølbrygning, Slagning, Vask og meget andet — maatte

Ane og Jeppe Andersen.

de ogsaa deltog i udendørs Arbejdet — Høbjærgning og Kornhøst, undertiden ogsaa i andet Markarbejde baade Foraar og Efteraar; det kunde nok lade sig gøre for en ung Pige at yde Verderlag i Hjemmet for

en god Løn; der var nok at bestille. —

Der var ogsaa god Anledning til at kunne dygtiggøre sig til de Opgaver, Livet senere vilde kræve af den unge Kvinde, der selv skulde være Husmoder og Bondekone. — Ane fik det godt nok lært altsammen og fik senere mere end de fleste Brug for det, hun havde lært, da hendes Hjem kom til at ligge meget isoleret, saa hun blev henvist til at hjælpe sig selv og at stole paa sin egen Dygtighed.

Efter at hendes Søster var blevet gift og hendes Fødegaard var blevet delt mellem hendes ældste Brødre, hjalp hun sin Moder med Husholdningen for sin ældste Broder, der havde faaet Hovedparcellen af Gaarden og endnu var ugift. Ja, selv efter at hendes Moder var kommet paa Aftægt, blev der Brug for hende der, thi foruden den ældste Søn, der ejede Gaarden, var ogsaa de to ugifte yngste Sønner Hans og Graves for det meste hjemme paa deres Fødegaard og havde Ophold hos deres Moder paa Aftægten; for dem førte Ane og hendes Moder saa fælles Husholdning indtil Aaret 1874. I Slutningen af dette Aar blev baade Ane og hendes ældste Broder Søren gift, ligesom hendes yngste Broder Graves i det paafølgende Foraar ogsaa blev gift. — Det var en hel Revolution, der da skete i det gamle Hjem. Da den endnu ugifte Søn Hans ogsaa snart tog bort fra Hjemmet, var gamle Trine blevet ene paa Aftægten, medens en ny, ung Kone nu havde overtaget hendes Plads som Kone og Husmoder i hendes gamle Hjem.

Den 24. November 1874 blev Ane Lauridsen gift med Jeppe Andersen fra Bjærget i Vilslev Enge, hvor han var født 16. Juli 1832. Hans Forældre var Anders Sørensen, bedst kendt under

Navnet Anders Termansen eller oftest „æ Bjerremand“, født i Vilslev 17. Juli 1794 — og Hustru Else Jepsdatter, født 28. Januar 1802; hun var fra Aarre ved Varde.

Bjærget — eller Herridsbjerget, som det ogsaa kaldtes — i Vilslev Enge, var et historisk Sted, her har der en Gang ligget en Herregaard eller en Vikingeborg, hvorom Gravfund og Fund af Oldsager samt adskilligt andet fortæller med et tydeligt Sprog. Bjærget danner Afslutningen af en tildels sandet Landtange, der gaar ca. 3 Kilometer ud mod Vest fra Vilslev By i Nordsiden af Vilslev Enge. Nord for denne Tange eller Barre løber Darum Bæk, som danner Sogneskillet mellem Vilslev og Darum og disse Byers Enge. Syd for Tangen har de flade Marskenge deres store Udstrækning. Vest for Bjærget er der nu ca. en Kilometer Enge ud til Havet, men det er meget sandsynligt, at Havet en Gang har gaet omtrent helt ind til Bjærget, og da har her sikkert været en ideel Plads til en Søøverborg. — Vesterhavets Oversvømmelser af de flade Enge og den lave Egn har været baade talrige og voldsomme, men har dog aldrig i den historiske Tid naaet saa højt, at det har skyllet over Bjærget. Men hver Gang Stormfloden satte Engene og Markerne under Vand, laa Bjærget som en lille Ø langt ude i det fraadende Hav. — Børgen paa Bjærget er forlængst forsvunden, historiske Beretninger peger paa, at den omkring Aaret 1400 er blevet flyttet til Kærgaard i Hunderup Sogn og er Oprindelsen til det derværende Herresæde „Kjærgaard“, hvoraf der endnu findes betydelige Rester.

Da Anders Termansen*) og Else Jepsdatter satte Bo, overtog han en Del af sin Fødegaaards — Matr. Nr. 20 — Jorder i Vilslev; nogle af disse var beliggende paa Bjærget eller i dets Nærhed; ved Magelæg med andre af Vilslev Bys Gaardmænd fik han sine Jorder samlede paa Bjærget og sine Engfener i dets Nærhed, hvorefter han lod opføre Bygninger paa Bjærget, hvor han og hans Kone saa fik deres Bosted og Hjem. — I dette Hjem voksede en Børneflokk op; en af dem var Jeppe Andersen, som 1874 ægtede Ane Lauridsen. — Jeppe havde da forlængst overtaget Gaarden paa Bjærget efter sine Forældre. Faderen var død sidst

*) Anders Termansen og hans Kone samt nogle Stormfloder findes omtalte i „Historisk Samfund“s Aarbog: „Fra Ribe Amt“, 1. Bind 3. Hefte 1905, i en Afhandling om „Vilslev i det nittende Aarhundrede“ af Jesper Madsen.

paa Aaret 1859; hans Hustru, der overlevede ham, var saa vidt vides ogsaa død, da den unge Kone Ane rykkede ind i Gaarden paa Bjærget.

Af Jeppe Andersens Søsken, der er født paa Bjærget, kan nævnes: — Søren Andersen, der vistnok kom til Sønderjylland, — Johanne Andersen, som rejste til Amerika, — og to Søstre, Ane Marie Andersen og Maren Andersen, der i Fællesskab købte et lille Hus i Vilslev, hvor de, der var ugifte, boede, saa længe de levede. Ane Marie var noget svagelig, hun døde før 1900. — Maren blev Invalid, hun fik det ene Ben amputeret, men hun blev meget gammel, før hun døde — vistnok i 1920'erne.

Brylluppet, som Ane og Jeppe fejrede i 1874, var et Bryllup med store Forhindringer, det skulde nemlig have været holdt nogle Dage før; alting var klappet og klart og bragt i Orden til Festligheden, men Eftermiddagen før Bryllupsdagen var Jeppe Andersen og Anes Broder Graves kørt til Ribe efter Kager og Tærter til Bryllupsmiddagen, Sager, der var blevet bagt hos en Bager i Ribe. — Det blæste denne Dag op til en forrygende Storm fra Sydvest, og før de to Ungersvende blev færdige til at tage hjem fra Ribe, var Byen omringet af en Stormflod, saa det blev umuligt for dem at tage hjem. — Oppe paa Bjærget sad Ane, den unge Brud, og ventede paa sin Brudgom i angstfuld Spænding; men ogsaa hun var omringet af Flodvandet og afskaaret fra Samkvem med den øvrige Verden. Forholdene har været alt andet end hyggelige baade for det unge Par og deres nærmeste. Brylluppet maatte nødvendigvis udsættes, til Stormen havde lagt sig, og Flodvandet var løbet i Havet igen. — Først nogle Dage senere, den 24. November 1874, blev Vielsen foretaget i Vilslev Kirke og Højtideligheden festligholdt i Hjemmet. Det blev forøvrigt ikke den eneste Gang, at Familiefestlighederne paa Bjærget blev forstyrrede af Stormfloderne. — Ved flere af Børnenes Daabs- eller Barselgilder indtraf der Stormfloder, saa Bjærget blev en isoleret Ø, mens Festligheden holdtes. — Det var i hvert Fald Tilfældet for baade den ældste og den yngste Datters Vedkommende. Begivenheden erindres bedst for den yngste Datters Vedkommende, den foregik omkring 1. November 1884. — Barnet var døbt, og Barselgildets Gæster var samlede paa Bjærget. Da blev det Stormvejr fra Sydvest, Hav-

vandet gik over Ovret ved Havet og ind over Engene, saa Bjærgget blev ganske omringet af Flodvandet. Gæsterne blev nødsagede til at overnatte paa Bjærgget og først Dagen derpaa, da Stormen løjede af, og Vandet sank, lykkedes det Gæsterne at komme hjem fra det festlige Fangenskab paa Bjærgget.

Den unge Kone fik saaledes Stormflodernes Uhygge at kende, næsten før hun flyttede ind paa Bjærgget, og man kunde synes, at denne Modtagelse maatte virke afskrækkende paa hende; noget i den Retning har hun sikkert ogsaa følt; men helt fremmed over for Stormfloderne var hun jo ikke. Vilslev By var under disse Forhold ikke stort bedre stillet end Bjærgget, Byen blev ogsaa omringet af Floden og ligesom Bjærgget afskaaret fra Omverdenen, der var bare flere Folk paa Stedet til fælles Trøst eller fælles Frygt; dertil kom, at Vilslev By laa lavere end Bjærgget. Ane havde sikkert set Flodvandet inde i Stalden paa sin Fødegård, det kom hun ikke til paa Bjærgget. Ane fandt sig dog godt tilrette i den enlige Bolig paa Bjærgget i mange Aar. — Jo, Ulemperne ved at bo paa Bjærgget var mange, og de kunde tit føles stærkt; Stormfloderne kunde være slemme nok, men undertiden kunde de ogsaa bringe Gæster. Var Folk og Kvæg paa Stormvejrskdage naaet frem til Bjærgget, var de frelste fra Druknedøden i Floden, da hændte det ogsaa, at baade Folk og Fæ overnattede paa Bjærgget.

Det var heller ikke sjældent, at Jægere søgte til Bjærgget i Stormvejr, thi blev det omringet af Vand, var der altid god Jagt paa Ræv, Hare, Ænder og Gæs, der var nødt til at blive for ikke at omkomme i det fraadende Hav. — Trist kunde det være, naar Efteraaret kom med Regn og Slud, og Kvæget kom bort fra Engene, da kunde Ensomheden føles, og Samkvemmet med Byens Folk blev næsten umuliggjort, naar Engvejen blev til Sjap og Søle. Og dog maatte Børnene paa Bjærgget daglig ad saadanne Veje ælte sig frem til Skolen i Vilslev. — Endnu værre blev det, naar Vintervejret satte i med Kulde og Sne, saa Vejene blev helt ufarbare, men saa maatte Børnene blive hjemme, indtil Vejene blev farbare igen. — I Sygdomstilfælde — baade hos Mennesker og Dyr — var det ogsaa vanskeligt at faa Hjælp. — I den lange Vinter maatte Ensomheden føles og bæres ikke mindst af Hustruen og Moderen, der altid var stærkest bundet til Hjemmet.

Dog var Fordelene ved at bo paa Bjærget ogsaa store, og de vejede godt op mod Ulemperne. — Udsigten over de flade Enge med den vide Horisont er ualmindelig smuk baade Sommer og Vinter i klart Vejr, man ser langt mod Vest ud over Engene og Havet med Fanø og Manø i Baggrunden, mod Syd randes Horisonten af Vester Vedsted og Ribe samt Nr. Farup, hvis Kirke-taarne rager op over Byernes Huse og Træer og som skarpt tegner deres Silhouet mod den blaa Himmel. Mod Øst er det Landsbyerne Jedsted, Vilslev og Gredsted, denne sidste paa det stærkt stigende Bakkedrag, der møder Øjet, og mod Nord er det først Skovene ved Kjærgaard og Lundagergaard, der ses, derefter Landsbyerne Darum, Allerup, Tjæreborg, Skads og Jerne og endelig igen Havet, hvor nu den store Havneby Esbjerg i det sidste Par Menneskealdrer er vokset op. — I fordums Tider tændtes der Bavn og Baal paa Herridsbjærget, naar der var Fare og Ufred i Vente, og dette Varselstegn kunde ses viden om. — For ikke saa langt tilbage i Tiden gik nogle af Markerne paa Bjærget endnu under Navnet „Bavnagre“.

Om Sommeren — lige fra tidligt Foraar til sent Efteraar — naar Kvæget græssede i Engene, var der aldrig ensomt paa Bjærget, det var mange Folk, der dagligt passerede forbi til og fra Engene, naar de skulde ud at se til deres Husdyr; da var der altid nogle, der gerne vilde have en Passiar med „Jeppe paa Bjærget“. I Høslettens Tid — i et Par af de bedste Sommermaaneder — stod hele Engene i Festens Tegn, da var der Liv og glade Dage, Mennesker i Hundredvis arbejdede, legede og boltrede sig Døgnet lang i de vidtstrakte Enge, hvor den eneste Vaaning var „Jeppest Gord o æ Bjerre“. — Ja, da var der herligt at bo paa Bjærget.

Gaarden paa Bjærget var en mindre Ejendom paa ca. 30 Tdr. Land, men den havde den øjensynlige Fordel fremfor de øvrige ca. 70 Ejendomme — Gaarde og Boel — i Vilslev, at den havde sit Jordtilligende samlet omkring Bygningen eller i dennes umiddelbare Nærhed, det gjaldt ikke blot Agermarken, men ogsaa Engene, hvoraf et Par af Fennerne laa i Sammenhæng med Marken, medens kun en Engfenne laa en Kilometer borte fra Bjærget. — En anden Fordel havde Ejendommen derved, at den havde de græsgrønne Engveje liggende næsten lige fra Stalddøren og

ud i Engene; disse kunde lejes for en billig Penge, de blev benyttede til Græsning af Køer og Faar, undertiden ogsaa til Høslet. — Jeppe Andersen lejede saa mange af Vejene, som han kunde udnytte. Køerne gik i Løsdrift og vogtedes af Børnene paa de Veje, der laa nærmest Gaarden, medens Faarene stod i Tøjrpaa de længere borte liggende Veje. Dette var jo en nem og billig Maade at udvide Bedriften paa. — Jeppe Andersen var Strandfoged for Vilslev i over et halvt Aarhundrede, han boede ideelt for denne Bestilling, Vejlængden til Havet var for ham kun en Brøkdæl af, hvad den var for de øvrige af Byens Beboere. Jeppe var ogsaa en flittig Gæst ved Havet, og det er en næsten utallig Mængde Læs Strandingsgoods, han har hentet hjem fra Havstokken i den lange Aarrække. Hvert Aar holdtes der Strandauktion paa Bjærget; disse Auktioner var gerne godt besøgte, og de strandede Sager blev tit dyre. Jeppe modtog en ret stor Procentdel af de bortsolgte Varers Værdi som Strandløn. Dette gav for det meste et godt Vederlag for Ulejligheden, der var forbunden med Strandfogedbestillingen.

Jeppe havde ogsaa Passion for Jagt og Fiskeri, han boede jo næsten saa godt, som han kunde ønske sig for Udøvelsen af disse Idrætter. Lige Nord for Huset løb Darum Bæk, og baade Syd og Vest for Huset var der Vandløb, hvori der kunde fanges Aal baade i Ruser og med Aalejern. — Gjaldt det om at fange en „Pandeskrald“ „Skuld“ — Fladfisk som Rødspætter og Botter, saa var der ikke langt til „Havs“ — og man vidste altid paa Bjærget, naar Tidevandet strømmede mod Land, og til hvilket Klokkeslet i Døgnet, Tiden for dette Fiskeri var gunstigst. — Dette Fladfiskeri fandt mange Udøvere baade af unge og gamle. Man havde to Maader at fange disse Fisk paa. Enten brugte man at spore dem, d. v. s. man traadte med de bare Fødder et Spor — en Rende eller en Fure — i Havbunden i Vadehavet — satte en Stok ved hver Ende af Sporet, naar det saa var Flodtid, og Vandet strømmede ind over Vadehavet, lagde Fladfiskene, der fulgte med Vandet, sig i Sporet, og ved med de bare Fødder i smaa Skridt at gaa frem og tilbage i Sporet, traadte man paa Fladfiskene, og mens man holdt dem fast under Fødderne, bøjede man sig og tog dem op af Vandet med Hænderne og fyldte dem i en Sæk eller Pose, som man bar i en Snor, der var hængt over Skul-

drene; eller ogsaa fangede man dem i et Skuldgarn eller et „Faghus“, som det ogsaa kaldtes. Dette Fiskeredskab bestod i et Par tynde lette Stænger af 4—5 Alens Længde, de var samlede i den øverste Ende med et Hængsel, saa de i den nederste Ende kunde spændes ud, til de kom til at danne en Vinkel, mellem disse 2 Stokke var der fastgjort et trekantet Garn eller Fiskenet, der blev holdt udspændt ved en Tværstok, der var fastgjort et Stykke neden for den øverste Ende, saa det hele, naar det var udspændt og færdig til Fangst, kom til at ligne et „Fag-Hus“ eller et Kobbelspær med en Hanebjælke. Dette Fiskeredskab satte man med den udspilede Ende mod Havbunden vendt mod Tidevandsstrømmen, der skyllede Fladfiskene ind i Garnet. Dette Fiskeri kunde udøves baade ved Flod og Ebbe, naar bare Tidevandet var i Bevægelse, og det kunde under gunstige Forhold godt give et Par Skæpper Fisk.

Fiskeri efter Laks og Ørred maatte altid udøves i Kongeaaen, der paa Grund af dens mange Slyngninger og Bugter frembød mange gode Fiskepladser eller „Skydegarnssæt“. — Aaen laa jo ikke umiddelbart ved Bjærget, men Skydegarnene skulde ogsaa kun efterses og røgtes Morgen og Aften, Resten af Døgnet kunde de passe sig selv. — Morgen- og Aftenturen til og fra Fiskepladserne var jo desuden en god Motion, en sund og smuk Spadsertur gennem de friske grønne Enge. — Jagten i Engene var noget anderledes end paa Marker og Moser. Engene bød ikke paa gode Skjulesteder for Vildtet, derfor var der heller ikke saa mange Harer, Høns eller Ræve i Engene som paa de øvrige Marker. Gik Stormfloderne ind over Engene, maatte Vildtet drukne; kun det, der var i Stand til at flygte bort foran Vandet, kunde redde sig. — Dog var der næsten altid Vildt i Engene, det kunde ses langt, naar Mikkell Ræv gik paa Jagt efter Mus og Vildandællinger i den flade Marsk. — Harerne fødtes vistnok aldrig i Engene, før Havdiget kom, men der var dog altid Harer derude. — Ogsaa Agerhønsene, der hører til den Vildtbestand, der holder til, hvor de er udrugede og hører hjemme, kunde forvilde sig ud i Engene, men kom kun sjældent langt bort fra Agermarkerne. — Det lod sig gøre at skyde Vildt i Engene, men det var dog ikke den Jagt, der var den vigtigste. — Nej, det var Strandjagten efter Fuglevildt, der trak, samt Vildgaase- og Vildandejagten i

Engene, der var noget ved. — Naar Efteraarsvejret satte ind med Regn og Rusk eller Vestenstorm, og Engene delvis blev sat under Vand, da blev der gerne godt Andetræk, og da kunde en heldig Jæger nok hente sig et godt Knippe Ænder paa en Aften. Var der ikke Vand i Engene, var Andetrækket sjældent godt, men var der et sivkranset Vandhul, hvor man havde lagt Mærke til, at Ænderne holdt til, kunde det dog lade sig gøre, naar man sad godt skjult i Sivene, at hente sig en Dagløn med Bøssen. Man skulde synes, at en saadan Andejagt kunde være uhyggelig, den foregik jo langt fra Byen, Jægerne var placerede i en passende Afstand fra hinanden, og der maatte ikke føres Samtale for ikke at skræmme Ænderne; saadan maatte man sidde Time efter Time og agte paa Fuglenes Træk. — Bedst var Jagten, naar Vejret var saadant, at Storm, Regn og Hagel knaldede mod Sydvesten og Oliefrakken, mens Lyn og Torden glimtede og buldrede omkring dem. — Det maa vel være Spændingen ved Jagten, der gjorde, at Uhyggen følte mindre end ellers, man vænnede sig til Jagtvejret. Men skete der noget usædvanligt, var man ikke fuldt saa dristige. — Saaledes fortalte Jeppe Andersen: „Mig og en anden Gaardmand fra Vilslev*) var en Efteraarsaften gaaet paa Andejagt i Grøfteengene; Vejret var mildt og stille, det var mørkt, vi havde placeret os i Sivene ved Vandhullerne og sad og ventede paa Ænderne, da blev det pludselig lyst, en Ildkugle trak hen over Hovedet paa os; da den var omtrent ret oven over os, eksploderede den med et mægtigt Knald, og Stumperne fra den dryssede og pladskede ned i Sivene og Vandhullerne rundt om os. — Vi fandt det raadeligst at gaa hjem, Jagtudbyttet blev den Aften kun en Forskrækkelse.“

En anden og ejendommelig Form for Jagt paa Bjærg var, naar Efteraarsstormene i Jagttiden indfandt sig og blev saa voldsomme, at Floden oversvømmede Engene og omringede Bjærgget med Vand, da kunde der blive en Mængde Vildt drevet sammen paa Bjærgget, hvortil det søgte for at undgaa at drukne. — Var der Udsigt til en saadan Stormflod, søgte der gerne én eller flere af Jepses Jagtfæller til Bjærgget, hvor de saa sammen med ham lod sig omringe af Flodvandet for at skaffe sig et nemt Jagtudbytte, det omringede Vildt kunde jo ikke flygte, det maatte

*) Morten Kromann.

nødvendigvis blive Jægenes Bytte. — Ved en saadan Lejlighed skal der en Gang være skudt henved 2 Snese Harer paa en eneste Nat. — Det var sjældent, at Jægerne fortalte om den Slags Jagtudbytte; det var næsten, som om de selv havde en Følelse af, at denne Fremgangsmaade mere bar Præg af Myrderi end Jagt.

„En anden Gang,“ fortæller Jeppe, „var Morten Kromann og jeg omringet af Flodvandet heroppe paa Bjærget; da Stormen var paa sit højeste, laa Vildænderne i tykke Lag tætpakkede i Flodskarnet, de turde ikke lette, da den haarde Vind straks slog dem ned, saa de kom i Drift med Vandet. Vore Bøsser var godt ladte med smaa Hagl, vi tog da samtidig og skød 2 Skud ind i den sammenpakkede Flok af Vildænderne, en Del lettede og forsøgte at flyve bort fra Stedet, men 28 Vildænder blev paa Valen. — Det kan vel nok kaldes 2 vellykkede Skud, og selv om det lyder utroligt, er det dog sandt.“ — „Men,“ føjer Morten Kromann til, „saa vellykket et Skud, som et min gamle Nabo, Peder Nissen, kunde fortælle om, var det dog ikke. Han havde været paa Jagt i Mosen med sit gamle Forladergevær; han havde bortskudt alle sine Hagl, medens han endnu havde baade Krudt og Propning nok. — Bøssen var ladt, han ser en Flok Vildænder lette op fra en Mosegrav og tage Retning lige mod ham. — Nu var gode Raad dyre, thi med Krudt og Propning uden Hagl skyder man ingen Ænder. Han griber da til den Udvej, at han tager Ladestokken, der var af Jern, og lader den glide ned i Bøssen oven paa Propningen og skyder lige op i Vildandeflokken. Han ramte, og da Ladestokken dalede ned mod Jorden, saa han, at der sad flere Vildænder spiddede paa den, men ikke nok med dette, i Nedslaget ramte den spidse Ende af Ladestokken en Hare, der sad skjult i det høje Mosegræs, saa ogsaa den blev spiddet; i Forskrækkelsen sprang Haren med Ladestok og Ænder lige ud i en dyb Mosegrav, der var fuld af Vand og Mudder. Per Nissen sprang ud i Mosegraven, og efter noget Besvær lykkedes det for ham at faa fat i Ladestokken med det skudte Vildt; til sin store Overraskelse saa han nu, at der sad hele 7 Vildænder og en Hare spiddet paa Ladestokken; men ikke nok dermed, da han kom op af Mosegraven og trak sine lange Støvler af, for at faa dem tømte for Vand og Mudder, viste det sig, at han ogsaa havde faaet et halvt Lispund Aal i Støvlerne. — Se, det var vel nok et vellykket

Skud!“ — „Men,“ tilføjer M. K. med et Smil, „Per Nissen var paa en Maade nok ogsaa noget i Slægt med Münchhausen!“

Om Sommeren var det meget godt at bo paa Bjærgen; det var, naar Vinteren kom, at Ensomheden blev følelig. Post kom der aldrig til Bjærgen, der laa uden for Postdistriktet. Aviser holdtes ikke, og var der Postsager, hvad vist kun sjældent hændte, blev disse afleverede et eller andet Sted i Vilslev, hvorfra det maatte sendes til Bjærgen ved Lejlighed; da Børnene begyndte at gaa til Skole, blev Postsagerne sendt med dem. — Helt afsøndrede var Familien dog ikke, Børnene gik jo, naar Vejret og Føret tillod det, hver Dag til Skole, hvor de erfarede lidt Nyt, som de saa bragte med til Hjemmet, naar Skoledagen var endt. — Ogsaa Jeppe Andersen gik en Gang imellem til Vilslev i de lange Vinteraftener; han holdt noget af Selskab, vilde gerne have et lille Slag Kort — især Solo, som var paa Mode i Kortspil — med Venner og Kolleger i Byen. — Naar han var færdig med Dagens Gerning, naar Vejret var nogenlunde og Føret fremkommeligt, tog Jeppe godt Overtøj og Fodtøj samt et Par varme Vanter paa, og med en Hasselkæp i Haanden skulde han nok finde Vej selv i det tykkeste Mørke; thi han kendte Vejen udenad. — Det kunde godt blive sent, inden han naaede hjem igen, men han havde jo da altid noget at fortælle.

Man skulde synes, at Ensomheden maatte føles mest af Ane — „Ann o æ Bjerre“, som hun benævntes — thi hun var jo den, der var bundet stærkest til Hjemmet, men selv om det var saadan, mærkedes det dog sjældent. Hun klagede sig ikke; hun hørte til de stille i Landet, der aldrig kom langt af Led. — Der gaves Mennesker i Vilslev, om hvem man efter et langt Livs Afslutning kunde sige, at de aldrig havde været uden for Sognets Grænser. Saadan var det ikke med Ane, thi hun havde sin Omgangskreds, sine Venner og sin udensogsboende Slægt, som hun besøgte og kom sammen med. Store Udlængsler har hun næppe haft; hun fandt sin Lykke i Hjemmets og sin Families Kreds.

Med Jeppe forholdt det sig noget anderledes, thi skønt han var født og opvokset paa Bjærgen, var det dog, ligesom han mere end Ane trængte til Samkvem med andre Mennesker og til at komme ud en Gang imellem, dette laa vel i, at han som ungt Menneske havde været noget omkring, han havde bl. a. haft en lang Solda-

tertjeneste, havde aftjent sin Værnepligt ved 3. Dragonregiment og været med i Krigen 1864. — Under Krigen var han med General Hegerman-Lindencrones Korps gennem Jylland. — Denne General — der forresten var meget dygtig — vilde ikke ofre sine Folk i den meningsløse Krig mod 2 Stormagter, trak sig tilbage, som nævnt, op i Jylland med sine Dragoner, hvorved han erhvervede sig Navnet „General Baglæns“. — Jeppe Andersen kunde siden mere sig med at fortælle, at han havde været med i hele Krigen 1864 og ikke set en Tysker. Men alligevel var Jeppe Andersen Veteran fra Krigen og Indehaver af Krigsmedaljen.

Ogsaa Børnene følte Udlængsel og Trang til at komme bort fra Bjærgtet og Ensomheden; thi saasnt de var blevet konfirmerede, søgte de bort fra Hjemmet. — De to eneste Sønner rejste i en ganske ung Alder til Amerika. Da ogsaa Døtrene tog hjemmefra, blev Ensomheden trykkende og for stærk for Ane og Jeppe paa Bjærgtet, de længtes da mod Byen efter nærmere Samkvem med Mennesker, det blev da besluttet at forlade Bjærgtet, men det skete ikke uden Vemod, thi her havde de jo haft deres Hjem i mange Aar, her var Børnene voksede op, og her havde den lille Familie lært at holde sammen baade i gode og onde Dage. — I 1895 blev der købt en Byggeplads i Vilslev Vesterby ikke langt fra Anes Barndomshjem. — Gaardens Bygninger paa Bjærgtet blev nedbrudt og genopført som et Hus paa Byggepladsen i Vilslev. Her vilde Ane og Jeppe nyde deres Otium i Nærheden af Slægtninge og Venner, hvis Nærværelse de havde savnet i de mange Aar. — Gaardens Besætning blev bortsolgt. Markerne blev udlagt med Græs — væsentligst til Faaregræsning, og Engene blev bortlejede til Høslet. — Senere blev nogle Ager- og Engparceller solgt, og da Døtrene blev gift, blev Resten af Ejendommens Jorder delt mellem et Par af dem. Dermed er denne Gaards Saga ude, men endnu ca. 50 Aar efter, staar der flere Løvtræer paa Bjærgtet og fortæller om, at der en Gang har været en Menneskebolig med Have.

Nu skulde Ane og Jeppe altsaa til at begynde et helt nyt Liv, efter at de i over 20 Aar havde prøvet noget af et Eneboerliv paa Bjærgtet. — I det lille Hus i Vilslev var der ikke noget med Markens Drift eller Kvægets Røgt, ingen Kalve og Svin at passe, ingen Malkning og ingen Smørlavning. — I 10 Aar havde Vilslev

Bønder leveret deres Mælk til Mejeriet, men Gaarden paa Bjærgget laa saa langt borte, at den ikke kunde komme med ind under Mejeridistriktet. — Bortset fra Ulejligheden gjorde det ikke saa meget; thi Ane var en dygtig og proper Kone, der forstod at lave godt Smør. Da Mejeriet fik begyndt sin Virksomhed, blev det let for Ane at afhænde sit Smør til Hjemmeforbrug i Vilslev og at opnaa en rimelig Pris for det. — Men nu blev hun pludselig fri for det hele, og nu kunde hun godt, om hun vilde, faa Tid til at pleje sin Magelighed og den Selskabelighed, som hun tit havde tænkt paa og savnet. — Nu, da det var opnaaet, satte hun næppe stor Pris derpaa, det laa ikke til hendes Natur, og nu havde hun vænnet sig til at undvære. — Men alene det at bo i Byen, at være i nær Samkvem med andre Mennesker, gav en Tryghedsfølelse, som hun og hendes ofte havde savnet paa Bjærgget.

Samkvemmet og Selskabeligheden i Vilslev var vist større, end man selv anede. Man mødtes daglig paa Gaden, paa de lange Markveje til de spredte Jordlodder eller ved Arbejdet i Marken og i Engene; ingen havde jo sit helt for sig selv. Fællesskabet var nok ophævet, men paa Grund af Byens ejendommelige Udskiftning var det der alligevel. — Om Vinteren, naar indendørs Arbejdet var overvejende, gjorde man sig ofte et Ærinde eller gik blot sammen for at holde Snak til Tidkort. — Velkommen var man saa godt som altid, og Gæstfriheden var stor, var der Ild paa Skorstenen, vankede der en Kaffepunch, ellers maatte man nøjes med en Dram og en Slurk af Ølpotten. Dette gjaldt Mændene. — For Kvinderne var indendørs Arbejdet det alt fremherskende, og for dem var der ikke saa god Anledning til jævnlig at komme sammen, skønt Huse og Gaarde jo laa klods op ad hinanden, men man vidste at hjælpe sig; man lavede et „Gøreærinde“, det kunde man gøre flere Gange om Dagen, hvis man følte Trang eller Lyst til at komme sammen; var det om Formiddagen, kunde det hænde, at man manglede en lille Skaal Mel til Jævning af Duelsen eller en Gryssen Salt til Middagsmaden; var det om Eftermiddagen, kunde der maaske mangles en Kop Bønner til Eftermiddagskaffen, en Stoppenaal eller et Sæt Strikkepinde, som man gerne vilde laane i en snæver Vending. Det var en herlig Ting, dette med at laane; thi det gav altid Anledning til 2 Ærinde, først at laane, derefter at bringe det tilbage igen. Det skal

ikke saa sjældent være hændt, at de laante Varer skal være bragt tilbage igen uden at have været brugte. — Det var jo rart at faa fortalt alt det Nyt, man vidste, at faa fortalt om sine egne Sager og at faa drøftet Naboernes og Genboernes Forhold. Saadan en hyggelig Passiar lettede og lavede saa rart op i Sindet. — Hyggelig Passiar = uhyggelig Sladder. — Var det ikke Fader Holberg, der fandt Sladderen hyggelig? — Den, man ikke sladrer (taler) om, er der sjældent noget ved, og den, der lader sig anfægte af Sladder, er i Almindelighed et meget lille Menneske.

Bortset fra de store Familieguilder og Juleguilder, hvortil der gerne hørte Dans i Storstuen, var der en anden Form for Selskabelighed, der var meget almindelig, det saakaldte „Aftenkom-sammen“, hvor Mand og Kone fulgtes ad til Naboens til Aften-visit; eller man indbød Naboer, Slægtninge og Venner til et lille Aftengilde, hvor man ved en Kop Kaffe med Søsterkage til drøftede Byens Nyt og Dagens Begivenheder; var der een eller nogen i Selskabet, der holdt „Avis“, kunde der jo fortælles Nyt og andet fra et langt større Opland, og vedkommende var altid sikker paa stor Opmærksomhed. — Avishold var meget sjældent, for det meste holdt Præsten vel nok en Avis, „Ribe Stifts Tidende“, — og det kunde hænde, at flere Gaardmænd kunde slaa sig sammen om et Abonnement for Vinterhalvaaret, men ellers havde de fleste hverken Raad til eller Sans for Avislæsning.

Var Kaffen drukket og Samtalestoffet ved at slippe op, havde man gerne Kortspil til Tidkort, for det meste var Spillet uden Penge; man kunde more sig i Timevis ved et Spil Schervindsel, Brus, Rakker, Sorteper eller, hvis det skulde være rigtig fint, en Whist. Spilledes der om Penge, hvad enkelte fandt nødvendigt for at holde Interessen stærkere knyttet til Kortspillet, da var det gerne „Fedt og magert“, Luer, Trekort, Firkort, Femkort, Femtenstreger, Fip, Napoleon og, naar det skulde være finere, „Solo“, der spilledes.

Saadanne Aftensammenkomster var, som nævnt, meget almindelige og kunde for nogle Familiers Vedkommende holdes gaaende næsten Aften efter Aften hele Vinteren igennem.

Saadan var Omgangslivet i Vilslev endnu ved den Tid, da Jeppe og Ane paa Bjerget flyttede ind til Byen; og dette Liv har sikkert nok strejft deres Tanker mangan Gang, naar de følte

Ensomheden paa Bjerget i de lange Vinteraftener. Nu var der god og nem Anledning til Deltagelse deri, men noget særligt stort blev det ikke til. Om Dagen havde Ane nok at gøre i sit Hus og sin Have, og Jeppe havde sine Faar og sit Fiskeri at passe, men naar Anledning gaves, deltog de dog begge i Byens Selskabelighed.

I 10 Aar fik Ane og Jeppe Lov at leve sammen i deres nye Hus. — I Foraaret 1905 blev Ane syg af en Tarmlidelse, og efter et kort, men meget strengt Sygeleje døde hun den 3. Maj 1905. — Endnu i en 5—6 Aar blev Jeppe som Enkemand boende i Huset, hvor han havde sin yngste Datter hos sig. Men da hun i 1911 blev gift og kom til at bo i Hunderup, solgte han Huset og flyttede med Datteren. Her levede han i 13 Aar. — Han var en stor og kraftig Mand, sund og stærk, kendte næppe til Sygdom, var altid i Virksomhed. Paa den lille Ejendom i Hunderup var det ikke altid let at finde Beskæftigelse, derfor tog han hver Sommer over til Vilslev, hvor han i uge- ja maanedsvist tog Ophold hos sin Søster, Maren, der ejede et lille Hus, herfra havde han nemmere Adgang til Kongeaaen, Havet og Engene, hvor han kunde drive sit kære Fiskeri Dagen lang.

Jeppe Andersen kunde glæde sig ved et langt Liv, han døde den 19. Maj 1924 i Hunderup, baade han og hans Hustru er begravede paa Vilslev Kirkegaard. — I Ægteskabet var der 5 Børn:

a.—1. *Ane Else Andersen*, født 10. September 1875 paa Bjerget i Vilslev. Trods en møjsommelig, vanskelig og til Tider en meget uregelmæssig Skolegang, blev hun dog en veloplyst og velbegavet Skolepige, der efter at have endt sin Skolegang i

Else og Hans Hansen.

Vilslev lod sig uddanne til Lærerinde paa Hoven Kvindeskole, hvorefter hun i 6—7 Aar var Lærerinde i Jernved Sogn, indtil hun den 5. Oktober 1897 blev gift med Gaardejer *Hans Hansen*. Aldershvile i Vilslev

Sogn. — Han er født den 3. August 1864 paa Frøziggaard i Hunderup Sogn, hvor hans Fader, Hans Pedersen, var Gaardejer og Møller i mange Aar. — Hans Pedersen havde været gift 2 Gange. I første Ægteskab var der flere Børn. I det 2. Ægteskab var der kun 2 Børn, nemlig Hans Hansen og en yngre Broder, Peder Hansen. — Foraaret 1875 solgte Hans Pedersen Frøziggaard og købte i Stedet for Ejendommen Aldershvile, der laa lidt Øst for Frøziggaard, men i Vilslev Sogn. — Aldershvile var en mindre Ejendom, der var opført af en gammel Degn, Hans Jørgensen i Vilslev, der efter at have taget sin Afsked som Skolelærer agtede at friste Livet som Landmand paa sine gamle Dage; dette blev imidlertid ikke til noget, thi han solgte Ejendommen og tog Ophold hos en Søn, der havde faaet Embede som Skolelærer i Tømmerby. — Manden, der købte Aldershvile, hed Peder Risbøl, men han og hans Familie var der ikke ret længe, før de solgte den til Hans Pedersen, der nu var ved at være en aldrende Mand.

Hans Tid blev heller ikke ret lang paa denne Ejendom, da han døde faa Aar efter dens Overtagelse, og det blev da Enken, Kirstine Pedersen og hendes Sønner, der maatte varetage Ejendommens Pasning og Drift, hvilket blev gjort med en Dygtighed og Akkuratesse, der var mønsterværdig.

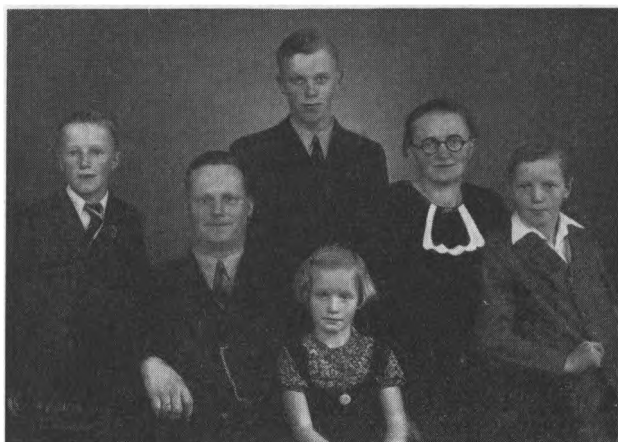
Efter Brylluppet overtog Else og Hans Hansen (hans Kendingsnavn var altid „Hans Pejser“, det samme Navn, hans Fader havde haft) Aldershvile, medens hans Moder og yngre Broder flyttede ind i en Aftægtslejlighed, som var blevet indrettet i Stuehusets vestre Ende. Ved dette Ægteskab blev Aldershviles Jordtilliggender forøgede, idet Else medbragte en Del af den Jord, der havde hørt til hendes Fødegaard paa Bjærget, baade en Engfenne — Grøfteng — og den Del af Bjærgets Agerjord, der laa mellem Engvejen og Darum Bæk.

Else og Hans var et Par prægtige Folk af forskelligt Temperament, men som vistnok udfyldte hinanden paa en udmærket Maade. — Else var en høj, køn Kvinde med et lyst og livligt Sind, hun havde i Modsætning til sin Moder udpræget Lyst til at være i Selskab med andre Mennesker. — Hans derimod var et mere udpræget Hjemmemenneske, der ikke alene passede sin Ejendom med Flid og Dygtighed, men som ogsaa havde god

Forstand paa og grundig Indsigt i offentlige Sager, ikke paa den Maade, at han var en Bengnaver, der eftertragtede lønnede Bestillinger som Bierhverv, tværtimod. — I en Aarrække sad han som Medlem af Vilslev-Hunderup Sogneraad; da hans Funktionstid var udløbet, tog han ikke mod Genvalg; men saa snart han atter var pligtig til at tage mod Valg, blev han indvalgt i Sogneraadet igen, og nu sad han i en Række Aar som Kommunekasserer; han var en dygtig og en klog Mand, der havde Orden i de Sager, han havde med at gøre.

Da Vilslev-Hunderup Kommune paa Grund af Bramminge Stationsbys Vækst var ved at blive saa stor, at den var vanskelig at administrere, var Hans Hansen én af dem, der tog Initiativet til Kommuneadskillelsen i 1925, hvorved Vilslev Sogn blev en selvstændig Kommune.

Skønt Else var en sund og rask Pige at se paa, var hendes Helbred dog i flere Aar mindre godt, hun led noget af den saakaldte „Basedows Sygdom“ — en Betændelse i Halsens Skjoldbruskirtel, og da der stødte nogen Sukkersyge til, overmandede Sygdommen hende. — Hun døde paa Sygehuset i Varde den 20. September 1920, kun 45 Aar gl. Hans Hansen overlevede hende i 18 Aar som Enkemand. Efter at hans ældste Søn var blevet gift, knap 4 Aar efter Moderens Død, blev Hans gaende hos ham og hans Kone, saa længe han levede. Aftægtslejligheden efter hans Moder, der stod ledig til ham, flyttede han aldrig i, han fandt sin bedste Adspredelse ved at hjælpe de unge Folk med Arbejdet paa Ejendommen; fornuftig og venuesæl som han var, kom de altid godt ud af det med hinanden; Hans satte øjensynlig stor Pris paa og var glad ved sin Svigerdatter. Ved Juletid 1937 blev Hans angrebet af en ejendommelig Sygdom; han følte en kort Tid Krampesmerter i Bryst og Lænd, der i Løbet af faa Dage lammede hans Ben, saa han ikke kunde gaa. — Efter nogle Ugers Ophold paa Ribe Sygehus, blev han sendt hjem, hvor han fik et længere Sygeleje paa ca. 4 Maaneder. Smerterne aftog, da Lammelsen blev fuldstændig, og Lidelsen blev mere taalelig. Han var aandsfrisk og tankeklar til det sidste, men det var alligevel trist at se den før saa raske og virksomme Mand ligge hjælpeløs og vente paa Døden. — Denne indtraf den 12. Maj 1938 og kom vistnok som en ventet Forløsning.

Hans Chr. Hansen
med Familie.

Else og Hans Hansen havde i Ægteskabet 2 Børn:

1. *Hans Christian Hansen*, født 27. August 1899 paa Aldershvile. Han overtog Ejendommen efter sine Forældre, da han den 6. Juni 1924 blev gift med *Karen Pedersen (Vind)*, født 17. September 1898 i Hillerup, Datter af Gaardejer Laust Pedersen (Vind) og Hustru, Grethe, f. Knudsen. Hans Christian og Karen har 4 Børn: 1. *Hans Hansen*, født 30. Juli 1925. 2. *Laust Vind Hansen*, født 24. Januar 1927. 3. *Ejnar Hansen*, født 6. August 1930. 4. *Else Margrethe Hansen*, født 2. November 1935. Alle fødte paa Aldershvile.

2. *Anton Hansen*, født 11. August 1906 paa Aldershvile. Gift den 20. November 1935 i Tjæreborg med *Ellen Nielsen*, født 6. November 1906 paa Krogsgaardsmark i Tjæreborg Sogn, Datter af Gaardejer Hans Peder Nielsen og Hustru, Ane, f. Madsen, Hovmark, Tjæreborg. Et Aars Tid før Brylluppet havde Anton Hansen købt en mindre Landejendom i

Ellen og Anton Hansen.

Terpager ved Bramminge, og her har han og Ellen deres Hjem. De har et Barn: *Anne Johanne Hansen*, født 14. September 1938 i Terpager, Sneum S.

Dorothy og Laurids Andersen.

b.—2. *Laurids Thomsen Andersen*, født 8.

Juni 1877 paa Bjerget, Vilslev S. I Foraaret 1898 rejste han sammen med sin yngre Broder til Amerika, hvor de fik Arbejde ved Landbrug i Staten Arizona. Han fik senere selv Farm i Arlington i samme Stat eller Territorium, som det den Gang endnu hed. Her blev han gift den 5. Juni 1911 med en indfødt Amerikaner, der hedder *Dorothy Margarete*, f. Hupphreys. I Ægteskabet er der 7 Børn, der alle er født i Arlington, Arizona.

1. *Dorothy Maren Andersen*, født 13. April 1912. Gift den 23. December 1931 med *John Walds Bradshaw*, og har 3 Børn: 1. *Robert Valds Bradshaw*, født 11. August 1933. 2. *David Franklin Bradshaw*, født 14. April 1935. *Villiam Lowel Bradshaw*, født 11. August 1936, samme Dato som den ældste Broder.

2. *Donald Laurids Andersen*, født 17. Juni 1915.

3. *Malcolm Dvight Andersen*, født 25. December 1917. Gift den 2. Juli 1937 med *Mildred Gine Hawkins*.

4. *Marchall Douglas Jeppe Andersen*, født 11. Marts 1920.

5. *Genevieve Ilca Laurel Andersen*, født 3. Marts 1923 og død 20. Maj 1923.

6. *Howard Boyce Andersen*, født 18. September 1924.

7. *Roesmary Ruth Elaine Andersen*, født 18. September 1927.

Nr. 1, 5 og 7 er Døtre, 2, 3, 4 og 6 er Sønner.

c.—3. *Andreas Andersen*, født 26. Maj 1879 paa Bjerget i Vilslev. Han rejste, som foran nævnt, sammen med sin ældre

Andreas og Sarah Andersen.

Broder til Amerika i For-aaret 1898. Disse to Brødre var Ane og Jeppe Andersens eneste Sønner, der saaledes samtidig forlod Hjemmet for at rejse til det fjerne Vesten. Begge Sønnerne, især Laurids, lignede Faderen deri, at de havde stærkt krøllet Haar. —

Andreas var en Tvillingbroder til den efterfølgende Søster, Kathrine. Ogsaa Andreas blev gift med en indfødt Amerikaner; den 8. Maj 1907 blev han viet til Sarah Jessie Perry, hun er født 27. Februar 1889. De har 6 Børn:

1. *Elsie Violet Andersen*, født 29. December 1909 og død samme Dag.
2. *Perry Gordon Andersen*, født 23. Juli 1911. Gift 15. Juli 1935 med *Sylvia Harris*.
3. *Ane Telma Andersen*, født 8. Oktober 1913.
4. *Vernon Andersen*, født 8. Maj 1915. Gift 8. Maj 1936 med *Alice Renfro*.
5. *Vilbur Villis Andersen*, født 23. November 1917.
6. *Merlin Laurids Andersen*, født 6. Januar 1922.

De er alle født og bor i Arlington, Arizona, U. S. A.

d.—4. *Ane Kathrine Andersen*, født 26. Maj 1879 paa Bjerget i Vilslev. — Hun var, som nævnt, Tvillingsøster til forannævnte Andreas Andersen. Som Barn var der noget uimodstaaelig pudsig og dog noget djærvt ved den lille Pige, som gjorde, at hun blev ikke blot Husets, men alles Kæledægge; dette gjaldt ikke mindst hendes gamle Faster, Maren, der var Invalid, og som ejede det lille Hus i Vilslev. — Hun formaaede ofte Pigebarnet, naar det kom fra Skole, til at overnatte hos sig, især naar Vejret var daarligt, saa hun var fri for at traske og vade den lange Vej

til Bjærgen, men ogsaa til andre Tider vilde hun gerne have hende hos sig. — Dette tilbød hun ikke de andre af Broderbørnene, selv om Vejret var nok saa daarligt, og disse havde altsaa god Grund til at føle sig til-sidesatte. — Men den

Kathrine og Friederik Schmidt.

lille Kathrine havde saaledes spundet sig ind i den gamle Fasters Hjærte, saa det holdt alle hendes Levedage.

Da Fasteren blev gammel og syg, maatte Kathrine pleje og passe hende, skønt hun boede langt borte. Det var Fasterens bestemte Ønske, og da hun døde, var det vel en Selvfølge, at Kathrine blev Universalarving til alt, hvad hun ejede og efterlod sig. Hendes Hjerter havde hun ejet, saa længe det slog.

I sine unge Aar var Kathrine meget ude blandt fremmede for at tjene en Løn, indtil hun paa sin Fødselsdag den 26. Maj 1907 blev gift med *Johann Friederich Schmidt* fra Brede, Bredebro i Sønderjylland, hvor han er født den 15. Januar 1883. Hans Forældre Peter Frederick Schmidt, født 23. September 1848 i Brede, og Hustru Marie Christine, f. Bondesen, født 16. Marts 1849 i Ørderup ved Tofflund, var Gaardmandsfolk. — Friederick Schmidt var baade Arkitekt og Bygmester i Bredebro, da han blev gift, og vedblev med disse Virksomheder i mange Aar derefter. Desuden havde han i en af Gaardens Længer et meget stort Snedkerværksted, velmonteret med Værktøj og Maskiner, samt til Drivkraft for de sidstnævnte en temmelig stor Petroleumsmotor. — Der findes i Brede og Omegn mange Gaarde og Bygninger, som Fr. Schmidt med Stolthed kan pege paa og sig, at disse har han opført. — Friederick Schmidt var eneste Søn, han havde nok 2 Søstre, men de blev begge gift med Mænd i andre Erhverv, og derfor blev han ene Arvtager af Forældrenes Gaard i Brede. Saa længe de gamle var raske og rørige, kunde de nok med Svigerdatterens Bistand passe Gaardens Drift, og hvad dertil hørte, saa Sønnen udelukkende kunde hellige sig Bygmestervirksomheden, men da Alderen begyndte at gøre sig

gældende hos de to gamle, maatte Fr. Schmidt mere og mere indskrænke Byggeriet for at passe sin Gaard.

Gaardens Bygninger var opførte i Aaret 1879. Samme Aar som de to gamle Marie og Peder Schmidt holdt deres Bryllup. Stuehuset var i arkitektonisk Henseende en meget smuk Bygning af en Bondegaard at være, og det er forstaeligt, at de to gamle hyggede om deres kønne, gamle Hjem og holdt af det. De kom ikke paa Aftægt, men blev gaaende sammen med de unge, saa længe de levede, og det saa ud til, at de forstod hinanden og kom godt ud af det med hverandre.

Da den forfærdelige Verdenskrig i 1914 brød ud, maatte Friederick Schmidt som saa mange andre af Sønderjyllands Sønner møde ved den tyske Hær for at deltage i Krigen. Det var forfærdeligt for de unge, som skulde være med, men det var sikkert endnu mere forfærdeligt for dem, som blev derhjemme. At Forældrenes og Hustruens Tanker fulgte Sønnen og Mandens Færd paa de farlige Veje Døgnet rundt er jo næsten en Selvfølge. Med Angst og Spænding maatte man hver Dag vente paa Posten, maaske var der i Dag Brev fra ham, eller maaske det grusomme Brev med Besked om, at han var faldet paa Ærens Mark for Fædrelandet. Gaardens Drift og Arbejde var nu helt og holdent overladt til Kathrine og de gamle Forældre, der under disse Forhold maatte føle Ulyst til denne Gerning. Alt hvad der kunde frembringes og skaffes til Veje, maatte afleveres til Hæren, alt blev saa fattigt derhjemme — ingen Mand og Forsørger — intet eller kun saare lidt til Føde og Klæder; man manglede alt — til Vask og Renlighed, til Brænde og Hjælp til Arbejdet, alt drejede sig om Krigen, og alt syntes saa fortvivlet haabløst. Men i saadanne Tider lærer Folk at holde sammen, da knyttes Hjertebaandene stærkere, og saaledes har det nok ogsaa været i Hjemmet i Brede. I alle 4 Aar maatte Friederick Schmidt deltage i Krigen, han var med ved alle Fronter, baade mod Syd, Vest og Øst. I lange Tider gjorde han Tjeneste ved Østfronten langt inde i Rusland. Han gjorde mest Tjeneste som Chauffør, kørte med Proviant og Ammunition til Soldaterne i Skyttegravene. Der er et gammelt Ord, der siger: „Det er ikke alle, der kommer i Krig, der bliver skudt.“ Der gives heldigvis Undtagelser. Og Friederick Schmidt hørte til Undtagelserne, han kom

hjem hel og uskadt efter fire lange Aars Krigstjeneste. Men selv om han slap hjem med Liv og hele Lemmer, var han dog langt fra helt uskadt; han havde det som saa mange andre af dem, der kom hjem. Hans Sind var oprevet, og hans Nervesystem var kommet helt i Uorden, og det tog Tid, før det helt rettede sig igen. Ogsaa en anden Ting gjorde sig gældende hos ham, han tabte mere og mere Lysten til Byggerivirksomheden og helligede sig efterhaanden helt sin Gaards Drift, maaske med Undtagelse af lidt Værkstedsarbejde. Det har vel nok været saadan, at Nerverne har fundet den bedste Ro og Hvile ved Arbejdet i Mark og Stald. — Som Tiden gik kom Friederick Schmidt dog paa ret Køl igen, Sindet faldt til Ro, og Krigen blev et tungt Minde. Men Initiativet, Virkelysten og Fremdriften fra Ungdomsaarene kom ikke igen. Friederick var blevet en stille Hjemmets Mand.

Kathrine og Friederick Schmidt havde i deres Ægteskab ingen Børn, men Aaret efter Krigens Slutning adopterede de et spædt Drengbarn, som de gav Navnet Frederick Schmidt; han er født den 30. Januar 1919. Drengen, der altid blev kaldt Fritze, har sikkert været til fælles Glæde for baade det unge og det gamle Ægtepar i det barnløse Hjem. Med det ny spæde Liv groede der sikkert Fremtidsforhaabninger op i den gamle Gaard.

Peder Fr. Schmidt og hans Hustru Marie Christine levede længe og blev meget gamle Folk. Marie døde i August 1928 næsten 80 Aar gammel, og Peder Fr. Schmidt døde i Maj 1937 næsten 90 Aar gammel. De er begravede paa Brede Kirkegaard Allerede kort Tid efter sin Svigerfaders Død begyndte ogsaa Kathrine Schmidt at skranke; tidligt paa Aaret 1938 maatte hun lade sig indlægge paa Sygehuset i Sønderborg for en Kræftlidelse i Maven, hun kom hjem derfra uden synderlig Bedring. — Den 27. Maj 1938 lukkede hun sine Øjne i Døden. — Dagen efter at hun var fyldt 59 Aar. Hun blev begravet den 1. Juni paa Brede Kirkegaard. — Og nu sad Friederick Schmidt og Adoptiv sønnen Fritze ene tilbage paa Gaarden i Brede.

e.—5. *Ane Margrethe Andersen*, født 20. September 1884 paa Bjærget i Vilslev Enge. Hun var den yngste af Børneflokken paa Bjærget, hun var født ved Efteraarsjævndøgn, da Høsten var i Hus. Paa hendes Navnedag blæste Efteraarsstormen med en

Hans Chr. og Ane Møller.

Karen Møller.

Fanfare, der fik Vesterhavets Vand til at danse ind over Engene, saa Bjærget blev til en Ø, der var helt omgivet af de hvirvlende Vandmasser. — Gæsterne, der fejrede Dagen, maatte pænt overnatte paa Bjærget, vente til Stormen lagde sig, og Vandmasserne atter drog til Havs, før det kunde lykkes dem atter at naa hjem til deres egne Arner igen. — Det var en Barsedaab, der blev mindet af alle dem, der var med, saa længe de levede. — Det var ikke første Gang, at Stormfloden havde deltaget i Familiefesterne paa Bjærget, men det blev den sidste.

Ane Margrethe var 11 Aar, den Gang hendes Forældre forlod Bjærget og flyttede ind til Vilslev, hun var den eneste, der var ukonfirmeret af Søkendeflokken. Alle de andre havde dagligt maatte gøre den lange Tur fra Bjærget til Skolen i hele deres Skoletid, nu slap Ane dog for de 3 sidste Aar. — I Ungdomsaarene maatte hun for det meste ud at tjene blandt fremmede, de 3 sidste Aar tjente hun hos Stiftsprovst Pedersen i Ribe, det var i Aarene umiddelbart før Moderens Død; derefter maatte hun jo hjem at være i Huset hos sin Fader.

Den 6. April 1911 indgik hun i Ægteskab med *Hans Kristian Møller* i Hunderup. Han er født 18. September 1881 paa Hans Treagers Gæstgivergaard i Ribe, hvor hans Forældre den Gang opholdt sig. — Hans Fader, Jakob Peder Møller, født paa Lustrupholm ved Ribe 10. December 1850, var Karl paa „Midt-Møllen“ i Ribe. Hans Moder, Karen, f. Hansen, var født 20. Juni 1857. Hun var Datter af Kromanden i Nr. Farup. — Kroen ved Kirken.

I Aaret 1891 købte Jakob Møller en Ejendom paa Hunderup Mark i Nærheden af Bramminge. Og her var det, at Ane Ander-

sen nu i 1911 rykkede ind som Sønnen Hans Møllers Hustru; medens hans Forældre, Karen og Jakob Møller, kom paa Aftægt i en Lejlighed, der blev, tildels ved ny Tilbygning, indrettet i en af Bygningens Længer.

Ane medbragte en Del af sin Fødegaards Jorder som en Del af sin Medgift, der blev lagt ind under Ejendommen i Hunderup, og skønt Bjærgjordene var noget langt bortliggende, blev de dog en god Forøgelse af den lille Hedeejendoms Arealer. Men med disse Jorder fulgte ogsaa Anes Fader, Jeppe Andersen, som nu ogsaa skulde have sit Ophold hos de unge Folk, saa det kan nok siges, at de var velforsynede med Aftægtsfolk. Nogen tyngende Byrde paa Ejendommen blev de dog næppe. — Jakob Møller og hans Hustru, der var flittige Folk, hjalp til af bedste Evne med Ejendommens Drift. Og ret længe blev de der ikke, thi allerede knap 4 Aar efter, at de unge Folk havde overtaget Ejendommen, afgik Jakob Møller ved Døden, den 18. Januar 1915, og ikke længe efter rejste Enken, Karen Møller, fra dem og tog Ophold hos sin Søster i Ribe, her døde hun den 10. Decbr. 1923. Jeppe Andersen, der var en velstillet Mand, delte sit Ophold mellem Hjemmet i Hunderup og sin Søster i Vilslev, saa han blev næppe heller nogen trykkende Byrde for Ejendommen. Denne, der oprindeligt havde været en lille Hedeejendom, havde efterhaanden faaet sit Jordtilligende betydeligt forøget; det var ikke blot Jorderne paa Bjærget og i Vilslev Enge, der var blevet tillagt, men der var ogsaa gjort Tilkøb af Jord i Hunderup Sogn. Dette maatte medføre, at Ejendommens Jorder kom til at ligge noget spredte. Jorden paa Bjærget havde selvfølgelig den mest ubekvemme Beliggenhed af dem alle, men de spredte Parceller var forholdsvis ret store, og det hjalp jo noget mod Ulemperne. — Hele Ejendommen er nu — 1939 — paa ca. 32 Tdr. Land, der er skyldsats for 1 Tønde Hartkorn, saa det kan næppe være 1ste Klasses Jord; men Hans Møller er en dygtig Mand, der holder sin Jord i en god og ypperlig Drift. Der er nu en Besætning paa over en Snes Kreaturer og 2 Heste foruden Svin og Høns paa Ejendommen.

Efter at de gamle Forældre var afgaaede ved Døden, tog Hans Møller og Ane Aftægtslejligheden i Brug som Stuehus til Gaarden, medens det gamle Stuehus blev omlavet dels til Stald og

dels til Redskabshus. Der er Hygge i de smaa Stuer, hvor Ane nu gaar og pusler om og skaber et godt og et smukt Hjem for Mand og Barn. Ane, der næsten i et og alt minder om sin Moder, baade i Udseende, i Væsen og i Virkemaade, har været sin Mand en god Hustru og en trofast Medhjælp gennem alle de mange Aar, der nu er forløbet, siden de overtog Styret i det lille Hjem i Hunderup.

Ane og Hans Møller har i deres Ægteskab kun et Barn, en Datter:

1. *Karen Jepbine Møller*, født 7. Juli 1919 paa Hunderup Mark.

Det er mærkeligt, at ingen af de Søskende, der voksede op i den ensomme eller afsides liggende Bolig paa Herredsbjærget, fik Hjemsted i den By, hvor deres Forældre havde Rod i mange Slægtled, og hvortil deres Længsler og Tanker gik, mens de som Børn groede op. Var det Vanens Magt, eller var det Tilfældigheder, at de blev spredt rundt omkring? Begge Sønnerne drog til U. S. A. og kom ikke tilbage siden, den ene af Døtrene fik sit Hjem i Sønderjylland i Tysketiden, og den ældste og den yngste Datter, som begge blev i Pastoratet, fik dog deres Hjem i noget afsides liggende Udflytterejendomme.

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

(Tavle 12)

G.—7. *Graves Lauridsen*, født den 3. Juni 1843 i Vilslev. Han var den yngste af „Trine“ og Laust Thomsens Børn, men han var sikkert den interessanteste af dem alle. Han var en livlig og agtpaagivende Dreng med mange Interesser, og der er ikke Tvivl om, at han har været et Lys i Skolen. Han havde en nydelig, let læselig Haandskrift, men hans Ret-skrivning var noget mangelfuld; derimod regnede han godt, undertiden kunde han have nogen Vanskelighed ved at finde den rette Opstillingsmaade for ikke givne Regneopgaver; han har læst meget, men hans Adgang til Litteratur har fortrinsvis været til religiøse Bøger og Skrifter, hvad en Del af hans skriftlige Efterladenskaber, især fra Ungdomsaarene, er stærkt præget af. — Sikkert nok paa Grund af manglende Kilder at øse af er han i det hele blevet noget overfladisk i sin Virksomhed, enten saa det har været af aandelig eller timelig Art; det er, ligesom han i sin Skole ikke har lært at gaa i Dybden, og at dette har sat sig Spor baade i hans Tænkemaade og i hans praktiske Virksomhed. Evnen og Viljen har han haft, men Voksevilkaarene og Udviklingsmulighederne har været ham beskaarne. Hans skriftlige Efterladenskaber er efter Datidsforhold hos Bondeungdommen betydelige, og der kan bygges et godt og et rigtigt Billede af Ungersvenden Graves paa dem. Der findes Brevvekslinger mellem ham og hans Slægtninge, der findes Stilopgaver og filosofiske Forsøg, ja endog som Digter og Verse-mager har han forsøgt sig. Han har gennem Ungdomsaarene søgt at skaffe sig Adgang til Viden og Kundskaber ad Veje, der den Gang ikke var almindelige for unge Folk. Graves Lauridsen var af Natur Optimist, frisk og livlig med et lyst Syn paa Tilværelsen, men med Tilbøjelighed til dybsindige Betragtninger,

Kathrine og Graves Lauridsen.

øjensynlig noget paavirket af Præst og Degn i Sognet og det aandelige Dødvande, der herskede paa Egnen. Men kom han under Samtale eller Diskussion med andre ind paa saadanne indviklede Betragtninger, da kunde det pludselig blive ham for morsomt, saa han stak i med en Latter saa hjertelig, at alle Dybsindigheder spredtes, maatte spredes som Morgentaager for en tindrende varm Junisol.

Graves var meget afholdt af sine Ungdomskammerater; han havde mange Venner og vistnok kun Venner. Var han selv eller nogle af disse borte fra Byen, stod han gerne i livlig Brevveksling med dem. Et Brev, han 16 Aar gammel har modtaget fra en jævnaldrende Nabosøn, giver et godt Billede af, hvad der den Gang rørte sig i Tankerne paa de mest opvakte i Lømmelalderen, ligesom det giver et godt Indblik i Forhold af mere intim Art i Byen, der maaske nok har en noget sladderagtig Karakter, men dog af en ret uskyldig Art. Brevskriveren er Genboens, Gaard-ejer og Sognefoged Anders Sørensen Rytters, Søn, Morten Andersen Rytter af Vilslev, senere Præst i Ejby og Balslev paa Fyn. Brevet lyder:

„Vilslev, 20. Juni 1859.

Kjære Ven!

Hastig løber Tiden hen,
hurtig op og ned ad Bakker.
Knap vi modnes ret til Mænd.
Førend det mod Enden lakker.
Derfor er det vise Sprog:
Bliv min Ven i Tide klog!

Saaledes skrev en Gang en gammel Digter. Men jeg ser dig i Aanden spørge: „Hvor vil han dog i al Verden hen med den Indledning? Vil han maaske prædike Moral for mig. — Nej, min Ven, det agter jeg ikke og er heller ikke berettiget dertil. Men Sagen er denne: Herhjemme har man travlt med at snakke om Forlovelser og Bryllupper og med at realisere dem; og saa ved jeg ikke, hvad det er for en sær Stemning, jeg sættes i ved slige Lejligheder, ved ikke, om det er Kirkegaardiamisme eller Kosmopolitisme, men vist er det, det forekommer mig ofte, som om man for at tilfredsstille usle Lyster tildækkede dem med det smukke Navn „Kærligheden“, og saa for denne Forfalsk-

ning solgte Friheden, Livets skønneste Gode. — Hvor ofte skuffes disse Mennesker ikke? Hvor ofte vaagne disse Mennesker ikke efter Hvedebrødsdagene af deres Drøm og maa sande det gamle Ord: „Ægteskabet er en 30 Aars Krig med mange smaa Stilstande.“ — Se her er Listen paa Ægteskabskandidaterne og Kandidatinderne:

1. Trine Josiasen med Claus Josiasen.
2. Jeppe Mikkelsen med Enken i Toftløshus.
3. Hans Jakob med Karen Budfoged.
4. Peder Kjældsens Kjæld i Darum med Niels Tækkers Svigerinde.
5. Farveren med Ane Marie Højer.
6. Hans Termansen med Elisabeth Jensen.
7. Morten Pedersen, Darum, med en rig Københavner.
8. Peder Andersen med en Møllers Datter i Kjøbenhavn.
9. Niels Lauridsen med en Datter af en af hans Officerer.
10. Morten Andersen med den, Du selv fortalte ham.

Jeg ender med det Par, der i højeste Grad er uvis, ja usandsynlig; men begynder med det rigtignok lige saa visse, da det første Par allerede sidste Løverdags havde Bryllup, og det næstførste skal have det paa Lørdag, hvortil vi ogsaa er budne. Jeg tror egentlig, Uvisheden begynder med det 6. Par, thi hun vil ikke høre Tale derom, Og et Sted i Byen blev der sagt: „Bi kun til Niels kommer hjem, saa skal det nok blive ham og hende til Trods for Frøkenen og Hans Termansen.

Din hengivne Ven

M. Andersen.

Tillæg til Listen over Ægteskabsaspiranterne:

11. Mikkelt Tude med Dorthea.
12. Hans Lorenze med Hanne Termansen.
13. Johannes Frandsen med Margrethe Lauridsen.
14. Store Mikkelt Tude med Ablone Jørgensen.“

Det var mange Kærestepar paa en Gang i Byen, og det er ret morsomt at se den Maade og den Position, de unge tager overfor de forestaaende Begivenheder, endda med Tegn paa Afsky; en Gang i Tiden vil de selv være Aspiranter, det tænker de sikkert ikke paa, ja Brevskriveren er endda selv med paa

Listen. Men begge skulde mere end fordoble deres Alder, før det skete, men det tænkte de næppe paa.

Brevet er morsomt, og det kan være interessant nu snart 90 Aar efter at lægge Mærke til, hvordan det senere gik med dem paa Listen, da nogle af dem er indbefattede i nærværende Slægts-historie.

1. Det første Par blev altsaa ifølge Brevet gift, og de er antagelig fra Hillerup, der den Gang hørte til Vilslev Sogn.

2. Det næste Par ligesaa; Jeppe Mikkelsen er den under „Vilslevslægten“ ofte omtalte Plejesøn og senere Gaardbestyrer paa Gaarden Matr. Nr. 9 i Vilslev. Han blev gift med Enken Ane Sofie Hansen, der ejede hans Fødehjem Toftløshus paa Kjærgaardsmark.

3. Det tredie Par var Hjuler Hans Jakob Christensen fra Biltoft ved Varde, der blev gift med Karen Budfoged i Vilslev. De ejede Resterne af den udstykkede Gaard Matr. Nr. 28 i Vilslev. Han var mest kendt under Navnet Hans Jakob „Boj-foged“ — et Navn, han fik med sin Kone Karen, hvis Fader eller Bedstefader havde været Budfoged for Herremanden paa Kjærgaard, naar Fæstebønderne skulde til „Hov“ — det hed sig, at han Aftenen før gik rundt, aabnede Dørene paa Klem og raabte ind i Stuerne: „O Maan ska do te Hou!“

4. Det fjerde Par var fra Darum. Kjæld Pedersen maa være en Broder til Landstingsmand Peder Kr. Pedersen, Frøsiggaard, og til Bodil Pedersen, gift med Rask Bom i Darum. Og hans Kone „Niels Tækkers Svigerinde“. Hun hed Hanne, vistnok Johanne Nielsdatter Vejrup, Datter af Niels Vejrup, der den Gang ejede Gaarden Matr. Nr. 17 i Vilslev. Denne Gaard var Nabogaard til de to Knøse Morten Andersens og Graves Lauridsens Fødegaarde i Vilslev. „Niels Tækker“ eller Niels Mortensen, som han hed, var fra Jedsted; han var gift med Niels Vejrup's Datter Gertrud fra Vilslev. Dette Par ejede i mange Aar en Gaard i Lille Darum. Graves Lauridsens Broder Thomas Lauridsen, der var gift med Niels Tækkers Søster Maren, ejede i nogle Aar den omtalte Gaard Matr. Nr. 17 i Vilslev, men senere flyttede Maren og Thomas til Lille Darum, hvor de og-

saa købte en Gaard. — Kjæld Pedersen og Hanne Vejrup blev gift og ejede en Gaard paa Breum i Darum.

5. Farveren fra Vilslev Spange og Ane Marie Højer fra Vilslev blev saa vidt vides gift.

6. Hans Termansen og Elisabeth Jensen blev ogsaa gift — trods Morten Andersens og andres Tvivl — men deres Levnedsløb er fortalt under Vilslevslægten.

7. Morten Pedersen i Darum er vistnok en Fætter til Brevskriveren Morten Andersen, han kendes i saa Fald bedst under Navnet „Morten Smed“ i Darum Midtby. Han var gift og havde 3 Børn, men om hans Kone var „en rig Københavner“ er vistnok usikkert.

8. Peder Andersen — en Broder til Brevskriveren Morten Andersen — blev gift med en Datter af Møller Fogh i Jedsted Mølle. Det er sikkert hende, der er tænkt paa i Listen. Peder Andersen blev Læge, havde Praksis i Tømmerby og senere i Bramminge, hvor han lod opføre en Lægebolig; denne er nu Stuehuset til Hotel „Sommerlyst“.

9. Niels Lauridsen — en Broder til Graves Lauridsen — blev ikke gift med en Officers Datter, heller ikke som i Brevet forventet med Elisabeth Jensen, men derimod med hendes Søster Sidsel Jensen. Disse er omtalte baade under „Vilslevslægten“ og her under „Næsbjærg-Slægten“.

10. Morten Andersen — Brevskriveren — og „den Du fortalt om“ — denne er sikkert Pastor Friis' Datter Rikke Friis i Vilslev. Morten Andersen skal efter Sigende have været meget forelsket i denne Pige, og dette Forhold har nok været Aarsag til, at Morten A. gav sig til at læse til Præst. Morten blev imidlertid op i Aarene, før han opnaede at faa Embedseksamen. Rikke Friis var da død ugift længe forinden. Morten A. blev gift med en rig Københavner. Fik som nævnt Embede paa Fyn, hvor han var Præst i flere Aar. Ægteskabet blev barnløst.

11. Mikkelt Tude — se Tillægslisten — blev gift med Dorthe Jørgensen Brok; de ejede Gaarden Matr. Nr. 12 i Vilslev. Af

deres Børn levede 3, der alle blev bosiddende i Vilslev, nemlig: Søren Thude paa Gaarden Matr. Nr. 25. Marie Thude, gift med Peder Frandsen, Matr. Nr. 10, der senere købtes af hendes Broder Hans Peder Thude.

12. Hans Lorenze — døbt Hans Sørensen Hansen — blev gift med Hanne Termansen, en Søster til den under 6 nævnte Hans Termansen. Hans Lorenze ejede Matr. Nr. 36 i Vilslev. Han og Hanne havde en Datter, men hele Familien er nu uddød. Ejendommen er udstykket, og Bygningerne er nedbrudte.

13. Johannes Frandsen (ukendt) blev ikke gift med Margrethe Lauridsen. Denne, der var Graves Lauridsens ældste Søster, blev gift med Peder S. Friis fra Egebæk og er omtalt foran i nærværende om Næsbjærgslægten.

14. Store Mikkel Thude og Ablone Jørgensen blev ikke gift med hinanden. Han hed Mikkel Nielsen, men han var Fætter og Plejebroder til den under 11 omtalte Mikkel Thude, og for Navneadskillens Skyld blev den ene kaldt store og den anden lille Mikkel Thude, skønt der næppe var synderlig Forskel paa deres Størrelse, men Mikkel Nielsen var den ældste, og derfor kaldtes han „store“. Mikkel Nielsen lærte Snedker- og Tømmerhaandværket. Han blev 1866 gift med Syerske Birthe Marie Bertelsen, hvis Fader Bertel Dam var Skræder i Vilslev. Birthe Marie og Mikkel Nielsen havde en lille Ejendom paa Hundrup Mark. De havde to Børn, en Søn og en Datter. Datteren døde ung, og snart efter døde ogsaa Mikkel Nielsen. Sønnen læste til Læge, og da han skulde studere i København, solgte Enken Ejendommen og rejste med ham. Sønnen Bertel Dam Nielsen har nu i mange Aar haft Lægepraksis paa Fyn. — Og endelig Ablone Jørgensen, hun var Degnens Datter i Vilslev, og derfor gik hun mest under Navnet „Ablon Dejns“. Hun blev ikke gift, men ejede i mange Aar sammen med sine to Søstre en Gaard i Tømmerby ved Bramminge, hvor de ogsaa havde en Broder, der var Skolelærer. De var 7 Søkende, men kun én var gift, de andre holdt til paa Gaarden i Tømmerby, saa længe de levede.

Se, det gav jo en hel Del om det indre Liv i Vilslev By, der kom ud af Brevvekslingen mellem de to Knægte Morten og Graves i 1859. Men vi maa videre med Graves Lauridsens Historie. I Aarene 1863—64 og 1864—65 har der hver Vinter været holdt en ejendommelig Aftenskoleundervisning for unge Karle i Vilslev. Manden, som ledede Skolen, og som selv besørgede Undervisningen, var en Slesviger. Han lejede Storstuen i Frands Johnsens Gaard, — Matr. Nr. 10 —. Undervisningen bestod i Sprog — Dansk og Tysk — Regning, Skrivning, Historie og antagelig flere Fag. Skolen var godt besøgt af unge Mænd — Karle — fra Vilslev og Jedsted og vist ogsaa længere borte fra. Læreren maa have været dygtig; thi han satte Præg paa de unge, vistnok baade ved sin Undervisning og ved sin Personlighed; de fik et forbavsende Udbytte af denne Aftenskoleundervisning, flere af dem blev senere dygtige Ledere i offentlige Hverv og Stillinger baade som Kommunal mænd og som Ledere for Andelsforetagender og lignende; man hørte dem ofte som ældre Mænd udtale deres Taknemlighed for denne Aftenskole og dens Leder. — — At Graves Lauridsen deltog i disse Kursus kan næsten betragtes som en Selvfølge. Man har endnu hans Retskrivningsbog fra den Tid med Stile og Oversættelser fra Dansk til Tysk. Bogen er ført med stor Omhu og Akkuratesse. — En af Eleverne*) fra den private Børneskole fortæller saaledes om Skolen og dens Lærer:

„Lærerens Navn var Krogh, han var Lærer i Sønderjylland, men blev bortjaget paa Grund af Krigsurolighederne. Han fik derefter, vistnok med sin Familie, Ophold hos sin Slægtning Hans Wulff og Hustru (Stinne), der dengang boede i Kontrollørhuset i Vilslev Spange**). — Krogh lejede da Frands Johnsens Storstue, hvor han holdt privat Skole — for Børn om Dagen og for den voksne Ungdom om Aftenen, — større Børn kunde deltage i Aftenundervisningen ogsaa. — Der var mange, der ansaa Lærer Hans Jørgensen i Vilslev for en daarlig Lærer, hvad han vistnok ogsaa var. — Derfor lod de gerne Børnene søge til den ny-startede Betalingskole. — — Ogsaa de unge følte, at de havde

*) Niels Pedersen, Boelsmand. Matr. Nr. 48 i Vilslev.

***) Hans Wulff opførte og ejede senere „Hotel Esbjerg“ i Esbjerg i en Aarrække.

faaet for ringe Skoleundervisning og søgte derfor til Aftenskolen. — Krogh var en meget dygtig Lærer i de Fag, han underviste i, særlig i Tysk. — Han straffede aldrig, men talte baade Børn og Voksne til Rette paa en saa alvorlig Maade, at vi ofte alle fik Taarer i Øjnene. — Eleverne holdt af ham og skattede ham meget.“

Krogh var en Mand i sin bedste Alder, og Niels Pedersen mener, at det var i Aarene 1864 og 1865, at denne Friskole holdtes; den sluttede, da Lærer Krogh efter Fredsslutningen fik andet Embede i Danmark.

Krigsaaret 1864 kom med mange Ulemper og store Besværligheder for Beboerne i Vilslev By. — Der var store og langvarige Indkvarteringer af tyske og østrigske Soldater, ja, mod Slutningen af Aaret af danske Soldater ogsaa. — Der var Udlevering af Proviant, der var Ægtkørsel og meget mere. Men det værste af alt var dog den Sorg og Bekymring, Krigen voldte i de mange Hjem, der havde Sønner og Paarørende med ved Fronten. — Ogsaa Graves Lauridsens Hjem var jo berørt af Krigen, idet hans ældre Broder, Niels Lauridsen, var med lige fra dens første Begyndelse; han deltog i Slaget ved Mysunde den 2. og 3. Februar. — Det var Graves, der paa sin Moders, paa Hjemmets og sine egne Vegne maatte føre Korrespondancen med ham, og der er bevaret flere af hans Breve fra den Tid, et Par af dem skal gengives her, da de baade er Udtryk for Stemningen i Hjemmet og beretter et og andet af Interesse fra den Tid. — Det første Brev er skrevet under Slaget ved Mysunde, altsaa ved Krigens Begyndelse. Det lyder i Uddrag saaledes:

Cencureret og paategnet.

Vilslev, den 3. Februar 1864.

Kjære Broder.

„Med dyb Vemod optegner jeg disse korte Linjer: Jeg løb til Posten i Forventning om Brev fra Dig, gode Broder, men forgæves. Min forventede Glæde blev til Sorg! — Han medbragte et Løbe-Blad, som gav os en sorgfuld Nat! Da dets Indhold bragte os Budskab om, at I den 2. Februar havde været i Kamp og modstaaet en overlegen Fjende og vundet en hæderlig Sejrr. — Hvor snart kan det ej ske, at vi ej mere hverandre kan se! — Ja, kjære

Broder, den Dag jeg ledsagede Dig paa Rejsen, gjorde det mig forfærdelig ondt at sige Dig Farvel. — Rigtignok havde jeg den Gang det Haab, at Gud vilde hjælpe os, og at det snart maatte blive godt, men mit Haab blev skuffet, da Fredsforhandlingerne endte uden Resultat. — Kjære elskede Broder, lyder det atter til Kamp, da vær kun frimodig og frygt ikke, men lad altid dit Hjærte være henvendt til vor bedste Hjælper, vor forbarmende Gud og Fader, at han vil give Dig Mod og Kraft til at bære Din tunge Lod, at han vil bevare og skaane Dig, saa Du kan komme tilbage igen, sund og rask med hele Lemmer. — Hvo sin Lid til Gud har sat, bliver ej af ham forladt. — Kjære Broder, Du være takket mange Gange for dine kjærlige Hilsener, som vi modtog fra Din tro elskende Ven, Sidsel Jensen, og som glædede os meget. Ogsaa fra dit Brev til Morten Andersen har vi modtaget en Hilsen med Besked om, at Du er sund og rask. Jeg kan, Gud være lovet, med Glæde tilmelde Dig det samme igen fra os alle herhjemme, vi har alle Helbred og Sundhed. — Vor kjære Moder har sørget dybt over din Bortrejse, og da nu den sørgmodige Tidende kom, at Du havde været i Slag, græd hun, og hun beder Dig, kjære Broder, om at skrive nogle faa Linjer til os, hvis Gud vil forunde Dig at modtage dette Brev.“

Derefter følger nogle Meddelelser om Driften af hans Ejendom: — Tærskning af Stakke, Salg af Korn til Hans Pedersen, Frøziggaards Mølle. Om hans Husdyr, der er raske og til Fornøjelse. — Og saa fortsætter Graves igen:

„Jeg kan tilmelde Dig, at Peder Feddersen*) er død i denne Tid, han gik ogsaa bort i en ung Alder. — Gamle Kjersten Margrethe er ogsaa død. — Nu maa jeg til at slutte mit Brev, da der ingen Nyt er mere, og Klokken er slagen 1 om Natten, men jeg sidder i min ensomme Ro, og mine Tanker er henvendt paa Dig, gode Broder, vi er mange Mile fjernede fra hverandre og lever i en Tilstand, saa vi ikke ved, hvorlænge vi kan dele Glæden med hinanden. Vi har i mange Aar levet et lykkeligt Ungdomsliv, vi har haft kjærlige Forældre, der har hygget om os og sørget for vor gode Pleje, saa vi kunde være ubekymrede for Livet, hvorfor vi bør ære og takke dem. — Du være hilset fra Din elskende Ven og fra Din kjære Moder og Dine Søsken. — Og jeg sen-

*) Søn af Uhrmager Karsten Feddersen i Vilslev.

der en Bøn til vor himmelske Fader, at han vil staa Eder bi og give Eder Kraft til at bevare en hæderlig Valplads, dette være mine Ønsker for Eder og for Dig, kjære Broder, at han vil bevare Dig og sende Dig sund og rask hjem til os igjen; hvor glædelig vilde vort Gjensyn blive. Herren være med Dig og bevare og velsigne Dig.

Din trofaste Broder.

Graves Lauridsen.

NB. Kjære Broder! For 3 Uger siden skrev vi et Brev til Dig, som vi ingen Svar har faaet paa, men gode Broder skriv nogle faa Linjer til os, for vor Længsel er stor. Nu vil jeg ønske, at disse Linjer maa træffe Dig i samme gode Befindende, som de ere udgangne fra min Haand. G. Lauridsen."

Broderen Niels var Korporal ved Kaptain Daues Kompagni, 20. Infanteriregiment, og han gjorde Kampen med ved Mysunde, han slap derfra med Liv og hele Lemmer, det gjorde han ogsaa i de andre Slag og Træfninger, han deltog i, men i Slaget ved Snoghøj den 8. Marts blev han taget til Fange og sammen med mange andre Fanger ført til Fæstningen i Magdeburg, hvor de holdtes i Fangenskab i flere Maaneder. — Under disse Forhold, hvor han ikke direkte er udsat for Fjendens Kugler, er det sikkert mere Niels Lauridsen, der længes efter Brev end Hjemmet; han har jo sin Ejendom, som helt er overladt til hans yngste Brøders Hans og Graves Lauridsens Varetagelse, og det lige i den allertravleste Foraarstid med Sædens Saaning, Kvægets Om-sætning og Udstaldning o. s. v. Men Græves lader ham ikke i Stikken, han sender ham lange Breve, gør god Rede for alt baade ude og inde i Hjemmet og i Sognet. — Et stort Brev skriver han i Slutningen af Maj til ham, det er først et Fællesbrev fra ham og Moderen, dernæst en Indberetning fra ham selv om Ejendommens Drift og dernæst en Del Krigsnyt især om Krigsdeltagere fra Byen og Omegnen, der er af nogen Interesse ogsaa for Eftertiden. Brevet lyder i sin Helhed saaledes:

Vilslev, den 27. Maj 1864.

Kjære Søn og Broder!

„Undskyld at jeg ikke har skrevet før, Aarsagen er denne. Un-

der Krigstilstanden blev Postgangen forhindret, undtagen naar man kunde faa Brevene forsendt til de tyske Poststationer i Tønder eller Flensborg, men Gud ske Tak, at vi dog have faaet Lindring i vor Nød, da vi have holdt Vaabenhvile i en Maaned, saa at alting er kommet i Orden igjen, og at de stakkels Soldater og Folk kan søge Ly og finde Kraft og Styrke igjen efter en saa haard Gjenvordighed.

Kjære Søn og Broder! — Takket være Du mange Gange for Dit kjærkomne Brev til os, da vi deraf saa, at Du havde god Helbred og Sundhed, som er den ypperligste og bedste Gave, den almægtige Gud vor Fader kan skjænke os her paa denne korte jordiske Vandring, og som vi aldrig maa forglemme at takke ham for. — Ja, kjære Søn, at Du er bleven Fjendens Fange, har vi for lang Tid siden hørt, og naar jeg mig ret eftertænker, saa tror jeg, at det var Din egen hurtige Fatning om at tilmelde os din Skjæbne med en Mand — Berenbom fra Ribe, — og til fuldeste Erkjendelse saa jeg Dit Navn og Din Haandskrift i hans Tegnebog; — hvorfor Du være takket mange Gange, kjære Søn. Gud ske Tak, at Herren har bevaret Dig og skaanet Dine Lemmer fra Kvæstelser, saa vil han jo ogsaa nok bevare Dig fremdeles i det fremmede, som vi heller aldrig maa forglemme at bede Gud om. Han være vor Hjælper og Trøster i Nøden. — Jeg kan, Gud være lovet, tilmelde Dig den samme glædelige Tidende her hjemme fra, vi ere alle ved godt Helbred og Sundhed, og det samme haaber vi at høre fra Dig igjen; skønt det endnu ser alvorsfuldt og truende ud for Danmark; vort lille Land har alt lidt og taalt saa uendelig meget, men lad os derfor ikke tabe Haabet af Syne, det kan atter blive lys Dag i vort kjære Fædreland, og der er en mægtig Haand over os, som vil bevare os nu og fremdeles, dette være vor Trøst i Nøden, — Herren give, at den Mæglingsforhandling snart maa vise sig til det Gode, saa at Du, kjære Søn, snart maa skue Dit kjære Hjem igjen og leve der i Rolighed, indtil vi en Gang, naar dette Livs Vandring er til Ende, kan leve uadskillige med hverandre i det himmelske Paradis. Gud være med Dig nu og fremdeles.

Din trofaste, oprigtige Moder indtil Døden.

Ane Cathrine Sørensen.“

Derefter skriver Graves Lauridsen:

„Kjære Broder! — Takket være Du for den Ulejlighed, jeg forarsagede Dig med at opskrive Sædens Forhold i Foraaret, det haver Du nu opfyldt paa en særdeles forklarlig Maade. — Da vil jeg, gode Broder, som pligtskyldigst at skrive om Fuldførelsen af samme: — 1) Birkler er besaaet med Havre, Byg, Kartofler og siden med Tiden at besaa et lille Stykke med Boghvede. — 2) Bramland Agre er besaaet med Havre til Fennen. 3) Det halve af Store Fennen med Havre. — Saa jeg med et Ord kan sige: vi er færdige med Foraarsarbejdet. — Din Følhoppe vil snart fole, men vi ved ikke, hvornaar Aaret¹⁾ (Tiden) er omme med den. — Plagen, Du fik af Jørgen Vind, solgte vi den 15. Marts paa Ribe Marked til Mads Bojesens Søn i Nr. Farup, den kostede 130 Rdlr. Det var jo rigtignok under Din Taxation, men den betaltes efter vor Mening godt, da Priserne ere daarlige herhjemme paa saadanne unge Heste; Johannes' Plag har gjort Foraarsarbejdet og er blevet en udmærket Hest i Tøjet. — Dine Føl er alle 3 gode og raske, Din Anmodning om Skjæring af samme er fuldført for 8 Dage siden, vi havde sendt Bud flere Gange til Grøn²⁾, men han havde saa meget at bestille med de Heste, som har været i Ægt, saa han ikke kunde komme før. Men de er alle 4 raske. — Din Ko, Kvier, Stude, Kalve og Faar er alle sunde, men da Vejret har været koldt og tørt, har Grøden ikke været god, hvorfor vi ikke har dem ude paa Græs endnu, og Foder har vi nok af. — Saaledes har jeg opskrevet Tilstanden, og alt er saaledes godt herhjemme. — Din Broder Hans har lagt Foraarssæden, da jeg ikke er saa godt kjendt med Saaningen, saa syntes jeg, at det var bedre at overlade det til ham. Jeg har saa været i Egebæk hos vor Søster at gaa hende til Haande. Hendes Mand³⁾ er rask og er blevet forskaanet i den haarde Nød. — Kjære Broder, der er mange her fra Egnen, som er blevne Fanger, Simon Hansen Sørensen⁴⁾ fra Jedsted er fanget og ligger i Flensborg, han er syg, men ikke saaret. — Hans Dein⁵⁾ fra Hedegaard er ogsaa fanget — det var ham, der tjente hos Hans Simonsen⁶⁾. — Jørgen Tækker⁷⁾ og Niels Pedersens Søn Mikkel⁸⁾ fra Sejstrup ligger i Spandau. — Gode Broder, Du

¹⁾ Drægtighedsperioden. ²⁾ Dyrlægen. ³⁾ Peder S. Friis var ogsaa med i Krigen. ⁴⁾ Simon Thude. ⁵⁾ Hans Degn. ⁶⁾ Matr. Nr. 11 i Vilslev. ⁷⁾ Jørgen Mortensen Tækker fra Jedsted. ⁸⁾ Mikkel Nielsen. Senere Gaard-

har vel allerede hørt, at Dybbøl Skandser er tagne af Fjenden, og at 20. Regiment har været haardt med. — Thysen fra V. Vedsted er saaret i Undermunden og Hagen, han ligger i Flensborg og er Fange. Søren Darum fra Jedsted er rask, men han har faaet 4 Kugler, som ingen Skade gjorde. Niels Jensens Søn i Ribe — Johannes — er falden, og den Karl, som gik for Søren Rytter⁹⁾, er falden. — Din gamle Ven, som Du gav en Ørefigen i Kjøbenhavn, Niels Kikkenborg, er falden, ramt af en Granat, han døde straks. — Anders Ibsens Søn i Jedsted — Ib¹⁰⁾ — blev saaret ved Oversø og ligger paa Lazaret i Flensborg, han fik en Kugle i Hælen, og nu er hans Ben blevet afsat op til Knæet. — Gode Gud og barmhjærtige Fader, vi bede Dig at vilde bevare disse stakkels Mennesker og give dem Taalmodighed til at bære deres Skjæbne og Lidelse, og trøste de faldnes Efterladte og Familier til at bære deres Sorg. — Under nuværende Vaabenhvile er af Forstærkningsmandskabet bleven hjemsendt: Mads Lambertsen, Peder Bjørn, Jens Lauridsen, Knud Trolund fra vor By. De er alle raske og haaber ikke mere at komme ind i denne sørgelige Stilling.

Vi have faaet fjendtlig Indkvartering, først havde vi Østerrigerne Jægere, der var 180 Mand i Byen, og vi havde 2 Mand, det var meget flinke Folk, men nu kom der paa Søndag Husarer, navnlig ungarske; saa maatte Østerrigerne rejse, saa nødige de end vilde, til Gredsted. — Vi har 2 Husarer; Husarerne er ikke saa flinke, dog dem vi har, kan vi ikke klage paa; de skal holde dem selv med Proviant, men vore Ønsker er dog snart at blive befriet for dem. Hvad Krigen har medført med Ægtkjørsel og Leverancer er bleven en stor Byrde, som jeg ikke her vil opskrive.

Nu vil jeg ende mit Brev med en Hilsen fra Din trolovede Ven Sidsel Jensen. Men først og sidst være Du hilset fra Din tro Moder og Dine Søkende. — Lad os bede og sætte vor Lid til ham, der styrer Folkets Skjæbne, og bevare Haabet om, at han vil gjøre os Prøvelsens Udgang saaledes, at vi kan bære den. — Gud bevare Dig, kjære Broder, og give Eder bedre Dage, at vi snart maa omfavne Dig igjen. — Hils Niels Bertelsen fra mig, men først og sidst være Du hilset fra Din trofaste Broder. G. Lauridsen.

mand i Sejstrup. ⁹⁾ Søren Andersen Rytter, Søn af Sognefoged Anders Rytter i Vilslev. ¹⁰⁾ Ib Andersen døde af Saaret, han blev begravet med Honnør paa Vilslev Kirkegaard. 1 Sten paa hans Grav.

Skriv snart og lad os ikke vente for længe efter Brev. Imens Stilstanden varer, kan Brevene gaa sikkert.“

„Til Korporal Niels Lauridsen — 20. Regiment, 1. Compagni, — Krigsfange i Magdeburg — i Preussen.“

Krigen fik Ende; det er begribeligt, at Sindene, der havde været i Uro og Spænding, længtes efter Fred, man glædedes, da det var overstaaet, uagtet at Nederlaget og Tabet af Slesvig maatte lægge et tungt Tryk paa Sindene. — Sidst paa Sommeren kom de sidste af Soldaterne hjem, og man glædedes med hinanden over, at en streng Tid var forbi. Og der var næppe nogen, der var glattere end den unge 20-aarige Graves Lauridsen med det letbevægelige Sind.

Aaret efter Krigen var det, at hans ældre Broder, Thomas Lauridsen, købte Gaarden Matr. Nr. 17 i Vilslev, og nu fik Graves travlt med at hjælpe Broderen og hans Familie med Flytningen og med deres Installering i deres nye Hjem ved Siden af Slægtsgaarden. — I den nykøbte Gaard havde den gamle Sognepræst J. V. Angel i Vilslev haft Ophold paa sine gamle Dage. Konen i Huset var hans Plejedatter. Nu var Præsten død; Plejedatteren og hendes Mand, Johannes Köllner, solgte da Gaarden til Th. Lauridsen og købte selv Varde Mølle, hvor de var Møllerfolk, saa længe de levede. — Graves, der havde travlt med at rydde op i den købte Gaard, før Broderen og hans Familie flyttede ind, fandt der en Bunke gamle Papirer og Bøger henkastet paa Loftet i Stuehuset, som den gamle Præst havde efterladt sig. Det var noget, der interesserede den opvakte Knøs, ikke mindst Præstens Forstudier til Prædikener, Ligtaler og lign. — Graves læste og tænkte — han sorterede Papirerne, ordnede dem og gemte dem hen. — En Del af dette er kommet til Nytte ved Udarbejdelsen af denne Slægtshistorie.

Skønt Graves Lauridsen var født Bonde, opvokset ved Bondearbejde og af gammel Bondeæt, var hans Interesser dog ikke knyttet særlig stærkt til Bondevirksomhed, de havde Ærinde

mange andre Steder. — Det var forøvrigt ikke noget, der særligt laa til ham alene, men noget, der kendetegnede en Del af Slægten fra Næsbjærg; her skal blot peges paa, at hans Farbroder, Thomas Juel, der ejede den ret store Slægtsgaard i Næsbjærg, som før omtalt, forsømte denne for at hellige sit Liv til en slet lønnet og møjsommelig Skolelærervirksomhed. Slægtsmedlemmerne var dog overvejende Bønder, de var redelige, nøjsomme, flittige, de kunde ernære sig og klare sig mellem andre Bønder, men store Udslag gjorde de ikke; de havde Evner til at virke i større Format, men de gjorde det ikke, turde ikke, thi sæt at det gik galt, at de ikke kunde klare Forpligtelserne, svare enhver sit, saa var Ærligheden i Fare. — Ærlighed, Redelighed i Pengesager, i Løfter, i alt, det var Slægtens dyrebareste Klenodie, den værnede de om. — Deres Livsførelse, deres Handlinger, maatte være saaledes, at de kunde taale offentlig Beskuelse. Og de vidste, at der en Gang, naar Livet var Slut, vilde komme en Regnskabets Dag, en Dommens Dag, da maatte der ikke være en Plet, der ikke kunde vaskes bort. — Kort, Slægten havde Samvittighed og Evner, — men Samvittighedsfølelsen var saa stærk, at den hindrede Evnernes frie Udfoldelse. Var de befriet for Ansvar, var det næsten overraskende at lægge Mærke til, hvad der kunde udrettes og hvilken Dygtighed, der kunde lægges for Dagen. — Dette vil fremgaa baade af det foregaaende og det efterfølgende om Slægten. — Graves L. var typisk for Slægten i saa Henseende, han havde Evner og Interesser, men valgte alligevel at blive ved Jorden, det var der, man skulde hente sin Føde, det var Arbejdet med den, man var mest vant til, selv om man interesserede sig mere for alt andet end Bondegerningen.

Der var hidtil ikke gjort meget for Oplysningen blandt Landbougdommen, og den foranomtalte Aftenskole i Vilslev var sikkert et isoleret Tilfælde. — Den før Krigen paabegyndte Folkehøjskole i Rødding var slaaet ud af Krigen; og den ny i 1865 paabegyndte Højskole i Askov var næppe kendt i Vilslev endnu. — I det hele blev Højskolebevægelsen i Begyndelsen vistnok anset for at være alt for videnskabelig og alt for unyttig for Landbougdommen, hvis Liv hovedsagelig maatte være viet til legemligt Arbejde med Jorden, og hvad dertil hører. — Angaaende Bondeungdommens Dygtiggørelse til dens Gerning havde der

flere Gange været stærke Bevægelser i Gang. I 1799 blev der ved Legatmidler fra det Classenske Fideikommis oprettet en Agerbrugsskole paa Næsgaard paa Falster, men paa Grund af manglende Elever traadte den først i Virksomhed i Aaret 1849, men den optog kun 9 Elever aarlig, saa det mærkedes ikke meget. 1837 blev der gjort Forsøg med en Landbrugsskole paa Frijsenborg Gods, men den holdtes kun gaaende i nogle faa Aar omkring 1840. Paa Hofmandsgave paa Fyn holdtes der omkring 1850 i nogle Aar en Fagskole for Landmænd, men den fik heller ikke den Gang noget at betyde for almindelige Bondesønner. Umiddelbart efter Krigen oprettedes ved Vamdrup en Landbrugsskole, der havde en Del Elever fra Vestjylland; den holdtes gaaende i henved en Snes Aar. Skolen har næppe efterladt sig betydelige Resultater paa Egnen, men den har været og virket og haft et efter sin Tid betydeligt Antal Elever.

I en Annonce i „Ribe Stiftstidende“ læses følgende: „Søgaard Landboskole, der i indeværende Aar har været frekventeret af 51 Elever, begynder sit nye Kursus den 1. Oktober og fortsætter uforandret sin Undervisning ved 4 Lærere i to Klasser. Betalingen er for Vinterhalvaaret for Kost, Logi og fri Læge 48 Rdlr., for Undervisningen 10 Rdlr., samtlige Undervisningspenge og Halvdelen af Kostpengene betales forud. Skolen er beliggende ved Vamdrup Jernbanestation $1\frac{3}{4}$ Mil fra Kolding. Indmeldelser modtages af undertegnede Forstander ved Skolen. Søgaard Landbrugsskole i August 1867. D. Ross.

Paa denne Skole tog Graves Lauridsen sammen med en anden Gaardmandssøn J. Jepsen Jørgensen Brok fra Vilslev et Kursus i Vinterhalvaaret 1867—68. Skolen var dette Aar besøgt af ca. 40 Elever.

Der er Elever fra hele det sydlige Jylland, fra Vesterhav til Kattegat, fra Østlesvig: Sundeved, Als, Aabenraa og Haderslev-egnen, mange fra Fyn, 1 fra Falster og 1 fra Lolland. De fleste er Storbondesønner, et Par Præstesønner er der ogsaa. Gorm Hansen, Krogsgaard, der er omtalt i nærværende under Slotslægten, har ogsaa været Elev paa Skolen dette Aar. Hvor meget Udbytte, de unge Mænd har haft ud af dette Skoleophold, er ikke nemt at sige, de to unge Mænd fra Vilslev udmærkede sig vist næppe

særlig mellem Bønderne her paa Egnen. Men alene det i et halvt Aar at være sammen med Kammerater fra andre Egne af Landet, at stifte Bekendtskaber og ved Undervisningen at blive stillet overfor ny Viden, nye Problemer, er jo Oplevelser og Berigelser, der i sig selv ejer Livsværdier. Graves Lauridsens Stilebog paa Landboskolen er opbevaret, den indeholder et Dusin smukke, velskrevne Stilopgaver, der fortæller lidt om, hvad man har beskæftiget sig med paa Skolen. Hans første Stil, „En Beskrivelse af min Hjemegn“, skal gengives her, dels som en Prøve og dels, fordi vi faar et Billede af Egnen fra den Tid, set med hans Øjne:

„Min Hjemstavn er i det sydvestlige Jylland, Kongeaaen løber tæt forbi min Fødeby Vilslev og adskiller Sønderjylland fra Nørrejylland; dette ses paa Byens Kirke, da dens Taarn er bygget ved den østre Ende af Kirken, hvilket ikke er Tilfældet med de andre af Landets Kirktaarne, og derfor vækker Opmærksomhed hos Folk, som passerer denne Aa. — Her løber Kongeaaen ud i Vesterhavet, og af den Grund har den simple Klasse*) en god Indtægt ved Fiskefangst. Med Sydvestvind driver der mange Ørreder og Laks ind i Aaen, hvilke fiskes med Garn, og den Slags Fisk betales meget dyrt. — Det vestlige Jylland staar jo langt tilbage for det østlige Jylland og Øerne med Hensyn til Skove og Træplantning; men jeg tror ogsaa, det vilde blive mere ugunstigt for Træplantning her paa Vestkysten formedelst den saa hyppige Vestenvind og den kolde Havsug, som opstiger fra Havet.

Af Skove have vi to, men de er kun smaa, nemlig *Kjærgaardskov* og *Lundagerskov*. Kjærgaard var for omtrent 100 Aar siden en meget stor Herregaard, den ejede Byerne Vilslev, Hunderup og Darum, hvis Beboere den Gang var Fæstebønder, men med Tiden købte de dem til Selvejere. — Nu er det en Gaard paa 20 Tdr. Hartkorn. — Vi have her et ganske fladt Terrain, kun med Undtagelse af nogle enkelte Høje, som i Modsætning til andre ikke kunde eller vilde faa nogen Betydning. Jordens fysiske Beskaffenhed er let sandet Muldjord, hvor man dyrker Rug, Byg og Boghvede. Men det, der pryder og smykker denne Egn, er de frugtbare Marskenge, som staar i stor Værdi med Hensyn til dets Fedme, de giver i Almindelighed et stort Udbytte af Hø, som

*) Smaakaarsfolk.

bjærges i Juli Maaned, bagefter kan Ejerne græsse deres Kreaturer fede paa Høstgrøden. Deres Havre saar de ude i Marsken uden Gødning, og den giver 10 à 12 Fold, men i de sidste Aar have de lidt stor Skade ved Oversvømmelse af Havet. — Aar 1864, den 30. Maj, rejste der sig en voldsom Orkan, der drev Vandet op til Byen og ødelagde Græsningen og Foraarsæden, da Vesterhavet indeholder en stor Masse Saltstof. — Aar 1860, den 24. August, brød Havet op i endnu større Heftighed med Hensyn til den Hurtighed, som Vandet kom med. Det var i Høstens Tid, Folkene maatte løbe fra deres Arbejde og ud i Engene for at redde Kreaturerne. Da Vandet kom saa voldsomt, fik de ikke Kreaturerne reddet allesammen, der druknede i 3 Byer i en halv Mils Afstand over 80 Stkr. Hornkvæg og over 100 Stkr. Faar. Al Kornet, som var høstet, laa i Flodskarnet imellem hinanden, det var næsten ikke muligt at faa tørt igen, formedelst den saltagtige Vædske. — Nu arbejdes der stærkt paa at faa et Sødige, der kunde forhindre Oversvømmelser, men om det vil komme til Udførelse, vil Tiden vise. Egnens største Indtægtskilde er af Kreaturerne, som nu i de sidste Aar er forbedrede ved at forskaffe Til-lægsdyr af den engelske Race*)." Den 14—11—1867".

Beretningerne om Stormfloderne er Selvoplevelser, og det øvrige er for det meste bygget paa Selvsyn, saaledes som en ung uhildet Mand ser sin Fødeby og den Hjemegn, hvor han er vokset op. — Man lægger Mærke til, at han har understreget Navnene paa Herregaardens Skove. Har han mon tænkt paa Herregaardens Historie og dens Storhedstid? — Faa Aar efter kom Graves Lauridsen til at bo i Kjærgaard Skov, fik sit Hjem der, kom til at eje en Del af Skoven og en Del af Herregaardens tilbageværende 20 Tønder Hartkorn. Det er ikke usandsynligt, at dette historiske Sted har draget ham og været medvirkende til, at han her, da Lejlighed gaves, valgte sit Bosted og sit Virkefelt.

Af en Brevveksling mellem Graves L. og en af hans Landboskolekammerater, N. Müller, en Præstesøn fra Bryndum, hvori de drøfter Fremtidsmuligheder, fremgaar, at Graves L. er i Færd med at forpagte en Ejendom; hvilken Ejendom, det er, ses ikke af Brevvekslingen, men udelukket, at det kan være hele Kjær-

*) Korthorn.

gaard med Skoven og de 20 Tønder Hartkorn, er det ikke. — Kjærgaard ejedes den Gang af en Gæstgiver, J. Fr. Grejsen, der boede i Ribe; Gaarden og Ejendommen har næppe været et godt Aktiv for ham, uagtet han med haard Haand fo'r frem i den gamle Gaard, han forhuggede Skoven, raserede Markhegnene og gjorde alt, hvad der kunde gøres, i Penge. Graves L. fik imidlertid ingen Forpagtning i Stand, hverken med Kjærgaard eller nogen anden Ejendom; men samme Aar sælger Grejsen Kjærgaards Bygninger, den vestre Halvdel af Skoven samt den vestre Halvdel af Gaardens Jorder til de omliggende Kommuner, der lod den gamle Herregaard indrette til Fattiggaard for deres Fattiglemmer.

Den østre Halvdel af Ejendommen og Skoven laa hen til Aaret 1875, da købte Graves L. og en anden ung Mand i Fællesskab den Del af Kjærgaard af Gæstgiveren i Ribe. — Disse to Mænd delte derefter Jorderne og Skoven saaledes, at Graves L. fik den østre Halvdel af den købte Skov, ligesom han ogsaa fik den østre Halvdel af de købte Agerjorder, medens Moselodden Syd for Skoven blev delt noget anderledes; medens den anden Mand — Hans Nielsen — fik den vestre eller rettere den midterst Del af Skoven og Jorderne samt den østre Del af Moselodden. — Desuden medfulgte der vist en Del Byggemateriale fra den gamle Herregaards Avls- og Staldbygninger, som ogsaa blev delt mellem de unge Mænd; hver af dem lod derpaa opføre nye Bygninger, Hans Nielsen midt i Skoven og Graves L. i Skovens østre Udkant.

Graves Lauridsen var imidlertid blevet forlovet, og den 1. April 1875 holdt han Bryllup i Jedsted med *Bodil Kathrine Gantzel*, født 13. Februar 1852 i Jedsted, Datter af Gaardmand og Sognefoged Jokum Gantzel og Hustru, Magdalene Gantzel, i Jedsted. De nygifte tog efter Brylluppet Ophold paa Hovedgaarden — nu Fattiggaarden Kjærgaard, hvor de lejede et Par Værelser, her boede de om Sommeren, saa længe Opførelsen af deres egen Gaard stod paa; da den hen paa Sommeren var færdigbygget, flyttede de ind i deres nye Hjem. — Af Gaardens Jorder var den Del, der laa Nord for Gaarden, god sandmuldet Agerjord, medens den Del, der laa Syd for Gaarden, overvejende var Tørveeng og Mose med et godt Tørveskær, en lille Del af Mosen var dog dyrkbar Kærjord. Selve det store Moseareal gav en god sik-

ker aarlig Indtægt ved Tilvirkning og Salg af Klyne, som der var god og let Afsætning paa.

Her paa den nye Gaard i den gamle Skov levede Trine og Graves et lykkeligt Samliv i mange Aar, mens en stor Børneflokk voksede op om dem. Trine var, som Graves, en mild og glad Natur, hos hvem man altid mødte et venligt Smil; deres lyse, livlige Ungdomssind bevarede de, saa længe de levede. De to blev ikke gamle af Sind, men det blev de heller ikke af Aar. — I 1904 begyndte Graves at skrante, en snigende Brysts sygdom tvang den ellers saa raske Mand til et langt Sygeleje, længe levede han mellem Haab og Tvivl, men tilsidst blev han klar over, at det lakede mod Enden, dog kunde Sygdommen ikke helt knække hans Livsmod og hans Interesser. — En Dag, en af hans Ungdomskammerater*), som ogsaa havde et livligt Gemyt, besøgte ham ved hans Sygeleje, var denne sammen med et Par andre Gæster bød ind i Stuen ved Siden af den syge Mand til en Kaffetaar. — Her fortalte Kammeraten om en morsom Ungdomsoplevelse, han og den syge havde haft sammen. Døren ind til Graves havde staaet paa Klem, og han havde spændt lyttet til Vennens Fortælling, han oplevede Ungdomsmindet igen, og med et udbrød den dødssyge Mand i en saa hjærtelig Latter, at hele Selskabet i den anden Stue maatte le med. — En Godtvejrdsdag, kort før han døde, bad han sin ældste Søn om at trække Hestene og andre af Husdyrene forbi Vinduet ved Sygesengen, han vilde se og hilse paa sine kære Husdyr endnu en Gang, før han lukkede sine Øjne.

Han døde den 3. Marts 1905, 62 Aar gl. Hans Hustru, Kathrine, overlevede ham i knapt 2 Aar; hun døde den 19. December 1906, 54 Aar gl. — De er begravede paa Hunderup Kirkegaard.

I Ægteskabet var der 10 Børn, af disse døde de 4 som ganske smaa:

a—1. *Ane Cathrine Lauridsen*, født 27. Januar 1876 i Kjærgaard, Hunderup Sogn. — Hun var den eneste af Børnene, der blev gift og kom bort fra Hjemmet, inden Forældrene døde; dog kom hun til at bo i Sognet ikke saa langt fra Barndomshjemmet. Den 1. April 1903 blev hun gift med *Peder Thygesen Pedersen*, født den 16. eller 17. September (der er Uoverensstemmelse mel-

*) Morten Kromann i Vilslev.

P. Th. Pedersen
med Familie.

lem Kirkebogens Data og den Dag, han fejrer Fødselsdagen) 1877 i Sejstrup, hvor hans Forældre — Marie og Niels Thygesen Pedersen — havde en Gaard i Sejstrup-Strat.

Peder Thygesen og en Broder, Søren Thygesen, havde som unge lært Murerhaandværket og drev nu selv Forretning som Murermestre. — Da Peder Thygesen blev gift, købte han en mindre Landejendom i Sejstrup Vest for Landevejen i Nærheden af Alsbro. Her blev hans og Kathrines fremtidige Hjem, hvor de levede lykkelige og tilfredse med hinanden i næsten 40 Aar. Deres lille Ejendom blev godt passet, og Huset blev sat godt i Stand, han var jo Haandværker og kunde selv gøre det. Ved Siden af Ejendommen passede han ogsaa sit Haandværk. — Det er en betydelig Del Bygninger, de to Brødre i Aarenes Løb har opført. — De er et Par dygtige Murermestre, der har det Lov paa sig, at de ikke blot laver godt og solidt, men ogsaa særdeles smukt Arbejde. Da Kathrine og Peder Thygesen var kommet op i Aarene, begyndte Gigten at gøre sig gældende hos dem begge. Kathrine blev tilmed noget svær og døjede en Del med Aandenød, der tog til med Aarene. Den 23. April 1942 døde hun, 66 Aar gammel. I Ægteskabet er der 2 Børn, en Søn og en Datter:

1. *Maria Pedersen*, født 24. Februar 1904 i Sejstrup, gift den

6. November 1925 med *Hans Ebbesen Andersen*, født 12. April 1900 paa gl. Alsbrogaard. De har en Ejendom paa Alsbro, der er udskilt fra hans Fødegaard. De har 3 Børn: 1) *Agnes Andersen*, født 15. Oktober 1926. — *Peder Andersen*, født 2. August 1929 og 3) *Anders Andersen*, født 22. December 1931. Alle 3 fødte paa Alsbro i Hunderup Sogn.

2. *Niels Graves Pedersen*, født 3. Oktober 1915 i Sejstrup. Han opholder sig i Hjemmet og passer Ejendommen for sin Fader.

b—2. *Jokum Hendrik Gantzel Lauridsen*, født 9. August 1877 og død 13. Marts 1879 paa Kjærgaard.

c—3. *Jokum Hendrik Gantzel Lauridsen*, født 24. Februar 1880 i Kjærgaard. Han hjalp i sine unge Aar sin Fader med Gaardens Drift. Sin Værnepligt aftjente han ved Dragonerne i Aarhus. Kort efter sin Hjemkomst fra Militærtjenesten var det, hans Fader døde, og saa maatte den unge Mand til at staa for Gaardens Styrelse. Den 1. April 1910 indgik han i Ægteskab med *Karoline Hansen*, født 23. August 1889 i Vilslev, Datter af Husmand og Smedemester Knud Hansen i Vilslev. — Nu var det Karoline og Jokum Lauridsen, der blev Ejere af Gaarden i Skoven. Store Forandringer medførte dette Ejerskifte ikke. Jokum Lauridsen holdt Gaardens Drift nogenlunde i samme Skure som i Faderens Tid; men de økonomiske Forhold blev ringere for Sønnen end for Faderen. Denne efterlod sig næppe nævneværdig Gæld paa Ejendommen, men Jokum L., der skulde udrede Medgift til sine mange Søkende, blev nødt til at lave eller forøge den værende Gæld. Dertil kom, at Klynesalget maatte af- tage og tilsidst standse paa Grund af, at Tørvejorden var opbrugt; dermed var en god Indtægtskilde til Gaarden stoppet. Saa kom Kri- gen 1914 med de vold- somme Prissvingninger, især for Bønderne, der gjorde, at man den ene

Karoline og Jokum Lauridsen.

Bodolf Lauridsen.

Margrethe, Gudrun og Svend Aage Olsen.

Dag maatte tro, man var stenrig, medens man den anden følte sig ludfattig.

Jokum L. holdt Gaarden sammen, saa længe han og Karoline kunde fejre deres Sølvbryllup paa den, men ved den Tid var deres Penge-sager kommet saa meget i Uorden, at de snart saa sig nødsaget til at lade Gaarden gaa over paa fremmede Hænder. Karoline og Jokum Lauridsen sørgede meget over den Skæbne, der ramte dem saa haardt. De rejste til Brørup, hvor de har fundet anden Beskæftigelse. De har 7 Børn:

1. *Bodolf Graves Lauridsen*, født 1. Marts 1911.
2. *Gudrun Bothilde Lauridsen*, født 7. September 1913.
3. *Kathrine Lauridsen*, født 3. August 1915.
4. *Inger Lauridsen*, født 8. September 1917.
5. *Kæren Lauridsen*, født 26. Juni 1920.
6. *Margrethe Lauridsen*, født 20. Marts 1923.
7. *Knud Hansen Lauridsen*, født 9. April 1926.

De er alle født paa Kjærgaard i Hunderup Sogn. Der oplyses nu 1943, at 3 af Pigebørnene er indgaaet i Ægteskab, nemlig Nr. 2 Gudrun Lauridsen, gift med en Elektriker — de bor paa Møen. —

Inger Lauridsen.

Karen Lauridsen.

Magdalene Lauridsen.

Nr. 4 Inger Lauridsen bor i Bramminge, hvor hendes Mand er Arbejder. Nr. 5 Karen Lauridsen, hendes Mand er Barber, de bor i Næstved.

d.—4. *Magdalene Petrea Lauridsen*, født 26. August 1882 paa Kjærgaard. Gift 18. April 1912 i Amerika med *Jørgen Lauridsen*, født 10. September —? i Sejstrup. Han er Søn af Bygmester Diderik Lauridsen, der ejede den Ejendom i Sejstrup, som Magdalenes Søster og Svoger Kathrine og Peder Thygesen nu ejer. Der er Magdalenes Mand, *Jørgen L.*, altsaa født.

Magdalene rejste 1911 sammen med sin yngre Broder Laurids Thomsen til Amerika. Undervejs, paa Skibet, blev hun forlovet med *Jørgen Lauridsen*, og da de kom til Amerika, giftede de sig, saa snart det lod sig gøre at faa Fod under eget Bord. De bor nu 1934 i East Lake, Colorado, hvor de ejer en Farm. I Ægteskabet har de 7 Børn, men deres Fødselsdage kendes ikke, kun ved man, at den ældste skal være født 1915, medens den yngste er født 1926 eller 1927. Deres Navne er:

1. *Clarens Lauridsen*, født 1915. 2. *Carl Lauridsen*. 3. *Donald Lauridsen*. 4. *Mary Lauridsen*. 5. *Tom Lauridsen*. 6. *Robert Lauridsen*. 7. *John Lauridsen*.

e.—5. *Laurids Thomsen Lauridsen*, født 30. September 1885 paa Kjærgaard. Han rejste i 1911 til Amerika sammen med sin foran omtalte Søster. Han bor i Tungsten, Colorado, i Nærheden af sin Søster Magdalene. Han beskæftiger sig med Sprængninger i Miner. Han blev gift i 1933 eller 1934, men skal være død knap efter. Han efterlader sig ingen Børn.

f.—6. og g.—7. *Peder Georg Lauridsen* og *Margrethe Bortilde Lauridsen*, født 6. April 1888. Tvillinger. De døde begge samme Dag 6. April 1888, men blev forinden døbt ved Nød-daab, Drengen af Faderen Graves Lauridsen og Pigen af Lærer Asmus Jæger i Hunderup.

Laurids Th. Lauridsen.

Margrethe Lauridsen.

Kirstine Lauridsen.

h.—8. *Margrethe Bothilde Lauridsen*, født 27. August 1889 paa Kjærgaard. Hun blev gift den 10. November 1914 med *Kristen Nielsen Kristensen* i Hygum ved Varde. Han er født 15. November 1872. De ejede en Gaard i Andrup ved Esbjerg. Margrethe var en lille god Kvinde, smuk og fintbygget, men af en noget svag Konstitution (Legemsbygning). Hendes Ægteskab blev kun kortvarigt. Efter 7 Aars Forløb døde hun den 2. Marts 1922, ca. 33 Aar gammel. I Ægteskabet var der et Barn:

1. *Niels Graves Kristensen*, født 23. Juni 1916 i Andrup, Skads Sogn.

i.—9. *Hansine Kirstine Lauridsen*, født 9. Marts 1894 og død samme Dag paa Kjærgaard.

j.—10. *Kirstine Hansine Lauridsen*, født 14. Juni 1895 paa Kjærgaard. Hun var den eneste af Børneflokken, der ikke var konfirmeret, da hendes Forældre døde, men hun blev boende i sit Barndomshjem hos sin ældste Broder til et Aar efter sin Konfirmation, da var Broderen blevet gift; derefter fik hun et kort Ophold hos sin ældste Søster og hendes Mand i Sejstrup. Derefter havde hun flere Pladser som Tjenestepige eller Husassistent paa Hjemegnen, bl. a. hos Niels Holdensen i Sejstrup og hos Hans Duborg i Gredsted; paa den sidste Plads var hun i flere Aar, dog afbrudt af et Højskoleophold paa Frederiksborgs Højskole hos Forstander Begtrup. Senere fik hun Uddannelse paa Sorø Husholdningsseminarium hos Magdalene Lauridsen, hvor hun tog Eksamen som Husholdningslærerinde. Herfra fik hun Plads paa et Børnehjem „Frihedslyst“ i Nordsjæl-

land. Hun havde noget Kendskab til Forstanderparret Hr. og Fru Andersen, den sidstnævnte havde hun lært at kende, mens hun tjente i Jernved Sogn. Hun hed Dagmar Hessæl og havde været Sygeplejerske i Jernved i flere Aar. Nu, da hun var blevet gift, og hun og hendes Mand havde overtaget Forstanderpladsen paa det nævnte Børnehjem, antog de Kirstine som Medhjælper. — Efter nogle Aars Forløb paa Børnehjemmet fik Forstanderparret en ny Virksomhed, idet de overtog et Ungpige-hjem — et Hjem for vildfarne Pigebørn — „Unnerupgaard“ ved Vejby, ogsaa paa Nordsjælland. Kirstine flyttede da med dem hertil, hvor hun beklædte Stillingen som Lærerinde i Husholdning, Haandgerning og Vask etc.

Stillingen som Lærerinde paa dette Ungpige-hjem beklædte hun i 15 Aar, i hvert Fald indtil Efteraaret 1939. Ved Nytaarstid 1940 overtog hun en Stilling paa „De gamles Hjem“ i Gilleleje, vistnok som Bestyrerinde eller Køkkenchef.

I 1922, da hendes Søster Margrethe, der var gift i Andrup ved Esbjerg, døde, var Kirstine Lauridsen et Aarstid eller mere Bestyrerinde for hendes efterladte Mand og Barn paa Gaarden i Andrup. Det var vistnok herfra, hun tog paa Husholdningsseminariet i Sorø. Kirstine lignede i det ydre meget sin Fader, hun var en god og en dygtig Pige, der var afholdt af sine Omgivelser, men hun lagde til Tider et dybt og alvorligt Sindelag for Dagen.

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

(Tavle 6)

4. *Lambert Thomsen*, født 10. Februar 1799 i Næsbjærg. Han er det 4. Barn af Thomas Juel II og Ane Margrethe Laustdatter fra Sønderagergaard i Næsbjærg. Lambert Thomsen var kun 12 Aar gammel, da Faderen døde, og Bedstefaderen, som var Aftægtsmand, traadte til og overtog Styret af Gaarden for anden Gang. Men Børnene, der ikke godt kunde lide at være under Bedstefaderens Regimente, tog for det meste bort fra Hjemmet, naar de var blevne konfirmerede. Lambert Thomsen har vel nok hjulpet noget til derhjemme paa Gaarden, saa han har faaet noget Begreb om Landvæsen, men han er vel nok blevet ked af det, eller ogsaa er Forholdene i Hjemmet blevet

Lambert Thomsen.

ham for vanskelige og triste. Hvordan det ergaet til, er ikke helt klart, men Lambert Thomsen faar i sin Ungdom lært Skræderhaandværket og bliver Skræder. — I Slægten har der ikke før været Haandværkere, allermindst i Skræderfaget, for saa vidt der haves Kendskab til Slægten. Mest sandsynligt er det, at Lambert har søgt til sin Faster Bente, der boede først i Næsbjærg og senere i Blaksmark; hendes Mand var Skræder, en dygtig Haandværker, der skal være blevet en velstaaende Mand ved sin Bestilling. Denne hed Søren Christensen (Navnet er lidt usikkert, da det er meddelt efter en 90-aarig Kones Hukommelse), han skal være fra Nørreaa-Vong Egnen ved Aalbæk Mølle. Der er næppe Tvivl om, at Lambert har været i Huset hos sin Faster og Farbror og har faaet lært Skræderhaandværket der.

Den 17. Oktober 1817 er han antagelig i Vilslev for første Gang, thi paa denne Dag bliver som før omtalt begge hans ældre Brødre Thomas og Laust Thomsen ægteviede med 2 Pigebørn fra samme Gaard — „æ Slot“ i Vilslev. Den ældste Broder, Thomas, bringer sin Brud hjem til Slægtsgaarden i Næsbjærg, medens Broderen Laust, der bliver gift med Margrethe Sørens-datter, overtager hendes Slægtsgaard i Vilslev. Lambert Thomsen er den Gang en 18 Aars Knøs og Skrædersvend, men om

han ved dette Bryllup eller først ved en senere Løjlighed har stiftet Bekendtskab med Ingeborg Madsdatter i Vilslev, er ikke nemt at vide, men sikkert er det, at han 10 Aar senere kommer i Ægteskab med hende, og ligesom Broderen Laust ved Giftermaalet bliver Ejer af det Hjem, hun er vokset op i hos sine Plejeforældre i Vilslev.

Paa den Maade kom de to Næsbjærgbrødre til Vilslev og blev bosiddende Landmænd der, og hvor de blev Stamfædre til mange Efterkommere. Lambert Thomsen og Ingeborg Madsdatter var jævnaldrende; Ingeborg var Plejedatter hos sin Moster og Morbroder Ane Else Clausdatter og Lars Hansen, der ejede Boelstedet Matr. Nr. 46 i Vilslev. Denne Ejendom laa kun et Par Snese Alen Øst for „æ Slot“, saa de to Brødre Laust og Lambert blev nære Naboer.

Men før vi gaar videre med de unge Folk, vil vi stifte nærmere Bekendtskab med Ingeborgs Familie og hendes Herkomst samt nogle Oplysninger om Ejendommen, som blev deres:

„Ved Auktionen paa Herregaarden Kjærgaard den 25. og 26. Oktober 1786 over Fæstegodset i Landsbyerne Darum, Hundrup og Vilslev Sogne køber Husmand Claus Hansen af Vilslev sit paaboende Sted — staaende for Hartkorn: 2 Skpr. 3 Fjdk. 1 Album — til Selveje for 150 Rdlr. Skødet er dateret 10. Marts 1789.“

Denne Claus Hansen har to Døtre, Kirsten og Ane Else Clausdatter; den førstnævnte Datter Kirsten bliver gift med en Mand ved Navn Mads Mathiesen, der vistnok, efter først at have boet andet Steds, overtager sine Forældres Ejendom i Hjerpsted i Sønderjylland; denne Ejendom er enten Aalbæk Mølle eller en Ejendom i dens Nærhed i Hjerpsted Sogn — men derom fortælles andet Steds.

Den sidstnævnte Datter Ane Else, der er født i eller omkring Aaret 1757 i Vilslev, ses som 40-aarig Pige at være Ejer af Boelstedet efter sine Forældre. En Pantebogsattest, dateret 25. December 1825, lyder saaledes: „Indført i Pantebogen paa Side 226. Det bemærkes: Anne Else Clausdatter er i Pantebogen efter Skjøde, dateret 11. Februar 1797, thinglæst Dags Dato, anført som Ejer af et Sted i Vilslev, Hartkorn 2 Skpr. 3 Fjdkr. 1 Album.“ Underskrift. (Navnet ulæseligt.)

Denne Datter har derefter haft Skøde paa Forældrenes Ejendom i næsten 30 Aar, i hvert Fald til hun døde 14. Juni 1821; hendes Mand, der overlevede hende i 11 Aar, har altsaa ikke haft Skøde paa Ejendommen.

Omkring ved Aarhundredskiftet — 18. Oktober 1800 — bliver hun gift med en ældre Ungkarl fra Hillerup (dengang i Vilslev Sogn), der hedder Lars Hansen. En i hans efterladte Papirer funden Daabsattest fortæller os, hvem han er: „At Hans Sørensens Søn af Hillerup — Lars — som nu bor i Vilslev, er døbt i Vilslev Kirke den 20. Marts 1761. Dette bliver herved efter Kirkebogens Udvisning attesteret af — N. Lang — Vilslev Præstegaard 10. Februar 1806.“

Lars Hansen har været Soldat, og hans Fripas fortæller os lidt om, hvordan han ser ud, den lyder saaledes: „Foreviseren Lars Hansen, fød udi Hillerup Bye, Vilslev Sogn, udi Ribe Amt, nu 33 Aar gammel, 65 Tommer høj, blaa af Øjne, brun af Haar, maadelig af Skuldre og smal af Ben, der haver tjent udi 10 Aar som Landsoldat i det slesvigske Infanteri-Regiment, meddeles herved hans Afskeds-Pas; hvorefter han sig kan opholde paa hvad Sted i Landet ham Lyster. — Udi Land-Milicie-Sessionen for Ribe Amt den 7. Marts 1795. — (3 ulæselige Navne).“

Da Lars Hansen og Ann Else bliver klar over, at deres Ægteskab vil blive barnløst, opretter de med hinanden et gensidigt Testamente, der har følgende Ordlyd:

„Imellem underskrevne Ægtefolk Lars Hansen og Anna Else Claus-Datter, som ingen Børn har sammen, og som ejer og beboer et lidet Hus i Vilslev By, Vilslev Sogn, Hunderup Birk, Ribe Amt, staaende for Hartkorn: 2 Skipper, 3 Fjerdingkar, 1 Album, er indgaaet følgende Testamente:

1. Den længstlevende af os skal, om Gud ikke fremdeles forunder os Livsarvinger, uden nogen Tiltale af den Afdødes Arvinger, være uindskrænket Ejer af Hus og Ejendomme og alt, hvad ejende ved den førstes Død efterlades, og ved den længstlevendes Død skiftes vort Boe imellem begge vore Arvinger efter Loven — men

2. Skulde den længstlevende atter inclade sig i nyt Ægteskab,

betaler den til den Afdødes Arvinger een Gang for alle Gange 4 Rdlr. — siger Fire Rigsdaler — hvormed de skal lade dem nøje og have da intet mere at fordre.

Denne vor sidste Vilje, som vi to fattige Ægtefolk med velberaad Hu og fælles Vilje egenhændig have underskrevet og til Vitterlighed ombedt 2de Mænd at underskrive, bede vi maatte nyde allernaadigst anbefalet Approbation.

Vilslev, den 15. Februar 1801.

Lars Hansen.

Anna Else Claus Datter.

(med paaholden Pen)

At denne Forening mellem disse 2 Ægtefolk er med begges fælles Villie, sunde og ved Forstandens gode Brug indgaet og i Dag underskrevet, tilstaar vi som overværende.

Datum ut supra.

Poul Lang.

H. Matzen.

Jeg underskrevne Niels Lang, Sognepræst for Vilslev og Hunderup Menigheder, tilstaar herved, at jeg er øjensynlig Vidne, at fornævnte Lars Hansen med Hustru Anna Else Claus-Datter ere ved deres sunde og fulde Fornufts Brug og i god Helbredstilstand; og at de begge selv hver for sig haver underskrevet dette Testamente i foranstaaende 2 Vitterlighedsmænds Overværelse, som ligeledes hver for sig med egen Haand og i min Nærværelse har underskrevet. Ligesom jeg kan bevidne, at de begge testamenterende herhos erklærede, at dette Testamente, som det forefindes og ikke anderledes, er deres faste Mening, fuldkommen og sidste Villie. — Dette at være saa i Sandhed bevidner jeg med egen Haand og Segl, ligesom og at disse fattige Folk og derfor allerunderdanigst beder at maatte nyde kongelig Confirmation gratis. — Vilslef Datum ut supra.

Niels Lang.“

Lars og Else har nok været et Par kloge og forsigtige Folk, der har forstaaet at sikre sig selv og hinanden økonomisk af bedste Evne; de har Kendskab til og Forstaaelse af Landets Arvelove. Desuden fremgaar af Testamentet, at de har haft Slægtninge — Søkende. — Om Lars Hansens Slægtninge er der ikke søgt Op-

lysninger. — Om Anna Else gælder i nogen Maade det samme, men hun har vistnok kun haft én levende Søster, den førnævnte Kirsten Claus-Datter, der blev gift med Mads Mathiasen fra Hjerpsted. — Det blev denne Søsters Børn, der kom til at fortsætte Slægten, og det bliver hendes ældste Datter, vi kommer til at beskæftige os med i det følgende.

I Testamentet er der gentagne Gange slaaet paa (anført), at Lars og Ann Else er fattige Folk, man faar det Indtryk deraf, at det er anført for at faa Lempelse i Papirsomkostningerne, maaske ogsaa i Arveafgifterne, thi hvis de var meget fattige, vilde der jo næppe have været Anledning til at udfærdige et Testamente angaaende Arv. — Men alligevel er det rigtigt, thi skulde deres Bo og Ejendele gøres op, vilde deres Formue blive meget lille. — Vi er i Stand til at faa et lille Indblik i deres Formuesforhold. — I 1786 køber Claus Hansen Ejendommen til Selveje for 150 Rigsdaler, en Pris, der i Forhold til Fæstegaardenes Pris synes ret høj baade efter Td. Hartkorn og efter Td. Land, men Bygningens Værdi vejer jo haardt til paa det lille Jordareal. — Jordlodderne er: 1 Bjærgskifte — 1 Td. Ld. — 1 Mellem Vadene — $1\frac{1}{2}$ Td. Ld. — 1 Langager $\frac{3}{4}$ Td. Ld. — 1 Vesterende $\frac{3}{4}$ Td. Ld. — 1 Mølleholm $\frac{1}{2}$ Td. Ld. — Toft ved Huset 1 Skpr. Ld. og et Par smaa Moseskifter. Ialt 5 à 6 Tdr. Land med ca. 3 Skpr. Hartkorn. — Men Claus Hansen betaler det hele kontant, og der synes ikke i hans Tid at have været Gæld paa Ejendommen. Da Datteren, Ann Else, 1797 faar Skøde paa Ejendommen, maa hun antagelig udrede nogen Medgift til Søsteren, Kirsten, men dette har vist heller ikke bevirket Gældsstiftelse. Det ligger nær at antage, at hendes Mand, Lars Hansen, ved Ægteskabet har medbragt saa stor en Medgift, at Søsteren, Kirstens, Arvepart kunde udredes deraf.

I Aaret 1812 bliver Bygningen brandforsikret for 600 Rigsdaler, der er da 9 Fag Hus (= 27 Alen), der er 8 Alen dyb. — Nu er Bygningens Taksationsværdi bleven 4 Gange saa høj som hele Ejendommens Pris i 1786. Men Pengenes Værdi er ogsaa langt mindre; thi man stod jo lige over for Statsbankerotten, hvilket Bønderne dog næppe anede den Gang. — Men den kom, og derefter er Ann Else og Lars kommet i Pengeforlegenhed, thi den 11. Januar 1820 laaner de af Mikkel Sørensens Enke, Dorthea

Cathrine Pedersdatter, 225 Rd. — Dette Laan bliver efter 6 Aars Forløb opsagt og tilbagebetalt. — 17/12 1825. — I Stedet stiftes et nyt Laan til Dækning af det gamle. Den 14/12 1825 laanes de 225 Rdlr. af Kirkesanger og Skolelærer Christoffer Freiderich Therkildsen i Vilslev. — Dette Laan bliver staaende i 10 Aar, tilbagebetales den 22. December 1835; men da er Lars og Ann Else forlængst under Mulde, og der er en ny Ejer paa Stedet.

I Begyndelsen af det ny Aarhundrede, ikke længe efter at Lars og Ann Else har oprettet deres Testamente, dør hendes Søster, Kirsten Clausdatter i Hjerpsted og efterlader sig foruden Manden 3 smaa Pigebørn. Den ældste af disse hed Ingeborg og er født 1798. Denne lille Pige, som Anne Else og Lars Hansen var Moster og Morbroder til, og som temmelig sikkert bar sin Mormoders Navn, tager de to barnløse Folk til sig som deres egen Datter, men dog uden Adoption. — Nu er der nok kommet Liv i Huset, og der er tændt nye Forhaabninger i Sjælene hos de aldrende Ægtefolk; de kaster al deres Kærlighed paa det moderløse Barn, som de beholder hos sig, saa længe de lever.

Om den lille Ingeborgs Slægtninge i Vilslev er der i det foregaaende gjort Rede. — I det følgende skal der stiftes Bekendtskab med hendes Slægtninge i Slesvig. — Dette kan gøres ved Uddrag af Hjerpsted Sogns Kirkebog, der er ført paa en ejendommelig, men særdeles fyldestgørende Maade, idet der ved Dødsfald ikke blot berettes om den døde, men ogsaa om dennes Slægtninge baade i op- og nedstigende Linje.

Om Ingeborg Madsdatters Farmor hedder det:

1809 — 29. Juli — døde og 1. August begravedes Dorthea Mathiasen, afdøde Kaadner*) Mathias Jørgensens efterladte Enke. Hun var Datter af Mads Jacobsen, Kaadner i Randrup og Hustru Bodil. — Med hendes Mand har hun haft 11 Børn, hvoraf kun 4 lever. — 1. Jørgen, ugift. — 2. Mads, 2 Gange gift (med sin 1. Kone 3 Børn: Ingeborg — Dorthe og Bodil Marie; og med den nuhavende Kone 1 Barn, Kirsten). — 3. Peder, ugift — og 4. Ane, ugift. — Den gamle Kone har udstanden store langvarige Smerter, thi i mere end 3 Aar har hun bestandig lagt ved hendes Sygeseng. — Et forsinket Dødsfald.“

*) Kaadner betyder Boelsmand ell. Husmand.

Om deres Søn, Mads, altsaa Ingeborg Madsdatters Fader, beretter Kirkebogen ved hans Dødsfald:

1836 — 28. Juni — døde Mads Mathiasen, Kaadner i Aalbæk Mølle. Han var Søn af afdøde Kaadner Mathias Jørgensen i Hjerpsted og Dorthea Madsdatter i Randrup. — Han var gift 2 Gange; med sin første Kone, Kirsten, havde han 3 Børn: 1. Ingeborg Madses, gift med Lambert Thomsen i Vilsev. — 2. Dorthea Madses, gift med Gaardmand Anders Momsen i Koldby (Skilt 15. April 1833) og 3. Bodil Maren Madses, gift med Laust Mejer i Hjerpsted.“

Mads Mathiasen blev gift 2. Gang med Karen (Maria), født Jensen, med hvem han havde følgende Børn (maaske endda flere).

1. Kirsten Mathiasen, født 1809 (eller før). Hun var forlovet — vistnok med en Broder til hendes ældste Søster Ingeborgs Mand, Lambert Thomsen i Vilslev, han hed Peter Thomsen, men de druknede begge under en Stormflod paa Øen Jordsand Natten mellem 17. og 18. Oktober 1834 under Forsøg paa at redde hendes Faders Kvæg, der græssede paa Øen. Det samme skete med 2 af hendes Brødre, der ogsaa druknede ved denne Lejlighed.

2. Mathias Mathiasen, født ?, gift med Ane Cathrine, født Krog, fra Søndernæs i Brøns Sogn. De var Husmandsfolk i Hjerpsted.

3. Hans Mathiasen, født 1812 (?). Om ham beretter Kirkebogen i Hjerpsted følgende:

„1834. Natten mellem 17. og 18. Oktober døde — druknede Hans Mathiasen, Søn af Kaadner Mads Mathiasen og Hustru i Aalbæk Mølle. — Han var 22 Aar gammel, blev begravet den 30. Oktober i Hjerpsted. Tillige med Hans Mathiasen druknede en Broder og en Søster samt dennes Kæreste, der var Tjenestekarl i Møllen. — Hans Mathiasen var den eneste, der skyllede i Land af disse fire, og som blev begravet. Ulykken skete under en Stormflod, hvor man forsøgte at bjærge Kvæget fra Øen Jordsand og ind til Fastlandet.“

I en haandskreven Bog „Hjerpsted Sogns Krønikebog“, som findes i Sognets Præstegaard, berettes om denne Ulykke saaledes:

„I 1830'erne var Jordsand i Besiddelse af en Kaadner paa Aalbæk Mølle ved Navn Mads Mathiasen. Paa den Tid skete en stor Ulykke, som ramte Øens Besidder haardt. To voksne Sønner, en voksen Datter og en Tjenestekar, som var forlovet med Datteren, var den 17. Oktober 1834 undervejs fra Øen Jordsand til Fastlandet med Kreaturer, som havde gaaet paa Græs paa Øen. Da de ikke var langt fra Landet, var Vandet steget saa hurtigt, at de ikke vovede at passere det Dyb, som gaar langs med Stranden. De vendte tilbage mod Jordsand og druknede alle i Floden ved Jordsand i Natten mellem 17. og 18. Oktober. Kun Liget af den ældste Søn ved Navn Hans Mathiasen blev ført i Land og blev begravet paa Kirkegaarden her den 30. Oktober. De andre 3 druknede var skyllet bort.“

4. Ane Mathiasen født (?). Gift med Andr. Christian Sørensens i Aalbæk.

5. Karen Marie Mathiasen, født 13. Juli 1818, hun er død ung.

6. Peter Mathiasen, født 5. November 1820, er død som Barn.

7. Ane Marie Mathiasen, født 25. Januar 1823. Gift med Husmand Lars Andersen i Hjerpsted.

8. Et dødfødt Drengbarn, den 13. September 1825.

9. Peter Mathiasen, født 24. Oktober 1826, — — død?

Der har muligvis været en Søn mere i dette Ægteskab, nemlig den anden af Sønnerne, der druknede ved Jordsand 1834. Hans Navn findes ikke i Kirkebogen, med mindre det skulde være den sidstnævnte Peter Mathiasen, der kun har været 8 Aar, da Ulykken skete.

Enken efter Mads Mathiasen, Karen Marie, f. Jensen, overlevede ham i 20 Aar. Da hun døde, den 7. Februar, begravet 13. Februar 1856, var der kun 3 af hendes mange Børn, der overlevede hende, nemlig: Nr. 2, Mathies, 4, Ane, og 7, Ane Marie Mathiasen, beretter Hjerpsted Kirkebog.

Om Børnene af 1. Ægteskab, Mads Mathiasen og Kirsten Clausdatters 3 Døtre — altsaa Ingeborg Madsdatter og hendes Søstre beretter Kirkebogen om Søsteren Dorthea følgende:

„1845 — 26. August døde Dorthea Mathiasen, en Datter af Kaadner Mads Mathiasen i Aalbæk Mølle og Kirsten, f. Claus-Datter. Hun har været gift med Anders Momsen, Gaardmand i Koldby, fra hvem hun er skildt den 15. April 1833, for Konkistoriet i Tønder. I Ægteskabet er der ingen Børn, hun var 45 Aar, 7 Mdr., 19 Dage gammel.“

Om den yngste Søster, Bodil Maren Mathiasen, vides intet ud over det foran anførte.

Ingeborg Madsdatter, hendes to Helsøstre samt de 4 ældste af hendes Halvsøskende, er ikke født i Hjerpsted Sogn, men maa være tilflyttede med deres Forældre fra et andet Sogn, da deres Fødsel og Daab ikke findes indførte i Hjerpsted Sogns Kirkebøger, heller ikke Faderens 2. Ægteskab saa lidt som hans første Kones Død er anførte deri.

Først i Aaret 1818 findes en Barnefødsel indført og derefter alle de kirkelige Handlinger, der angaar Familien. Hvor Mads Mathiasen og Familie har boet og haft Ophold før den Tid er ikke opklaret; men en Slægtning*) mener, at de har boet i Ullemølle, der laa mellem Frifelt og Skærbæk i Sønderjylland. Der er noget, der tyder paa, at det kan være rigtigt, men sikkert er det ikke. Kirsten Clausdatter skulde i saa Fald være død der, og Ingeborg Madsdatter skulde saa være kommet derfra til sine Plejeforældre i Moderens Barndomshjem i Vilslev. — Her hos Moster Ann Else og Morbroder Lars faar Ingeborg nu sit fremtidige Hjem, saalænge hun lever.

Sommeren 1821 bliver Ane Else meget syg, og nu annullerer hun og hendes Mand det foran gengivne gensidige Testamente og opretter et andet til Fordel for deres Plejedatter, der er saa lydende:

„Imellem os underskrevne Ægtefolk, Lars Hansen og Anne Else Clausdatter, som ingen Børn har tilsammen, og som ejer og beboer et lidet Hus i Vilslef By, Vilslef Sogn, Hunderup Birk, Riber Amt, det staar for Hartkorn 2 Skp. 3 Fjdkr. 1 Album, der efter Skjønksomhed af 2de uvildige Mænd har vurderet bemeldte Sted og Ejendom for 150 Rdlr. rede Sølv, der ej i denne Tid kunde være mere i Værdi. — Og da vi ingen Livsarvinger af Gud er blevne beskikkede, have vi modtaget fra sin Barndom en

*) Lambert Brøns.

af min Kones Søsters, nemlig Engebore Madsdatter, — der skal være vores Arving, og som vi 2de gamle Folk ere enige om at overlade efter vor Død den os tilhørende Selvejer-Sted, og at ingen anden skal have i vores fælles Boe nogen Lod eller Del efter vores Død at fordre uden alene 4re Rigsdaler — siger fire Rigsdaler c. Courandt, hvormed Arvingerne paa begge Sider skal lade dem nøje.

Denne vor sidste Villie, som vi to fattige Ægtefolk med velberaad Hu og fælles Villie egenhændig have underskrevet og til Vitterligred ombedet nærværende 2de Mænd at underskrive, bede vi maatte nyde allernaadigst Approbation.

Vilslef, den 12. Juni 1821.

Lars Hansen.

Anne Else Clausdatter.

Med paaholden Pen.

At denne Forening imellem disse 2de Ægtefolk er med begges fælles Villie, sunde og ved Forstandens gode Brug, indgaaet i Dag og underskrevet, tilstaar vi som overværende.

Niels Truelsen.

Graus Pedersen.

Jeg underskrevne C. F. Therkildsen, Sogndegn i Vilslev og Hunderup Menigheder tilstaar herved, at jeg har været et øjen-synlig Vidne, at fornævnte Lars Hansen tilligemed Hustruen, Anne Else Claus-Datter, ere begge ved deres sunde og fulde Fornufts Brug, og at de begge selv hver for sig have underskrevet denne Forening. Dette bevidner jeg — i Vacantsen efter salig Hr. Pastor — Lang —*) som Degn og Skoleholder.

C. F. Therkildsen."

Senere er tilføjet paa Testamentet:

„Dette Dokument bedes Thinglæst som min Adkomst paa indbemeldte Sted.

Vilslef, den 28. December 1835.

Ingeborg Madsdatter.

Læst i Retten paa Gjording—Malt Herreds Thing 8. Januar 1836 og derefter indført i Skøde- og Panteprotokollen.

Muhle."

*) Pastor Niels Lang var død 25. Maj 1821.

2 Dage efter, at dette Testamente er blevet underskrevet, dør Anne Else Clausdatter, den 14. Juni 1821 — 64 Aar gl. Hun maa altsaa være født 1757.

6 Aar efter Anne Elses Død, den 13. April 1827, indgaar Ingeborg Madsdatter i Ægteskab med Skrædder Lambert Thomsen fra Næsbjerg. Den 16. Januar 1829 faar Lambert og Ingeborg Skøde paa Ejendommen. I Sammenhæng hermed ser det noget underligt ud med den foran anførte Tilføjelse til Testamentet af 28. December 1835; man fristes til at tro, at de unge Folk har haft Vrøvl med Arvingerne og har maattet gøre deres Adkomst til Ejendommen gældende ved Rettens Bistand. Lars Hansen overlever sin Kone i 11 Aar og bliver boende sammen med Ingeborg paa Boelstedet, ogsaa efter at hun er blevet gift med Lambert Thomsen, og denne har faaet Skøde paa Ejendommen. Lars Hansen dør den 2. September 1832 — 72 Aar gl. i Vilslev; han og hans Hustru er begravede paa Vilslev Kirkegaard, men deres Navne er bevarede blandt Ingeborg og Lambert Thomsens Efterkommere.

Nu var det altsaa Ingeborg og Lambert Thomsen, der som Selvejere beboede „det lidet Sted udi Vilsleff“, som ved Matrikuleringen af 1844 fik Nummer 46. Store Forandringer ved dette Ejerskifte er der næppe sket med Ejendommen og dens Drift; Ingeborg havde jo i mange Aar hjulpet sine Plejeforældre dermed, og selv efter sit Bryllup havde hun jo sin Plejefaders Hjælp og Bistand; han levede sammen med dem i 5 Aar derefter.

Lambert, der var en dygtig Skrædder, gav sig straks efter Brylluppet i Færd med Haandværket og fik snart meget at bestille. Han var oplært baade i Herre- og Dameskrædderi. Sypiger eller Dameskrædderinder var den Gang endnu noget ukendt. Haandværket gav en god og tiltrængt Indtægt til Ejendommen, der knap nok var til at leve af, den var jo lille, og Dyrkingen af den Jord, der i Smaalodder laa spredt rundt omkring, var meget besværlig. — Skønt de to unge Folk paa en Maade var helt fremmede i Byen, den ene var kommen langt sydfra, den anden langt nordfra, groede de dog hurtigt sammen med Byens Folk. De var et Par joviale og elskværdige Mennesker, som de fleste holdt af og kom til at sætte Pris paa. Lambert, der drev sit Haand-

værk paa den Maade, at han gik rundt og syede i Hjemmene, blev snart en skattet og uundværlig Haandværker, der var velset og kærkommen Hjælper i de mange Hjem, hvor han efterhaanden fik Indpas. Men ogsaa Ingeborg groede sammen med Byens Folk, saa hun næsten blev mere end en af deres egne. Hendes Slægtsrod var jo gammel i Byen, og selv om hun ikke var født der, var hun jo dog fra Barndommen vokset op der og groet sammen med Byens øvrige Børn. Nu medførte hendes Mands Gerning, at hun kom til at stifte nøjere Bekendtskab med de mange Hjem, hvor han havde sin Virksomhed. Dertil kom, at Ingeborg var en ypperlig Fortæller, man gerne vilde være sammen med. Der lever endnu gamle Folk, som husker hende, og som ved at fortælle om, hvor underholdende hun var. — En Nabos Søn*) fortæller:

„Baade som Barn og som voksen skulde jeg nok faa Lejlighed til at komme i Nærheden, naar jeg saa, gamle Ingeborg besøgte mine Forældre, hun var saa uimodstaelig morsom og fængslende at høre paa.“

Det var som før omtalt nærmest en Tilfældighed, at Lambert Thomsen havde faaet lært Haandværket; i Slægten før hans Tid kendtes ingen Haandværkere af nogen Art, og skønt alle hans Børn lærte Skrædderiet til Gavns, var der dog kun én af dem, der brugte det som Erhverv, men denne døde i en forholdsvis ung Alder uden Efterkommere. Derefter var Skrædderiet igen et ukendt Haandværk hos den kommende Slægt.

Børnene maatte til at gøre Nytte i Hjemmet, saa snart de var store nok dertil; de blev alle gjort bekendt med Landbruget i den Udstrækning, det kunde lade sig gøre paa den lille Ejendom eller ved at være ude at tjene hos fremmede som Hyrder. Efter endt Skolegang maatte de alle lære Haandværket og hjælpe deres Fader med Syningen paa de mange fremmede Steder, hvor han havde faaet saa meget at bestille, at han havde haardt Brug for deres Hjælp. Børnene var lærenemme, dygtige og fingernemme til at bruge Naal og Traad, Saks og Pressejern og hvad andet, der hørte til. En Symaskine var endnu en ukendt Ting. Akkuratesse, Ordens- og Skønhedssans var medfødte Egenskaber, der nok skulde medvirke til at gøre deres Udøvere respekterede.

*) Den 90-aarige Niels Pedersen.

Men allerede endnu førend nogle af Børnene var blevet gifte eller havde opnaaet selvstændige Stillinger, døde deres Fader i en ret tidlig Alder. Det var vistnok Slægtens kendte Sygdom, en Rørelse eller et apoplektisk Tilfælde, der endte hans Liv. Han døde den 29. April 1859 — 60 Aar gl.

Dette Dødsfald gav Anledning til den store Familiebegivenhed, der er almindelig, naar et Hjem opløses og nye skal stiftes. Haandværket maatte fortsættes, og det blev den yngste Søn, der traadte i Faderens Sted som Skræddermester, medens den ældste af Sønnerne overtog Landejendommen. Samme Aar, som Faderen døde, fik han Skøde paa Ejendommen, 7. December 1859. Moderen, Ingeborg, bliver boende hos ham, saalænge hun lever, det samme gør Broderen, medens begge Søstrene i Løbet af nogle Aar forlader Hjemmet, bliver gift og faar egne Hjem. Ingeborg overlever sin Mand i 12 Aar og afgaar ved Døden den 18. Marts 1871 — 71 Aar gl. De er begravede paa Vilslev Kirkegaard.

I Ægteskabet var der 5 Børn: 2 Sønner og 3 Døtre, hvoraf de fire levede, medens den ene Datter døde som Barn. I det følgende omtales de Efterlevende samt deres Efterkommere i den Rækkefølge efter Alder, som Stamtavlerne udviser.

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

Table 13.

A.—1. Ane Else Lambertsen, født den 30. April 1829 i Vilslev. — Hun er Lambert Thomsen og Ingeborg Madsdatters første Barn. Skønt begge hendes Bedstemødre er døde, faar hun dog ikke Navn efter nogen af dem, hvilket den Gang ellers var en almindelig Regel; men hun faar Navn efter sin Moders Moster og Plejemoder, Ane Else Claus-Datter. Dette vidner om, at hendes Forældre har følt sig staaende i Taknemlighedsgæld til den afdøde Moster. Den lille Ane Else voksede op i Hjemmet og blev trods en meget maadelig Skolegang dog en kvik og velbegavet Pige; hun og hendes Søsken har sikkert været under god Paavirkning i Hjemmet. Det er nævnt, at Moderen var en god Fortæller, og Faderen har vel nok haft det tilfælles med sine Søsken, at han har haft gode Skolekundskaber. Efter sin Konfirmation lærte hun Syningen hos sin Fader, fulgte med ham i Byen og hjalp til med Haandværket; hun blev en meget dygtig Sypige, der forstod at haandtere en Naal, og hun syede Tøj baade til Mandfolk og Kvindfolk. Endnu i hendes unge Aar var som nævnt Sypiger eller Dameskrædderinder ukendte i Byen, ligesom en Symaskine ikke kendtes, men længe varede det ikke, før den holdt sit Indtog og blev et nødvendigt Redskab i Haandværket. Med det kombinerede Herre- og Dameskrædderi var det ogsaa ved at være forbi; Ane Else Lambertsen var sikkert nok den sidste Kvinde i Vilslev, der kunde udføre begge Dele til Gavns.

Tre Aar efter Faderens Død kom Ane Else i Ægteskab med Enkemand og Boelsmand Anders Jensen Brøns i Vilslev, de blev viet i Vilslev Kirke den 26. Juni 1862. Anders Brøns var født den 12. Maj 1812, han var saaledes betydeligt ældre end sin Kone, havde desuden flere voksne Børn. Nogen særlig dygtig Landmand havde han vist ikke været, og nu, han var 50 Aar, var der jo heller ingen Udsigter til, at han skulde blive det, selv om han fik en ung Kone. Desuden havde han nogen Hang til Spiritusnydelse. Dette med at faa en Dram til Maaltiderne og en Kaffepunch ind imellem samt en dygtig Rus ved festlige Lejligheder hørte endnu den Gang til Dagens Orden mellem Byens Mænd, ja, selv enkelte Kvinder gik ikke af Vejen for en lille

„Hjærtstyrkning“, det kunde jo ogsaa altsammen godt gaa, naar det skete med Maade, saa ingen tog Forargelse deraf. Men det hændte, vel endog ikke saa sjældent, at Drikkeriet tog Overhaand og blev en Lidenskab, som baade Hustru, Børn og Hjem kom til at lide haardt under. Saaledes gik det ogsaa her. Anders Brøns, der vistnok var en hjærtensgod Mand, blev med Aarene mere og mere hengiven til Drikkelasten, saa den tilsidst helt beherskede ham. Det var disse Vilkaar, Ane Else gik ind til, da hun ægtede Anders Brøns. Det kunde synes at være et baade uovervejet og farligt Eksperiment for den unge Kvinde at gaa ind til. Men de, der kendte hende, vidste, at hun var alt andet end letsindig, de vidste, at hun havde en god Forstand, at hun ikke lod sig beherske af Følelser og Lidenskaber, tværtimod, hun var viljestærk og Herre over dem, hun var baade en dygtig og en ordentlig Pige, der var reel i al sin Færd, om hun var køn er en Smagssag, hun var høj og rank og velbegavet, maaske var hun noget hvas og mundrap, men nogen Rappenskralde var hun ikke.

Naar hun var saadan, hvorfor indlod hun sig da i Ægteskab med den aldrende Mand, kan man spørge. — Ja, hvorfor? Der sker saa meget, der ikke altid er let for uindviede at forstaa. Vi kan jo prøve at gaa ind paa eller gætte hendes Tanker. — Hun var noget oppe i Aarene — 33 Aar — altsaa ikke ung længere, hun var en fattig Pige. I sit Barndomshjem, hvor hun opholdt sig hos sin Moder sammen med sine Søskende, og som hendes ældste Broder var blevet Ejer af, var hun helt overflødig. Nu gaves der en Lejlighed her hos Anders Brøns, hvor hun kunde faa sig selv et Hjem. Hun har sikkert nok været klar over Ulemperne derved, men Børnene, hun skulde blive Stedmoder til, var voksne og borte fra Hjemmet. Hun kendte sin Viljestyrke og skulde nok faa skabt et ordentligt Hjem hos sin Mand og forhaabentlig nok faa et ordentlig Menneske ud af ham ogsaa. Ja, og saa slog hun til i Haab om at have gjort en viselig Handel.

Anders Brøns skal være kommet her til Vilslev fra Højrup ved Lindet Skov i Sønderjylland, hvor hans Fader var Skytte, omkring Midten af Aarhundredet. Han købte da Ejendommen Matr. Nr. 53 af en Mand, Peder Kjær, der gav sig af med Ejendomshandel. Ejendommen var et Boel, dens Jorder var meget splittet i mindre Parceller ligesom Byens øvrige Ejendomme. Her skal nævnes de

fleste: Ulkjær, Risagre, Bolsager, Blokke, Bjærget, Udgrove; — nærmest ved Huset laa en Toft og 2 Vaaser. Forøvrigt var Ejendommen ikke daarlig. Alligevel blev de økonomiske Kaar, som Ane Else og Anders Brøns maatte friste Livet under, alt andet end gode. Han har vel nok maattet gøre Skifte med Børnene af 1. Ægteskab, før han kunde inlade sig i et nyt Ægteskab og har derfor maattet stifte Laan paa Ejendommen.

Anders Brøns første Kone hed Hanne Kathrine Vind, hun var fra Mølby ved Spandet. De havde i deres Ægteskab 6 Børn: 2 Sønner og 4 Døtre, der alle kom godt i Vej. Da Anders Brøns giftede sig anden Gang, var 2 af Døtrene gifte; den ene Thilde eller „Telle“ Brøns var gift med Gaardejer Terkel Hansen i Obbekær. Den anden, „Bine Brøns“, var gift med Proprietær Niels Vindfeldt paa Tanderup i Farup Sogn. Af de to andre Døtre blev „Trine“ Brøns gift med en Arbejder paa Nissens Cikoriefabrik i Ribe, han hed Niels Nyby, som ældre fik han en Plads som Væver paa Gørtz' store Vævefabrik i Ribe.

Den yngste af Døtrene hed Grethe, hun var Barn i Hjemmet, da Faderen blev gift 2. Gang. Hun blev gift med Lokomotivfører Nielsen i Ribe.

Af Sønnerne var den ældste, Jens Brøns, gift i Ribe, han havde en god Stilling ved Ribe Stampemøllens Karteri og Spinderi, som han bestyrede for Aktieselskabet, der ejede den. Han ejede selv en Part i Møllen og skal have været en formuende Mand.

Den yngste Søn, Jacob Brøns, var i sine unge Aar Sømand og drog paa Langfart. Siden blev han bosiddende i Argentina, ogsaa han var meget velstillet. Han var gift.

Disse Børn slog sig vel ikke helt løs fra Hjemmet, da den unge Kone tog det i Besiddelse, men de holdt sig noget tilbage, og det blev til mere, eftersom Aarene gik, og deres Fader ældedes og svækkedes. Denne Reservation beroede dog nok ikke alene i Modvilje mod den unge Kone og deres Fader, men mere i at de gamle i Hjemmet følte sig oversete af Børnene, der baade socialt og økonomisk betragtedes som staaende højere end dem selv, hvorfor ogsaa de kunde vise nogen Kølighed mod disse Børn, der maatte være medvirkende til, at Børnene holdt sig borte fra Hjemmet.

Den unge opvoksende Slægt havde begyndt paa en hel Om-

væltning i de gamle Bondehjem. Lergulvene i Stuerne blev erstattede med fint høvlede Bræddegulve. I Forstuen, Køkken og Bryggers maatte Stenpikningen vige for Gulve af Teglstensfliser. De hvidkalkede Vægge i Stuerne blev oliemalede eller tapetserede, og det gamle Bohave maatte vige Pladsen for finere Møbler. Samtidig blev der gennemført større Renlighed og Properhed i Hjemmene, end man før havde kendt. Anders Brøns' Børn, der var blevet Gaardmandskoner eller Bykoner i Ribe, havde Sans for hyggelige og pæne Hjem. Men naar deres Fader, der ikke var vant til den Slags, besøgte dem og blev stillet over for Skiftesko, Spytebakker og polstrede Stole, befandt han sig ilde, hvorfor han foretrak at undgaa Samkvem med de forfinede og vigtige Børn. Den Slags Smaating betragtede han som Forfængelighed, der laa højt hævet over den lille Verden, han havde vænnet sig til at leve og færdes i.

Det er forøvrigt sandsynligt, at Anders Brøns, da han blev gift med Ane Else, maatte lære at bruge Spytebakke og at færdes i rent Fodtøj, naar han opholdt sig inde i Stuerne; thi hun krævede og gennemførte Renlighed og Properhed i sit Hjem, selv om det var tarveligt og alt andet end fint. Huset, hun flyttede ind i, var gammelt, det havde flere Gange skiftet Ejer, ingen mindedes, at det havde været en Slægtsejendom, der var gaaet i Arv gennem flere Slægtled. Ud over de nødvendige Reparationer var der ikke sket nævneværdige Forandringer med det, det havde bevaret sin oprindelige Skikkelse.

Hovedbygningen bestod af én Længe. Facaden vendte mod Syd, hvor alle Stuehusets Vinduer var anbragte, mod Nord fandtes oprindelig ingen Vinduer, senere blev der indsat et lille Vindue til et nyt indrettet lille Spisekammer, hvor der antagelig en Gang har været en Alkove eller maaske en Bageovn. Stuehusets Længde var 10 à 12 Fag*); men meget snævert, 8 à 9 Alen vid, Stuerne havde hele Husets Vidde. Indgangen var omtrent midt i Sydfacaden, fra Forstuen kom man ind i Dagligstuen mod Øst, i denne fandtes 1 Bilæggerovn, et Par Alkover i Nordsiden, nogle Træstole med Sæder af „Halmsimer“, samt langs med Vinduerne et langt Fyrretræs Bord og en Bænk. Øst for Dagligstuen var Storstuen, vel 3 Fag, den havde foruden Vinduer mod

*) Ca. 30 Alen (1 Fag = 11 Kvarter).

Syd ogsaa et Vindue i Østgavlen. Her fandtes de nødvendige Kister til Opbevaring af Tøj og lign. samt en Seng (en Stabelsing, som den kaldtes). Mod Vest for Dagligstuen var der Køkken med aabent Ildsted og bag denne mod Vest et Bryggers. Baade Bryggers og Køkken havde Gulve af toppede Brosten, indtil Bryggerset fandtes et lille Tørvehus eller Klynehus, som det kaldtes, der adskilte Stuehuset fra Stalden, som havde sin Plads i Stuehusets Vestende, herfra mod Syd var tilbygget en flere Fag lang Vestlænge, hvori der var Lo og Lade, denne Bygning var opført paa en temmelig stor Opfyldning for at faa den op i Linje med Hovedlængen, som den var sammenbygget med. Hele Huset var saaledes en Vinkelbygning. Huset var bygget paa en Bakkeskrænt, det laa højt med god Udsigt over en Del af Byen. Opgangen til Huset fra Syd var stærkt stigende, og den delte Gaardspladsen eller Jorden foran Huset saaledes: Vest for Opgangen i en Slags Udgravning i Bakkeskraaning havde Møddingstedet sin Plads, her laa den godt beskyttet af Husene mod Vesten- og Nordenvinden, og her var der god Frafald, saa Gødningen var nem at komme af med, ligesom der ogsaa var god Afløb for Ajle og Møddingvand til Gadegrøfterne. Øst for Opgangen laa Haven paa den sydvendte Bakkeskraaning. Øst og Nord for Huset laa et Stykke Sandjord velegnet til Dyrkning af Kartofler og Grønsager til Sommerbrug. Saaledes var i grove Træk Indretningen af det gamle Hus og dets Omgivelser. Husets Beliggenhed var smuk med en god Udsigt.

Efter 5 Aars Ægteskab var der kommet 3 Drengbørn til Verden i Hjemmet, og Ane Else fik efterhaanden meget at gøre, det var ikke alene Børnenes Pasning og den daglige Dont i Hus og Have, der lagde Beslag paa hendes Tid, ogsaa udendørs maatte hun tage sig af det, der skulde gøres, det var ikke blot Køernes Malkning, men ogsaa Husdyrenes Røgt og Pleje, ja, selv Markarbejdet maatte hun sørge for blev udført, dertil kom, at der jo ogsaa gerne skulde tjenes en Skilling med Naalen, — der skulde jo bruges rede Penge baade til Renter, Skatter og til adskilligt andet i Huset. Børnene var jo endnu for smaa til at kunne hjælpe til. Og eftersom de voksede til og kunde gøre Nytte, maatte de ud at tjene baade for at faa lært at bestille noget og for at tjene til eget Underhold. De har maaske ogsaa maattet

yde et Bidrag til Hjemmet, naar de naede saa vidt, at de kunde.

Anders Brøns, der til at begynde med vel nok har passet Ejendommens Drift og sørget for udendørs Arbejdet, blev, mens Aarene gik, mere og mere hengiven til Spiritusnydelse, og som en Følge deraf forsømte han Ejendommen.

Ane Else, der vistnok havde haabet at faa ham afvænnnet med denne Uvane, blev slemt skuffet, sandsynligvis har hun prøvet baade med det gode og det onde, vistnok ogsaa ved at forhindre, at han fik Midler til at købe Spiritus for, men det har altsammen virket modsat Hensigten og endda givet Anledning til Strid og Tvist i Hjemmet. Tilsidst tog Lidenskaben helt Magten fra ham, og han blev en svækket Mand. — At dette følte som en Sorg og en Lidelse af Mor og Børn, er næsten en Selvfølge.

Ane Else var en stærk Kvinde, hun bar sin Skæbne med Ro og Værdighed, hun hørte ikke til dem, der jamrede og klynkede, hun vilde ikke ynkes, tværtimod, hun gjorde alt for at hævde sig selv og sine. Baade Børnene og sig selv holdt hun pæne i Tøjet, og sin Omgang søgte hun blandt de bedste Folk i Byen. Fra sin Ungdomstid havde hun som Sypige faaet Indpas i mange Hjem, hvor man havde lært at kende og skatte den dygtige Pige. Selv som gammel Kone var hun en velset Gæst i mange Hjem, hun var livlig og ejede en god Fortælleevne. Ogsaa Børnene kunde lide hende og satte Pris paa hendes Underholdning. — Den, der skriver dette, i hvis Hjem hun kom jævnlig, mindes endnu mange af de Remser, Gaader eller Sange, han som Dreng lærte af hende: „Kragen sad paa Bordet, gjorde lange Lorter, Kællingen ud at Vinduet saa, der skal tredive Streger staa!“ — Til Remsens Rytme eller Takt slog man Streger med en Griffel paa en Tavle, og det var meget spændende, om Remsen og de 30 Streger gik op med hinanden. — Eller: „Præsten og hans Kone samt Degnen og hans Datter gik en Søndag Eftermiddag med hinanden ind paa Kirkegaarden, her fandt de en Fuglerede med fire Æg, de tog hver et Æg, og saa blev der endda et Æg tilbage i Reden; kan du gætte, hvordan det gik til?“ Det var slet ikke saa ligetil for en Dreng at hitte ud af, at Degnens Datter maatte være Præstens Kone.

Saa sang hun Hejbergs Gadeviser: „Her i dette Hus jeg aander atter — —“ osv. — Og „Spaavisen“, vistnok af Henrik Hertz:

„Her I samles alle smukke Piger.
 I i Klynger rundt omkring mig staa,
 godt jeg ser, hvad eders Øjne siger,
 ikke sandt? I ønsker, jeg skal spaa.
 osv.

Kroget Træ maa gøres rank i Tide,
 der maa Regn, før Skoven skyder Løv.
 Er Kniven sløv, saa vil den ikke bide,
 og vil du frem, saa længe du er sløv?

Har du en Ven, dit Hjerte mon begære.
 Da vær ham tro, det tjener eder bedst.
 Og giv ham alt, men giv ham ej din Ære,
 hvis han dig beder, husk ham paa en Præst.“

Hun havde en stærk og sikker, men ikke just køn Sangstemme, hun kunde lægge sin Sjæl ind i Ord og Toner, saa man blev grebet deraf. — Hun var religiøs, men hendes Tro var som hos saa mange andre af Næsbjærgslægtens Medlemmer meget lidt følelsesbetonet eller hengiven. Det var en Forstandstro, en pligtskyldig Bogstavtro. Vorherre skulde have sit, hans Hjælp og Bistand var altid værd at søge, naar man trængte dertil. Hun var meget overtroisk, Gud gav Menneskene Vink gennem Varsler. Genfærd eller Gengangere var Vidne om, at Mennesker, der havde Forbrydelser eller store Synder paa Samvittigheden, ikke kunde finde Ro i Gaven. Hun troede paa, at der mellem Himmel og Jord fandtes stærke Kræfter, som Menneskeviljer kunde gøre sig til Herre over og tage i sin Tjeneste. „Ord har Magt,“ sagde hun. Hun kendte Folk, som hun mente ved Fremsigelse af Formler kunde gøre smaa Mirakler. Saaledes forhindre Ildebrand, standse løbske Heste, stille Blod (Blodgang, Blødninger), stille Tandpine, læse over forstuede eller forvredne Led og meget andet. I Modsætning dertil kendte hun mange gode Husraad, ogsaa mod Smaasygdomme som f. Eks. Vorter, Ligtorne, Ringorm, Utøj og lign., og hun var altid villig til at yde sin Bistand, naar hun kunde hjælpe. Ja, saadan var Ane Else.

Hendes yngste Søn, der i mange Aar havde været Lærer paa Sjælland, var den af Børnene, der lignede Moderen mest baade i Udseende og Væremaade, gav som ældre Mand paa givne

Foranledning i et Brev følgende kønne og sande Karakteristik af sin Moder:

„Resultaterne af Undersøgelserne angaaende Næsbjergslægten er sikkert rigtige; min Mor har du set rigtig paa, men der kunde nævnes mange flere Særtræk i hendes Karakter, og naar jeg nu i Hast skal sige noget om hende, saa først dette: I sit Forhold til os Børn er der kun godt at meddele om hende, kærlig og omsorgsfuld i højeste Grad uden Føleri; jeg kan saaledes ikke huske, at jeg har kysset min Mor — mon det ikke ogsaa er et Slægtspræg? — Det er noget, der kan siges om enhver Mor, at hun elsker sine Børn, men jeg tror, at der kun er faa Mødre, der kan gøre saa meget for dem, som hun kunde. — Da der skulde skaffes en Læreplads til min Broder Marius, var hun i Varde, Esbjerg, Lustrup og Ribe, ufortrødent med en ukuelig Energi. — Da jeg i Sommeren 1884 var paa Staby Højskole og skulde se at faa en Vinterlærerplads til Vinteren efter, var hun for at bane Vejen for mig, i Farup, Hjortlund, Kalvslund, Villebøl, Jernved, Darum og Andrup ved Esbjerg. Det lykkedes ogsaa, jeg fik Plads i Esbjerg. Hun havde et forunderligt Mod til at gaa paa. Blev hun slaaet ud et Sted, rettede hun sig straks — om et Haab eller to blev brudt, blinkede et nyt for hendes Øje. Der var ligesom intet, der kunde kue hende; hun var ligesom en Staalfjeder, der kunde bøjes, hun rettede sig ud igen, naar Trykket var forbi. Hun var (som du har forstaaet) meget religiøs i Grunden, om Søndagen og i hvert Fald paa alle Helligdage læste hun en Prædiken i en gammel Prædikensbog. Jeg vilde give meget til, at jeg havde den Bog eller kendte dens Forfatters Navn. Men hendes Tro var noget af en Skæbnetro. Hvad et Menneske skal igennem, det skal det igennem. Det var, som det var skrevet i Stjernerne. Hun var meget overtroisk, hun saa og hørte Ting, som jeg den Dag i Dag ikke kan forklare mig. Hendes Barn-dom og Ungdom faldt jo i en udpræget rationalistisk Tid med baade Præst og Degn af den Type. Hendes Salmebog var „evangelisk kristelig Salmebog“, men den var jo hverken kristelig eller evangelisk.

Hun var vist mere end almindelig godt begavet i flere Retninger. Min gamle Formand som Skolelærer i Surhave, der var fra Jedsted, spurgte mig, om jeg kendte en Ane Else Lambertsen

i Vilslev, som han havde gaaet til Præst med; hun var saa ualmindelig dygtig, hun stod øverst paa Kirkegulvet og kunde altid svare.

Jeg har selv mange Gange hørt, hvordan hun kunde remse lange Stykker op af Balles Lærebog og Thaulos Bibelhistorie. Hun kunde dem udenad fra først til sidst; dertil lange Stykker af Læsebogen.

Hun skændtes med de i 1864 tyske indkvarterede Soldater, naar de forlangte „Butter og „Käse“, — paa Tysk vel at mærke, — det mente hun da selv. Hun fyldte saa godt i et Selskab, sagde min Fætter, Laurids Lambertsen, en Gang, og det passer. Hun var jo altid Skænker ved de store Gilder, rapmundet med en god Vittighed nu og da, gamle Ordspil og Mundheld var hun fuld af.

Jeg tror ikke, jeg har kendt nogen, der i den Grad kunde more sig over en lille pudsig Historie som hende, og som hun kunde fortælle dem. Her har jeg taget Arv efter hende. Jeg har mange Gange været Midtpunkt i et Selskab for min Evne til at fortælle Smaahistorier. Vi har en Datter, der hedder Else, hun ligner hende i en paafaldende Grad baade i „Sind og Skind“.

Hun var hvas, hvis hun mente sig traadt for nær, og vedkommende fik ikke Lov at dø i Synden; men i det Stykke syntes jeg, at Mads*) Morbroder var endnu mere udpræget.

Der skulde et vist Mod til paa den Tid fra to meget fattige Hjem at føre to Sønner frem mod saa høje Maal som at blive Løjtnant og Degn, men det Mod havde vore Hjem. Jeg kan huske, at da Fætter Lambert og jeg havde bestemt vor Fremtidsvej, altsaa i Konfirmationsalderen, da sagde en noget ældre Kammerat til os: „Naa, saa den jen vil vær' Løjtnant, og den anden vil vær' Dejn, I er nøk nover grov' Kaael“. Lambert naaede ikke saa lidt videre endda, men vi naaede Maalet begge. Var det fordi, vi var af Næsbjærgslægten?

Jeg husker, at min Broder, Lambert, og jeg for flere Aar siden talte sammen om vort Barndomshjem, da var vi enige om, at vor Far, gamle Stakkel, ikke havde al Uretten i Forholdet til vor Mor; men desuagtet er der ingen, der kan have større Grund til at synge en Lovsang over vor Mor end jeg; min trofaste, gode og tapre Mor. Jeg kunde, nu jeg har faaet begyndt, skrive meget

*) Mads Lambertsen i Vilslev.

mere om hende, min Barndom var i mange Maader tung (mine Brødre kom meget lettere over det), men jeg vil ikke gerne ind paa det i et Brev, kun saa meget vil jeg sige: „at naar Jeppe Aakjær i sin Bog*) om hans Barndom klager over en gammel Bedstefar, der kom fuld hjem fra Uldborg Marked, og om hans strenge Tjenester som Dreng og meget andet, saa er det noget lignende, som det jeg har hørt og oplevet baade i mit Hjem, og da jeg som Dreng tjente i et Værtshus i Ribe**). — Men et Barn har en underlig Evne til at suge Honning, hvor man skulde synes, intet var, og derfor har jeg Blomst ved Blomst af skønne Barndomsminder, men dog særlig af Ungdomsminder; dem jeg nu, efter som Aarene gaar, lever mere og mere sammen med, og til disse Minder er min Moder knyttet med de smukkeste Baand“.

Eftersom Børnene voksede til, blev færdige med Skolen og Konfirmationen, blev det Ane Elses store Opgave at faa Børnene sat i Beskæftigelse eller Lære, saa de kunde blive dygtigjorte til selv en Gang at tage en Mandomsgerning op. Den ældste Søn blev, saa ung han var, sat til at varetage Ejendommens Pasning, og samtidig lod hun ham tage Undervisning i Musik, hvad hun havde opdaget, han havde Sans for. Den anden Søn fik hun sat i Urmagerlære, og den yngste Søn kom først i Bagerlære, men da han ytrede større Lyst til Bogen end til Haandværket, og da han var en dygtig og velbegavet Knøs, lod hun ham faa Uddannelse til en Lærergerning. Hun var meget virksom for at faa Sønnerne gjort til nyttige og dygtige Mennesker. Hun fik dem samtidig bort fra Hjemmet, hvor Forholdene ikke altid var gode, men hvor der ellers sikkert nok havde været god Brug for dem.

Ganske faa Aar efter den yngste Søns Konfirmation skete der dette, at man en Foraarsdag, den 22. April 1885, fandt den gamle, affældige, 73-aarige Anders Brøns død i sin Seng; om han havde valgt Døden for egen Haand, eller den skyldtes et Ulykkestilfælde, var uvis. Hustruen var gaaet i Byen, og den ældste Søn, der var hjemme, var taget i Marken paa Arbejde. Den gamle havde laaset Døren, taget sig en Rus og var gaaet i Seng. Her

*) Jeppe Aakjær: „Fra min bitte Tid“. Side 49—55 ofl.

***) Som Hyrdedreng hos Vejs i Ribe.

fandt Sønnen ham hen paa Eftermiddagen død, han havde faaet sit Hoved ind i Sengebaandet og var kvalt. — Saadanne Sengebaand var den Gang meget almindelige især for gamle Folk, der havde vanskeligt ved at rejse sig over Ende. Sengebaandet bestod af et dobbelt Reb fastgjort i Loftet midt over Sengen, hvorfra det hang saa langt ned, at det nemt kunde naaes med Hænderne af den sengeliggende. Anders Brøns havde faaet Hovedet ind mellem de dobbelte Snore i Sengebaandet og var død. Om Ulykken var sket af Vanvare eller med Forsæt vides ikke, men det sidste blev antaget for det sandsynligste. Der var desuden Fortilfælde i Familien.

Derom fortæller den ældste Søn, der forøvrigt lignede Faderen mest og vistnok forstod ham bedst, følgende sælsomme Historie: „Min Bedstefar, Jens Brøns, var fra Højrup ved Lindet Skov i Sønderjylland; som ung var han Medhjælper hos Skytten i Lindet Skov. Denne Skytte havde en Frakke med 13 store Sølvknapper i, han havde ogsaa 13 Hunde; naar han gik i Skoven og havde Hundene med, førte han dem i Snor og kunde saaledes have en Hund fastgjort til hver sin Knap i Frakken. Denne Skytte skød sig selv, hvorefter min Bedstefader arvede baade Stillingen som Skytte og Frakken med Sølvknapperne efter ham. Da Frakken var opslidt, lod min Bedstefar Sølvknapperne omlave til et smukt Pibebslag til en af de gammeldags, meget flotte Merskumspiber med kroget Hoved og med Sølvbeslag paa begge Ender af Hovedet. Denne Pibe var meget smuk. Piberøret havde Hjortetaksknopper, og Sølvbeslaget var ornamenteret med Vindrue i Klaser. Piben eller dens Beslag blev i Overtroen tillagt uheldige Egenskaber. Thi ogsaa min Bedstefader tog sig selv af Dage; han lagde sig paa sin Seng med den ladte Jagtbøsse og rettede dens Løb mod sit Hoved, mens han skød Bøssen af med sin store Taa. Derefter gik denne Pibe i Arv til Sønnen, min Fader, Anders Jensen Brøns, der jo ogsaa som gammel Mand tog sig selv af Dage i Sengen, saa det ser jo virkeligt ud til, at denne Vanskæbne har fulgt Piben. Efter Fader gik Piben i Arv til min yngste Broder, der var Lærer i Surhave Skole i Brørup Sogn, men da han lærte Pibens Historie at kende, brød han sig ikke om at eje den, hvorfor han forærede den bort til en Gaardmand i Sognet, der blev meget glad for den smukke Pibe. Denne

døde imidlertid en naturlig Død, og dermed var denne Pibes skæbnesvangre Traditioner brudt. Mange Aar efter kom min anden Broders Søn, der var Uhrmager paa New Zeeland og meget formuende, hjem til Danmark paa Besøg. Da han hørte Pibens Historie, rejste han hen til Brørup for at komme i Besiddelse af den; han skal have budt en meget stor Pris for den; men da var Piben ikke til Salg.“

Efter Anders Brøns' Død skete der store Forandringer i Hjemmet, alle 3 Sønner tog bort. Ejendommens Jorder blev udlejede, og Besætningen solgt. Ane Else, der overlevede sin Mand i 9 Aar, kom nu til at henleve en Række rolige Aar, vistnok noget i Ensomhed, men hun kunde endnu bruge sin Naal, og hendes Tanker har sikkert været stærkt optaget af at faa Sønnerne frem i Livet og gjort til dygtige Mennesker. Hun døde 24. Marts 1894; men derom senere.

Om Ane Elses og Anders Brøns' 3 Sønner følgende:

a.—1. *Lambert Thomsen Brøns*, født 11. Maj 1863 i Vilslev. Som den ældste Søn blev han jo den, der først kom til at hjælpe sin Fader med Ejendommens Drift; og da han var færdig med sin Skolegang, blev det efterhaanden ham, det hele blev overladt til, men han var jo alt for ung til selv at forestaa en Bondegerning. Han og Moderen holdt det gaaende, men det kneb med at holde Hjulet i Furen, som man siger. Ved Siden af Landbrugsarbejdet havde Lambert ogsaa taget Undervisning i Musik hos en meget dygtig Musikdirektør, L. Forup, i Ribe, men heller ikke som Landsbymusiker var der den Gang stort at fortjene for en ung Mand. Derfor opgav Lambert det hele, da Faderen døde. Den 22-aarige unge Mand snørede sin Randsel og drog til Amerika, der den Gang var Eventyrlandet, for at søge Lykken der. Eventyr oplevede han nok af, selve Overrejsen var jo den Gang et helt Eventyr eller Oplevelse. Senere det omtumlede Liv, han kom til at føre i den nye Verdensdel. Undertiden havde han Arbejde af forskellig Art, til andre Tider var han arbejdsløs, saa tog han paa Farten med andre Arbejdsløse, vagabonderede med lange, gratis Jernbanerejser, som man stjal sig til at gøre osv. Til sidst blev han Minearbejder, han arbejdede i forskellige Miner, men dog især i en Sølvmine, hvor han havde Arbejde længe.

Anna og Lambert Thomsen Brøns.

Hvis Lykken skal bestaa i at tjene Penge og blive rig, saa fandt han den ikke.

Men Lykken fandt dog nok alligevel ham, endskønt sikkert nok paa en hel anden Maade end han havde tænkt sig. Lambert

Brøns, der var en meget god Musiker, havde hele Tiden ført sin Violin med sig i det omtumlede Liv, han førte, og han brugte den flittigt, baade naar der var noget at fortjene med den, og naar han gav Underholdning for Kammeraterne. Han kunde spille saa betagende, at han henrev sine Tilhørere til dybt alvorlige eller lette og livlige Sindsstemninger, alt efter som han var i Lune til. Han spillede ogsaa ved Koncerter og ved Fester. Ved en saadan Lejlighed lærte han en ung, smuk Pige at kende, som senere blev hans Hustru og hans bedste Støtte i Resten af hans Liv.

Den unge Pige hed *Anna Minne Baldwin*, er født den 21. Oktober 1869 i Jowa, hvor hendes Forældre havde en Farm. Hun var indfødt Amerikaner, men hendes Fader var Franskmand, hendes Moder var Skotte, og nu blev hun gift med en Dansker, der forøvrigt nok ogsaa havde noget slesvig-holstensk Blod i sine Aarer.

Anna og Lambert holdt Bryllup i Amerika den 13. Januar 1892. Lambert Brøns, der forlængst havde faaet nok af Amerika, har vel ogsaa nu og da følt Hjemlængsel. Han har vel nok fortalt sin unge Hustru om Forholdene i Danmark, om sit Barndomshjem og sin Moder, der sad ene tilbage i sin lille Landejendom og ventede paa Sønnen. Om Idyllen derhjemme i den gamle Landsby med de straatækte Huse og Gaarde, om de sejge og sindige gamle vestjydske Bønder, der beboede dem, om sit Hjem, der laa højt i Byen, og om Udsigten derfra, om Køerne, Kalvene, Grisene, Hønsene og den hvide Hest, der var blevet saa gammel og mager, at den ikke kunde trække Ploven længere, om Markerne og de store, flade Enge, om den bugtede Aa og det blinkende Hav og det altsammen derhjemme; thi Lambert kunde

fortælle, saa man maatte lytte. Naar han i de senere Aar fortalte om sine Oplevelser i Amerika, var han paa Højde med Jack London. Anna maa sikkert ogsaa have lyttet; thi de nygifte bestemte at rejse hjem til Danmark; de kastede sig ud i Eventyret paany for sammen at søge den Lykke, han ikke fandt i U.S.A.

I 7 Aar havde Lambert Brøns opholdt sig i Amerika, han havde oplevet meget, han havde lært det engelske Sprog temmelig godt, han var blevet en dygtigere Musiker, end da han rejste hjemmefra, og han havde faaet sig en Hustru, saa helt uden Udbytte havde Turen ikke været. Nu maatte der arbejdes og spares; thi der skulde skaffes Penge til Hjemrejsen, og den var dyr. Men det lod sig gøre, og Rejsen begyndte, den kom dog ikke til at foregaa uden store Hindringer; thi da de naaede frem til Chikago, blev Lambert syg af den gule Feber (brown Feber kaldtes Sygdommen) og maatte lade sig indlægge paa et Hospital, medens Anne ene maatte fortsætte Rejsen, selv se at finde Vej til sin ukendte Svigermoder i Danmark. Rejsen lykkedes for den amerikanske Dame, hun fandt Vej til Danmark, til Vilslev og til den gamle Kone, der i højeste Spænding havde ventet paa sin Svigerdatter. Mødet mellem de to havde vel været værd at overvære; den gamle vestjydske Bondekone i det lille tarvlige Hjem og den fine amerikanske Dame, der næppe forstod et Kvidder af det vestjydske Sprog.

De to har sikkert taget Maal af hinanden, og for at forstaa hinanden maatte de til at begynde med have Tolk. Ret længe varede det dog ikke, før de to kunde begynde at tale sammen, og det blev meget bedre, efterhaanden som Tiden gik; men mærkeligt var det; thi Anna, som kun kendte det engelske Sprog, lærte ikke at tale Dansk, men ægte ravjydsk, og den vestjydske Dialekt vedblev at være hendes Maal alle hendes Dage. Anna havde en forunderlig Tilpasningsevne, hun faldt snart godt i Traad med sin Svigermoder og hendes Slægtinge, og af disse især Moster Margrethe i Vesterbyen. Det var vel nok et Syn for de Vilslevbønder, noget af en Aabenbaring, naar de tre Damer i Flok og Følge kom knejsende ad Gangstien norden om Vilslev Vesterby i Gaasegang gennem Rugen og de blomstrende Kartoffelmarker i Højsommersol, Ane Else foran, Anna i Midten og Moster Margrethe i Bagtroppen, rankryggede og værdige var de alle tre,

men Anna overstraalede dem dog stærkt ved sin Ungdom og sin fine Paaklædning: Silkedragt, moderne Hat og Parasol — en Eventyrprinsesse. Der er nok flere, der har set dette Optog og tænkt: „Gud fri os, skal hun være Kone til Lambert Brøns paa Boelstedet Matr. Nr. 53 her i Byen, ja, saa skal det nok faa Ben at løbe væk paa.“

Det tog lang Tid, før Lambert Brøns blev rask efter sin Sygdom, desuden havde Sygelejet vel ogsaa tæret paa de Midler, der havde været samlet til Hjemrejsen, saa der maatte tjenes flere Penge, før han kunde starte igen. Det varede det meste af et Aarstid, før han naaede hjem til sin Hustru og sin Moder. Men da han endelig kom, var Anna allerede falden godt til Rette baade med sin Svigermor og med Forholdene i Landsbyen. — Nu skulde Ejendommen sættes i Drift igen, man skulde jo leve og have noget at leve af. Jorden skulde dyrkes, Besætning skaffes til Veje, Redskaber og Bygninger sættes i brugbar Stand. Ejendommen krævede baade Arbejde og Penge, før der kunde blive Tale om nogen Ydelse af den. Det saa slet ikke saa lyst ud for Lambert med den fine Kone. Men da skete der noget, som pludselig skabte Respekt om Anna Brøns blandt Byens Mænd og Koner. Den unge Kone kastede hele det fine Kluns og tog fat paa Ejendommens Ophjælpning med en Energi, der gjorde mange opøvede til Skamme. Det var ikke blot i Husførelsen, hvor hun snart blev Ane Else mere end jævnbyrdig, men ogsaa udendørs tog hun fat, malkede Køerne, passede Grise og Kalve, ja, ikke nok med det; thi da Lambert fik godt at fortjene ved et Musikorkester i Ribe, kunde hun selv forestaa Kvægets Røgt og Pleje og endda faa Tid til at deltage i Markarbejdet ogsaa. Jo, der laa mere gemt baade af Dygtighed og Storhed end det, der lod sig skue gennem Glimmer og Stads hos den amerikanske Eventyrprinsesse.

Ane Else Brøns' anden Søn, Marius Brøns, der i flere Aar havde været bosiddende som Uhrmager i Nordby paa Fanø og var gift, fik i Efteraaret 1893, 24. Oktober, sit 3. Barn, en Søn, der fik Navn efter sin Moder, Lene Brøns, som var meget svag efter Barnefødslen, og døbttes „Leon Marius Brøns“. Barnet, der ogsaa var meget svagt, blev taget i Pleje hos Anna og Lambert Brøns i Vilslev. Dets Moder døde i Nytaaret kort efter Jul, men

Barnet fik det godt hos sin Onkel og Tante, baade de og den gamle Bedstemoder ofrede Barnet den Kærlighed, de kunde yde det, og det saa ud til, at det skulde lykkes dem at faa det rask. — Men sidst paa Vinteren blev ogsaa Ane Else meget syg, og Paaskelørdag, den 24. Marts 1894, lukkede hun sine Øjne, 65 Aar gl. 6 Dage derefter, den 31. Marts 1894, døde ogsaa det lille Plejebarn, „Leon Marius Brøns“. Barnet blev lagt i sin Bedstemoders Arm i hendes Ligkiste og begravet sammen med hende paa Vilslev Kirkegaard.

Efter Moderens og Barnets Død lod Lambert og Anna den forældede og forsømte Bygning helt ombygge, saa den blev baade mindre og mere praktisk indrettet; men det havde jo kostet mange Penge, og de blev snart klar over, at det vilde være haabeløst for dem at slaas med den større Gældsbyrde, de havde paa draget sig paa den spredte og noget vidtløftige Ejendom. De lod da Udmarkslodderne bortsælge og beholdt kun de nærmeste Parceller, Toft og Vaase samt lidt af Besætningen. Men da der ret snart bød sig en gunstig Lejlighed, blev ogsaa det ny Hus sammen med den sidste Rest af Ejendommens Jorder solgt til en Uhrmager, der vilde drive den sammen med sit Haandværk. Hovedaarsagen til det sidste Salg var, at Lambert og Anna kunde komme til at overtage et nyt og godt lille Statshusmandsbrug, der laa paa Langagre Vest for Vilslev. Det var omkring ved Aarhundredskiftet — 1900, at dette skete; og det var en baade fornuftig og heldig Handel, de her havde faaet lavet. Her laa hele Agermarken samlet ved Huset, et Par gode Græsfenner laa ikke langt derfra, og her kunde Anna næsten helt alene magte Bedriften, saa Lambert efterhaanden mere kunde give sig af med Musikken, der blev en meget god Indtægt til Ejendommen. Senere skaffede han sig flere Bierhverv, han blev saaledes Strandfoged i Vilslev Strandlen, og nogle Aar senere blev han ogsaa Toldopsynsmand ved Havstranden langs Vilslevs Enge; begge disse Stillinger var lønnede.

Anna og Lambert Brøns hjalp hinanden troligt gennem Aarene, der var Orden og Akkuratesse baade ude og inde. I deres Stuer var der saa propert og rent, blankt og blødt, at selv en Eventyrprinsesse maatte kunne hygge sig derinde.

Anna Brøns var noget af et Fænomen, hun var et Natur-

menneske, enkelt og usammensat. Hendes Følelser kunde give sig ubeherskede Udslag, der hurtigt kunde skifte mellem Latter og Graad, Sorg og Glæde, Vrede og Godhed, Had og Hengivenhed. Hun var viljestærk og selvstændig. Af Religion var hun Katolik, men meget overtroisk, hun saa Varsler og Syner. Hun elskede Børnene og sine nærmeste med hele sin stærke Natur. Lambert var hendes Modsætning. Han havde tilegnet sig en vis Kultur, havde en god Hukommelse og en ret sikker Iagttagelsesevne, han kunde sige en Vittighed, der baade var rammende og vovet uden at saare eller forarge. Han kunde fortælle med en god Fremstillingsevne og være meget underholdende. Han var en dygtig Musiker, der spillede baade Violin, Fløjte, Horn og Bas; han kunde lægge Følelser i sine Toner. I Sammenligning med sin Kone var han vilje- og karaktersvag, hun beherskede ham i nogen Maade og vistnok til hans Gavn. Lambert lignede i mange Maader sin Fader, men han blev ikke som denne en Kastebold for sine Lidenskaber, derfor kunde han vel nok i nogen Grad takke sin Hustru. Skønt han baade havde Begavelse, Kultur og mange gode Evner, plagedes han dog af Mindreværds-komplekser, kunde blive misundelig paa andre Mennesker, som han følte sig underlegen. Dette medførte ofte, at han kunde udtale unødige, ja, endog fordrejede Sandheder om andre Mennesker, der kunde bevirke en Mistillid, som han selv maatte lide under. Hvor forskellige han og Anna var af Natur og Sindelag, passede de dog sammen, de udfyldte hinanden paa en gavnlig og god Maade.

I Ægteskabet var der ingen Børn, men begge holdt de af Børn, derfor kom der flere Gange Plejebørn i Huset. Brodersønnen, den lille Leon Marius, er før omtalt. Dernæst fik de nogen Tid efter et andet lille Drengbarn, hvis Moder var en ung Pige, de kendte. Denne Dreng fik Navn efter sin afdøde Plejebroder og blev kaldt Leon Marius Brøns; men ogsaa dette Barn mistede de; han døde som 12 Aars Dreng af en Blindtarmsbetændelse. Efter denne Drengs Død tog de et lille spædt Pigebarn i Pleje, som i en lidt forvansket Form fik sine afdøde Plejebødres Navne og kaldtes „Leoni“. Det Barn er nu forlængst voksen og gift med Arbejdsmand og Musiker Ingvard Ebsen i Vilslev.

I nogle og tredive Aar boede Anna og Lambert Brøns paa

Husmandsstedet i Vilslev Vesterby, her holdt de i 1917 deres Sølvbryllup; og her har de sikkert nok levet deres bedste Tid. Da deres sidste Plejebarn tog bort fra Hjemmet, blev der noget tomt for de to gamle, der havde begyndt at mærke Alderens Besværigheder. De solgte da Ejendommen og flyttede til Esbjerg, hvor de en Aarrække har boet i en lille hyggelig Lejlighed, Vardevej 63, og nydt deres Otium. Her døde Lambert Thomsen Brøns den 12. April 1940 uden forudgaaende Sygdom ramt af et appoplektisk Tilfælde. Hans Hustru Anna Minne Baldvin overlevede ham i knap 3 Aar, hun døde den 15. Januar 1943. De er begge begravede i Esbjerg. De blev henholdsvis 77 og 73 Aar gamle.

b.—2. *Hans Marius Brøns*, født den 5. Januar 1865 i Vilslev. Saasomt den lille Marius var blevet saa stor, at han kunde bære Bukserne og gøre Nytte for Føden, maatte han ud blandt fremmede for at tjene en Løn og friste Livet som Hyrdedreng. Det var Sommertjenester, han havde, om Vinteren skulde han jo søge Skolen. Derom siger han selv:

„Min Skolegang var der ikke meget ved, i 3 Aar gik jeg til Skole i en simpel Lejestue hos en halt Husmand, der hed Søren Nevel, han kunde ikke meget selv, saa hos ham skulde vi ikke lære stort, men han boede i vort Nabolag, og han var saa dejlig billig. Derefter gik jeg et Par Aar ved „æ Dejns Dres“, her lærte vi heller ikke meget; det sidste Par Aar havde vi Bendix Madsen som Lærer, han var noget bedre, men min Undervisning var daarlig, og jeg havde alt for lidt ud af min Skolegang.“

Om sin Hyrdedrengetid fortæller han:

„9 Aar gammel kom jeg til Peder Junker for at passe Køerne, Aaret efter tjente jeg hos Pastor Sørensen, og det tredie og sidste Aar, jeg var hjemme i Vilslev, var jeg Kohyrde hos Frands Johnsen. Aaret efter tjente jeg hos Isenkræmmer Hans Jessen Müller i Ribe, han drev ogsaa noget Landbrug med Kohold, og jeg har trukket mange Gange med hans Køer gennem Ribe Bys Gader. Den sidste Plads, jeg havde som Hyrdedreng, var hos Ebbe Brønsen, der ejede en større Gaard i Tange Øst for Ribe.“

Efter Konfirmationen, vistnok i Aaret 1880, kom Marius i Lære hos den gamle Uhrmager Schmidt i Ribe, denne var en

Hans Marius og Ulla Brøns.

dygtig Uhrmager, og hans Lærlinge fik Haandværket lært til Gavns, siger Marius, og jeg havde Lyst til Gerningen.

Efter udstaaet Læretid tog Marius ud omkring og arbejdede som Svend flere Ste-

der, især hvor der var noget at se og mere at lære, bl. a. havde han Arbejde i København og i Malmø. Et helt Aar havde han Plads hos en dygtig Mester i Brønderslev, hvorefter han mente sig dygtig nok til at begynde en Forretning selv.

Han fandt sig en Plads i Nordby paa Fanø. Den rolige, lille By paa Vesterhavsøen var endnu knapt nok blevet opdaget af Turisterne, og det var billigere at starte den Gang, end det senere blev, da Øen blev opdaget og gjort til et søgt Badested.

I Aaret 1887 blev der lejet en Lejlighed med Værksted og Butik i Nordby, og her begyndte Marius Brøns da en Uhrmagerforretning paa egen Haand. Samtidig giftede han sig med *Lene Marie Rosendahl*, født den 13. Juli 1859 i Kalvslund.

De unge Folk indyndede sig hurtig hos Fanøboerne og fik snart godt at bestille, det varede ikke længe, før den lejede Bolig blev for lille, der maatte mere Plads til. Da dristede Marius Brøns sig til at købe et stort Hus, der var godt beliggende paa Hovedgaden i Nordby. I dette Hus var eller blev der ved den Tid indrettet Telefoncentral, og nu begyndte Marius og Lene en Dobbelvirksomhed i deres ny Hjem, hvor der snart blev nok at bestille baade i Uhrmagerforretningen og som Centralbestyrer ved Telefonen, den sidste Viksomhed maatte Lene yde sin Bistand; paa den Maade kunde begge disse Virksomheder godt forenes.

Her paa Fanø i den rolige og idylliske lille By fik Lene og Marius Brøns deres Virksomhed i en Aarrække. Det var sikkert en god Kombination at forbinde Uhrmagerforretningen med Bestyringen af Telefoncentralen, derved stiftedes der ikke blot Bekendtskab med Telefonabonnenterne, men da Telefonen den Gang ikke var saa almindelig, som den senere blev, var der

mange, der havde Ærinde paa Samtalestationen, og disse maatte jo ogsaa stifte Bekendtskab med Uhrmageren og hans Forretning. Det varede ikke længe, før den unge, joviale Uhrmager var kendt over hele Byen og dens Opland, ja, hans Forbindelser strakte sig langt ud derover, endog i den stærkt voksende Naboby, Esbjerg, hvormed der daglig var flere Forbindelser, blev han en kendt Mand. Forretningen voksede, og Fremtiden tegnede sig i lyse Farver for de to Uhrmagerfolk. Ja, de to; thi Marius Brøns var ikke ene om Virksomheden, det viste sig snart, at den lille Hedebo pige fra Kalvslund var en trofast Medhjælper, en dygtig Kone, der forstod sig baade paa Orden og Økonomi i Hus, i Hjem og i Forretningen. Foruden Haandværket og Forretningen havde M. Brøns til Afveksling nogle Passioner, som han dyrkede med Lyst, saaledes Havebrug, Lystfiskeri og Jagt. Især det sidste kunde bjergtage ham, naar den aarlige Jagtsæson gik ind. Han har jo nok som Slægtsarv haft Skytte- og Jægerblod i sine Aarer. Jagten paa Fanø var vel ikke den bedste, men saa udvidede han i Fællesskab med andre Jagtkammerater sit Revier til de jydskede Hedeflader og andre Egne paa Fastlandet. Nogen Jagt var der paa Fanø, men til det isolerede Jagtterrain paa Fanø var der Jægere nok; en Del Strandjagt var der jo, og en Del anden Jagt var der ogsaa, men Vildtbestanden var lille og begrænset. Af Ræve fandtes der saaledes ingen paa hele Øen, derimod var der i Mængder af vilde Kaniner i Klitterne, disse Dyr var ved at være en hel Landeplage paa Øen. De underminerede baade Klitter og Marker, de var ikke værd at skyde, da hverken Kødet eller Skindet af dem havde nogen Værdi, desuden var det ikke nemme at komme til Livs, da de havde saa mange Smuthuller i Klitterne, at de forsvandt, naar en Fare nærmede sig. Jægerne paa Fanø vilde gerne have disse Dyr udryddede, for at der kunde gives Plads til bedre Vildt, men det var ikke nemt; organiseret Jagt vilde ikke hjælpe stort; Udlægning af Gift var farlig baade for andre Dyr og andet Vildt; det bedste vilde sikkert være at faa indført Ræve til Øen, disse kunde leve højt og længe paa Kaninerne og om ikke helt faa dem udryddet saa dog holdt i Ave.

Uhrmager Brøns havde godt Kendskab til Ræve, dem havde man nok af i hans Fødesogn, hvor man ansaa dem for en Plage.

De var Skadedyr, der tog Bøndernes Høns og Lam, Jægerne Harer og andet Vildt. Man enedes derfor om, at Brøns skulde faa undersøgt, om der fandtes Rævegrave paa Vilslev Marker, og om der var Mulighed for at fange levende Ræve der. Det var der; og en frisk Foraarsmorgen mødte M. Brøns og andre Jagteksperter fra Fanø op i fuldt Jagtudstyr for at gaa paa Rævejagt paa Vilslev Marker. Ude Vest for Byen paa Bramland Banker var der Rævegrave, hvori der fandtes Ræve; her rykkede Jægerne samt nogle Arbejdere med Spader og en god Del af Byens Drengene en Søndag Formiddag ud paa en spændende Rævefangst. Jægerne og deres Hunde stod Vagt ved Rævehulens Udgange, medens Arbejderne med deres Spader gravede Rævegange ud, og Drengene hjælpende og iagttagende fulgte Begivenheden med spændt Opmærksomhed. Det gjaldt jo ikke om at faa Rævene skudt, men om at fange dem levende. Man anede, at de gamle Ræve havde forladt Hulen for at søge Føde til sig selv og Ungerne, men man haabede at kunne fange Ungerne. Dette lykkedes tildels; thi da Graverne naaede ind i Nærheden af Reden eller Boet, sprang en stor Ræveunge i rygende Fart ud i det løsgravede Sand i Rævegraven, en Arbejder satte sin Skovl saa haardt mod Ræveungens Ryg og holdt den fast, saa Ungen blev lammet og maatte dræbes. Nu gjaldt det om at være mere forsigtig med de øvrige Unger, som maatte være i Ræveboet; og det lykkedes under Jubel at fange 3 levende Ræveunger. Disse blev nu godt emballerede og bragt til M. Brøns' Barndomshjem, hvor hans Moder den Gang boede alene; til hendes store Skræk blev Ræveungerne anbragt i hendes lille Spisekammer, der havde murede Vægge og brolagt Stengulv, hvor man mente, de var sikrest i Behold, indtil man fik en ordentlig Kasse lavet eller tilvejebragt, hvori de kunde sendes til Fanø. For en Sikkerheds Skyld havde man koblet de to af Ungerne sammen med et Stykke Reb, medens den tredie Unge fik en Træklampe bundet om Halsen, hvorefter baade den gamle Moder og Jægerne forlod Huset. Moderen af Skræk for Rævene, Jægerne for at faa fat i en Kasse og for samtidig at hilse paa Slægtninge. Da de hen paa Eftermiddagen vendte tilbage med Kassen, mødte der dem en ordentlig Overraskelse. Ræveungerne havde raseret hele Spisekammeret. Gulvet, der var af toppede Brøsten, var rodet helt op, og Rævene

havde faaet Jorden skrabet saa meget bort under Ydermur og Syld, at de to af Ungerne, der var sammenkoblede, var helt forsvundne, de maa enten have faaet Rebet smøget af sig eller faaet det bjdt over, den tredie Ræveunge, den med Klampen, sad fast i Jorden under Muren, den havde ikke kunnet faa Klampen slæbt igennem den løse Jord, den blev fanget for anden Gang den Dag, og den blev den eneste af Rævefamilien, der naaede til Fanø, hvor den blev sluppet løs mellem de vilde Kaniner.

Det har saavist ikke været med Sorg, at Ane Else Brøns den Dag har taget Afsked med sin Søn og de urolige Gæster, som saa skaanselsløst havde ødelagt hendes Spisekammer; men denne Rævefangst blev længe mindet i Vilslev. Hvordan det siden gik Ræven paa Fanø? — Formodentlig er den vokset godt til, der var jo Føde nok, og den har næppe gjort stort til at formindske Kaninbestanden paa Øen, den var jo kun ene Ræv og saaledes ude af Stand til at formere sig og efterlade sig Efterkommere. Forøvrigt fortælles, at en Mand for flere Aar siden skal have skudt en Ræv paa Fanø. Det maa sandsynligvis have været Ræven fra Vilslev Enge, den ensomme Ræv paa Fanø; men da var Uhrmager Brøns ikke længere paa Øen eller Ejlandene, som Fastlandsfolkene benævnedes Vesterhavssøerne ved Marskens Kyster.

Lykken smilede aabenbart til Uhrmagerparret paa Fanø; deres Fremtid tegnede sig godt under en lys og klar Himmel; men der laa Uvejrsskyer i Horisonten. Hen i Oktober Maaned 1893 fødte Lene Brøns deres tredie Barn, en lille Dreng, der som før omtalt blev taget i Pleje hos sin Farbror, Faster og sin Farmor i Vilslev, hvor Barnet senere døde.

Efter denne Barnefødsel svækkedes Moderens Helbred, og hendes Liv ebbede ud. Den 18. Januar 1894 døde hun, kun 34 Aar gammel, og efterlod sig Mand og 3 smaa Børn. Hendes Grav findes lidt sydvest for Nordby Kirke paa Byens Kirkegaard, hvor en Gravsten markerer hendes Hvilested.

Uhrmager Brøns fortsatte selvfølgelig sin Forretning og sin Virksomhed. Husets og Børnenes Pasning samt Husførelsen kunde jo nok besørges af en fæstet Husbestyrerinde, men der manglede jo noget, det faste Punkt i Hjemmet var borte.

Hans Slægtninge i Vilslev havde megen Medfølelse med den

af Skæbnen saa haardt ramte unge Mand og hans Smaabørn og vilde gerne bistaa ham efter bedste Evne, men han boede saa langt borte, at det ikke var nemt. Et Aarstid efter Hustruens Død besøgte en Morbroder, Morten Kromann i Vilslev, Uhrmageren paa Fanø. Denne Morbror, der forresten var Ven med alle sine unge Slægtninge, holdt meget af sin Nevø, Uhrmageren, og havde af et fuldt Hjerte følt med sin haardt ramte unge Ven, kom glædestraalende hjem fra Besøget derovre og fortalte: „Nu tror jeg nok, han bliver gift igjen, og det er sikkert det bedste for ham“. — „Med hvem da?“ — „Med sin Husbestyrerinde! Og det er Fannen foen den kjønnest Pigh a novensind haar sie, og saa sier hun saa ejegue ud.“

Ja, saadan gik det, Morbror Morten havde set rigtigt, et halvt Aars Tid efter indgik Uhrmager Marius Brøns for anden Gang i Ægteskab. Den 4. August 1895 blev han i Frue Kirke i Aarhus viet til sin Husbestyrerinde, *Helene Adamine Ulrikke Clemens*, født 19. August 1869 i Aarhus; Datter af Bandagist og Handskemager Jørgen Peter Clemens og Anna Margrethe, f. Hornslet, i Aarhus.

Nu var der igen kommet en Kone i Huset hos Uhrmageren, og han havde faaet en ny Moder til sine Børn. Men alligevel var det, ligesom han ikke mere følte sig saa fastgjort og hjemme paa Fanø, som han havde gjort før i de forløbne Aar. Forholdene begyndte nu ogsaa at forandre sig derovre, Turister og Badegæster havde opdaget den lille Idyl, som Byen var, og den herlige Badestrand, som Fanø havde.

5 Aar efter sit Giftermaal med „Ulla“, som var hans Hustrus Kendingsnavn, da der bød sig en god Lejlighed til en fordelagtig Handel, solgte Marius Brøns Huset og Forretningen og rejste bort fra Nordby, hvor han nu havde haft sit Hjem og sin Forretning i 13 Aar. — Derefter tog han sig et Pusterum, eller om man maa sige, tog sig et Aars Ferie fra Haandværket og Forretningen, forlod Fanø og tog Ophold i Børkop, Stationsbyen mellem Vejle og Fredericia. Paa denne Egn var der paa den Tid store Byggearbejder i Gang, idet de store kellerske Aandssvageanstalter da var under Opførelse, hvilket medførte, at der opholdt sig store Masser af Arbejdere, Haandværkere og fremmede Folk paa Egnen. M. Brøns gik da i Kompagni med flere

om Opførelsen af et Marketenderi, et Spise- og Logihus, hvilket man maatte mene var en baade paakrævet og fordelagtig Foranstaltning, hvad det dog vistnok ikke var. Efter et Aars Forløb trak Brøns sig ud af Kompagniskabet, hvorefter han og Familien rejste til Fredericia, hvor han i Aaret 1901 startede en Uhrmagerforretning paany og tog fat paa sit Haandværk igen. Til at begynde med lejede han baade Privatlejlighed og Forretningslokale, men senere lod han opføre en nydelig Privatbolig, der var ualmindelig smukt beliggende uden for Voldene. Bygningen blev opført paa en ret høj, noget terrasseformet Skrænt; op ad denne Skrænt kom man ad et Par meget høje Trapper til Husets Indgang, der fandtes midt i Facaden. Neden for Skrænten mellem Trappeopgangen og Vejen, der førte til Ejendommen, laa et Jordstykke, som Brøns fik godt gennemarbejdet, hvorefter det hele blev anlagt til en Frugthave, hvor han fik god Lejlighed til at øve sig i Kunsten som Havebruger, noget, der senere i hans Liv sikkert nok blev hans kæreste Fritidssyssel. — Her i dette Hus med den smukke Beliggenhed og den herlige Udsigt flyttede Familien ind, da det var færdigt, medens Butikken og Værkstedet vedblev at være inde i Byen. — — Her i Fredericia fandt Uhrmager Brøns og hans Hustru deres Gerning og deres Hjem i 20 Aar. Her var meget forskelligt fra den lille rolige By paa Vesterhavsøen, som de havde forladt, da Civilisationen holdt sit Indtog paa den og forstyrrede Idyllen. Her i Fredericia pulserede Livet stærkere end noget andet Sted i Landet, her mødtes Folkestrømmen fra alle fire Verdenshjørner paa Fredericia Banegaard. Her lige ved Indkørslen til Banegaarden havde Ulla og Marius Brøns opført deres Bolig, Jernbanetogene baade fra Nord og Vest kørte ind gennem Voldene paa hver sin Side af Huset, saa man fra Husets Vinduer havde Trafikken af Mennesker og Gods for Øje Dagen lang, ja, selv Bæltet, hvor Færgerne havde deres Gang, kunde skimtes derfra. Endda var der noget af landlige Forhold dér, hvor Ulla og M. Brøns havde slaaet Bo, det var jo uden for Voldene, hvor Bylivet ikke mærkedes. Og her foran disse gamle Fæstningsværker, der i Tidernes Løb gentagne Gange havde været Skuepladsen for store hjemlige Krigsbegivenheder, der havde faaet deres Plads i Fædrelandets Historie, her oplevede Uhrmagerfamilien nu den

store Verdenskrig med al dens Raahed og Vildskab; hvor man næsten maatte savne alt undtagen Penge.

Det er muligt, at Tankerne da en Gang imellem er gaaet tilbage til den rolige Vesterhavsvø og til Barndomshjemmet i Landsbyen i Vilslev. Men et er sikkert, da Krigen var forbi, og man igen kunde forberede sig paa rolige Forhold, erfarede Marius Brøns, at hans Fødehjem i Vilslev kunde købes. Han rejste da sporenstregs dertil og købte de sidste Rester af den lille Ejendom, hvor han havde slidt sine Børnesko, han vilde hjem til sit Udgangspunkt, hjem til det Sted, hvor Minderne drog stærkest, for at leve sine gamle Dage under rolige Forhold.

Det var i Aaret 1921, at Uhrmager M. Brøns flyttede sine Teltpæle til Vilslev. Men omtrent samtidig skete der en Verdensbegivenhed i Fredericia; Rigsdagen vedtog, at der skulde bygges Bro over Lillebælt, og samtidig skulde Fredericia Banegaard flyttes uden for Voldene. — Det skete altsammen, og Uhrmager Brøns' kønne lille Hus med Skrænt og Have blev exproprieret af Staten, det maatte inddrages under den nye Banegaardsplads. Atter havde Menneskestrømmen og det pulserende Liv banet sig Vej ind over de Enemærker, Uhrmager Brøns en Gang havde kunnet kalde sine.

Saa var da de to Uhrmagerfolk og nogle af deres Børn havnet i Vilslev, for Marius Brøns gik det let nok at falde til Rette, han var jo kendt og hjemmehørende paa Stedet. — Uhrmagerforretningen havde ingen Startvanskeligheder eller Konkurrenter at overvinde; der havde gennem mange Aar været Uhrmagere i Vilslev, men da Brøns kom, var der ingen. Brøns var som nævnt en dygtig Uhrmager, hans eneste Fejl var nærmest den, at han var for billig baade med sit Arbejde og med de Varer, han solgte. Han fik ogsaa en god Del at bestille; men som han selv sagde, det er ikke saadan at være Uhrmager nu som i gamle Dage, der er kommet saa meget Godtkøbsstads og Kram frem, at det ødelægger de gamle solide Forretninger. — Her fandt han baade Tid og Lejlighed til at dyrke sine Passioner. Her var Fiskevand baade i Aa og Hav, her var Jagt baade paa Strand og Enge, paa Mark og i Mose. Hjemme ved Huset var der gjort Tilløb til en Have, som der nu kom Plan og Orden i. Desuden var der endnu en Del Jord til Ejendommen, som Uhrmageren gav sig i Lag med

at dyrke, ligesom han skaffede sig Besætning, Hest, Kvæg og Hunde. Men sine Husdyr passede han saa godt, d. v. s. han plejede, fodrede og fedede dem, saa de befandt sig vel, men sikkert aad mere, end de kunde betale for. Efter nogle Aars Forløb opgav han dog Landbruget, som han vistnok ikke havde haft andet end Fornøjelsen ud af. Jorderne var først derefter i nogle Aar udlejede, senere blev de bortsolgte.

Marius Brøns blev hurtig gode Venner med hele Byen. — Men saa „Ulla“ da? — Købstadspigen, der var født i Aarhus, og som næppe nogen Sinde havde prøvet at leve under Landsbyforhold, hvordan fandt hun sig tilrette? Aa jo, hun havde det vindende Smil i sit kønne Ansigt og ikke Plads til en ond Tanke i hele sin Sjæl, hun blev snart gode Venner med alle, der lærte hende at kende, hun havde den rigtige Tilpasningsevne og groede snart fast i de nye Forhold, saa ogsaa hun følte sig hjemme i den gamle Landsby.

Marius og Ulla Brøns var et Par høje, smukke Folk, der klædte hinanden godt. Et Par joviale, elskværdige Mennesker, der nu næsten efter at have boet i 20 Aar i Vilslev kan sige: Her er vi blevet hjemme, her har vi fundet Venner og kun Venner.

Her i sit Barndomshjem døde Hans Marius Brøns efter et kort Sygeleje den 28. August 1942, 77½ Aar gammel. Han blev begravet den 31. August ved Siden af sin Moder og sin lille Søn paa Vilslev Kirkegaard.

I sit første Ægteskab havde Marius Brøns 3 Børn, hvoraf det ene, som nævnt, døde ganske lille. I sit andet Ægteskab var der 4 Børn, hvoraf ogsaa det ene, Carl Emil, døde i Barnealderen.

Lene Maria, f. Rosendal, og Hans Marius Brøns' Børn:

1. *Anna Elisa Brøns*, født 16. September 1887 paa Fanø. Gift med Barber *Christian Grønlund* i Fredericia. Han er født 8. Oktober 1886. Har i mange Aar haft Barberforretning i Fredericia. De har et

Christian og Anna Grønlund.

Barn, *Grethe Grønlund*, født 17. Juni 1915 i Fredericia. — —

2. *Ingvard Nielsen Brøns*, født 11. Maj 1889 i Nordby, Fanø. Han lærte Uhrmagerhaandværket, men rejste i sine unge Aar til New Zealand, hvor han startede en Uhrmagerforretning. Han blev i Løbet af faa Aar en meget formuende Mand. Blev gift med en meget smuk ung Kvinde, hvis Navn var *Amelie Jensen*. Efter Verdenskrigens Slutning solgte han sin Forretning paa New Zealand og rejste sammen med sin Kone hjem til Danmark for at besøge sine Forældre og Slægtninge. Efter et længere Ophold herhjemme i Danmark rejste de unge Folk atter til New Zealand, hvor Konen snart efter Hjemkomsten, 1921, fødte et Drengbarn, der fik Bedstefaderens Navn: *Hans Marius Brøns*. Ægteskabet blev opløst, Konen beholdt Barnet, hvorefter Ingvard Brøns rejste til Argentina i Sydamerika, hvor han i Hovedstaden, Buenos Aires, paany startede en større Uhrmagerforretning. — Ingvard Brøns blev ikke senere gift. Han skal i 1938 være død i Argentina.

3. *Leon Marius Brøns*, født 24. Oktober 1893 i Nordby, Fanø. Død 31. Marts 1894 i Vilslev.

Ulrikke, f. Clemens, og Hans Marius Brøns' Børn:

4. *Astrid Leoni Brøns*, født 12. November 1897 paa Fanø. Gift den 5. Februar 1917 i Jerne Kirke (ved Esbjerg) med cand. pharm. *Carl Villaume*, født 5. Januar 1890 i Vejle. Har haft Ansættelse paa adskillige Apotheker bl. a. i Esbjerg, Aarhus, Aalestrup og Odense som Provisor; er nu 1942 Apotheker i Skagen. I Ægteskabet er der 5 Børn: 1. *Hans Alvard Villaume*, født 27. Juni 1918. Er gift og har et Barn, bor i Odense. 2. *Lizzie Villaume*, født 19. November 1919. Er gift og bor i Odense. 3. *Anna Edith Villaume*, født 22. November 1921. 4. *Astrid Villaume*, født 3. November 1923, er Skuespillerinde ved Aarhus Theater, og 5. *Mogens Birger Villaume*, født 11. August 1926. — Ægteskabet blev senere opløst. Astrid, f. Brøns, bor nu sammen med sin Datter i Aarhus.

5. *Edith Brøns*, født 11. Juli 1900 i Børkop. Gift den 2. Maj 1923 i Vilslev Kirke med *Niels Johannesen*. Han er Landmands-

Astrid Willaume.

Svend og Helga Brøns.

søn fra Viborgeggen, men har siden Brylluppet været ansat som Konduktør ved de danske Statsbaner og bosat i Fredericia.

I Ægteskabet er der 2 Børn: 1. *Vagn Johannesen*, født 17. Juli 1925, og 2. *Preben Johannesen*, født 26. November 1927; begge født i Fredericia.

6. *Svend Folmer Brøns*, født 25. September 1904 i Fredecicia. Tog der Realeksamen, lod sig uddanne som Toldvæsenselev i Herning, hvorfra han fik fast Ansættelse som Toldassistent i Esbjerg, hvor han har boet en halv Snes Aar, men blev 1942 forflyttet til Toldvæsenet i København. — Den 12. Oktober 1928 blev han gift i Vilslev Kirke med *Helga Stensig*, født 11. April 1902 i Vilslev. Datter af Lærer og Kirkesanger M. Kr. Stensig og Hustru Kirstine Stensig i Vilslev. I Ægteskabet er der 3 Børn: 1. *Hans Kristian Brøns*, født 9. November 1929 i Esbjerg, 2. *Ole Brøns*, født 30. Maj 1934 i Esbjerg, og 3. *Kirsten Brøns*, født 2. Juli 1935 i Esbjerg.

c.—3. *Andreas Ingvard Brøns*, født 29. Juli 1867 i Vilslev. Han var Ane Else og Anders Brøns' yngste Barn. Det var endnu i den Tid, da man holdt stærkt paa den gode Skik at bevare de gamle Slægtinges Navne, at Andreas blev døbt. Navnene, han fik, kunde synes fremmedartede, hvad de dog ikke var, men det var Kvindenavne, der blev omdannede til Mandfolkenavne. „Andreas“ kunde være en Efterligning efter baade Faderen Anders' og Moderen Ane Elses Navne, men der er dog nok tænkt mest paa den gamle Oldemoder Ane Else Claudatters Navn, hvis Ejendom var gaet i Arv til Slægten, hende følte man sig staaende i Taknemlighedsgæld til. — Navnet „Ingvard“ var en Fordrejelse

Karen og Andreas Brøns.

af Navnet paa Bedstemoderen Ingeborg Madsdatter. — Navnevalget til Barnet har for saa vidt været heldigt; thi der er næppe Tvivl om, at Andreas Ingvard Brøns har taget mest Slægtsarv efter sin Moder og Bedste-

moder (Mormor) baade i Sind og Skind.

Som Skoledreng var han en noget lang, tynd opløben Knægt med lyst, næsten hvidt Haar og et aabent Ansigt, der afspejlede et modtageligt Sind. Hans Skolegang var den sædvanlige paa den Tid i Byen, først 3 Vintre hos den gamle halte Arbejdsmand Søren Nevel — han var saa rar billig, og han kunde jo altid en Del mere end Børnene, men Undervisningen, han gav, var som han selv forældet; hos ham regnede man med Mark og Skilling, Lod og Lispund, skønt man forlængst var gaet over til at regne med Kroner og Ører, Pund og Kvint. Hos ham skrev Børnene endnu de gamle gothiske Bogstaver, endskønt de latinske Bogstaver for længe siden var blevet indført i Skoleundervisningen. Der var saaledes stor Forskel paa Børnenes Undervisning i Skolen Sommer og Vinter. Om Vinteren den gammeldags Regne- og Skrivemaade samt godt med Kathekismus og Prygl. Om Sommeren moderne Undervisning hos en Lærer, der forstod at vække Børnenes Lærelyst ved fængslende Fortælleevne og ved Sang (man sang ikke i Pogeskolen), der kunde præge sig saa stærkt i Barnesjælen, saa det aldrig glemtes. Saadan gik det ogsaa Andreas Brøns. Som gammel Mand efter et langt Livs Lærergerning skriver han selv derom: „Ofte naar jeg gaar i min Skole, og især naar jeg synger Bjørnsons Sange med Børnene „Nu Tak for alt“, „Sangen har Lysning“, „Undrer mig paa“, saa staar Vilslev Skole med Bendix Madsen for mig saa køn og elskelig, og jeg har aldrig sunget dem en eneste Gang, uden at denne Stemning og disse Tanker har fyldt mig.“

Men ud over dette, at Andreas var en lærvillig og velbegavet Skoledreng, udmærkede han sig ikke blandt sine Kammerater.

Som sine Brødre maatte han tidligt ud at tjene som Hyrdedreng om Sommeren; de første Aar havde han Plads paa de hjemlige Egne; de 3 sidste Aar af sin Skoletid tjente han som Kohyrde hos Anders Veis eller hans Enke Madam Veis i Ribe, der hvor endnu den bekendte „Veis-Stue“ findes. — I den Tid hørte der ikke saa lidt Landejendom til dette Værtshus, og der holdtes flere Køer. Værtshuset var gerne godt besøgt, især paa Markedsdage var der stort Rykind af Bønder, der havde deres Tilhold der. Værtshuset laa jo godt for Markedsgæster, da Markederne den Gang altid holdtes paa Torvet, og det, hvad enten saa det var Kreatur- Kram- eller Folkemarkeder. Disse sidste var aarlige tilbagevendende Begivenheder, der holdtes i otte paa hinanden følgende Dage ved Midsommertid, hvor især sønderjydske Bønder mødte frem for at fæste Tjenestefolk i Tiden fra Midsommer til Mikkelsdag — undertiden til 1. November — medens unge Mennesker, Karle og Piger, særlig af Vestkystens Fiskerbefolkning, mødte frem for at lade sig fæste som Tyende i den omtalte Tid. I disse 3 Maaneder var der ikke stort at gøre ved Fiskeriet; men der kunde i Hø- og Kornhøstens travle Tid tjenes en god Løn hos Marskbønderne.

Andreas Brøns fortæller selv om sin Tjeneste paa dette Sted, at Pladsen var god nok, Folkene var omgængelige og Forplejningen upaaklagelig, men, føjer han til, jeg var Vidne til saa megen Raahed og Grimhed, at jeg endnu grues ved at tænke derpaa, skønt jeg snart er en gammel Mand.

Efter sin Konfirmation 1882 kom Andreas Brøns i Bagerlære i et Bageri i Vilslev. Bageriet var indrettet i en tilbygget Østlænge ved Høkerhuset (Matr. Nr. 42 i Vilslev). Høkeren Thomas Thomsen var selv oprindelig Bager, men forestod nu selv Høkerhandelen, medens han holdt Bagersvend i Bageriet; hos denne var det altsaa, at Andreas kom i Lære. — Til at begynde med var Haandværket herligt. Andreas var ikke fra Hjemmet forvænt med Bagværk, Kager og andre søde Sager, men i Bageriet — ah! — uhm! — hvor det skulde smage og blive dejligt, Smaakager, Napoleonskager, Svedsketærter, Kransekager, — jo, Andreas kunde nok give god Forklaring for, hvor herligt det var at blive Bager og det paa en Maade, saa Tænderne maatte løbe i Vand paa Kammeraterne, der just heller ikke var forvænte

med Nydelsen af Bagværk. — Andreas gik op i sin ny Gerning med en Følelse af eget Værd — det var ligefrem et opløftende Syn for Kammeraterne, naar de mødte ham paa Gaden i snehvid Bageruniform, Benklæder, Bluse og Hat og oven paa Hatten og Hovedet en sort Bageplade med Kager, der skulde bringes i Byen, det udførte han med knejsende Værdighed.

Men da der var gaaet et Aarstid, kunde Andreas nok bære de brændte og halvbagte Kager, som han havde Lov at spise, til Svinetønden uden uhm og ah; han var blevet mæt af Herligheden, og snart efter opgav han Stillingen og Værdigheden som Bagerlæredreng. Men hvad nu? Skulde han tage Plads som Tjenestekarl hos Bønderne? Livet skulde jo leves og opretholdes, det kunde der ikke findes Udvej til i Hjemmet. — Da blinkede et nyt næsten overvældende Haab for hans Øje. Han havde jo været en flink og dygtig Skoleelev, havde bedste Vidnesbyrd, han havde elsket sin gamle Skolelærer og hans Undervisning, hævet ham højt over alle andre, han kendte i hele Verden. — Om han kunde naa lige saa vidt som ham, blive Degn og Skolelærer — det næsten svimlede for ham at tænke derpaa; ham den fattige og ringe Bondedreng, han havde sikkert hverken Evner eller Raad til at stile mod saa høje Maal. — Andreas talte med sin Mor om Sagen, hun gik godt nok ind paa hans Tanker og bifaldt dem, men det vilde jo koste Penge, mange Penge; hun havde ingen, og hvor skulde de komme fra. De maatte jo tjenes først. Han talte med de bedste af Kammeraterne om sin storslaaede Plan, ogsaa de raadede til, med Evnerne havde det ingen Nød, naar Lysten og Viljen var der, og det var ramme Alvor, saa gik det nok, og saa maatte det med Pengene føje sig. — Og Andreas gik til sin gamle Lærer og talte med ham om Sagen. Denne forstod sin Elev, bifaldt hans Tanke og tilbød, at han kunde faa Lov til at gaa i Skole hos ham i den kommende Vinter sammen med andre Skolebørn, han vilde da give ham Undervisning i de højere Fag som Matematik, Naturlære, Litteraturhistorie og andet, som han skulde have Kendskab til, og som skulde læres paa Seminariet; det vilde være klogt at forberede sig til Optagelse paa dette i Tide; der var jo god Tid, da han først om en 3—4 Aar vilde være gammel nok til at kunne blive optaget paa et saadant. Der vilde jo ogsaa være Tid til at tjene og spare noget

sammen til Seminarieopholdet. — Saadan blev det; den følgende Vinter sad Andreas atter paa Skolebænk sammen med de andre Skolebørn i Vilslev Skole. Sommeren derefter, 1884, kom Andreas paa Staby Højskole ved Ulfborg i Vestjylland. — Denne Skole var allerede blevet oprettet 1852 under Navn af „Staby højere Bondeskole“. Initiativet til dens Oprettelse var taget af Præsten Krarup i Ulfborg, Godsejer Tang, Nørre Vosborg, og den bekendte Gaardejer og Stænderdeputerede Ole Kirk paa Ebbensgaard. — Om Sommeren blev der givet Kursus paa denne Skole for Vinterskolelærere, hvilken Virksomhed senere blev denne Skoles Hovedopgave.

Andreas Brøns var meget glad for dette Kursus, han havde ikke blot Udbytte deraf, men syntes ogsaa at have faaet et rigtig godt Skub ind paa den Fremtidsvej, han havde søgt at bane sig. Efter endt Højskoleophold gjaldt det om at faa en Plads til den kommende Vinter som Vinterlærer. Han var jo endnu ung og uerfaren, det var slet ikke saa let at komme ind, der var Pladser nok, men de fleste beholdt den Lærer eller Lærerinde, som de havde haft før, og som de kendte; og til de ledige Pladser var der gerne kendte Ansøgere nok. Andreas søgte mange Steder; han havde gode Vidnesbyrd fra Staby, det hjalp noget, men den bedste Hjælp havde han dog nok, som før nævnt af sin ihærdige Moder; og det lykkedes ham ogsaa at faa en Plads i Esbjerg. — Denne By var endnu den Gang en Opkomling, beboet af næsten lutter fattige Folk med mange Børn. Esbjerg var ikke endnu blevet Købstad, ja ikke en Gang en selvstændig Kommune, den hørte ind under Jerne Sognekommune, det var derfor Jerne Sogneraad, der ansatte Vinterlærere ved Esbjerg Skoler. — Skoleordningen i Vestjylland var den Gang — og er det for Resten endnu (1939) — meget forskelligt fra Skoleordningen andre Steder i Landet; som før paapeget gik Børnene kun i Skole i Vinterhalvaaret fra Oktober til April — nogle Steder fra November til Maj; det gjaldt i al Fald for alle Børn, der havde naaet 9 Aars Alderen, undertiden ogsaa yngre Børn. Om Sommeren maatte Børnene ud at tjene som Hyrder, det gjaldt især Drengene, men i mange Tilfælde ogsaa Pigebørnene. Det gjaldt ikke blot i Landsbyskolerne, men ogsaa i Esbjerg og Stationsbyerne. Hvert Foraar drog der en Sværm af Skolebørn fra Esbjerg ud over Lan-

det i det sydvestlige Jylland for at tjene en Sommerløn som Hyrdedrenge og Hyrdepiger. Naar saa disse Børn søgte hjem om Efteraaret for at gaa i Skole om Vinteren, var der god Brug for mange Vinterlærere og Lærerinder til Undervisningen af de yngste Børn, der havde faaet Undervisning af de fastansatte Lærere i Sommerhalvaaret. — Det var en saadan Plads, Andreas Brøns fik i Esbjerg. Det er denne Form for Skolegang, man har kaldt: „Den vestjydske Skoleordning“. Den er aabenbart baade sund og gavnlig for Børnene, og den overvejende Del af Vestjyderne siger selv, at de er godt tilfredse med denne Ordning. Undervisningsmæssigt set maa der vel være noget tilbage at ønske, og maaske kan den ikke staa Maal med Skoleordningen i den øvrige Del af Landet. Købstæderne i Vestjylland har da heller ikke godkendt den vestjydske Skoleordning.

Saa snart Andreas Brøns var gammel nok dertil, blev han optaget paa Gedved Seminarium ved Horsens; det kneb noget med at tilvejebringe de fornødne Midler til Studieopholdet, men ved megen Sparsommelighed samt ved lidt Laan hos velvillige Mennesker, lykkedes det at naa igennem til en god Skolelærereksamen med 1ste Karakter. Han blev dimitteret fra Seminariet i Aaret 1889.

Der var foruden hans nærmeste Paarørende adskillige herhjemme i Vilslev, der interesserede sig for den dristige Knøs, den fattige Husmandssøn, der vovede at kaste sig ud i Vidtløftigheder og give sig af med at studere til Degn, det kunde jo nemt være gaaet galt baade for ham og hans Familie.

Andreas fortalte selv under hjertelig Latter, at han en Dag under Hjemreisen til en Ferie, mens han gik fra Gredstedbro Station og til Vilslev, havde mødt en af de gamle Bønder, der beundrende havde hilst paa ham og sagt: „Naa Dres, hvordan gaar det dig, hvor meget Lærdom har du nu?“ — Da han var færdig med sin Eksamen, lød det: „Æ Knæjt er s'gu døgte, sikken Eksamen han haar tovn!“

Efter endt Eksamen blev Andreas Brøns først Vinterlærer i Vilslev, hvor den unge Lærer ikke blot var beundret, men ogsaa afholdt. Derefter — 1891 blev han Hjælpelærer ved Eskelund Skole i Brørup Sogn. Medens han var der, blev han den 13. November 1891 gift i Vilslev Kirke med *Karen Brun*, f. 21. August

1866 i Jedsted, Datter af Amtsvejmand Thomas Brun og Hustru, Margrethe Brun, der havde en lille Landejendom paa Jedsted Mark ved Ribe Landevej. Det var dygtige og velagtede Folk af en her paa Egnen meget bekendt Slægt, der førte Navnene Brun og Thygesen; det var aandsvakte Folk, der nærmest hørte til den saakaldte grundtvigianske Retning. Andreas og Karen havde kendt hinanden i flere Aar, de var jo ikke blot fra samme Sogn, men Karen Brun havde i sine unge Aar tjent 4 Aar i Vilslev, først 2 Aar i en Gaard, der laa Nabo til Andreas Brøns' Hjem, derefter 2 Aar hos Lærer Bendix Madsen, hvor Andreas jo jævnlig havde sin Gang. Deres Bryllup blev fejret i Brudens Hjem ved Landevejen. Det var smaat med Plads i Hjemmet, hvorfor der var blevet anbragt et stort Dansetelt ved Siden af Huset. Men den Dag blev det et forrygende Vejr med Regn og Storm, saa det kneb med at holde Regnen ude og Teltet ved Jorden. Det blev et Bryllup, der af den Aarsag blev husket længe i Vilslev Sogn; men som en af Deltagerne udtrykte sig: „Vi morede os godt alligevel, besejrede baade Regn og Storm, fik Andreas og Karen godt gift, og da vi tog hjem fra Brylluppet hen paa Morgenstunden, havde Vejret bedaget sig.“

Som et Vidnesbyrd om den Agtelse, Tillid og det Venskab, den unge Lærer og hans Hustru nød i hans Fødeby, havde der blandt Beboerne fundet en Indsamling Sted til en Gave til Brudeparret med det overvældende Resultat, at der var blevet Penge til et helt Møblement til det unge Par, der jo nu selv skulde til at sætte Bo. — Dette med en saadan Indsamling til et Brudepar var den Gang noget helt ukendt i Byen. Glæden var stor, ikke blot hos de Nygifte, men ogsaa især hos Andreas' gamle Mor over den Lykke og Velvilje, der var blevet hendes yngste haabefulde Søn til Del. Otte Dage efter Brylluppet — 20. Novbr. — lod Ane Else afholde et Andendags Bryllup — eller en Sluketter — i Vilslev Forsamlingshus for Sønnens Velyndere og Venner i Vilslev. Den gamle Mor maatte have Luft for sin overstrømmende Glæde, hun søgte paa den Maade at gøre andre delagtige dæri. At ogsaa de unge var glade derved, tilkendegav de kort efter Brylluppet i et Brev til en fraværende Ven, der ikke kunde komme med til Højtideligheden. Efter først at have omtalt al den Velvilje og Venlighed, de havde været Genstand

for, med rørende Taknemlighed, skriver de: „Du kan ellers tro, at vi har det ret hyggeligt i vort nye Hjem; vi blev jo foræret Sofa, Borde, Stole, Billeder, Tæpper og alt muligt til at bygge og hygge et Hjem op med, og vi er ogsaa rigtig lykkelige i vort lille Hjem“ o. s. v. Ikke ret længe efter Brylluppet fik Andreas Brøns et nyt Vidnesbyrd om, at han var en duelig Lærer, man satte Pris paa. Som nævnt var han Hjælpelærer ved Eskelund Skole, da han holdt Bryllup. Men da der snart efter blev et andet selvstændigt Embede ledigt — Surhave Skole — i samme Sogn, søgte han det og fik Embedet. Til denne Skole hørte et lille Landbrug, der i den afgaaende gamle Lærers Tid var kommet helt ud af Drift og gav et meget ringe Udbytte. Men Andreas Brøns tog sig med Liv og Lyst baade af sin Skolegerning og af Landbruget, han havde jo Begreb om begge Dele; det mærkedes snart, at der var kommet en ny Mand paa Stedet. I Landbruget slog han ind paa Roedyrkning, der var helt nyt den Gang, men især havde Kartoffelavl til Foderbrug hans Interesse, han var saaledes en af de første dér paa Egnen, der lavede Ensilage af nedkulede kogte Kartoffler, det vakte en vis Opsigt og blev for flere et Eksempel til Efterfølgelse. I omkring en halv Snes Aar forblev Degnefolkene i dette Embede, sikkert til gensidig Tilfredshed baade for dem selv og Skoledistriktets Beboere. I Begyndelsen af det ny Aarhundrede søgte og fik Andreas Brøns et større Lærer- og Kirkesangerembede paa Sjælland i Landsbyen Gimlinge Syd for Slagelse i Sorø Amt. Og her blandt disse fremmede Folk udførte Andreas Brøns vel nok sin Manddomsgerning, en lykkelig og velsignelsesrig Gerning, der varede, indtil han som en gammel Mand lagde op og søgte sin Afsked. At han ogsaa her kom til at virke til gensidig Tilfredshed, er der mange Vidnesbyrd om. Det gav sig vel nok stærkest Udslag, da han efter 25 Aars dygtig Virksomhed samledes med sine gamle Elever og Sognets Beboere til Jubilæumsfest. Snart derefter lagde han op, søgte sin Afsked og lod opføre et nyt Hus Nord for Roskilde ved Frederiksborgvej i umiddelbar Nærhed af den smukke Roskilde Fjord, for her at nyde sit Otium i Nærheden af sine Børn, der alle var bosatte paa Sjælland i Egnen der omkring, hvor de gamle havde valgt at slaa sig ned. Det var Børnene, der holdt de gamle paa Sjælland; thi der kan næppe

være Tvivl om, at deres stærkeste Længsler drog dem mod Vestjylland til deres Fødesogn og Barndomsby. Begge Andreas' Brødre var forlængst søgt dertil, og det var sikkert alene Børnene, der fik ham til at bosætte sig paa Sjelunds fagre Sletter paa sine gamle Dage.

Hans Følelser for og Længsler efter Barndomshjemmets Egne gav han Udtryk i Digte, i Bidrag til „Dansk Folkemindesamling“, i Samtaler og i Breve. Hør blot! Af et Brev fra Julen 1932: „Tak for den venlige Julehilsen, den blev jeg meget glad for, og saa med Kirken paa, min Barndoms skønne, gamle Kirke, og ved dens Fod den stille, rindende Kongeaa. Hvis jeg bare kunde faa min Pen til at lystre og føje Ordene for mine Tanker og Følelser for min Barndomsegn, da skulde Blichers og Aakjærs Skildringer af Heden komme til at blegne. Hvad er Karup Aa i Sammenligning med Kongeaa, naar den stille lister sig afsted mellem de grønne Enge ud til Havet. Hvad er Udsigten fra en Kæmpehøj ud over Heden mod Udsigten fra Bjærget i Vilslev Enge: „En lille Stump af Darum, Jerne med Esbjerg, Fanø med Klitterne, V. Vedsted Kirke, undertiden svømmende i Luften, Ribes gamle Dom, Farup Kirke og Vilslev By; nede i Engene den underlige drømmende Stilhed, ja, maaske høres Lyden af en Hests „Slinger“, men det hører ogsaa med i Billedet. — Det er hver Dag, mine Tanker er paa Vandring til min Barndomsegn; men dog nok særlig i Juletiden og i „æ Slet“*), at mine Tanker finder Vej derover. Det kan være saa herligt at være ene ude i Engene en Sommerdag, paa en saadan Tur føler man en stille Glæde over Naturen, Freden, Stilheden, eller hvad ved jeg. Saa synes jeg, at min Tak skal have et bestemt Sted at gaa, og hvorthen uden til ham, som har skabt det altsammen, og „som har hjulpet hidindtil, og som hjælper og herefter.“ — „Jeg har forresten faaet et Par dejlige Julebreve fra gamle Skolebørn med Tak for gamle Dage, og for hvad jeg har givet dem i Skolen af det, som skulde bære ud over Dagen og Vejen.“ — Med denne udmærkede Tilføjelse slutter han sine Drømmebilleder om Barndomshjemmets Egne.

Endskønt Andreas Brøns var ret prosaisk og nøgtern, undgik altid Overdrivelser, havde han dog let ved at blive begej-

*) Høsletten.

stret, naar der indtraf noget godt og skønt. Han var trofast i Ven-skab og gerne opofrende, mens han i andre Henseender kunde være nøjeregnende. Gaver modtog han nødig, selv om de glædede ham, thi han følte det som en hellig Pligt, at de skulde gen-gældes, og saa var det bare som et Laan, der skulde tilbage-betales, en Udgift eller et Offer, der var dobbelt. Han havde gode Evner som Oplæser og Fortæller, han gjorde gerne begge Dele, kunde fængsle og henrive sine Tilhørere. Et Par af hans gamle Venner mindes endnu med Glæde, hvordan de som store Skole-drenge besøgte den et Par Aar ældre Andreas i hans Hjem, hvor han i de lange Vinteraftener læste for dem af Kaptajn Marryats Romaner, saa de af Spænding glemte baade Kulde og Mørke. Ja, for det foregik i mere end Halvmørke. Situationen var saa-ledes: I en dyb Dagligstue med Bord og Bænke placeret langs Vinduerne, foran Bordenden sad Andreas med sin Bog, og ved hver sin Side af Bordet sad de to Tilhørere. Paa Bordet foran Bogen stod en Lampe. Lampen var en Medicinflaske med lidt Petroleum i, og Brænderen var en Stump sammenrullet Jernblik stukket igennem Proppen i Flasken, gennem Brænderen et Stykke rund Væge, hvorfra en lille, ubeskyttet Flamme kastede et spar-somt Lys paa Bogens Blade. I dette dunkle Lys blev Skyggerne store og lange, Fantasien fik Vinger og kunde boltre sig, saa Billederne, Andreas tryllede frem, blev store og levende. Sam-tidig med, at Andreas Brøns efter overstaet Eksamen blev Vin-terlærer i Vilslev, var der blevet kaldet en ny, frisk, ung Første-lærer til Skolen. De to holdt i Fællesskab Aftenskole om Vin-teren for den konfirmerede Ungdom, det blev ikke en almin-delig Aftenskole med de gængse tørre Fag — Dansk og Reg-ning — alene, de unge Lærere holdt desuden hver en Række Foredrag. Førstelæreren over Emner fra Fædrelandets Historie, medens Andreas Brøns hentede sine Emner fra Litteraturhisto-rien, det var begejstrede unge Mænd begge to, og en livligere og bedre Aftenskole har der aldrig været holdt i Vilslev Skole, den mindedes længe af en taknemlig Flok Elever.

Saaledes begyndte Andreas Brøns som ung Mand sin Lærer-gerning, frisk, frejdig og nøgtern med et lyst Syn paa Livet, og saaledes blev han ved gennem et langt Livs Virksomhed.

Nu havde Andreas og Karen Brøns som gamle Folk slaaet sig

ned ved Roskilde Fjord, de havde deres Manddomsgerning bag sig og erfarede vel, at „lykkeligst at hvile paa er fuldendte Gerning“; men gamle i Sind blev de ikke, de havde Ungdommens vaarfriske Spirer gemt i deres Hjerter. De holdt endnu af hinanden, som de havde gjort det Livet igennem fra Ungdommens Dage. Her i deres lille, hyggelige Hjem var de Nybyggere igen, her var friskt og kønt; foran Vinduerne det pulserende Liv paa den asfalterede Landevej og den blanke, smilende Roskildefjord; bag ved Huset laa Roskilde Folkehøjskole, hvorfra Sangen fra friske, unge Struber kunde naa ned til dem. Ogsaa selv havde de en Flok friske, unge Børn, der paa en dygtig Maade løftede Arven efter Far og Mor og byggede videre paa den; de sad allesammen hver i en Lærergerning, de forsømte ikke at søge hjem til Forældrene for at hente Raad og Bistand, til de to gamles usigelige Glæde. De havde jo gaaet Skolen igennem, havde Livets Erfaring og fulgte nu Børnene i deres Gerning med forstaaende Interesse.

Aftenhimlen tegnede sig saaledes smuk og skøn for Karen og Andreas Brøns; men deres Liv skulde ikke blive af lang Varighed i dette lille, jordiske Paradis, de anede næppe Uvejrsskyerne, der laa i Horisonten, før de var oppe over dem.

I Slutningen af Februar Maaned blev Andreas Brøns heftig syg uden forudgaaende Svaghed, og efter 3 Ugers Sygeleje døde han den 19. Marts 1934 i sit Hjem, 67 Aar gammel. Men ikke nok dermed, Karen, der heller ikke havde mærket til Svaghed, fik ved hans Død et apoplektisk Tilfælde, saa hun næsten blev fuldstændig lammet. Hun kunde slet ikke hjælpe sig selv mere, hvorfor hun flyttedes til Himmelev Alderdomshjem, hvor hendes yngste Datter var Bestyrerinde.

Det lille Hus ved Roskilde Fjord, som Andreas og Karen havde været saa glade ved at bo i, blev nu lejet ud, og snart efter, da det viste sig, at Livet ogsaa ebbede ud for Karen, solgt. Karen f. Brun, døde den 26. April 1936, knap 70 Aar gammel, paa Alderdomshjemmet og blev begravet ved Siden af sin Mand paa Himmelev Kirkegaard.

I Ægteskabet var der 6 Børn, 4 Sønnér og 2 Døtre, hvoraf de 5 ældste er født i Brørup Sogn, medens den yngste er født i Gimlinge.

* Andreas Brøns, der selv som Dreng havde prøvet Livet som Hyrdedreng og erfaret, at dette havde en vis Værdi for ham senere i Livet, sendte alle sine egne Børn, saa snart de var konfirmerede, ud at tjene et Par Aar hos Bønderne, for at de kunde lære Livet at kende saa nær dets Udspring — Jorden — som muligt, hvorefter alle Sønnerne blev sendt paa Vordingborg Seminarium, hvor de tog Skolelærereksamen.

Om Børn og Børnebørn følgende:

1. *Aage Brøns*, født 13. Juni 1892 i Brørup. — Gift 20. Oktober 1917 med *Sigrid Nielsen*, født 4. April 1899 i Vinding ved Vejle. Datter af Martin Nielsen, Forstander paa Vinding Højskole. Aage Brøns er dimitteret fra Vordingborg Seminarium 1913. Lærer paa Holsteinsminde fra Juni 1913 til November 1915. Lærer paa Langelands Højskole Vinteren 1915—16, derefter ved Nykøbing F. private Realskole til 1918, siden da Lærer i Haarslev pr. Sandved, Sjælland. Har 5 Børn: 1) *Judith Brøns*, født 29. September 1918, har Gymnastik- og Danselærerindeksamen fra 1937 og har virket som saadan i Slagelse, Sorø og flere Steder. Gift 1941 med Købmand *Frode Rasmussen*, Ejby, Søn af Købmand Rasmussen, Ejby. I Ægteskabet 1 Søn, *Claus Brøns Rasmussen*, født 17. Juni 1941. Ægteskabet opløst. 2) *Ruth Brøns*, født 22. Marts 1920. Afbrød sin Uddannelse til Sygeplejerske og indgik Ægteskab med Fabrikant *Mark Jensen*, Søn af Entreprenør Carl Jensen, Kolding. 3) *Svend Ancher Brøns*, født 26. Juni 1923. Præliminæreksamen fra Hindholm Kost- og Realskole 1940. I Lære paa Maskinfabrikken „Alliance“ i Slagelse, agter sig paa Maskinistkolen efter udstaaet Læretid. 4) *Asta Annalise Brøns*, født 29. April 1926. Husassitent. 5) *Erik Brøns*, født 18. Marts 1931.

Sigrid og Aage Brøns.

2. *Andreas Brøns* født 4. Marts 1894 i Brørup Sogn. Gift 11. Juli 1918 i Førslev med *Agnes Leth Sørensen*,

født 16. November 1900. Hendes Fader var Lærer i Munkebjergby, Folketingsmand til 1908, hvorefter han blev Forstander paa Holsteinsminde Opdragelsesanstalt.

Andreas Brøns er dimitteret fra Vordingborg Seminarium 1915. Lærer paa Holsteinsminde 1915—

19, i Lintrup, Holsted Sogn, 1919—21, paa Holsteinsminde igen 1921—23 og derefter Lærer i Vejby, Nordsjælland, fra 1923 samt Organist ved Vejby Kirke. Har 5 Børn: 1) *Knud Brøns*, født 2. September 1920 i Lintrup, Holsted Sogn. Lærereksamen fra Jonstrup Seminarium 1942, derefter Aarskursus paa Statens Gymnastikinstitut. 2) *Holger Brøns*, født 1. Juni 1922. Uddannet som Uhrmager. Paa Uhrmagerskolen i København 1942—43. 3) *Eva Brøns*, født 14. April 1924 i Vejby. Husassistent fra 1939. Vil være Barneplejerske, naar hun er gammel nok dertil. 4) *Agnethe Brøns*, født 15. September 1930 i Vejby. Gaar, som hendes tre ældre Søskende har gjort, paa Marie Mørks Realskole i Hille-rød. 5) *Gudrun Brøns*, født 11. April 1935 i Vejby.

Andreas Brøns med Familie.

3. *Margrethe Brøns*, født 21. September 1896 i Brørup Sogn. Gift den 20. Oktober 1917 i Gimlinge Kirke med *Laurids Poulsen*, født 27. Marts 1889. Han er fra Gatten, Hornum Sogn ved Løgstør. Er Lærer, dimitteret 1913 fra Vordingborg Seminarium.

Margrethe og Laurids Poulsen.

Han har hele Tiden siden haft sin Gerning paa Børnehjem. Først paa Flakkebjerg Opdragelsesanstalt. Senere paa Holsteinsminde, hvor han var til 1923, da han blev Forstander for Spanager Børnehjem ved Køge. — Spanager er en smuk, gammel Herregaard

i skønne Omgivelser, den har hørt med under Stamhuset Giesegaard, men er nu overtaget af Københavns Kommune, som har ladet den omdanne til Børnehjem. Her har Margrethe og Laurids Poulsen nu haft deres Gerning i næsten 20 Aar som et højt skattet og afholdt Forstanderpar for de ca. 50 Børn, som stadig har deres Hjem paa Spanager. — Selv har de 4 Børn: 1) *Karen Poulsen*, født 9. August 1918 i Flakkebjerg. Er optaget paa Haslev Seminarium 1939. 2) *Ingvard Poulsen*, født 30. Oktober 1920 paa Holsteinsminde. Er nu 1939 i Fotograflære. 3) *Hans Helge Poulsen*, født 3. April 1923 paa Spanager. Har taget Realeksamen 1939. 4) *Stig Ebbe Poulsen*, født 19. November 1925 paa Spanager.

4. *Uffe Thomas Brøns*, født 16. September 1898 i Brørup Sogn. Gift med *Ellen Margrethe Fog-Petersen* i Vaalsø paa Falster, viet af Præsten Arbo Rasmussen. Ellen Margrethe er født 25. August 1899 i København. Er Adoptivdatter af Provst Fog-Petersen, Odense. — Uffe Th. Brøns tjente ligesom sine Brødre i flere Aar hos Bønder, før han kom paa Seminarium. Han blev dimitteret fra Vordingborg Seminarium 1920. Var derefter Lærer i Vemmelev ved Slagelse i halvandet Aar og paa Holsteinsminde i andre 1½ Aar, kom derefter til Spanager Børnehjem, hvor han var Lærer i 12 Aar til 1935. Siden 1935 har han været Forstander paa Odense Kommunes Børnehjem i Bolbro ved Odense. Et meget stort og komfortabelt Børnehjem med over 100 Børn. — Selv har Ellen Margrethe og Uffe Brøns 5 Børn: 1) *Johanne Fog-Brøns*, født 21. September 1922. 2) *Thyge Fog-Brøns*, født 8. Maj 1924 paa Spanager. 3) *Kaare Fog-Brøns*, født 9. Oktober 1925 paa Spanager. 4) *Karen Vibeke Fog-Brøns*, født 23. Marts 1932 paa Spanager, og 5) *Niels Aage Fog-Brøns*, født 9. November 1937 paa Odense Børnehjem.

Uffe og Ellen Margrethe Brøns.

5. *Else Kathrine Brøns*, født 7. August 1900 i Brørup Sogn. Hun blev ganske ung

gift med en Søn af Pastor Therkildsen i Gimlinge, men Ægteskabet var ikke lykkeligt og blev opløst. — I Ægteskabet var der 2 Børn: 1 Søn, *Poul Therkildsen*, født 21. April 1918.

Else Kathrine og Axel Appel.

Han er udlært Smed, men er nu 1939 blevet

optaget paa Tønder Seminarium. — Og 1 Datter, *Kirsten Therkildsen*, født 7. Maj 1919. Begge Børn er født i Nykøbing, Falster. Efter Ægteskabets Opløsning opholdt Else Brøns sig en Tid i Hjemmet hos sine Forældre med Børnene, disse forblev her, medens Else fik Pladsen som Bestyrerinde paa Himmelev Alderdomshjem ved Roskilde, der laa i Nærheden af hendes Forældres Villa. — Nogle Aar senere blev Else Brøns gift 2. Gang. — Den 29. Maj 1937 blev hun viet i Valgmenighedskirken i Odense med *Axel Appel*, født i Marts 1889, Søn af Landbrugslærer Hans Appel, Dalum. Axel Appel var Enkemand, havde ogsaa to Børn, 1 Søn og 1 Datter i sit første Ægteskab. Han er Lærer, dimitteret fra Odense Seminarium. Er nu Forstander for „Hjemly“ Fri- og Efterskole ved Hillerslev pr. Højrup, Fyn.

6. *Frede Brøns*, født 31. August 1904 i Gimlinge. Han maatte gaa samme Vej som sine Brødre og blev dimitteret som Lærer fra Vordingborg Seminarium 1925. Har derefter været Lærer forskellige Steder, længst ved Frederiksdals Børnehjem i Brønshøj. — Han har for flere Aar siden opgivet Lærergerningen og er nu Marmeladefabrikant eller Driftsleder for en saadan Virksomhed i Sønderborg, hvor han bor. Han er gift og har 2 Børn. Hans Hustru hedder *Karen Brøns*, og Børnene: 1) *Per Brøns* og 2) *Else Margrethe Brøns*; de er født henholdsvis 1934 og 1935, men nøjagtige Oplysninger savnes.

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

(Tavle 14)

B.—2. *Mads Lambertsen*, født d. 29. August 1831 i Vilslev. Han var Ingeborg Madsdatters og Lambert Thomsens 2det Barn. Men som den ældste af Sønnerne er han jo nok den, der først og mest er kommet til at hjælpe sin Moder med Ejendommens

Maren og Mads Lambertsen.

Pasning. Men han har ogsaa maattet hjælpe sin Fader med Haandværket, som han maatte lære efter sin Konfirmation. Desuden var han i flere Aar ude at tjene ved Landbruget, bl. a. Steder tjente han paa Tanderup i Farup Sogn og i Birkelev —

Ullemølle? — i Sønderjylland. Da han voksede til, blev han en dygtig Karl, man sagde om ham, at han havde noget svært ved at komme i Gang og faa begyndt, men var han først blevet rigtig vaagen, kunde han i Arbejdet klare sig med de bedste; naar han havde sit Arbejde gjort færdigt, var det altid gjort godt. Mads hørte ikke til dem, for hvem det gjaldt om at komme let fra det; han var blandt andet en meget dygtig Karl til at slaa Græs i Marskengene, og det var netop dér, Karlene skulde gøre deres Mesterstykke. Ogsaa som Skrædder skal han have været dygtig, en ældre Mand fortæller saaledes om ham: „Han sad paa vort Køkkenbord og syede et Par Bukser til mig, de var syet færdige i ganske faa — 2½ — Timer, det vil sige haandsyet med Naal og Traad, Symaskine kendtes ikke — og Arbejdet var pænt og godt gjort. Men Mads Lambertsen har aabenbart haft mere Lyst til Landbruget end til Skrædderhaandværket. Da han naaede Værnepligtsalderen, maatte han springe Soldat, og som 33-aarig maatte han deltage i Krigen 1864, hvor han var med i flere Slag, bl. a. Slaget i Dybbøl Skansen den 18. April. Krigsbegivenhederne blev hans Livs store Oplevelse, høre ham endog som gammel Mand fortælle derom var en spændende Nydelse. Mads

havde det tilfælles med sin Moder og flere af sine Søkende, at han havde en glimrende Fortælle- og Fremstillingsevne; naar han rigtig kom i Aande, kunde han henrive sine Tilhørere, saa de næsten oplevede Begivenhedernes Gang, saa levende blev det. Desuden var han i Besiddelse af en ualmindelig god Sangstemme, han kendte Størsteparten af de gamle og nye Soldatersange og Krigsviser, kunde dem udenad og sang dem gerne, især naar der var større Selskaber. Det førte efterhaanden til, at Selskabet ikke blot lyttede, men ogsaa sang med, levede med i de besungne Begivenheder og selv lærte Sangene udenad. Et lille Udvalg af disse er: „I Gaar jeg fik min Trøje“ — „Nattens dæmrende Taager“, — „I Natten klam og kold“ — „Gutter ombord“ — „Ser I, hvem der kommer her“ — „Som Sønner af det gamle Norden“ — „Farvel, mit elskte Fødeland“ — „Det var April den 23de ved Kolding“ — „Frisk Matroser, frisk Fyrværker“ — „Infanteristen, som Byrden maa bære“ og mange, mange flere. Disse Sange, der omhandlede Krigsbegivenheder, der overvejende endnu var i frisk Minde, slog godt an i Byen, og Maaden, de blev lærte paa, var jo ret ejendommelig. Som før nævnt fik Mads Lambertsen Skøde paa Ejendommen efter sine Forældre samme Aar, som Faderen døde, Efteraaret 1859. Men først efter at Krigen var endt, og efter at han var blevet gift, skete den virkelige Overtagelse.

Mads Lambertsen, der i Krigen hørte til de gamle Soldater, altsaa Forstærkningsmandskabet, blev (sammen med flere andre ældre Soldater her fra Vilslev) hjemsendt under Vaabenhvilen sidst i Maj Maaned 1864 og blev ikke senere indkaldt, uagtet det trak ud med Fredsslutningen, som først blev undertegnet den 30. Oktober 1864 i Wien. Et Par Maaneder efter Permissioenen blev Mads Lambertsen gift med *Maren Hansen* fra Nr. Farup, hvor hendes Forældre, *Mette Marie*, f. *Dynesdatter*, og *Nikolaj Pedersen*, var Husmandsfolk, der ejede en lille Ejendom i Kærbøl. Vielsen fandt Sted i Farup Kirke den 2. Juli 1864.

Maren Hansen er født i Sdr. Bork, Ringkøbing Amt, den 28. November 1832. Hun er født uden for Ægteskab, hendes Fader skal være en Degn i Nørre Bork. I disse Sognes Kirkebøger er der ikke fundet Antegnelse derom; men ad anden Vej er blevet oplyst, at Degnen *Hans Jakob Jensen Bork* har været ansat som Lærer i Nr. Bork i Tiden fra 1819 til 1844. *Maren* er som lille

Barn sammen med sin Moder kommet til Nr. Farup. Hendes Vaccinationsattest findes indført i Nr. Farup Kirkebog og oplyser, at hun er vaccineret den 6. Februar 1835 dér. Hun er konfirmeret i Nr. Farup Kirke under Navnet Maren Bork, men ægteviet i samme Kirke under Navnet Maren Hansen. Forlovere ved Brylluppet var: Nikolaj Pedersen, Farup, og Anders Brøns, Vilslev.

Maren Hansen var i mange Aar i Farup Præstegaard hos Pastor Lindhardt og hans Familie, her nød hun en god Opdragelse og voksede op til en stor og køn Pige. Men ogsaa i sit Hjem, hvor hun var eneste Barn, var hun et elsket Barn, der i fuldt Maal gengældte sine Forældres Godhed. Der fortælles følgende kønne Historie om hende fra hendes Ungpigetid: „Hun var forlovet med en formuende Gaardmandssøn i Farup, denne, der maa have syntes vel meget om sig selv, lod hende en Gang forstaa, at han selvfølgelig gerne vilde gifte sig med hende, men hendes fattige Forældre vilde han ikke have noget med at gøre. Da blev Maren vred og sagde: „Hvis mine Forældre ikke er gode nok til dig, saa er jeg det heller ikke.“ Og dermed gav hun ham Løbepas og afbrød Forbindelsen med ham. Dette er saa betegnende for Maren gennem hele hendes Liv, dem hun holdt af, og dem, der viste hende Godhed, kunde hun bringe de største Ofre til Gengæld. Mads Lambertsen var hverken rig eller hovmodig, men han var en god og ærlig Karl, som hun fultud kunde give sin Tro og sin Tillid. Det var forresten hverken gode eller lyse Kaar, de to unge Folk gik ind til ved deres Ægteskab. Mads havde forøget Ejendommens Jordtilliggende ved Indkøb af nogle Parceller: En Snoge, en Vesterende, en Møgelhøj og vistnok en Langagre, ligesom han havde ladet opføre en lille Vestfløj i Nord ved Husets vestre Ende. Dette havde jo kostet en Del Penge, og Mads Lambertsen havde derved faaet samlet en Gæld af 1400 Kr. paa Ejendommen. Maren medbragte rigtignok en Medgift af 2000 Kroner, men da der skulde udredes en Smule Medgift til hans Søstre og desuden laves Aftægtstuer i Stand i Huset til baade Mads' og Marens Forældre, forduftede hendes Medgift, uden at Gælden formindskedes. Det lille 9 Fags Stuehus skulde nu give Bolig til 3 Familier. I den østre Ende af Huset blev der lavet Aftægtsstuer til Mads Lambert-

sens Moder Ingeborg samt hans Broder Thomas Lambertsen, der var Skræder og ugift, han skulde have Ophold hos Moderen og antagelig yde noget Bidrag til hendes Underhold, til dem blev der lavet Lejlighed med Køkken og egen Indgang fra Nord. Maren og Mads fik deres Lejlighed i den midterste og øvrige Del af Huset med Undtagelse af en Stue i det sydvestre Hjørne, der blev afskilt til Opholdsstue for Marens Forældre, der var flyttet med hende fra Farup til Vilslev, saaledes var dette lille Hus blevet godt besat med Mennesker, men de forstod at indordne sig under Forholdene og at finde sig tilrette med hverandre. Dertil bidrog sikkert ikke mindst den unge Kone, der med Mildhed og Omtanke forstod at lempe sig under de vanskelige Forhold.

Af de gamle i Huset er Mads Lambertsens Moder Ingeborg omtalt foran, hun døde 1871 og levede saaledes i 7 Aar sammen med de unge Folk. Sønnen Thomas, der forblev ugift, men fortsatte med Skrædderhaandværket, blev boende i Moderens Lejlighed i 5 Aar efter hendes Død, da ogsaa han døde. Han havde da boet hos sin Broder og Svigerinde i 12 Aar. Om Marens Moder og Stedfader oplyser Kirkebogen følgende: „1849, 28. April, viet Husmand og Enkemand Nikolaj Pedersen af Kjærbøl, 57 Aar og Mette Marie Dynnesdatter, 43 Aar.“ — Nikolaj Pedersen er derefter at regne født 1792 og Mette Marie 1806. Det er ikke sikkert, at Nikolaj kom til at bo i Vilslev; en Nabo mener, at han døde kort efter, at han var kommet til Vilslev, medens en Slægtning mener, at han døde i Farup og ikke kom til at bo i Vilslev. Mette Marie Kløjs (Nikolajs), som hun altid kaldtes efter sin Mands Fornavn, levede derefter i mange Aar hos sin Datter og Svigersøn i den lille Aftægtsstue. Hun var en stille og virksom Kone, der var vellidt af sine Naboer og sin Omgangskreds. I 24 Aar havde hun sit Hjem i Vilslev, hun døde i Efteraaret 1878. — Men foruden disse gamle og ældre Mennesker kom der snart en Børneflokk, der ogsaa krævede Plads, saa det kan nok siges, at Huset var godt befolket for ikke at sige overbefolket, hver Tomme Plads var taget i Brug; men hvor der er Hjerterum, er der ogsaa Husrum, og saadan var det her. — Men det var jo ikke alene Husrum, der skulde til, der skulde ogsaa sørges for Føde og Klæder til dem allesammen. Selv om

man næsten helt gik Selvforsyningens Vej, og det gjorde man, krævedes der baade Flid og Nøjsomhed for at faa det hele ud af det lille Boelsted, hvorpaa der højst kunde holdes 3 Køer, et Par Kalve, et Par Svin, nogle Faar samt en Hest og nogle Høns. Der kunde, og der skulde blive til Livets Behov, der var jo da baade Mælk og Smør, lidt Flæsk og Æg. I ikke alt for tørre Somre kunde der ogsaa avles Korn nok paa Markerne til Brød og Grød og Malt, samt Kartofler, Kaal og andre Grøntsager kunde gro i Haven; men der maatte passes paa, og Sparsommelighed var nødvendig. Mest kunde det maaske knibe med at faa Faarenes Uld til at slaa til til Klæder og Tøj; men et godt Tilskud gav det dog. — Helt uden Penge kunde man selvfølgelig ikke klare sig, der skulde Penge baade til Renter og Skatter, til Vedligeholdelse af Bygning og Redskaber, lidt til Høkeren, man skulde jo have til en Kaffetaar og andet. En Gang imellem maatte der jo ogsaa noget Købetøj til, man skulde jo da se ordentlig ud, naar man skulde i Selskab med andre Mennesker. Jo, der skulde Penge til, men meget at gøre i Penge paa den lille Ejendom kunde der ikke blive ud over Hjemmets Forbrug; om der kunde sælges nogle Snese Æg, et Par Lam samt, hvis det gik højt, en Kalv eller en „Rumpling“ d. v. s. lille Kreatur en Gang om Aaret, det var alt, og det skulde ikke blive til stort. — I Høst og Slet kunde der nok tjenes en god Dagløn med Leen, og det gjorde Mads Lambertsen ofte; der kunde vel ogsaa nu og da tjenes en Skilling med Hesten ved at gøre en Pløjebed eller nogen Kørsel for en og anden, som ikke selv var kørende. — Saaledes maatte en Hus- eller Boelsmand den Gang hutle sig igennem for at skaffe det nødvendigeste til Livets Ophold for sig og sine.

Men Mads Lambertsen forstod ved Siden af alt det andet at skaffe sig og sin Hest et specielt Bierhverv, som han blev ved med, indtil han blev en gammel Mand. Han startede en Post- eller Fragtkørsel en Gang ugentlig — hver Lørdag — til Ribe. Det vil sige, han tog Bud med for Byens Folk, forrettede Ærinder paa Kontorer og i Butikker; var der noget, Byens Folk havde at sælge, eller noget, der skulde købes, repareres hos Købstadens Haandværkere o. s. v., saa besørgede Mads Lambertsen det for et lille Vederlag. Breve og Pengeforsendelser besørgede han ogsaa, og var der en og anden, der havde personligt Ærinde til

Ribe, kunde de age med ham for en ringe Betaling. Paa den Maade kunde Mads og „Pajs“, Navnet paa hans lille brunblissede Hest, jo nok tjene lidt Penge, men Betalingen var dog ofte daarlig i Forhold til Risikoen, Ansvarret og Ulejligheden, han paatog sig. Han gennemførte disse Ture Uge efter Uge i en Menneskealder. Med pligtopfyldende Regelmæssighed trodsede han Vejr og Vind, han kørte i Regn og Slud, i Storm og Stille, i Varme og Kulde, den værste Hindring, der mødte ham, var vistnok Sneen, den kunde bryde Regelmæssigheden og faa ham til at blive hjemme eller til at overnatte i Ribe; men ellers var Mads og „Pajs“ Ture saa sikre som Lørdagen i Almanakken. Jernbane og Postvæsen var endnu i deres Barndom og her paa Egnen næsten helt ukendte Ting. Cykler, Biler og de andre lette Transport- og Samkvemsmidler, som haves nu, var ikke en Gang blevet Fremtidsdrømme; en enkelt havde maaske faaet sig anskaffet en Stads- eller Fjedervogn, men selv med et saa komfortabelt Køretøj kom man kun til Ribe for at gøre Indkøb en Gang eller to om Aaret.

Før Mads Lambertsen begyndte med sin saakaldte Postkørsel, havde der i Vilslev boet en gammel Mand, der med sin Trillebør en Gang om Ugen havde trillet til Ribe for at forrette Ærinder for Byens Folk, men det kunde jo ikke blive til ret meget paa den Maade, og han havde forlængst holdt op, da Mads Lambertsen begyndte. Der kunde selvfølgelig fragtes og forrettes meget mere, naar man var kørende med Hest og Vogn, end med en Trillebør; men det blev ogsaa en meget dyrere Fragt; der skulde tjenes meget mere, naar der skulde blive noget til Afslid paa Hest og Vogn; Ærindemassen maatte forøges, da det ikke let lod sig gøre at forhøje Betalingen for Bud og Ærinder. Saa-dan gik det ogsaa, der var for det meste tilstrækkeligt med Fragt og Bud hver Uge. Mads L. var en Mand, der nød sine Bysfolks ubetingede Tillid, hvorfor man betroede ham alle mulige Ærinder; han betalte Skatter paa Amtstuen, Renter og Indskud i Banker og Sparekasser, betalte Regninger og Afgifter paa offentlige Kontorer, hos forretningsdrivende og gjorde Indkøb i Butikker. Havde Landsbyens Folk noget, der skulde sælges, som Fjerkræ, Høns, Duer, Vildt, Uld, Korn, Kartoffler og meget andet, saa overlod man det trygt til Mads Lambertsen, man

vidste, at det blev samvittighedsfuldt og godt gjort. Det kunde vel ikke helt undgaas, at der skete Uregelmæssigheder og Fejltagelser, men det var yderst sjældent, at noget saadant indtraf, og hændte det, at det medførte Tab eller Ubehageligheder, var det oftest Mads Lambertsen, det gik ud over. Hver Fredag Aften og Lørdag Morgen var der mange Folk hos Mads, som skulde have Ærinder besørgede i Ribe; naar saa det hele hen paa Formiddagen var klappet og klart og Vognen pakket til Afrejsen, blev Pajs spændt for, og Mads L., der var iført sin store Kørekappe, steg op i Agestolen, blev Køretøjet sat i Gang, og den lange Køretur*) paabegyndt. Kørslen foregik altid langsomt, saa godt som aldrig i Trav, der var jo tit Varer i Vognen, der ikke taalte Stød paa de ujævne og haarde Veje, og desuden skulde der medtages Bud eller Ærinder for Folk, der boede langs Vejen. Disse holdt gerne Udkig efter den kørende Post fra Vilslev. Det blev for det meste Middag, før Mads Lambertsen naaede Ribe og fik Hesten fraspændt i det Værtshus,*) hvor han havde Stadelplads. Naar dette var besørget, gik han straks i Gang med at udbringe de Varer, som skulde til Reparation, og de Varer, som skulde sælges. Efter en lille Forfriskning og et Stykke Mad gik han i Gang med Indkøb i Butikker og de andre Ærinder, der var at besørge; det tog Tid, thi der var ikke blot mange Ærinder, men alle kendte Mads Lambertsen, der skulde holdes Snak, Mads var ikke blot vellidt som Menneske, men man satte ogsaa Pris paa at have Forretningsforbindelse med ham, han var jo en betydelig og solid Kunde. Det blev gerne langt hen paa Eftermiddagen — om Vinteren Aftenen — før Mads havde faaet Vognen pakket og var færdig til Hjemturen. — Lørdag Aften efter Sengetid indfandt der sig gerne nogle af de ivrigste for at faa deres Ærinder afhentet i hans Hjem, naar han omkring ved Titiden om Aftenen rullede ind paa Stenbroen foran Stuehusets Vinduer. — Naar han saa kom af Vognen, var han ofte baade gennemkold og stiv efter den lange, langsomme Køretur; han kunde da baade harke og hoste, ryste af Kulde og godt være gnaven, men selv om Sønnen, der spændte Hesten af Tøjet og gerne vilde besørge det videre, der

*) 11 Kilometer fra Vilslev til Ribe.

*) Mest hos Anders Vejs paa Torvet.

skulde gøres, bad sin Fader om at gaa ind i Varmen, forlod han dog ikke Vognen med sin Last, før den var anbragt sikkert i den aflaaede Vognport. Var han først kommet ind i Varmen, hvor Maren mødte ham med sit milde Smil og et: „Kommer du nu, lille Faaer“, mens hun omhyggeligt hjalp ham af med Over-tøjet og fik ham anbragt ved Bordet med Aftensmaden — ofte varm Mælk og Grød og bagefter en god Kaffepunch til at fordrive den sidste Kulde og Stivhed af Kroppen med, begyndte han da at føle Velvære, kunde Livsaanderne vaagne i ham, og han kunde give sig til at fortælle om Dagens Begivenheder, saa det blev en udsøgt Nydelse at høre paa ham; thi Mads var en god Fortæller, han var hverken lyrisk eller poetisk — følelsesbetonet — om man vil, nej, han var nøgtern, det var Turen, Dagens Begivenheder, Samtalerne, hvad der var gjort, sagt og sket, som han rullede op for Tilhørerne, saa det blev til en Række glimrende, farverige levende Billeder, fortalt med Lune og med det pudsige Moment, som han altid kunde finde, paa en fremtrædende Plads i Billedet. Hans Tilhørere, det være sig Husfæller eller Fremmede, nød saadanne Fortællinger og fik altid en glad og en opløftet Følelse i Sindet. — Søndag Formiddag blev de hjembragte Varer afleverede, og de udførte Ærinder afviklede.

Disse Postture gav vel nok en rede Skilling, men stort kunde det ikke blive til, og den var surt fortjent, men Postturene var blevet en Del af Mads Lambertsens Liv, dem kunde han ikke undvære, det var Oplevelserne og Tillidsforholdet, han værdsatte. Han gennemførte dem til omkring Aarhundredskiftet 1900, da han var blevet saa gammel, at han maatte holde op paa Grund af svigtende Kræfter.

Et andet Bierhverv, som ogsaa gav lidt Penge, havde han i Lighed med flere andre af Byens Folk. Det var Ferskvandsfiskeri efter Laks og Ørred i Kongeaaen. Mads Lambertsens Ejendom havde ligesom de fleste Ejendomme i Vilslev en lille Lod paa Mølleholm ved Jedsted Mølle, men da disse Lodder laa afsides og ikke gav nævneværdig Udbytte, blev de efterhaanden solgte til Ejeren af Møllen, der fik alle disse Lodder samlede og kultiverede. Til hver af disse Lodder hørte der et „Sættested“ — Fiskerirettighed — i Aaen ved Møllen, særlig i Aaen ved Fri-

slusen i det saakaldte „Baghøl“, disse Fiskerettigheder havde Sælgerne forbeholdt sig Brugsretten til ved Salget. Saaledes havde Mads Lambertsen ogsaa gjort, hans Sættested var et af de bedste af dem allesammen, det gav næsten altid Fisk, naar der kom „Stimer“ op i Aaen. Havde der været Storm eller Rusk fra Sydvest — været Fiskevejr — saa maatte man af Sted til Baghølet for at sætte Skydegarnene, det kunde betale sig, og „det var,“ som Mads en Gang udtrykte sig, „den eneste Maade, hvorpaa Pengene af sig selv lod sig fange, naar de i Form af Fisk gik i Garnet.“ — En Gang hvert Efteraar plejede Mads Lambertsen med flere efter indhentet Tilladelse at trække Vaad i Ørnsø i Farup Sogn, hvor der kunde fanges Gedder og Skaller. Han brugte ogsaa sammen med Parthaverne at trække Vaad i Kongeaaen; dette var i sin Tid meget brugt, men det var ikke hver Mands Sag at eje Part i et Vaad, da det var temmelig dyrt.

Skønt Postkørselen til Ribe lagde Beslag paa mindst 2 Dage om Ugen, blev Ejendommen ikke forsømt, der var 5 Dage endda. Landbruget baade i Byen og paa Egnen var nærmest primitivt, og Mads Lambertsens Bedrift dannede ingen Undtagelse. Men passes skulde det, og passet blev det, selv om det ofte tog nogen Tid, før han blev færdig til at rykke i Marken om Foraaret. — Mads Lambertsen vilde ogsaa klare sig — og fremad som Landmand; det er før nævnt, at han købte Jord til at begynde med, siden udvidede han ved at leje Jord, han havde saaledes et Nummer i Præstens Store-Fenne lejet saa længe, at Børnene næsten troede, det hørte med til Ejendommen. (Præstens Store-Fenne var en Engfenne ude ved Havet paa 27 Tdr. Land, der i flere Præsters Tid var udlejet til Husmænd eller Boelsmænd. Engen var delt i Parceller eller Numre paa ca. 2 Tdr. Land.) Flere Aar efter Mads Lambertsens Død og Lejemalets Ophør kunde man se hans hjemmefraværende Børn i Ferietiden gaa den lange Tur ud i Engene for at se til deres forhenværende Nummer i Præstens Store-Fenne. Endvidere lejede han gerne nogle af Byens grønne Mark- eller Engveje til Faaregræsning om Sommeren. — Arealet blev derved udvidet paa en billig Maade, men ogsaa noget besværliggjort. Saa snart Børnene blev saa store, at de kunde bære Tøjrekøllen, maatte de til at gøre Nytte ved at passe Faarene og Køerne tildels paa de lejede Veje og ved at hjælpe

til med andet Arbejde i Mark og Eng, ligesom de jo ogsaa kunde aflaste deres Moder ved Kvægets Røgt om Vinteren, naar deres Fader var paa Postturene til Ribe.

I Byens Selskabsliv var Mads og Maren altid et Par afholdte og kærkomne Gæster. Ved de smaa Aftensammenkomster med Slægt, Naboer og Venner var det ofte Mads L., der leverede Underholdningen ved sine Fortællinger, medens de andre lyttede til eller „trak fra“, som man sagde.

Var det ved større Gilder som Bryllup, Barsel eller Julegilder, var det Mads Lambertsen, der ofte helt beherskede Stemningen. Sad Gæsterne bænkedede omkring de festligt dækkede Gildesborde efter Hartkorn og Rang, stive i Stadstøjet og trykkede af Værdigheden, maaske lyttende til en højtidelig Tale af Præst eller Degn, der yderligere strammede Alvoren, ja, da kunde Mads Lambertsen rejse sig, høj og rank, som han var, med sin Kaffepunch i Haanden og sige: Skal vi saa drikke en Skaal for — Brudeparret — Barnet — Forældrene — vore Værtsfolk, eller hvem det nu gjaldt, alt imens han istemte „Og dette skal være — Navnet — til Ære, Hurra!“ — Ja, saa maatte man rejse sig, overgive sig paa Naade og Unaade, glemme Værdigheden og Hartkornet, stemme i med og blive rigtige Mennesker for en Nat. Saa gik det løs hele Natten med Sang og Dans ud af karsken Bælg, med sprudlende Vittigheder, pudsigte Situationer og kostelige Løjer. — Hen paa Natten eller ud paa Morgenstunden, naar man var færdig til at „skeje ud“, kunde Mads tage sin Kone og svinge hende i en hvirvlende Runddans, mens han sang:

„Min Kone hedder Maren,
hun har den slemme Vane
hver Aften, naar vi kommer hjem,
skal jeg med hende i Seng.“

„Og nu skal vi hjem!“ — Ja, saa vidste Selskabet, at nu var det bedste forbi for denne Gang. — Ved en saadan Lejlighed var Mads Lambertsen den ubestridte Fører, og hans Lige har næppe været kendt i Vilslev, hverken før eller siden.

Men selv om han ved visse Lejligheder var en Førerskikkelse, var det dog hans Kone, der beherskede baade ham og Børnene i Hjemmet, hun var Sjælen i Huset. Denne stille Kvinde her-

skede med Mildhed, hun havde en forunderlig Magt i sit Hjem. Det kunde hænde, at Mads Lambertsen, naar Børnene havde gjort et eller andet, som de ikke maatte, kunde blive vred og fare op i Hidsighed, da kom Maren og lagde sin Arm om Mandens Hals og sagde: „Aa Herregud, lille Far, vær nu rolig, husk paa, at de er kun én Gang Børn eller Unge; det har vi jo selv prøvet, og vi har ogsaa fejlet.“ Ja, saa var Mads afvæbnet, selv om han knurrede lidt. Men ogsaa paa Børnene virkede en saadan Optræden stærkt, de maatte for sig selv indrømme, at de havde gjort forkert, de var klar over, at deres Moder forstod det uden at gøre dem yderligere Bebrejdelser, de ædlød og elskede endnu mere deres milde, stærke Moder. Da Børnene blev voksne, fik Omgangsfæller og Kammerater, der kom i deres Hjem, lærte ogsaa de, at de i Maren Lambertsen havde en forstaaende Ven, hun tog stadig de Unges Parti, naar der rejstes Kritik imod dem; men hun advarede ogsaa imod hvad der var galt, uretfærdigt og farligt.

Blandt sine Omgangsfæller, Byens Koner, var hun baade afholdt og agtet; man sagde om hende, at det mangeaarige Ophold, hun havde haft hos Pastor Lindhardt i Farup Præstegaard, havde sat sine Spor hos hende, det var ikke blot hendes Væremaade, hendes Omgangstone, det mærkedes paa, hun var ogsaa en dygtig Kone i sit Hus; var Hjemmet lille og Møblerne fattige og faa, der var dog altid pænt og hyggeligt. Skulde der være Selskab hos hende, forstod hun selv med smaa Midler at dække et Bord saa pynteligt og festligt, at man maatte beundre hende. Hun var ikke blot hyggelig og gæstfri, men hun kunde ogsaa være meget livlig i et Selskab baade som Værtinde og Gæst.

Maren var en sparsommelig og nøjsom Kone, hun kunde faa lidt til at række langt, uden at der følte Mangel. Hun var en god Økonom, der forstod at tage al Ting med og gøre det nyttigt, saa hun ogsaa derved blev sin Mand og sit Hjem en uvurderlig Støtte. Et Par Smaatræk, der er betegnende for hende, og som i nogen Maade belyser dette, skal fortælles her:

Der er før i Slægtshistorien fortalt om, hvorledes Møddingvand, Ajle og andet Spildevand blev ledet bort fra Huse og Gaarde gennem aabne Grøfter til Byens Gadegrøfter, hvorfra det ad offentlige Vandløb lededes til Kongeaen og videre til

Havet. I disse Grøfter fra Gaardene og langs Gaden aflejreredes efterhaanden en betydelig Del Slam og Gødningstoffer. Langs disse Grøfter trivedes de gødningshungrige Brændenælder ualmindelig frodigt, der var jo nok for dem at leve af. Skønt Nælderne dækkede over megen Uhumskhed, var det dog en Plante, som ingen kunde lide, den var ikke rar at komme nær hverken med bare Fødder eller Hænder, der fik slemme, smertende Vabler ved Berøring. Derfor var der ingen, der sagde nej, naar Maren Lambertsen bad om Lov til at skære dem af for at bruge dem til Svinefoder, man kunde bare ikke forstaa, at hun turde give sig i Lag med de væmmelige Nælder, der sikkert intet var værd til Svinene. Men Maren turde; med et Par store Læderhandsker paa Hænder og Arme og en Segl i Haanden gik hun løs paa Nælderne, bandt dem i Knipper og bar dem hjem i Loen, hvor de i en Hakkelsekiste blev skaaret i fin Hakkelse og blandet med Grut eller Kornskraa, saa var det et godt Foder, som Svin og Grise trivedes godt ved. Der var næppe den Gang nogen i Vilslev, der vidste, at Nælden var en Plante, der havde stor Foderværdi; men Maren vidste det — vel nok af Erfaring — og hun forstod at udnytte den forhadte og foragtede Nælde.

Aarene omkring 1880'erne var nogle slemme Oldenborreaar. Der blev da for at bekæmpe Plagen foretaget Indsamling af disse store Skadeinsekter. De blev i Sværmetiden hver Morgen rundt i Byens Haver indsamlede i Sækkevis og derefter afleverede til Mads Lambertsen, der for Kommunens Regning havde paataget sig at modtage og betale dem samt dræbe dem ved Skoldning. Disse dræbte og kogte Oldenborrer, der blev til store Masser, udnyttede Maren til Foder for Hønsene og vistnok ogsaa som Foder til Svinene. Hun kendte de smaa Tings Værdi, og hun forstod at udnytte dem.

Mads Lambertsen var en høj, rank, noget mager Mand med et noget særpræget, men godt og ærligt Ansigt, vel nærmest noget langsom i Gang og Bevægelser. Maren var lidt over middelhøj, en Smule fyldig af Krop, hun havde røde Kinder, et let Smil om Munden og et Par milde, gode Øjne. Mads og Maren var et Par herlige Mennesker, et Par af de bedste, vor By har ejet; deres Kaar var fattige og trange, men deres Liv var rigt og lykkeligt. I Hjemmet voksede en Børneflok op om dem, 3 Søn-

ner og 2 Døtre; de blev alle til gode og dygtige Mennesker, der i høj Grad havde taget Arv efter Far og Mor. I knapt 30 Aar varede deres Ægteskab. Først i Nytaaret 1893, den 9. Januar, døde Maren Lambertsen, 61 Aar gammel. Mads Lambertsen overlevede hende i 10 Aar, han døde den 15. August 1903, 72 Aar gammel. De er begravede paa Vilslev Kirkegaard, og paa deres Gravsted har Børnene sat en Mindesten med følgende Indskrift:

„Mads Lambertsens
 Familiegravsted.
 Forældres ærlige og stræbsomme Færd
 bør være Slægtens gode Eksempel.“

I Ægteskabet var der som nævnt 5 Børn. Om dem følgende:

a.—1. *Nikolaj Lambertsen*, født 22. Juli 1864 i Vilslev. Som Barn begyndte han ligesom de fleste af Byens Drengene omtrent samtidig som Skoleelev og Hyrdedreng, og disse to Virksomheder vedvarede vekselvis Sommer og Vinter for Nikolaj, indtil han naaede frem til Konfirmationen og dermed blev udskrevet af Skolen. Af Udseende var han en høj, mager Knægt med et aabent, opvakt Ansigt. I Skolen var han en interesseret Elev, han var videlysten og lærenem, hvad han læste og fik meddelt, blev modtaget med Omtanke. Hans jævnaldrende Skolekammerater saa til ham og anerkendte hans Dygtighed. Det er endnu i de senere Aar hændt, at de som gamle Mænd har omtalt Nikolaj fra Skoletiden som „den bedst af wos aald“. Det var dog ikke blot i Skolen, at han saaledes kom til at gøre sig gældende, det gjaldt i ligesaa fuldt Maal Kammeraterne i Marken — Hyrdedrengene — som vel nok for en Del var de samme, men dog under forskellige Forhold.

Nikolaj havde Lyst til at eksperimentere; alt, hvad der vakte hans Interesse, skulde undersøges og prøves. Sligt var noget, der nok skulde vække Hyrdedrengenes Opmærksomhed og faa dem til at samles om Nikolaj. Her skal fortælles nogle Smaatræk, der i kort Form givet et Billede af Drengen Nikolaj, som han var, og som samtidig giver et Indblik i Hyrdedrengenes Liv fra den Tid i Vilslev:

— En Eftermiddag i Høst finder vi en lille Flok Hyrdedrenge forsamlede ved Kongeaaen i „Langer“, hvor de har Køerne paa Græs. De er lige færdige med Engeturen, d. v. s. de har været rundt at se til Ungkvæget i Engene for deres Husbond, der i den travle Høsttid med det gode Vejr slet ikke har Tid til selv at gøre Engeturen. Nu ligger Drengene paa Ryggen i det bløde Græs, der er vokset frem efter Høsletten, og hviler sig. De stirrer op i den høje, blaa Sommerluft, hvori Solen er ved gaa paa Hæld i Vest, medens man mod Øst ser en Stribe lette hvide Fjerskyer. — Da siger en af Drengene: „Hvor er der dog højt op til Himmelen, der er Plads til baade Sol og Skyer og om Nat-ten til Maane og Stjerner ogsaa.“ — „Ja,“ siger en anden Dreng, „jeg gad vide, hvad Himmelen er lavet af? thi den maa være stærk, hvis det passer, vi har lært i Skolen, at der er store Byer oven paa den — Davidstaden, hvis Gader er brolagte med Guld-sten, og hvor Vorherre har sit Hus med de mange Boliger, der skal jo være Plads til mange, thi alle de gode, gudfrygtige Mennesker, der er døde, er jo gaaet hjem til Vorherre og bor i Himlen; jeg tænker, der er mange flere, end der er paa Jorden.“ — „Det kunde være morsomt,“ siger den første Dreng, „hvis man kunde lave en Stige saa lang, at man kunde kravle op og kikke ind i Himlen for at se, hvordan der ser ud der, men det kan vist ikke lade sig gøre.“ — „Det kan det vel ikke,“ siger den anden Dreng, „men det fortælles jo da i Bibelhistorien, at da Drengen Jakob skulde hen at tjene hos sin Morbroder Laban for at passe hans Køer, at han under en Søvn paa Marken vaag-nede og saa en Stige fra Jorden til Himlen, ad hvilken Englene vandrede op og ned.“ — Nikolaj Lambertsen, der havde lyttet til Kammeraternes Samtale, siger nu: „Jeg tror slet ikke, det er saa vanskeligt at komme til at se ind i Himlen. Naar jeg er oppe paa Bjærgen i Engene for at flytte Faarene, kan jeg tydeligt se, at Himlen gaar ned til Jorden eller Havet Vest for Fanø; ser jeg ned mod Engene, kan jeg se den gaar ned Syd for V. Ved-sted Kirke. I Øst gaar den bag ved Gram Skove; men i Nord gaar Himlen ned til Jorden lige bag ved Darum Banker, og der er ikke ret langt over, naar vi har Køerne paa Hindhøj eller Bjærgen.“ — Drengene gik ind paa Tanken, og det blev bestemt, at man en af de nærmeste Dage skulde løbe til Darum for om

muligt at komme til at se ind i Himlen. Nogle Dage senere havde Drengene Kørne paa Bjærgget og Hindhøj; da disse var kommet i god Ro paa Græsset, satte Drengene i Løb mod Nord, vadede gennem Bækken og Darum Mose og kom op paa Breum Banker, men da de stod der, opdagede de, at Himlen var længere borte, end de havde tænkt; nu kunde de se, at Himlen først gik ned til Jorden langt Nord for Darum, men Drengene gav ikke op endnu, i hastigt Løb fortsatte de nord paa til Terpager og Tømmerby, saa blev man nødt til at opgive, for jo længere man løb, des længere bort flyttede Himmelranden sig ogsaa. Nedslaaede vendte Drengene tilbage, de var blevet en Erfaring rigere og vidste nu, at Vejen frem til Himlen var mere vanskelig at finde, end de havde tænkt sig. — Denne Himmelekspedition blev mindet længe, ikke blot af Deltagerne, men ogsaa af de andre Kammerater.

Naturhistorie var ikke Skolefag i Vilslev Skole, det behøvedes heller ikke, thi Landsbybørnene og især Hyrdedrengene var fuldtud fortrolige med Naturen, de levede jo sammen med den Aaret rundt. De havde gale Navne til mange Ting, til Planterne især: Ranunkler hed Smørblomster, Skjaller hed Ras, Faareleger hed Kongensknapper, Løvetand hed Loppeblomst, Røllike hed Brødblostm og Markvioler kaldtes Kukmandsblomster — men det gjorde ikke noget med Navnene, man kendte Blomsterne og Græsserne og var fortrolige med dem. Man vidste god Besked om Ræven, der levede i Huler, og som vilde tage Lam, Høns og Harekillinger, man kendte Maar, Ilder, Lækat, Pindsvin og mange andre vilde Smaadyr. Fuglene var Hyrdedrengenes Venner, man kendte dem næsten alle. Hvor var det herligt, naar Lærken ved Kyndemissetider hang i Luften og slog sine Triller, det varslede om Foraars og om, at det snart var ved den Tid, man kunde finde Lærkereder i den gamle Agerren og paa de gamle Græsmarker. — Naar Stæren sad paa Stærekassens Pind ved Husgavlen og fløjtede og pjadrede, ja, da var Foraaret inde. Og Viben, som man mødte overalt i Kær og Enge, naar den med fuldt Brus fløj Drengene omkring Hovedet, mens den skreg sit Vi-vit ind i deres Ører, skabte sig, som om den vilde jage dem bort, da vidste Drengene, at der maatte være en Viberede i Nærheden, og at den var at finde paa den nøgne Jord i

Stubmarken fra i Fjor med sine fire store plettede Æg. — Det var dog først, naar Svalerne kom og kvivittede, og naar Gogen sad paa Ledstolpen og lod sit „Kuk-kuk“ høre, at Sommeren var rigtig inde. — Men den mærkeligste og endda den bedst kendte af alle Fuglene var dog Storken. Omkring 1. April holdt den regelmæssigt hvert Aar sit Indtog i Byen, hvor den tog sin gamle Rede i Besiddelse. Naar Skoledrengene kunde melde „æ Stork er kommen,“ saa sang man i Skolen med rigtige Foraarsfornemmelser „Storken sidder paa Bondens Tag, han ser over Mark og Enge.“ — Næsten paa hver Gaard og paa mange Huse i Vilslev var der Storkereder; man sagde: „Der hvor Storken han vil bo, der er Lykken inde.“ — Man var godt nok klar over, at det var det samme Storkepar eller dets Afkom, der Aar efter Aar holdt til i den samme Rede. Man sagde: „Vor Stork er kommen.“ Det hændte ikke saa sjældent, at Storken havde sin Rede paa Husmønningen lige over Familiens Sovekammer. Kom der Smaafolk — nyfødte Børn — til Huse, hed det sig, at det var Storken, der var kommet med dem. — Men det er vel nok Løgn, mente Hyrdedrengene.

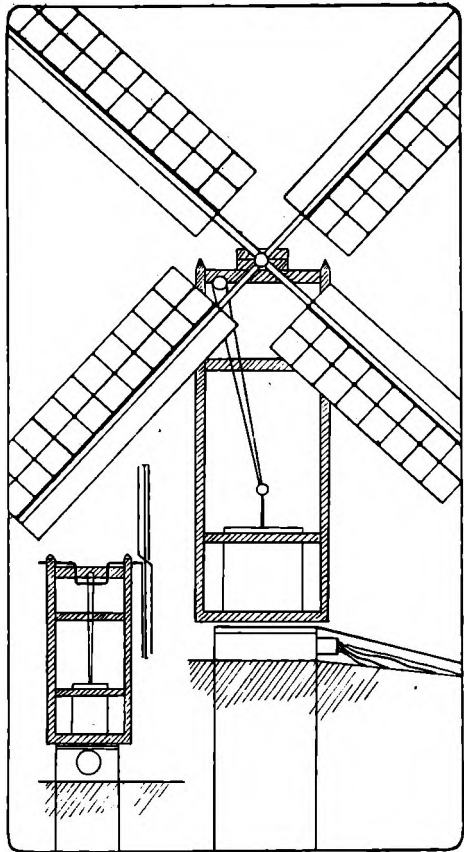
Hyrdedrengene havde mere Kendskab til Storkene end nogen anden, de levede Sommeren igennem Livet med hinanden i Kær og Enge. De kendte Storken, naar han som Fisker gik og vadede i Kongeaaen paa sine lange Ben, eller naar han skridtede de vandfyldte Grøfter af for at faa sig et livfuld Padder; de vidste, at han gik paa Jagt i Mosen efter Firben, Hugorme og andet Kryb, som det kunde være farligt for Drengene at komme i Nærheden af med de bare Ben. Naar saa Storken havde faaet sig en ordentlig Krofuld i Mose og Eng, fløj den lige hjem til Reden og gylpede det hele op til de sultne Unger, der fik deres Føde paa denne Maade. Men der, hvor man skønnede Storken gjorde mest Nytte, var dog i Engene i Høsletten, naar Ungerne var ret store og krævede megen Føde. Naar Sletkarlene begyndte at slaa Græs og strøg deres Le, saa det klang, saa skulde Storkene nok indfinde sig og følge med Skaar efter Skaar, da aad eller slugte Storkene alle de Padder (Frøer), Mus og Fugleunger, der sprang, laa dræbte eller saarede i det afslaaede Græs efter Sletkarlenes Le, naar den Hug efter Hug afdækkede og ramte Dyrene, der ikke kunde undfly i det tætte Græsdække. Man ansaa det for en

Vælgerning, at Storken fjernede de dræbte Dyr fra Høet og befriede de saarede fra Pinsler.

En Dag rygtedes det blandt Hyrdedrengene, at Nikolaj Lambertsen havde fanget en syg Stork, som han plejede i en Rede, han havde lavet til den paa de Bramland Banker, der laa mellem Kærene og Engene. I de følgende Dage valfartede Hyrdedrengene dertil, de vilde nok lære deres Ven Storken at kende paa nært Hold, men da de naaede frem til Storkereden, var Storken død. Dette forhindrede dog ikke, at de fik en Time i Storkens Naturhistorie sammen med Nikolaj. Den døde Stork blev undersøgt paa alle Ledder og Kanter, dens lange Ben blev maalt, saa man kunde se, hvor dybt Vand den kunde fiske paa, dens stærke Næb, hvormed den kunde tage og dræbe den giftige Hugorm uden selv at blive saaret eller dræbt, maatte nøje undersøges, den vidunderlige Kro, der ligesom en Lomme kunde fyldes for atter at tømmes ud i Reden til Ungerne, maatte studeres. Dens Flyvegremmer — Hale og Vinger — maatte maales og sammenlignes med Kroppens Vægt. Jo, det blev en Undersøgelse, som Drengene selv fandt, de havde Udbytte af.

Endnu den Gang var Bøndernes Redskaber meget simple, Maskiner kendtes ikke. Af Ting, der løb rundt, havde man kun Vognhjul, Trillebørhjul og Plovhjul samt enkelte Steder en Slibesten. Indendørs var Kvinderne næsten bedre stillede i saa Henseende, der fandtes dog gerne en Sennepskugle og en Kaffe-kværn — man kunde hjælpe sig med en Morter og en Støder — desuden var der den herlige Spinderok, den var der baade Mechanik og Sang i; ja, og saa Sejerværket — den vidunderlige Maskine, der med sine mange Hjul og sit Pendul evindeligt hakkede Tiden ud med sine regelmæssige „Tik-Tak“. Der var dog noget andet, som i Særdeleshed fængslede Hyrdedrengenes Interesse. Det var i disse Aar blevet almindeligt med nogle smaa Vejr-møller, der postede eller pumpede Vand op af Grøfterne ude i Engene for derved at faa vandet Slaafennerne. Det var meget snildt fundet paa, thi Foraaret og Forsommeren kunde ofte blive saa tør, at Marskens sejge Klægjord blev saa haard som en tørret Teglsten; da standsede Græsset sin Grøde, og Høavlen blev meget ringe. Havde man da en eller flere af disse Vejrmøller, og der da var eller kunde skaffes Vand i Grøfterne, var Hø-

avlen reddet, ja, den kunde endog blive meget stor, da Varme og Væde gav god Grøde, saa disse Møller betalte sig hurtigt; det var endda saa udmærket, at jo mere den stærkt tørrende Foraarsvind strøg hen over Engene, des stærkere arbejdede Møllerne, og jo vaadere blev det i Fennerne. Hvem der opfandt disse Møller, vides ikke; men Pumpemager Mads Nielsen*) i Vilslev var Storfabrikant i denne Branche. Var Vejret gunstigt, og Renderne til Vandfordelingen i Fennerne godt i Orden, kunde en saadan lille Mølle overrisle og gennemvande mere end én Tønde Land, maaske to om Dagen. At Drengene beundrede disse smaa selvvirkende Apparater, er næsten en Selvfølge, men var det rigtigt

Eng-Vandmølle.

Blæsevejr, saa var det bedst at holde sig i tilbørlig Afstand og hellere lede Vandet rundt i Renderne end at komme for nær til Møllerne, hvor fristende det end kunde være, thi man havde dyrekøbt Erfaring for, at de kunde være farlige.

Nikolaj Lambertsens Kammerat fra Nabogaarden, Jørgen Thude (født 1863), var ved Uforsigtighed kommet for nær til sin Faders Pumpemølle paa Hindhøj, da den var i fuld Fart, han havde faaet Hovedet knust af den stærkt roterende Vingespids og var død med det samme, han var da 9 Aar gammel. — Dette var en saa alvorlig Lærestreg for Drengene, saa de nok skulde

*) Boede paa Boelstedet Nr. 39 i Vilslev.

forstaa at holde sig paa Afstand, naar Møllerne havde travlt. Men selv om de blev forsigtige, tabte de ikke Interessen for de smaa Uhyrer, selv om de kunde slaa Drengene ihjel.

Ved Hjælp af en Ledstang eller et Læsetræ kunde det lade sig gøre ved at stikke Enden af denne ind i Møllens Stillads og dreje denne ud af Vinden, saa den tabte Farten eller kom til at staa stille, saa kunde man ved at stoppe for Afløbstuden og atter sætte Møllen i Gang faa den til at sprøjte Vandet højt op i Vejret, saa det ramte baade „Vrig-vrag“, Navnet paa Krumtapakslen, og Vinger og kunde lave et ordentligt Regnvejr; ja. Spændingen i Pumpen kunde blive saa høj, saa Dækslet sprængtes. I Vindstille kunde man dristigt gaa hen til Møllen, kravle op i den og undersøge den paa Ender og Kanter og alle Led. Selv om Vejret var stille, kunde det lade sig gøre at faa Møllen til at pumpe Vand, hvis man var dristig, kunde man endda faa sig en lille Vippetur ved at gaa ind i Stilladset og klamre sig til Plejstangen, medens man fæstnede Fødderne til den Sammenkobling med Pumpestangen; det kunde ogsaa lade sig gøre at klamre sig til en Møllevinge med Hænder og Fødder og saa tage en Rundtur op i Luften, men en saadan Omgang var ikke ufarlig. — Skulde man faa Møllen til at arbejde i stille Vejr, saa maatte der fastgøres et Reb, et Kotøjr, til Enden af den ene Møllevinge, saa kunde et Par Drengene nok sætte Møllen i ordentligt Sving ved taktfast at hive i Rebet, saa kunde den nok give ordentlig Vand, men det var meget anstrengende, og det værste var, at Rebet da af den omdrejende Bevægelse kom til at løbe rundt i Drengenes Hænder og enten snoede Huden af disse, eller, hvis de holdt Rebet fast, løb dette i „Korker“, lod sig optrevle helt, saa det aldrig blev til Reb mere.

Det var her som næsten altid Nikolaj, der fandt Udvej til Afhjælpning af disse Ulemper. Et Kotøjr med en „Legen“ i var ypperligt. det drejede ikke i Hænderne, løb ikke i Korke og lod sig ikke optrevle, det løb jo rundt i Legenden. Disse Eksperimenter var fængslende, men ikke ufarlige, dog mente Drengene vel nok, at det farligste var, hvis Møllens Ejer eller deres Husbonde skulde tage dem paa „fersk Gerning“, thi saa kunde der nok komme til at vanke en ordentlig Omgang Skænd eller „Strambukser“.

Da Engvandingsanlæggene ved Kongeaaen var fuldførte omkring 1880, forsvandt alle disse Pumpemøller næsten paa en Gang, de var blevet ganske overflødige, thi nu gik Overrislingen af Engene helt af sig selv fra Kanalerne.

For Drengene følte dette ikke som noget Savn, thi Gravningen af Kanalerne og Bygningen af Stemmeværket i Kongeaaen tog næsten dagligt i de Somre, dette Arbejde stod paa, hele deres Interesse fangen, og Savnet af Vindmøllerne mærkedes næppe.

Det var spændende, da de store Arbejdsstyrker tog fat paa Udgravningen af de lange Kanaler, der begyndte med Flaaningen af den gamle Grønsvær paa de flade Engstrækninger, hvor Kanalerne skulde være; Drengene fulgte Arbejdet med stor Opmærksomhed, saalænge det varede. Mange af Arbejderne var fremmede Folk fra andre Egne, der havde lejet sig ind i Byen, de var ikke alle af den bedste Slags Folk, Svir og Slagsmaal hændte jævnlige, man kaldte dem med et Fællesnavn „Kanalbissere“. En enkelt af disse fremmede var „Hulebeboer“. Han var Entreprenør og kaldtes Per Thybo, han havde ude ved Koagrevejen gravet sig ned i Jorden og opført en Jordhytte, hvor han tog Bolig sammen med sin Familie, her boede de, saalænge Arbejdet varede. Eftersom Arbejdet skred frem, lærte Drengene at bruge Kanalerne som Vej, naar de skulde paa Engeturen for at se til Ungkvæget, det var ikke altid, det var den nærmeste Vej, men den var ny og afvekslende, og saa var det saa rart, at man der kunde løbe i Læ for Blæsten og ordentlig faa Fødderne til at slaa Klask mod den sejge, jævne Klæg i Kanalernes Bund. Dertil kom, at man efterhaanden havde lært Kanalarbejderne at kende og vidste hvem af dem, der var værd at holde Snak med, saa man altid kunde faa Besked baade om det ene og det andet. Da Kanal-anlægget efter et Par Aars Forløb var fuldført, fandt Drengene, at det hele var at ligne ved et stort Træ, der stod med sine Rødder i Kongeaaen ved „Madsfod“,*) hvorfra Stammen strakte sig gennem Agermarken ud til Engene, hvor den i større og mindre Arme forgrenede sig over hele den store Flade, Engfenerne var hver især et Blad paa det store Træ, og nu kunde det aldrig mere

*) Saaledes kaldtes den lave Sydende af Præstens Langagre, hvor Stemmeværket blev opført.

blive for tørt for Græsset; thi Træet stod jo med Rødderne i den altid rindende Aas Vand.

Optog Kanalarbejdet Drengene meget, var det ikke mindre Tilfældet med Opførelsen af Stemmeværket i Kongeaen, det var et Arbejde helt for sig, og endnu mere tiltrækkende end Kanalarbejdet i Engene. Aaen var afdæmmet med store Jordvolde baade Nord og Syd for, hvor Stemmeværket eller Slusen skulde opføres. Alt Aaens Vand blev ledet Øst om Aaløbet mellem Dæmningerne; men Trykvandet ude fra kunde sive igennem Dæmningen og ind i Udgravningen. Dette Vand skulde fjernes ved Hjælp af en temmelig stor Tøndesnegl, der blev drejet ved Haandkraft. Paa Tværs af Sneglens øverste Munding var fastgjort en Tværaksel med et Par store Haandsving, ved en Tandhjulsvudveksling var denne Aksel forbunden med Tøndesneglen; naar der drejedes rundt med Haandsvingene, kunde et Par Mand i forholdsvis kort Tid hæve betydelige Vandmængder op af Udgravningen. Dette var lige noget for Drengene, her behøvedes hverken Møllevinger eller Stillads, heller ikke Blæst, her skulde bare nogle villige Arme og Hænder til, og med dem var Drengene altid parat. 4 Drengene kunde nok lave en ordentlig Vandstraale, og de fandt, det var morsomt. Daglejerne, der skulde besørge Arbejdet, var sikkert mere end tilfredse med Drengenes Hjælp, den var jo ovenikøbet gratis. — Oven for Udgravningen laa der en Mængde lange, svære Egestammer, der var hentede i Løvskovene i Sønderjylland, Gram og Lindet. Disse Træstammer blev kanthuggede til Bjælker og lange Pæle, der dels skulde bruges til Spunsvægge, dels til Underlag for Flaaddet bag Slusen og til Beskyttelse af Aabredderne. Disse Bjælkestabler var gode til Balanceøvelser, til Rideture og til Slid paa gamle Bukser; men det var Nikolaj, der opdagede, at naar man paa et islaet Søm hængte et Lommeuhr paa den ene Ende af de lange Bjælker, saa kunde man ved at lægge Øret ind til den modsatte Ende af Bjælken tydeligt høre Uhrets Tikken. Det var en Opdagelse, og alle Byens Hyrdedrengene med en Smule Agtelse for sig selv maatte have Rigtigheden af denne Opdagelse bekræftet. Opdagelsen havde dog nok gjort størst Virkning paa Nikolaj L. selv, han drøftede Foreteelsen med en af Haandværkerne, denne, der talte Købstadmaal og var en Mand, der havde været vidt omkring,

fortalte da Nikolaj, at det med Uhret ikke var noget nyt, det havde han vidst længe, men han vidste ogsaa andre mærkelige Maader at overføre Lyd paa, for Eksempel, at man gennem lange Rør af Jern eller Pap kunde sende ikke blot Lyd, men endog Ordre og Samtaler, noget saadant brugte man blandt andet paa Dampskibe, hvor Kaptajnen fra Kommandobroen gennem et saadant Rør kunde sende sine Befalinger til Maskinrummets Personale. Noget lignende brugtes ogsaa paa store Fabrikker, hvor der paa den Maade kunde sendes Besked til forskellige Lokaler uden Forstyrrelse af Larmen. Men det mærkeligste var dog, at han havde hørt fortælle, at det nu kunde lade sig gøre at tale igennem en lang, tynd Jerntraad, der paa Pæle var udspændt fra den ene By til den anden. Paa Traadens Ender var der anbragt Tragte eller Daaser, der var uden Bund, men hvor Bunden var blevet erstattet med et Stykke Blæreskind eller en meget tynd Jernplade. Naar man ved Traadens ene Ende talte ind i denne Tragt eller Daase, sattes Pladen i Svingning, Svingningen forplantede sig til Traaden, hvorigennem disse førtes til Daasen i Traadens anden Ende, hvor den da satte dens tynde Hinde eller Plade i de samme Svingninger. Talen skulde da kunne høres, naar man satte Tragten for Øret. Denne ny Opfindelse kaldtes en „Telefon“. Haandværkeren havde ikke selv set eller prøvet den ny Opfindelse, men at Sagen havde sin Rigtighed, var der ingen Tvivl om.

Nikolaj havde faaet noget at tænke paa, og da det var godt gennemtænkt, skulde det prøves. Han havde faaet fat i en stor Bunke gamle Aviser, dernæst formaaede han sin Moder til at koge en stor Gryde Klister, Rugmel og Vand; ved Hjælp af et rundt, glat, noget svært Kesteskaft og de to ovennævnte Ingredienser lod det sig gøre at fremstille et langt Papirrør. Dette blev anbragt paa Korsben og Brædestumper i Naboens Toft, og virkeligt, det lod sig gøre at føre forstaaelig Tale gennem det lange Papirrør. Det var en ny Opdagelse. Den næste maatte blive Traadtelefonen. En Dukke tyk fastspunden Kinesertraad blev købt. Fra et Par brugte Malerdaaser blev Bunden fjernet og erstattet med Hinder af en tørret, oppustet Svineblære, Traadens Ender blev fastgjort midt i Daasernes Blærehinder ved Hjælp af Knuder og Pinde, Traaden blev strammet, og nu skulde

en Samtale forsøges. Nogle af Drengene mente, at Lyden gik godt nok igennem, andre var mere tvivlende. Men selv om Forsøgsresultatet var noget usikkert, en Ting er sikker, Nikolaj Lambertsens Telefon var den første i Vilslev.

Efter sin Konfirmation blev Nikolaj Lambertsen sat i Malerlære hos en Mester Jørgen Lang Pedersen i Vilslev. Senere Vilslevspang. At Nikolaj som Læredreng i høj Grad var interesseret i sit Haandværk, er næsten en Selvfølge, og at han en Gang maatte blive en dygtig Haandværker, var lige saa sikkert. Det mindes endnu, at en Gaardmand henvendte sig til ham, mens han stod i Lære og bad ham om at male Navn paa 24 nye Drejlsække. Nikolaj blev overmaade glad ved denne Henvendelse, fordi han som Læredreng blev betroet denne Opgave. Med vanlig Samvittighedsfuldhed gav han sig til at tegne Mandens Navn med smukke, haandskrevne Bogstaver paa Pergamentpapir, disse blev udsnittede med en skarp Kniv, saa var Modellen lavet, hvorpaa Navnet kunde overføres til Sækkene, hver Sæk fik desuden paamalet sit Nr., men dette maatte gøres paa fri Haand. Da Sækkene blev afleverede, vidste Nikolaj, at han havde gjort et godt og smukt Stykke Arbejde, og det glædede ham meget, at han foruden Betalingen modtog en velfortjent Ros derfor. — Foruden til sit Haandværk var han haandsnild til mange andre Ting. Han havde saaledes lært sig selv at lægge Bind om Bøger, men de Bogbinderredskaber, der stod til hans Raadighed, var meget simple; som Presse brugte han et Par Brædestykker, som han klemte sammen med sit Knæ paa Gulvet; Beskærehøvlen maatte erstattes med en skarpsleben Brødkniv. Bøgerne blev paa denne Maade ikke saa glatte i Snittet, som de kunde være, men dette blev afhjulpet ved, at Snittet blev marmoreret med Oliemaling. Bøgerne med hans Indbinding saa rigtig godt ud, og det var solidt gjort. Der findes endnu Bøger, der er 60 Aar gamle, som han har lagt Bind om.

Desværre var Nikolaj Lambertsens Helbred ikke godt, endnu før han naaede 20 Aars Alderen, blev han lagt paa et langt Sygeleje, det var en snigende Brystsygdom, han havde paadraget sig. Hverken Lægens Kunst og Dygtighed eller en kærlig Moders opofrende Omhu og Pleje var i Stand til at redde hans Liv. Den 4. November 1884 afgik han ved Døden kun 20 Aar gammel.

b.—2. *Ingeborg Lambertsen*, født 28. December 1865 i Vilslev. Hendes Barndomsaar forløb ganske almindelig efter den Tids Sædvane i et godt Hjem i Vilslev med Leg, Skolegang og Hyrdeliv; desuden maatte hun jo som den ældste Datter tidligt til at gaa sin Moder til Haande og gøre Nytte i Huset. Hun var meget lærenem baade i Skolen og i Hjemmet, hun interesserede sig for, hvad hun havde med at gøre, tilegnede sig sine Kundskaber og Færdigheder med Omtanke, saa hun efterhaanden, som hun voksede til, blev baade en begavet og en dygtig Pige.

Et Par Aar efter hendes Konfirmation, i Begyndelsen af 1880-erne, blev der anskaffet et efter den Tids Forhold stort og godt Bibliotek i Vilslev, dette medførte, at mange af Byens Folk, især Byens Ungdom, kom i Gang med at læse, hvorved den tilegnede sig et ikke ubetydeligt Kendskab til Litteratur, hvilket i nogen Maade kom til at sætte sit Præg paa den Tids Ungdom. Naar de Unge kom sammen, var det ikke sjældent, at deres Samtaler kom til at dreje sig om, hvad de havde læst, hvorved de fik deres aandelige Horisont udvidet og følte sig beriget paa en god Maade, Livet blev ligesom skønnere og herligere at leve. — Ingeborg L. hørte til den Del af Ungdommen, der gjorde god Brug af Biblioteket, hun opfattede det, hun læste, paa dybere og mere indgaaende Maade end de fleste; at faa en Samtale med hende om Bøger, man havde læst, var ofte en Berigelse. Hun kunde gengive Scener og Brudstykker af Bjørnsons Bondefortællinger, Knud Skyttes „Bedstemoster“ og andre Bøger, saa de blev saa levende, at man aldrig glemte dem; man fik undertiden en Opfattelse af det læste, der langt overgik, hvad man selv havde faaet ud af det.

Men trods dette, at Ingeborg Lambertsen var sine jævnaldrende Kammerater overlegen i aandelig Begavelse og sikkert fuldtud jævnbyrdig i praktisk Dygtighed, kunde det dog hænde, at hun kunde faa Anfægtelser og Mindreværdsfølelser, naar hun sammenlignede sig selv med sine Kammerater, der for en overvejende Del var Gaardmandsdøtre.

Hun var jo kun en Boelsmandsdatter, hendes Forældre ejede kun det lille Hartkorn og et lille, fattigt Hjem. Hun maatte ud at tjene som almindelig Tjenestepige, medens Kammeraterne kunde finde Beskæftigelse nok i Hjemmet, være under Faders

og Moders Varetægt, blive dygtiggjorte under en Moders dygtige Vejledning i den større Husholdning, saa de, selv naar de kom til Skelsaar, kunde drage ind som Koner i en Bondegaard, hvor de med fuld Rutine kunde overtage Styret.

Selv om saadanne Tanker kunde overfalde og bedrøve Ingeborg, holdt hun dem dog helst for sig selv. Sine Pladser som Tjenestepige valgte hun med Omtanke, saa de blev hende gode Læresteder. Da hun blev voksen, var hun saa godt uddannet i Husholdningens Kunst, at hun kunde staa Maal med de bedste, hvilket i høj Grad skulde komme hende tilgode senere i Livet.

I de Unge Lag var Ingeborg særdeles skattet, hun forstod ikke blot at indlede og føre en Samtale om et fængslende Emne, men hun forstod ogsaa at sætte Ungdommen i Sving og holde den i Aande. Hun gled saaledes paa en jævn og naturlig Maade ind til at blive en Fører for de Unge, især ved selskabelige Sammenkomster; det var nærved at være saadan, at naar Ingeborg ikke var med i Laget, havde der ikke været noget ved det.

Den Gang var der endnu ikke noget, der hed Forsamlingshuse i Sognet; skulde de unge have Sammenkomster, maatte det ske enten i Skolestuen eller i Hjemmene. — I de fleste Hjem fandtes en Storstue — ikke Stadsstue — og i de øvrige Stuer var der sjældent flere Møbler, end at der kunde blive Plads til at røre sig paa. Var der større Familiegilder, Bryllup, Barsedab eller Julegilder med Dans og Musik, blev Stuerne selvfølgelig ryddet for alt Bohave ud over de nødvendige Borde og Bænke. Dette gjordes ikke nødvendigt, naar der blev gjort et lille Gæstebud for de Unge; de kunde nok skaffe sig Underholdning og Morskab foruden Musik og Dans. Ja, det kunde de — især naar Ingeborg var med. Det var næsten utroligt, hvad hun kunde arrangere og sætte i Scene: Sang, Dans til eget Akkompagnement, Danselege, Sanglege: „Denne Søsling lader vi vandre“ o. s. v., Pantelege: „Skibet er ladet med?“ — Det dømmende Orakel — samt Ordsprogslege, der ofte blev til hele Skuespil — digtet, arrangeret og opført paa Stedet. — Det var ofte et farligt Rod, en saadan Flok Unge kunde lave paa en Aften. Flere Værelser toges i Brug, Klædeskabe blev ryddet baade for Mands- og Kvindeklæder for at skaffe Dragter til de forskellige Optrin, Kisternes Indhold blev endevendt, Møbler og andet Husgeraad

blev omplaceret til Dekoration og Sceneudstyr. Efter et saadant Gilde, hvor Huset var bragt i stor Uorden, skulde man synes, at det maatte være et forfærdeligt Besvær for Værtsfolkene, især Husmoderen, at faa al Ting

Ingeborg og Guttorm Sørensen.

bragt i Lave og i Orden igen, det var det dog næppe, tværtimod var det nok saadan, at de Gamle gik op i Ungdommens Leg med Liv og Lyst og syntes selv, de havde faaet en herlig Aften ud af det.

I Tiden omkring 1890 var Ingeborg Lambertsen Husjomfru paa Væveskolen i Askov hos Frk. Jenny la Cour i 3 Aar, efter at hun forud havde været Elev paa Askov Højskole. Derfra tog hun Plads som Husbestyrerinde i Vilslev Præstegaard. Det var en temmelig stor Opgave, hun her gik ind til; der var nemlig to Husstande at holde Hus for. Først var der Præstefolkene og deres Paarørende; dernæst var der Præstegaardens Landbrug, som var forpagtet af Præstens Søn, Guttorm Sørensen, og det dertil hørende store Folkehold baade af Karle og Piger. Denne Stilling havde hun i et Par Aar, indtil hun den 17. Februar 1893 indgik i Ægteskab med Præstegaardsforpagteren *Guttorm Stampe Sørensen*, født d. 9. April 1860 paa Færøerne; hvor hans Forældre Hans Jakob Jørgen Sørensen og Hustru Dorthea Stampe Sørensen den Gang var Præstefolk i Vaagø Præstembede. Senere fik de Embede i V. Vedsted ved Ribe, hvorfra de 1873 kom til Vilslev, hvor de sad inde med Præsteembedet, til Pastor Sørensen i Efteraaret 1891 søgte og fik sin Afsked. Pastor Sørensen og Frue var et Par statelige og værdige Præstefolk med et noget aristokratisk Anstrøg; de søgte ikke Samkvem eller Omgang med Sognets Beboere, ud over hvad der hørte med til Embedet som Præst. Dog saa man dem næsten daglig, naar Vejret var godt, Arm i Arm gaa en lang Spadsere-tur paa Vejen mellem Vilslev og Gredstedbro, hvor de altid hilste venligt paa dem, de mødte, uden dog at indlade sig i Sam-

tale. Ved de kirkelige Familiebegivenheder som Bryllup, Barne-
daab og Begravelser, hvortil der var knyttet Festligheder i Hjem-
met, var det Skik, at Præste- og Degnefamilierne var indbudte
som Gæster; deri deltog Præstefolkene gerne, og ved saadanne
Lejligheder kunde Pastor Sørensen være meget livlig og under-
holdende. Hvordan han ellers var som Præst, var der vel nok
delte Meninger om. Han havde en Talefejl, der skæmmede ham
noget, det var vist Udtalen af Bogstavet „r“, det kneb med, naar
han f. Eks. skulde sige „Vorherre“, lød det, som „Vo-he-r“, der-
imod messede han kønt med klangfuld og dyb Stemme. Ved
Konfirmationsforberedelsen var der adskillige af Konfirman-
derne, der kom til at sætte Pris paa den gamle, velmenende Mand,
uagtet det ret ofte kneb for ham at holde Disciplin paa de uorne
Drenge. — Præstefolkene havde 5 Børn, fire Sønner og en Dat-
ter, der mærkeligt nok alle valgte forskellige Livsstillinger som
Erhverv. Den ældste Søn, Theoder Sørensen, studerede Theo-
logi, var i mange Aar Provst i Skanderborg, han blev forøvrigt
en landskendt Mand som Næstformand i Bestyrelsen for de sam-
virkende danske Afholdsforeninger. En anden af Sønnerne, Gu-
stav Sørensen, lærte Garnerfaget, han blev gift med en velhavende
Gaardmandsdatter, Kristine Mathilde Thomsen fra Vilslev. De
havde i mange Aar Gartneri i Lyngby ved København. Den
yngste Søn Vilhelm Sørensen lærte Snedkerhaandværket og ned-
satte sig senere som Snedkermester i København. Datteren Ma-
thea Sørensen blev gift til Randers, hvor hendes Mand, Eduard
Wellejus var ansat ved Toldvæsenet, de flyttede senere til Ny-
borg paa Fyn.

Sønnen Guttorm Sørensen havde Lyst til Landbruget, hvortil
han lod sig uddanne som Landvæsenselev paa flere af vore mest
veldrevne Herregaarde paa Sjælland og Falster samt ved at gen-
nemgaa et Kursus paa den dygtigt ledede Landboskole ved Lyng-
by, hvor den landskendte J. C. la Cour var Forstander. — Da
han var naaet frem til Fuldmyndighedsalderen, forpagtede han
Vilslev Præstegaard af sin Fader paa en 10-aarig Kontrakt. Denne
store Præstegaard, der havde et Jordtilliggende paa omkring 200
Tdr. Land — ca. 18 Tdr. Hartkorn — drev Guttorm Sørensen
paa en dygtig Maade; det blev store Afgrøder, han frembragte

paa den halvforsømte Præstegaard. Foruden at være en dygtig Avlsbruger var han ogsaa en dygtig Husdyrbruger, der snart fik en god og ydedygtig Besætning bragt paa Benene.

Han satte sammen med andre af Byens og Omegnens Bønder stærkt ind paa en Forbedring af Husdyrene ved at danne Heste- og Kvægavlsforeninger med det Formaal i Fællesskab at indkøbe Handyr — Hingste og Tyre — af god Kvalitet for derved at forbedre Heste- og Kvægbesætningernes Ydeevne og Kvalitet. Guttorm Sørensen var i det hele en dygtig Mand, der med Lyst og god Indsigt deltog i de landøkonomiske Foretagender, der den Gang var ved at bryde igennem, og som snart skulde bringe store Omvæltninger eller Forandringer ind i det danske Landbrug; det var jo i Mejeriernes og Slagteriernes første Dage, Andelsbevægelsen satte ind. Overgangen fra Kornavl til Roeavl begyndte saa smaat, der blev sat ind paa Udbytteforøgelse og Forbedringer paa alle Omraader.

Skønt der til Præstegaarden var store Bindingsværkhuslænger til Stalde, Lader og Redskabsskure, forslog disse dog ikke. En stor Del af Avlen maatte anbringes paa den store Gaardsplads i Hæs og Stakke mellem Møddingen og den store Andedam. Den øvrige Del af den brolagte Gaardsplads blev om Efteraaret godt rensed for Græs og Snavs. — Tærskningen, der endnu overalt i Byen blev udført med Plejle, kunde da om Vinteren ved indtrædende Barfrost foretages paa Gaardspladsen under aaben Himmel i Præstegaarden; der blev da antaget saa mange Plejltærskere, som der kunde faas fat paa, naar Vejret var gunstigt. Det kan nok være, at der paa saadanne Dage blev tærsket Korn i den store Gaard. Der blev arbejdet saaledes: Arbejderne blev delt i Hold, nogle lagde Negene ud paa Stenbroen i lange Rækker og løste Baandene, saa fulgte 2 Mand med Plejle, der tærskede Kornet, dernæst et Par Mand, der vendte Udlæget, atter et Par Plejltærskere og tilsidst dem, der rystede Halmen og bandt den i Knipper, der igen blev sat i Stak paa Gaardspladsen. Derefter paany Udlæg. Saadan blev man ved hele Dagen, mens man skiftedes til med Arbejdet, for at dette ikke skulde blive for ensformigt og trættende. Mod Aften skulde det aftærskede Korn skovles sammen, fejes op og fyldes i Sække, hvorefter det blev bragt ind i Laden til senere Rensning. Det var en

ny Maade at tærskes paa, og mange baade unge og gamle Vilslev Bønder gjorde sig Ærinde i Præstegaarden for at se, hvordan en saadan Tærskning foregik. — I det sidste Par Aar, Guttorm Sørensen havde Gaarden i Forpagtning, lejede han dog en Tærskemaskine til Tærskningen.

Det hændte et Aar med meget vanskeligt Høstvejr, at Guttorm S. nær ikke havde faaet Kornet bjærget. Han havde, saa vidt det huskes, hele sin Havrehøst staaende i Hobe paa Marken — mest i det store Kær — men ved Hjælp af et Par gode Blæsevejrsgage i November Maaned blev Kornet dog nogenlunde tørt. Næsten hele Vilslev Bys Mænd mødte da med deres Høstvogne og hjalp Præstegaardsforpagteren, saa han alligevel naaede at faa Kornet bjærget, førend Vinteren kom.

Guttorm Sørensen var jo ikke Vestjyde, og selv om hans Fader havde været Præst i Vilslev i mere end 10 Aar, før han lod Sønnen faa Præstegaarden i Forpagtning, havde Guttorm S. dog ikke haft Lejlighed til at lære Byens Befolkning nærmere at kende. Da han slog sig ned iblandt dem som Landmand, var han alligevel en fremmed, der kom med nye Maader og Manerer. Han tiltalte alle i Byen med „De“, og man blev saaledes nødt til at sige „De“ til ham igen. Heller ikke sine Husfolk var han „Dus“ med, naar han mødte dem om Morgenens og skulde give dem Besked om Dagens Arbejde, saa hilste han paa dem ved at løfte paa Hatten, de maatte da hilse paa ham igen ved at blotte Hovedet. Heller ikke spiste han ved samme Bord som Tjenestefolkene, nej, i Præstegaarden blev der holdt Folkestue eller „Borgerstue“, som man kaldte det. — Men selv om Byens Folk fandt, at der saaledes paa visse Maader var noget sært ved ham, var han dog ellers en rar og omgængelig Mand, og noget dygtigt var der skam ved ham.

Forpagtningen af Præstegaarden fra Fader til Søn havde Guttorm S. vel nok faaet i Stand paa billige Vilkaar; da han desuden drev Gaarden godt, er det sandsynligt, at den har givet ham et godt Udbytte, saa han i Aarenes Løb har samlet sig en Formue. Men da der i 1892 kom en ny Præst i Embedet, har denne vel nok regnet med at kunne faa mere ud af Gaarden end den tingede Forpagtningsafgift, hvorfor Forpagtningen blev opsagt til 1895 og ikke fornyet hverken paa de samme eller andre Vilkaar.

Saa Ingeborg og Guttorm S. maatte fraflytte Præstegaarden og se sig om efter noget andet.

Ved den Tid kom den gamle Kikkenborg Kro i Handelen. De gamle Krofolk, Hr. og Fru Poulsen, var ved at blive for gamle til at drive Kroen, og Børnene havde dels faaet anden Beskæftigelse, og dels havde de vel heller ikke Lyst til Krovirksomheden, hvorfor de havde solgt Kroen til et Konsortium, der vistnok havde købt den med Udstykning for Øje.

Af dette Konsortium køber Guttorm Sørensen selve Krobygningen med dertil nærmestliggende Jordareal, hvoraf allerede en Del var solgt og bebygget, medens det meste af den øvrige Del var velegnet til Bebyggelse. Her i den gamle Kro flyttede Ingeborg og Guttorm S. nu ind for at prøve at friste Livet ved Krohold og Gæstgiveri.

Forinden vi gaar videre med Slægtshistorien, maa vi standse og tage et lille Overblik over Egnen og den Udvikling, den var undergaaet i de nærmest foregaaende Aar, denne var baade betydelig og interessant.

Kom man i Begyndelsen af 1870'erne fra Vilslev forbi Kjærgaard gennem Hunderup By, kom man overalt gennem gammel dyrkede Marker, men saasnart man kom nord for Hunderup Kirke, mødte man den store jydske Hede, der strakte sig næsten sammenhængende helt herfra og ned til Limfjorden. En halv Mils Vej nordvest for Hunderup Kirke laa den gamle Kikkenborg Kro med sine lave uanselige straatækte Længer. Kroen, der mest lignede en indelukket Bondegaard, laa ganske ensom, omgivet af Lynghede til alle Sider, ved Hovedlandevejen fra Ribe til Varde. Stedet var et Vejknudepunkt, thi foruden Landevejen gik der Vej mod Nord til Bramminge, Vong og Nøraa, mod Øst efter Høe og Ilsted og foruden som før nævnt Vejen mod Sydøst efter Hunderup, gik der Vej mod Sydvest efter Darum, som var i Sognefællesskab med Bramminge, men omkring Kikkenborg Kro var der ensomt og øde.

I Aaret 1868 vedtog Rigsdagen, at der skulde bygges en Vestkysthavn ved den nøgne Sandknude, der kaldtes Esbjerg, og faa Aar efter vedtoges, at der skulde anlægges en Jernbane tværs over Jylland fra Fredericia til den ny Esbjerg Havn med Jernbanestation i Bramminge Sogn ved Kikkenborg Kro. Denne

Tværbane blev aabnet for Driften i 1874. I de to paafølgende Aar blev Jernbanen fra Bramminge til Ribe anlagt, den blev aabnet 1876. Nu kom Kikkenborg Kro ikke alene til at ligge ved et Vejknodepunkt, men ogsaa ved et Jernbaneknodepunkt. — Snart derefter tog Byggeriet Fart, og det varede ikke længe, før der groede en hel ny Stationsby op om den gamle ensomme Kikkenborg Kro. Byen var ikke smuk, en Opkomling, der lignede alle andre mindre Stationsbyer, noget ufærdigt, en Samling tarvelige Huse opførte paa maa og faa, ganske planløst langs nogle Veje. — Vejene, eller Gaderne, som man begyndte at kalde dem, var i Aarets Mørketid som oftest Ælte og Søle, og om Sommeren i den tørre Tid kunde de være rene Støvplager; af Læ og Plantning var der ingen Ting, Byen var jo vokset op paa den nøgne Hede. Men trods alt dette, voksede Byen Aar for Aar i et rask Tempo. Folk søgte til Bramminge fra alle Sider; først var det vel nok Arbejderne ved Jernbanen og Stationen samt de til denne knyttede Embedsmænd og Funktionærer, der slog sig ned, saa kom der Tømmerhandel, Teglværk og andre Forretninger, der kom Haandværkere og Arbejdsfolk, der kom Spekulanter og forhutlede Eksistenser, alle vejrede de en Tjans, den ene drog den anden med sig, det var som en ældre Mand en Gang udtrykte sig: „Noget sammenløbet Pak, der vilde leve af at barbære hverandre.“

Saadan omtrent var Forholdene i Bramminge, da Ingeborg og Guttorm Sørensen flyttede ind i Kikkenborg Kro. Kroen var en ret hyggelig gammel Bolig med sine lune lavtloftede Stuer, og skønt de nye Krofolk hverken havde Uddannelse til eller Erfaring i Gæstgiveri, fandt de sig dog snart tilrette i den gamle Kro. — Heller ikke de Bramminge Pionerer, der jo for Størstedelen var kommet hertil fra Bondelandet eller fra Arbejdspladser, stillede større Krav til Komfort og Betjening, end den gamle Kro og dens Indehavere kunde yde. Saaledes tegnede alting sig rigtig godt for de nye Krofolk i de første Aar i Bramminge. Men Byen voksede og voksede, saa den snart blev til en stor Stationsby. Den gamle Kro kunde ikke blive ved at gøre Fyldest eller imødekomme de Krav, der stilledes til den. Flere Steder i Byen blev der lavet Smugkroer, der dækkede sig under et eller andet Foreningsnavn, men som alene havde Gæstgiveri

til Formaal. Da besluttede Guttorm Sørensen sig til at lade opføre et nyt og tidssvarende Hotel til Afløsning af den gamle Kro.

Omkring ved Aarhundredskiftet lod han det ny Hotel „Kikkenborg“ opføre lidt Øst for den gamle Kro, altsaa nærmere Jernbanestationen. Det var allerede den Gang sandsynligt, at der vilde blive mere Brug for et Jernbanehotel end en Landevejskro. Resultatet blev det nuværende store flotte Bygningskompleks, der bærer den gamle Kros Navn, og som vel nok kan betegnes som et moderne 1. Klasses Hotel.

Endskønt Ingeborg og Guttorm S. vel nok havde været tilfredse med Forholdene i den gamle Kro og efterhaanden erhvervet sig nogen Øvelse som Værtsfolk, blev Forholdene dog ganske anderledes, da de skulde til at optræde som Vært og Værtinde i det store Hotel; det er muligt, at de har følt eller ment, at de ikke magtede Opgaven. I hvert Fald gik det saaledes, at Hotellet efter et Par Aars Forløb blev solgt, hvorefter Ingeborg og Guttorm Sørensen tog Bolig i et Hus i Nærheden af Bane-gaarden, hvor de boede, saalænge de blev i Bramminge. Det blev ikke til de mange Aar, de to Folk havde deres Hjem og Virksomhed i Bramminge, men det blev dog længe nok til, at de kom til at sætte sig betydelige Spor i den unge Bys Opkomst og Udvikling. Økonomisk Udbytte af deres Virksomhed her har de næppe haft. Bygningen af det nye Hotel har jo kostet mange Penge, og selv om det blev afhændet til en god Pris, er der sket Tab; nogen Dækning af dette er der vel nok fremkommet ved Salg af Byggegrunde fra den gamle Kro. Men slap Guttorm Sørensen nogenlunde skadesløs fra sit Forehavende i Bramminge, gik det ham værre andet Steds paa samme Tid.

Havnebyen Esbjerg var endnu mere end Stationsbyen Bramminge kommet i rivende Vækst. Der var gaet en mægtig Spekulation i Byggegrunde og Byggeforetagender der. Man dannede hele Spekulationskonsortier bare med det Formaal at jobbe Priserne paa Grundene op for at tjene Penge.

Guttorm Sørensen var omkring Aarhundredskiftet kommet med i et saadant Konsortium, der havde gjort betydelige Jorkøb i Esbjerg, men da saa det store Krak kom, og hele Spekulationen styrtede sammen, viste det sig, at Størsteparten af Konsortiets

Medlemmer ikke duede i Pengesager, og Følgen blev, at Guttorm Sørensen tabte en betydelig Del Penge. Maaske var ogsaa dette Uheld medvirkende til Hotel Kikkenborgs Salg.

Et Aarstid boede Familien i Bramminge, efter at Hotellet var solgt, men et Liv i Uvirksomhed passede ikke for dem. — I Aaret 1903 købte de Tangegaard ved Ribe, en ret stor Gaard paa ca. 200 Tdr. Land af meget forskellig Bonitet, dog overvejende lette Sandjorder. — Familien var vokset, Børneflokken var i Aarenes Løb blevet stor, og endnu var ingen af dem naaet Konfirmationsalderen. Det kneb sikkert nok for dem i de første Aar paa Tangegaard; der skulde ikke blot skaffes Mad til mange Munde, men ogsaa Penge til manglende Besætning, til Redskaber og meget andet, ligesom Jorderne maatte sættes i forsvarlig Drift. Men Guttorm Sørensen var som nævnt en dygtig Mand med god Forstand paa Landbrug, det lykkedes ogsaa for ham. I Løbet af nogle Aar arbejdede han Gaarden op, saa den kom i god Gænge, og han kom økonomisk paa Fode igen. — Ogsaa i det offentlige Liv blev hans Evner snart taget i Brug igen, bl. a. skal blot nævnes, at han i flere Aar var Medlem af Ribe Byraad, og i mange Aar var han Næstformand i Ribe og Omegns Landboforening for senere at blive dens Formand, en Stilling, som han varetog paa en udmærket Maade, og som han sad inde med til sin Død.

Efter 20 Aars Virksomhed paa Tangegaard døde han den 1. December 1923, 63½ Aar gammel. Han var æret og agtet i vide Kredse og blev begravet under stor Deltagelse fra Ribe Domkirke paa den gamle Kirkegaard i Ribe. Ingeborg Sørensen overlevede sin Mand i næsten 13 Aar, i al den Tid sad hun selv som Ejerinde af Tangegaard. Gaardens Drift blev holdt i den vante Gænge fra Mandens Tid og blev dygtigt udført med Børnens Hjælp og Bistand. I de senere Aar blev mellem Tangegaard og Ribe By solgt en betydelig Del Byggegrunde fra Gaarden, paa hvis Marker der er opstaaet en hel lille By, der har faaet Navnet „Havedal“.

Det er før omtalt, at Ingeborg som ung Pige kunde føle sig bedrøvet over de smaa Forhold, der var blevet hende og hendes Barndomshjem til Del. Det skulde blive helt anderledes, da hun sammen med sin Mand gik ind til deres Manddomsgerning. Hun

begyndte som Forpagterkone og Krokone for senere at blive Hotelejerfrue og Proprietærfrue. Hun fik god Lejlighed til at prøve Livet under stærkt vekslende Forhold. — Under hvilke Forhold, hun følte sig lykkeligst, kan ikke afgøres her, men en Ting er sikkert, Ingeborg bevarede Mindet om Barndomshjemmet, om sine Ungdomsaar og om sit lykkelige Samliv med Far og Mor og Søskende i det lille fattige Hjem med den inderligste Kærlighed, saa længe hun levede.

Ingeborg, født Lambertsen, døde 23. September 1936 og er begravet ved Siden af sin Mand paa Ribe gamle Kirkegaard. — Ingeborg og Guttorm Stampe Sørensen havde i deres Ægteskab 9 Børn, hvoraf 2 døde som smaa:

1. *Hans Jørgen Jacob Stampe Sørensen*, f. 31. Maj 1893 i Vilslev Præstegaard. Sin Skolegang fik han i Bramminge og Ribe. Han benyttede sin Ungdom til at samle sig Kundskaber og til at dygtiggøre sig til en Gerning for Livet. Han havde flere Interesser, det var ikke alene Landbruget, som han vel nok følte sig stærkest knyttet til, men han interesserede sig ogsaa for Samfundsforhold og især Politik. Desuden var han meget optaget af Oplysningsarbejdet inden for de danske Ungdomsforeninger. Han var en baade flittig, dygtig og velbegavet ung Mand, der efter alle Solemærker at dømme havde en lovende Fremtid foran sig.

H. J. Sørensen.

Allerede i 27 Aars Alderen valgtes han til Folketingsmand for Otterupkredsen paa Fyn. Her valgtes han ved Valgene i 1920 og 1924 som Venstremand. Kredsen var en Kampkreds og ikke ganske sikker for Partiet Venstre, kun Hans Jacob Sørensens Popularitet blandt Vælgerne gjorde det muligt for ham at holde Kredsen. Det, at han var Venstremand, kunde ikke ene slaa til. I 1925 nedlagde den gamle populære Minister Claus Berntsen paa Grund af Alder sit Mandat som Folketingsmand for Assenskredsen. Hans Jacob Sørensen modtog da den meget ærefulde Opfordring om at blive hans Afløser i denne Kreds. Da Assenskredsen ansaas for en meget mere sikker Venstrekreds end Otterupkred-

sen, modtog Hans Jacob Sørensen Opfordringen. Men det skulde han vist ikke have gjort; thi han dumpede ved Valget. I 1929 blev han valgt til Folketingsmand for Bækkekredsen i Ribe Amt, denne Kreds sad han ubestridt inde med til sin Død i 1935.

Hans Jacob Sørensen havde paadraget sig en svær Mavesygdom, og i Sommeren 1934 fik han under Højbjergningsarbejdet paa sin Moders Gaard en voldsom Maveblødning, der fik et langt Sygeleje til Følge. Han kom sig dog igen saa vidt, at han en kort Tid kunde deltage i Rigsdagsarbejdet i Vinteren 1934—35, men i Nytaaret 1935 tog Sygdommen atter Overhaand, han lod sig indlægge paa Bispebjerg Hospital, hvor han afgik ved Døden den 20. Februar 1935. — En haabefuld Livsbane var afbrudt, en lykkelig indledet Manddomsgerning var blevet afsluttet paa en brat og en uventet Maade. — Han var ugift. — Ved Siden af sin Rigsdagsvirksomhed var han Gaardbestyrer for sin Moder i Tangegaard. For hende og for hans Søkende var hans Død en tung Sorg, som Moderen vist aldrig forvandt. Han var en særdeles velbegavet Taler og Agitator og som saadan stærkt benyttet af Partiet. Han blev begravet den 25. Februar 1935 paa Ribe gamle Kirkegaard under meget stor Deltagelse.

2. *Dorthea Stampe Sørensen*, født 31. August 1894 i Vilslev.

3. *Thomas Stampe Sørensen*, født? og død i Bramminge; begge de 2 Børn er begravede paa Bramminge Kirkegaard.

Fra v.:
 Else
 Sørensen,
 Valborg
 Lykke
 Thomsen,
 Dorthea
 og
 Gudrun
 Sørensen.

4. *Dorthea Stampe Sørensen*, født 29. April 1897 i Bramminge, og hendes næstfølgende Søster

5. *Gudrun Stampe Sørensen*, født 24. Maj 1898 i Bramminge, besidder og driver i Fællesskab den store Gaard i Tange. Begge de dygtige Pigebørn er ugifte.

6. *Oluf Stampe Sørensen*, født 11. Juli 1899 i Bramminge, hvor han levede sine første Barndomsaar, senere flyttede han og

Marie og Oluf Stampe Sørensen.

Harald Sørensen.

hans Søskenne med Forældrene til Tangegaard, hvorfra de gik til Ribe til Skole. I Ungdomsaarene bistod han Faderen med Gaardens Drift. Den 20. September 1924 blev han gift med *Marie Toft*, født 12. Maj 1898 i Hillerup, Farup Sogn; Datter af Gaardejer Hans Nielsen Toft, født 7. September 1863 i Hillerup og Hustru Maria, født Pedersen, født 29. December 1868 i Hillerup. De havde kun 2 Børn: Maria Toft og hendes Broder Niels Toft, der 1919 overtog Slægtsgaarden i Hillerup, hvorefter hans Forældre og Søster tog Ophold i Ribe. Her lærte Maria Toft og Oluf Sørensen hinanden at kende. Efter Brylluppet bosatte de unge Folk sig i Darum, hvor de havde købt en Gaard i Darum Vesterby paa 20 Tdr. Land med en Besætning af 8 Køer, 12 Stk. Ungkvæg, 2 Heste og nogle Svin til en Pris af 31.000 Kr. Senere blev Gaardens Jordareal forøget med en Englod paa 8 Tdr. Land i Darum Østerenge. Hans Toft og hans Hustru, der i nogle Aar havde boet i Ribe, var efterhaanden blevet kede af Bylivet og flyttede i Aaret 1926 til Darum, hvor de tog Ophold hos Datteren og Svigersønnen. Siden har de gamle og de unge levet sammen i skøn Fordragelighed og hjulpet hinanden med Ejendom-

mens Drift. — Maria og Oluf Sørensen har i Ægteskabet 3 Børn:

1) *Guttorm Toft Stampe Sørensen*, født 22. Maj 1927 i Darum.

2) *Hans Jørgen Toft Stampe Sørensen*, født 15. Februar 1930 i Darum, og

3. *Bendt Toft Stampe Sørensen*, født 5. December 1932 i Darum.

7. *Else Stampe Sørensen*, født 26. Marts 1901 i Bramminge. Efter endt Skolegang tog hun Uddannelse i Husgerningsfagene og har i flere Aar været Oldfrue paa Paladshotellet i Esbjerg. Siden 1941 er hun Oldfrue paa Kommunehospitalet i Esbjerg. Hun er ugift.

8. *Valborg Maria Stampe Sørensen*, født 21. April 1902 i Bramminge. Gift 29. September 1927 med *Holger Lykke Thomsen*, født 11. Juli 1889 i Kirkegade i Esbjerg, hvor hans Forældre, Maren og Marius Lykke Thomsen havde Smedeforretning. Faderen Marius L. Thomsen er født paa Gaarden „Bryndumdum“ i Bryndum Sogn, som hans Forældre ejede. Han lærte imidlertid Smedehaandværket i Esbjerg og nedsatte sig siden der i Byen som Smedemester. Nu er Sønnen Holger Lykke Thomsen saaledes ganske naturligt gledet ind som Faderens Arvtager af Forretningen i Esbjerg. Denne har han nu oparbejdet til en betydelig Gas- og Vandmesterforretning. — Valborg og Holger Lykke Thomsen har i deres Ægteskab 5 Børn:

1. *Poul Lykke Thomsen*, født 18. December 1928 i Esbjerg.

2. *Kirsten Lykke Thomsen*, født 21. Februar 1930 i Esbjerg.

3. *Boðil Lykke Thomsen*, født 28. Oktober 1931 i Esbjerg.

4. *Birthe Lykke Thomsen*, født 5. November 1933 i Esbjerg.

5. *Mogens Lykke Thomsen*, født 3. April 1935 i Esbjerg.

9. *Harald Stampe Sørensen*, født 11. Juli 1904 paa Tangegaard ved Ribe. Han og Broderen Oluf har saaledes Fødselsdag paa samme Dato. Harald har en Tid været ansat som Lærer paa de Kellerske Aandssvageanstalter i Brøjninge ved Vejlefjord, men har opgivet denne Gerning og bistaar nu sine Søstre hjemme paa Tangegaard med Ejendommens Drift. Er ugift.

c.—3. *Lambert Thomsen Lambertsen*, født d. 29. November 1867 i Vilslev. Han valgte som ung Mand den militære Løbebane, blev Officer med Rang som Kaptajn; senere var han en lang Aarrække Kontorchef for Teknisk

Franziska og Lamberth Th. Lambertsen.

Skole i København. Han var et frofast og et flittigt Menneske, der i meget lignede sin Moder, som han i mange andre Henseender slægtede paa. Hans Ungdom blev ikke en Dans paa Roser, men hans Ihærdighed førte ham alligevel længere, end han vist selv havde drømt. Han har selv skrevet sin Selvbiografi til denne Slægtshistorie, der bliver gengivet i sin Helhed i det følgende:

„I. — Lambert Thomsen Lambertsen, født d. 29. November 1867 i Vilslev. Gift d. 18. November 1896 med *Elvina Franziska Nathalia Schytte*, født i Kjøbenhavn d. 27. Juni 1865. Datter af Værkfører Schytte, der var fra Norge, Søn af Godsejer Schytte paa Lilleholm ved Frederiksdal. Hendes Moder var fra Kjøbenhavn. — 2 Børn:

II. *Erik Lambertsen*, født 30. Juli 1897 i Kjøbenhavn. Gift d. 23. December 1926 med *Emilie Theodora Bredahl*, født d. 16. August 1894 i Kjøbenhavn, Datter af cand. pharm. Bredahl, Sønesøn af Digteren Bredahl.

III. *Sven Lambertsen*, født 2. April 1900 i Kjøbenhavn. Gift d. 27. Marts 1927 med *Karen Jacobine Mortensen*, født d. 16. Oktober 1906 i Glumsø. Hendes Fader var Smedemester i Glumsø og havde tillige en mindre Landejendom. Sven har 2 Børn: 1) *Lambert Thomsen Lambertsen*, født 22. Juni 1928 og 2) *Inger Marie Lambertsen*, født 13. Januar 1932, begge født i Nr. Eskildstrup pr. Tølløse.“

„I. — Min Skolegang begyndte hos Søren Nebel, vel nok, selv efter Datidens Forhold, noget af det mest primitive paa Skolevæsenets Omraade, baade hvad Undervisningen og især Lokali-

teterne angik, man kan tænke sig. Senere rykkede jeg op i Byens højeste Lærestalt hos Bendix Madsen, en udmærket Mand baade som Lærer og som Menneske. Undervisningen, der jo ikke var anlagt efter en højere Plan, gik roligt og sindigt — absolut uden nogen særlig Anspændelse af Elevernes Evner eller Arbejdskraft. Naa, vi lærte alligevel ret godt: Dansk, Regning og Skrivning samt Geografi, det har jeg senere maattet sande, og saa holdt vi af ham.

Som det var almindeligt for Husmandsbørn i min Barndom, begyndte jeg ad den slagne Landevej for saadanne, nemlig som Hjælper for min ældre Søster ved Hyrdehvervet. Min Søster Ingeborg var 7—8 Aar og jeg 2 Aar yngre, hun var ret tudevern og langt fra modig ved Omgangen med Køerne, jeg fik derfor tidlig Lejlighed til at vise Mod og Mandshjærte i vanskelige Situationer, f. Eks. naar Køerne bissede, eller Faarene var kneblede,*) det vil dog ikke sige, at jeg aldrig deltog i Tudekoncerten, tværtimod, men jeg havde alligevel, som det sig hør og bør for et Mandfolk, adskilligt mere Kurage.

Ja, som sagt, min Livsbane var forsaa vidt afstukken, saa da jeg var 10 Aar, kom jeg ud at tjene som „Kodreng“**) hos Gdr. Hans Nissen i Vilslev, hvor jeg var 3 Somre, April—November, med en Gage af henholdsvis 8—10—12 Kr. Efter saaledes at have gennemgaaet Forskolen i Kvægets Pasning paa en mindre Gaard med tilfredsstillende Resultat, gik Vejen fremad til en større Virksomhed inden for Faget. Jeg fik Plads paa Tangegaard, som min Søster nu ejer, hos Madam Brorsen og Sønnen Ebbe Brorsen; her var jeg i 2 Somre med en Gage 20 og 30 Kr. (stor Løn efter Datids Forhold), men jeg maatte ogsaa foruden at passe Heste, Køer, Kalve og Faar m. v. deltage i alle forefaldende Arbejder, navnlig i Høstarbejde. Det var oftest en Arbejdsdag fra Kl. 4 Morgen til Kl. 10 Aften — ikke just det, man kalder normal Arbejdsdag, samt en fri Søndag i Løbet af Sommeren, og endda maatte jeg denne Dag først trække de 2 Hold Køer i Marken og røgte Kalvene.

Da jeg var blevet konfirmeret og dermed vokset fra Hyrdevirksomheden, fik jeg den følgende Sommer Plads som Stor-

*) Gaaet løse og faaet Faaretøjrene indfiltrede i hinanden.

**) Hyrde.

dreng i Vester Vedsted hos Gaardejer Niels Bertelsen (Pinborg) med 60 Kr. i Løn. Da jeg saaledes havde gennemgaaet hele den elementære Skole, tog jeg den paafølgende Sommer 1884 Tjeneste som Karl paa en mindre Gaard i Ballum hos Martin Lund. Det var jo i Reglen Maalet for den Slags unge Mennesker, som jeg, at komme „Sønderud“ for at faa en større Løn, jeg tror ogsaa, jeg fik 110 Kr., én den Gang svimlende Løn for en 16 Aars Dreng. Min næste og forøvrigt ogsaa sidste Kondition ved Landbruget var paa Gaarden „Visselbjerg“ Vest for Varde, hvor jeg fik 160 Kr. i Løn for 7 Maaneder. Den ejedes af Enkefru Løgstrup, som bl. a. havde 2 voksne Sønner hjemme. Selv om min Lyst og Interesse for Landvæsenet hidtil havde været minimal, saa blev det i alt Fald her betaget den sidste Rest. Fruen og Børnene var meget flinke og gode, men det var en stor og meget mager Gaard, og de sad sikkert ret haardt i det, saa det gjaldt om at faa præsteret saa meget Arbejde som muligt. De 2 voksne Sønner var i Begyndelsen af 20'erne, meget kraftige, navnlig i Forhold til mig, der kun var 17 Aar; dem maatte jeg skiftevis gaa i Spand med ved Arbejdet, i Mosen, i Høsten og i Mergelgraven. Ved sidstnævnte Arbejde var tillige en Husmand, der havde „et Sted“ paa 3 à 4 Køer, engageret. Han skulde have Fjerdeparten af Mergelen for at deltage som tredie Mand i Arbejdet, (Sønnerne skiftede, jeg var derimod fast), saa det gjaldt om at hænge i — fra 5½ Morgen til 8½ Aften med sparsom Middagspause. — Det er den haardeste Tørn — legemlig — jeg har taget i mit Liv. Naa, jeg kom jo igennem det, dog husker jeg, at der var nogle Dage, jeg spyttede Blod, det var i Høhøsten, der ogsaa var streng, idet Engen var bevokset med „Katteskæg“, en Græsart, der er svær at fælde.

Som nævnt havde Landvæsenet aldrig øvet nogen Tiltrækning paa mig. Jeg indsaa nemlig godt, at et Menneske af min sociale Herkomst ikke den Gang havde nogen Udsigt til at blive andet en Tjenestekarl eller højst en fattig Husmand, og det kunde jeg ikke tænke mig som Fremtidsmaal, jeg vilde noget mere. Desuden havde min sidste Plads betaget mig enhver Gnist af Lyst til at fortsætte ad denne Bane. Mine Forældre vilde gerne have haft, jeg skulde være Haandværker: Bødker, Snedker eller Urmager, men jeg havde ikke Lyst til nogen af Delene,

jeg har forresten heller aldrig været i Besiddelse af Fingerfærdighed.

Næsten saa langt tilbage, jeg kan huske, gik min Tragten ud paa at kunne blive Soldat. Ja, maaske havde jeg dog først, ligesom saa mange Dreng, Lyst til at blive Sømand. Det var navnlig, naar vor Nabos Søn Jakob Smidt var hjemme, han sejlede som ung i oversøiske Langfarter, og han saa fortalte om Rejserne over Verdenshavene og Livet i fremmede Lande, at jeg fik Udlængsel. Men jeg erindrer grant,*) at jeg allerede, da jeg passede Kørne hos Hans Nissen, var fast besluttet paa at ville være Officer. Jeg udfrittede ofte Sønnen Anders Nissen om Spørgsmaalet, navnlig om han troede, det kunde gennemføres af mig, jeg antog nemlig ham for siddende inde med stor almen Viden, da han havde været paa Askov Højskole. Jeg fik imidlertid aldrig fra den Side noget positivt Svar eller Støtte, han hørte nærmest som saa mange andre medlidende og overbærende paa mig.

Hvorledes Lysten til Militærlivet var opstaaet og vakt hos mig, kan jeg ikke sige bestemt, men hvad der i væsentlig Grad har bidraget dertil, var min Fars Fortællinger (han var en særlig god og livlig Fortæller) om hans Soldatertid og om Krigstiden 1864 og ved at høre de mange Soldater- og Krigssange, han kunde.

Ligeledes var jeg altid levende interesseret i at lytte til Samtalerne mellem Far og hans gamle Kammerater, Niels Lauridsen, Niels Hansen med flere, naar de var hos os, da disse hovedsagelig drejede sig om deres Oplevelser fra Tjenesten og da ikke mindst om deres Officerer, af hvilke to altid stod som ideelle Forbilleder for mig, nemlig Niels Lauridsens Oberst Wilster og Fars Kaptajn Krabbe, hvorimod Niels Hansens og Mikkel Thudes Kaptajn Hedeman virkede alt andet end tiltalende paa mig.

Imidlertid var jeg naturligvis klar over, at det vilde være nødvendigt for mig at komme i Besiddelse af en hel Del teoretiske Kundskaber, jeg havde jo kun gaaet i Skole om Vinteren, aldrig om Sommeren, hvis jeg nogensinde skulde naa Maalet at blive Officer, og det var en saare vanskelig Opgave, da mit Hjem, hvor gerne det end vilde, ikke var i Stand til at kunne yde mig

*) tydeligt.

nogen pekuniær Støtte. De fleste betragtede forresten ogsaa min Ide som ikke saa lidt til en Side for ikke at sige taabelig, hvad jeg forøvrigt ikke lod mig afficere af, men holdt stadig fast ved min Beslutning. Jeg havde ogsaa en udmærket Allieret i min ejegode og forstaaende Mor, min Far var derimod mere skeptisk.

Efter min Konfirmation, naar jeg var hjemme om Vinteren, begyndte jeg at læse Matematik hos Bendix Madsen, og de 2 sidste Vintre, inden jeg blev Soldat, anvendte jeg det af min opsparede Løn, jeg kunde afse, til et Ophold paa Jesper Madsens Højskole i Janderup, det blev kun til 3 à 4 Maaneder hver Vinter, mere havde jeg ikke Raad til. Her fik jeg Undervisning i Tysk og Matematik foruden de almindelige Højskolefag; men det blev alligevel ikke til noget videre, da det paa Grund af Forholdene ikke kunde blive nogen grundig, systematisk Undervisning. — Jeg gik saa ind som Soldat saa tidligt, som det kunde lade sig gøre. Jeg blev Rekrut ved Fæstningsartilleriet 4. Juni 1886, da jeg var 18 Aar.

Mine Kundskaber strakte ikke til, saa jeg i første Omgang kunde komme paa Løjtnantskolen, jeg maatte nøjes med at gaa paa Underkorporalskolen, men tabte alligevel ikke mit Maal som Officer af Sigte. Jeg tog saa fra 1. August 1887 Tjeneste som Korporal og begyndte at læse til Præliminæreksamen, det var en drøj Tilværelse, kun lidt Fritid til Læsning og Lønnen 25 Kr. pr. Maaned, hvoraf de 8 gik til Undervisning. Naa, jeg fik imidlertid Eksamen og kom paa Sekondløjtnantskolen. Jeg var ellers tilbuddt at blive fast Underofficer, men hertil sagde jeg Nej! Jeg vilde være Officer. — Jeg blev Secondløjtnant 30. Juli 1891 og skulde nu se at komme i Officerskolens næstældste Klasse for at blive fast Officer, hertil krævedes imidlertid en Optagelsesprøve lig med Studentereksamen, saa jeg maatte atter hænge i med Læsning.

Da min Løn kun var 60 Kr. maanedlig, og Undervisningen paa Kursus kostede 36 Kr. mdl., kunde jeg selvfølgelig ikke tage regelmæssig Undervisning, men jeg maatte hovedsagelig nøjes med Selvstudium og lidt privat Manuduktion, jeg fik dog Raad til at følge Kursuset det sidste halve Aar før Eksamen.

Konkurrencen til fast Officer var den Gang meget stor, vi var 135 Aspiranter, og der kunde kun optages 20, saa jeg med mine

sammenflikkede Kundskaber kunde ikke naa at komme med i Kapløbet, og læse et Aar til havde jeg ikke Raad til, derfor saa jeg ikke anden Udvej end at afbryde min militære Løbebane, skønt det var mig en stor Sorg og gjorde mig inderlig ondt. Jeg havde nu i mange Aar slidt tappert, Militærtjenesten optog mig 6 à 7 Timer daglig, og døjet meget. Der havde langtfra været Raad til Middagsmad hver Uge, kun et Par Gange om Maanden, men selv om mine kære Forældre ikke kunde støtte mig pekuniært, hvad de hellere end gerne havde villet, saa var det dog en stor Hjælp for mig, at de en Gang imellem sendte mig en Kasse med Fødevarer, det var en stor Dag, naar en saadan Kasse ankom, jeg levede saa højt i lange Tider, da der blev taget til den med stor Sparsommelighed.

Da jeg kom ud af aktiv Tjeneste 1. Oktober 1893, begyndte jeg at søge civil Beskæftigelse næsten ved hvad som helst; thi nu gjaldt det saa at sige Livet. Jeg kom først ind som Volontør — ulønnet — ved Københavns Kommunes Forsørgelsesvæsen, men da det var usikkert, naar jeg kunde blive fast ansat med Løn, søgte jeg selvfølgelig videre. Gennem en gammel Soldaterkammerat, Generalkonsul Thalbitzer, var jeg saa heldig at faa en Plads paa det tekniske Selskabs Skole. Jeg blev fra 1. September 1894 ansat som Assistent ved Skolens Administration, og skønt jeg naturligvis var glad for at have faaet en Stilling, var jeg i Begyndelsen dog langt fra tilfreds med denne Gerning, da den jo laa langt uden for det, der havde været min Ungdoms Ideal og Attraa, det militære. Det varede dog ikke længe, inden jeg fandt mig helt tilrette under de nye Forhold, meget hertil bidrog den store Imødekommenhed, jeg mødte hos de ældre Lærere, og da navnlig hos min udmærkede og forstaaende Chef, Skolens Forstander, Kaptajn Thalbitzer, han var en uforlignelig, helstøbt og overlegen Personlighed, streng og fordringsfuld, men retfærdig og retskaffen. Vi blev trods den store Aldersforskel, virkelige Venner.

Min Løn var til at begynde med ikke stor, 1000 Kr. aarlig, men allerede efter et Aars Forløb blev den 1200 Kr., og den voksede saa ret regelmæssig. Efter 6 Aars Forløb blev jeg Sekretær, og da Stillingen som Økonomiinspektør og Kasserer — den største Stilling ved Skolen næst efter Forstanderen, en Slags Vicechef — i 1905 blev ledig, blev jeg ansat som saadan.

I 1929 skete der en Omordning i Administrationen. Jeg blev da fritaget for Kasserervirksomheden og samtidig udnævnt til Kontorchef og Regnskabsfører. I 1918, da Skolen havde 75 Aars Jubilæum, fik jeg tildelt Danebrogsordenens Ridderkors.

Skønt jeg maa tilstaa, at det hverken var af Lyst eller Interesse, jeg tog Stillingen ved Teknisk Skole, men derimod saa at sige kun af Nød, saa blev det alligevel en for mig kær og tilfredsstillende Gerning, som jeg kom til at omfatte med den største Glæde og Interesse. — Mit Arbejde var ret stort og alvorligt, foruden ved Administrationen bestaar det ogsaa i Konference med Lærere og Elever, samt ofte med de sidstes Mestre og Hjem. — Jeg arbejdede udmærket sammen med de Hundreder af Lærere, med mange af hvem jeg ikke alene blev Kammerat, men sluttede Venskab for Livet. At jeg ogsaa var almindelig afholdt af hele Personalet, vidner de mange store Opmærksomheder, der er vist mig ved adskillige Lejligheder.

Eleverne interesserede mig levende, og jeg har — ihukommende min egen Trængselstid — hjulpet mange til lidt Understøttelse og lign. — samt vejledet dem paa bedste Maade. — Det er mig ogsaa en stor Glæde, naar jeg nu kommer ud i Landet til Møder og Sammenkomster, da at blive anholdt af en og anden gammel Elev, som jeg jo sjældent selv kan huske, men som vil takke mig for Hjælp i sin Skoletid.

I de første 10 Aar, indtil 1905, jeg var paa Teknisk Skole, underviste jeg paa den gamle Melchiors Skole i Regning og Mathematik og førte Eleverne op til Præliminæreksamen. Det interesserede mig meget, men var ellers ogsaa en ret drøj Tid med Arbejde fra Kl. 8 Morgen til 10 Aften, foruden meget Hjemmearbejde. Naa, man var jo ung dengang og havde Mod paa Livet.

Som sagt var det med stor Sorg, jeg maatte opgive min militære Løbebane, men det viste sig, at jeg alligevel ikke skulde rives helt bort fra dette mit Ungdomsideal; thi allerede fra 1. April 1896 blev jeg udnævnt til Chef for et Forstærkningskompagni. — Det var en stor og glædelig Begivenhed for mig, ikke mindst derved, at jeg nu fik fast Tilknytning til Hæren, men ogsaa, at jeg nu blev saa godt pekuniært stillet, saa jeg kunde gifte mig, desuden var det en stor Ære for mig samt Bevis paa,

at der fra Hærens Side næredes ubetinget Tillid til mig, da der vist aldrig under Fredsforhold var overdraget et Kompagni til en saa ung Mand; jeg var kun 28 Aar. — 1910 blev jeg udnævnt til Kaptajn i Reserven, i hvilken Stilling jeg fungerede, indtil jeg i 1927 faldt for Aldersgrænsen.

Under Verdenskrigen, ved Sikringsstyrkens Indkaldelse, blev jeg paany stillet Ansigt til Ansigt med den aktive militære Tjeneste, men nu var jeg jo næsten bleven for fast indlevet i min civile Gerning til atter at kunne slaa kontra; naa, det gik imidlertid godt. — Jeg blev indkaldt den 1. August 1914 som Chef for Bagsværdfortet og forblev her til December 1916, var saa et Par Maaneder Chef for nogle Batterier omkring Jægersborg, hvorefter jeg i Begyndelsen af 1917 kom til Tunestillingen, først som Chef for en Gruppe Batterier, Maglegruppen, derefter som Tøjmester ved hele Stillingen — d. v. s. den Officer, der havde Overtilsynet, Regnskabet og Ansvar for alt til Artilleriet hørende Ammunition og Materiel. Min Tjeneste ved Sikringsstyrken sluttede først midt i April 1919 og havde saaledes strakt sig over 5 Aar. Det var en ret besværlig Tid for mig, da jeg foruden at passe Tjenesten tillige maatte deltage i og lede mit Arbejde paa Teknisk Skole. — Jeg havde Krigsministeriets Tilladelse til at tage ind til Skolen 2 à 3 Gange ugentlig. — Ogsaa det, at jeg i den lange Tid maatte leve borte fra mit Hjem, var naturligt meget generende og ubehageligt saavel for min Familie som for mig selv.

Og dog trods alt Vrøvl og alle personlige Besværligheder under denne Krigens Tid, maa jeg tilstaa, at det alligevel for mig blev en af de mest indholdsrige Perioder i mit Liv, en Tid fuld af vekslende Begivenheder og store Overraskelser; hvor der blev vendt fuldstændig op og ned paa ens hidtidige Opfattelser og Anskuelser, det umulige blev muligt og omvendt, saa ens Begreber maatte revideres paa næsten alle Punkter. — Man erfarede, at den almindelige Moral hurtigt kan forandres, at Urinstinkterne ikke ligger synderlig dybt, selv hos det saakaldte kultiverede Menneske, naar der blot gives passende Anledning og Lejlighed til at slippe dem løs.

Noget af det interessanteste var imidlertid dette fra Fredstid aldeles forskellige Soldatermateriale, man her havde med at gøre.

De indkaldte var jo nemlig i Alderen fra 20—40 Aar, hvorimod de ellers alle er omkring 20 Aar, saa det var en hel anden Kategori. De allerfleste var udmærkede, pligtopfyldende Folk, som det var en Fornøjelse og tillige lærerigt at arbejde med, men det kan ikke nægtes, at adskillige svage Naturer havde faaet Tid til fra deres første Soldatertid at synke dybt ned, saavel aandeligt som legemligt — iblandt Bærmen, og da den Samfundskaste jo hverken har Moral, Pligt eller Æresfølelse, voldte saadanne selvfølgelig mere Besvær og Ærgrelse end alle de øvrige tilsammen.

Ja, dette er Hovedlinjerne i min Livsbane og i korte Træk, saaledes som Livet har formet sig for mig paa de forskellige Stadier. Selv om Banen langt fra er gaaet efter en ret Linje, saa er den vel alligevel ikke saa meget afvigende fra andres, der som jeg er brudt ud og har slaaet ind paa andre Veje end de fra Fødselen afstukne for en.

Naar jeg nu er naaet den Tid, hvor jeg snart skal til at „lægge op“, og kaster Blikket tilbage, da har jeg jo som alle andre haft saavel Medgang som Modgang, min Vej er gaaet igennem baade Lys og Skygge, dog Gudskelov aldrig gennem Mørke, og selv om jeg har oplevet mange Skuffelser og bitre Stunder, saa maa jeg dog sige, at jeg er glad og tilfreds med de Kaar, Livet har skænket mig. Thi selv om Modgangen til Tider nok har været særlig mærkbar, saa har mit Sind og Karakter været saadan, at mine Tanker og Følelser ikke har haget sig fast i det skete, det uafvendelige, jeg har ladet „de Døde begrave deres Døde“, ladet Fortiden hvile og kun taget „Lære“ af den og altid set fremad mod nye Maal, idet jeg stadig har haft Tillid til og Tro paa, at han, der styrer Verdensaltet, ogsaa vilde lede mig lille Fnug ad den rette Vej og mage alt til bedste for mig, og det er jeg fuldt og fast overbevist om, han har gjort, da jeg ellers ikke nu, snart ved Støvets Aar, vilde have kunnet staa som en tilfreds og lykkelig Mand med en kær og trofast Kone, to udmærkede Børn og saa at sige kun Venner.

Den Modgang og de Skuffelser, jeg har gennemgaaet, føler jeg, kun har bidraget til, at Livet har faaet virkelig Værdi, samt saa stort og rigt et Indhold for mig, som Tilfældet er.

København, i Januar 1936.

L. Th. Lambertsen.“

Erik Lambertsen

Om deres 2 Børn, begge Sønner, oplyser L. Th. Lambertsen følgende:

1. *Erik Lambertsen*, født 30. Juli 1897 i København. Gift 23. December 1926 med *Emilie Theodora Bredahl*, født 16. August 1894 i København. — Ingen Børn.

Erik Lambertsen, der fra sin tidligste Barn-dom havde Lyst til at blive Officer, begyndte sin Skolegang i H. F. Fejlbergs*) Forberedelsesskole. Han kom derfra i Østersøgades Gymnasium, men paa Grund af Sygdom gik han ud af 2. Klasse. Han fortsatte senere sin Undervisning paa Galater og Holbølls Kursus til Officersskolen. — April 1917 blev han Soldat ved Fæstningsartilleriet paa Garderhøjfortet, kom samme Efteraar paa Kornet-skolen og blev Kornet 1. Februar 1918, gjorde Tjeneste som saadan — det sidste halve Aar ved Fodfolket, 4. Regiment — indtil Oktober 1919, da han blev optaget i Officersskolens næst-ældste Klasse; hvorfra han afgik i April 1921. — Til Tjeneste ved 11. Bataillon i Roskilde, indtil han udnævntes til Premier-løjtnant den 19. Oktober samme Aar. Vinteren 1921—22 gennem-gik han Officerskursus paa Skydeskolen og Gymnastikskolen, hvorefter han ved 7. og 19. Bataillon (Vordingborg) forrettede Tjeneste som Næstkommanderende ved 3 Rekrutskoler. Var fra 1923—25 tjenestgørende paa Arbejds- og Sundhedstroppernes Kontor i København og samtidig Lærer paa Underlæge- og Sygepasserskolerne. — Blev 1. August 1927 ansat i Odense ved 5. Bataillon. Var Adjudant ved denne fra 1928—32 med Af-brydelse af følgende Udkommandoer: Skydelærerkursus, Gas-officersk. og Maskingeværkursus paa Skydeskolen for Haand-vaaben; 2 Somre ved Landstormen, Pionerkursus ved Ingeniør-tropperne. — Udnævntes 1. Novbr. 1932 til Kaptajnløjtnant og Chef for 5. Bataillon 2. Kompagni; Næstkommanderende og Læ-
rer ved Fodfolkets Kornet- og Løjtnantskole paa Kronborg fra 1932—33. — Den 16. Oktober 1934 blev han efter Ansøgning forsat til 17. Bataillon (Roskilde) som Chef for dennes 2. Kom-pagni. Gennemgaar for Tiden (Vinteren 1935—36) Officers-

*) Søn af Pastor Fejlberg i Darum.

skolens taktiske Kursus. — Fra 1923—27 var han Lærer i Engelsk ved Teknologisk Institut i København og er nu 1936 Lærer ved Teknisk Skole i Roskilde. — Han blev 1926 dekoreret med Ridderkorset af den svenske Sværdordens 2. Klasse.

Kjøbenhavn i Januar 1936.

L. Th. Lambertsen.“

Sven Lambertsen.

2. *Sven Lambertsen*, født 2. April 1900 i København. Gift 27. Marts 1927 med *Karen Jacobine Mortensen*, født 16. Oktober 1906 i Glumsø. Har 2 Børn: *Lambert Thomsen Lambertsen*, født 22. Juni 1928, og *Inger Marie Lambertsen*, født 13. Januar 1932. — Begge fødte i Nr. Eskildstrup paa Sjælland.

„Sven havde lige fra Barn Lyst til Landvæsenet. Naar han i Sommerferierne kom fra Landet, skulde han altid straks i „Lav“ med Kreaturerne, til at bygge Stald — in miniature — rode i Jorden og lignende. — Han gik ligesom sin Broder, Erik, først i H. F. Fejlbergs Forberedelsesskole og senere i Østersøgades Gymnasium, hvorfra han tog Mellemskole- og Realeksamen, — den sidste dog ret modvillig, da det for enhver Pris gjaldt for ham at komme i Gang med Landbruget snarest muligt, — han mente forresten ogsaa, at han med Mellemskoleeksamen var „klog nok“ til at blive Landmand. Imidlertid fik han alligevel Realeksamen i Juni 1917 og begyndte saa straks paa Jordens Dyrkning m. v. hos sin Onkel Guttorm Sørensen, Tangegaard. Her var han ca. 1 Aar, kom derefter paa en større Gaard, Vejlegaard, ved Roskildefjord. — Aaret efter var han Elev paa Herregaarden Benzonsdal ved Tastrup — 1 Aar — kom til Kolle-Kolle, hos den bekendte Kvægopdrætter Grut-Hansen, her var han 1½ Aar dels som Landvæsenselev og dels som Foderelev. Var saa en kort Tid paa en Gaard i Øsby ved Haderslev (hos nuværende Folketingsmand Ejnar Simonsen). Derefter 9 Maaneder paa Lyngby Landbrugsskole. Tog saa til Norge, hvor han var paa en Gaard i Gudbrandsdalen. Aftjente sin Værnepligt i 1923 ved Landstormen. Herefter havde han Plads som Underforvalter paa Dønnerup ved Jyderup og Korup ved Bogense og blev saa Forvalter paa Næs-

byholm ved Slagelse. Senere var han Kontrolassistent ca. 1 Aar i Vindinge ved Roskilde. — 1. Juni 1926 overtog han en Gaard i Nr. Eskildstrup ved Tølløse, og her sidder han altsaa endnu og slaas med de for Landmændene f. T. alt andet end gode Tider eller behagelige Forhold.“

Kjøbenhavn i Januar 1936.

ved L. Th. Lambertsen.“

d.—4. *Mette Marie Cecilie Lambertsen*, født 13. Februar 1871 i Vilslev. Hun var Hjemmets 4. Barn og Maren og Mads Lambertsens yngste Datter. — Mens hele hendes øvrige Søkendeflok tog bort fra Hjemmet i Vilslev, blev Marie Lambertsen der næsten alle sine Dage, men hun blev ogsaa den sidste af Slægten, der ejede det. — I sine Barndomsaar var hun ligesom sine Søskende ved Siden af sin Skolegang Hyrde — eller Kopasser om Sommeren, ligesom hun i de sidste Aar af Skoletiden maatte gaa sin Moder tilhaande i Huset. — Efter sin Konfirmation tjente hun i nogle Aar i Sønderjylland, først hos en Gaardmand Lorentzen i Agerskov, derefter i Ballum hos Diggreve Kr. Jensen. Senere tjente hun et Aar hos Proprietær Raben paa Tanderup i Farup Sogn, hvorefter hun i 3 Aar var Husassistent hos Pastor Sørensen i Vilslev Præstegaard. — I Nytaaret 1893 døde hendes Moder, hvorefter Marie overtog Husholdningen for sin Fader, der sad Enkemand i omtrent 11 Aar. — Marie, der havde taget meget i Arv efter sin Fader og Næsbjærgslægten, havde ogsaa lært Dameskrædersyningen, og hun blev ligesom sine Slægtninge en meget dygtig og søgt Syerske. Da hendes Fader døde i August 1903, arvede hun Ejendommen, som hun drev i nogle Aar, men da hun var ene og ugift og havde nok at gøre med Syningen samt var henvist til at lade Ejendommens Drift udføre ved lejet Arbejdskraft, tog hun overtværs og bortsolgte Ejendommens Jorder, hvorefter hun lod de i Tidens Løb tilbyggede Avlsbygninger, Stald, Lade og Vognskur, nedbryde, medens hun selv vedblev at bebo det gamle oprindelige Stuehus, hvor hun herefter helt helligede sig sit Haandværk. Hun kunde have faaet sig en meget stor Kundekreds, men hun vilde ikke have mere Syning, end hun selv kunde overkomme. — Saaledes har Marie i mange Aar levet et stille og roligt Liv i det gamle Hjem samtidig med,

at hun har dyrket en Gerning, som hun holdt af, og hvormed hun holdt en gammel Slægtstradition vedlige og i Ære.

Marie levede vel nok under smaa Forhold i det gamle Hjem, medens hendes Søsken efterhaanden havde arbejdet sig frem til Velstand og gode Stillinger, og de har sikkert alle prøvet paa at formaa Søsteren til at gøre sig Livet rigere og behageligere ved at yde hende al den Hjælp eller Bistand, hun maatte ønske sig; men Marie vilde og kunde hjælpe sig selv, hun vilde ikke falde nogen til Byrde, saa længe hun var rask og rørig. — Hun satte en Ære i at kunne klare sig selv og bevare Hjemmet. — Hun var sikkert aldrig gladere, end naar hendes Søsken og deres Efterkommere besøgte hende i Ferierne, hvor de ofte i flere Dage tog Ophold hos hende i Barndomshjemmet. — Modtog hun Gaver fra Slægt eller Venner, hvad vel ofte hændte, følte hun det som en Pligt at yde Gengæld — noget, der kunde faa Skin af Almisser, modtog hun ikke. Besøgte Tante Marie en Gang imellem sine Slægtninge, var hun en kær og velkommen Gæst. Det samme var Tilfældet, naar hun kom i Ærinde eller paa anden Maade aflagde Visit i sin Kunde- og Vennekreds i Vilslev; hun var overalt en afholdt og velset Gæst. — Men trods al den Agtelse og Venlighed, hun mødte overalt, og trods det, at hun havde nok at bestille med at sy Tøj til fremmede Mennesker, har Tiden sikkert ofte maattet føles lang og trist for Marie; hun var jo ene i sit gamle Hjem, overladt til sig selv og sine egne Tanker, hendes Slægtninge var allesammen langt borte, og stort andet havde hun ikke at leve for. Hendes Længsler og Tanker har sikkert ofte dvælet ved hendes Søsken, der levede et lykkeligt Familieliv i deres Hjem, medens hun maatte føle Livet fattigt og ensomt i det gamle Hjem i Vilslev. — Saadan levede hun Livet, til hun naaede op over Støvets Aar. — Og da skete Miraklet; — Marie Lambertsen giftede sig med sit Bysbarn; Enkemand, fhv. Gaardmand *Jørgen Laursen Brok*, født 26.

Marie og Jørgen Brok.

August 1873 i Vilslev. Han ejede et nyt, smukt, lille Hus, var Rentier og Kommunekasserer i Vilslev, saa økonomisk var Fremtiden for dem begge sikret.

Den 26. Marts 1942 blev de borgerligt viiede i Marie Lambertsens Hjem, mens de umiddelbart derefter flyttede om i det nye Hjem, som Jørgen Brok ejede, og hvor alle deres forstaaende Venner af et fuldt Hjerte ønskede for dem, at de maatte komme til at nyde et godt og lykkeligt Otium i deres Livsaften. Et halvt Aars Tid efter Brylluppet solgte Marie og Jørgen Brok hendes gamle Hjem, Matr. Nr. 46 i Vilslev, som dermed gik ud af Slægtens Eje.

e.—5. *Laurids Hansen Lambertsen*, født 22. Juli 1874 i Vilslev. Han var den yngste og sidste af Maren og Mads Lambertsens Børn. Alle Bedsteforældrenes Navne var tildelt hans 4 Søsken, saa det var ikke saa lige en Sag at finde et Slægtsnavn til det yngste Familiemedlem; da opdagede man, at Barnets Bedstemoders Plejefar — den førømtalte Lars Hansen — der forøvrigt slet ikke var blodbeslægtet med Familien, men efter hvem Ejendommen — Matr. Nr. 46 — var bleven testamenteret til Familien, ikke nogensinde var blevet opnævnet. — Nu fik den gamle Velgørers Navn — dog i en lidt forvansket Form — Plads i den Lambert-Thomsenske Slægt.

Da Laurids Lambertsen kom til Skole, var han allerede en stor, lang Dreng med et Par kloge Barneøjne. Han slap fri for sine Søskenes Plageaand, den gamle Søren Nebel, til Lærer i Pogeskolen, Denne Barnebanker havde taget eller faaet sin Afsked og var blevet erstattet af en ung, vistnok ret dygtig Lærerinde — Augusta Jensen; Skolen holdtes endnu i nogle Aar i den samme Bolig. — Sagen var den, at da den gamle Skoleholder lagde op, solgte han Huset til en ung Træskomand,*) denne, der var ugift, havde en Søster hos sig som Husbestyrerinde, og det var hende, der saaledes blev Lærerinde i den gamle Pogeskole. — I de første 3 Vintre gik Laurids L. til Skole hos hende, i den øvrige Tid fik han sin Undervisning i den store Kommuneskole, hvor Bendix Madsen endnu var Lærer. — Laurids L. var baade

*) Niels Chr. Jensen. — Se „Fra Ribe Amt“, 10. Bind 2. Hefte, 1941. Side 268.

en lærevillig og en lærenem Elev, det daglige tilmaalte Pensum i Skolen nøjedes han ikke med, han var altid forud for sine jævnaldrende Kammerater og søgte gerne Kammeratskab med de noget ældre Elever, som han var jævnbyrdig i Kundskaber; dertil kom, at han var meget stor af sin Alder, saa det faldt ganske naturligt, at han blev antaget for at være ældre, end han var. — Dette medførte vistnok heller ikke hverken Ulemper for ham eller Misundelse fra hans jævnaldrende Kammerater, men snarere nogen Beundring. Han kunde nemlig taale nogen Anerkendelse uden at blive gammelklog eller skidt vigtig; han trængte sig ikke frem, var heller ikke paatrængende som Kammerat, men han gjorde sine Iagttagelser paa en nøgtern og klog Maade, saa han blev i Stand til at gennemskue og kende dem, han havde med at gøre; dertil kom, at han forstod den Kunst at passe sig selv. — I Medfør af alt dette blev Laurids L. efterhaanden kaaret af Skoledrengene som deres ubestridte Fører. — Men at han ikke altid brugte denne Tillidspost paa den bedste Maade, hverken for Skolen eller Eleverne, vil fremgaa af det følgende:

Da Laurits L. var omkring 12 Aars Alderen, blev Læreren — Bendix Madsen — meget syg og maatte i en ret tidlig Alder søge sin Afsked. — I den første Tid af hans Sygdom prøvede hans Hustru at holde Skole for ham, men det gik slet ikke, Børnene lystrede hende ikke og fandt snart paa kun at gøre, hvad de selv vilde, saa hun maatte opgive. — I dette Aar var der i Pogeskolen bleven antaget et Par helt unge Karle, der var hjemhørende i Vilslev. De skulde skiftevis undervise de mindste Børn. Nu blev det ordnet saaledes, at den ene af disse varetog Undervisningen af de store Børn, medens den anden selv maatte forestaa Undervisningen i Pogeskolen, indtil der kunde blive ansat en Vikar. Men nu blev det først rent galt. — Laurids Lambertsen var Fætter til den ældste af de nye Skoleholdere, og den yngste havde baade Laurids og flere af de ældste Børn i Klassen gaaet i Skole sammen med. I Løbet af kort Tid blev Skolen helt demoraliseret. Drengene tog deres Huer, bød Farvel og løb fra Skolen, saa snart de fandt for godt. Var der Is paa Præstens Holme, blev der ikke et Barn i Skolen, nej, saa løb man paa Skøjter; det var dog altid herligere end at sidde i Skolestuen og ingenting faa lært. Var der faldet passende med Sne, løb Børnene bort fra Sko-

len og opførte regulære Krigsslag paa Gaden under Hujen og Skrigen, saa det kunde høres over hele Byen. — Det var ved at være saa galt, som det kunde blive, og for de 2 unge Skoleholdere var Stillingen helt fortvivlet. Men Foraaret nærmede sig nu, og saa skulde alle de store Børn ud af Skolen, dels for at passe Køer og dels for at gøre Nytte paa anden Maade, saa maatte det vel give en Lindring i Skolen.

Den gamle svage Lærer havde i dette Foraar — Februar 1888 — faaet bevilget sin Afsked til 1. Oktober, der blev saa med det samme ansat en Vikar. Denne var en ung, nybagt Seminarist, en lille, godmodig Mand, der havde let ved at omgaaes og behandle de Smaabørn, der gik i Sommerskolen, men da Vinterskolen tog sin Begyndelse, og de store Børn mødte igen, var Spillet atter gaaende. De store Drengene, der havde ledet Optøjerne den foregaaende Vinter, lod sig ikke gaa paa, og det blev meget vanskeligt for den unge Vikar at gennemføre Disciplin i Skolen. Det trak atter op til en uhyggelig Vinter i Vilslev Skole; Laurids Lambertsen var vel langt fra en af de værste af Spilopmagerne, men han var sikkert en af Hovedmændene, naar Spilopperne skulde planlægges og sættes i Scene. — Hen paa Efteraaret blev der kaldet en ny Lærer til Skolen. — Denne — J. J. Grundahl — var en ganske ung 22-aarig Mand, der nylig havde aftjent sin Værnepligt — som Sekondløjtnant — i Fredericia.

Han overtog Embedet, efter at Vinterskolen var begyndt. Ved hans Ankomst var Spændingen blandt Skolebørnene paa sit Højdepunkt; hvordan mon det vilde spænde af? Thi at Skoledrengene ikke paa Forhaand godvillig vilde falde ham til Føje, var en given Sag. — Aftenen før hans Ankomst traf Laurids Lambertsen en lidt ældre Kammerat, til hvem han udbrod: „Uha! Hvor jeg er i Spænding, du! I Morgen skal det afgøres, om det bliver den ny Lærer eller os, der skal bestemme Farten i Vilslev Skole. Jeg tror bestemt, det staar paa Knald eller Fald.“ — Næste Dags Aften mødtes de to Kammerater igen: „Hvordan gik det saa i Skolen i Dag? spurgte den ældre. — „Skorstenen er faldet,“ svarede Laurids L., „det er ligegodt et Stykke Mandfolk, der er kommet, selv om han er ung,“ og saa fortsatte han: „Vi sad alle paa Plads og i største Spænding, da Døren ind til Skolestuen gik op, og Læreren traadte ind; han satte sine Støvle-

hæle fast i Gulvet indenfor Døren og raabte „God Morgen“, saa det sang i Skolestuen; vi sprang selvfølgelig op og hilste igen, derpaa gik han lige hen til Kathederet og sagde: „Jeg har hørt, at I her i Vilslev Skole skal være de mest uartige og uopdragne Unger i hele Landet, og hvis I agter vedblivende at fremture som saadanne, kan I stole paa, at jeg er Mand for at ordne jer paa en haandfast Maade, jeg er vant til at have med større Karle end jer at gøre, dem har jeg kunnet lære at lystre, og det skal jeg ogsaa lære jer, selv om der skal Haardhed til; men vil I være flinke og flittige Børn, da skal I i mig finde en Kammerat, I kan være tjent med.“ Saa begyndte Undervisningen, og det var endelig noget med Gang i. I Frikvarteret legede han med os, saa vi var lige ved at glemme, at han var vor Lærer.“

Og saa føjede Laurids L. til: „Jo du, han er sikkert et Stykke Mandfolk, der duer, ham maa vi kunne lære noget af, og det er netop, hvad vi nu i lange Tider har savnet.“

Der skal blot tilføjes, næsten som en Selvfølgelighed, at Laurids Lambertsen ikke blot blev denne Lærers dygtigste Elev, men at de to blev Venner baade i og efter Skoletiden. — Efter Konfirmationen tog han Undervisning i Aftenskolen hos sin Lærer, og senere, da han fik Brug for det, tog han privat Undervisning hos ham; — i et Brev af 15. Februar 1892 skriver han: — „Jeg gaar til Grundahl at læse, jeg har let ved at lære, jeg er færdig med alle Ordklasser i Dansk og midt i Julius Petersens Aritmetik“ o. s. v. —

Allerede som lille Dreng viste han Sans for Musik, han var ikke større end Tobak for en Skilling, som man siger, da man kunde finde ham i Hjemmets Dagligstue, siddende paa en Skammel under Vinduet med en stor Harmonika paa sine Knæ, saa man ikke saa stort andet af Knægten end Fødderne, medens han sendte den ene Sangmelodi efter den anden ud i Stuen fra det store Instrument. Han blev efterhaanden en hel Virtuos i Behandlingen af Harmonikaen; og det var ikke saa underligt, at hans Forældre mente, der maatte kunne blive en habil Landsby-musikant ud af ham. — Da han var omkring Konfirmationsalderen, købte Faderen en gammel, brugt Violin til ham — „en Stradivarius,“ døbte Laurids den — det varede heller ikke længe, før han behandlede Violinen med samme Lethed som Harmonikaen,

men han kendte jo hverken Noder eller anden Musikteori, al hans Musik var efter Gehør. Derfor blev det nødvendigt at skaffe ham Undervisning i Musik. — I den Anledning blev der truffet Aftale med en Husmand i Byen, der efter Datidsforhold var en dygtig Landsbyspillemand, paa de Vilkaar, at han skulde give Laurids grundig Undervisning i Musik, imod at Drengens Fader til Gengæld skulde udføre det nødvendige Hestearbejde paa Husmandens Ejendom for det kommende Aar. Musikundervisningen blev derefter paabegyndt, men Laurids fandt hverken Behag eller Fornøjelse ved Nodelæsning eller de andre Finesser ved Musikstudiet. Rent galt blev det, da han skulde lære de rigtige og afmaalte Bevægelser ved Buestrøg paa Violinen at kende, han blev da sat i Stilling med skrævende Ben og et Nøgle Garn anbragt i den højre Armhule for saaledes at blive tvungen til at holde Albuen tæt ind til Kroppen, naar han strøg Buen paa Violinen; da blev det ham for meget, han gik hjem, hængte Violinen op paa Væggen i Dagligstuen, og han var ikke at formaa til at røre den siden; — ogsaa hans Interesse for Harmonikamusikken var fra den Tid forbi. At Faderen blev vred og ærgrede sig over sin stædige Søn er forstaaelig, han havde jo forpligtet sig til at gøre Kørearbejdet for Husmanden, og denne var mere end villig til at give den lærenemme Dreng al den Undervisning, han formaaede, men der var intet at stille op, Laurids var stædig og tavs, han næppe skelede til den gamle Stradivarius. Nogle Aar senere kunde det hælde, naar der var Dans ved Gilder eller i Byens Forsamlingshus, at han, naar Musikken holdt Kaffepause, kunde tage en Violin og spille op til Dans, og det med en Livfuldhed, der rigtig kunde sætte den dansende Ungdom i Sving; men derudover gav han sig næppe nogensinde mere af med Musik.

Som nærmeste Nabo til Laurids L.s Hjem boede der en gammel Særling, der ernærede sig som „klog Mand“, han var meget enfoldig og uvidende, kunde hverken læse eller skrive, men desuagtet var han meget søgt for sine Mirakelkure mod alle Sygdomme, hos ham havde Laurids haft sin Gang i alle Barnearene, og der opstod efterhaanden et Slags Venskab mellem Drengen og den gamle Mand. Saasnart Drengen var blevet saa stor, at han kunde skrive, blev han antaget som en Slags „Provisor“ eller

Medhjælper hos Mirakelmanden. Dennes Kure bestod alene deri, at der paa smaa Papirstumper med Pen og Blæk blev tegnet nogle smaa Kors, hvorefter Papirstumperne blev indsyede i smaa Lærredsposer, til disse Poser blev fastgjort en Sejlgarnssnor, som Patienterne fik om Halsen, saaledes at de kunde bære den vidundergørende Pose med Papirstumperne og de paategnede Kors paa Brystet. Dette Middel brugtes mod alle Sygdomme og maa vel have bragt Lindring i nogle Tilfælde.

Men den kloge Mand var nu blevet gammel, han rystede paa Haanden, og saa kunde Drengen gøre god Nytte ved at hjælpe ham at tegne Kors. — En Dag havde Drengen faaet fat i en stor tyk Bog, der laa gemt i en Kasse under den kloge Mands Seng. Bogens Titelblad var trykt med røde Bogstaver og adskilligt andet Udstyr, men da Mirakelmanden opdager, hvad Drengen er i Færd med, raaber han op: „Dreng, pas paa! Det er Cyprianus, du blader i, det kan let medføre, at Taget flyver af Huset og Væggene vælter!“ — Laurids lukkede den farlige Bog, men han havde dog set, at der stod — Bibelen — eller „Biblia“*) paa Titelbladet, og selv om det var trykt med røde Bogstaver, mente han ikke, den var saa farlig endda.

Men den kloge Mand — Per**) eller „Pejr Doktor“, som han kaldtes, ejede noget ganske andet, som i høj Grad fængslede Drengens Opmærksomhed, det var en „Bøsse“, en gammel enløbet Forlader; den hang over Sengen, men den var ladet, og Drengen havde tit nok faaet at vide, at det vilde være livsfarligt at røre ved den. — Han formaadede dog ret snart Per til at skyde Bøssen af, saa den kunde blive ufarlig at haandtere. En varm Middag tog Per Bøssen ned fra Bjælken, saa fulgtes han og Laurids ud i Haven, nu skulde Bøssen affyres. „Hvad skal jeg skyde efter?“ sa'e Per. „Skyd efter Solen,“ sa'e Drengen,, „den kan du ikke naa, og der kan ingen Skade ske.“ — Per skød op over Huset mod Solen, der lød et vældigt Brag fra det rustne Bøsseløb, og Per sank ned paa sin „Ende“ i Haven, men Solen skinnede uanfægtet. Per rejste sig op, han havde faaet et ordentligt Stød, men fejlede ellers intet. — Da saa de pludselig, at der var Ild i Hustaget, et Stykke brændende Forladepapir fra Bøssen var fal-

*) Fr. III. Bibel. —

**) Peder Jensen hed han.

det ned paa Taget og havde antændt det tørre Straa. Heldigvis stod der en Spand Vand ved Siden af Brønden, og da Taget hang meget lavt, lykkedes det de to Brandstiftere at faa Ilden slukket, før der skete større Skade.

Nu fik Laurids Lov til at haandtere Bøssen, han øvede sig i at sigte og klikke med Hanen. — Han havde saa ofte hørt paa sin Fader, naar han fortalte om Krigstogtet i 1864, om Træfninger og Slag, om hvordan Soldaterne skød paa Fjenderne, stormede frem mod dem med fældet Bajonet, eller naar man kom i Nærkamp, hvordan man da fattede om Bøsseløbet med begge Hænder og brugte Kolben og Hanen som Kølle, hvormed man knuste Modstandernes Hoveder, nu kunde han næsten ved Øvelser gøre Fortællingen levende. — Men tænk, om han en Gang kunde komme til at eje saadan en Bøsse, saa kunde han gaa paa Jagt, skyde Agerhøns og Harer, Vildgæs og Ænder og bringe dem hjem til sin Moder til Husholdningen. — Jo, den gamle Bøsse gav Fremtidsperspektiver. — Dertil kom, at Per havde ladet sig forstaa med, at han maaske en Gang kunde faa i Sinde at afstaa Bøssen til Laurids.

Længere hen paa Sommeren indtraf der en Begivenhed, hvor Bøssen igen kom til at lege med. Per havde i Huset en lille Stald, men han havde ingen Jord og altsaa heller ingen Ko, derimod havde han nogle Høns og saa en Ged, denne fik om Sommeren Føden i Gadegrøfterne. Forneden i Stalddøren var der savet et lille rundt Hul, hvorigennem Hønsene kunde løbe ud og ind, uden at Døren behøvede at aabnes. — En Dag havde Geden, der havde sit Opholdssted i Stalden sammen med Hønsene, faaet Hovedet med Hornene stukket igennem Høsehullet i Døren indefra, saadan at det blev umuligt for Per og Laurids at faa Gedens Hoved tilbage igen. — Gode Raad var dyre, Per mente, der ikke var andet at gøre end at tage Brødkniven og skære Hovedet af Geden. — Laurids mente, det vilde gøre forfærdelig ondt paa den stakkels Ged saadan at skære dens Hals over, raadede til at hente Bøssen og skyde Geden først, saa blev det mere smertefrit at skære Hovedet af den bagefter. Saadan blev det. Per ladede Bøssen og knuste Gedens Hoved med et Skud i Stalddøren. — Det var vel nok fiffigt gjort og godt regnet ud. Det mente de da begge to. — Først Per døde, arvede Laurids

hans Bøsse, men om han nogensinde blev den vældige Jæger, der bragte Vildt til sin Moders Køkken, er vistnok mere end tvivlsomt.

Som sine Søskende maatte Laurids L. naturligvis beskæftiges med Hyrdevirksomheden, først som Medhjælper hos sin yngste Søster Marie, senere som selvstændig Hyrdedreng, men et saa indgaaende Hyrdeliv som sine ældre Brødre prøvede han dog ikke, han kom ikke ud at tjene hos fremmede, men blev i Hjemmet. Da han var en stor Dreng, maatte han foruden Pasning af Husdyrene ogsaa besørge en Del af det øvrige Landbrugsarbejde paa Ejendommen. Desuden var han, som før nævnt, ret tidlig udviklet og langt forud for sine jævnaldrende blandt Byens Hyrde-drengene. Men heller ikke efter sin Konfirmation kom han ud at tjene hos Bønder. Han var den yngste af Børneflokket, og da hans Forældre jo allerede var langt oppe i Aarene, saa kunde Faderen nok trænge til en Haandsrækning ved Ejendommens Pasning; dertil kom, at Laurids L.s Helbred vistnok ikke var allerbedst dengang, og saa blev han i Hjemmet. — Der kunde han selvfølgelig ikke faa fuld Beskæftigelse, men han søgte saa alt forefaldende Arbejde, naar Lejlighed bød sig, bl. a. ved Kanalarbejde i Engene og Daglejerarbejde hos Bønderne i Nabolaget. Desuden var der næsten altid Brug for ham i Præstegaarden, hvor hans Svoger og Søster jo var Forpagterfolk. — Skønt han hverken var nogen Kraftkarl eller rutineret Arbejder, men kun en lang, tynd Knøs, var han baade vellidt og afholdt paa en Arbejdsplads; der var altid noget friskt og fornøjeligt ved ham. Han var nok taget lige paa Kornet, naar en Arbejder udtrykte sig saaledes om ham: „Han er et Solskinsmenneske; naar han kommer, faar man en Følelse, ligesom naar Solen bryder igennem Taagen og jager den paa Flugt.“

Den 8. Marts 1892 fik han Plads paa Herredskontoret i Ribe som Skriver og Kontorist; en Stilling, som han var meget glad for, og som han havde let ved at bestride. Han skrev en smuk Haandskrift, og hans Retskrivning var god trods den noget mangelfulde Skoleundervisning, han havde faaet. — Lønnen var vel ikke stor, naar han skulde holde sig selv med Føde, Klæder og Husly i Ribe, men han kunde bo hjemme hos sine Forældre i Vilslev, da der var passende Togforbindelse mellem Gredsted-

bro og Ribe, saa Fortjenesten blev jo alligevel til noget. — Laurids L. var, som før antydet, en flink og begavet Knøs med Sans for Orden og Akkuratesse, ligesom han var meget omhyggelig og samvittighedsfuld med de Ting, han blev betroet.

Paa Herredskontoret blev man hurtig tilfreds med ham, baade Personalet og hans Foresatte lærte at sætte Pris paa den friske Landsbyknægt. Men ogsaa for Laurids L. selv blev Opholdet paa Kontoret en Oplevelse, som han høstede Berigelse af; der kom jo mange forskellige Mennesker med mange forskellige Ærinder, ofte af intim Art. — Laurids, der tidligt havde et skarpt Blik for den menneskelige Skrøbelighed, fandt her rig Lejlighed til indgaaende at lære Mennesker at kende. — Herredsfogeden var den Gang tillige Dommer, og ofte var Laurids L. sat til at føre Retsprotokollen under Retsforhandlingerne paa Raadhuset; de Scener og den Ordveksel, der forefaldt under Forhørsakterne, var Oplevelser for ham, og han kunde undertiden fortælle derom og gengive dem med en Naturlighed og et Lune, der var ganske uimodstaaelig.

I Ungdommens Kreds hjemme i sin Fødeby var han afholdt af alle, han kom i Berøring med; men hjertelig personligt Venskab havde han kun med faa og da gerne ældre Kammerater, som han saa op til, og som han kunde lære noget af. Han havde adskillige Interesser især vedrørende de Ting, han havde med at gøre, og hvad han havde Lyst til; han dannede sig Meninger, som han gerne vilde prøve ved Tankeudvekslinger med mere erfarne; kort, han vilde have sin Gerning og sin Videns underbygget ved egne og andres Erfaringer. Man indlod sig gerne i saadanne Drøftelser med den videbegærlige, opvakte og skarpsindige unge Mand. Vilslev havde den Gang faaet et Bibliotek startet, og Benyttelsen af dette gav gerne Anledning til Samtaler og Diskussioner blandt de unge Læsere.

Laurids L. havde især Interesse for Krigshistorie og historisk Litteratur i det hele, medens de fleste andre unge havde det lige modsat, saa der blev let Anledning til at skifte Ord eller krydse Klanger med Laurids; Venskabet led ingen Skade derved. — Tværtimod. — Han havde ikke noget stærkt Følelsesliv; Føleri og Erotik bundfældede sig ikke i hans Natur, han var nøgtern og sand, han afskyede Skinhellighed, Skaberi, Krukkeri og alt, hvad

der var uægte ved et Menneskes Væsen, det kunde ærgre ham, naar han saa sine Venner gøre sig skyldige deri. — Han skriver saaledes en Gang om et Par af dem i et Brev til en fraværende Ven: — „de er et Par selvfølende og flotte Fyre at se til, og de overser gemene Folk, som jeg og mine lige, men indeni er de fulde af døde Ben og anden Urenhed, — ja, jeg mener det ikke saa haardt, som jeg skriver, men noget er der, som er for meget.“ — Han kunde se det forkerte hos Vennerne, — men desuagtet holdt han af dem alligevel, det var bare det forlorne Krukkeri, han ikke kunde forlige sig med. — Uden Følelse var han dog ikke, det kunde undertiden trykke ham, at han kun var en fattig Husmandssøn, og han kunde udbryde: „Aa, hvor er det strengt at være fattig!“ — Ogsaa det smukke Køn kunde godt lide Laurids L., men han var noget utilnærmelig, — dog var der en ung Pige i Nabobyen, et kvikt og muntret Livstykke af et Pigebarn at være, der lagde an paa ham, hun var noget ældre end han, men da de var af et livligt Temperament begge to, blev de alligevel gode Venner, de dansede meget sammen og morede sig i hinandens Selskab. — Det trak tilsyneladende op til en Forlovelse. — En Dag, efter et muntret Gilde, traf han sammen med en Ven, der spurgte ham: „Er det Alvor, eller er det bare Leg mellem dig og den smaa Fr. „Y“ fra „X“?“ — Hvortil han svarede: „Nej du, det er desværre bare Leg, jeg kan godt lide Pigen; men jeg er kun en fattig Stodder, der knap kan tjene Føden til mig selv, og er langt fra at kunne tænke paa at stifte Familie.“ — Og han tilføjede: „Hendes Fader er en stor Gaardmand, hvad tror du, han vilde sige, hvis en saadan Ubetydelighed som jeg vilde anholde om hans Datter? — Jeg vilde nok faa et Spark i Enden og blive kastet ud paa Gaden.“

Ak ja, Livet har sine Vanskeligheder, som kan synes uovervindelige: — — — Lidt efter sang L. L.

„O, var jeg Konge blot,
og ejede Land og Rige,
saa ved jeg, hvilken Pige
jeg bygge vil et Slot.

Men ak, det nytter ej
at ønske et Mirakel,

her gaar jeg arme Stakkel
og ejer ingen Ting.*)

Jeg ser kun Lampens Skin
derinde fra hendes Stue.
O, var jeg blot en Flue,
saa fløj jeg straks derind.

Det kan være slemt at være fattig, men „det gør nu alligevel ikke saa meget, at man er født i en Hønsesgaard, naar man har ligget i et Svaneæg,“ siger H. C. Andersen. —

Efter godt et Aars Forløb maatte L. L. afbryde sin Gerning paa Herredskontoret i Ribe, fordi han skulde aftjene sin Værnepligt. — Den 4. Juni 1893 mødte han paa Strandgadens Kaserne som Rekrut ved Fæstningsartilleriet. — Hans ældre Broder var den Gang Officer ved samme Vaabenart; og det var sikkert Laurids L.s højeste Ønske, at han kunde følge i Broderens Spor og selv naa frem til en Officersstilling i den danske Hær. Men han havde jo ingen anden Forudsætning at bygge paa end sin gode Vilje og en brændende Lyst. — Ingen Eksamen af nogen Art. — Alligevel lod han sig indstille til Optagelsesprøven til Officersskolen et Par Maaneder efter, at han var begyndt som Rekrut.

Dagen efter Prøven meddeler han i et Brev til en Kammerat følgende: — „Jeg har til for kort Tid siden ligget paa Sygehuset med Difteritis ... i Gaar var jeg til Eksamen for at blive optaget paa Officersskolen, men hvordan det er gaaet, faar vi først at vide 3. Oktober; men jeg tror ikke, det er gaaet mig heldig. — Vi blev eksamineret akkurat som til Præliminæreksamen, og hvordan skulde jeg forresten vente at bestaa? — Jeg havde kun forberedt mig 4 Nætter i Forvejen. Jeg var oppe i 8 Fag, hvoraf 3 var dobbelte, altsaa paa en Maade 11 Fag. Jeg var oppe fra Kl. 8½ Fm. til 4½ Em. med 1 Time og 15 Min. Hvil. Jeg tror nok, det var den drøjeste Dag, jeg har haft. — I Dansk, Historie, Fysik og Regning er jeg sikker, men jeg famlede meget i de andre Fag, især i mundtlig Matematik og forresten ogsaa i Geografi.“ — — (Denne Eksamenshistorie beder L. L. om i sit Brev ikke at faa bragt til andre Menneskers Kundskab, selv hans nærmeste Familie maa ikke kende den, — hvis det gik galt. — Det gjorde det jo

*) og intet ejer jeg.?)

— og Brevet har ingen set. — Nu har L. L. jo gjort sin Karriere og er snart en gammel Mand. — Men netop denne Eksamenshistorie er karakteristisk for ham. Den viser hans Viljestyrke, hans „Gaa paa Mod“ og hans Dristighed. — Egenskaber, som har været stærkt medvirkende til hans senere Sejtsvindinger i Livet).

Et Stykke Tid efter, da Eksamensresultatet forelaa, skriver han igen: „... Tiden gik, og Sommeren var tilende, hver en Mand kom paa sin Plads igen“ — „saadan kan jeg ikke synge, gamle Ven, jeg kom nemlig ikke paa min Plads, det vil sige, ikke paa den Plads, jeg havde ventet, jeg maa nu vandre paa Underkorporalskolen og ikke paa Sekondløjtnantsskolen, jeg maa tilstaa, at det har taget en Del af mit gode Humør og trykker mig undertiden meget. Det er saa kedeligt, naar man er bleven skuffet i det, som man har glædet sig til fra sin Barndom og haabet paa hele Tiden; men gjort Gerning staar jo ikke til at ændre, og det nytter ikke at græde. — Ja, og hvorfor skal den slagne Vej vi træde? — Jeg mener, man maa hellere le end græde.“*) — L. L. kom altsaa paa Underkorporalskolen og blev Underkorporal, indtil han den 30. Juli 1894 fik Permission, blev hjemsendt og var dermed færdig med Militærlivet. Han skriver Dagen efter:

„— — — Nu er den Tid forbi, man er blevet Civil igen, det gjorde mig forresten ondt at aflevere min Uniform, jeg følte mig saa godt tilpas i den, men der var jo ikke stort mere for mig at gøre, saa det var temmelig sikkert det fornuftigste at tage min Afsked. — Jeg ved ikke, hvad jeg skal slaa ind paa, naar jeg kommer hjem, men med Guds Hjælp faar jeg vel lige saa godt noget som saa mange andre.“

Som han anede, gik der lang Tid — over et Aar — før han fandt noget at slaa ind paa, han kunde leve af. — Den første Tid efter Soldatertjenesten tilbragte han i Hjemmet, senere kom han til at gøre Nytte for Føden ved at gaa til Haande i Præstegaarden hos sin Søster og Svoger. Da de senere overtog Kikkenborg Kro, tog han med dem til Bramminge, hvor han hjalp til med at faa den nye Virksomhed sat i Gang. Her blev han indtil den 18. Juli 1895, da han fik Plads paa Gjording-Malt Herredskontor i Holsted, vistnok paa Foranledning af Herredskontoret i Ribe, hvor

*) Et Mundheld L. L. ofte brugte, naar noget gik ham paa Tværs.

han havde søgt at faa Ansættelse igen. — Paa Kontoret i Holsted blev han kun i godt 3 Maaneder; thi da der 1. November s. A. blev en Plads ledig paa Herredskontoret i Ribe, blev denne ham tilbudt, og han tog den gerne. — Her var han mere hjemme, og her kunde han leve billigere, da han som før kunde benytte Jernbanetoget til Hen- og Hjemrejse Morgen og Aften mellem Gredstedbro og Ribe. Men heller ikke her blev han ret længe den Gang.

I Juni Maaned 1896 blev der en Plads ledig paa Stiftamtskontoret i Ribe for en Journalfører. — Paa Herredskontoret raadede man L. L. til at søge Pladsen og medgav ham samtidig de bedste anbefalinger, han kunde ønske sig. Han søgte Pladsen, og paa Stiftamtskontoret satte man sig da i telefonisk Forbindelse med Herredskontoret for at faa yderligere Oplysninger om den velanbefalede unge Mand. Dette resulterede i, at L. L. en Dag blev anmodet om at fremstille sig paa Stiftamtskontoret, man ønskede at se ham og tale med ham. — Om denne Audiens fortæller L. L. selv saaledes: „Den Dag jeg iført mit bedste Tøj gik op til Stiftamtskontoret, var jeg i en voldsom Spænding, jeg vilde gerne have Pladsen og syntes næsten, at jeg gjorde mit Livs Lykke, om jeg fik den; men hvordan vilde det gaa? — Der var averteret om en Mand med Realeksamen og gode Anbefalinger, de sidste havde jeg, men af Eksamen havde jeg intet, jeg var jo kun en Bondeknold fra Bølandet. Da jeg kom op paa Kontoret og sagde, hvem jeg var, blev jeg ført ind til selve Stiftamtmanden, der sad ved et Bord i sit eget store Kontor. Jeg blev forestillet af Fuldmægtigen, Stiftamtmanden rejste sig og hilste paa mig, og jeg gjorde mit Reverens saa godt, jeg kunde. — Stiftamtmand Ahnfeld var en stor og kraftig Mand med et myndigt Væsen, men da jeg opdagede, at jeg næsten var paa Højde med ham, følte jeg mig ligesom dristigere, og vi faldt snart i Samtale baade om Forretningerne og et og andet, da vi havde afsnakket, sagde Stiftamtmanden mig Tak, fordi jeg var kommet og lovede, at jeg snart skulde høre fra ham. — Jeg havde jo Haab om Pladsen, men stort mere havde jeg heller ikke. Et Par Dage efter meddelte man mig paa Herredskontoret, at jeg havde staaet Stiftamtmanden godt an, og Dagen efter fik jeg Meddelelse om, at jeg var antaget til Pladsen som Journalfører paa Stiftamtskontoret i Ribe fra 1. Juli 1896; — og glad var jeg.“

Her blev L. L. i godt 3 Aar, han havde let ved at bestride Pladsen, og han faldt snart i Yndest baade hos Personalet og selve Stiftamtmanden. Denne, der foruden at være en af Landets højeste Embedsmænd, var ogsaa stor Godsejer, han ejede bl. a. en Herregaard i Nordjylland (Vendsyssel?), som han selv havde meget med at gøre. — Det varede ikke længe, efter at L. L. var kommen godt i Gang med Kontorarbejdet, før Stiftamtmanden engagerede ham til ogsaa at føre Regnskabet og andet skriftligt Arbejde for Godsets Vedkommende uden for den egentlige Kontortid, hvilket ikke blot medførte, at L. L. fik forøget Fortjeneste, men ogsaa at han steg i Velyndest hos sin høje Foresatte, fordi han gjorde sine Sager godt.

Ved Stiftamtmandens Bistand kom han den 1. Septbr. 1899 ind paa Blegdamshospitalets Kontor i København som Volontør; og 5 Maaneder efter, den 1. Januar 1900, blev han antaget som Assistent samme Sted. Her var han i godt 10 Aar, indtil han den 1. Juni 1910 kom til Kommunehospitalet, først som Inventarier-skriver og senere, fra den 1. April 1912, som Forvalter. Da det nye Bispebjerg Hospital blev taget i Brug, kom L. L. her ud — den 1. September 1913, som Bogholder og Kasserer, og fra 1. April 1919 udnævntes han til Inspektør for Hospitalet. Denne Stilling, som han varetog med anerkendt Dygtighed, beklædte han i godt 20 Aar, indtil han den 1. December 1939 paa Grund af svigtende Helbred søgte og fik sin Afsked.

Den 1. Februar 1940 blev L. H. Lambertsen udnævnt til Ridder af Dannebrog, en Udnævnelse, han i fuldt Maal har gjort sig fortjent til. — I den Anledning skriver et vestjydsk Dagblad*) følgende sande Ord om ham: „Vestjyden lever stadig i L. Lambertsen. Sommer efter Sommer besøger han Vestjylland. Han bor da gerne paa Hotel „Dagmar“ i Ribe og spiser hos sine Niecer, Frøknerne Sørensen, Tangegaard, eller hos sin Søster Frk. Marie Lambertsen i Vilslev. Han er i Besiddelse af en udpræget Hjemstavns-kærlighed, og først og fremmest har han været besjælet af Energi og Virketrang, men samtidig af Hjælpsomhed og Loyalitet over for de mange Medarbejdere, han gennem sin ansvarsfulde Stilling paa Bispebjerg Hospital kom i Berøring med. Han har staaet i Pagt med det bedste, og derfor er det Ridderkors, der i Dag er

*) Vestkysten, 3. Februar 1940.

blevet ham tildelt, ogsaa velfortjent."

Fire Dage efter, at Laurids H. Lambertsen havde faaet Ansættelse paa Kommunehospitalet, den 4. Juni 1910, indgik han i Ægteskab med *Ellen Johanne Andersen*, født 4. Ok-

Ellen og Laurids Lambertsen.

tober 1879 i København, hvor hendes Fader havde en stor Murer-
mesterforretning. — Ægteskabet er barnløst.

L. H. Lambertsen og hans Hustru, der jo nu allerede er godt oppe i Aarene, har slaaet sig ned i en hyggelig Lejlighed paa Østerbro, hvor de sammen nyder et velfortjent Otium.

Laurids H. Lambertsens Karriere kan vel nok kaldes ejendommelig og sjælden. Det er den unge, vestjydske Bondeknøs, der uden anden boglig Uddannelse end hvad han kunde tilegne sig i en — endda mangelfuld ledet — vestjydsk Landsbyskole, men som ved Energi og Dygtighed, Flid og Orden og andre gode nedarvede Egenskaber naaede frem til betydelige og betroede Stillinger i Samfundet under udelt Anerkendelse.

Han kunde synes at være en Aladdinskikkelse, i hvis Turban Lykkens Gudinde kastede sine Guldæbler. Saadan var det dog ikke. Tilsyneladende var hans Liv en Dans paa Roser; men i Virkeligheden traadte han fast og sikkert paa Livets haarde stenede Landevej.

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

(Table 15)

D.—4. *Thomas Lambertsen*, f. 24. December — Juleaften — 1835 i Vilslev. Han var Lambert Thomsens og Ingeborg Madsdatters yngste Søn og næst yngste Barn. Han lærte som sine øvrige Søskende Faderens Haandværk og blev Skræder, han har antagelig været den dygtigste af dem; thi han helligede sig helt Skræderiet. — Som før omtalt overtog hans ældste Broder Mads Lambertsen Ejendommen efter sin Fader, medens Thomas L. tog Haandværket i Arv og førte det videre.

Thomas Lambertsen — eller Thames Skræder, som han altid kaldtes, var en meget dygtig Skræder, dertil kom, at han var i Besiddelse af et jovialt, vindende Væsen, der gjorde ham afholdt og elsket over hele Byen baade af unge og gamle. Den Gang gik Skræderne rundt og syede i Hjemmene for Folk, og de fik altid Kosten, hvor de arbejdede. Der var gerne Forventning i Huset, naar Thames Skræder skulde arrivere; thi saa vidste man, at der forestod en hel Række Festsdage baade med Mad og Livlighed. Thomas Lambertsen var ikke gift, han boede i sit Fødehjem alle sine Dage. Da Moderen blev Enke og afstod Ejendommen til sin ældste Søn, lod hun indrette en Aftægtslejlighed i det lille Hjem. Thomas L. fik saa Ophold i Aftægtslejligheden hos Moderen, saalænge hun levede, forøvrigt ogsaa efter hendes Død; men han overlevede hende kun i 5 Aar. Han døde i en forholdsvis ung Alder, 40 Aar gammel. Dødsaaarsagen var et apoplektisk Tilfælde, der i Næsbjærgslægten var kendt og frygtet som en ofte indtruffet Dødsaaarsag. Den 1. Februar 1876 sov han ind uden forudgaaende Sygdom. Der var oprigtig Sorg over hele Byen ved hans Død, det syntes saa helt urimeligt, at han, den muntre og glade Mand, skulde rives bort i sin bedste Alder.

Ved en af Byens Beboere blev der forfattet et ejendommeligt Mindevers*) over den afdøde, det fandt Bifald over hele Byen da det netop udtrykte det rette Forhold, som Befolkningen stod

Thomas Lambertsen.

*) Vismok forfattet af Lærer Bendix Madsen.

i til deres Skræder. Mindeverset er udsmykket med paamalede Blomster og Ornamentter, det hang i mange Aar smukt indrammet i Mads Lambertsens Dagligstue paa Væggen i det gamle Slægtshjem. Mange ældre Folk har hilset genkendende til det og mindet deres gamle Skræder, og der gives enkelte gamle Folk, som mindes det endnu.

Digtet er inddelt i 5 Vers og lyder saaledes:

„Minde over
THOMAS LAMBERTSEN,
født 24. Dec. 1835, død 1. Febr. 1876
i Vilslev.

Lyset er slukt, Døren er lukket.
Thomas han er ikke hjemme.
Hvor er han da, den gamle Svend?
Vi skulde saa gjerne haft ham hen,
Det maatte han ikke glemme.

Det har han glemt, og det var slemt.
Det sige vi nu alle.
Men nu har Thomas andet Hjem,
Og kommer ej tilbage til dem,
Som ønske med ham at tale.

Saa lev da vel, og Tak dertil.
Det sige vi nu mange.
Thi mange hjælp du med din Naal.
Ja, store, smaa i samme Maal.
I Dage og Nætter lange.

Af Livet mæt, du nu blev træt.
Nu skal du hvile rolig.
Du mindes vil i mangan Hjem.
Med Kjærlighed af alle dem
For hvem du virked trolig.

Gud Fader vær, for Jesus kær.
Os naadig allesammen.
Du gav os Naade i vor Daab.
Dermed et evigt Liv i Haab.
Giv at vi tro det! — Amen! —“

„Fred med dit Støv. — Elsket og savnet.“ —

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

(Tavle 15)

E.—5. *Ane Margrethe Lambertsen*, født 21. Maj 1840 i Vilslev. Hun var den yngste af Ingeborg Madsdatters og Lambert Thomsens Børn. Ogsaa hun havde lige som sine Søskende faaet lært at bruge en Synaal, men som den yngste var hun vel nok den, der mest kom til at gaa Moderen til Haande i Hjemmet, og som fik mindst med Haandværket at gøre.

Den 2. November 1867 kom hun i Ægteskab med *Morten Christensen Jørgensen*, en Husmandssøn fra Byen. — En 90-aarig Mand i Vilslev, som maa have haft nogen Forstand paa og Interesse for de Dele, vidste at fortælle om, at Ane Margrethe og Morten

Ane Margrethe og Morten Jørgensen.

var blevet Kærester ved et Soldaterbal — Medaljebal — der afholdtes i Byen for de hjemvendte Soldater, der havde deltaget i Krigen 1864, hvorfor de modtog Krigsmedaljen. Ane Margrethes Broder Mads Lambertsen havde deltaget i Krigen, og hendes Kæreste Morten C. Jørgensen havde aftjent sin Værnepligt i Krigsaaret, Sommeren 1864, men vistnok ikke deltaget i selve Krigen, saa Ane Margrethe havde haft god Anledning til at være med til Soldaterballet. Naa, Aarsagen eller Anledningen til Ægteskabet kan vel være ligegyldig, men det kan dog være rart nok at kende den. Morten Christensen Jørgensen er født 9. Juli 1842 i Vilslev. Hans Forældre var Husmandsfolk, der ejede den midterste af de 3 smaa Ejendomme Vest for Vilslev, der var bedst kendt under Navnet „Trekroner“. Stedet har Matr. Nr. 64 i Vilslev. Om Morten C. Jørgensens Slægt oplyser Sønnen Jørgen Mortensen følgende:

„Min Bedstefader Jørgen Mortensen er født 20. Januar 1804 i den gamle Kro — Matr. Nr. 52 i Vilslev — ved Skolen, som nu er forsvundet, hvor hans Fader — altsaa min Oldefar — Morten Jensen boede; han kaldtes altid „Morten Kromand“, der maa vistnok en Gang have været noget Kroholderi til Ejendommen. Efter ham har alle vi, der er hans Efterkommere paa Mandssiden, ført Navnet „Kroman“, et Navn, som min Fader købte, og som saaledes er gjort til Slægtsnavn for os og vore Efterkommere. — Denne gamle Morten Kromand, altsaa min Oldefar, skal have været en meget velsitueret Mand, men dog skyldte han Præsten*) i Byen nogle Penge. Disse Penge og mange flere havde han for længe siden indtjent, han henvendte sig derfor til Præsten for at faa betalt sin Gæld; men denne var en klog Mand, der godt vidste, at der var Uro paa Pengemarkedet. Han sagde til min Oldefar: „Jeg er saa meget optaget i denne Tid, Morten Kroman, De kan gøre mig en stor Tjeneste ved at tage Pengene med Dem hjem igen indtil videre, saa skal jeg lade Dem vide, hvornaar vi kan ordne vort Mellemværende.“ — Ja, naar vor „Faa'r“ (Præsten) helst vil vente, tog han Pengene med sig, vor Faa'r var jo en flink Mand.

Nogle Dage efter kom Statsbankerotten, det var det, den Gudsmand havde vidst, men nu vilde Sjølehyrden nok have sine Penge. — I Hjemmet var der en betydelig Del Sølvtøj, der var tiltænkt og delt mellem Søkendeflokken: min Bedstefar Jørgen, Broderen Jens Kroman, der arvede Ejendommen, og Søsteren Gunder, der senere blev gift med Sognefogden Anders Rytter. Sølvtøjet maatte nu sælges, for at Gælden til Præsten kunde blive betalt.

Min Bedstefader Jørgen Mortensen Kroman skal have været en velbegavet ung Mand, det var Mening, at han skulde have studeret til Præst, men da Slægtens Formue ved Statsbankerotten var gaaet tabt, var der lukket af. I Stedet for maatte han ud at tjene. I 18 Aar tjente han som Forkarl paa Tanderupgaarden i Nr. Farup Sogn. 4 Aar efter Jørgen kom der en ung Pige, Maren Christensen fra Ribe, til Tanderup som Stuepige, hun og Jørgen tjente derefter sammen paa Tanderup i 14 Aar, herfra blev de

*) Pastor Niels Lang var Pengeudlaaner, se ogsaa under Laust Thomsen her foran.

gift, hvorefter de flyttede til Vilslev. De har antagelig haft Bryllup 1840 eller 1841." — Saavidt den unge Jørgen Kroman om sine Olde- og Bedsteforældre. Der skal blot tilføjes, at Oldefaderen, den gamle Morten Kromand, var gift med Gunde Marie Jørgensdatter af Vilslev, hun var den ene af 4 Søstre, der blev Stammemødre til kendte Slægter i Vilslev. Hendes 2. Søster Dorthé blev gift med Laust Brok paa Gaarden Matr. Nr. 22, hendes 3. Søster Perlene blev gift med Jesper Madsen til Gaarden Nr. 25, der findes omtalt i den Jesper Madsenske Slægtshistorie, og endelig den 4. Søster Anne Marie, der blev gift med Laust Joensen (Pedersen), der ved Giftermaalet blev Ejer af de 4 Søstres Fødegård Matr. Nr. 60 i Vilslev. Disse sidste, der blev Bedsteforældre til Skibsreder, Konsul Lauritzen, findes foran omtalt i denne Slægts-historie under Vilslevslægten Tavle 16 a.

Gamle Morten Kromand og Gunder Marie havde i Ægteskabet 4 Børn, hvoraf de 3, Jens, Jørgen og Gunder er nævnt ovenfor; endnu en Søster, som hed Ane Else Mortensdatter. Denne Søster, der var gift med Lars Larsen Nikolajsen (Aschou), ejede med ham Ejendommen Matr. Nr. 50 i Vilslev eller „Birkedommergaarden“, som den kaldtes. Disse to findes omtalt i denne Slægts-historie under „Aschouslægten“, Tavle 1, Spalte 3.

Ane Else Larsen blev Enke 1860. Allerede den Gang havde hendes yngste Søn Christoffer Frederik Larsen faaet Skøde paa Ejendommen, medens Moderen Ane Else var paa Aftægt i Gaarden. Men Sønnen havde kun Gaarden i 5 Aar. Han døde 1865 og efterlod sig en ung Enke og en Søn. Enken giftede sig dog snart igen, hun og Sønnen rejste derpaa bort fra Ejendommen, som Ane Else da maatte overtage igen for at kunne leve. Hun formaade da sin Broder Jørgen Kroman paa Tre kroner til at overtage Ejendommen mod at yde hende en rigelig Aftægt, saa længe hun levede. Saadan blev det, Ejendommen paa Tre kroner blev solgt, og den 1. Maj 1868 flyttede alle 4: Jørgen Kroman og Maren Christensdatter samt deres eneste Søn Morten Kroman og hans unge Hustru Margrethe Lambertsen ind paa Birkedommergaarden i Vilslev, der fra nu af blev deres fremtidige Hjem. Vilkaarene, paa hvilke de havde overtaget den ny Ejendom, var til at begynde med ret haarde, det kneb med at komme i Gang, men

baade de gamle og de unge hjalp hinanden efter bedste Evne, og det gik. — — Sønnesønnen fortæller:

„Efter Overtagelsen af Ejendommen bjærgede Bedstefar en Del Flæg og Siv i Aaen, da saa Vinteren kom, begyndte han at flette og sno disse sammen i lange Fletninger og Snore, min Bedstemor spurgte ham da, hvad dette skulde være til, men da hun fik at vide, at det skulde være til Bringepuder (Trækpuder) til Køerne (de havde kun to), for at han kunde gøre Pløje- og Kørearbejdet med dem, gav hun sig til at græde; thi saa fik de da hverken Mælk eller Smør af dem mere. Det gik dog bedre dermed end ventet; thi Køerne gav aldrig mere Mælk, end naar der arbejdedes med dem, de fik jo da ekstra Foder, Brød og Korn, som det bedst kunde træffe sig.“

Med Undtagelse af 2 Tofter og 2 Gaasepyt (Gjævlshøj) var al Jorden fra Birkedømmergaarden, Matr. Nr. 50, udstykket og bortsolgt, da Jørgen og Morten Kroman overtog den, men til Gengæld medtoges fra Ejendommen paa Tre kroner følgende Lodder: 2 Ydervestlinger, Matr. Nr. 69 a og 27 l, Hindhøj 69 a, Langagre 6 b. Senere blev tilkøbt en Snoge 18 p og en Blødfold 23 v, der til var der et Par Moseskifter, saa Ejendommen var paa mellem 15 og 20 Tdr. Land. Ved Siden af Landbruget drev baade Fader og Søn noget Fiskeri i Hav og Kongeaa, ligesom de begge var ivrige Jægere.

Aftægtsbyrden var vel nok tyngende paa Ejendommen, da den var meget stor og krævedes erlagt fuldt ud. Ane Else kunde ikke selv forbruge Aftægten, den tiloversblevne Del forærede eller solgte hun til Slægtninge og andre, men Aftægtsydelsen varede ikke saa længe, thi knap 6 Aar efter Afhændelsen døde Ane Else, og dermed bortfaldt Ydelsen. — Nu kunde derimod de to gamle, Maren og Jørgen Kroman, godt være kommet paa Aftægt i Ane Elses Aftægtsstuer i Stuehusets Østerende; men saaledes gik det ikke; thi Maren døde omtrent samtidig med Ane Else. Derefter blev Jørgen Kroman gaaende hos Sønnen og Svigerdatteren, saa længe han levede. — Den gamle Jørgen Kroman var en flittig Mand, der af bedste Evne bistod de unge med Gaardens Pasning. Han var ogsaa vellidt af sine Byesbørn. Han skal ogsaa have været en udmærket Lejlighedstaler, der især ved Begravelser kunde udtale trøstende og gribende Ord. Han døde 20. Juni 1880.

Fra nu af, ja, allerede fra længe før, er det altsaa Ane Margrethe Lambertsen og Morten Christensen Jørgensen, der er Ejere af Birkedommergaarden i Vilslev; i den Anledning skete der ikke store Forandringer, hverken med Ejendommens Drift eller Familiens Levesæt. De var et Par jævne Folk, der passede deres Sager paa almindelig Vis. Ane Margrethe var en dygtig og proper Kone, der havde taget en god Del af Barndomshjemmets bedste Egenskaber med sig ind i det nye Hjem, som nu var blevet hendes eget. Hun var gæstfri og omgængelig og afholdt i de Kredse, hun omgikkes. — Morten Chr. Jørgensen eller Morten Kroman, som han altid kaldtes, hvilket Navn han omkring Aarhundredskiftet købte og saaledes gjorde Navnet „Kroman“ til det Slægtsnavn, det allerede i flere Generationer havde været i daglig Tale.

Han var tilsyneladende et ganske almindeligt Menneske, en lille vestjydsk Bondemand, og dog var der noget ejendommeligt ved ham; han tiltrak Slægtens og en Del af Byens bedste Ungdom, der ofte og gerne samlede om ham i hans Hjem, hvor han kunde være saa fængslende, underholdende og interessant, at det aldrig glemtes.

Morten var jo et Fattigmandsbarn af den Slags, der ikke regnedes stort med den Gang, hans Skolegang hos Lærer Jørgensen var tarvelig, og selv om han var en lærenem og begavet Dreng, kunde denne Skoleundervisning næppe blive til ret meget; men han havde i Ungdomsaarene faaet Sans for Læsning og Selvstudium. Dertil kom, at han deltog et Par Vintre i den under Næsbjærgslægten før omtalte ejendommelige Aften- eller Efterskole.*) — Morten Kroman har vel nok været en af de mest opvakte Elever; sikkert er det, at han ved denne Lejlighed har faaet et saa kraftigt Skub ind paa Oplysningens og Aandslivets Veje, saa han aldrig senere i sit lange Liv gik i Staa. Det var ikke alene de praktiske Færdigheder som Regning, Skrivning og Orthografi, hvortil han var meget dygtig, men især Historie og Sprog (Tysk), han dyrkede.

Som et Kuriosum skal blot fortælles, at et Par unge Mennesker lærte sig Tysk hos Morten Kroman en Vinter, det var vel nok en noget ufuldstændig Sprogundervisning, de fik, men den

*) Se under Graves Lauridsen, Næsbjærgslægten, Tavle 12.

ene, der forøvrigt naaede ret højt i Samfundet, havde ikke modtaget anden systematisk Sprogundervisning end den, han havde faaet hos Morten Kroman, og den anden Elev foretog en Gang en Tysklandsrejse og klarede sig saa nogenlunde med det Tysk, han havde lært hos Morten.

De unge, der flokkedes om Morten, havde sikkert faaet en bedre Skoleundervisning end han. De havde i hvert Fald lært N. T. A. Tangs lille Danmarkshistorie, men den formelig blegnede, naar Morten kom til at fortælle Uddrag af Fædrelandets Historie paa sin Maade. Det kan nok være, der kom nye Billeder med Kulør paa i Historien, naar han bl. a. fortalte om Stats- og Adelsmanden Torben Oxen og hans Forhold til Kong Kr. II og Dyveke samt dennes Moder — Mor Sigbrit — og om Torben Oxens skrækkelige Henrettelse. Eller om dennes Brodersøn, Finansmanden Peder Oxen, der ikke alene var en dygtig Statsmand, men ogsaa en praktisk, dygtig Godsejer, der var Foregangsmand paa Agerbrugets, Havebrugets og Fiskeriets Omraader. Desuden var han en fremragende Videnskabsmand og Naturforsker, det var saaledes ham, der indførte Klokkefrøen, der endnu er godt kendt under Navnet „Peder Oxens Frø“ —. Eller om den rige Adelsmand og dygtige Rigshofmester Poul Laxmand, der af lutter Misundelse blev dræbt af Adelsmændene Bjørn Andersen og Ebbe Strangesen paa Højbro i København, hvorefter de kastede hans Lig i Vandet o. s. v.

Blad- eller Avishold var endnu ikke meget almindeligt. Der kom enkelte Ugeblade, som „Revuen“ med nogle skrækkelige spændende Mord- og Røverromaner, „Søndagsposten“ med et Forsidebillede og et tarveligt blandet Indhold, og saa var der enkelte, der havde begyndt at abonnere paa det senere saa stærkt udbredte „Ugens Nyheder“. Men Morten Kroman holdt baade Dagsavisen „Ribe Folkeblad“ sammen med sin Nabo, og Ugebladene „Husvennen“ samt „Illustreret Familie Journal“. — Det første var et fortrinligt Ugeblad, der ikke blot var underholdende med Smaafortællinger fra Hverdagslivet, men ogsaa populær-videnskabelig i bedste Forstand, desuden slog det stærkt til Lyd for Husflid som Fritidssyssel, det sidstnævnte Ugeblad bragte altid gode Billeder, en Del Humør og vel tilrettede Gaader.

Kom en Flok unge en Vinteraften om til Morten Kroman — og det gjorde de tit — kunde man næsten være sikker paa at finde ham siddende foran Bordenden under Lampen med noget at læse i, — paa Bænken under Vinduerne sad som oftest hans gamle Nabo, der havde været inde med Dagbladet, — denne, der gerne sad med Kasketskyggen trukket dybt ned over Øjnene, røg Tobak af en lille sur, snorkende Pibe, saa han sad i en Røgsky; han kunde sidde Aften efter Aften næsten uden at mæle et Ord, men bare lytte til.

Var man kommen godt inden for Døren og fik hilst „Godaften“, rejste Morten sig op og hilste igen: „Guavten aa Valkommen“, og mens han med sin højre Haand klæde paa sin venstre Overarm, sagde han gerne med et Smil: „Da var det Fannenfoen godt I kom, a haar næsten siddet o vint atter Jer.“ — Det varede ikke gerne længe, efter at man var kommet til Sæde omkring Bordet, før Sind og Tanker var optaget af et eller andet Emne, som Morten for det meste havde kastet ud. — Det kunde være fra Dagliglivet, fra Bladene, eller et og andet af de Spørgsmaal, der var fremme i Tiden, det skulde nok blive baade fængslende, interessant og godt gennemdrøftet. — Slap Samtalestoffet op, havde Morten adskilligt andet til Underholdning, bl. a. forskellige Slags Spil, Dam, Skak, Mølle o. l. — aldrig Kortspil — en Mangfoldighed af Drillepinde og lignende. — 3 Messingringe fastgjort i Snore fra Bjælken i Stuen, de kastedes i Sving, saa de enkeltvis eller samlet kunde fanges af en Krog, der var fastgjort til Dørkarmens øverste Del, o. m. a.

Dertil kom, at Ane Margrethe viste de unge en overmaade Gæstfrihed, hver eneste Aften serverede hun Kaffe for dem. — Hun forstyrrede aldrig, for det meste opholdt hun sig i Køkkenet, og skønt de unges Besøg jo altid voldte en Del Ulejlighed, saa hun dem sikkert gerne som sin Mands og sin Søns Gæster.

Hver Nytaarsaften var det i mange Aar en Regel, at de unge, der jævnlig kom i Hjemmet hos Morten og Margrethe, samledes der for at fejre det nye Aars Ankomst. — Naar Midnatstimen nærmede sig: efter en fornøjelig tilbragt Aften, hvor man havde drukket Kaffe og gennempløjet „Blæksprutten“ under megen Moro, blev hele Selskabet sendt ud paa Gaardspladsen med det medbragte Skydetøj — Jagtbøsser, Pistoler eller andet Skyts,

som det kunde falde sig. Imens passede Morten Kroman paa Stueuhret, der var indstillet saaledes, at det passede nøjagtigt med Uhret paa Gredstedbro Jernbanestation. Saasnart begge Visere pegede ret op paa 12, og Uhret faldt i Slag, lød Mortens Kommandorøst ud i Gaarden, hvorpaa Skuddene drøned op over Tagene paa den gamle Birkedommergaard. Derpaa gik man atter ind i Stuen og drak en Skænk paa det nye Aars Velgaaende, hvorefter man føjede sig hjem hver til sit med en glad Følelse af at have tilbragt en herlig Aften hos de gæstfrie Folk og oven i Købet hilst det nye Aar Velkommen paa en festlig og værdig Maade. — Jo, den lille Familie paa Birkedommergaarden var prægtige Folk. Der gaar endnu en Del gamle Mennesker, der gemmer kære Minder, som de høstede i deres unge Dage i dette Hjem.

Efter disse Smaatræk om Morten Kroman, der belyser, hvordan han bevarede et ungdomsfriskt Sind gennem Aarene, maa vi gaa tilbage i hans og Familiens Historie for at se den belyst ogsaa fra andre Sider. —

Boelstedet, Matr. Nr. 50 i Vilslev, beboedes i 1781 af Birkedommer Lars Larsen til Hunderup Birk; om han da ejede Stedet, eller det kun var Embedsbolig, er usikkert; men hvis han ikke den Gang har været Ejer af Stedet, har han antagelig købt det i Aaret 1786, da det øvrige Bøndergods i Vilslev blev bortsolgt fra Kjærgaard ved offentlig Auktion til Selveje for Fæstebønderne. — I hvert Fald er det sikkert, at Birkedommeren var Ejer af Ejendommen, da han døde i Foraaret 1791; og at Gaarden gik i Arv til hans Enke. — Dette Ægteskab blev barnløst; — der havde været et Barn, som var død ganske lille. Ved Juletid 1791, samme Aar som Birkedommeren var død, giftede hans Enke sig igen. Hendes anden Mand var en Degnesøn fra Darum, der hed Nikolaj Jæger Aschou, han var Bygmester og Snedker og drev Haandværket ved Siden af Ejendommen. Boelstedet, der som nævnt gik under Navnet „Birkedommergaarden“, blev i denne Slægts Eje, indtil den i Maj 1868 blev overtaget af Familien Kroman.

Der gik den Gang Sagn om, at der i Birkedommergaarden var nedgravet en Skat — enten i Birkedommerens Tid eller maaske i Begyndelsen af det nye Aarhundrede under Napoleonskrigene

og Englændernes Røvertogter til Danmark, for at den ikke skulde falde i Fjendernes Hænder. Hvor Skatten var skjult, var der ingen, der vidste, der var heller næppe nogen, der tænkte paa den. Bygningen var meget smuk og vel vedligeholdt, det var jo Bygningshaandværkere, der havde ejet den. Ved Bygningen laa en smuk og velholdt Frugthave med gamle Frugttræer og et stærkt Egetræslæbælte mod Vest.

Der var selvfølgelig ingen, der tænkte paa at rode hverken i Hus eller Have efter Skatten, men nogle Aar efter Overtagelsen blev det nødvendigt at lægge et nyt Bræddegulv i Dagligstuen; ved Bortfjernelsen af det gamle Gulv fandt man da under denne en Tremmekasse, der var fyldt med Høvlspaner, hvori der laa nedpakket Kranierne eller Skeletterne af 3 Hestehoveder. — Man blev noget underlige og overraskede ved dette Fund. Ane Margrethe udbød: „Det er jo lige der, jeg altid har siddet og spundet!“ — og en anden: „Mon vi ikke her skulde finde Skatten!“ — Men der fandtes ingen Skat; Hullet blev fyldt med Sand og et nyt Gulv lagt. — Kranierne blev lagt ud ved Havediget og senere solgt til en Ben- og Kludekræmmer. Den rigtige Forklaring paa det mystiske Fund er vistnok, at det ved Aarhundredskiftet var en anerkendt Mening blandt Bygningshaandværkere, at der skulde blive mere lyd og gjallert i en Stue, naar der var nedgravet en Kasse med Hestehoveder under Stuegulvet. Dette har Bygmestrene Aschou, der ejede Huset, sikkert været bekendt med og benyttet ved Nedlægningen af et nyt Gulv. Det er vel nok saaledes, at et Hulrum under et Gulv vil gøre det noget lyd eller mere klangfuldt i en Stue, end hvor Gulvbrædderne dækker den bare Jord, og det med, at der skulde anbringes Hestehoveder i Hulrummet, maa antagelig henregnes til Datidens stærke Overtro.

Det blev ikke den eneste Gang, Familien Kroman blev mindet om den nedgravede Skat. — I Dagligstuens Østende fandtes 2 Alkovesenge, der var adskilt fra Stuen ved en pæn malet Træskillevæg, hvori der var indsat 2 Par velforarbejdede Sengelaa-ger*) med Fyldinger. Disse Alkover ønskede man at faa fjernede, og da der efter Aftægtskonens Død kunde blive Plads til et Sovekammer, maatte Alkoverne væk for at give Plads til et Sove-

*) Disse findes nu paa Mølevang omlavede til et Klædeskab.

værelse. Ved dette Arbejde fandt man, da man opbrød Murstensgulvet under Alkoverne, en Tønde nedgravet i Jorden under den ene Seng. Tønden var fyldt med Papir, der af Mus var skaa-ret i smaa bitte Stykker, saa dets Oprindelse og Værdi var ganske ubestemmelig; — paa et lille Stykke kunde læses Ordet „Witterlighed“, det var alt, der var læseligt. — Tønden var saa raadden, at den smuldrede ganske bort, da den skulde optages; dermed smuldrede ogsaa det sidste Vink om Birkedommerskatten bort. — Det er muligt, at der har været Papirer af Værdi i Tønden, det er ogsaa muligt, at der har været Papirspenge i den, men saa har de sikkert været fra før Statsbankerottens Tid og altsaa ganske værdiløse. Den nedgravede og genfundne Skat kom saaledes ved Musenes Hjælp hverken til at skabe Glæde eller Ulykke for Finderne; men den er et lille Vidnesbyrd om, at de gamle Sagn ofte kan have nogen Virkelighed bag sig.

Da den gamle Jørgen Kroman overtog Boelstedet efter sin Søster, Ane Else, fandtes der en hel Del Papirer efter Birkedommer Larsen, disse overlod han til et Par af sin anden Søsters (Gunder Rytters) Sønner, Morten og Peder Rytter, der begge studerede i København, den første til Præst, den anden til Læge. Disse tog Birkedommerens Papirer med sig til København. Men om disse Efterladenskaber er blevet afleverede til et Arkiv eller er gaaet tabt, vides ikke, ligesom det heller ikke vides, om de overhovedet har haft nogen Værdi.

Da Birkedommergaarden optræder hele to Gange i denne Slægtshistorie, først under „Aschou-Slægten“ og nu under „Næsbjærg-Slægten“, skal der yderligere nævnes et Par Smaating, der har været bibeholdt fra den ene af disse Slægter til den anden.

— Der fandtes saaledes paa Bygningens Lade anbragt en Vindfløj, der var lavet som en Metalplade med en Top. I Toppen fandtes Bogstaverne L. L., der er Forbogstaverne til Birkedommerens Navn, i den store Plade nedenunder fandtes Forbogstaverne til 2 Navne samt et Aarstal, som er glemt. — Desuden skal der paa alle Døre i Stuerne have været malet et Duepar i forskellige Stillinger til hverandre. — Der har været noget særegent og smukt ved den gamle Birkedommerbolig.

Da Aftægtskonen var død, blev hendes Lejlighed udlejet til en ung Bygmester* fra Byen, som lige havde begyndt en For-

*) Jens Bøgesvang.

retning; denne tog Bolig i den ene af de 2 Stuer, medens han lod den anden indrette til Værksted. Dette blev til Nytte for Morten Kroman, der baade var nævenyttig og haandsnild. Om Vinteren hjalp han Haandværkeren paa Værkstedet med Snedkerarbejde, om Sommeren tog han med ham paa Byggearbejde, han kom saaledes bl. a. med til at opføre Gredstedbro Station og Jernbanehotellet i Esbjerg. — Denne sidstnævnte Bygning blev opført til én her i Byen kendt Mand, Hans Vulf Pedersen, der den Gang boede i Vilslev Spange. — Morten Kroman kunde jo godt undværes i Hjemmet, saa længe hans Fader levede og var rask nok til at varetage Ejendommens Pasning. De Penge, som Morten saaledes tjente ved Haandværket, var jo en god Hjælp, som der var god Brug for. — Dette varede dog kun i nogle faa Aar, da Jørgen Kroman snart var en gammel Mand, der som nævnt døde 1880; derefter maatte Morten og Ane Margrethe omtrent helt lægge deres Virksomhed paa Ejendommen.

Nogen særlig fremragende Landmand var Morten Kroman ikke, han havde Sans for Orden og Akkuratesse og passede sin lille Ejendom godt, store Udslag kunde der jo heller ikke gøres i den lille Bedrift. — Det var heller ikke alle de gamle Bønder i Vilslev, der skattede ham og satte saa stor Pris paa ham som den førnævnte Ungdom. Nogle mente, han havde for megen Fantasi, at han overdrev, og at han gav sig af med Ting, som var ganske overflødige for en Landmand og Bonde. — Man forstod ham simpelt hen ikke og begreb ikke, at han som et Smaamandsbarn havde tilegnet sig flere Kundskaber end de selv. Men paa de offentlige Tillidsposters Omraade forstod man nok at tage hans gode Evner i Brug. Han sad saaledes i flere Aar som Medlem af Vilslev-Hunderup Sogneraad. I en Arrække var han Formand for Vilslev Engvandingsinteressentskab. I 10—12 Aar var han Formand for Mejeriet „Kongaadal“. — Aasynsmand ved Kongeaaen, Taksationsmand i Brandkassen. Ved mange Regnskaber var han en dygtig Revisor og meget mere. — Ogsaa Ungdommen havde Bud efter ham, han var saaledes i mange Aar en særdeles skattet Formand for Vilslev Skytteforening.

Skønt Morten og Ane Margrethe levede et roligt Liv i deres Hjem og By, kunde det dog hænde, at de tog paa Langfart for at besøge Slægtninge; saadan en Tur var jo altid en Oplevelse og en

Afveksling fra den daglige Trummerum; det gjaldt ikke mindst Morten. — Flere Gange besøgte han sin Kones Søstersøn Uhrmager Brøns paa Fanø, der foruden Uhrmagerforretningen ogsaa havde Telefoncentralen for Nordby installeret i sit Hus. Det var altid en Fornøjelse at høre ham berette om en saadan Tur; selve Jernbanerejsen til Esbjerg; hvad der kunde iagttages fra Kupevinduet, hvad der kunde opleves i Toget eller paa Jernbanestationerne. Overrejsen, Sejlturen fra Esbjerg til Fanø og Landingen der, det var Oplevelser, han som en god Iagttager kunde fortælle om i Enkeltheder. Han kunde fortælle om Livet og Virksomheden i Uhrmagerforretningen, om Telefonbetjeningen og hvad dertil hørte, det var altsammen Nyt for Landsbyfolkene i Vilslev, hvor man endnu ikke kendte noget til Telefon. Han kunde fortælle om selve Øen Fanø, om Vesterhavet og om Fanøfolkene, han havde jo let ved at komme paa Talefod med dem. Naar Morten fortalte om saadanne Ture, havde han altid vaagne Tilhørere, ikke mindst blandt de unge, der jo knap nok havde været uden for Sognets Grænser.

Om en anden Rejse, hvori Morten ikke deltog, men derimod hans Hustru og Søn, skal der fortælles lidt, da den giver nogle Oplysninger om en Del af Slægten, som det har været vanskeligt at faa sikre Oplysninger om. — Vi lader Sønnen fortælle: „Da jeg var 8 eller 9 Aar gl. (1877?), skulde vi, min Bedstefar, min Mor, min Moster Maren Lambertsen, hendes Døtre, Ingeborg, og vistnok Marie og jeg paa en længere Køretur i Sønderjylland, til Hjørpsted og Skast. Vi var kørende med vor gamle Hest og i vor trækslede Kassevogn, denne var i den Anledning blevet malet. og Far havde købt 2 nye Agestole, som Mor syede Hynder til. Peder Smed havde lavet en Jerntrappe til Vognen, som kunde slaaes sammen, og som med Lethed kunde tages af og hænges paa Vognen. Det var et helt lille Kunststykke, som maaske findes endnu i Gaarden. Vi syntes selv, vi var flot kørende. Vejen var lang (ca. 8 Mil = 60 km), Køreturen tog hele Dagen, Besøget varede i flere Dage, det gjaldt som nævnt noget Familie, vi havde i det vestlige Sønderjylland paa Ballumegnen. — Jeg husker, at vi besøgte en gammel Kone, vistnok i Skast, hun havde en Datter, som hed Anna, andre Navne husker jeg ikke. I Aaret 1883 eller 84 var denne Anna hos mine Forældre, hvor hun sad

og kniplede, hendes Mor var da død, og saa gav Far og Mor hende Ophold i vort Hjem den Sommer. — Jeg var ikke hjemme den Sommer, jeg tjente i Bramminge. Anna rejste saa hjem efter at være kommet i Ligevægt efter Moderens Død; hvad der senere blev af hende, ved jeg ikke noget om.“

Om Familien i Hjerpsted er der i denne Slægtshistorie fortalt foran i Afsnittet om Lambert Thomsen og Ingeborg Madsdatter; om den gamle Kone i Skast, der var Lambert Thomsens Søster, og hendes Datter, Anna, vil der blive fortalt i det følgende. — Det kan her tilføjes, at da den gamle Kone, Karen Thomsen, hed hun, døde, var Familierne fra Vilslev atter kørende den lange Tur i en træakslet Vogn til hendes Begravelse.

Ane Margrethe og Morten Kroman havde kun et Barn, en Søn. Den lille Familie levede et lykkeligt og harmonisk Samliv med hverandre i den gamle Birkedommergaard, indtil Døden den 12. April 1905 bortkaldte Ane Margrethe, f. Lambertsen, knap 65 Aar gl. — Morten Kroman overlevede hende i næsten 20 Aar. Hans Tilværelse i hans gamle Dage blev noget omtumlet, men derom i det følgende.

Sønnen:

A.—1. *Jørgen Mortensen Jørgensen „Kroman“* er født d. 25. Maj 1868 i Vilslev, omtrent en Maaned efter hans Forældre og Bedsteforældre var flyttede ind paa Birkedommergaarden. Jørgen tilbragte sin Barndom i Hjemmet, og sin Skolegang fik han i Vilslev Skole. — Skønt han baade som Barn og Voksen tilsyneladende var af en ret kraftig Konstitution, havde han dog en Svagheit, der generede ham meget; han havde Kirtelsyge, der plagede ham i mange Aar og til Tider gjorde ham helt arbejdsudygtig samt efterlod en hel Del „Ar“ baade i Ansigtet og paa Kroppen. Sengeliggende syg var han sjælden, han kunde passe sin Skole og sit Arbejde og blev baade et opvakt og et dygtigt ungt Menneske.

Efter sin Konfirmation syntes han at have overvundet Sygdommen, han kom da ud at tjene som Karl hos Bønderne, hvor han ikke gik af Vejen for ret strengt Arbejde, selv Høslet gik han i Lag med, han kunde allerede i en ung Alder tage sin Tørn sammen med selv gamle øvede Sletkarle, og Høsletten i Marsken

ansaaes dog for at være noget af det strengeste Arbejde, man kendte; kunde en ung Knøs den Gang gøre sin Tur med og slaa sin Dagsstet, saa blev han regnet for at være en fuldkommen Karl.

Det var dog overvejende om Sommeren, Jørgen Kroman tjente som Karl, om Vinteren fandt han ofte anden Beskæftigelse. Saaledes var han i flere Aar Vinterlærer ved Pogeskolen i Vilslev. Han havde ogsaa brugbare Evner til en Gerning i Skolen, uagtet han ikke havde faaet anden Uddannelse end den, han havde modtaget i den Landsbyskole, hvor han nu selv gav Undervisning.

I Vinteren 1890—91 var han Elev paa Ollerup Højskole ved Svendborg, hvor den bekendte Højskolemand Kristensen-Randers den Gang var Forstander. Dette Højskoleophold blev vistnok til stor Velsignelse for Jørgen Kroman, selv nu som gammel Mand omtaler han denne Vinter med rørende Kærlighed og dyb Taknemlighed. Det er sandsynligt, at dette Højskoleophold i høj Grad kom til at præge hans senere Liv. Højskolen havde sat Skub i ham, efter Hjemkomsten var han iøvrig medvirkende til at sætte Liv i adskillige af de Bevægelser, der var oppe i Tiden for at fremme Almenvellet især blandt Ungdommen for at gøre dem til gode og dygtige Mennesker. Her skal blot ganske kort nævnes, at han var Medstifter af Vilslev Sogns Afholdsforening og i flere Aar dens Formand, den Gang noget ganske nyt og ukendt her i Byen, men noget, der aldeles ikke var upaakrævet; den, der ikke ved et Gilde eller en glad Sammenkomst kunde drikke sin Punch med eller tage sig en ordentlig Kæfert, ansaaes ikke for at være en voksen Karl eller et agtværdigt Mandfolk. Men Afholdsbevægelsen hjalp snart til, at dette blev anderledes.

Ogsaa Kortspil var en Uvane, som optog det meste af Ungdommens Fritid; som en Modvægt derimod blev der stiftet en Husflidsforening i Vilslev; den fandt meget god Tilslutning og blev til uvurderlig Nytte for mange. Jørgen Kroman var i flere Aar ogsaa denne Forenings Formand, senere lod han sig uddanne til Husflidslærer. — I de samme Aar blev der i Byen oprettet en Foredragsforening, som ogsaa vandt god Forstaaelse; der blev i mange Aar øvet en livlig og sund Virksomhed i denne Forening, der ikke alene kunde samle Ungdommen, men ogsaa de ældre i Byen; der var med alt dette lige som ved at komme en ny og herligere Tone ind i Bylivet, end der havde været før, og Livet følte

rigere. Ogsaa for denne Forening var Jørgen Kroman Formand i nogle Aar. — Det er før antydnet, at der forud for de her nævnte Foreninger fandtes en Skytte- og Gymnastikforening, og at Jørgen Kroman var Medlem af disse og deltog med Liv og Lyst er næsten en Selvfølge, lod sig endog uddanne i den saakaldte „svensk Gymnastik“ og var vistnok en Tid Delingsfører for denne Sports-gren i Vilslev, men ellers var det overvejende dansk Gymnastik, der øvedes i denne Forening. Dens egentlige Leder var den før-ømtalte Lærer Jens Jensen Grundahl, der havde været Løjtnant i den danske Hær. Han var en meget dygtig Gymnastiklærer, og der var ordentlig Smæld og Liv i Gymnastikken i Vilslev i hans Tid.

Jørgen Kroman var selvfølgelig ikke ene om at sætte disse Bevægelser i Gang, der var flere end ham af Byens unge, der havde været paa Højskole, som forstod de Rørelser, der var fremme i Tiden, og som deltog af al deres Evne, men Jørgen var absolut en af Foregangsmændene. — Dertil kom, at der i disse Aar ogsaa var opstaaet et stærkt politisk Røre som en Følge af Ministeriet Estrups provisoriske Regimente i den danske Statsstyrelse, en Begivenhed, der i en lang Aarrække holdt Sindene i Uro baade hos gamle og unge. Det danske Folk var i disse Aar sikkert baade mere politisk og aandeligt vaagen, end det nogensinde havde været før; der blev banet Vej og Fremgang for en ny Tid. Produktionsforeningerne — Mejerier, Slagterier, Avls- og Plantningsforeninger, Afsætnings- og Indkøbsforeninger og meget mere — satte ind med fuld Kraft; det var en Brydningstid, der satte ind, som havde store Omvæltninger til Følge baade paa det aandelige og det materielle Livs Omraade.

Skønt Jørgen Kroman mente, han havde faaet Bugt med Kirtelsygen, viste det sig dog ikke at være Tilfældet, i Begyndelsen af 1890-erne blev hans Øjne angrebne af Sygdommen, han maatte til København for at underkaste sig en Øjenoperation, der ogsaa hjalp paa Synet, senere lod det sig gøre at holde Sygdommen i Ave ved Hjælp af flere dygtige Øjenlæger i hvert Fald i en Aarrække. Men fra nu af opholdt han sig mest i Hjemmet, hvor han tog sig af Ejendommens Pasning.

Den 12. Oktober 1900 blev Jørgen Kroman gift i Vilslev Kirke med *Kirstine Marie Jakobsen*, født 5. September 1878 i Vilslev,

Jørgen og Kirstine Kroman.

hvor hendes Forældre, Hanne og Niels Jakobsen, ejede Genboejendommen*) til Birkedommersgaarden. — Saa nu var der atter 2 gamle og 2 unge Ægtefæller, der havde Bolig sammen paa den gamle Ejendom, men heller

ikke dette dobbelte Samliv blev langvarigt; thi som nævnt døde Ane Margrethe godt 4 Aar efter, at den unge Kone havde holdt sit Indtog, medens den gamle Morten Kroman blev boende hos de unge, saalænge han levede; dog blev det ikke paa denne Ejendom, at dette Samliv førtes til Ende.

Øjensygdommen, Jørgen havde faaet, forværredes med Aarene, omkring Aaret 1910 var det saa slemt, at han næsten ikke kunde se at færdes paa Marken, og Ejendommens Drift formaaede han ikke at faa udført ordentligt, hans Fader, der nu var blevet en gammel Mand, snart 70 Aar, kunde heller ikke hjælpe stort mere, og Jørgens eneste Søn, Niels Juel, som kun var 7 Aar gl., kunde heller ikke gøre Nytte paa Ejendommen.

Da tilbød der sig en Lejlighed, hvor han kunde faa Ejendommen solgt paa fordelagtige Vilkaar efter den Tids Priser, og da Ejendommen ikke var belæsset med Gæld, kunde det lade sig gøre at faa en Del Penge — vistnok en 14—15,000 Kr. — paa Haanden. Skønt det vel nok var forkert, benyttede Jørgen dog Lejligheden til at sælge, han saa i Øjeblikket ingen bedre Udvej. Fra 1. September 1910 fik de en Stilling som Bestyrerfolk paa en Afholdsrestauration i Esbjerg, her blev de dog kun godt et Aar, da de købte et Husmandsbrug i Brørup, som de overtog den 1. Oktober 1911. Efter ca. et Par Aars Forløb nedbrændte Huset, og Genopførelsen tog vistnok en Del Penge, som var medvirkende til, at de allerede i 1914 afhændede Ejendommen igen. — Derefter flyttede Familien atter til Vilslev, hvor de nu overtog Kirstines Forældres Ejendom, Matr. Nr. 35 i Vilslev. — Her gjorde Jørgen og Kirstine sig hæderlige Anstrengelser for at

*) Matr. Nr. 35 i Vilslev.

holde Ejendommen i Drift og for at komme paa Fode igen. De vilde saa gerne have skabt sig et sundt og et godt Hjem i deres Fødeby for den ret store Børneflokk, de havde i Opvækst, men det lykkedes ikke.

Jørgen var allerede, da de i 1917 solgte Ejendommen, saa godt som helt blind, han maatte ledsages for at kunne færdes ude. Det har sikkert været med tungt Hjerte, at de for anden Gang maatte forlade deres Hjemstavn og Fødeby.

Atter gik Vejen til Esbjerg, hvor de fra nu af fik deres Opholdssted i de næste 12 Aar fra 1917 til 1929. — Om Begyndelsen de gjorde i den ny stærkt voksende By, fortæller Jørgen Kroman selv saaledes:

„I 1917 begyndte vi med en Mælkeforretning i Esbjerg, den gik udmærket, men i den haarde Vintertid fik Kirstine, som passede Forretningen, Aarebetændelse i det ene Ben af at staa i den kolde Butik. Hun maatte under Lægebehandling, og Lægen tilraadede at sælge Forretningen, da det kunde blive meget farligt for hende at fortsætte i den kolde Butik. Senere prøvede hun flere Steder at skaffe sig Arbejde, men hendes Kræfter kunde ikke holde til det, og saa, ja saa, — Resten behøver jeg vist ikke at fortælle om, det er saa lidet glædeligt ...“

Jørgen var jo nu helt Invalid, han maatte forsørges efter Blinde-loven, Børnene maatte bort fra Hjemmet, efter som de voksede til, selv den gamle Fader, Morten Kroman, der trolig havde fulgt Familien under dens omskiftende Tilværelse, og som vel kunde hæve en sparsomt tilmaalt Aldersrente, maatte ud at søge nogen Virksomhed for ogsaa at tjene lidt til Familiens og sit eget Underhold. I længere Tid fandt han saaledes Beskæftigelse ved at slaa Pakkasser sammen paa den ny Havn, senere fortjente han noget som Kontrollør ved et Biografteater. Morten havde jo alle Dage været en virksom Mand, der fandt Glæde ved sit Arbejde, det gjorde han ogsaa her.

„Før end jeg*) slutter denne Nekrolog om Morten Kroman, finder jeg her Anledning til at fremdrage Mindet om mit sidste personlige Samvær med den gamle over 80-aarige Mand, et Samvær, der gav Stødet til, at denne Slægtshistorie overhovedet blev til. — I Indledningen til Slægtshistorien har jeg fortalt om, hvor

*) „Jeg“ — Nedskriveren. J. M. L.

vanskeligt det var at faa opklaret, hvorfra de „jydske Piger“, der blev Stammødre til henholdsvis „Aschou-Slægten“ og „Vilslev-Slægten“, havde deres Hjemstavn og Oprindelse. Nogle af deres Efterkommere mente, at de stammede fra Uldum ved Vejle, medens andre mente, de stammede fra Lillering i Framlev Sogn, og mærkeligt nok gav Kirkebøgerne fra disse Sogne begge Paastande i nogen Grad Ret. Opklaringen af Gaaden syntes haabløs, og jeg var tilbøjelig til at opgive det hele, da det blev mig meddelt, at der skulde leve et Par af mig ukendte Slægtninge — 2 Søstre — i Esbjerg, men Navne og Adresser paa dem kendte Meddeleren*) ikke, men det var muligt, at Morten Kroman kendte den ene Søsters Mand, da denne var Gadefejr paa Kongensgade. — Søstrene var Efterkommere af Birkedommerenken. — Da jeg derefter henvendte mig til Morten Kroman i Esbjerg for at komme paa Spor efter de to Søstre, var den gamle Mand straks Fyr og Flamme, han interesserede sig netop for Lokalhistorie, og dertil kom, at da Historien i nogen Maade havde Udspring fra hans gamle Hjem, var det forstaaeligt, at han med Iver gik ind for at faa Gaaden med Birkedommerenkens Hjemstavn løst. Han kendte nok Gadefejeren og vidste, at han hver Eftermiddag Kl. 2 var at træffe med sin Fejekost paa Kongensgade. Samme Dags Eftermiddag traf vi ham paa Gaden, og der blev aftalt, at vi skulde mødes med ham og hans Hustru i deres Hjem Kl. 4, naar han var færdig med Gadefejningen. — Sammenkomsten med de to prægtige, gamle Mennesker**) førte forøvrigt ikke til noget med Hensyn til Slægtoplysninger, de havde forlængst ryddet op efter sig og brændt baade gamle Breve og andre gamle Sager, saa der ikke skulde være noget for andre at rode i efter dem, men de mente dog begge, at Søsteren, der boede i Skolegade, nok kunde give Besked om de ønskede Oplysninger.

Dog skete det her, at vi alle for første Gang stiftede Bekendtskab med „Pilsnere“, der ikke var afproppede paa sædvanlig Maade med Korkpropper, men afdækkede med de nu saa almindelige Metalkapsler, disse lod sig imidlertid ikke fjerne, hverken med Proptrækker eller med en stærk Lommekniv, der forøvrigt gav blødende Fingre, først efter at Øllet var sendt tilbage til Øl-

*) Hansine Hansen, Vilslev.

**) Karen og Niels Kristensen.

handleren, hvor Flaskerne blev aabnede med en saakaldt „Samfundshjælper“, kunde Øllet nydes. Efter et Par Timers hyggelig Passiar med de to gamle, gik Turen til Skolegade i Haab om et bedre Udbytte hos den gamle Kones Søster, men her var Døren lukket, Enken*) var ikke hjemme.

Efter dette dobbelte Uheld tilbragte Morten Kroman og jeg Aftenen sammen i Palmehaven paa et Hotel, hvor Morten levede stærkt op ved at opfriske gamle Minder og ved at fortælle om gamle Dage. Morten lovede at opsøge Enken og faa Rede paa, om hun vidste noget om de fjerne Slægtninge og saa meddele mig det i et Brev. Det blev den sidste Aften, min gamle Ven og jeg tilbragte sammen, men Resultatet blev alligevel af dette Samvær, at Slægtshistorien blev til. — 3 Uger efter sendte Morten Kroman mig et saalydende Brev:

„Esbjerg, den 3. November 1922.

Gode Ven! Endelig har jeg truffet den Kone (en Søster til hende, vi talte med den Gang, du var hernede). Jeg har været ved hendes Dør 6 eller 7 Gange, inden jeg traf hende. Hun kan fortælle en hel Del, men hun siger, at hun (hende du leder om) er født i Ulfborg og ikke i Ring, nu ved jeg ikke, om du vil komme herved til hende for at tale om Sagen.

Nu en venlig Hilsen fra os alle.

Morten Chr. Kroman,
Peder Skramsgade 23.“

Morten Kromans energiske Ulejlighed var tilsyneladende resultatløs. Udtrykket Ulfborg i Stedet for Uldum tilkendegav Enkens Usikkerhed med Hensyn til hendes Oldemoders Fødested, og videre Efterforskning af denne Slægtsgren blev opgivet. — Der gik omtrent et helt Aar, hvor jeg ikke tænkte mere paa Slægts-historien, da jeg fandt det hele haabløst. Men en Dag, jeg var paa Vej fra Eksporstaldene til Banegaarden i Esbjerg og gaar igennem Kongensgade, blev jeg standset af den gamle Gadefejer, der havde genkendt mig. Der forefaldt da følgende Samtale, idet Gadefejeren spurgte: „Var det ikke dig, der for et Aarstid siden søgte efter min Kones Slægtninge?“ — „Jo, men din Kone og

*) Enkefru Johanne Martinsen.

hendes Søster vidste jo ikke noget om dem.“ — „Jo, min Svigerinde ved Besked, og hun har ventet efter dig, du skulde tage og gaa op til hende.“ — „Hun er jo vanskelig at træffe hjemme!“ — „Ja, det er rigtigt, men nu er det lige Middag, gaa op til hende lige med det samme, saa træffer du hende.“ — Det viste sig at være rigtigt, jeg traf hende, og hun havde meget at fortælle, især om Birkedommeren, men med Hensyn til sin Oldemoders Fødeby var hun meget usikker. Det hele var ved at løbe ud i Sandet for os; da kommer der en ung Kone med et lille Barn paa Armen ind i Stuen gennem Køkkendøren, som havde staaet paa Klem, hun havde hørt Samtalen og bad nu sin Moder tage Barnet, da hun muligvis kunde give bedre Besked end Moderen. Lidt efter fandt den unge Kone en Navneklud frem, som var syet af Birkedommerens Kone, og som gav Løsningen paa hele Gaaden angaaende „de jydsk Piger“s Herkomst. Denne Navneklud er udførligt omtalt i Indledningen til Slægtshistorien. I. Bind „Aschou-Slægten“ Side 42.

Morten Kroman fik aldrig at vide, at han saaledes indirekte blev medvirkende til denne Slægtshistories Fremkomst, hvilket sikkert vilde have glædet ham.

Det følgende Foraar begyndte Morten Kroman at skranke, og om Sommeren døde han efter et kort Sygeleje paa Esbjerg Sygehus den 20. Juli 1924, 82 Aar gammel. Den 27. Juli blev han begravet paa den ny Kirkegaard fra det derværende Kapel i Esbjerg. Mange af hans unge Slægtninge og Venner, der nu selv var ved at være ældre Folk, fulgte ham til hans sidste Hvilested og sendte taknemlige Tanker tilbage til de herlige Timer, de havde tilbragt sammen med denne ungdomsfriske gamle Mand.

Efter Begravelsen kom en Nevø af Morten, eller rettere hans Hustrus Brodersøn, Kaptajn L. Th. Lambertsen og jeg til at tale om gamle Minder, der havde Tilknytning til Morten Kromans Liv og Virksomhed, hvorved jeg kom til at fortælle om mit sidste Samvær med ham, og om den paatænkte Slægtshistorie. Dette interesserede Kaptajnen, og han meddelte mig da, at han for flere Aar siden ved Bistand af en Arkivar i Viborg, havde søgt Oplysninger om Næsbjergslægten for at komme til Klarhed over, om den Snak, der havde været om, at vi skulde nedstamme fra den gamle, adelige Juelslægt, havde noget paa sig. Resultatet af disse

Undersøgelser havde ikke været helt fyldestgørende med Hensyn til Nedstamningen fra Juelerne, men derimod havde han faaet temmelig gode Oplysninger om den ældst kendte Del af Næsbjærgslægten. — Disse Papirer vilde han gerne overlade mig, hvis jeg saa vilde søge at faa Rede paa Næsbjærgslægtens Stamtavler ogsaa. — Saaledes blev det, og saaledes gik det til, at Morten Kromans Begravelse gav Anledning til, at jeg fik en Nøgle i min Haand, der lettede Adgangen til Udredningen af Næsbjærgslægten ganske betydeligt. Den Slægt, som han ved sit Giftermaal med Ane Margrethe Lambertsen selv kom til at tilhøre.

Jørgen Kroman og Kirstine blev boende i Esbjerg i 5 Aar efter Morten Kromans Død, indtil de i Slutningen af Aaret 1929 rejste til København, hvor et Par af Døtrene var gift og bosiddende. Øjensvagheden og den deraf følgende Uvirksomhed laa som et knugende Tryk paa den blinde Mand, og han klagede sig højlydt over den haarde Skæbne, han maatte friste, saa han ikke en Gang kunde være i Stand til at klare sig selv, men trods dette findes der alligevel som et Glimt af Lykkefølelse, naar han efter 10 Aars Ophold i København i et Brev udtrykker sig saaledes: „— — men een stor Glæde, vel nok den største for os, er, at vi har 7 gode Børn og 6 gode Svigerbørn, der alle gerne vil glæde os og gør det ogsaa. I det sidste halve Snes Aar har jeg haft det bedst i mange Aar“. I Sommeren 1938 foranledigede Børnene, at deres Far og Mor fik Lejlighed til at aflægge et Besøg i deres Fødeby, en Tur, der sikkert var til stor Glæde for de to snart gamle Folk, idet de ikke blot fik Lejlighed til at besøge kære og kendte Steder, men ogsaa mødte forstaaende Deltagelse og venlig Imødekommenhed hos deres mange Venner og Bekendte i deres gamle Hjemby. — I en Aarrække har Jørgen og Kirstine nu haft en hyggelig Lejlighed i de gamles By paa Amager, Sundparken, København S. — Her døde Jørgen Mortensen Kroman den 4. Oktober 1942, 74½ Aar gammel. Han døde pludselig uden forudgaaende Sygdom. Døden skyldtes et Hjerteslag.

1. *Ane Margrethe Kroman*, født 10. December 1900 i Vilslev.

I Ægteskabet er der 7 Børn:

Holger og Margrethe Simonsen.

Gift den 9. April 1922 i vor Frelser's Kirke i Esbjerg med *Holger Jensen Simonsen*, født den 18. April 1901 i Esbjerg. Margrethe er Dameskræderinde, og hendes Mand er Barber og Frisør. De bor i Viborggade 34, Københ-

avn Ø. De har et Barn: *Herdis Charlotte Kirstine Simonsen*, født 9. Juli 1922 i Esbjerg. Hun er nu 1938 Elev som Damefrisørinde.

2. *Niels Juel Vindfeld Kroman*, født 13. Juli 1902 i Vilslev. Gift 26. August 1933 i Zions Kirke i Esbjerg med *Esther Jørgensen*, født 27. Februar 1910 i Rønne paa Bornholm. Stilling: Kontorassistent ved Esbjerg Andels-Svineslagteri. Bopæl: Nørregade 71, Esbjerg. Ingen Børn. — Dertil føjer Niels Juel følgende Oplysninger om sig selv og sin Hustru:

„Min Barndom har jeg oplevet i Vilslev. Jeg er født paa Gaarden „Egely“, den idylliske gamle Gaard, der i længst forsvundne Tider har været Birkedommersæde, og hvortil der knytter sig saa mange gode Minder. Efter min Faders Ønske skulde jeg ud at se andre Forhold, og jeg tilbragte saa to Somre i Vilslev Præstegaard hos Pastor Pedersen, hvor jeg hjalp til med alt muligt. — Jeg blev herefter konfirmeret i Vilslev Kirke. Et Aarstid derefter afhændede min Far efter mange Overvejelser Gaarden (en ondartet Øjensygdom gjorde det nødvendigt), og vi flyttede til Esbjerg.

Jeg blev ansat som Kontorelev paa A/S Esbjerg Margarinefabrik og gik samtidig i Handelsskole i 3 Aar, hvorefter jeg bestod

Handelsmedhjælper-Eksamen med Udmærkelse og fik Handelsstandens Flidspræmie.

Niels Juel og Esther Kroman.

Efter udstaaet Læretid paa Margarinefabriken blev jeg ansat paa Esbjerg Andelssvineslagteri, hvor jeg nu, 1938, har været i 15 Aar. I de sidste Aar har jeg beklædt en betroet Stilling som Leder af Afregnings-Afdelingen.

Mit Arbejde paa Kontoret kræver et forceret Tempo, og ofte har jeg kun faa ledige Stunder at tilbringe i mit Hjem, hvor min Hustru og jeg dyrker Musiken som Yndlingsbeskæftigelse. Men trods al Travlhed og Optagethed glider Tankerne ofte tilbage til de mange gode og lyse Minder fra min lykkelige Barndomstid, der var saa rig paa Oplevelser, f. Eks. Høstetiden i Engene, de mange Jagtture sammen med Bedstefar, som var en uforlignelig Skytte, hvorfor Udbyttet da ogsaa blev positivt. Særlig mindes jeg, da jeg til Ringridning paa „Palle“ fik 2. Præmie. Eller de dejlige Vinterdage, hvor vi i Engene løb om Kap paa Skøjter over kilometerlange Strækninger.

Den 26. August 1933 blev jeg viet til en Datter af Niels Jørgensen, som i en lang Aarrække har beklædt Stillingen som Værkfører paa A/S C. Mollerups Maskinfabrik, Havnen, Esbjerg.

Mine 6 Søskende og jeg har den Glæde stadig at have vore gode Forældre iblandt os. Saa sent som i Sommeren i 1938 foretog mine Forældre sammen med min Hustru og jeg en Tur til Vilslev for at opfriske gamle Minder. — Vilslev, den hyggelige, gamle By ved den blide, søvlglinsende Kongeaa. Byen ved det barske, fraadende Vester Vov Vov.

Esbjerg, i September 1938.

Niels Juel Kroman“.

3. *Agnes Juel Vindfeld Kroman*, født 2. Juni 1906 i Vilslev. Gift den 17. April 1932 i Sundby Kirke, Amager, København, med *Julius Rotne*, født 5. November 1907 i Hvorslev.

Agnes Rotne tilføjer: „Efter i 1923 at have taget Realeksamen fik jeg Plads paa Kontoret hos Ægeksportfirmaet David Greig, Esbjerg, hvor jeg var i 9 Aar, lige til jeg blev gift. I 1925 tog jeg Handelsskoleeksamen med Udmærkelse og fik derfor Esbjerg Handelsskoles Flidspræmie bestaaende af „Adam Homo“. I de sidste Aar var jeg Kassererske og Prokurist.

I Foraaret 1936 tog jeg atter fat paa Kontorgerningen, idet jeg fik en Stilling som Bogholderske hos Firmaet William Bencke

Julius Rotne med Familie.

& Co., Svampe Import og Eksport, i Odense, og der er jeg endnu.

Min Mand er en dygtig Bager og Konditor; det, vi nu stræber efter, er at faa vor egen Forretning, og helst inden der gaar for mange Aar."

De har 1 Barn: *Jørgen Vindfeld Rotne*, født den 6. Juli 1932 i Odense.

4. *Gudrun Vindfeld Kroman*, født 16. Marts 1908 i Vilslev. Gift 16. Maj 1937 i Frihavns Kirken i København med *Arne Stjernholm Jensen*, født 29. Januar 1912 i Horsens. — Gudrun er Damefrisørinde, og hendes Mand er Frisør.

De bor i Horsensgade 11, København Ø. — Har ingen Børn.

5. *Martha Vindfeld Kroman*, født 12. April 1910 i Vilslev. Gift den 8. December 1929 i Frihavns Kirken i København med *Svend Aage Larsen*, født 17. November 1908. Er Lager-eksponent. Bor i Horsensgade 13, København Ø. Har 2 Børn: *Kirsten Vindfeld Larsen*, født 24. August 1933 i København, og *Anne Vindfeld Larsen*, født 11. April 1937 i København.

6. *Johanne Vindfeld Kroman*, født 11. August 1914 i Vilslev. Gift den 14. August 1938 i Holmens Kirke i København med *Børge*

Gudrun og Arne Jensen.

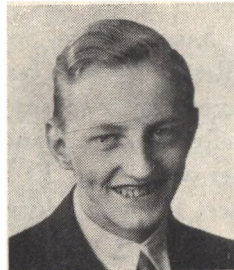
Jacobsen, født 20. Februar 1908 i København. Johanne V. Jacobsen er Bogholder-ske i Firmaet W. Hellesen & Co. i København. Hendes Mand, Børge Jacobsen er Assistent i Det forenede Dampskibsselskab A/S, København.

De bor, Under Elmene 12, København.

Svend Aage Larsen med Familie.

7. *Morten Vindfeld Kroman*, født den 20. December 1915 i Vilslev. Er Malersvend, har staaet i Lære hos Malermester Møllmann & Co. i København og i Læretiden gaet paa Teknisk Skole i 4 Aar. Bor hjemme hos sine Forældre, Villemoesgade 85, København Ø.

Johanne og Børge Jacobsen.

Morten Kroman.

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

Tavle 6.

5. *Peter Thomsen*, født 5. Juli 1801 i Næsbjærg. Han var det 5. Barn af Ane Margrethe Laustdatter og Thomas Thomsen Juel i Næsbjærg og den yngste af Sønnerne. Ligesom sine to ældre Brødre Laust og Lambert Thomsen kom han ogsaa til Vilslev, men dog ikke som dem for at blive bosiddende ved Giftermaal, men han skal have haft Plads i Byen som Tjenestekarl. Senere skal han have taget Plads som Karl i Sønderjylland paa Ballum eller Hjerpstedegnen. Lønnen for Bønderkarle har vel nok været større i Sønderjylland end her i Kongeriget; det var i hvert Fald den Gang saavel som senere meget almindeligt, at Folk her fra Vestjylland søgte Syd paa efter Arbejde, naar det gjaldt om at tjene Penge, selv om Arbejdet var strengere.

Peter Thomsen har jo ogsaa haft Bekendtskab med sin Broder Lambert Thomsens Kones Familie, der boede i Hjerpsted Sogn, saa han har haft god Anledning til at komme paa disse Egne; men dermed forsvinder ogsaa alle sikre Oplysninger om ham. Efterkommere efter hans yngste Søster, Karen Thomasdatter, der ogsaa kom til Slesvig og blev bosiddende paa Ballumegnen, i Skast, ved ikke, hvor han er blevet af, men mener, at han enten maa være død ugift eller ogsaa udvandret til Amerika, hvad flere gjorde paa den Tid der paa Egnen. Et Par af Lambert Thomsens Efterkommere, Lambert Brøns og Jørgen Kroman i Vilslev, mener, at deres Mødre har fortalt noget om, at han skal være omkommet under en Stormflod paa Egnen ved Højer, og at han var forlovet. Hvis dette er rigtigt, kan der næppe være Tvivl om, at Peter Thomsen er identisk med den Tjenestekarl, der druknede sammen med sin Forlovede og hendes 2 Brødre Natten mellem den 17. og 18. Oktober 1834 under Forsøget paa at redde hendes Faders Kreaturer i Land fra Øen Jordsand under en Stormflod, hvorom der er fortalt foran i nærværende Afsnit af Slægtshistorien. Sandsynligheden er stærk for, at den der omkomne Tjenestekarl er Peter Thomsen. Men hverken han eller hans Kæreste skyllede i Land eller blev fundet senere, og i Kirkebogen for Hjerpsted Sogn saavel som i en haandskreven Bog, der kaldes „Hjerpsted Sogns Krønikebog“, hvor Begivenheden er

omtalt, findes Navn eller Hjemsted anført for den druknede Tjenestekarl, han benævnes i begge Bøger kun som „Tjenestekarl“, hverken med Navn, Alder eller Hjemsted. Derimod kan der af Kirkebogen udledes, at hans Kæreste har haft Navnet Kirsten Mathiasen, og at hun maa være født før 1809. Peter Thomsen er altsaa død i en Alder af 33 Aar, og hans Kæreste har været over 25 Aar, da Ulykken indtraf.

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

(*Table 6*)

6. *Maren Thomasdatter*, døbt d. 27. April 1804 i Næsbjærg. Hun er den 6. i Rækken af Ane Margrethe Laustdatters og Thomas Thomsen Juels Børn, men deres ældste Datter. Er Oplysningerne om den ovenfor omtalte Broder Peter Thomsen usikre og faatallige, gælder det i endnu højere Grad om Maren Thomasdatter. Hun skal ligesom han have haft Tjeneste i Vilslev, og efter hvad en af hendes Brodersønner^{*1)} i Vilslev mener at kunne huske, har hun været gift med en Mand i Vejrup ved Gørding, der hed noget med Christoffer, han var almindelig kendt under Navnet „dygtig Christoffer“. To af deres Sønner skal have besøgt Familien i Vilslev, den ene af dem hed Mads, og den anden Thomas. — En anden Slægtning^{*2)} i Vilslev fortæller om en Mand, der kaldtes „store Nis“ fra Lourup (Gørding Sogn), som har besøgt og overnattet hos hendes Forældre. Denne „store Nis“ skulde være en Slægtning, det er saaledes ogsaa muligt, at han kan være en Paarørende af Maren Thomasdatters Mand. — I Vejrup mener gamle Folk,^{*3)} at der paa en Ejendom i Sognet i en kort Tid har boet en Mand, der hed Mads Christoffersen, men han solgte for mange Aar siden Ejendommen og kom bort fra Egnen. Vejrup og Gørding Sognes Kirkebøger frá 1812 til 1890 har ingen Oplysninger om Maren Thomasdatter frá Næsbjærg og hendes formodede Mand „dygtig Christoffer“ eller deres Børn. Maaske har Familien kun boet en kort Tid i Sognet,

*1) Niels Lauridsen, Vilslev.

*2) Marie Lambertsen, Vilslev.

*3) Amtsraadsmedlem Iver Iversen, Vejrup.

medens de har været bosatte andre Steder, før de kom til Vejrup eller Lourup, ellers maatte der jo findes noget i Kirkebøgerne om Bryllup og Barnefødsler. Da der heller ikke i Kirkebøgerne findes noget om Begravelser med Tilknytning til de kendte Navne, maa man jo gaa ud fra, at Familien ogsaa er rejst bort fra Egnen, forinden Dødsfald er indtruffet, hvis de overhovedet har boet i Gørding eller Vejrup Sogne.

Den Mulighed kan ogsaa tænkes, at de kan være udvandrede til Amerika baade unge og gamle, i Lighed med hvad der var Tilfældet med Søsteren Karens Efterkommere i Skast, der bliver omtalt i det følgende.

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

(Tavle 16)

7. *Karen Thomasdatter*, døbt den 29. Juli 1808 i Næsbjærg Kirke. Hun er den yngste af Ane Margrethe Laustdatters og Thomas Thomsen Juels Børnesflok i Næsbjærg.

Karen Thomasdatter rejste ligesom sin foran omtalte Broder Peter Thomsen fra Vilslev, hvor de begge havde tjent og haft Tilhold hos deres Slægtninge, til Ballumegnen i Sønderjylland, hvor de tog Plads som Tjenestefolk, men medens Peter Thomsen enten som omtalt har maattet ende sit Liv under en Stormflod paa Øen Jordsand eller paa anden Maade være forsvundet, har det været muligt at følge Karen Thomasdatter og i hvert Fald en Del af hendes Efterkommere helt op til vore Dage.

Karen kom til Landsbyen Skast ved Ballum, her blev hun gift med en Mand, der hed *Eske Olesen*, som var Bygmester eller Murer, han ejede et Hus i Skast, et Hus, som ses endnu 1937, som var og er bygget sammen med et andet Hus eller rettere et noget aflangt Beboelseshus med en Lejlighed i hver Ende.

Eske Olesens Data for Fødsel, Ægteskab og Død kendes ikke, men for Karens Vedkommende vides, at hun døde som Enke i Midten af 1880erne, ca. 80 Aar gammel. En Del af hendes Slægtninge fra Vilslev skal have været til Stede ved hendes Jordefærd i Skast En Sønnedatter, som er opkaldt efter hende, og som kan huske hende som en gammel Kone, fortæller, at hun sad i en Lænestol, hun var svagelig og spyttede meget, vilde gerne citere Bibelsprog og Salmevers. Hendes Mand var som anført død nogle Aar før Karen, de ligger begge begravede paa Skast Kirkegaard.

I Ægteskabet var der kun 2 levende Børn, der kendes, har der været flere, maa de være døde som smaa.

A.—1. *Anna Olesen* er født i Skast i eller omkring Aaret 1849, hendes Fødselsdag og Aar kan ikke sikkert angives, men hun var den ældste af de 2 Søkende. Hun var noget svagelig af Helbred, havde bl. a. en daarlig Finger, som man mente blev Aarsag til hendes tidlige Død. Efter Moderens Død i Midten af 80erne var hendes Helbred meget daarligt, hun havde da som før

omtalt en Sommer Ophold hos sin Kusine Margrethe Kroman i Vilslev. Hun var Kniplingspige, og denne Kunst udøvede hun meget denne Sommer; hendes Sind, der var blevet noget oprevet ved Moderens Død, kom igen i Ligevægt, og hendes Helbred bedredes ogsaa under dette Rekreationsophold i Vilslev. Da hun til Efteraaret rejste hjem, tog hun Plads som Husbestyrerinde hos en Mand i Randerup; her blev hun, til hun døde omkring Aaret 1890. Hun er begravet paa Randerup Kirkegaard. Var ugift.

Ane Marie og Niels Thomsen Olesen.

B.—2. *Niels Thomsen Olesen* er født den 16. September 1851 i Skast. Han var ligesom Faderen Bygmester, men ved Siden af Haandværket ejede og drev han et Husmandsbrug i Skast, hvor paa der holdtes 3 Køer.

Forældrenes Ejendom gik ikke i Arv til Sønnen, den beboede de gamle til deres Død, hvorefter den sandsynligvis er gaaet i Arv til Datteren Anne og af hende selv eller efter hendes Død solgt til fremmede Folk. Niels Thomsen Olesen var gift med *Ane Marie Kristensen*, født 16. December 1849. Det er muligt, at han har faaet sin Ejendom med Konen, og at det altsaa er hendes Fødehjem, de har ejet.

Niels Thomsen eller blot „Thomsen“, som var det Kendingsnavn, han altid gik under, blev ikke nogen gammel Mand. Han døde den 18. November 1908, 57 Aar gammel, og er begravet paa Skast Kirkegaard. Ane Marie overlevede ham som Enke i 24 Aar.

I Ægteskabet var der 8 Børn:

- a.—1. *Karoline Olesen*, født 29. April 1876 i Skast.
- b.—2. *Botilde Olesen*, født 1878 i Skast, død i Januar 1890, 12 Aar gammel.
- c.—3. *Gunder Kirstine Olesen*, født 25. Februar 1881 i Skast.

d.—4. *Elisa Olesen*, født 1883 og død i Januar 1890, 7 Aar gammel, i Skast.

e.—5. *Kristian Olesen*, født 1885 og død i Januar 1890, 5 Aar gammel, i Skast. Tvilling.

f.—6. *Poul Theodor Olesen*, født 1885 i Skast, død 10 Uger gammel. Tvilling.

g.—7. *Poul Theodor Olesen*, født 1. April 1886 i Skast, og

h.—8. *Elisa Marie Olesen*, født 9. November 1888 i Skast.

Om disse Børn vides følgende:

Halvdelen, altsaa de 4 af dem, døde som smaa Børn. Nr. 6, Poul Theodor, der var Tvillingbroder til Nr. 5, Kristian, døde, da han var 10 Uger gammel, medens de øvrige tre, Nr. 2, Botilde, Nr. 4, Elisa, og Nr. 5, Kristian, døde paa en og samme Nat i Januar Maaned 1890 i en af Alder af henholdsvis 12, 7 og 5 Aar. De tre Børn kom i samme Grav paa Skast Kirkegaard. Det var en Difteritisepidemi, der rev Børnene bort, hele Familien, undtagen Faderen var angrebet af Sygdommen, da Børnene blev begravede, var Moderen saa angrebet og syg, at hun ikke kunde følge Børnene til Graven. At denne Begivenhed har været en forfærdelig Tilskikkelse for den stakkels Familie er forstaaelig. Der fortælles, at Faderen næsten gik fra Vid og Sans derover. Da han fik Bud om, at hans store Pige var død, løb han ind til hendes Seng og ruskede hende i Armene for at kalde hende til Live igen, men hun var død. Faa Timer efter døde ogsaa den anden lille Pige, og hen paa Morgenstunden døde den lille Dreng.

Omkring ved den Tid, Faderen, Niels Thomsen Olesen, døde (1908), rejste den eneste efterlevende Søn, Nr. 7, Poul Theodor til Jowa i U.S.A., hvor han først havde en Farm, men fik senere Ansættelse ved et Vandingsanlæg. Han blev gift i Amerika og fik i Ægteskabet 2 Børn, 1 Dreng og en Pige. For nogle Aar siden*) blev Poul Theodor overkørt af en Bil, hvorved han mistede Livet.

I 1911 blev Ejendommen i Skast solgt, og den 62-aarige Enke Ane Marie Olesen, f. Kristensen, rejste derefter sammen med

*) Meddelt 1938.

Døtrene, Nr. 3, Gunder Kirstine, og Nr. 8, Elisa Marie over til Sønnen Poul Theodor i Amerika. Her levede Ane Marie i mere end 20 Aar, hun døde vistnok i Aaret 1932, 83 Aar gammel. Begge Døtrene blev gift i Amerika med Landmænd eller Farmere. Gunder Kirstines Mand er Sjællænder, altsaa Dansker, de har flere Børn, vistnok 6.

Elisa Maries Mand hedder *Andrev Kristensen*. Navnet tyder ogsaa paa, at han er dansk. Ogsaa de har flere Børn, 5 eller 6.

Nr. 1, den ældste af Niels Thomsen Olesens og Ane Marie Kristensens store Børneflokk, som her omtales tilsidst, var den eneste af den, der blev tilbage paa Hjemegnen, og som der er Efterkommere efter i Sønderjylland og Danmark.

a.—1. *Karoline Olesen*, født 29. April 1876 i Skast. Hun er opnævnt efter sin Bedstemoder Karen Thomasdatter fra Næsbjærg. Navneforandringen fra Karen til Karoline hidrører fra, at man i daglig Tale altid kaldte Bedstemoderen „Kaaren“, man syntes da, at „Karoline“ lød meget smukkere, hvorfor det blev Pigebarnets Navn.

Karoline voksede op i Hjemmet i Skast og blev, ved Siden af, at hun hjalp sin Moder i Huset, en dygtig Kniplingspige. Kniplingen var den Gang — er vel tildels endnu — et meget anerkendt og skattet Haandarbejde, der var betydelig mere anset og finere end f. Eks. Bindearbejdet paa Herning- og de jyske Hedeegne og Pottemagerarbejdet paa Vardeegnen.

De Tønder Kniplinger var i hvert Fald kendt og efterspurgt viden om. Knipleriet kunde vel ogsaa nok give sine Udøvere en god Biindtægt, men den største Profit gik dog nok i de omvandrede Kniplingskræmmers Lommer.

Aaret før Faderen døde, og 4 Aar før Moderen solgte Ejendommen og rejste til Amerika sammen med sine øvrige Døtre, blev Karoline Olesen gift.

Den 12. April 1907 holdt hun Bryllup med *Anders Bennedsen Pedersen*, født 30. Juli 1865 i Skast, hvor hans Forældre var Gaardmandsfolk. Bensen Pedersen, som han altid kaldtes, havde overtaget sin Fødegaard, nogle Aar før han og Karoline blev gift, men i 1905 nedbrændte Gaarden ved Lynnedslag. Bygningen blev

ikke genopført efter Branden, og Ejendommens Jorder blev udstykkede og solgt.

Efter Brylluppet blev der købt en Gaard paa 80 Tdr. Land i Agerskov i Sønderjylland, men efter nogle Aars Forløb blev

Karoline og Anders B. Pedersen.

ogsaa denne Gaard solgt og en anden Gaard i Foverup ved Rabsted købt, her boede Karoline og Bensen Pedersen heller ikke længe, før ogsaa denne Gaard afhændedes, hvorefter Familien atter flyttede til Agerskov, hvor de denne Gang købte en mindre Ejendom, her boede de til 1918, det sidste Krigsjaar, men saa blev ogsaa denne Ejendom solgt, og der blev købt en Gaard i Kærbølling i Rejsby Sogn. Gaarden laa sydligst i Byen, Øst for Landevejen, den var paa 48 Tdr. Land, hvoraf de 14 Tdr. Land var Marskeng. Her boede de til 1928. — Foruden Handelen med Ejendomme handlede Bensen Pedersen ogsaa en Del med Kvæg, som han græssede en Del af paa Tønderegnet og i Kogene. Bensen Pedersen var efterhaanden blevet en velstaaende Mand, men da den tyske Pengekrise indtraf, og Markens*) Kurs faldt, saa Pengene gik helt ud af Værdi, blev Bensen Pedersen som saa mange andre en ruineret Mand.

Dertil kom, at han sammen med flere andre Mænd havde kautioneret for en Kollega ved et større Ejendoms køb paa Ribegnen, men da Prisfaldet overalt — ogsaa i Danmark — indtraf, gik det ogsaa galt for denne Mand, og da de øvrige Kautitioner viste sig ikke at være saa velstaaende, som der var regnet med, gik ogsaa Tabet ved dette Foretagende ud over Bensen Pedersen.

Han blev som Følge af de store Tab nødt til at sælge Ejendommen i Kærbølling, og han var nu saa godt som en økonomisk ødelagt Mand. — Efter dette Uheld flyttede han og Karoline ind i et hyggeligt Lejehus med en stor Have i Rejsby, hvor de nu som gamle Folk nyder deres Aldersrente efter en lang og virksom Arbejdsdag.

Trods den megen Flytten omkring, har Bensen Pedersen det bedste Omdømme med sig overalt, hvor han har været, han be-

*) Tysk Mønt.

tegnes som en god og retsindig Mand, der har nydt udelt Agtelse blandt de Folk, han har haft med at gøre; det samme gælder Karoline, — hun er forøvrigt et typisk Medlem af Næsbjergslægten, hun besidder i fuldt Maal dens Egenskaber baade i ydre og indre Væsen.

Karoline og Bensen Pedersens Hjem og Familieliv bærer Præg af alvorlig religiøs Paavirkning, nærmest i Retning af Indre Mission, der dog er langt fra Fanatisme; men man møder i dette Hjem en alvorlig Kristentro parret med god og sund menneskelig Forstaaelse.

Bensen Pedersen, der var en høj og kraftig Mand af Udseende, blev syg og maatte søge Læge i August 1938; det var hans Hjerte, der var noget i Vejen med, hans Ben blev tykke, saa han daarligt kunde bevæge sig, han kunde heller ikke taale at ligge ned, saa han maatte anbringes i en halv oprejst Stilling i en Sofa eller Seng. Saaledes sad han hen et halvt Aars Tid, indtil han den 11. Januar 1939 sov hen i Døden. — Han er begravet paa Rejsby Kirkegaard.

Karoline, der nu er Enke paa andet Aar, er en rask gammel Kone paa 64 Aar, hun bor sammen med en Datter og Datterdatter i det lille pæne Hus i den store Have i Rejsby. — Hun skriver en ualmindelig smuk og rutineret Haandskrift og en god Stil. — Vi lader hende selv slutte dette Afsnit af Slægtshistorien ved at citere Uddrag af et Brev, som hun har skrevet den 12. Januar 1940: „— — — Børnene har været hjemme i Julen; Nytaarsaften var vi alle samlede her i Hjemmet, den Dag fyldte vor ældste Søn 32 Aar. — Vi har det alle saa vidt godt, den yngste Søn er i Vinter paa Højskole, den yngste Datter passer et Vaskeri i Grindsted, de øvrige Børn er i deres gamle Pladser. — Jeg har meget at takke for; Børnene er gode og dygtige, de hænger ved Hjemmet og kommer hjem saa tit, det lader sig gøre. Jeg har det nogenlunde med Sundhed, kun er

Jørgine og Peter Pedersen.

Niels Th. Pedersen.

Barbara Pedersen.

Ane M. Pedersen.

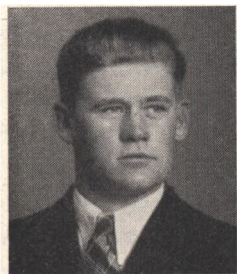
det lidt koldt i denne Tid, dog gaar jeg og lille Christa sædvanlig en lille Tur, vi tre lever jo fredeligt og godt og holder Hjemmet oppe for dem, der er ude i det fremmede — —“

Karoline og Bensen Pedersen har i Ægteskabet 6 Børn:

1. *Peter Pedersen*, født 31. December 1907. — Gift 10. Maj 1934 i Nr. Vollum ved Døstrup med *Jørgine Kristensen*, født der den 20. Oktober 1905. — De har, siden de blev gift, bestyret Luthersk Missionshus i Skærbæk. — Peter gaar paa Arbejde ved Siden af. — De har 2 Børn: *Carla Jensine Pedersen*, født 13. Maj 1935 i Skærbæk og *Jenny Pedersen*, født 4. Juni 1939 i Skærbæk.

2. *Niels Thomsen Pedersen*, født 22. Marts 1909. — Gift 20. Oktober 1935 med *Solvejg Kristensen*, født 17. Oktober 1916 i Tjæreborg. — Niels Thomsen P. er Maskinformer paa et Jernstøberi i Odense. De har 1 Barn: *Bent Christian Thomsen Petersen*, født 7. Maj 1939.

3. *Barbara Kirstine Pedersen*, født 21. Maj 1910 i Rabsted Sogn. — Hun er Sy pige og bor hos sin Moder i Rejsby. Har en lille Pige: *Christa Ruth Pedersen*, født 25. Marts 1933 i Rejsby.

Chr. H. Pedersen.

Kirsten Pedersen.

4. *Ane Maria Pedersen*, født 18. April 1912 i Agerskov. Hun har i flere Aar haft Beskæftigelse paa Aands-
svageanstalten i Ribe.

— Gift 15. November 1942 i Rejsby med *Niels Højberg Jensen* fra Tjæreborg. — Er Tømrer — de bor i Esbjerg.

5. *Christian Hansen Pedersen*, født 18. Januar 1914. Har været Tjenestekarl ved Landbruget. Vinteren 1940 var han paa Højskole.

6. *Kirsten Marie Pedersen*, født 14. Januar 1918. Har 1940 Plads paa et Vaskeri i Grindsted.

RESUMÉ

DET har vel nok været en Efteraarsaften i Aaret 1815, at den unge 19-aarige Kræmmer Laust Thomsen fra Næsbjerg med Stok i Haand og med Kramposen paa Ryggen holdt sit Indtog paa Slottet i Vilslev for at handle, men i Stedet for — eller maaske begge Dele — lod sig fæste som Tjenestekarl for det kommende Aar, — — ja, for Livstid; thi han blev ikke blot Tjenestekarl, men Mand og Ejer paa Slottet. Han kom ved sine Giftermaal til at rekonstruere eller nydanne den gamle Slotslægt i Vilslev, der havde været hjemme i Gaarden i umindelige Tider.

En lignende Slægtsfornyelse gentog sig, da Broderen, Skræddersvenden Lambert Thomsen, godt en halv Snes Aar senere blev gift med Nabodatteren og blev Mand paa hendes Ejendom. — Saaledes holdt Næsbjergslægten sit Indtog i Vilslev, og det fik, som det fremgaar af det foran fortalte, Følger. — Det var en Skræddersvend og en Kræmmer, der kom, saa og sejrede, — men det var rent tilfældigt, at de to unge Mænd var kommet til Handel og Haandværk, i hele deres Slægt var der, saa langt den kunde opspores tilbage i Tiden, i alle dens Forgreninger, kun Bønder eller Landmænd, bortset fra, at der muligvis kunde være en Draabe adeligt Blod i Slægtens Aarer tilført langt ude i Periferien. Slægten er Hedeboender fra Vardeegnen, hvor dens Rod forgrener sig fra den 500 Td. Land store Stauskærsgaard og den lige saa store Abildhede-Gaard, til de løber sammen i Næsbjerg i Sønderagergaard, hvor Slægten dannede Stammen til „Næsbjergslægten“, der nu forgrener sig viden om.

Det har selvfølgelig været en Overgang for de to unge Mænd at komme fra de jyske Hedeegne og ud til Marskbyen Vilslev med dens velgødede Agerjorder, med Moser, Kær og Enge, med Marklodderne spredte i Massevis over vidtstrakte Arealer. — Men de maa have haft nogen Tilpasningsevne, og de har fundet

sig tilrette med Forholdene, selv om de aldrig helt groede sammen med Byens oprindelige Befolkning.

De to unge Mænd havde i Slægtsarv faaet adskilligt Særpræg, der ikke lod sig opsuge helt paa deres nye Hjemsted; men som tværtimod i nogen Maade kom til at gøre sig gældende og smittede af paa deres nye Omgivelser samt overførtes til deres Efterkommere.

Naar man arbejder med Slægtshistorie, bliver man snart opmærksom paa, at der er visse Karakteregenskaber, der særpræger de forskellige Slægter; de spores tydeligt fra Generation til Generation i den samme Slægt. Tager man sig selv med ind i Billedet, der saaledes dannes, bliver man snart klar over, at man selv er et Produkt af de Slægtninge, der er gaaet forud for os; det skærper Interessen for Slægtshistorien; vi kan ligesom lære os selv at kende ved at studere de gamle i Slægten, thi de gaar mer eller mindre igen i os selv.

Næsbjergslægtens Medlemmer har hverken været dygtige eller daarlige som Bønder, men ganske almindelige Mennesker i deres Erhverv. De har været nøjsomme og flittige med udpræget Sans for Orden og Akkuratesse. De har været ærlige og ordholdne, havde man Gæld, eller der skyldtes noget, skulde det betales, og var et Løfte givet, skulde det holdes, det var en Æressag. — I moralsk Henseende har de været hævet over al Kritik. — De har gennemgaaende været religiøse, men besjælet af en underlig kold, følelsesløs, orthodox Religionsopfattelse; de var Pligtmennesker, Gud skulde ligesom Næsten have sit, man gik saa vidt muligt til Kirke om Søndagen; gik regelmæssig til Alters to Gange om Aaret, ofrede paa Højtidsdagene, betalte rettidig Kirkeskat og Tiende; ligesom man sørgede for, at de kirkelige Handlinger — Daab, Bryllup og Jordefærd — blev lovlig og retmæssig udført og overholdt efter Egnens Skik og Brug. — Desuden var deres Religionsopfattelse parret med en grusom Bunke Overtro; man troede sikkert mere paa Varsler, Spøgeri, Genfærd, Hekseri og Trolddomskunster end paa selve Treenigheden.

Med Hensyn til ovennævnte Krav og Forpligtelser stillede man store Fordringer om Overholdelse til sig selv, men ogsaa til andre. Dette har selvfølgelig virket irriterende paa mindre nøjeregrende Mennesker.

Men ved Siden af dette, næsten i Modsætning dertil, har mange af Slægtens Medlemmer været i Besiddelse af en vis Aandsoverlegenhed baade i kulturel og andre Henseender. — De har haft Tænkeevne og en god Logik samt været i Stand til at filosofere fornuftigt over Tingene. Dertil kommer, at mange har været dygtige til at regne og skrive. Baade hos Mænd og Kvinder støder man ofte paa en smuk og flydende Haandskrift og en god Stil.

Som Bønder har de passet deres Ejendomme samvittighedsfuldt, men de har været smaalige og nøjeregnende, de har ligesom manglet Udslag, har været bange for at slaa større Brød op, end de kunde være sikre paa at faa i Ovn, — har ikke turdet skræve videre, end Bukserne tillod. — De har hverken manglet Udsyn eller Evne, hvad der er Vidnesbyrd nok om, men de har manglet Dristighed og Paagaahed. De har ikke villet vove eller risikere noget, de ikke fuldt ud kunde overse eller svare til. Det er sikkert disse Karakteregenskaber, der har medført denne Snæverhed.

De er ikke alle kommet paa deres rette Plads. — Dette giver sig tydelige Udslag, naar de, der især i de senere Aar, er gaaet over i andet Erhverv, hvor disse Karakteregenskaber og Evner rigtig har kunnet udfolde sig, fordi de har fundet en Vokseplads, der betinger Grøde og Udvikling. I de frie Erhverv kræves der Mod, Dristighed, ja undertiden Hensynsløshed, hvis man skal naa frem til noget. — Medens der i Funktionær- og Embedsklassen kræves Orden, Pligtopfyldelse og Samvittighedsfuldhed, selvfølgelig parret med Flid og Dygtighed. — Her vilde sikkert Næsbjergslægtens Egenskaber være paa deres rette Plads. — Nogle faa Uddrag af Slægtshistorien synes at godtgøre dette:

„Den sidste Thomas Thomsen Juel var baade Gaardejer og Skoleholder i Næsbjerg; han var meget afholdt og skattet som Skoleholder, og selv gik han helt og holdent op i Skolegerningen. Gaarden forsømte han, saa han maatte sælge den, og dermed gik Slægtsgaarden over paa fremmede Hænder. — Skolegerningen har sikkert været daarligt lønnet, saa Thomas Juel har været henvist til Nøjsomhed, men trods dette — hellere Lærer end Bonde.“

„Andreas Brøns i Vilslev, der først var Hyrdedreng og senere Bagerlærling, løb fra det hele og blev Skolelærer. Han var en særdeles dygtig og afholdt Lærer baade i Surhave ved Brørup og i Gimlinge ved Næstved, han var selv overmaade glad ved sin Ger-

ning. — Hans 4 Sønner og 2 Svigersønner er alle Lærere, de 2 af dem er endda rykket frem til at blive et Par meget anerkendte Børnehjemsforstandere.“

„Søren Martin Friis fra Egebæk ved Ribe rejste som ung til Amerika, hvor han begyndte som Farmer, men han blev ret tidlig valgt til Parlamentsmedlem og besad denne Stilling i 28 Aar, indtil han døde. Som Farmer har han næppe været fremragende, men som Parlamentsmedlem maa der vel have været noget dygtigt ved ham, da han blev genvalgt gennem de mange Aar. 2 af hans Børn har været Parlamentssekretærer, og flere af Børnene er i gode Stillinger.“

„Til Slut skal nævnes Brødrene Lambert og Laurids Lambertsen fra Vilslev, der begge har gjort en ret enestaaende Karriere. Begge var de Bondeknøse uden nævneværdig Uddannelse ud over, hvad en fattig Landsbyskole kunde give. Og dog naaede de begge frem til højt betroede Stillinger, den ene som Kaptajn i Hæren og senere som en mangeaarig velanset Kontorchef for de tekniske Skoler i København. — Og den anden, der gennem mange Grader naaede frem til Stillingen som Overinspektør for Bispebjerg Hospital i København. — Begge var skattede og velansete Mænd, der ved deres Afgang blev dekorerede med Ridderkorset.“

Dygtighed, gode Evner, Flid, Held og Lykke gør noget, — ja meget; men mon det alligevel ikke til syvende og sidst er de gode stærke nedarvede Slægtsegenskaber, der har gjort Udslaget.

TILLÆG TIL NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

Se Slot-Slægten Tavle 5.

I Slutningen af Afsnittet om Slotslægten i denne Slægtshistorie er der fortalt om Søren Hansen Slot og hans 2. Hustru Anna Nielsdatter samt om deres 4 Børn, hvoraf de 2 døde som smaa, medens de andre 2 — Døtrene Margrethe og Ane Kathrine — begge blev gift med Laust Thomsen fra Næsbjærg hvorved i hvert Fald den sidstnævnte blev Stammeren til den Del af Næsbjærgslægten, der har sit Udspring fra Slægtsgaarden „æ Slot“. — Der er ogsaa fortalt, at efter Søren Hansen Slots Død d. 8. December 1803 indgik Enken Anne Nielsdatter Aaret efter, den 6. Oktober 1804, i Ægteskab med Enkemand Graves Pedersen af Vilslev; han var Boelsmand og Genbo til Anna Nielsdatter; han havde, ligesom hun, i sit første Ægteskab haft 4 Børn, hvoraf de 3 var døde som ganske smaa, kun den ældste, Datteren Ane Kathrine Gravesdatter, levede. Hun var født 7. Septbr. 1794 og var altsaa 10 Aar gammel, da hun flyttede med sin Fader ind paa — Slottet, hvor hun voksede op sammen med sine foran nævnte Stedsøstre. Da hun blev voksen, kom hun, som ogsaa før omtalt i Ægteskab med den ældste af Næsbjærgbrødrene, Thomas Thomsen Juel, der ejede Slægtsgaarden i Næsbjærg, hvor han tillige var Skoleholder i sin Fødeby; — men derom er der fortalt udførligt under Næsbjærgslægten — Tavle 6 — Spalte 1 nederst.

De to Enkefolk, Anne Nielsdatter og Graves Pedersen levede sammen i Ægteskab i 35 Aar paa hendes Gaard i Vilslev. De døde begge i Aaret 1839, Anne den 4. Januar og Graves den 8. Oktober, de er begravede paa Vilslev Kirkegaard. — I Ægteskabet havde de kun et Barn, en Datter, Margrethe Gravesdatter. — Denne Datter kan ikke henregnes til Slotslægten trods det, at hun er født paa „æ Slot“, da hun ikke har Blodfællesskab med den øvrige Slotslægt. — Derimod er hun en Halvsøster til Søren Hansen Slots og Anne Nielsdatters Døtre Margrethe og Katrine, der begge blev gift med Laust Thomsen fra Næsbjærg; med dem har

hun Blodfællesskab gennem sin Moder. Det vil derfor være det rigtigste, at hun henføres under Næsbjergslægten som et Tillæg til denne.

Se Slot-Slægten Tavle 5 fortsat.

Margrethe Gravesdatter er født 30. Marts 1809 i Vilslev og død den 12. Februar 1849 i Jedsted, 40 Aar gammel. Hun blev gift 14. Maj 1831 med *Frands Sørensen (Hjuler)*, født 25. August 1792 og død 28. Marts 1882, 90 Aar gammel, i Jedsted. De ejede en Gaard i Jedsted, der blev købt af en „Hjuler“, derfra stammer Navnet „Frands Hjuler“, som altid var Frands Sørensens Kendingsnavn. — Gaarden blev solgt i 1880erne til en Sønderjyde, Hans Knudsen, for hvem den nedbrændte sammen med Nabogaarden ved Lynnedslag. Gaarden blev

Fr. Sørensen (Hjuler)

genopført, men nu 1940 er der kun et Hus tilbage af Gaarden, der er udstykket. Huset ligger umiddelbart lige Øst for Forsamlingshuset og Skolen i Jedsted.

Margrethe Gravesdatter og *Frands S. Hjuler* havde i deres Ægteskab 7 Børn; 4 Sønner, store, kraftige Karle, der som Soldater allesammen var Gardister, og 3 Døtre:

Tavle 17, fortsat fra Slot-Slægten Tavle 5.

A.—1. *Søren Frandsen*, født 3. Maj 1832 i Jedsted. Han blev Sømand, var Kaptajn og Skibsejer, men forliste og druknede. Nogle fortæller, at Forliset skete i Nordsøen en forfærdelig Stormvejrnat, hvorunder ikke mindre end 70 Fartøjer strandede. Andre mener, at det var i Middelhavet, *Søren Frandsen* forliste. *Søren Frandsen* maa være omkommet i Foraaret 1861; thi den gamle *Laust Thomsen* paa „æ Slot“ i Vilslev meddeler sin Søn, *Niels Lauridsen*, der ligger som Soldat i Slesvig i et Brev, dateret 10. Maj 1861, at der er kommet et betydeligt Beløb til hans Morbroder *Frands Hjuler* i Jedsted fra den omkomne Søn, *Søren Frandsen*. Han maa altsaa være død, før han er naet 30 Aars Alderen. Han var ugift.

B.—2. *Graves Frandsen*, født 17. Januar 1834 i Jedsted, død den 18. Marts 1872 i Ribe i Sct. Catharinæ Sogn. I 1861 laa han som Soldat i Aarhus. I 1863 blev han gift med *Ingeborg Pedersen*, Datter af Bager Pedersen i Ribe, hun er født den 17. August

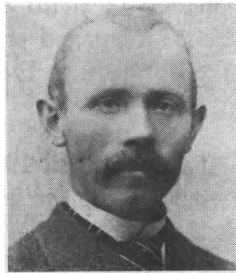

Graves og Ingeborg Frandsen.

1847 i Ribe. Umiddelbart efter Brylluppet blev Graves Frandsen indkaldt til Krigstjeneste og deltog i Krigen 1864. Efter Krigen var han Vognmand og Postkører i Ribe. Her døde han i en forholdsvis ung Alder kun godt 38 Aar gammel. Hans Hustru Ingeborg Frandsen, der overlevede sin Mand i 40 Aar, rejste, efter at hun var blevet Enke, sammen med sine Døtre til København, hvor hun i mange Aar havde et Pensionat. Her døde hun i Julen 1911, men blev begravet i Ribe den 6. Januar 1912.

I Ægteskabet var der 2 Børn, begge Døtre:

a.—1. *Ane Margrethe Frandsen*, født 20. Juli 1866 i Ribe. Gift den 27. Februar 1893 i Helligkorskirke i København med Dyr læge *Anders Jensen Skjøttgaard*, født 25. Oktober 1865 i Hviding, Vorning Sogn i Viborg Amt, Søn af Gaardejer Jens Christensen og Hustru S. Andersdatter. — A. J. Skjøttgaard arbejdede ved Landbruget til 1887, hvorefter han tog Præliminærekseksamen 1888 og Dyr lægeeksamen i 1892. Tog derefter til Bramminge, hvor han nedsatte sig som praktiserende Dyr læge samme

Margrethe og Anders J. Skjøttgaard.

Aar. Her byggede han og Margrethe sig en stor, smuk Villa i Jernbanegade, og her har de boet indtil 1938, da Skjøttgaard solgte baa-de Villaen og sin Praksis, hvorefter han købte en mindre Villa i Fengers Allé. Her døde

Skjøttgaard i November 1939 ret pludseligt af et Hjerteslag, 74 Aar gammel, han blev begravet paa Bramminge Kirkegaard den 21. November 1939.

Skjøttgaard var en dygtig Dyrslæge og en flittig Mand, der hurtigt skaffede sig en meget stor Praksis, han var paa Færde baade tidligt og sent, og han var meget afholdt af Befolkningen i den Kreds, hvor han havde sin Virksomhed. Med Aarene svækkedes baade hans Syn og hans Hørelse en Del, men desuagtet var han dog fuldtud sin Gerning som Dyrslæge voksen.

Ane Margrethe Skjøttgaard, der overlever sin Mand, har gennem de mange travle Aar været ham en god og trofast Hustru, der skabte et hyggeligt og godt Hjem for ham og deres ret store Børneflok.

I Ægteskabet var der 6 Børn, 2 Sønner og 4 Døtre:

1. *Ingeborg Cecilie Skjøttgaard*, født 8. Februar 1895 i Bramminge. Gift 14. December 1935 med Musiker *Viggo Eskesen*, født 22. November 1891 i Lille Darum, Søn af Gaardejer *Anders Eskesen* og Hustru *Else*, f. *Tobiasen*, i L. Darum. *Ingeborg Eskesen* er Bibliotekar ved Bramminge Bibliotek og Assistent ved Ribe Landbosparekasses Filial i Bramminge; medens *Viggo Eskesen* har en betydelig Virksomhed som Musikdirektør. De bor i Bramminge. Har ingen Børn.

2. *Astrid Skjøttgaard*, født 30. April 1896 i Bramminge, død 19. September 1937 samme Sted. Hun var Kasserer i Handelsbankens Bramminge-Afdeling. Ugift.

3. *Uffe Skjøttgaard*, født 21. August 1897 i Bramminge. Gift den 21. Januar 1927 i Vejle med *Gertrud Poula Schruhl*, født 9. November 1900 i Kiel. *Uffe Skjøttgaard* er Forsikringsinspektør ved Arbejdsgivernes Ulykkesforsikring. De bor i Viby ved Aarhus. Har ingen Børn.

4. *Hildur Skjøttgaard*, født 30. April 1900 i Bramminge. Gift den 28. Juni 1924 i Bramminge med *Marius Østergaard Nielsen*, født 6. Marts 1898 i Løgumkloster, Søn af Assurandør *Kristian Nielsen* og Hustru *Nielsine Nielsen*, nu 1940, i Odder. *Marius Østergaard Nielsen* er Amtsinspektør for Forsikringsselskabet

„Baltica“ i Aarhus Amt. Bor i Skanderborg. Har 3 Børn: *Anders Kristian Østergaard Nielsen*, født 25. Maj 1925 i Varde, død 9 Maaneder gammel i Skanderborg, *Edith Østergaard Nielsen*, født 22. December 1927, og *Aksel Østergaard Nielsen*, født 22. Februar 1932, begge i Skanderborg.

5. *Jens Kristian Graves Olaf Skjøttgaard*, født 16. Juli 1901 i Bramminge. Gift 16. Maj 1925 med *Ingeborg Cathrine Jensen*, født 23. Maj 1898 i Horsens. Datter af pens. Pakmester Søren Jensen og Hustru Rita Grishauge i København. Olaf Skjøttgaard tog Studentereksamen 1919, Dyr lægeeksamen 1924. Var en kort Tid Assistent hos Dyr læge L. Hansen, Esbjerg Andels-Svineslagteri. Kom til Hjørring Andels-Svineslagteri 1924 som Reserve-dyr læge, derefter fra 1926 til Ringsted Andels-Svineslagteri som Assistent hos Overdyr læge Aksel Pedersen. Fra 1. April 1936 er han ansat som Overdyr læge ved Morsø Andels-Svineslagteri. Bor i Nykøbing, Mors. Har en Søn: *Bent Skjøttgaard*, født den 13. Juli 1928 i Ringsted.

6. *Ester Margrethe Skjøttgaard*, født 8. August 1905 i Bramminge, død den 31. December 1918, 13 Aar gammel, i Bramminge.

b.—2. *Ester Nicoline Frandsen*, født 24. August 1868 i Ribe. Gift den 22. December 1887 i København med Maler *Niels Erik Harald Christensen*, født 4. Februar 1862. Bor i København og har 2 Børn:

1. *Ingeborg Elisabeth Christensen*, født 20. Januar 1889. Gift 20. Juni 1911 i København med Malermester *Hans Otto Møllman*, født 8. Januar 1882 i København. Søn af Malermester Møllman i København. De bor paa Frederiksberg. Har 3 Børn: 1. *Grethe Møllman*, født 9. Juni 1912 i København. Gift 6. September 1933 i København med Pro-

Ester og Harald Christensen.

prietær *Sven Staggemejer*, Gentofte. Bor Havegaard pr. Helsingø i Nordsjælland. De har en Datter: *Birgitte Staggemejer*, født 29. Maj 1935. 2. *Inge Møllman*, født 10. August 1913 i København. Hun er Børnehavelærerinde i København. Ugift. 3. *Ole Møllman*, født 23. Maj 1917 i København; ansat i Malerfirmaet Møllman i København.

2. *Ester Margrethe Christensen*, født 23. Juni 1890 i København. Gift den 10. November 1916 i København med Ingeniør, cand. polyt. *Henrik Rasmussen*, født 22. April 1879 i Slagelse. Søn af Jernstøber Rasmussen. De bor i Gentofte. Har 3 Børn: 1. *Elise Rasmussen*, født 8. Januar 1918 i København. 2. *Kirsten Rasmussen*, født 6. September 1919 i København, og 3. *Tove Rasmussen*, født 12. Marts 1924 i København.

C.—3. *Christen Frandsen*, født 24. September 1835 i Jedsted. Han tjente i flere Aar som Kusk hos Pastor Lindhardt i Nr. Farup. Senere havde han Plads som Karl paa Ydermøllen i Ribe, her døde han 1873, 38 Aar gammel. Ugift.

Tavle 18.

D.—4. *Ane Cathrine Frandsen*, født 10. September 1837 i Jedsted. Død i Marts 1907 i Jedsted. 2 Gange gift. 1. Gang 1860 med *Simon Hansen Sørensen Thude*, født 27. November 1833

Simon og Ane Cathrine Thude.

i Vilslev. Han var Søn af Gaardejer Søren Mikkelsen Thude og Hustru Kirsten Marie, født Simonsdatter, der ejede Gaarden Matr. Nr. 12 i Vilslev, Simon Thude og „Trine“, som de altid kaldtes, overtog hendes Fødegård

i Jedsted, medens hendes Fader, Frands Hjuler, blev boende hos dem. Her levede de sammen og havde deres Hjem i 9 Aar, indtil Simon Thude døde den 3. Marts 1869, kun 36 Aar gl.

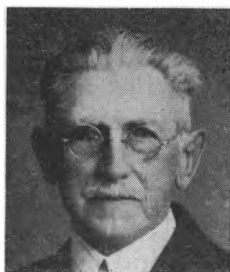
I Ægteskabet var der 4 Børn, men om dem senere.

Knapp et Aarstid efter Simon Thudes Død giftede Trine sig igen, med Enkemand og Gaardmand *Jeppe Knudsen (Oust)* i Jedsted, han er født den 24. Oktober 1826 og død 1. April 1889 i Jedsted. Jeppe Knudsen eller Jep Oust, som han altid kaldtes, ejede en Gaard, der laa længst til Sydøst i Jedsted By, der hvor Vejen drejer i Syd mod Farup — vistnok Matr. Nr. 7 i Jedsted. Gaarden ejes nu, 1940, af Carl Bolding. Her flyttede Trine og hendes Børn nu ind for at danne et nyt Hjem. Deres gamle Hjem blev som før nævnt solgt og kom paa fremmede Hænder. Heller ikke Trines Ægteskab med Jeppe Oust blev synderlig langt, efter 19 Aars Ægteskab blev hun Enke for anden Gang, hvorefter hun hensad i Enkestand i 18 Aar. — Trine Oust var en livlig og meget omgængelig Kone, der sikkert kun havde Venner, hun var i hvert Fald en meget velkommen Gæst, naar hun besøgte sin Moders Slægtninge i Vilslev. Hun døde som nævnt i Foraaret 1907, og hun havde ogsaa 4 Børn i sit 2. Ægteskab.

Cathrine Frandsens og Simon Thudes 4 Børn:

a.—1. *Frands Sørensen Thude*, født 24. Marts 1861 i Jedsted. Hans Drengaar var efter almindelig Skik og Brug, at han om Vinteren gik til Skole, medens han om Sommeren passede Køer, først i Hjemmet og derefter i flere Aar ude at tjene som Hyrde-dreng, saaledes paa Lundgaard i Farup Sogn og hos Uhrmager Schultz i Ribe, der ogsaa havde Landbrug. 15 Aar gammel kom han i Tømmerlære hos en Mester i Brøns, hvor han var i 4 Aar til November 1879. Kom derfra til Ribe, hvor han arbejdede som Svend til 1882. I 1883 maatte han ind som Soldat, han aftjente sin Værnepligt ved Ingeniørtropperne og laa i Tjenesten i næsten 3 Aar. Derefter kom han igen til Ribe, hvor han arbejdede ved Opførelsen af den ny Jernbanebro over Aaen Syd for Ribe, da Banen blev forlænget til Vedsted. Senere fik han Stationsbyg-ningsarbejde Syd for Grænsen.

Den 17. Juli 1886 blev Frands Thude gift med *Ane Elisabet Ludvigsen*, født 25. Januar 1863 i Ribe. Datter af Købmand Lud-

Frands og Ane Elisabet Thude.

Ludvig Thude.

vigsen, Storegade i Ribe. Hun er døbt, konfirmeret og viet i Skt. Catharine Kirke i Ribe.

I 1887 søgte og fik Frands Thude Borgerskab som Tømrermester i Ribe. Denne Tømrermesterforretning drev han i godt 10 Aar og opførte i den Tid flere Bygninger i Ribe; men solgte den, da han i 1898 overtog Pladsen som Driftsleder paa Stømpemøllens Savværk i Ribe. I 1913 mistede han her under Savearbejde 2 Fingre paa venstre Haand. I Aaret 1915 gik Stømpemøllen fallit, hvorefter Frands Thude startede en Brændselsforretning. I 1918 købte han en Ejendom i Sønderportsgade med tilhørende Landbrug, som han drev i mange Aar, blev senere ogsaa Rutebilejer og kørte Turen Ribe—Gram i flere Aar.

I 1936 holdt Ane Elisabet og Frands Thude deres Guldbryllup i Sønderportsgade; de var jo snart ved at være gamle Folk nu, men raske og livlige var de begge to, en lang og virksom Arbejdsdag havde de bag sig, og en stor Børneflokk samt deres mange Venner gjorde alt for at hædre og glæde de gamle. Flere af Børnene har i mange Aar været bosat i Amerika, hvor Frands Thude og hans Hustru har besøgt dem, vistnok 2 Gange, saadanne Rejser har været en betydelig Oplevelse for de to gamle Ægtefolk.

To Aar efter Guldbrylluppet, den 11. Juni 1938, døde Ane Elisabeth ret pludseligt af et Hjerteslag, 76 Aar gammel.

I Ægteskabet er der 10 Børn:

1. *Ludvig Gottlieb Sørensen Thude*, født 19. Oktober 1886 i Ribe. Rejste til Amerika den 1. Juni 1909. Gift 17. Marts 1920 i U.S.A. med *Karen Nielsen*, født 24. August 1896. Hendes Fader hed *Anders Nielsen*, var Bager, havde lært hos Konditor Hansen,

Støchens Plads i Ribe. — Ludvig Thude har Vognmandsforretning i Cikago. Har 2 Børn: *Ludvig Ingvard Thude*, født 7. Juni 1921 og *Rejmond Thude*, født 5. Maj 1925, begge født i Cikago, U.S.A.

2. *Ane Cathrine Thude*, født 7. Maj 1888 i Ribe. Hun har Lærerindeeksamen fra Ribe Seminarium 1909. Gift den 17. Oktober 1923 i Esbjerg med *Hans Peder Aare-Pedersen*, født d. 14. Oktober 1888. Han er Lærer ved Rørkær Skole i Esbjerg, og Cathrine er Lærerinde ved Østre Skole i Esbjerg. Hun var Vinterlærerinde ved Vilslev Skole, før hun fik Ansættelse i Esbjerg. I Ægteskabet er ingen Børn.

3. *Elisa Hansine Thude*, født 21. November 1889 i Ribe. Gift 10. November 1909 med *Laurids Madsen Pedersen*, født 23. December 1884 i Ribe. Søn af Bogbinder Leonhardt Petersen, Termansens Boghandel i Ribe. Laurids Pedersen kom i Lære 1900 paa Obbekærs Jernstøberi i Ribe. Her har han været efter udstaaet Læretid som Former i over 40 Aar. Han har det Lov paa sig, at han er dygtig i sit Fag og afholdt baade af sine Foresatte og sine Medarbejdere. De bor i Sviegade og har 3 Børn: 1. *Ane Marie Pedersen*, født 6. Maj 1911. Gift 28. Marts 1937 i Lønborg Kirke ved Tarm med *Harald Brink*, født 2. December 1905, Grosserer i Ribe. 2. *Inga Regine Thude Pedersen*, født 2. Juni 1912 i Ribe og 3. *Aase Elisa Thude Pedersen*, født 21. December 1914 i Ribe.

4. *Regine Thude*, født 12. Oktober 1891 i Ribe. Rejste til Amerika sammen med sin ældste Broder den 1. Juni 1909. Hun er ugift og ejer sammen med sin yngre Søster Anna Elisabeth en lille Farm i Chandler i Arizona, U.S.A., hvor de har Køer og driver Kalkunavl.

5. *Simon Hansen Sørensen Thude*, født 7. Oktober 1893 i Ribe. Efter at have lært Kolonialhandel hos en Købmand i Brøns, rejste han til Amerika. Han har Benzintank i Chandler i Arizona. Er gift med en indfødt Amerikanerinde, hvis Fornavn er *Dorthe*. De har ingen Børn.

6. *Hans Ludvigsen Thude*, født 17. September 1895 i Ribe. Ogsaa han rejste et Aarstid efter sine Søkende til Amerika. Han

er gift i Februar 1930 i U.S.A. med *Erna Dyyr*, der er Datter af en Dyrlæge i Aabybro i Vendsyssel i Danmark. Han passer en Pumpestation i Arizona sammen med Halvbroderen til sin Fader — *Simon Marinus Jepsen*.

Erna og *Hans L. Thude* har 3 Børn: *Robert*, *Harry* og *Villy Thude*, deres Fødselsdage og Aar kendes ikke.

7. *Søren Frandsen Thude*, født 25. November 1897 i Ribe. Gift den 4. Februar 1921 med *Birthe Marie Jensen*, født 1. Juli 1900 i Randers, men opdraget hos *Hans Nielsen* i Opsneum ved Bramminge. De bor i Ribe, og *Søren F. Thude* er Vognmand og Entreprenør. De har 4 Børn: 1. *Grethe Thude*, født 21. August 1925 i Ribe. 2. *Frands Thude*, født 24. Oktober 1929 i Ribe. 3. *Flemming Thude*, født 15. Juni 1931 i Ribe og 4. *Ncra Thude*, født 23. September 1936 i Ribe.

8. *Anna Elisabeth Thude*, født 1. November 1899 i Ribe. Rejste til Amerika, er ugift og ejer sammen med Søsteren *Regine* en lille Farm i Chandler i Arizona. Halvonkelen, deres Faders Halvbroder, *Andreas Jepsen*, opholder sig hos de 2 Søstre og bistaar dem med Farmens Pasning.

9. *Kirstine Abelone Thude*, født 23. Marts 1901 i Ribe. Gift 14. Februar 1932 med *Anders Thorvald Jensen*, født 1. December 1899 i Randers, han er Broder til Chauffør *Søren F. Thudes* Kone. Skønt han er Købstadsbarn, er han dog Landmand, han kom ud at tjene ved Landbruget, da han var 8 Aar gammel. De ejer nu en Gaard i Ø. Vedsted. Har ingen Børn.

10. *Ejnar Ludvigsen Thude*, født 10. Maj 1905 i Ribe. Gift den 17. November 1936 med *Dagmar Ravnborg*, født i Juni 1915 paa Mors. *Ejnar Thude* har overtaget Renovationsvæsenet i Ribe. De har 2 Børn: *Herman Thude*, født 1. August 1934 i Ribe, og *Inga Thude*, født 21. Marts 1937 i Ribe.

b.—2. *Søren Mikkelsen Thude*, født 10. April 1862 og død 15. August 1862 i Jedsted.

c.—3. *Søren Mikkelsen Thude*, født 31. Maj 1863 i Jedsted. Han rejste som ung til Amerika; men man har ingen Forbindelse med ham og hører aldrig fra ham; man mener, han forblev ugift.

Magdalene og Søren Frandsen Thude.

Cathrine Thude.

d.—4. *Søren Frandsen Thude*, født 4. September 1864 i Jedsted, han er den yngste af Cathrine og Simon Thudes Børn. — I Aaret 1891, et Par Aar efter hans Stedfader Jeppe Knudsen (Oust's) Død, overdrog Moderen Gaarden til ham, mens hun selv vedblev at forestaa Husholdningen. I 1898 solgte Søren Frandsen den gamle Gaard, men tog en Del af Jorderne fra den, hvorpaa han lod opføre en ny Bygning*) Øst for Jedsted By ved Vejen, der fører fra Byen til Ribe Landevej. Her blev han gift den 30. November 1900 med *Magdalene Petrea Gantzel*, født 2. December 1879 i Jedsted. Datter af Grethe og Niels Gantzel, der den Gang ejede en anden Udflyttergaard i Jedsted, som laa Nabo til, hvor Søren Frandsen havde opført sin nye Gaard.

I 1907, da Moderen var død, solgte Søren Frandsen Thude ogsaa den ny Gaard, hvorefter han købte en mindre Ejendom Syd for den solgte Gaard, som dog laa paa Hillerup Mark i Nr. Farup Sogn. Her boede de til 1929, da ogsaa denne Ejendom blev solgt, hvorefter de flyttede til Hunderup Sogn, hvor de boede i 3 Aar, indtil Magdalenes Forældre, der i flere Aar havde boet i et af dem selv opført Hus ved Jernbanen paa Jedsted Mark lidt Syd for Gredstedbro Stationsby, i Aaret 1932 døde begge. Da overtog Magdalene og Søren Frandsen deres Ejendom, og her har de boet siden. Søren Frandsen og Magdalene har i deres Ægteskab haft en stor Børneflokk, ialt 9, om dem følgende:

1. *Ane Cathrine Thude*, født 23. Februar 1901 i Jedsted. Gift 23. September 1921 med *Kjæld Mathias Kjældsens*, født 27. Marts 1893 i Harresøe, Givskud Sogn. De ejer „Lille Tykskovgaard“

*) Ejers nu, 1940, af Jannik Andersen.

Fra v. Esther,
Gunhild, Ida,
Inga og Margit
Kjældsén

ved Ejstrupholm, en Gaard paa 80 Tdr. Land + 10 Tdr. Land Skov. De har 6 Børn, alle Piger: 1. *Else Kjældsén*, født 9. Januar 1921 i Kollemorten, Øster Nykirke Sogn, død 9 Aar gammel. 2. *Ida Magdalene Kjældsén*, født 24. September 1922 i Kollemorten. 3. *Inga Amalie Kjældsén*, født 16. Januar 1926 i Vesterlund. 4. *Ester Kjældsén*, født 5. Februar 1930 i Vesterlund. 5. *Margit Kjældsén*, født 7. Oktober 1933 i Vesterlund, og 6. *Gunhild Kjældsén*, født 10. Marts 1937 i Tykskov, Ejstrup Sogn.

2. *Niels Gantzel Thude*, født 28. Februar 1903 i Jedsted. Han rejste til Amerika, hvor han er gift med en indfødt Amerikanerinde, der hedder *Opal*, med hvem han har 2 Pigebørn, hvoraf den ene hedder *Anna Charlotte Thude*.

Niels Gantzel ernærer sig som Kok eller Køgemester Han opholdt sig først i Tempe, Maricobe i Arizona, men skal nu være flyttet til Miame.

Niels Gantzel Thude med Familie.

3. *Simonine*, i Vilslev Kirkebog, Semine, men hun kaldes altid *Ninna Thude*, født i Jedsted 15. Juni 1905. Gift 2. Marts 1928 i Vamdrup med *Albert Hansen*,*) født 22. Marts 1904 i Ab-

*) Om hans Slægt — se under Slotslægten.

kær, Vedsted Sogn i Sønderjylland. Albert Hansen var i 1928 Mejerist i Esbjerg, men har siden 1930 været Ismester paa Isværket i Nykøbing, Falster.

Albert og Ninna Hansen.

De har 2 Børn: *Kæthy Hansen*, født 19. Maj 1928 i Esbjerg, og *Bent Hansen*, født 24. Januar 1930 i Nykøbing, Falster. —

4. *Elvira Marceline Thude*, født 2. Juni 1907 i Hillerup, Farup Sogn. Gift 2. April 1927 med *Vilhelm Madsen*, født 14. November 1905 i Hunderup Sogn, Søn af Gaardejer Niels Madsen og Hustru i Hunderup, hvis Gaard de har overtaget. De har tre Børn: 1. *Niels Madsen*, født 8. August 1927. 2. *Søren Thude Madsen*, født 23. Februar 1930, og 3. *Leo Thude Madsen*, født 7. Juli 1936. Alle fødte i Hunderup.

5. *Vagner Gantzel Thude*, født 14. Marts 1909 i Hillerup. Chauffør og Arbejdsmand. Gift 7. September 1938 i Vilslev med *Inger Frøzig*, født 27. April 1921. Et Barn: *Charles Frøzig Thude*, født 13. September 1938 i Vilslev.

6. *Simon Gantzel Thude*, født 19. Maj 1911 i Hillerup. Død 1. Juni 1930. Omkom ved en Bilulykke.

7. *Villy Gantzel Thude*, født 5. April 1914 i Hillerup.

Vilhelm og Elvira Madsen.

8. *Jokum Gantzel Thude*, født 30. November 1920 i Hillerup.

9. *Irene Thude*, født 28. Maj 1923 i Hillerup, Farup Sogn.

Inger og Vagner Thude.

Irene Thude.

I 2. Ægteskab 4 Børn:

Ane Cathrine og Jeppe Knudsen (Oust's Børn:

a.—1. *Simon Marinus Jepsen*, født 17. Februar 1870 i Jedsted og død 26. Februar 1873 i Jedsted.

b.—2. *Andreas Jepsen*, født 7. August 1872 i Jedsted. Han var som Dreng en Del ude at tjene, som ganske ung tjente han et Aar eller to i Sønderjylland, hvor han tilegnede sig det sønderjydske Maal i saa høj Grad, at han altid talte det siden, saalænge han blev i Danmark. — Han rejste senere til Amerika og opholder sig nu, 1937, hos sin Halvbroder Frands Thudes Døtre, Anna Elisabeth og Regine Thude i Chandler i Arizona, hvor han hjælper dem at passe deres Farm. Han er ugift.

c.—3. *Simon Marinus Jepsen*, født 12. April 1875 i Jedsted. Ogsaa han rejste som ung til Amerika, hvor han nu har Farm i Arizona. Han er gift, hans Kone hedder *Anna*, hun er fra Sjælland. De har i Ægteskabet 2 voksne Døtre: *Kathryn*, ca. 20 Aar gammel, og *Leona*, ca. 18 Aar gammel i 1937.

d.—4. *Bodil Marie Jepsen*, født 7. Maj 1878 i Jedsted. Gift 7. November 1900 i Vilslev Kirke med *Johannes Knudsen*, født 22. Aug. 1878 i Astrup, Brøns Sogn i Slesvig. Hans Fader, Hans Knudsen, var det, der købte Svigermoderens, Cathrine Frandsens Fødegaard, Frands Hjulers Gaard, i Jedsted, som han beboede til sin Død. Det var for ham, Gaarden brændte ved Lynnedslag. Efter hans Død gik Gaarden i Arv til hans ældste Søn, altsaa en Broder til Johannes Knudsen. Johannes Knudsen lærte

som ung Bygmesterhaandværket, og efter sit Giftermaal med Bodil Marie bosatte han sig i Vilslev, hvor han i en Del Aar drev Bygmestervirksomhed. De unge Folk ejede og beboede i den Tid, de var i Vilslev, „Høkerhuset“, Matr. Nr. 42 i Vilslev. — Senere solgte de Huset og udvandrede til Amerika, hvor de slog sig ned i Arizona, der var blevet Hjemsted for flere af Bodil Maries Slægtinge. Her fortsatte Johannes Knudsen sin Bygmestervirksomhed; ved Siden af har han en lille Farm. — I Ægteskabet er der 2 Drengbørn: *Hans Knudsen*, født den 10. Januar 1901, og *Jeppe Knudsen*, født 10. Oktober 1906, begge født i Vilslev.

Tavle 19.

E.—5. *Ane Frandsen*, født 25. September 1839 i Jedsted. — Død 17. November 1929 i Ribe — begravet paa Hunderup Kirkegaard. — Gift 1865 (?) i Vilslev Kirke (?) med *Kristen Kristensen Boel*, født 11. September 1829 i Sejstrup, Hunderup Sogn. — Død 14. Maj 1906 i Sejstrup, begravet paa Hunderup Kirkegaard.

Ane Frandsen og Kristen Boel ejede en Gaard, der laa helt til Nord i Sejstrup, her boede de i 40 Aar, indtil Kristen Boels Død i 1906, men da havde deres eneste Søn forlængst overtaget Gaarden. — Da Ane Boel blev Enke, flyttede hun til Ribe, hvor hun tog Ophold hos sin yngste Datter Margrethe, der var Enke efter Gæstgiver Knudsen Skytte i Nørreportsgade*) i Ribe, hvor hun overlevede Datteren i 3 Aar og blev over 90 Aar gammel.

Ane og Kristen Boel havde i deres Ægteskab 3 Børn, 2 Døtre og en Søn:

a.—1. *Ane Marie Boel*, født 5. Juli 1866 i Sejstrup. Døde 8. Juli 1908, 42 Aar gl., i Jedsted. — Gift 15. Oktober 1891 i Hunderup Kirke med *Hans Morten Hansen*, født 31. Juli 1865 i Jedsted, Søn af Gaardejer og Sognefoged Hans Hansen — altid kaldt Hans Kalvslund — og hans anden Hustru Maren Henriksen. Sognefoged Hans Hansen var født i Jedsted 12. Juni 1830 og døde der i September 1907. — Han var første Gang gift i 1858

*) Maaske Saltgade?

Kathrine Frandsen, Kristen og Ane Boel,
Andreas Frandsen og Ingeborg Frandsen.

med Maren Janniksen fra Jedsted, men hun døde efter 3 Aars Ægteskab i 1861. — Aaret efter, i November 1862, giftede han sig anden Gang med Maren Henriksen — de blev viet i Vester, Nebel Kirke. Maren var født der den 2. August 1841 — og hun døde i Jedsted 10. Januar 1930. — Hans Kalvslunds Gaard laa oprindeligt helt til Nord i Jedsted By med Toft ned til Kongeaaen, men i Aaret 1868 flyttede han Gaardens Bygninger op helt Syd for Byen, omtrent dertil, hvor Engevejen og Hillerupvejen skærer hinanden, og hvor

den, efter at være nedbrændt og opbygget 2 Gange, ligger endnu. Gaarden har Matr. Nr. 10 i Jedsted og bærer Navnet „Marensminde“ efter Hans Kalvslunds 1. Kone.

Denne Gaard overtog Hans Morten Hansen og Ane Marie Boel efter deres Bryllup i 1891. — Morten Hansen var eneste Barn, saa det var let at gøre Skifte. — Dette Ægteskab varede kun i ca. 17 Aar; thi Ane Marie døde som nævnt allerede i 1908, kun 42 Aar gammel. — I Ægteskabet var der en Datter:

1. *Martha Marie Hansen*, født 26. Juli 1892 i Jedsted, men hun døde som voksen Pige, ca. 20 Aar gammel, den 9. Oktober 1911 i Jedsted. — Efter at Morten Hansen havde mistet baade sin Hustru og sin Datter, solgte han Gaarden „Marensminde“ i Jedsted, hvorefter han flyttede meget omkring. Han købte saaledes flere Ejendomme i Sejstrup, som han havde en kort Tid, hvorefter han solgte dem igen. I Aaret 1918 købte han Gredstedbro Hotel, som han ejede godt et Aarstid, derefter havde han i ca. 4 Aar en mindre Ejendom Vest for Gredstedbro paa Vilslev

Mark, men da hans Moder døde 1930, solgte han Ejendommen paa Vilslev Mark og overtog hendes Hus i Jedsted, her boede han til 1934, da ogsaa dette Hus blev solgt, hvorefter han flyttede til Ribe.

Morten Hansen blev gift anden Gang, vistnok mens han boede i Gredstedbro Hotel, med Enken efter Gotfred Gotfredsen paa Lundgaard i Farup Sogn; men hun døde efter ganske faa Aars Ægteskab. I dette Ægteskab var der en Søn, der nu har Vognmands- eller Chaufførforretning i Ribe.

Morten Hansen døde i Begyndelsen af November Maaned 1940 i Ribe. Han blev begravet den 13. November 1940 paa Vilslev Kirkegaard.

b.—2. *Ane Margrethe Boel*, født 4. April 1868 i Sejstrup. — Død 25. Juli 1926 i Ribe, Skt. Catharine Sogn. Gift 27. Februar 1896 i Hunderup Kirke med *Hans Knudsen Skytte*, født 14. August 1854 i Vilslev. — Død 18. September 1901 i Ribe. Han var Søn af Gaardejer Hans Skytte og Hustru Maren, f. Vejrup, der ejede Gaarden Matr. Nr. 14 i Vilslev. — Han havde, før han blev gift, i en Del Aar haft Ophold hos sin Broder Peder Hansen Skytte, der ejede Gaarden Matr. Nr. 33 i Vilslev. I den Tid, han opholdt sig hos Broderen, drev han nogen Handel med Lam og Kreaturer, ligesom han om Sommeren græssede en Del Kvæg paa lejet Græs. — Men ved sit Giftermaal med Margrethe Boel købte han Gæstgiver, Postbud Andersens*) Gæstgiveri i Nørreportsgade i Ribe. Her drev de nygifte saa Gæstgiveri i nogle Aar, men for Knudsen Skyttes Vedkommende blev denne Virksomhed ikke lang, thi han døde som anført allerede i Efteraaret 1901 efter ganske faa Aars Ægteskab.

Margrethe Skytte fortsatte efter hans Død med Gæstgiveriet i nogle Aar som Enke, men hun blev alligevel ked af al den Uro og Besvær, der var forbundet med denne Virksomhed, hvorfor hun solgte Forretningen og det hele og købte sig et privat Hus i Stedet for i Ribe, hvor hun flyttede ind sammen med sit eneste Barn, en lille Dreng:

*) Rettere Madam Andersens Gæstgiveri; thi det var Konen, der førte Forretningen, hvortil hun var meget dygtig.

1. *Hans Skytte*, født 1898 i Ribe. Han omkom, da han var 10 Aar gammel, ved et Ulykkestilfælde i Efteraaret 1908. Han druknede i Aaen ved Skibsbroen, saa vidt vides under en upaaagtet Leg.

Som nævnt under Omtalen af Margrethe Skyttes Forældre flyttede hendes gamle Moder Ane Frandsen Boel fra Sejstrup ud til Ribe og tog Ophold hos Datteren, da de begge var blevet Enker. De to Kvinder levede derefter sammen indtil deres Død i Slutningen af 1920erne.

c.—3. *Kristen Boel*, født 17. Oktober 1871 i Sejstrup. — Han var Ane Frandsen og Kristen Kr. Boels yngste Barn og eneste Søn. Gift 22. November 1901 i Skads Kirke med *Kristiane Rasmine Lauridsen*, født den 7. August 1880 i Andrup, Skads Sogn, hvor hendes Forældre var Gaardmandsfolk. — Efter nogle Aars Forløb solgte de Gaarden i Sejstrup og rejste til Amerika med 2 Børn, en Søn og en Datter:

1. *Ane Boel*, født 7. Juli 1903 i Sejstrup og Sønnen
2. *Kristen Boel*, født 5. April 1906 i Sejstrup.

Der skal være født et Par Pigebørn, Laura og Kristine, i Amerika, men nærmere Oplysninger om Familien savnes. Da hans nærmeste Slægtinge herhjemme nu helt er uddøde, er der vist ingen, der har Forbindelse med Kristen Boel i Amerika længere.

F.—6. *Andreas Frandsen*, født 26. August 1843 i Jedsted. Han rejste som ung Mand til Amerika, her døde han omkring 1878. Han omkom ved et Vaadeskud. Da han vilde laane en anden Mand en Revolver, gik der, mens de stod og haandterede med den, et Skud af, der ramte ham i Livet, hvilket havde Døden til Følge. Andreas Frandsen var ugift.

Andreas Frandsen.

G.—7. *Kjersten Frandsen*, født 23. April 1847 i Jedsted, død den 7. Marts 1848 sammesteds. — Efter dette Barns Fødsel var Moderen, Margrethe Gravesdatter, syg i lang Tid, men hun blev dog saa rask at hun i For-

aaret efter kunde følge sit 11 Maaneder gamle Barn til Graven og samtidig dermed holde sin Kirkegang. Helt rask blev hun dog aldrig mere, hun døde knap et Aar efter Barnet, den 12. Februar 1849, 40 Aar gl. — Skønt Margrethe Gravesdatters Liv saaledes ikke blev langt, fik hun dog i et 18-aarigt Ægteskab 7 Børn, og til Trods for, at de 4 af disse døde i ugift Stand uden at efterlade sig Børn, er der dog blevet en talrig Flok Efterkommere efter hende, af disse er dog en betydelig Del udvandrede til Amerika.

PERSONREGISTER

over

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

A		Side			Side
Aare-Pedersen, H. P.	347	Boel, Ane		356	
Andersen, Agnes	172	— Ane Margrethe		355	
— Anders	172	— Ane Marie ..		353	
— Andreas	143	— Kristen		356	
— Ane Else	139	— Kristen Kr.		353	
— Ane Kathrine	144	Boesen, Dorteaa		107	
— Ane Margrethe	147	Bojsen, Oline		86	
— Ane Telma	144	Bom, Margrethe Pedersen		105	
— Donald Laurids	143	Bradshaw, David Franklin		143	
— Dorothy Maren	143	— John Walds		143	
— Ellen Johanne	269	— Robert Walds		143	
— Elsie Violet	144	— Villiam Lowel		143	
— Genevieve Hca Laurel	143	Bredahl, Emilie Theodora		269	
— Hans Ebbesen	172	Brink, Harald		347	
— Howard Boyce	143	Brok, Jørgen Laursen		281	
— Jeppe	126	Brun, Karen		222	
— Karen Ida	101	Brøns, Aage		228	
— Laurids Thomsen	143	— Agnethe		229	
— Malcolm Dvight	143	— Anders Jensen		190	
— Marchall Douglas Jeppe ..	143	— Andreas		228	
— Merlin Laurids	144	— Andreas Ingvard		217	
— Peder	172	— Anna Elisa		215	
— Perry Gordon	144	— Asta Annalise		228	
— Roesmary Ruth Elaine	143	— Astrid Leoni		216	
— Thomas	19, 32	— Edith		216	
— Vernon	144	— Else Kathrine		230	
— Vilbur Villis	144	— Else Margrethe		231	
Appel, Axel	231	— Erik		228	
		— Eva		229	
		— Frede		231	
		— Gudrun		228	
		— Hans Kristian		217	
B					
Baldwin, Anna Minna	202				
Bertelsen, Johanne	17				

	Side		Side
Brøns, Hans Marius (1865)	207	Danielsen, Ruth	87
— Hans Marius (1921)	216	Dyyr, Erna	348
— Holger	229		
— Ingvard Nielsen	216	E	
— Judith	228	Eriksen, Aase	116
— Karen	231	Eskesen, Viggo	342
— Kirsten	217		
— Knud	229	F	
— Lambert Thomsen	201	Fog-Petersen, Ellen Margrethe ..	230
— Leon Marius	216	Fog-Brøns, Johanne	230
— Margrethe	229	— Kaare	230
— Ole	217	— Karen Vibeke	230
— Per	231	— Niels Aage	230
— Ruth	228	— Thyge	230
— Svend Ancher	228	Frandsen, Andreas	356
— Svend Folmer	217	— Ane	353
— Uffe Thomas	230	— Ane Cathrine	344
		— Ane Margr.	341
C		— Christen	344
Christensen, Anders	31	— Ester Nicoline	343
— Bertel	16	— Graves	341
— Christen	17	— Kjersten	356
— Christian	80	— Søren	340
— Ellen Friis	80	Friis, Ane Kathrine Pedersen ...	66
— Erna	80	— Laura	66
— Ernst	80	— Laura Pedersen	77
— Ester Margr.	344	— Peder Sørensen	65
— Harald Hartvig Friis	80	— Søren Martin	65
— Helga Friis	80	Frøzig, Inger	351
— Herman	78		
— Herman Egon Friis	80	G	
— H.	66	Gantzel, Bodil Kathrine	169
— Ingeborg E.	343	Magdalene Petrea	349
— Johan	17	Gravesdatter, Ane Kathrine	41
— Lisbeth	17	— Margrethe	340
— Margrethe	80	Grønlund, Christian	215
— Niels	17	— Grethe	216
— Nielsine Carla	87		
— Niels Erik H.	343	H	
— Peter	80	Hansen, Albert	350
Clemens, Helene Adamine Ulrikke	212	— Anne Johanne	143
		— Anton	142
D		— Bent	351
Damgaard, Johanne	105	— Bertram	110
Danielsen, Gustav	87	— Christen	30

	Side		Side
Hansen, Doris Birgit.....	110	Jepsen, Simon Marinus	352
— Ejnar	142	Johannesen, Niels	216
— Else Margrethe.....	142	— Preben	217
— Gerda Marie	110	— Vagn	217
— Hans (1864).....	139	Johnsen, Anne	80
— Hans (1925).....	142	Juhl, Peter	80
— Hans Christian	142	Jørgensen, Esther	320
— Hans Morten	353	— Morten Christensen.....	299
— Johanne Sophia Viktoria..	88		
— Karoline	172	K	
— Kæthy	351	Kirkegaard, Petra.....	101
— Laust Vind.....	142	Kjældsens, Else	350
— Leo Marius.....	110	— Ester.....	350
— Maren.....	233	— Gunhild.....	350
— Martha Marie.....	354	— Ida	350
— Niels.....	18	— Inga	350
Harris, Sylvia	144	— Kjæld Mathias.....	349
Hawkins, Milred Gine	143	— Margit	350
Helle, Aage	113	Knudsen, Bodil Rence	112
— Birgit	113	— Hans.....	353
— Ingrid Kathrine.....	113	— Jeppe	353
Hilmer, Ellen.....	115	— Johannes	352
— Eske	116	Kristensen, Andrev	330
— Inger	116	— Ane Marie	328
— Peter Thomsen.....	114	— Johanne.....	101
— Vagn	116	— Jørgine	333
Hupphreys, Dorothy Margarete..	143	— Kristen Nielsen.....	175
		— Niels Graves	175
J		— Solvejg	333
Jacobsen, Børge	322	Kromann, Agnes Juel V.....	321
— Kirstine Marie.....	313	— Ane Margrethe.....	319
Jensen, Agnes.....	80	— Gudrun V.....	322
— Amelie.....	216	— Johanne V.....	322
— Anders Th.....	348	— Jørg. Mortensen (Jørgensen)	311
— Arne Stjerneholm	322	— Martha V.....	322
— Birthe Marie	348	— Morten V.....	323
— Ingeborg Cathr.....	343	— Niels Juel Vindfeld	320
— Mark	228	Køster, Jacobine Frederikke....	65
— Niels Højberg	334		
— Sidsel.....	121	L	
Jepsen, Andreas	352	Lambertsen, Ane Else	190
— Anna	352	— Ane Margrethe.....	299
— Bodil Marie	352	— Erik.....	269
— Kathryn.....	352	— Ingeborg	255
— Leona.....	352	— Inger Marie	269

	Side		Side
Lambertsen, Lambert Thomsen .	269	Lauridsen, Kathrine (1915)	173
— Laurids Hansen	282	— Kirstine Hansine	175
— Mads	232	— Knud Hansen ...	173
— Mette Marie Cecilie	280	— Kristiane R.	356
— Nikolaj	244	— Laura	113
— Sven	269	— Laurids Thomsen (1875) ..	85
— Thomas	297	— Laurids Thomsen (1885) ..	174
Larsen, Anne V.	322	— Laust Thomsen	101
— Kirsten V.	322	— Magdalene Petrea	174
— Svend Aage	322	— Margrethe (1826)	65
Lauridsen, Aage Andreas	87	— Margrethe (1923)	173
— Andreas (1870)	105	— Margrethe Botilde (1888) ..	174
— Andreas (1880)	88	— Margrethe Bothilde (1889) .	175
— Ane (1840)	125	— Maria Margrethe	90
— Ane (1868)	102	— Marie	98
— Ane Cathrine	170	— Marius	107
— Ane Kathrine	88	— Martin	109
— Bodolf Graves	173	— Mary	174
— Caroline Amalie	89	— Martin Jepsen	95
— Carl	174	— Niels	117
— Clarens	174	— Niels Hansen	86
— Donald	174	— Oskar Garfield	101
— Edith Marie	110	— Peder Georg	174
— Elisabet Boesen	109	— Rita	110
— Elly Kirstine Sofie	87	— Robert	174
— Freddy Ørnhøj	88	— Søren (1828)	81
— Georg Washington	101	— Søren (1903)	87
— Graves	151	— Søren Thomsen	109
— Gudrun Bothilde	173	— Thomas Lincoln	101
— Hans	123	— Thomas (1831)	91
— Hansine Kirstine	175	— Thomas (1908)	110
— Henning Garfield	101	— Tom	174
— Hilmer Boesen	109	— Villy	110
— Ingeborg	110	— Ane Margrethe	39
— Inger	173	Ludvigsen, Ane Elisabet	345
— Ingrid Elisabet Dorthea ..	109		
— Jens Marius	109	M	
— John	174	Madsdatter, Ingeborg	178
— Jokum Hendrik Gantzel		Madsen, Gunnar	115
(1880)	172	— Leo Thude	351
— Jokum Hendrik Gantzel		— Madsen, Niels	351
(1877)	172	— Simon	116
— Jørgen	174	— Søren Thude	351
— Karen	173	— Vilhelm	351
— Kathrine (1874) ..	110	Mortensdatter, Maren	92

	Side		Side
Mortensen, Karen Jacobine	269	Pedersen, Barbara K.	333
Møller, Hans Kristian	148	— Bent Chr. Th.	333
— Karen Jebpine.....	150	— Carla J.	333
Møllmann, Grethe	343	— Christa Ruth	333
— Hans Otto.....	343	— Christian H.	334
— Inge	344	— Graves	339
— Ole	344	— Inga Regine Th.....	347
		— Ingeborg	341
N		— Ingeborg Oline Kristine...	99
Nielsdatter, Anne	31, 339	— Jenny	333
— Maren	18, 37	— (Vind), Karen	142
Nielsen, Adolf Kristian	89	— Kirsten Marie	334
— Aksel Østergaard	343	— Laurids M.	347
— Anders Kr. Ø.	343	— Maria	171
— Carl Thume Søren.....	90	— Metha.....	109
— Dolly Marie Sofie	89	— Niels Graves	172
— Edith Ø.	343	— Niels Th.....	333
— Ellen	142	— Peter	333
— Karen ...	346	— Peder Thygesen	170
— Kirstine	110	— Thora Petra Maren Hansine	109
— Marius Østergaard	342	Petersen, Elna	80
— M. H.	66	Perry, Sarah Jessie	144
— Sigrid.....	228	Poulsen, Hans Helge	230
— Sofie Christine	82	— Ingvard	230
— Theodora	66	— Karen	230
Nymann, Knud	116	— Laurids	229
— Peter Henning.....	116	— Stig Ebbe.....	230
O		R	
Olesen, Anna	327	Rasmussen, Claus Brøns	228
— Botilde.....	328	— Elise	344
— Elise	329	— Frode	228
— Eske	327	— Henrik	344
— Gunder Kirst.	328	— Kirsten.....	344
— Karoline	328	— Tove.....	344
— Kristian	329	Ravnborg, Dagmar	348
— Niels Thomsen	328	Renfro, Alice	144
— Poul Th.	329	Rosendahl, Lene Marie	208
		Rotne, Julius	321
P		— Jørgen Vindfeld	322
Pedersdatter, Maren	30	Rue, Jørgen Pedersen	105
Pedersen, Aase Elise Th.	347		
— Anders B.	330	S	
— Ane Maria	333	Schmidt, Johann Friederich	145
— Ane Marie	34	— Schruhl, Gertrud P.....	342

	Side		Side
Schytte, Elvina Franziska Nathalia	269	Therkildsen, Viktor	113
Simonsen, Herdis Charlotte Kirst.	320	Thomasdatter, Ane Marie	43
— Holger Jensen	320	— Benthe	38
Skjøttgaard, Anders Jensen	341	— Juliane Graussine Nikoline	43
— Astrid	342	— Karen	327
— Bent	343	— Lene (1707)	19, 32
— Ester Margr.	343	— Lene (1770)	38
— Hildur	342	— Maren	325
— Ingeborg	342	— Thomasdatter, Mette Marie	39
— Jens Kr. Gr. O.	343	Thomsen, Ane Cathrine	96
— Uffe	342	— Anders	19, 33
Skytte, Hans	356	— Birthe Lykke	268
— Hans Knudsen	355	— Bodil Lykke	268
Staggemejer, Birgitte	344	— Boe Therkildsen	102
— Sven	344	— Dalgas	104
Stensig, Helga	217	— Holger Lykke	268
Sørensdatte, Ane Cathrine	45	— Ida	105
— Margrethe	45	— Kirsten	123
Sørensen, Agnes Leth	228	— Kirsten Lykke	268
— Bendt Toft Stampe	268	— Lambert	177
— Dorthea Stampe (1894)	266	— Laust	44
— Dorthea Stampe (1897)	267	— Mogens Lykke	268
— Else Stampe	268	— Niels	38
— Frands (Hjuler)	340	— Peter	324
— Gudrun Stampe	267	— Poul Lykke	268
— Guttorm Stampe	257	— Søren	39
— Guttorm Toft Stampe	268	— Thomas . . (1740)	18, 19, 33, 37
— Hans Jørgen Jacob Stampe	265	— (Juel), Thomas (1764)	39
— Hans Jørgen Toft Stampe	268	— (Juel), Thomas (1792)	41
— Harald Stampe	268	Thude, Ane Cathrine (1888)	347
— Oluf Stampe	267	— Ane Cathrine (1901)	349
— Thomas Stampe	266	— Anne Elisabeth	348
— Valborg Maria Stampe	268	— Charles Frøzig	351
		— Dorthe	347
		— Ejnar Ludvigsen	348
		— Elisa Hansine	347
		— Elvira	351
		— Flemming	348
		— Frands	348
		— Frands Sørensen	345
		— Grethe	348
		— Hans Ludvigsen	347
		— Harry	348
		— Herman	348

T

Therkildsen, Agnethe	113
— Bodil	112
— Dagny	113
— Elisa Kirstine Maria	113
— Karen	112
— Kirsten	231
— Poul	231
— Søren	111
— Thorvald	112

	Side		Side
— Inga	348	Thude, Søren Frandsen (1864)...	349
Thude, Inga	348	— Søren Frandsen (1897)	348
— Irene	351	— Søren Mikkelsen	348
— Jokum Gantzel	351	— Vagner Gantzel	351
— Kirstine Abclone	348	— Villy	348
— Ludvig Gotlieb S.	346	— Villy Gantzel... ..	351
— Ludvig Ingvard	347	Toft, Marie	267
— Niels Gantzel	350		
— Ninna	350	V	
— Nora	348	Villaume, Anna Edith	216
— Regine	347	— Astrid	216
— Rejmond	347	— Carl	216
— Robert	348	— Hans Alvard	216
— Simon Gantzel	351	— Lizzie	216
— Simon	344	— Mogens Birger	216
— Simon H. S... ..	347		

TRYKFEJL, RETTELSESR OG TILFØJELSER

NÆSBJÆRG-SLÆGTEN

Side 11	Linie 14	f. n.	staar	Juel læs Juels.
- 12	- 7	f. n.	-	vidsforgrenede læs vidtfor-grenede.
- 19	- 6	f. n.	-	1736 læs 1737.
- 20	- 19	f. n.	-	den læs det.
- 21	- 4	f. n.	-	simpelt læs simpel.
- 22	- 10	f. n.	-	Stuskjær læs Stauskjær.
- 23	- 2	f. o.	-	Fremstillingn læs Fremstillingen.
- 23	- 15	f. n.	-	tilberdt læst tilberedt.
- 24	- 19	f. n.	-	selvfølgelig læs selvøl-gelig.
- 27	- 7	f. o.	-	Rothøl læs Rotbøl.
- 33	- 13	f. n.	-	Bymarksskel læs Bymarkskel.
- 34	- 6	f. n.	-	solgte læs solgt.
- 35	- 3	f. n.	-	lærte læs lært.
- 39	- 18	f. n.	-	en læs et.
- 43	- 16	f. n.	-	Bryllupet læs Brylluppet.
- 46	- 3	f. o.	-	Broder læs Broders.
- 55	- 16	f. n.	-	anstændige læs anstændig.
- 57	- 12	f. n.	-	hinanden læs hverandre.
- 67	- 18	f. n.	-	Overrejsen læs Overrejsen.
- 67	- 17	f. n.	-	over over læs over.
- 81	- 0	f. n.	-	Næsbjærg-Slægten 5 læs Næsbjærg-Slægten 6.
- 82	- 0	f. o.	-	Sidetallet 82 mangler.
- 95	- 5	f. o.	-	Hjemkørselen læs Hjemkørslen.
- 95	- 11	f. n.	-	17. Juli læs 19. Juli.
- 95	- 2	f. n.	-	staa læs Staa.
- 109	- 1	f. o.	-	Thora B. læs Thora P.
- 110	- 10	f. o.	-	1933 læs 1935.
- 143	- 14	f. n.	-	Valds læs Walds.
- 148	- 12	f. o.	-	dagligt læs daglig.
- 154	- 4	f. n.	-	Lauridsens læs Lauridsen.
- 155	- 10	f. n.	-	fortalt læs fortalte.
- 160	- 9	f. o.	-	ingen læs intet.
- 175	- 1	f. n.	-	Margrehte læs Margrethe.
- 176	- 9	f. n.	-	elller læs eller.
- 177	- 11	f. n.	-	Nørreaa læs Nøraa.
- 181	- 10	f. n.	-	Søsteren læs Søsterens.

- Side 182 Linie 9 f. o. staar Testamente læs Testamente.
- 186 - 10 f. o. - Vitterligred læs Vitterlighed.
- 195 - 12 f. n. - at læs af.
- 203 - 17 f. n. - tarvlige læs tarvelige.
- 218 - 2 f. n. - lærevillig læs lærevillig.
- 230 - 14 f. o. - Vaalse læs Vaalse.
- 232 - 3 f. n. - i læs om.
- 234 - 5 f. n. - Aftægtstuer læs Aftægtsstuer.
- 245 - 8 f. o. - ved læs ved at.
- 250 - 17 f. o. - den læs dens.
- 253 - 17 f. o. - ny læs nye.
- 258 - 18 f. n. - Garnerfaget læs Gartnerfaget.
- 258 - 13 f. n. - til læs i.
- 262 - 15 f. o. - rask læs raskt.
- 263 - 4 f. o. - ny læs nye.
- 263 - 3 f. n. - Jorkøb læs Jordkøb.
- 269 - 11 f. o. - frofast læs trofast.
- 270 - 10 f. n. - Gage læs Gage paa.
- 271 - 6 f. n. - en læs end.
- 305 - 7 f. o. - lille læs lille.
- 319 - 1 f. n. - 1. og 2. Linie fra neden ombyttes.
- 321 - 10 f. o. indføjes „og“ foran de.
- 322 - 9 f. n. staar Anne læs Anni.
- 323 Billederne af Børge Jacobsen og Morten Kroman ombyttes.
- 330 Linie 11 f. o. staar den læs dem.
- 331 - 17 f. n. - indttaf læs indtraf.
-
-

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Forord	5
Næsbjærg-Slægten.....	7
Tavle 6: Bertel Christensen, Abildhede	16
„Stauskjær“	18
„Sønderagergaard“.....	33
Tavle 7: Margrethe Lauridsen (Friis).....	65
» 8: Søren Lauridsen	81
» 9: Thomas Lauridsen	91
» 10: Niels Lauridsen	117
» 11: Hans Lauridsen	123
» 11: Ane Lauridsen (Bjærget)	125
» 12: Graves Lauridsen	151
» 6: Lambert Thomsen	177
» 13: Ane Else Lambertsen (Brøns).....	190
» 14: Mads Lambertsen.....	232
» 15: Thomas Lambertsen	297
» 15: Ane Margrethe Lambertsen (Kroman)	299
» 6: Peder Thomsen	324
» 6: Maren Thomasdatter	325
» 16: Karen Thomasdatter (Skast)	327
Resumé	335
Tillæg til Næsbjærg-Slægten	339
Tavle 17: Søren Frandsen.....	340
» 18: Ane Cathrine Frandsen (Thude)	344
» 19: Ane Frandsen.....	353
Personregister	359

Slægtstavler.

6-19

Næsbjærg-Slægten

Tavle 6.

6 a

Bertel Christensen, Abildhede, Øse Sogn, * mellem 1650 og 1660. Konen kendes ikke, heller ikke Fødselsdag, Bryllupsdag og Dødsdag, men hans

5 Børn:

1. <i>Christen Bertelsen</i> , * $\frac{5}{2}$ 1682 paa Abildhede.	2. <i>Johan Bertelsen</i> , * 1685, † lille. Abildhede.	3. <i>Johan Bertelsen</i> , * $\frac{28}{7}$ 1686. Abildhede.	4. <i>Niels Bertelsen</i> , * 1691, Abildhede.	5. <i>Lisbeth Bertelsen</i> , * $\frac{25}{5}$ 1694. Abildhede.

En Datter:

Johanne Christensdatter, * $\frac{25}{4}$ 1706, Abildhede, begravet $\frac{17}{3}$ 1872 i Næsbjærg, 65 Aar gl. Gift $\frac{3}{7}$ 1743 med Niels Hansen i Næsbjærg, * $\frac{22}{2}$ 1722, begravet 19. Søndag efter Trinitatis 1780.

Deres Datter:

Maren Nielsdatter, * 1743 og begravet $\frac{30}{1}$ 1813, 69 Aar gl. i Næsbjærg. Trolovet $\frac{20}{1}$ 1764, copuleret $\frac{24}{4}$ 1764 med Thomas Thomsen fra Stauskjær, * $\frac{9}{8}$ 1740 i Stauskjær v. Varde, † $\frac{20}{9}$ 1823, 83 Aar gl., i Næsbjærg.

I. <i>Thomas Thomsen (Juel) Næsbjærg</i> , døbt $\frac{18}{11}$ 1764, † $\frac{9}{7}$ 1811, 46½ Aar gl. Gift med Ane Margrethe Lauridsdatter. Bryllups-, Fødsels-, og Dødsdag haves ikke.	II. <i>Benthe Thomasdatter</i> , døbt $\frac{9}{6}$ 1767 i Næsbjærg.	III. <i>Niels Thomsen</i> , døbt $\frac{30}{7}$ 1769. † 4 Aar gl. Næsbjærg.	IV. <i>Lene Thomasdatter</i> , døbt $\frac{20}{8}$ 1770 i Næsbjærg.	V. <i>Niels Thomsen</i> , døbt $\frac{9}{4}$ 1773 i Næsbjærg.	VI. <i>Søren Thomsen</i> , døbt $\frac{22}{10}$ 1775 i Næsbjærg.	VII. <i>Mette Marie Thomasdatter</i> , døbt $\frac{20}{7}$ 1778 i Næsbjærg.

7 Børn:

1) <i>Thomas Thomsen (Juel)</i> , * $\frac{10}{9}$ 1792, † Foraaret 1857 i Næsbjærg. Gdr. og Skoleholder. Gift $\frac{17}{10}$ 1817 i Vilslev Kirke (dobbelt Bryllup) med Ane Kathrine Gravesdatter, Vilslev, * der $\frac{7}{9}$ 1794. Dødsdag haves ikke.	2) <i>Laust Thomsen</i> , * $\frac{14}{10}$ 1794. † som Barn.	3) <i>Laust Thomsen</i> , * $\frac{15}{9}$ 1796 i Næsbjærg. † $\frac{1}{5}$ 1862 i Vilslev. Gift 1. Gang $\frac{17}{10}$ 1817 (dobbelt Bryllup) med Margrethe Sørensdatter*), * $\frac{31}{12}$ 1796 i Vilslev, † $\frac{28}{8}$ 1825.
1 Barn: | 4. <i>Lambert Thomsen</i> , * $\frac{10}{2}$ 1799 i Næsbjærg, † $\frac{29}{4}$ 1859 i Vilslev. Gift $\frac{18}{4}$ 1827 med Ingeborg Madsdatter, * 1798 og † $\frac{18}{8}$ 1871, 71 Aar gl. i Vilslev. | 5. <i>Peter Thomsen</i> , * $\frac{5}{7}$ 1801 i Næsbjærg. Druknet 17. — 18. Oktbr. | 6. <i>Maren Thomasdatter</i> , d. $\frac{27}{4}$ 1804 i Næsbjærg. Gift og har boet i Vejrup ved Gørding. Manden hed Christoffer. | 7. <i>Karen Thomasdatter</i> , d. $\frac{29}{7}$ 1808 i Næsbjærg. † ca. 80 Aar gl. i Skast, Ballumegnen, hvor hun var gift. Manden hed Eske Olesen. Bygmester, Murer.
2 Børn: |
|---|---|---|---|---|--|--|

Thomas Andersen af Varde, * 1703, † $\frac{9}{11}$ 1741, 38 Aar gl. i Stauskjær, Hørne Sogn. Trolovet $\frac{20}{12}$ 1735 og copuleret $\frac{3}{4}$ 1736 med Enke Lene Thomesdatter af Stauskjær, født 1706 og begravet $\frac{14}{12}$ 1777, 70½ Aar gl.

2 Børn:

1. <i>Anders Thomsen</i> , * $\frac{28}{12}$ 1736 i Stauskjær. Han overtog Fødegaarden.	2. <i>Thomas Thomsen — Juel</i> —, * $\frac{8}{11}$ 1740 i Stauskjær. † $\frac{20}{9}$ 1823 i Næsbjærg. Trolovet $\frac{20}{1}$ 1764, copuleret $\frac{24}{4}$ 1764 med Maren Nielsdatter af Næsbjærg, hvor hun er * 1743 og begravet $\frac{30}{1}$ 1813, 68 Aar gl. — Ved dette Ægteskab faar Thomas Thomsen Tillægsnavnet „Juel“ som Efternavn.

7 Børn:

1) *Thomas Thomsen (Juel)*, * $^{10}/_9$ 1792, † Foraaret 1857 i Næsbjærg. Gdr. og Skoleholder. Gift $^{17}/_{10}$ 1817 i Vilslev Kirke (dobbelt Bryllup) med Ane Kathrine Gravesdatter, Vilslev, * $^7/_9$ 1794. Dødsdag haves ikke.

2 Døtre:

A¹) *Ane Maria Thomasdatter*, † ung af Tuberkulose. Ugift.

B²) *Juliane Thomasdatter*, Gift med Kanalhusmanden Hans Clausen i Ribe. Han var Enkemand og havde 3 Børn i 1. Ægteskab, men ingen Børn med Juliane. Hun døde meget gammel — næsten 100 Aar — i Ribe.

2) *Laust Thomsen*, * $^{16}/_{10}$ 1794. † som Barn.

3) *Laust Thomsen*, * $^{15}/_9$ 1796 i Næsbjærg. † $^{1}/_6$ 1862 i Vilslev. Gift 1. Gang $^{17}/_{10}$ 1817 (dobbelt Bryllup) med Margrethe Sørensdatter*), * $^{31}/_{12}$ 1796 i Vilslev, † $^{28}/_8$ 1825.

1 Barn:

Graves Lauridsen, * $^3/_2$ 1818 og † $^6/_3$ 1840, 22 Aar gl. i Vilslev.

Gift 2. Gang $^{28}/_5$ 1826 med Svigerinden Ane Cathrine Sørensdatter*), * $^4/_7$ 1802 og † $^{18}/_1$ 1879 i Vilslev.

7 Børn:

A¹) *Margrethe Lauridsen*, * $^1/_9$ 1826.

B²) *Søren Lauridsen*, * $^{30}/_{11}$ 1828.

C³) *Thomas Lauridsen*, * $^{13}/_1$ 1831.

D⁴) *Niels Lauridsen*, * $^{27}/_{10}$ 1833**).

E⁵) *Hans Lauridsen*, * $^{23}/_{11}$ 1835.

F⁶) *Ane Lauridsen*, * $^8/_10$ 1840.

G⁷) *Graves Lauridsen*, * $^8/_6$ 1843.

Alle fødte i Vilslev.

Fortsat Næsbjærgslægten Tavle 6, 7, 8, 9, 10, 11 og 12.

*) Slot-Slægten Tavle 5.

**) Vilslev-Slægten Tavle.

4. *Lambert Thomsen*, * $^{10}/_8$ 1799 i Næsbjærg, † $^{20}/_4$ 1859 i Vilslev. Gift $^{18}/_4$ 1827 med Ingeborg Madsdatter, * 1798 og † $^{18}/_8$ 1871, 71 Aar gl. i Vilslev.

5 Børn:

A¹) *Ane Else Lambertsen*, * $^{30}/_4$ 1829 i Vilslev.

B²) *Mads Lambertsen*, * $^{20}/_8$ 1831 i Vilslev.

C³) *Ane Margrethe Lambertsen*, * $^{14}/_8$ 1834. ♪ lille.

D⁴) *Thomas Lambertsen*, * $^{24}/_{12}$ 1835 i Vilslev.

E⁵) *Ane Margrethe Lambertsen*, * $^{21}/_6$ 1840.

Fortsat.
Se Næsbjærg-Slægten
Tavle 13, 14 og 15.

5. *Peter Thomsen*, * $^5/_7$ 1801 i Næsbjærg. Druknet 17. — 18. Oktbr. 1834 paa Øen Jordsand i Stormflod.

6. *Maren Thomasdatter*, d. $^{27}/_4$ 1804 i Næsbjærg. Gift og har boet i Vejrup ved Gørding. Manden hed Christoffer.

Flere Børn:

En Søn hed Mads, en anden Søn hed Thomas, men Familien er forvunden, den har trods Eftersøgning ikke kundet opspores.

7. *Karen Thomasdatter*, d. $^{29}/_7$ 1808 i Næsbjærg. † ca. 80 Aar gl. i Skast, Ballumegnen, hvor hun var gift. Manden hed Eske Olesen. Bygmester, Murer.

2 Børn:

A¹) *Anne Olesen*, * 1849 i Skast. Hun var svagelig. † omkring 1890, er begravet paa Randerup Kirkegaard. Ugift.

B²) *Niels Thomsen Olesen*, * $^{18}/_9$ 1851 i Skast, † $^{18}/_{11}$ 1908 i Skast. Gift med Ane Maria Kristensen, * $^{16}/_{12}$ 1849. † 83 Aar gl. i U. S. A.

Fortsat.
Se Næsbjærg-Slægten,
Tavle 16.

Næsbjærg-Slægten.

Tavle 7.

A¹) *Margrethe Lauridsen*, * $\frac{1}{9}$ 1826 i Vilslev, † $\frac{16}{12}$ 1901 i Dannebrog, Nysted, Nebraska, U. S. A. Gift 1860 med Peder Sørensen Friis i Egebæk v. Ribe, * $\frac{27}{9}$ 1835, † 1890 i U. S. A. ved en Jernbaneulykke. De rejste til Amerika den $\frac{10}{4}$ 1889.

3 Børn:

a 1) *Søren Martin Pedersen Friis*, * $\frac{27}{9}$ 1861 i Egebæk v. Ribe, V. Vedsted Sogn, † $\frac{4}{12}$ 1930 i Dannebrog, Nebraska, U. S. A. Gift $\frac{13}{11}$ 1884 i U. S. A. med Jakobine Frederikke Køster, * $\frac{27}{9}$ 1864 i Nr. Vissing v. Aarhus, † $\frac{21}{8}$ 1941 i U. S. A. — S. M. P. Friis rejste til U. S. A. 1879. — Var Parlamentsmedlem i 25 Aar.

11 Børn:

- 1) Peter Magnus Friis, * $\frac{11}{8}$ 1885. Gift $\frac{8}{8}$ 1917 med Lulie May Svain. U. S. A. Farmer. 3 Drengbørn: 1. Dale Magnus Friis, * $\frac{27}{8}$ 1920. 2. Sing Royal Friis, * $\frac{12}{7}$ 1923 og 3. Rodney Eugene Friis, * $\frac{28}{4}$ 1925.
- 2) Clara Margrethe Friis, * $\frac{22}{4}$ 1887. Gift med Fred. Wilson Harb. $\frac{8}{11}$ 1911. — Clara var Rigsdagssekretær. — 3 Børn: 1. Chauney Søren Harb, * $\frac{23}{8}$ 1912. 2. June Vinnifred Harb, * $\frac{20}{8}$ 1914. 3. Fred Wilson Harb, * $\frac{8}{2}$ 1916.
- 3) Blanche Maria Friis, * $\frac{2}{1}$ 1889. Gift $\frac{10}{9}$ 1914 med Martin Johnson. Hun døde $\frac{7}{10}$ 1918. Ingen Børn.
- 4) Ane Kathrine Friis, * $\frac{14}{4}$ 1890, † $\frac{3}{1}$ 1905.
- 5) Agnes Emelie Friis, * $\frac{4}{11}$ 1892. Gift med Percy le Beau. 1 Søn: Robert Eugène le Beau, * $\frac{1}{11}$ 1914. — Percy le Beau døde efter faa Aars Ægteskab. — Agnes giftede sig igen $\frac{23}{2}$ 1924 med Robert L. Mc. Leod. De har ingen Børn, men Sønnen af 1. Ægteskab bærer Stedfaderens Efternavn og hedder nu Robert Eugène Mc. Leod.
- 6) Rosa Eleonora Friis, * $\frac{19}{9}$ 1894. Gift $\frac{14}{2}$ 1921 med Irlyod I. Massey. 1 Barn: Lillian Jakobine Massey, * $\frac{21}{4}$ 1925. — Rosa tiltraadte Søsteren Claras Plads som Rigsdagssekretær 1913.
- 7) Ida el. Oda Helene Friis, * $\frac{5}{2}$ 1897. Gift $\frac{18}{4}$ 1917 med Robert Obermiller. Farmer. 3 Pigebørn: Bernice May O., * $\frac{3}{5}$ 1918. Irma Kathryn O., * $\frac{22}{2}$ 1920 og Ardyce Jean O., $\frac{80}{5}$ 1922.
- 8) Søren Martin Friis, * $\frac{1}{8}$ 1899.
- 9) Walter August Friis, * $\frac{5}{8}$ 1900. Gift $\frac{14}{2}$ 1924 med Emily Josephine Wadsworth. — 1 Pigebarn: Phyllis Elaine Friis, * $\frac{21}{8}$ 1927.
- 10) Harry Howard Friis, * $\frac{80}{12}$ 1902. Gift $\frac{22}{6}$ 1927 med Alice Meyers. 3 Drengbørn: Hovard Eugene Friis, * $\frac{9}{9}$ 1928. Lejle Laverne Friis, * $\frac{12}{11}$ 1929 og Wayne le Roy Friis, * $\frac{10}{12}$ 1932.
- 11) Katie Lillian Friis, * $\frac{13}{5}$ 1905.

NB.: Kati har skrevet Originalen til ovenstaaende Stamtavle.

b 2) *Laura Pedersen Friis*, Vejstruprød, * $\frac{80}{9}$ 1862 i Egebæk, † $\frac{4}{7}$ 1938 i Vejstruprød. Gift $\frac{6}{5}$ 1885 i V. Vedsted Kirke med Herman Christensen fra Aulum v. Randers, * $\frac{5}{4}$ 1851, † $\frac{20}{8}$ 1941 i Vejstruprød v. Hejls, Sergent i Grænsegendarmeriet.

4 Børn:

- 1) Christian Christensen, * $\frac{20}{6}$ 1887 i Taps. Gift 1921 i Lindelse Kirke paa Langeland med Agnes Jensen fra Klæsø, * 8. Maj 1896. 1 Barn: Erna Christensen, * $\frac{13}{7}$ 1923 i Klæsø, Langeland. Gdr.
- 2) Margrethe Christensen, * $\frac{20}{4}$ 1889 i Taps ved Kolding. Gift $\frac{5}{8}$ 1931 med Peter Juhl, * $\frac{17}{8}$ 1882 i Hejls. Ingen Børn. Gdr.
- 3) Peter Christensen, * $\frac{20}{5}$ 1894 i Taps. Gift $\frac{27}{3}$ 1918 med Elna Petersen fra Sørslev i Sørslev Kirke, Fyn. — 2 Børn: Helga Friis Christensen, * $\frac{14}{8}$ 1920 og Ellen Friis Christensen, * $\frac{24}{5}$ 1922. Vagtmester v. Grænsegendarmeriet i Højer.
- 4) Ernst Christensen, * $\frac{14}{5}$ 1897 i Taps. Gift $\frac{24}{11}$ 1922 med Anna Johnsen i Broager Kirke. Hun er født $\frac{8}{11}$ 1905. — 2 Børn: Harald Hartvig Friis Christensen, * $\frac{4}{1}$ 1924 og Herman Egon Friis Christensen, * $\frac{20}{11}$ 1928. Overgendarm i Grænsegendarmeriet i Broager.

c 3) *Ane Kathrine Pedersen Friis*, * $\frac{8}{9}$ 1865 i Egebæk, V. Vedsted Sogn, †, begravet $\frac{10}{12}$ 1889 i Dannebrog, Nysted, Nebraska, U. S. A. Gift $\frac{16}{12}$ 1887 med Murer M. K. Nielsen fra Odense. Han døde 1892 i U. S. A. — De rejste til Amerika $\frac{10}{4}$ 1889.

1 Barn:

- 1) Theodora Nielsen, * $\frac{10}{5}$ 1888 i Egebæk. Gift $\frac{25}{1}$ 1911 i U. S. A. med Archie Tabor i Cheyenne, Wyoming. Jernbanekonduktør. 3 Børn: Margareth Tabor, Donald Tabor, Blanche Tabor.

Næsbjærg-Slægten

Tavle 8.

B²) *Søren Lauridsen* i Vilslev, * ³⁰/₁₁ 1828 i Vilslev, † ²¹/₃ 1896 i Vilslev. Gift ¹⁸/₁₂ 1874 med *Sofie Kirstine Nielsen* fra Nykirke Sogn, * der ¹⁵/₁₂ 1850 og † ⁸/₁₁ 1934 i Vilslev.

6 Børn:

a 1) *Laurids Thomsen Lauridsen*, * ²³/₉ 1875 i Vilslev. Ugift. Ejer Fødegaarden »Æ Slot« Matr.-Nr. 30 i Vilslev.

b 2) *Niels Hansen Lauridsen*, Kolding, * ⁹/₄ 1877 i Vilslev. Gift ¹⁶/₁₁ 1901 med *Oline Bøjsen*, * ¹⁷/₁₂ 1883. — Boer i ding.

3 Børn:

1) *Søren Lauridsen*, * ¹⁰/₇ 1903 i Kolding. Chauffør. Gift ⁹/₅ 1939 i Sct. Poul's Kirke i Kbhvn. med *Nielsine Carla Christensen*, * ²⁸/₆ 1917 i Aalborg.

2) *Elly Kirstine Sofia Lauridsen*, * ⁷/₃ 1908 i Kolding. Gift ²⁷/₉ 1930 med *Gustav Danielsen*. Væver. * ¹²/₃ 1904 i Varnæs, Sdrjl. 1 Barn: *Ruth Danielsen*, * ¹⁹/₃ 1934 i Kolding.

3) *Aage Andreas Lauridsen*, * ⁶/₅ 1914 i Kolding. Sølvsmed og Musiker. Gift ¹¹/₉ 1937 i Vordingborg med *Johanne Sophia Viktoria Hansen*, * ²⁰/₁₀ 1911. 1 Barn: *Freddy Ørnhøj Lauridsen*, * ¹¹/₅ 1940 i Kolding.

c 3) *Andreas Lauridsen*, * ²⁹/₁ 1880 i Vilslev. Ugift.

d 4) *Ane Cathrine Lauridsen*, * ²⁴/₁₂ 1882 i Vilslev. Ugift.

e 5) *Caroline Amalie Lauridsen*, * ²⁰/₉ 1885 i Vilslev. Gift ²¹/₁₂ 1917 i Brejninge ved Vejle med *Adolf Kr. Nielsen*, * ¹⁰/₈ 1890 paa Lolland, Skovfoged, Jægerspris, 1933.

2 Børn:

1) *Dolly Maria Nielsen*, * ⁷/₁₂ 1919. Rosenfeldt v. Vordingborg.

2) *Carl Thuma Søren Nielsen*, * ²⁴/₇ 1922, Nordfeld, Møen.

f 6) *Maria Margrethe Lauridsen*, * ⁵/₄ 1890 i Vilslev. Ugift.

Næsbjerg-Slægten

Tavle 9.

9a

c¹) *Thomas Lauridsen*, Lille Darum, * 18¹/₁ 1831 i Vilslev, † 18⁷/₇ 1910 i Lille Darum. Gift 24¹/₁₀ 1863 i V. Vedsted med Enke Maren Hansen, f. Mortensdatter, * 18⁶/₆ 1836 i Jedsted, † 18⁷/₇ 1916 i Darum.

7 Børn:

a 1) *Morten Jepsen Lauridsen*, * 26⁶/₆ 1864, † 26⁹/₉ 1927 i Bramminge, Bilulykke. Gift 1. G. med Ane Kathrine Thomsen, * 21¹²/₁₂ 1864 i L. Darum, † efter faa Aars Ægteskab 1889 i U. S. A.

2 Børn:

- 1) *Maria Lauridsen*, * 20¹¹/₁₁ 1887 i Nebraska, U. S. A. Hun er gift og har flere Børn. Boer i Amerika.
- 2) *Karen Lauridsen*, * 1889 og † 1 Aar gl. i U. S. A.

Morten J. Lauridsen gift 2. Gang 27¹¹/₁₁ 1901 i Bramminge med Ingeborg Oline Kristine Pedersen, * 1⁶/₆ 1880 i Mulvad.

9 Børn, hvoraf kun 3 lever:

- 1) *Thomas Lincoln Lauridsen*, * 20¹/₁ 1903 i Bramminge. Gift 9⁶/₆ 1938 i Sneum Kirke med Johanne Kristensen, * 24⁹/₉ 1901 i Esbjerg. — Bogholder paa Ribe Jernstøberi.
- 2) *Oskar Gardfield Lauridsen*, * 2⁴/₄ 1905 i Bramminge. Gift i Foraaret 1933 med Petra Kirkegaard fra Vemb. Et Barn: Henning Gardfield Lauridsen, * 30⁹/₉ 1937 i Ribe.
- 3) *Georg Washington Lauridsen*, * 15¹²/₁₂ 1909 i Bramminge. Gift 30³/₃ 1940 i Esbjerg med Karen Ida Andersen, * 18²/₂ 1913 i Esbjerg.

b 2) *Laust Thomsen Lauridsen*, * 19¹¹/₁₁ 1865 i Vilslev, † 3¹⁰/₁₀ 1879 i Rejsby. Dræbt af Lynet.

c 3) *Ane Lauridsen*, * 4⁶/₆ 1868 i Vilslev, † 29⁶/₆ 1940 i L. Darum. Gift 27⁴/₄ 1893 med Boe Therkildsen Thomsen, Gdr., * 18¹⁸/₁₈ 1864 i L. Darum.

2 Børn:

- 1) *Dalgas Thomsen*, * 10²/₂ 1895 i L. Darum. Gift 6³/₃ 1938 i Skanderup Kirke med Johanne Damgaard, * 16⁷/₇ 1895 paa Damgaard, Ølstrup Sogn. — Ingen Børn.
- 2) *Ida Thomsen*, * 20⁷/₇ 1900 i Lille Darum. Gift 14¹⁰/₁₀ 1930 med Jørgen Pedersen Rue, * 9¹¹/₁₁ 1902 i Bullestrup, Agedrup S. paa Fyn. Ejer hendes Fødegaard i L. Darum.

d 4) *Andreas Lauridsen*, * 7⁴/₄ 1870 i Vilslev. Gift 27⁹/₉ 1897 med Margrethe Pedersen Bom, * 27⁹/₉ 1877 i Darum. Ingen Børn.

e 5) *Marius Lauridsen*, * 1⁷/₇ 1872 i Vilslev. Gift 30⁶/₆ 1899 med Dorteia Boesen, * 14¹⁰/₁₀ 1873 i Darum, † 30⁶/₆ 1942 i Darum.

5 Børn:

- 1) *Søren Thomsen Lauridsen*, * 10⁴/₄ 1900. Rejste som ung til U. S. A.
- 2) *Hilmar Boesen Lauridsen*, * 4¹²/₁₂ 1901 i Bramminge, døbt i Hunderup K. Gift 30³/₃ 1927 med Thora Petra Maren Hansine Pedersen i Kragelund, Hunderup S., * 31¹⁰/₁₀ 1903. — Ejer hendes Fødegaard. — Har 3 Børn: Ingrid Elisabeth Dorteia Lauridsen, * 24³/₃ 1928, Elisabeth Boesen Lauridsen, * 22¹⁰/₁₀ 1930 og Jens Marius Lauridsen, * 2⁶/₆ 1937, alle i Kragelund.
- 3) *Martin Lauridsen*, * 7⁴/₄ 1905 i Darum, Bilchauffør. Gift 25¹¹/₁₁ 1934 med Metha Pedersen, * 17²/₂ 1911 i Darum. — 2 Børn: Rita Lauridsen, * 30¹²/₁₂ 1935 og Cyrel Lauridsen, * 4¹⁸/₁₈ 1937 i Darum.
- 4) *Thomas Lauridsen*, * 26¹¹/₁₁ 1908 i Darum. Gift 17¹²/₁₂ 1935 med Kirstine Nielsen, * 11¹¹/₁₁ 1912, Karise Overdrev, Sjælland. — 1 Barn: Edith Maria Lauridsen, * 10⁵/₅ 1936 i Darum.
- 5) *Ingeborg Lauridsen*, * 26¹¹/₁₁ 1908 (Tvilning). Gift 30⁴/₄ 1933 i Bramminge med Bertram Hansen, * 2⁶/₆ 1881 i Forum, Bryndum S. — 4 Børn: 1. Villy (Lauridsen) * 12⁸/₈ 1930 i Darum. 2. Doris Birgit H., * 7⁶/₆ 1934. 3. Leo Marius H., * 18¹¹/₁₁ 1935. 4. Gerda Marie Hansen, * 23⁸/₈ 1937 i Bramminge.

Darum, * 18/11 1831 i Vilslev, † 18/7 1910
n 1863 i V. Vedsted med Enke Maren
r, * 18/6 1836 i Jedsted, † 19/7 1916 i

7 Børn:

e 5) Marius Lauridsen, * 1/7 1872 i Vilslev. Gift 30/6 1899 med Dorthea Boesen, * 14/10 1873 i Darum, † 30/6 1942 i Darum.

5 Børn:

- 1) Søren Thomsen Lauridsen, * 10/4 1900. Rejste som ung til U. S. A.
- 2) Hilmar Boesen Lauridsen, * 4/12 1901 i Bramminge, døbt i Hunderup K. Gift 30/8 1927 med Thora Petra Maren Hansine Pedersen i Kragelund, Hunderup S., * 31/10 1903. — Ejer hendes Fødegaard. — Har 3 Børn: Ingrid Elisabeth Dorthea Lauridsen, * 24/3 1928, Elisabeth Boesen Lauridsen, * 22/10 1930 og Jens Marius Lauridsen, * 2/6 1937, alle i Kragelund.
- 3) Martin Lauridsen, * 7/4 1905 i Darum, Bilchauffør. Gift 23/11 1934 med Metha Pedersen, * 17/2 1911 i Darum. — 2 Børn: Rita Lauridsen, * 30/12 1935 og Cyrel Lauridsen, * 4/8 1937 i Darum.
- 4) Thomas Lauridsen, * 26/11 1908 i Darum. Gift 17/12 1935 med Kirstine Nielsen, * 11/11 1912, Karise Overdrev, Sjælland. — 1 Barn: Edith Maria Lauridsen, * 10/5 1936 i Darum.
- 5) Ingeborg Lauridsen, * 26/11 1908 (Tvilling). Gift 30/4 1933 i Bramminge med Bertram Hansen, * 2/0 1881 i Forum, Bryndum S. — 4 Børn: 1. Villy (Lauridsen) * 12/8 1930 i Darum. 2. Doris Birgit H., * 7/6 1934. 3. Leo Marius H., * 18/11 1935. 4. Gerda Marie Hansen, * 23/8 1937 i Bramminge.

f 6) Kathrine Lauridsen, * 19/3 1874 i Vilslev. Gift 1/6 1895 med Søren Therkildsen, * 4/9 1869 i Darum. — Gdr. i L. Darum.

4 Børn:

- 1) Thorvald Therkildsen, * 22/1 1896 i Darum. Thorv. T. var Tvilling, men det andet Barn var dødfødt. — Gift 15/6 1923 med Bodil Rence Knudsen, * 25/7 1900 i Nr. Snede. 2 Børn: Bodil Therkildsen, * 20/11 1926 og Karen T., * 12/6 1933. — Gdr. i L. Darum.
- 2) Det ovenfor anførte dødfødte Barn.
- 3) Elisa Kirstine Marie Therkildsen, * 6/11 1897, † 13 Dage gl.
- 4) Dagny Therkildsen, * 8/11 1898 i L. Darum. Gift 12/10 1922 med Aage Helle, * 20/11 1897 i St. Darum. 2 Børn: Birgit Helle, * 20/5 1925 og Ingrid Kathrine Helle, * 21/9 1928. — Gdr. i Billum.
- 5) Agnethe Therkildsen, * 10/6 1900 i L. Darum. — Kunstmaler.
- 6) Viktor Therkildsen, * 16/3 1909 i L. Darum.

g 7) Laura Lauridsen, * 3/4 1881 i L. Darum. Gift 4/4 1904 med Peter Thomsen Hilmer, * 10/9 1879 i Vejlbj v. Aarhus.

4 Børn:

- 1) Ellen Hilmer, * 27/2 1905, exam. pharm. Gift 14/5 1939 i Tørring med Gunnar Madsen, * 30/7 1910 i Svannike, Bornholm. — 1 Barn: Simon Madsen, * ?
- 2) Vagn Hilmer, * 18/9 1907. Gift 7/3 1937 i Tørring med Aase Eriksen, * 25/9 1917 i Nr. Snede.
- 3) Inger Hilmer, * 10/4 1914. Gift 13/4 1938 i Odense med Knud Nymann fra Kostervig, Møen. Han er * 12/2 1911. 1 Barn: Peter Henning Nymann, * 22/11 1938.
- 4) Eske Hilmer, * 25/7 1919.

Næsbjærg-Slægten.

Tavle 10.

10 a.

D⁴) *Niels Lauridsen*, Vilslev, * 27/10 1833 i Vilslev, † 14/3 19 ca. 97 Aar gl. i Vilslev. Gift 4/11 1865 med *Sidsel Jens* * 4/5 1839 og † 23/12 1921, 82 Aar gl. i Vilslev.

9 Børn:

a 1) *Abeline Lauridsen*, * 23/8 1866, † 11/4 1869 i Vilslev.

b 2) *Jens Mikkelsen Lauridsen*, * 24/4 1868, † 2/8 1869.

c 3) *Abline Kathrine Lauridsen*, 16/2 1870, † 23/2 1870 i Vilslev.

* 31/5 1905 i Kbhvn. 1 Barn: *Jens Birk Lauridsen*, * 3/10 1935 i Jelling, døbt i Hover Kirke.

2) *Sigurd Magnus Lauridsen*, * 7/1 1903 paa Møllevang. Gift 6/12 1941 i Gredstedbro Kirke med *Johanne Marie Pedersen*, * 14/9 1909 i Gredstedbro.

Jens M. Lauridsen. Gift 2. Gang 25/11 1906 med *Karen Bilde*, * 10/6 1883 i Voldby ved Grenaa.

5 Børn:

3) *Martha Marie Lauridsen*, * 1/2 1907 paa Møllevang.

4) *Niels Lauridsen*, * 24/9 1908 paa Møllevang. Gift 20/4 1941 i Darum (Esbjerg: Vor Frelzers Kirke) med *Elin Vejrup*, * 20/4 1917 i Darum. — 1 Barn: *Kjeld Vejrup Lauridsen*, * 20/6 1942 i Darum (Ribe Sygehus).

5) *Peter Bilde Lauridsen*, * 23/9 1910 paa Møllevang. Gift 31/5 1936 i Darum med *Gerda Vejrup*, * 20/12 1910 i Darum. — 2 Børn: *Karen Elisabeth Lauridsen*, * 10/3 1937 og *Jens Jepsen Lauridsen*, * 18/6 1938 paa Møllevang.

6) *Frède Juel Lauridsen*, * 23/10 1912 paa Møllevang. Gift 28/9 1940 i Frue Kirke i Svendborg med *Edna Marie Johansen*, * 23/5 1916.

7) *Marie Bilde Lauridsen*, * 30/8 1919 paa Møllevang.

d 4) *Jens Mikkelsen Lauridsen*, * 10/4 1871 i Vilslev. Gift 26/9 1896 med *Martha Maria Janniksen*, * 19/11 1876 i Jedsted, † 17/2 1903 paa Møllevang.

2 Børn:

1) *Niels Christen Jannik Lauridsen*, * 11/1 1900 paa Møllevang. Gift 9/11 1934 i København med *Else Hansen Birk*,

2 Børn:

1) *Frède Juel Jepsen*, * 23/9 1897 i Hou, † 13/1 1901 i Vilslev.

2) *Petra Juel Jepsen*, * 7/11 1899 i Vilslev. Gift 27/10 1933 i Vilslev med *Ax. Holm Bonnemann*, * 26/3 1898 i Darum. 2 Børn: *Benthe Juel B.*, * 27/10 1934 og *Frède Juel B.*, * 19/7 1937 i Vilslev.

e 5) *Ane Kathrine Lauridsen*, * 20/2 1873 i Vilslev. Gift 15/9 1896 i Vilslev med *Peder Jacob Jepsen*, Lærer i Hou, * 14/6 1866 i Overkærby v. Kerteminde, Fyn, † 8/6 1899 i Hou, begr. i Vilslev.

f 6) *Laurids Thomsen Lauridsen*, * 3/2 1875 i Vilslev, † 8/10 1927 i Vilslev. Gift 31/10 1906 med *Ane Kirstine Knudsen*, * 10/1 1881 i Vilslev.

2 Børn:

1) *Niels Frederik Lauridsen*, * 6/10 1907 i Vilslev. Gift 17/5 1935 med *Johanne Bendixen Brok*, * 8/8 1913 i Vils. 2 Børn: *Laurids Brok Lauridsen*, * 29/12 1936 i Vilslev (* i Esbjerg, Fødeklinik), og *Andreas Brok Lauridsen*, * 13/5 1941 i Vilslev.

2) *Sigrid Frederikke Lauridsen*, * 26/5 1909 i Vilslev. Gift 2/8 1933 med *Hans Holdensen*, Stejlgaard, * 20/8 1902 i Sejstrup. — 3 Børn: *Annette Holdensen*, * 21/12 1934 paa Stejlgaard, *Laura Frederikke Holdensen*, * 21/7 1937 og *Niels Holdensen*, * 19/8 1940. — Hjemmedøbt 9/4 1940 paa Stejlgaard i Tømmerby.

* 27/10 1833 i Vilslev, † 14/3 1930,
Gift 3/11 1865 med Sidsel Jensen,
21, 82 Aar gl. i Vilslev.

9 Børn:

6) *Laurids Thomsen Lauridsen*,
* 3/2 1875 i Vilslev, † 8/10
1927 i Vilslev. Gift 31/10
1906 med Ane Kirstine
Knudsen, * 10/1 1881 i Vils-
lev.

2 Børn:

1) *Niels Frederik Lauridsen*, *
6/10 1907 i Vilslev. Gift 17/5
1935 med Johanne Bendixen
Brok, * 8/8 1913 i Vilsl. 2 Børn:
Laurids Brok Lauridsen, *
29/12 1936 i Vilslev (* i Es-
bjerg, Fødekl. og Andreas
Brok Lauridsen, * 13/5
1941 i Vilslev.

2) *Sigrid Frederikke Lauridsen*,
* 20/5 1909 i Vilslev. Gift
2/8 1933 med Hans Holdens-
sen, Stejlgaard, * 20/8 1902
i Sejstrup. — 3 Børn: An-
nette Holdensen, * 21/12 1934
paa Stejlgaard, *Laura Fre-
derikke Holdensen*, * 21/7
1937 og *Niels Holdensen*,
* 19/3 1940. — Hjemmedøbt
8/4 1940 paa Stejlgaard i
Tømmerby.

g 7) *Abline Lauridsen*,
* 20/9 1876 i Vils-
lev, † 8/3 1925 i
Vilslev. — Ugift.

h 8) *Maria Lauridsen*,
* 24/8 (Kirkebo-
gen 30/8) 1878 i
Vilslev. Gift 20/10
1911 med Søren
Otsen, * 21/5 1883
i Hillerup. Viet
i Vilslev.

3 Børn:

- 1) *Erik Otsen*, * 14/11
1913 i Hillerup,
Farup Sogn.
- 2) *Vagn Otsen*, og
- 3) *Niels Aage Ot-
sen (Tvill.)*, * 7/2
1918 i Hillerup.

i 9) *Graves Lauridsen*, Darum, * 22/10
1881 i Vilslev. Gift 31/10 1911 i Da-
rum med Signe Petersen Bom, *
5/1 1882, † 25/10 1915 i Darum.

4 Børn:

1) *Niels Rasksen Lauridsen*, * 10/8 1912
i Darum. Gift 27/9 1940 med Inga
Kathrine Dalum, * 24/1 1918 i Kon-
gens Tisted, Aalborg Amt. 1 Barn:
Signe Dalum Lauridsen, * i Juni
1942.

2) *Bodolf Sigfred Lauridsen*, * 12/9 1913
i Darum. Gift 3/3 1940 i Grimstrup
Kirke med *Cecilie Beck Larsen*,
Rousthøje, * 4/8 1920. — 2 Børn:
Børge Lauridsen, * 17/9 1940 og
Kjæld Lauridsen, * 9/3 1942.

3) *Arne Lauridsen*, * 27/11 1914 i Da-
rum. Gift 8/8 1940 i Grimstrup Kirke
med *Gerda Kirstine Jensen*, * 19/9
1917 i Rousthøje. — Boer i Bilstoft,
Gdr. — 1 Barn: *Graves Lauridsen*,
* 9/9 1941 i Bilstoft, Næsbjærg S.

4) *Signe Lauridsen*, * 20/10 1915 i Da-
rum. Gift 29/5 1942 i Vilslev Kirke
med *Hans Ejnar Olsen*, * 6/12 1905
i Haarbølle, Møen. De bor paa
Møen.

Graves Lauridsen, gift 2. Gang 27/11
1918 med *Petrea Pedersen fra Ar-*
den, * 2/9 1882. Viet i Darum.

4 Børn:

- 5) *Ingrid Lauridsen*, * 10/7 1919 i D.
- 6) *Gudrun Lauridsen*, * 23/8 1921 i D.
- 7) *Jens Kristian Lauridsen*, * 10/8 1923
i D.
- 8) *Tage Lauridsen*, * 1/5 1925 i D.

Næsbjærg-Slægten

Tavle 11.

E ⁵) *Hans Lauridsen*, Hvidding, * ²³/₁₁ 1835 i Vilslev, † ⁸/₄ 1916 paa Ribe Sygehus, begravet Hvidding ¹⁴/₄ 1916, 81 Aar gl. Gift ¹⁴/₁₂ 1880 i Hvidding med Enke Kirsten Thomsen, f. Mortensen, * ¹²/₇ 1830 i Hvidding og død der ⁵/₁₁ 1913, 83 Aar gl.

Ingen Børn:

a 1) *Ane Else Andersen*, * ¹⁰/₀ 1875 i Vilslev, † ²⁰/₀ 1920. Gift ⁵/₁₀ 1897 i Vilslev Kirke med Hans Hansen, * ³/₈ 1864, Aldershvile i Vilslev Sogn, og † der den 12. Maj 1938, 74 Aar gl.

2 Børn:

- 1) *Hans Kristian Hansen*, * ²⁷/₈ 1899. Gift ⁰/₈ 1924 med Karen Pedersen (Vind), * ¹⁷/₀ 1898 i Hillerup. 4 Børn: 1. Hans Hansen, * ³⁰/₇ 1925, 2. Laust Vind Hansen, * ²⁴/₁ 1927, 3. Ejnar Hansen, * ⁶/₈ 1930, 4. Else Margrethe Hansen, * ²/₁₁ 1935. Alle fødte paa Aldershvile.
- 2) *Anton Hansen*, * ¹¹/₈ 1906 paa Aldershvile, Vilslev. Gift ²⁰/₁₁ 1935 med Ellen Nielsen, * ⁰/₁₁ 1906 paa Krogsgaardsmark, Tjærsborg Sogn. — Har Landejendom i Terpager: 1 Barn: Anne Johanne Hansen, * ¹⁴/₀ 1938 i Terpager, Sneum Sogn.

b 2) *Laurids Thomsen Andersen*, * ⁸/₆ 1877 i Vilslev. Rejste i Foraaret 1898 til U. S. A., hvor han blev gift ⁵/₆ 1911 med Dorothy, hun er indfødt Amerikaner. Hendes fulde Navn er Dorothy Margarete Huppreys.

7 Børn:

- 1) *Dorothy Maren Andersen*, * ¹³/₄ 1912. Gift ²³/₁₂ 1931 med John Walds Bradshaw. Har 3 Børn: 1. Robert Walds B., * ¹¹/₈ 1933, 2. David Franklin B., * ¹⁴/₄ 1935, Viliam Lowel B., * ¹¹/₈ 1936.
- 2) *Donald Laurids Andersen*, * ¹⁷/₀ 1915.
- 3) *Malcolm Dvight Andersen*, * ²⁵/₁₂ 1917. Gift ²/₇ 1937 med Milred Gine Hawkins.
- 4) *Marchall Douglas Jeppe Andersen*, * ¹¹/₈ 1920.
- 5) *Genevieve Ilca Laurel Andersen*, * ³/₈ 1923, † ²⁰/₅ 1923.
- 6) *Howard Boyce Andersen*, * ¹⁸/₀ 1924.
- 7) *Roesmary Ruth Elaine Andersen*, * ¹⁸/₀ 1927. (Nr. 1, 5 og 7 er Døtre).

Hele Familien boer i Arlington, Arizona, U. S. A.

F ⁶) *Ane Lauridsen*, Vilslev, * ⁸/₁₀ 1840, † ³/₅ 1905 i Vilslev. Gift ²⁴/₁₁ 1874 med Jeppe Andersen, Herridsbjærg i Vilslev, * ¹⁰/₇ 1832 (33?) i Vilslev, † ¹⁰/₅ 1924 i Hunderup, 92 Aar gl., begravet i Vilslev.

5 Børn:

c 3) *Andreas Andersen*, * ²⁰/₅ 1879 i Vilslev. Rejste i Foraaret 1898 til U. S. A. Gift ⁸/₅ 1907 med indfødt Amerikanerinde, Sarah Jessie Perry, * ²⁷/₂ 1889.

6 Børn:

- 1) *Elsie Violet Andersen*, * ²⁰/₁₈ 1909, † samme Dag.
- 2) *Perry Gordon Andersen*, * ²³/₇ 1911. Gift ¹⁵/₇ 1935 med Sylvia Harris.
- 3) *Ane Telma Andersen*, * ⁸/₁₀ 1913.
- 4) *Vernon Andersen*, * ⁸/₅ 1915. Gift ⁸/₅ 1936 med Alice Renfro.
- 5) *Wilbur Willis Andersen*, * ²³/₁₁ 1917.
- 6) *Merlin Laurids Andersen*, * ⁰/₁ 1922.
Bor alle i Arlington, Arizona, U. S. A.

d 4) *Ane Kathrine Andersen*, * ²⁰/₅ 1879 (Tvill. til foregaaende) i Vilslev, † ²⁷/₅ 1938. Gift ²⁰/₅ 1907 med Johann Friederich Schmidt, * ¹⁵/₁ 1883 i Brede, Bredebro, Sønderjylland.

Ingen Børn, men en Adoptiv søn: Friedrich Schmidt, * ³⁰/₁ 1919.

e 5) *Ane Margrethe Andersen*, * ²⁰/₀ 1884 i Vilslev. Gift ⁰/₄ 1911 med Hans Kristian Møller, * ¹⁸/₀ 1881 i Ribe. Har Landejendom paa Hunderup Mark.

1 Barn:

- 1) *Karen Jepbine Møller*, * ⁷/₇ 1919 paa Hunderup Mark.

Næsbjærg-Slægten

Tavle 12.

G 7) *Graves Lauridsen*, Kjærgaard, * $\frac{3}{6}$ 1843 i Vilslev, † $\frac{3}{3}$ 1905 paa Kjærgaard. Gift $\frac{1}{4}$ 1875 i Vilslev med *Bodil Kathrine Gantzel*, * $\frac{13}{2}$ 1852 i Jedsted, † $\frac{10}{12}$ 1906 paa Kjærgaard.

10 Børn:

a 1) *Ane Kathrine Lauridsen*, * $\frac{27}{1}$ 1876 i Kjærgaard, † $\frac{23}{4}$ 1942 i Sejstrup. Gift $\frac{1}{4}$ 1903 med *Peder Thygesen Pedersen*, Sejstrup, * $\frac{10}{0}$ ($\frac{17}{10}$?) 1877 i Sejstrup.

2 Børn:

1) *Maria Pedersen*, * $\frac{24}{2}$ 1904 i Sejstrup. Gift $\frac{6}{11}$ 1925 med *Hans Ebbesen Andersen*, * $\frac{12}{4}$ 1900 i Alsbro. 3 Børn: 1. *Agnes Andersen*, * $\frac{15}{10}$ 1926. 2. *Peder Andersen*, * $\frac{2}{8}$ 1929. 3. *Anders Andersen*, * $\frac{22}{12}$ 1931. Alle født paa Alsbro.

2) *Niels Graves Pedersen*, * $\frac{3}{10}$ 1915 i Sejstrup.

b 2) *Jokum Hendrik Gantzel Lauridsen*, * $\frac{9}{8}$ 1877 i Kjærgaard, død der $\frac{13}{3}$ 1879.

c 3) *Jokum Hendrik Gantzel Lauridsen*, * $\frac{24}{2}$ 1880 i Kjærgaard. Gift $\frac{1}{4}$ 1910 med *Karoline Hansen*, * $\frac{23}{8}$ 1889 i Vilslev.

7 Børn:

1) *Bodulf Graves Lauridsen*, * $\frac{1}{3}$ 1911.

2) *Gudrun Bothilde Lauridsen*, * $\frac{7}{0}$ 1913.

3) *Kathrine Lauridsen*, * $\frac{8}{8}$ 1915.

4) *Inger Lauridsen*, * $\frac{9}{0}$ 1917. Gift 1939.

5) *Karen Lauridsen*, * $\frac{26}{6}$ 1920.

6) *Margrethe Lauridsen*, * $\frac{20}{9}$ 1923.

7) *Knud Hansen Lauridsen*, * $\frac{9}{4}$ 1926.

Alle fødte paa Kjærgaard.

d 4) *Magdalene Petrea Lauridsen*, * $\frac{20}{4}$ 1882 paa Kjærgaard. Gift $\frac{18}{4}$ 1912 med *Jørgen Lauridsen*, * $\frac{10}{0}$ i Sejstrup. De rejste sammen til U. S. A. 1911, blev forlovet undervejs. — De har nu, 1934, Farm i East Lake, Colorado, U. S. A.

7 Børn:

1) *Clarens Lauridsen (Søn)*, * 1915.

2) *Carl Lauridsen*.

3) *Donald Lauridsen*.

4) *Marry Lauridsen*.

5) *Tom Lauridsen*.

6) *Robert Lauridsen*.

7) *John Lauridsen*, * 1926 el. 1927.

e 6) *Laurids Thomsen Lauridsen*, * $\frac{30}{0}$ 1885 i Kjærgaard. Rejste til Amerika 1911. Boer nu 1934 i Tungsten, Colorado, U. S. A., i Nærheden af Søsteren *Magdalene*. Gift 1933 eller 1934, men døde snart efter.

Ingen Børn.

f 6) *Peder Georg Lauridsen*, * $\frac{6}{4}$ 1888, Kjærgaard, og

g 7) *Margrethe Bothilde Lauridsen*, * $\frac{6}{4}$ 1888, Kjærgaard (Tvill.). De døde begge samme Dag den $\frac{6}{4}$ 1888, men blev døpte, Drengen af Faderen *Graves Lauridsen* og Pigen af Lærer *Asmus Jæger* fra Hunderup.

h 8) *Margrethe Bothilde Lauridsen*, * $\frac{27}{4}$ 1889, Kjærgaard, † $\frac{2}{3}$ 1922 i Andrup, Skads Sogn. Gift $\frac{10}{11}$ 1914 med *Kristen Nielsen Kristensen* fra Hygum v. Varde, * $\frac{15}{11}$ 1872. — Gaardejer i Andrup.

1 Barn:

1) *Niels Graves Kristensen*, * $\frac{23}{6}$ 1916 i Andrup.

i 9) *Hansine Kirstine Lauridsen*, * $\frac{9}{3}$ 1894 og † samme Dag paa Kjærgaard, Hunderup Sogn.

j 10) *Kirstine Hansine Lauridsen*, * $\frac{14}{6}$ 1895 paa Kjærgaard, Hunderup Sogn.

Næsbjærg-Slægten

Tavle 13.

A¹⁾ *Ane Else Lambertsen*, * 30/4 1829, † 24/3 1894 i Vilslev, 64 Aar gl.
Gift 20/6 1862 med Enkemand Anders Jensen Brøns, * 12/5 1812, †
22/4 1885 i Vilslev.

3 Børn:

a 1) *Lamberth Thomsen Brøns*, * 11/5 1863 i Vilslev, † 12/4 1940 i Esbjerg. Gift 13/1 1892 i U. S. A. med Anna Minne Baldwin, * 21/10 1869 i Jowa, U. S. A., † 10/1 1943 i Esbjerg.

Ingen Børn.

b 2) *Hans Marius Brøns*, * 5/1 1865 i Vilslev og † der 24/4 1942. Gift 1. Gang med Lene Maria Rosendal, * 13/7 1859 i Kalvslund, † 18/1 1894 i Nordby, Fanø. Gift 2. Gang 4/8 1895 i Frue Kirke, Aarhus, med Helene Adamine Ulrikke Clemens, * 19/8 1869 i Aarhus.

I 1ste Ægteskab 3 Børn:

- 1) *Anna Elisa Brøns*, * 16/9 1887 i Nordby, Fanø. Gift med Barber Christian Grønlund, Fredericia. Han er født 9/10 1886. — 1 Barn: *Grethe Grønlund*, * 17/6 1915 i Fredericia.
- 2) *Ingvar Nielsen Brøns*, * 11/5 1889 i Nordby, Fanø, † 1938. Gift med *Amelie Jensen* fra Ny Zeeland. Senere separeret. — 1 Barn: *Hans Marius Brøns*, * 1921 paa Ny Zeeland.
- 3) *Leon Marius Brøns*, * 21/10 1893 i Nordby, Fanø, † 31/3 1894 i Vilslev.

I 2det Ægteskab 3 Børn:

- 4) *Astrid Leoni Brøns*, * 12/11 1897 i Nordby, Fanø. Gift 5/2 1917 i Jerne Kirke v. Esbjerg med *Carl Willaume*, * 5/1 1890 i Vejle. Apoteker i Odense. — Ægteskabet opløst. — 5 Børn: 1. *Hans Peter Alvard Willaume*, * 27/6 1918. Gift. 2. *Lizzie Willaume*, * 19/11 1919. Gift. 3. *Anna Edith Willaume*, * 22/11 1921. 4. *Astrid Willaume*, * 3/11 1923. 5. *Mogens Birger Willaume*, * 11/8 1926.
- 5) *Edith Brøns*, * 11/7 1900 i Børkop. Gift 2/5 1923 med *Niels Johannesen*, Fredericia. — Konduktør v. Statsbanen. — 2 Børn: *Vagn Johannesen*, * 17/7 1925 i Fredericia og *Preben Johannesen*, * 26/11 1927 i Fredericia.
- 6) *Svend Folmer Brøns*, * 25/9 1904 i Fredericia. — Toldassistent. — Gift 12/10 1928 med *Helga Stensig*, * 11/4 1902 i Vilslev. — 3 Børn: 1. *Hans Kristian Brøns*, * 9/11 1929 i Esbjerg. 2. *Ole Brøns*, * 30/5 1934 i Esbjerg. 3. *Kirsten Brøns*, * 2/7 1935 i Esbjerg.

c 3) *Andreas Ingvar Brøns*, * 20/7 1867 i Vilslev, † 10/3 1934 i Himmelev v. Roskilde. Gift 13/11 1891 i Vilslev Kirke med *Karen Brun*, * 21/8 1866 i Jedsted, † 26/4 1936 i Himmelev.

6 Børn:

- 1) *Aage Brøns*, * 13/9 1892 i Brørup. Gift 20/10 1917 med *Sigrid Nielsen*, * 4/4 1899 i Vinding v. Vejle. — Lærer i Haarslev pr. Sandved. — 5 Børn: 1. *Judith Brøns*, * 20/9 1918. Gift 1941. 2. *Ruth Brøns*, * 22/8 1920. Gift. 3. *Svend Ancher Brøns*, * 26/8 1923. 4. *Asta Annalise Brøns*, * 20/4 1926. 5. *Erik Brøns*, * 18/3 1931 i Haarslev.
- 2) *Andreas Brøns*, * 4/3 1894 i Brørup Sogn. Gift 11/7 1918 i Førslev med *Agnes Sørensen*, * 16/11 1900. — Lærer i Vejby, Nordsjælland. — 5 Børn: 1. *Knud Brøns*, * 2/9 1920 i Lintrup, Lærereksamen 1942. 2. *Holger Brøns*, * 1/8 1922, Urmager. 3. *Eva Brøns*, * 14/4 1924 i Vejby. 4. *Agneth Brøns*, * 15/9 1930 i Vejby. 5. *Gudrun Brøns*, * 11/4 1935 i Vejby.
- 3) *Margrethe Brøns*, * 21/9 1896 i Brørup. Gift 20/10 1917 i Gimlinge med *Laurids Poulsen* fra Gatten, Hornum Sogn v. Løgstør, * 27/3 1889. Børnehjemsforstander, Spanager v. Køge. — 4 Børn: 1. *Karen Poulsen*, * 9/8 1918 i Flakkebjerg. 2. *Ingvar Poulsen*, * 30/10 1920, Holstensminde. 3. *Hans Helge Poulsen*, * 3/4 1923 i Spanager. 4. *Stig Ebbe Poulsen*, * 19/11 1925 i Spanager.
- 4) *Uffe Thomas Brøns*, * 16/9 1898 i Brørup. Gift i Vaalse, Falster, med *Ellen Margrethe Fog Petersen*, * 25/8 1899 i København. — Forstander for Odense Kommunes Børnehjem. — 5 Børn: 1. *Johanne Fog Brøns*, * 21/9 1922. 2. *Thyge Fog Brøns*, * 7/5 1924 paa Spanager. 3. *Kaare Fog Brøns*, * 9/10 1925 paa Spanager. 4. *Karen Vibeke Fog Brøns*, * 23/8 1932 paa Spanager. 5. *Niels Aage Fog Brøns*, * 9/11 1937 paa Odense Børnehjem.
- 5) *Else Kathrine Brøns*, * 7/8 1900, Surhave Skole, Brørup S., Gift med *Therkildsen*, Præstesøn. — Ægteskabet opløst. — 2 Børn: *Poul Therkildsen*, * 21/4 1918 og *Kirsten Therkildsen*, * 7/5 1919, begge fødte i Nykøbing F. — Gift 2. Gang 29/5 1937 i Odense Valgmenighedskirke med Lærer *Axel Appel*, * i Marts 1889. — Forstander for Fri- og Efterskolen „Hjemly“, Hillerslev pr. Højrup, Fyn.
- 6) *Frede Brøns*, * 31/8 1904 i Gimlinge. Gift 1934 med *Karen*? — Lærer. 2 Børn: *Per Brøns*, * 1934? og *Else Margrethe Brøns*, * 1935?

Næsbjærg-Slægten.

Tavle 14.

B²) *Mads Lambertsen*, * 20/8 1831 i Vilslev, † 15/8 1903 i Vilslev. Gift 2/7 1864 i Nr. Farup med *Maren Hansen*, * 22/11 1832 i Nr. Bork, † 9/1 1893 i Vilslev.

5 Børn:

a 1) *Nikolaj Lambertsen*, * 22/7 1864 i Nr. Farup, † 6/11 1884 i Vilslev. — Maler. — Ugift.

b 2) *Ingeborg Lambertsen*, * 28/12 1865 i Vilslev, † 28/9 1936 i Tange. Gift 17/2 1893 i Vilslev med *Guttorm Stampe Sørensen*, * 9/4 1860 paa Færøerne, † 1/12 1923 paa Tangegaard, Ribe Landsogn.

9 Børn:

1) *Hans Jørgen Jakob Stampe Sørensen*, * 31/5 1893 i Vilslev Præstegaard, † 20/2 1935 paa Bispebjerg Hospital i Kbhvn., begravet 25/2 1935 i Ribe. — Folketingsmand. — Ugift.

2) *Dorthea Stampe Sørensen*, * 31/8 1894 i Vilslev, † som Barn i Bramminge.

3) *Thomas Stampe Sørensen*, * ? og † ? i Bramminge som lille Barn.

4) *Dorthea Stampe Sørensen*, * 29/4 1897 i Bramminge.

5) *Gudrun Stampe Sørensen*, * 24/5 1898 i Bramm.

6) *Oluf Stampe Sørensen*, * 11/7 1899 i Bramminge. Gift 20/9 1924 med *Maria Toft*, * 12/5 1898 i Hillerup, Nr. Farup S. — 3 Børn: 1. *Guttorm Toft Stampe Sørensen*, * 22/5 1927 i Darum. 2. *Hans Jørgen Toft Stampe Sørensen*, * 15/2 1930 i Darum. 3. *Bendt Toft Stampe Sørensen*, * 5/12 1932 i Darum.

7) *Else Stampe Sørensen*, * 26/8 1901 i Bramminge.

8) *Valborg Maria Stampe Sørensen*, * 21/4 1902 i Bramminge. Gift 20/9 1927 med *Holger Lykke Thomsen*, Esbjerg, * 11/7 1889 i Esbjerg — Gas- og Vandmester. — 5 Børn: 1. *Poul Lykke Thomsen*, * 18/12 1928. 2. *Kirsten Lykke Thomsen*, * 21/2 1930. 3. *Bodil Lykke Thomsen*, * 28/10 1931. 4. *Birthe Lykke Thomsen*, * 5/11 1933. 5. *Mogens Lykke Thomsen*, * 3/4 1935. Alle fødte i Esbjerg.

9) *Harald Stampe Sørensen*, * 11/7 1904 paa Tangegaard ved Ribe.

c 3) *Lambert Thomsen Lambertsen*, * 20/11 1867 i Vilslev. Kaptajn i Hæren. R. af D. Gift 18/11 1896 i København med *Elvina Franziska Nathalie Schytte*, * 27/6 1865 i København.

2 Børn:

1) *Erik Lambertsen*, * 30/7 1897 i København. Gift 23/12 1926 med *Emilie Theodora*, f. *Bredahl*, * 16/8 1894 i København. — Ingen Børn.

2) *Sven Lambertsen*, * 2/4 1900 i København. Gift 27/3 1927 med *Karen Jacobine*, f. *Mortensen*, * 16/10 1906 i Glumsø. 2 Børn: *Lambert Thomsen Lambertsen*, * 22/6 1928 i Nr. Eskildstrup og *Inger Marie Lambertsen*, * 18/1 1932 i Nr. Eskildstrup, Sjælland.

d 4) *Mette Marie Cecilie Lambertsen*, * 18/2 1871 i Vilslev. Gift 20/8 1942 med *Jørgen Laurssen Brok* i Vilslev, * 26/8 1873 i Vilslev.

e 5) *Laurids Hansen Lambertsen*, * 22/7 1874 i Vilslev. Gift 4/6 1910 med *Ellen Johanne Andersen*, * 4/10 1879 i København.

Ingen Børn.

L. H. L. Inspektør paa Bispebjerg Hospital. R. af D.

Næsbjerg-Slægten

Tavle 15.

C³) *Ane Margrethe Lambertsen*, * 14/8 1834 i Vilslev, † som lille Barn i Vilslev.

D⁴) *Thomas Lambertsen*, * 24/12 1835 i Vilslev, † 1/2 1876 i Vilslev, 40 Aar gl., ugift.

E⁵) *Ane Margrethe Lambertsen*, * 21/5 1840 i Vilslev, † 12/4 1905 i Vilslev, 65 Aar gl. Gift 2/11 1867 med *Morten Christensen Jørgensen Kroman*, Vilslev, * 9/7 1842 i Vilslev, † 20/7 og begravet 27/7 1924 i Esbjerg.

1 Søn:

a 1) *Jørgen Mortensen Jørgensen Kroman*, * 25/5 1868 i Vilslev, † 4/10 1942 i København. Gift 12/10 1900 med *Kirstine Marie Jakobsen*, * 5/9 1878 i Vilslev.

7 Børn:

-
1) <i>Ane Margrethe Kroman</i> , * 10/12 1900 i Vilslev. Gift 9/4 1922 i Vor Frelsers Kirke i Esbjerg med <i>Holger Jensen Simonsen</i> , * 18/4 1901 i Esbjerg. — Barber, bor i Viborggade 34, København Ø. 1 Barn: <i>Herdis Charlotte Kirstine Simonsen</i> , * 9/7 1922 i Esbjerg.	2) <i>Niels Juel Vindfeld Kroman</i> , * 13/7 1902 i Vilslev. Gift 20/8 1933 i Zions Kirke i Esbjerg med <i>Ester Jørgensen</i> , * 27/2 1910 i Rønne paa Bornholm. —	3) <i>Agnes Juel Vindfeld Kroman</i> , * 2/6 1906 i Vilslev. Gift 17/4 1932 i Sundby Kirke, Amager, med <i>Julius Rotne</i> , * 5/11 1907 i Hvorslev. — Bager og Conditør, Rødegaardsvej 70, Odense. 1 Barn: <i>Jørgen Vindfeld Rotne</i> , * 9/7 1932 i Odense.	4) <i>Godrun Vindfeld Kroman</i> , * 16/3 1908 i Vilslev. Gift 16/5 1937 i Frihavns Kirke i Kbhvn. med <i>Arne Stjernholm Jensen</i> , * 29/1 1912 i Horsens. — Frisør i Horsensgade 11, København Ø. — Ingen Børn.	5) <i>Martha Vindfeld Kroman</i> , * 12/4 1910 i Vilslev. Gift 8/12 1929 i Frihavnskirken i København med <i>Svend Aage Larsen</i> , * 17/11 1908 i ? Lagerekspedient, Horsensgade 13, Kbhvn. Ø. — 2 Børn: <i>Kirsten Vindfeld Larsen</i> , * 24/8 1933 i København og <i>Anni Vindfeld Larsen</i> , * 11/4 1937 i Kbhvn.	6) <i>Johanne Vindfeld Kroman</i> , * 11/8 1914 i Vilslev. Gift 14/8 1938 i Holmens Kirke, Kbhvn., m. <i>Børge Jakobsen</i> , * 20/2 1908 i Kbhvn. Assistent i det forenede Dampskibsselskab i København. — Bor Under Elmene 12, København. — Ingen Børn.	7) <i>Morten Vindfeld Kroman</i> , * 20/12 1915 i Vilslev. — Malersvend.

Næsbjærg-Slægten

Tavle 16.

7. *Karen Thomasdatter*, døbt $20/7$ 1808 i Næsbjærg, † ca. 80 Aar gl. i Skast ved Ballum. Gift med *Eske Olesen*, Murer i Skast ved Ballum, Sønderjylland.

2 Børn:

A¹⁾ *Anna Olesen*, * 1849? i Skast. Døde omkring 1890 i Randerup, Sønderjylland. — Ugift.

B²⁾ *Niels Thomsen Olesen*, * $16/8$ 1851 i Skast, † $18/11$ 1908 i Skast. Gift med *Ane Maria Kristensen*, * $10/12$ 1849, † 1932, 83 Aar gl. i U. S. A.

8 Børn:

a 1) *Karoline Olesen*, * $20/4$ 1876 i Skast. Gift $12/4$ 1907 med *Anders Bennedsen Pedersen*, * $30/7$ 1865 i Skast. † $11/1$ 1931 i Rejsby.

b 2) *Botilde Olesen*, * 1878 i Skast, † i Januar 1890, 12 Aar gl. af Difteritis.

c 3) *Gunder Kirstine Olesen*, * $25/2$ 1881 i Skast. Rejste 1912 til U. S. A. Er der gift og har 6 Børn. — Manden er Sjællænder.

d 4) *Elisa Olesen*, * 1883 i Skast, † i Jan. 1890 7 Aar gl. af Difteritis.

e 5) *Kristian Olesen*, * 1885 i Skast, † i Januar 1890 5 Aar gl. af Difteritis.

f 6) *Poul Theodor Olesen*, * 1885, — Tvill. — † i Skast 10 Uger gl.

g 7) *Poul Theodor Olesen*, * $1/4$ 1886 i Skast. Rejste omkr. 1908 til Jowa, U. S. A. — Er gift, har 2 Børn: 1 Dreng og 1 Pige.

h 8) *Elisa Maria Olesen*, * $9/11$ 1888 i Skast. Rejste 1912 til U. S. A. — Gift med *Andrev Kristensen*. Har 5 el. 6 Børn.

6 Børn:

1) *Peter Pedersen*, * $31/12$ 1907. Gift $10/5$ 1934 i Nr. Vollum med *Jørgine Kristensen*, * $20/10$ 1905 i Nr. Vollum v. Døstrup. — 2 Børn: *Carla Jensine Pedersen*, * $13/5$ 1935 i Skærbæk og *Jenny Pedersen*, * $4/6$ 1939 i Skærbæk.

2) *Niels Thomsen Pedersen*, * $22/3$ 1909. Gift $20/10$ 1935 med *Solveig Kristensen*, * $17/10$ 1916 i Tjæreborg. 1 Barn: *Bent Christian Thomsen Pedersen*, * $7/5$ 1939 i Odense.

3) *Barbara Kirstine Pedersen*, * $21/5$ 1910 i Rabsted Sogn. 1 Barn: *Christa Ruth Pedersen*, * $25/8$ 1935.

4) *Ane Marie Pedersen*, * $18/4$ 1912 i Agerskov. Gift $15/11$ 1942 i Rejsby med *Niels Højberg Jensen* fra Tjæreborg. Tømrer. — Boer i Esbjerg.

5) *Christian Hansen Pedersen*, * $13/1$ 1914.

6. *Kirsten Marie Pedersen*, * $14/1$ 1918

Tillæg til
Næsbjerg-Slægten
Tavle 17.

A¹⁾ Søren Frandsen, * 3/5 1832 i Jedsted. — Sømand, Kaptajn. Druk- nede ung. — Ugift.

B²⁾ Graves Frandsen, * 17/1 1834 i Jedsted, † 18/8 1872 i Ribe. Gift 1863 med Ingeborg Pedersen, * 17/11 1847 i Ribe, † i Julen 1911 i København, begravet 6/1 1912 i Ribe.

C³⁾ Christen Frandsen, * 24/8 1835 i Jedsted, † 1873 i Ribe. — Ugift.

2 Børn:

a 1) Ane Margrethe Frandsen, * 20/7 1866 i Ribe. Gift 27/2 1893 i København med Dyrlæge Anders Jensen Skjøttgaard, * 25/10 1865 i Hviding, Vorning Sogn v. Randers, † i Novbr., begravet 21/11 1939 i Bramminge.

6 Børn:

- 1) Ingeborg Cecilie Skjøttgaard, * 8/2 1895 i Bramminge. Gift 14/12 1935 med Viggo Eskesen, * 22/11 1891 i Lille Darum. — Musiker.
- 2) Astrid Skjøttgaard, * 20/4 1896 i Bramminge, † 10/8 1937 i Bramminge. — Ugift.
- 3) Uffe Skjøttgaard, * 21/8 1897 i Bramminge. Gift 21/1 1927 med Gertrud Pouka Schruhl, * 9/11 1900 i Kiel.
- 4) Hildur Skjøttgaard, * 20/4 1900 i Bramminge. Gift 28/6 1924 med Marius Østergaard Nielsen, * 6/8 1898 i Løgumkloster. — 3 Børn: 1. Anders Kristian Østergaard Nielsen, * 25/5 1925 i Varde, † 9 Mdr. gl. i Skanderborg. 2. Edith Østergaard Nielsen, * 22/12 1927 3. Axel Østergaard Nielsen, * 22/8 1932 i Skanderborg.
- 5) Jens Christian Graves Olaf Skjøttgaard, * 16/7 1901 i Bramminge. Gift 16/6 1925 med Ingeborg Cathrine Jensen, * 28/8 1898 i Horsens. — 1 Barn: Bent Skjøttgaard, * 18/7 1938 i Ringsted.
- 6) Ester Margrethe Skjøttgaard, * 8/8 1905 i Bramminge, † der 31/12 1918.

b 2) Ester Nikoline Frandsen, * 24/8 1868 i Ribe. Gift 22/12 1887 i København med Niels Erik Harald Kristensen, * 4/2 1862 i Kerteminde.

2 Børn:

-
- 1) Ingeborg Elisabeth Kristensen, * 20/1 1889 i København. Gift 20/6 1911 med Hans Otto Møllmann, København, * 8/1 1882. — 3 Børn: 1. Grethe Møllmann, * 9/8 1912. Gift 6/9 1933 i Kbhvn. med Sven Staggemejer, * 26/1 1906, 1 Barn: Birgitte Staggemejer, * 29/5 1935. — 2. Inge Møllmann, * 10/8 1913. 3. Ole Møllman, * 28/8 1917. — Alle fødte i København.
 - 2) Ester Margrethe Kristensen, * 28/6 1890 i København. Gift 10/11 1916 med Ingeniør Henrik Rasmussen, * 22/4 1879 i Slagelse. — 3 Børn: 1. Elise Rasmussen, * 8/1 1918. 2. Kirsten Rasmussen, * 6/8 1919. 3. Tove Rasmussen, * 12/8 1924. — Alle fødte i København.

D 4) *Ane Cathrine Frandsen*, * 10/9 1837 i Jedsted, † i Marts 1907 i Jedsted. Gift 1. Gang 1860 med *Simon Hansen Sørensen Thude*, * 27/11 1833 i Vilslev, † 8/8 1869 i Jedsted. — Gift 2. Gang 31/1 1870 i Jedsted med Enkemand *Jeppe Knudsen (Oust)*, * 24/10 1826 og død 1/4 1889 i Jedsted.

I 1. Ægteskab 4 Børn:

a 1) *Frands Sørensen Thude*, * 24/8 1861 i Jedsted. Gift 17/7 1886 i Ribe med *Ane Elisabeth Ludvigsen*, * 25/1 1863 og † 11/6 1938 i Ribe.

10 Børn:

b 2) *Søren Mikkelsen Thude*, * 10/4 1862 i Jedsted, † 15/8 1862 i Jedsted, 4 Mdr. gl.

c 3) *Søren Mikkelsen Thude*, * 31/5 1863 i Jedsted. Rejste til U. S. A. som ung. — Er vistnok ugift.

d 4) *Søren Frandsen Thude*, * 4/9 1864 i Jedsted. Gift 30/11 1900 med *Magdalene Petrea Gantzel*, * 2/12 1879 i Jedsted.

9 Børn:

- 1) *Ludvig Gottlieb Sørensen Thude*, * 19/10 1886 i Ribe. Rejste 1/6 1909 til U. S. A. Gift 17/8 1920 i U. S. A. med *Karen Nielsen*, * 24/8 1896. — 2 Børn: *Ludvig Ingvar Thude*, * 7/8 1921 i Chicago og *Rejmond Thude*, * 5/6 1925 i Chicago.
- 2) *Ane Cathrine Thude*, * 7/6 1888 i Ribe. Gift 17/10 1923 med Lærer *Hans Peder Aare-Petersen*, * 14/10 1888. — Ingen Børn.
- 3) *Elisa Hansine Thude*, * 21/11 1889 i Ribe. — Gift 10/11 1909 med *Laurids Madsen Pedersen*, * 28/12 1884 i Ribe. — 3 Børn: 1) *Anne Marie Pedersen*, * 6/5 1911 i Ribe. Gift 28/8 1937 i Lønborg Kirke med *Harald Brink*, * 2/12 1905. — 2. *Inga Regine Thude Pedersen*, * 2/8 1912 i Ribe. 3. *Aase Elisa Thude Pedersen*, * 21/12 1914 i Ribe.
- 4) *Regine Thude*, * 12/10 1891 i Ribe. — Rejste 1/6 1909 til U. S. A. — Ugift.
- 5) *Simon Hansen Sørensen Thude*, * 7/10 1893 i Ribe. Gift med *Dorthe* ? i U. S. A. — Ingen Børn.
- 6) *Hans Ludvigsen Thude*, * 17/9 1895 i Ribe. Gift ?/8 1930 i U. S. A. med *Erna Dyr fra Aabybro*. — 3 Børn: *Robert*, *Harry* og *Villy Thude*.
- 7) *Søren Frandsen Thude*, * 26/11 1897 i Ribe, Gift 4/2 1921 med *Birthe Maria Jensen*, * 1/7 1900 i Randers. — 4 Børn: 1. *Grethe Thude*, * 21/8 1925. 2. *Frands Thude*, * 24/10 1929. 3. *Flemming Thude*, * 15/6 1931. 4. *Nora Thude*, * 28/9 1936. — Alle fødte i Ribe.
- 8) *Anna Elisabeth Thude*, * 1/11 1899 i Ribe. Er i U. S. A. — Ugift.
- 9) *Kirsten Abelone Thude*, * 28/8 1901 i Ribe. Gift 14/3 1932 med *Anders Thorvald Jensen*, * 1/12 1899 i Randers. — Ingen Børn.
- 10) *Ejnar Ludvigsen Thude*, * 10/6 1905 i Ribe. Gift 17/11 1936 med *Dagmar Ravnborg*, * ?/6 1915 paa Mors. — 2 Børn: *Herman Thude*, * 1/8 1934 i Ribe og *Inga Thude*, * 21/8 1937 i Ribe.

- 1) *Ane Kathrine Thude*, * 23/2 1901 i Jedsted. Gift 28/9 1921 m. *Kjæld Mathias Kjældsén*, * 27/8 1893 i Harresøe, Givskud S. — 6 Pigebørn: 1. *Else Kjældsén*, * 9/1 1921 i Kollemorten, Ø. Nykirke S., død 9 Aar gammel. 2) *Ida Magdalene Kjældsén*, * 24/9 1922 i Kollemorten. 3) *Inga Amalie Kjældsén*, * 16/1 1926 i Vesterlund. 4) *Ester Kjældsén*, * 5/2 1930 i Vesterlund. 5) *Margit Kjældsén*, * 7/10 1933 i Vesterlund. 6) *Gunhild Kjældsén*, * 10/8 1937 i Tykskov, Ejstrup Sogn.
- 2) *Niels Gantzel Thude*, * 28/2 1903 i Jedsted. — Rejste til U. S. A. Er gift, har 2 Børn.
- 3) *Simonine (Ninna) Thude*, * 16/8 1905 i Jedsted. Gift 2/8 1928 med *Albert Hansen*, * 22/8 1904 i Abkær, Vedsted S., Sønderjylland. — 2 Børn: *Kæthy Hansen*, * 10/5 1928 i Esbjerg, og *Bent Hansen*, * 24/1 1930 i Nykøbing F.
- 4) *Elvira Marceline Thude*, * 2/6 1907 i Hillerup, Farup S. Gift 2/4 1927 med *Vilhelm Madsen*, * 14/11 1905 i Hunderup. — 3 Drengbørn: 1. *Niels Madsen*, * 8/8 1927. 2. *Søren Thude Madsen*, * 28/2 1930. 3. *Leo Thude Madsen*, * 7/7 1936. — Alle fødte i Hunderup.
- 5) *Vagner Gantzel Thude*, * 14/3 1909 i Hillerup. Gift 7/9 1938 med *Inger Frøzig*, * 27/4 1921 i Vilslev. — 1 Barn: *Charles Frøzig Thude*, * 12/9 1938 i Vilslev.
- 6) *Simon Gantzel Thude*, * 19/5 1911 i Hillerup, † 1/6 1930. — Bilulykke.
- 7) *Villy Gantzel Thude*, * 5/4 1914 i Hillerup.
- 8) *Jokum Gantzel Thude*, * 30/11 1920 i Hillerup.
- 9) *Irene Thude*, * 28/5 1923 i Hillerup, Farup Sogn.

Kavnborg, * ?/6 1915 paa Mors. — 2 Børn: Herman Thude, * 1/8 1934
i Ribe og Inga Thude, * 21/8 1937 i Ribe.

I 2. Ægteskab 4 Børn:

186

-
- a 1) *Simon Marinus Jepsen*, * 17/2 1870 i Jedsted, † 26/8 1873 i Jedsted. b 2) *Andreas Jepsen*, * 7/8 1872 i Jedsted. Rejste til U. S. A. — Er ugift.
- c 3) *Simon Marinus Jepsen*, * 12/4 1875 i Jedsted. Rejste til U. S. A. — Er gift med Anna ? fra Sjælland. d 4) *Bodil Maria Jepsen*, * 7/6 1878 i Jedsted. Gift 7/11 1900 med Johannes Knudsen, * 22/8 1878 i Astrup, Brøns Sogn.

2 Børn:

2 Børn:

-
- 1) *Kathryn Jepsen*, * 1917?
2) *Leona Jepsen*, * 1919? i U. S. A.

-
- 1) *Hans Knudsen*, * 10/8 1901 i Jedsted.
2) *Jeppe Knudsen*, * 10/10 1906 i Jedsted.
De rejste alle 4 til Arizona i U. S. A.

Tillæg til
Næsbjærg-Slægten.
Tavle 19.

E⁵⁾ *Ane Frandsen*, * 20/0 1839 i Jedsted, † 17/11 1929 i Ribe.
Gift 1865? i Vilslev Kirke med Kristen Kristensen Boel i
Sejstrup, * 11/0 1829 i Sejstrup, † 14/6 1906 i Sejstrup.

3 Børn:

a 1) *Ane Marie Boel*, * 5/7 1866 i Sejstrup, †
8/7 1908 i Jedsted. Gift 10/10 1891 i Hunde-
derup Kirke med Hans Morten Hansen, *
21/7 1865 i Jedsted, † i November 1940 i
Ribe, begravet 18/11 1940 paa Vilslev Kirke-
gaard.

1 Barn:

1) *Martha Maria Hansen*, * 26/7 1892 i Jed-
sted, † 9/10 1911 i Jedsted.

F⁶⁾ *Andreas Frandsen*, * 20/8
1843 i Jedsted, † ca. 1878
i U. S. A. — Ugift.

1 Barn:

1) *Hans Skytte*, * 1898 i Ribe, † 10 Aar gam-
mel (druknet i Aaen ved Skibbroen) i Ribe
1908.

G⁷⁾ *Kjersten Frandsen*, * 28/4
1847 i Jedsted, † 7/8 1848
i Jedsted.

4 Børn:

c 3) *Kristen Boel*, * 17/10 1871 i Sejstrup. Gift
22/11 1901 i Skads Kirke med Kristiane Ras-
mine Lauridsen, * 7/8 1880 i Andrup, Skads
Sogn. — Rejste til U. S. A.

-
- 1) *Ane Boel*, * 7/7 1903 i Sejstrup.
 - 2) *Kristen Boel*, * 5/4 1906 i Sejstrup.
 - 3) *Laura Boel*, * i Amerika.
 - 4) *Kristine Boel*, * i Amerika